

ជីកា

ភាសាចាស់

វិទ្យាបិដក

ទ្រព្យភិកាចាឡី

។ នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ទ្វេមាតិកាចាឡី

ភិក្ខុចាតិមោក្ខចាឡី

បុព្វករណ៍-៤

សម្មជ្ជនី បដិចោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;
ឧចោសថស្ស ឯតានិ, “បុព្វករណ៍”ន្តិ វុច្ចតិ។

បុព្វកិច្ច-៥

ធន្ទ, ចារិសុទ្ធិ, ឧតុក្ខានំ, ភិក្ខុគណានា ច ឱវាទោ;
ឧចោសថស្ស ឯតានិ, “បុព្វកិច្ច”ន្តិ វុច្ចតិ។

បត្តកល្បអដ្ឋា-៤

ឧចោសថោ, យាវតិកា ច ភិក្ខុ កម្មប្បត្តា;
សភាគាបត្តិយោ ច នវិជ្ជន្តិ;
វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មី ន ហោន្តិ, “បត្តកល្ប”ន្តិ វុច្ចតិ។

បុព្វករណ៍បុព្វកិច្ចានិ សមាបេត្វា ទេសិតាបត្តិកស្ស សមគ្គស្ស
ភិក្ខុសង្ឃស្ស អនុមតិយា ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុំ អាវាធនំ ករោម។

និទានុទ្ទេសោ

សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ? អង្គុចោសថោ បន្ទរសោ, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧចោសថំ ករេយ្យ, ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យ។

កី សង្ឃស្ស បុព្វកិច្ចំ? ចារិសុទ្ធិ អាយស្មន្តោ អាហារេយ្យ, ចាតិមោក្ខំ
ឧទ្ទិសិស្សាមិ, តំ សព្វេវ សន្តា សាធុកំ សុណោម មនសិ ករោម។ យស្ស សិយា
អាបត្តិ, សោ អារិករេយ្យ, អសន្តិយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតតំ, តុណ្ហីភាវេន
ខោ បនាយស្មន្តេ “បរិសុទ្ធា” តិ វេទិស្សាមិ។ យថា ខោ បន បច្ចេកបុជ្ជស្ស
វេយ្យាករណំ ហោតិ, វេមេវំ វេរុចាយ បរិសាយ យាវតតិយំ អនុសារីតំ
ហោតិ។ យោ បន ភិក្ខុ យាវតតិយំ អនុសារីយមាណេ សរមាណោ សន្តិ អាបត្តិ
នារិករេយ្យ, សម្មជានមុសាវាទស្ស ហោតិ។ សម្មជានមុសាវាទោ ខោ
បនាយស្មន្តោ អន្តរាយិកោ ធម្មា វុត្តោ ភក្កវតា, តស្មា សរមាណេន ភិក្ខុនា
អាបន្នេន វិសុទ្ធាបេក្ខេន សន្តិ អាបត្តិ អារិកាតញ្ញា, អារិកតា ហិស្ស ជាសុ
ហោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានំ។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា,
ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា,
បរិសុទ្ធតត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, វេមេតំ ជារយាមីតិ។

និទានំ និដ្ឋិតំ។

ចារាជិកុទ្ទេសោ

តត្រិមេ ចត្តារោ ចារាជិកា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

មេជុនធម្ម សិក្ខាបទំ

១. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនំ សិក្ខាសាដីវសមាបន្នោ សិក្ខំ អប្បច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ
អនាវិកត្វា មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យ, អន្តមសោ តិរច្ឆានគតាយបិ, ចារាជិកោ
ហោតិ អសំវាសោ។

អទិន្នាធានសិក្ខាបទំ

២. យោ បន ភិក្ខុ តាមា វា អរញ្ញា វា អទិន្នំ វេយ្យសង្ខាតំ អាទិយេយ្យ,
យថាវេ អទិន្នាធានេ រាជាតោ ចោរំ គហេត្វា ហានេយ្យំ វា ពន្ធយ្យំ វា
បញ្ចាដេយ្យំ វា ចោរោសិ ពាលោសិ មូឡោសិ វេនោសីតិ, តថាវេ បំ ភិក្ខុ អទិន្នំ
អាទិយមាតោ អយម្មិ ចារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។

មនុស្សវិគ្គហសិក្ខាបទំ

៣. យោ បន ភិក្ខុ សញ្ញាច្ច មនុស្សវិគ្គហំ ជីវិតា វេរោបេយ្យ, សត្តហារកំ
វាស្ស បរិយេសេយ្យ, មរណាវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យ, មរណាយ វា សមាទបេយ្យ
“អម្ពោ បុរិស កី តុយ្ហិមិនា ចាបកេន ទុដ្ឋិវិតេន, មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យា”តិ,
ឥតិ ចិត្តមនោ ចិត្តសង្កប្បោ អនេកបរិយាយេន មរណាវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យ,
មរណាយ វា សមាទបេយ្យ, អយម្មិ ចារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។

ឧត្តរិមនុស្សធម្មសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ អនភិជានំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អត្ថបនាយិកំ
អលមរិយញ្ញាណទស្សនំ សមុទាចរេយ្យ “ឥតិ ជានាមិ, ឥតិ បស្សមី”តិ, តតោ
អបរេន សមយេន សមនុក្កាហិយមាតោ វា អសមនុក្កាហិយមាតោ វា អាបន្នោ
វិសុទ្ធាបេក្ខោ វរំ វេនេយ្យ “អជានមេវំ អាវុសោ អវចំ ជានាមិ, អបស្សំ បស្សមិ,

តុច្ឆ័ មុសាវិលបិ"ន្តិ, អញ្ញាត្រ អធិមាធា, អយម្បិ ចារាជិកោ ហោតិ
អសំវាសោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ចត្តារោ ចារាជិកា ធម្មា។ យេសំ ភិក្ខុ អញ្ញាតរំ វា
អញ្ញាតរំ វា អាបដ្ឋិត្វា នលភតិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិំ សំវាសំ យថា បុរេ, តថា បច្ឆា,
ចារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។ តត្ថាយស្មន្តោ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា,
ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា,
បរិសុទ្ធត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហិ, វេមេតំ ធារយាមីតិ។

ចារាជិកំ និដ្ឋិតំ។

សង្ឃាទិសេសុទ្ធសោ

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ តេស សង្ឃាទិសេសា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

សុក្កវិស្សជ្ជិសិក្ខាបទំ

១. សញ្ជេតនិកា សុក្កវិស្សជ្ជិអញ្ញាត្រ សុបិនន្តា សង្ឃាទិសេសោ។

កាយសំសគ្គសិក្ខាបទំ

២. យោ បន ភិក្ខុ ឌីតិណ្ណោ វិបរិណាតេន ចិត្តេន មាតុគាមេន សទ្ធិំ
កាយសំសគ្គំ សមាបន្នេយ្យ ហត្ថគ្គាហំ វា វេណិគ្គាហំ វា អញ្ញាតរស្ស វា
អញ្ញាតរស្ស វា អង្គស្ស បរាមសនំ, សង្ឃាទិសេសោ។

ទុដ្ឋល្លវាចាសិក្ខាបទំ

៣. យោ បន ភិក្ខុ ឌីតិណ្ណោ វិបរិណាតេន ចិត្តេន មាតុកាមំ ទុដ្ឋល្លាហិ
វាចាហិ ឌីកាសេយ្យ យថា តំ យុវា យុវតី មេដុបសំហិតាហិ,
សង្ឃាធិសេសោ។

អត្ថកាមចារិចរិយសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ ឌីតិណ្ណោ វិបរិណាតេន ចិត្តេន មាតុកាមស្ស សន្តិកេ
អត្ថកាមចារិចរិយាយ វណ្ណំ ភាសេយ្យ “ឯតទគ្គំ ភគិនិ ចារិចរិយានំ យា
មាធិសំ សីលវន្តំ កល្យាណធម្មំ ព្រហ្មចារី ឯតេន ធម្មេន បរិចរេយ្យ” តិ
មេដុបសំហិតេន, សង្ឃាធិសេសោ។

សញ្ញាវត្ថុសិក្ខាបទំ

៥. យោ បន ភិក្ខុ សញ្ញាវត្ថុំ សមាបដ្ឋេយ្យ ឥត្តិយា វា បុរិសមតី បុរិសស្ស វា
ឥត្តិមតី, ជាយត្ថនេ វា ជារត្ថនេ វា, អន្តមសោ តដ្ឋណីកាយមិ,
សង្ឃាធិសេសោ។

កុដិការសិក្ខាបទំ

៦. សញ្ញាចិកាយ បន ភិក្ខុនា កុដិ ការយមាទេន អស្សាមិកំ អត្ថុទ្ទេសំ
បមាណិកា ការេតញ្ញា, តត្រិទំ បមាណំ, ធីយសោ ធាទស វិទត្តិយោ
សុគតវិទត្តិយា, តិរិយំ សត្តន្តរា, ភិក្ខុ អភិនេតញ្ញា វត្ថុទេសនាយ, តេហិ
ភិក្ខុហិ វត្ថុ ទេសេតព្ពំ អនាម្ពំ សបរិក្កមនំ។ សារម្តេ ចេ ភិក្ខុ វត្ថុស្មី
អបរិក្កមនេ សញ្ញាចិកាយ កុដិ ការេយ្យ, ភិក្ខុ វា អនភិនេយ្យ វត្ថុទេសនាយ,
បមាណំ វា អតិក្កាមេយ្យ, សង្ឃាធិសេសោ។

វិហារការសិក្ខាបទំ

៧. មហាល្លកំ បន ភិក្ខុនាវិហារំ ការយមាទេន សស្សាមិកំ អត្ថុទ្ទេសំ ភិក្ខុ
អភិទេតញ្ញាវត្ថុទេសនាយ, តេហិ ភិក្ខុហិ វត្ថុ ទេសេតព្ពំ អនាម្ពំ សបរិក្កមនំ។
សារម្តេ ចេ ភិក្ខុវត្ថុស្មី អបរិក្កមនេ មហាល្លកំ វិហារំ ការេយ្យ, ភិក្ខុ វា
អនភិទេយ្យ វត្ថុទេសនាយ, សង្ឃាទិសេសោ។

ទុដ្ឋនោសសិក្ខាបទំ

៨. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ទុដ្ឋា ទោសោ អប្បតីតោ អមូលកេន ចារាជីកេន
ធម្មេន អនុទ្ធីសេយ្យ “អប្បេ” នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចារេយ្យ”ន្តិ, តតោ
អបរេន សមយេន សមនុក្កាហិយមាទោ វា អសមនុក្កាហិយមាទោ វា
អមូលកញ្ចោ តំ អធិករណំ ហោតិ, ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិជ្ជាតិ, សង្ឃាទិសេសោ។

អញ្ញភាគិយសិក្ខាបទំ

៩. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ទុដ្ឋា ទោសោ អប្បតីតោ អញ្ញភាគិយស្ស
អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ ចារាជីកេន ធម្មេន
អនុទ្ធីសេយ្យ “អប្បេ” នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចារេយ្យ”ន្តិ, តតោ អបរេន
សមយេន សមនុក្កាហិយមាទោ វា អសមនុក្កាហិយមាទោ វា
អញ្ញភាគិយញ្ចោ តំ អធិករណំ ហោតិ កោចិទេសោ លេសមត្តោ ឧបាទិដ្ឋោ,
ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិជ្ជាតិ, សង្ឃាទិសេសោ។

សង្ឃកេទសិក្ខាបទំ

១០. យោ បន ភិក្ខុ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមេយ្យ,
ភេទនសំវត្ថុនិកំ វា អធិករណំ សមាទាយ បក្កយ្ហ តិដ្ឋេយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
ឯវមស្ស វេជីយោ “មាយស្នា សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមិ,

កេននសំរុត្តនិកំ វា អធិករណំ សមាធាយ បគ្គយ្ហ អដ្ឋាសិ, សមេតាយស្មា
សង្ឃន, សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មាធមានោ អវិវធមានោ ឯកុទ្ទេសោ ជាសុ
វិហារតី"តិ, ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ វុច្ចមានោ តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, សោ ភិក្ខុ
ភិក្ខុហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ចា តស្ស បដិទិស្សន្តាយ, យាវតតិយញ្ចោ
សមនុភាសិយមានោ តំ បដិទិស្សន្តោយ្យ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ, នោ ច
បដិទិស្សន្តោយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

កេនានុវត្តកសិក្ខាបទំ

១១. តស្សេវ ខោ បន ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុ ហោន្តិ អនុវត្តកា វគ្គវាទកា ឯកោ វា
ទ្វេ វា តយោ វា, តេ ឯវំ វទេយ្យំ “មាយស្មន្តោ ឯតំ ភិក្ខុំ កិញ្ចិ អវចុត្ត, ធម្មវាទី
ចេសោ ភិក្ខុ, វិនយវាទី ចេសោ ភិក្ខុ, អម្ពាគញ្ចេសោ ភិក្ខុ ធនុញ្ច វុច្ចិញ្ច អាធាយ
វាហារតិ, ជានាតិ, នោ ភាសតិ, អម្ពាគម្យេតំ ខមតី"តិ, តេ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
ឯវមស្ស វចនីយា “មាយស្មន្តោ ឯវំ អវចុត្ត, ន ចេសោ ភិក្ខុ ធម្មវាទី, ន ចេសោ
ភិក្ខុ វិនយវាទី, មាយស្មន្តាធម្មិ សង្ឃកេនោ វុច្ចិត្ត, សមេតាយស្មន្តានំ សង្ឃន,
សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មាធមានោ អវិវធមានោ ឯកុទ្ទេសោ ជាសុ វិហារតី"តិ,
ឯវញ្ច តេ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ វុច្ចមានោ តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, តេ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ចា តស្ស បដិទិស្សន្តាយ, យាវតតិយញ្ចោ
សមនុភាសិយមានោ តំ បដិទិស្សន្តោយ្យ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ, នោ ច
បដិទិស្សន្តោយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

ទុព្ពចសិក្ខាបទំ

១២. ភិក្ខុ បនេវ ទុព្ពចជាតិកោ ហោតិ ឧទ្ទេសបរិយាបន្នេសុ សិក្ខាបទេសុ
ភិក្ខុហិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានោ អត្តានំ អវចនីយំ ករោតិ “មា មំ អាយស្មន្តោ

កិត្តិ អវចុត្ត កល្យាណំ វា ចាបកំ វា, អហម្មាយស្មន្តេ ន កិត្តិ វត្តាមិ
កល្យាណំ វា ចាបកំ វា, វិរមថាយស្មន្តោ មម វចនាយា"តិ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
ឯវមស្ស វចនីយោ "មាយស្មា អត្តានំ អវចនីយំ អកាសិ, វចនីយមេវាយស្មា
អត្តានំ ករោតុ, អាយស្មាបិ ភិក្ខុ វទតុ សហធម្មេន, ភិក្ខុបិ អាយស្មន្តំ វត្តន្តិ
សហធម្មេន, ឯវំ សំវទ្ធា ហិ តស្ស ភកវតោ បរិសា យទិទំ អញ្ញមញ្ញវចនេន
អញ្ញមញ្ញវុជ្ជាបនេនា"តិ, ឯវញ្ញ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ វុច្ចមានោ តថេវ
បគ្គណ្ហោយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញោ តស្ស
បដិនិស្សក្កាយ, យាវតតិយញោ សមនុភាសិយមានោ តំ បដិនិស្សន្នេយ្យ,
ឥច្ឆេតំ កុសលំ, នោ ច បដិនិស្សន្នេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

កុលទ្ទសកសិក្ខាបទំ

១៣. ភិក្ខុ បនេវ អញ្ញាតំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ
កុលទ្ទសកោ ចាបសមាចារោ, តស្ស ខោ ចាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ
សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ច តេន ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
ឯវមស្ស វចនីយោ "អាយស្មា ខោ កុលទ្ទសកោ ចាបសមាចារោ, អាយស្មតោ
ខោ ចាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយស្មតា ទុដ្ឋានិ
ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយស្មា ឥមម្ហា អាវាសា, អលំ តេ ឥធ
វាសេនា"តិ, ឯវញ្ញ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ វុច្ចមានោ តេ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ
"ធន្ទគាមិនោ ច ភិក្ខុ, ទោសគាមិនោ ច ភិក្ខុ, មោហគាមិនោ ច ភិក្ខុ,
ភយគាមិនោ ច ភិក្ខុ តាទិសិកាយ អាបត្តិយា ឯកច្ចំ បញ្ញាដេន្តិ, ឯកច្ចំ ន
បញ្ញាដេន្តិ"តិ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ ឯវមស្ស វចនីយោ "មាយស្មា ឯវំ អវច, ន ច
ភិក្ខុ ធន្ទគាមិនោ, ន ច ភិក្ខុ ទោសគាមិនោ, ន ច ភិក្ខុ មោហគាមិនោ, ន ច
ភិក្ខុ ភយគាមិនោ, អាយស្មា ខោ កុលទ្ទសកោ ចាបសមាចារោ, អាយស្មតោ

ខោ ចាបកា សមាចារ ធិស្សន្តិ ថេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយស្មតា ធុដ្ឋានិ
ធិស្សន្តិ ថេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយស្មា ឥមម្ហា អាវាសា, អលំ តេ ឥធ
វាសេនា"តិ, ឯវញ្ច សោភិត្តុភិត្តុហិ វុច្ឆមាណោ តថេវ បក្កល្ហោយ្យ, សោភិត្តុ
ភិត្តុហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញោ តស្ស បដិធិស្សន្តាយ, យាវតតិយញោ
សមនុភាសិយមាណោ តំ បដិធិស្សន្តេយ្យ, ឥន្ទេតំ កុសលំ, ណោ ច
បដិធិស្សន្តេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ តេវស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា នវ បឋមាបត្តិកា,
ចត្តារោ យាវតតិយកា។ យេសំភិត្តុ អញ្ញតំ វា អញ្ញតំ វា អាបដ្ឋិត្វា
យាវតីហំ ជានំ បដិច្ឆាទេតិ, តាវតីហំ តេនភិត្តុនា អកាមា បរិវត្តតំ។
បរិវត្តបរិវាសេនភិត្តុនា ឧត្តរ ធាវត្តំ ភិត្តុមាណត្ថាយ បដិបដ្ឋិតតំ,
ចិណ្ឌាមាណត្តោភិត្តុ យត្ត សិយាវីសតិគណោភិត្តុសង្ឃោ, តត្ថ សោភិត្តុ
អព្ពេតញោ។ ឯកេនបិ ច ឧនោវីសតិគណោភិត្តុសង្ឃោ តំភិត្តុ អព្ពេយ្យ, សោ
ចភិត្តុ អនត្ថិតោ, តេ ចភិត្តុ ការហ្គា, អយំ តត្ថ សាមីចិ។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ធុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

សង្ឃាទិសេសោ និដ្ឋិតោ។

អនិយតុទ្កេសោ

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ ទ្វេ អនិយតា ធម្មា

ឧទ្ទេសំ អាកច្ឆន្តិ។

បឋមអនិយតសិក្ខាបទំ

១. យោ បន ភិក្ខុ មាតុកាមេន សទ្ធិ ឯកោ ឯកាយ រហោ បដិច្ចន្ន អាសនេ
អលំកម្មនិយេ និសង្ខំ កប្បយ្យ, តមេនំ សទ្ធម្យ្យវចសា ឧចាសិកា ទិស្វា
តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញាតវេន វេទេយ្យ ចារាជិកេន វា សង្ឃាទិសេសេន វា
ចាចិត្តិយេន វា, និសង្ខំ ភិក្ខុ បដិជានមាណោ តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញាតវេន
ការេតញ្ញោ ចារាជិកេន វា សង្ឃាទិសេសេន វា ចាចិត្តិយេន វា, យេន វា សា
សទ្ធម្យ្យវចសា ឧចាសិកា វេទេយ្យ, តេន សោ ភិក្ខុ ការេតញ្ញោ, អយំ ធម្មោ
អនិយតោ។

ទុតិយអនិយតសិក្ខាបទំ

២. ន ហោវ ខោ បន បដិច្ចន្ន អាសនំ ហោតិ នាលំកម្មនិយំ, អលញ្ច ខោ
ហោតិ មាតុកាមំ ទុដ្ឋល្លាហិ វាចាហិ ឱកាសិតុំ, យោ បន ភិក្ខុ តថាវុបេ អាសនេ
មាតុកាមេន សទ្ធិ ឯកោ ឯកាយ រហោ និសង្ខំ កប្បយ្យ, តមេនំ
សទ្ធម្យ្យវចសា ឧចាសិកា ទិស្វា ទិដ្ឋំ ធម្មានំ អញ្ញាតវេន វេទេយ្យ
សង្ឃាទិសេសេន វា ចាចិត្តិយេន វា, និសង្ខំ ភិក្ខុ បដិជានមាណោ ទិដ្ឋំ ធម្មានំ
អញ្ញាតវេន ការេតញ្ញោ សង្ឃាទិសេសេន វា ចាចិត្តិយេន វា, យេន វា សា
សទ្ធម្យ្យវចសា ឧចាសិកា វេទេយ្យ, តេន សោ ភិក្ខុ ការេតញ្ញោ, អយម្យិ ធម្មោ
អនិយតោ។

ឧទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ទេ អនិយតា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្យិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្យិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហិ, ឯវមេតំ ជារយាមីតិ។

អនិយតោ និដ្ឋិតោ។

និស្សគ្គិយចាចិត្តិយា

សម ខោ បនាយសង្កេត តិស និស្សគ្គិយា ចាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគជ្ជន្តិ។

កថិនសិក្ខាបទំ

១. និដ្ឋិតិវិស្សី ភិក្ខុនា ឧត្តតស្សី កថិនេ ទសាហាបរមំ អតិរេកជីវំ
ធារេតត្ថំ, តំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ឧទោសិតសិក្ខាបទំ

២. និដ្ឋិតិវិស្សី ភិក្ខុនា ឧត្តតស្សី កថិនេ ឯកវត្ថុម្យំ ចេ ភិក្ខុ តិច្ឆិវេន
វិប្បវសេយ្យ, អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អកាលជីវសិក្ខាបទំ

៣. និដ្ឋិតិវិស្សី ភិក្ខុនា ឧត្តតស្សី កថិនេ ភិក្ខុនោ បនេវ អកាលជីវំ
ឧប្បន្នេយ្យ, អាកម្ពមាណេន ភិក្ខុនា បដិគ្គហេតត្ថំ, បដិគ្គហេត្វា ទិប្បមេវ
កាវេតត្ថំ, នោ ចស្ស ចារិប្បិ, មាសបរមំ តេន ភិក្ខុនា តំ ជីវំ និក្ខិបិតត្ថំ ឧនស្ស
ចារិប្បិយា សតិយា បច្ឆាសាយ។ តតោ ច ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ សតិយាបិ
បច្ឆាសាយ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បុរាណជីវសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា បុរាណជីវំ ដោវាបេយ្យ វា
រជាបេយ្យ វា អាកោជាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ជីវបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

៥. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ហត្ថតោ ជីវំ បដិគ្គណ្ហោយ្យ
អញ្ញាត្រ ចារិវត្តកា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

៦. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតកំ គហបតី វា គហបតានី វា ជីវំ វិញ្ញាបេយ្យ
អញ្ញាត្រ សមយា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, អច្ឆិន្ទជីវរោ វា
ហោតិ ភិក្ខុ, នដ្ឋជីវរោ វា, អយំ តត្ថ សមយោ។

តតុត្តរិសិក្ខាបទំ

៧. តញ្ចោ អញ្ញាតកោ គហបតី វា គហបតានី វា ពហូហិ ជីវរេហិ អភិហដ្ឋំ
បវារេយ្យ, សន្តុត្តរបរមំ តេន ភិក្ខុនា តតោ ជីវំ សាទិតព្ពំ។ តតោ ច ឧត្តរិ
សាទិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បឋមឧបក្ខេបសិក្ខាបទំ

៨. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកស្ស គហបតិស្ស វា គហបតានិយា វា
ជីវរេចតាបន្នំ ឧបក្ខេបំ ហោតិ “ឥមិនា ជីវរេចតាបន្នេន ជីវំ ចេតាបេត្វា
ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ជីវរេន អន្នាទេស្សមី”តិ, តត្រ ច សោ ភិក្ខុ បុព្វេ អប្បវារិតោ
ឧបសង្កមិត្វា ជីវរេ វិកប្បំ អាបន្នេយ្យ “សាធុ វត មំ អាយស្មា ឥមិនា
ជីវរេចតាបន្នេន ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា ជីវំ ចេតាបេត្វា អន្នាទេហី”តិ
កល្យាណកម្មតំ ឧទាធាយ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយឧបក្ខេបសិក្ខាបទំ

៩. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកានំ គហបតីនំ វា គហបតានីនំ វា
បច្ចេកជីវេវចេតាបន្នានិ ឧបក្ខជាតិ ហោត្តិ “ឥមេហិ មយំ
បច្ចេកជីវេវចេតាបន្នេហិ បច្ចេកជីវេវានិ ចេតាបេត្វា ឥត្តន្នាមំ ភិក្ខុំ ជីវេហិ
អន្នាទេស្សមា” តិ, តត្រ ចេ សោ ភិក្ខុ បុព្វេ អប្បវារិតោ ឧបសង្កមិត្វា ជីវេវ
វិកប្បំ អាបន្នេយ្យ “សាធុ វត មំ អាយស្មន្នោ ឥមេហិ បច្ចេកជីវេវចេតាបន្នេហិ
ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា ជីវេវ ចេតាបេត្វា អន្នាទេស ឧភោវ សន្តា ឯកេនា” តិ
កល្យាណកម្មតំ ឧបាទាយ, និស្សត្តិយំ ចាចិត្តិយំ។

រាជសិក្ខាបទំ

១០. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស រាជា វា រាជភោគ្គោ វា ព្រាហ្មណោ វា គហបតិកោ
វា ទូតេន ជីវេវចេតាបន្នំ បហិណោយ្យ “ឥមិនា ជីវេវចេតាបន្នេន ជីវេ
ចេតាបេត្វា ឥត្តន្នាមំ ភិក្ខុំ ជីវេវេន អន្នាទេហិ” តិ។ សោ ច ទូតោ តំ ភិក្ខុំ
ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វេទេយ្យ “ឥទំ ខោ, ភន្តេ, អាយស្មន្តំ ឧទ្ទិស្ស ជីវេវចេតាបន្នំ
អាភតំ, បដិគ្គណ្ណាតុ អាយស្មា ជីវេវចេតាបន្នំ” តិ។ តេន ភិក្ខុនា សោ ទូតោ
ឯវមស្ស វេទនីយោ “ន ខោ មយំ, អាវុសោ, ជីវេវចេតាបន្នំ បដិគ្គណ្ណាម, ជីវេវព្វា
ខោ មយំ បដិគ្គណ្ណាម កាលេន កប្បិយ” តិ។ សោ ច ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឯវំ វេទេយ្យ
“អត្ថិ បនាយស្មតោ កោចិ វេយ្យាវច្ឆករោ” តិ។ ជីវេវត្ថិកេន, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុនា
វេយ្យាវច្ឆករោ និទ្ទិសិតត្តោ អាវាមិកោ វា ឧបាសកោ វា “ឯសោ ខោ, អាវុសោ,
ភិក្ខុនំ វេយ្យាវច្ឆករោ” តិ។ សោ ច ទូតោ តំ វេយ្យាវច្ឆករំ សញ្ញាបេត្វា តំ ភិក្ខុំ
ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វេទេយ្យ “យំ ខោ, ភន្តេ, អាយស្មា វេយ្យាវច្ឆករំ និទ្ទិសិ,
សញ្ញត្តោ សោ មយា, ឧបសង្កមតាយស្មា កាលេន, ជីវេវេន តំ អន្នាទេស្សតិ” តិ។
ជីវេវត្ថិកេន, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុនា វេយ្យាវច្ឆករោ ឧបសង្កមិត្វា ទូត្ថិក្ខត្ថំ ចោទេតត្តោ
សាវេតត្តោ “អត្តោ មេ, អាវុសោ, ជីវេវេនា” តិ, ទូត្ថិក្ខត្ថំ ចោទយមាណោ

សារយមាណោ តំ ជីវំ អភិនិច្ឆ័យោ, ឥន្ទ្រតំ កុសលំ, នោ បេ អភិនិច្ឆ័យោ,
បតុក្ខត្ថំ បញ្ចក្ខត្ថំ ធកត្ថបរមំ តុណ្ហិក្ខតេន ឧទ្ទិស្ស ឋាតព្ពំ, បតុក្ខត្ថំ បញ្ចក្ខត្ថំ
ធកត្ថបរមំ តុណ្ហិក្ខតោ ឧទ្ទិស្ស តិដ្ឋមាណោ តំ ជីវំ អភិនិច្ឆ័យោ, ឥន្ទ្រតំ
កុសលំ, តតោ បេ ឧត្តរិ វាយមមាណោ តំ ជីវំ អភិនិច្ឆ័យោ, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។ នោ បេ អភិនិច្ឆ័យោ, យតស្ស ជីវេនតាបន្នំ អាកតំ, តត្ថ សាមំ
វា គន្ធព្ពំ, ទូតោ វា ចាហេតព្ពោ “យំ ខោ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ភិក្ខុំ ឧទ្ទិស្ស
ជីវេនតាបន្នំ បហិណ្ឌិត្ថ, ន តំ តស្ស ភិក្ខុនោ កិញ្ចំ អត្ថំ អនុភោតិ,
យុញ្ញន្តាយស្មន្តោ សកំ, មា វោ សកំ វិនស្ស” តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

កថិនវគ្គោ បឋមោ។

កោសិយសិក្ខាបទំ

១១. យោ បន ភិក្ខុ កោសិយមិស្សកំ សន្តតំ កាវាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។

សុទ្ធកាឡិកសិក្ខាបទំ

១២. យោ បន ភិក្ខុ សុទ្ធកាឡិកានំ ឯឡិកលោមានំ សន្តតំ កាវាបេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ទ្វេភាគសិក្ខាបទំ

១៣. នវំ បន ភិក្ខុនា សន្តតំ ការយមាណេន ទ្វេភាគា សុទ្ធកាឡិកានំ
ឯឡិកលោមានំ អាទាតព្ពា, តតិយំ ឌីនាតានំ, បតុត្ថំ គោចរិយានំ។ អនាទា បេ
ភិក្ខុ ទ្វេភាគេ សុទ្ធកាឡិកានំ ឯឡិកលោមានំ, តតិយំ ឌីនាតានំ, បតុត្ថំ
គោចរិយានំ, នវំ សន្តតំ កាវាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ធម្មសូត្រសិក្ខាបទំ

១៤. នរំ បន ភិក្ខុនា សន្តតំ កាវាហេត្វា ធម្មសូត្រនិ ជារេតត្ថំ, ឌីវេន ចេ ធន្នំ
វស្សានំ តំ សន្តតំ វិស្សន្នេត្វា វា អវិស្សន្នេត្វា វា អញ្ញំ នរំ សន្តតំ កាវាហេយ្យ
អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

និសីទនសន្តតសិក្ខាបទំ

១៥. និសីទនសន្តតំ បន ភិក្ខុនា ការយមាទេន បុរាណសន្តតស្ស សាមន្តា
សុគតវិទត្តិ អាទាតញ្ញា ទុព្ពណ្ណករណាយ។ អនាទា ចេ ភិក្ខុ បុរាណសន្ត តស្ស
សាមន្តា សុគតវិទត្តិ, នរំ និសីទនសន្តតំ កាវាហេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ឯឡកលោមសិក្ខាបទំ

១៦. ភិក្ខុនោ បនេវ អន្ធានមគ្គប្បដិបទ្ធស្ស ឯឡកលោមាទិ ឧប្បន្នេយ្យំ,
អាកម្ពីមាទេន ភិក្ខុនា បដិគ្គហេតញ្ញានិ, បដិគ្គហេត្វា តិយោជនបរមំ សហត្ថា
ហរិតញ្ញានិ អសន្តេ ហារកេ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ ហារេយ្យ, អសន្តេបិ ហារកេ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ឯឡកលោមដោវាបនសិក្ខាបទំ

១៧. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ឯឡកលោមាទិ ដោវាហេយ្យ
វា រជាហេយ្យ វា វិជជាហេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

រូបិយសិក្ខាបទំ

១៨. យោ បន ភិក្ខុ ជាតរូបរជតំ ឧគ្គណ្ហោយ្យ វា ឧគ្គណ្ហាហេយ្យ វា
ឧបនិក្ខិត្តំ វា សាទិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

រូបិយសំរោងារសិក្ខាបទ

១៩. យោ បនភិក្ខុ នាធម្មការកំ រូបិយសំរោងារំ សមាបន្នេយ្យ, ទិស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

កយវិក្កយសិក្ខាបទ

២០. យោ បនភិក្ខុ នាធម្មការកំ កយវិក្កយំ សមាបន្នេយ្យ, ទិស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

កោសិយវគ្គោ ទុតិយោ។

បត្តសិក្ខាបទ

២១. ទសាហាបរមំ អតិវេកបត្តោ ធារេតព្ពោ, តំ អតិក្កាមយតោ ទិស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ឧបញ្ចពន្ធសិក្ខាបទ

២២. យោ បនភិក្ខុ ឧបញ្ចពន្ធនេន បត្តេន អញ្ញំ នំ បត្តំ ចេតាបេយ្យ, ទិស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ តេន ភិក្ខុនា សោ បត្តោ ភិក្ខុបរិសាយ ទិស្សដ្ឋិតព្ពោ, យោ ច តស្ស ភិក្ខុបរិសាយ បត្តបរិយន្តោ, សោ តស្ស ភិក្ខុនោ បទាតព្ពោ “អយំ តេ ភិក្ខុ បត្តោ យាវ ភេទនាយ ធារេតព្ពោ” តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

ភេសជ្ជសិក្ខាបទ

២៣. យានិ ខោ បន តានិ គិលានានំ ភិក្ខុនំ បដិសាយនីយានិ ភេសជ្ជានិ, សេយ្យចិទំ - សប្បំ នវនីតំ តេលំ មធុ ជាណីតំ, តានិ បដិគ្គហេត្វា

សត្តាបាបរមំ សន្និធិការកំ បរិតុញ្ញាតញ្ញាណំ, តំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។

វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទំ

២៤. “មាសោ សេសោ គិម្ពាន”ន្តិ ភិក្ខុនា វស្សិកសាដិកចីវរំ បរិយេសិតព្ពំ,
“អន្ធមាសោ សេសោ គិម្ពាន”ន្តិ កត្វា និវាសេតព្ពំ។ ឡែន ចេ “មាសោ សេសោ
គិម្ពាន”ន្តិ វស្សិកសាដិកចីវរំ បរិយេសេយ្យ, ឡែន “ន្ធមាសោ សេសោ គិម្ពាន”ន្តិ
កត្វា និវាសេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ចីវរអដ្ឋន្តនសិក្ខាបទំ

២៥. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស សាមំ ចីវរំ ទត្វា គុបិតោ អនត្តមនោ
អដ្ឋន្តេយ្យ វា អដ្ឋន្តាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

សុត្តវិញ្ញាតិសិក្ខាបទំ

២៦. យោ បន ភិក្ខុ សាមំ សុត្តវិញ្ញាបេត្វា តន្តវាយេហិ ចីវរំ វាយាបេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

មហាបេសការសិក្ខាបទំ

២៧. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកោ គហបតិ វា គហបតានី វា
តន្តវាយេហិ ចីវរំ វាយាបេយ្យ, តត្រ ចេ សោ ភិក្ខុ បុព្វេ អប្បវារិតោ តន្តវាយេ
ឧបសង្កមិត្វា ចីវរេ វិកប្បំ អាបន្នេយ្យ “ឥទំ ខោ, អាវុសោ, ចីវរំ មំ ឧទ្ទិស្ស
វិយ្យតិ, អាយតញ្ច ករោថ, វិត្តតញ្ច, អប្បិតញ្ច, សុវិតញ្ច, សុប្បវាយិតញ្ច,
សុវិលេទិតញ្ច, សុវិតច្ឆិតញ្ច ករោថ, អប្បេវ នាម មយម្មិ អាយស្មន្តានំ

កិច្ចាមត្តំ អនុបទន្ទេយ្យាមា”តិ។ ឯវញ្ញា សោភិត្តុវត្ថា កិច្ចាមត្តំ អនុបទន្ទេយ្យ
អន្តមសោ បិណ្ឌាចាតមត្តម្យ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អច្ឆេកចីវរសិក្ខាបទំ

២៨. ទសាហាណាគតំ កត្តិកតេមាសិកបុណ្ណមំ ភិក្ខុនោ បនេវ អច្ឆេកចីវរំ
ឧប្បន្ទេយ្យ, អច្ឆេកំ មញ្ញាមាណេន ភិក្ខុនា បដិគ្គហេតព្ពំ, បដិគ្គហេត្វា យាវ
ចីវរកាលសមយំ និក្ខិបិតព្ពំ។ តតោ ច ឧត្តរំ និក្ខិបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។

សាសន្ត្តសិក្ខាបទំ

២៩. ឧបវស្សំ ខោ បន កត្តិកបុណ្ណមំ យានិ ខោ បន តានិ អារញ្ញកានិ
សេនាសនានិ សាសន្ត្តសម្មតានិ សប្បដិកយានិ, តថាវុបេសុ ភិក្ខុ សេនាសនេសុ
វិហារន្តោ អាកម្ពមាណោ តិណ្ណំ ចីវរាណំ អញ្ញាតំ ចីវរំ អន្តរយវេ និក្ខិបេយ្យ, សិយា
ច តស្ស ភិក្ខុនោ កោចិទេវ បច្ចយោ តេន ចីវរេន វិប្បវាសាយ, ធាវត្ថបរមំ
តេន ភិក្ខុនា តេន ចីវរេន វិប្បវសិតព្ពំ។ តតោ ច ឧត្តរំ វិប្បវសេយ្យ អញ្ញាត្រ
ភិក្ខុសម្មតិយា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បរិណាតសិក្ខាបទំ

៣០. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាតំ អត្តនោ បរិណាមេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បត្តវគ្គោ តតិយោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ តីស និស្សគ្គិយា ចាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តោ
បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធតត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

និស្សគ្គិយចាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

សុទ្ធជាចិត្តិយា

ឥមេ ខោ បធាយស្មន្តោ ទ្វេនុត្តិ ចាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

មុសាវាទសិក្ខាបទំ

១. សម្បជានមុសាវាទេ ចាចិត្តិយំ។

ឱមសវាទសិក្ខាបទំ

២. ឱមសវាទេ ចាចិត្តិយំ។

បេសុញ្ញសិក្ខាបទំ

៣. ភិក្ខុបេសុញ្ញេ ចាចិត្តិយំ។

បទសោធម្មសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បន្នំ បទសោ ធម្មំ វាចេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

៥. យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បជ្ជន ឧត្តរិទិវត្តតិវត្តំ សហសេយ្យំ កប្បយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

៦. យោ បន ភិក្ខុ មាតុកាមេន សហសេយ្យំ កប្បយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ធម្មទេសនាសិក្ខាបទំ

៧. យោ បន ភិក្ខុ មាតុកាមស្ស ឧត្តរិធម្មញ្ញវាចាហិ ធម្មំ ទេសេយ្យ អញ្ញាត្រ វិញ្ញាណ បុរិសវិគ្គហេន, ចាចិត្តិយំ។

ភូតារោចនសិក្ខាបទំ

៨. យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បជ្ជនស្ស ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អាហារេយ្យ, ភូតស្មី ចាចិត្តិយំ។

ទុដ្ឋល្លារោចនសិក្ខាបទំ

៩. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ទុដ្ឋល្លំ អាបត្តិ អនុបសម្បជ្ជនស្ស អាហារេយ្យ អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា, ចាចិត្តិយំ។

បដវិទណានសិក្ខាបទំ

១០. យោ បន ភិក្ខុ បដវិ ខណេយ្យ វា ខណាបេយ្យ វា ចាចិត្តិយំ។

មុសាវាទវគ្គោ បឋមោ។

ភូតកាមសិក្ខាបទំ

១១. ភូតកាមចាតព្យតាយ ចាចិត្តិយំ។

អញ្ញវាទកសិក្ខាបទំ

១២. អញ្ញវាទកេ, វិហាសកេ ចាចិត្តិយំ។

ឧដ្ឋាបនកសិក្ខាបទំ

១៣. ឧដ្ឋាបនកេ, ឱយ្យនកេ ចាចិត្តិយំ។

បឋមសេនាសនសិក្ខាបទំ

១៤. យោ បនភិក្ខុ សង្ឃិកំ មញ្ចំ វា បីបំ វា ភិសី វា កោច្ឆំ វា អដ្ឋោកាសេ
សន្តវិទ្ធា វា សន្តរាបេទ្ធា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធកេយ្យ, ន ឧទ្ធករាបេយ្យ, អនាបុច្ឆំ
វា គច្ឆេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទំ

១៥. យោ បនភិក្ខុ សង្ឃិកេ វិហារេ សេយ្យំ សន្តវិទ្ធា វា សន្តរាបេទ្ធា វា តំ
បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធកេយ្យ, ន ឧទ្ធករាបេយ្យ, អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អនុបឧដ្ឋសិក្ខាបទំ

១៦. យោ បនភិក្ខុ សង្ឃិកេ វិហារេ ជានំ បុព្វបគតំ ភិក្ខុំ អនុបឧដ្ឋ សេយ្យំ
កប្បេយ្យ “យស្ស សម្ពាធាភវិស្សតិ, សោ បក្កមិស្សតី” តិ ឯតនេវ បច្ចយំ
កវិទ្ធា អនញ្ចំ, ចាចិត្តិយំ។

និក្ខឡនសិក្ខាបទំ

១៧. យោ បនភិក្ខុភិក្ខុ កុបិតោ អនត្តមនោ សង្ឃិកាវិហារា និក្ខេឡយ្យ
វា និក្ខេឡាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

វេហាសកុដិសិក្ខាបទំ

១៨. យោ បនភិក្ខុ សង្ឃិកេវិហារេ ឧបវវេហាសកុដិយា អាហាច្ឆចានកំ
មញ្ចំ វា បីបំ វា អភិនិស័ទេយ្យ វា អភិនិបន្នេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

មហាល្លកវិហារសិក្ខាបទំ

១៩. មហាល្លកំ បនភិក្ខុនាវិហារំ ការយមាទេន យាវ ឆ្វារកោសា
អគ្គឡដ្ឋបនាយ អាណោកសន្ធិបរិកម្មាយ ទូត្តិច្ឆននស្ស បរិយាយំ អប្បហរិតេ
បិតេន អធិដ្ឋាតព្ថំ, តតោ ច ឧត្តរិ អប្បហរិតេបិ បិតោ អធិដ្ឋហេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

សប្បាណាកសិក្ខាបទំ

២០. យោ បនភិក្ខុ ជានំ សប្បាណកំ ឧទកំ តិណំ វា មត្តិកំ វា សិញ្ចេយ្យ វា
សិញ្ចាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

ភូតតាមវគ្គោ ទុតិយោ។

ឡិវាទសិក្ខាបទំ

២១. យោ បនភិក្ខុ អសម្មតោ ភិក្ខុនិយោ ឡិវទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អត្ថដ្ឋតសិក្ខាបទំ

២២. សម្មតោបិ ចេ ភិក្ខុ អត្ថដ្ឋតេ សូរិយេ ភិក្ខុនិយោ ឡិវទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ភិក្ខុនុបស្សយសិក្ខាបទំ

២៣. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនុបស្សយំ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្តា ភិក្ខុនិយោ ឡីវទេយ្យ
អញ្ញាត្រ សមយា, ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, គិលានា ហោតិ ភិក្ខុនី, អយំ
តត្ថ សមយោ។

អាមិសសិក្ខាបទំ

២៤. យោ បន ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ “អាមិសហេតុ ថេវា ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ
ឡីវទន្តី”តិ, ចាចិត្តិយំ។

ជីវរនានសិក្ខាបទំ

២៥. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយោ ជីវំ ទទេយ្យ អញ្ញាត្រ
ចារិវត្តកា, ចាចិត្តិយំ។

ជីវសិព្ពនសិក្ខាបទំ

២៦. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយោ ជីវំ សិព្ពេយ្យ វា សិព្ពាបេយ្យ
វា, ចាចិត្តិយំ។

សិរិធានសិក្ខាបទំ

២៧. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ សទ្ធិ សិរិធាយ ឯកទ្វានមគ្គំ បដិបន្នេយ្យ
អន្តមសោ កាមន្តរម្បិ អញ្ញាត្រ សមយា, ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ,
សត្តកមនិយោ ហោតិ មគ្គោ, សាសន្តសម្មតោ, សប្បជិកយោ, អយំ តត្ថ
សមយោ។

នាវាភិក្ខុហានសិក្ខាបទ

២៨. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ សំវិធាយ ឯកំ នាវំ អភិក្ខុហោយ្យ
ឧទ្ទុកាមិនី វា អនោកាមិនី វា អញ្ញាត្រ តិរិយំ តរណាយ, ចាចិត្តិយំ។

បរិចាចិតសិក្ខាបទ

២៩. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ ភិក្ខុនិបរិចាចិតំ បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញោយ្យ អញ្ញាត្រ
បុព្វេ គិហិសមាម្ពា, ចាចិត្តិយំ។

រហោនិសង្កសិក្ខាបទ

៣០. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ ឯកោ ឯកាយ រហោ និសង្កំ កឃ្មេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

ឡាវាធរក្កោ តតិយោ។

អារសថបិណ្ឌាសិក្ខាបទ

៣១. អគិលានេន ភិក្ខុនា ឯកោ អារសថបិណ្ឌោ ភុញ្ញេតញ្ញោ។ តតោ ចេ
ឧត្តរិ ភុញ្ញោយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

គណកោជនសិក្ខាបទ

៣២. គណកោជនេ អញ្ញាត្រ សមយា ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ,
គិលានសមយោ, ជីវរទានសមយោ, ជីវរការសមយោ, អន្ធានគមនសមយោ,
នាវាភិក្ខុហានសមយោ, មហាសមយោ, សមណភត្តសមយោ, អយំ តត្ថ
សមយោ។

បរម្មវគោជនសិក្ខាបទ

៣៣. បរម្មវគោជនេ អញ្ញាត្រ សមយា ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ,
គិលានសមយោ, ជីវរទានសមយោ, ជីវរការសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

កាលាមាតុសិក្ខាបទ

៣៤. ភិក្ខុំ បនេវ កុលំ ឧបគតំ បូរេហិ វា មន្តេហិ វា អភិហដ្ឋំ បវរេយ្យ,
អាកម្ព៌មានេន ភិក្ខុនា ទុត្តិបត្តបូរា បដិគ្គហេតញ្ចា។ តតោ ចេ ឧត្តរិ
បដិគ្គណ្ហេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។ ទុត្តិបត្តបូរេ បដិគ្គហេត្វា តតោ និហរិត្វា ភិក្ខុហិ
សន្និ សំរិភជិតត្ថំ, អយំ តត្ថ សាមិចិ។

បឋមបវារណាសិក្ខាបទ

៣៥. យោ បន ភិក្ខុ ភុត្តារី បវារិតោ អនតិវត្ថំ ខាននីយំ វា ភោជនីយំ វា
ខាទេយ្យ វា ភុញ្ញេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយបវារណាសិក្ខាបទ

៣៦. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ភុត្តារី បវារិតំ អនតិវត្តេន ខាននីយេន វា
ភោជនីយេន វា អភិហដ្ឋំ បវរេយ្យ “ហន្ត ភិក្ខុ ខាន វា ភុញ្ញា វា”តិ ជានំ
អាសាទនាបេក្ខោ, ភុត្តស្មី ចាចិត្តិយំ។

វិកាលភោជនសិក្ខាបទ

៣៧. យោ បន ភិក្ខុ វិកាលេ ខាននីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា
ភុញ្ញេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

សន្និដ្ឋការកសិក្ខាបទ

៣៨. យោ បនភិក្ខុ សន្និដ្ឋការកំខាននីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុព្វេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

បណ្ឌិតភោជនសិក្ខាបទ

៣៩. យានិ ខោ បន តានិ បណ្ឌិតភោជនានិ, សេយ្យថិទំ - សប្បិ, នវនីតំ, តេលំ, មធ្យ, ដាណីតំ, មន្ទ្រា, ម័សំ, ជីវំ, ទទិ។ យោ បនភិក្ខុ ឯវុចានិ បណ្ឌិតភោជនានិ អគិលានោ អត្ថនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុព្វេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទន្តចោនសិក្ខាបទ

៤០. យោ បនភិក្ខុ អទិន្នំ មុខទ្វារំ អាហារំ អាហារេយ្យ អញ្ញាត្រ ឧទកទន្តចោនា, ចាចិត្តិយំ។

ភោជនវគ្គោ ចតុត្ថោ។

អចេលកសិក្ខាបទ

៤១. យោ បនភិក្ខុ អចេលកស្ស វា បរិព្ពាជកស្ស វា បរិព្ពាជិកាយ វា សហត្ថា ខានីយំ វា ភោជនីយំ វា ទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោជនសិក្ខាបទ

៤២. យោ បនភិក្ខុ ភិក្ខុំ “ឯហារុសោ, កាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌរាយ បរិសិស្សមា” តិ តស្ស ធាបេត្វា វា អធាបេត្វា វា ឧយ្យោជេយ្យ “គន្ធារុសោ, ន

មេ តយា សធើ្វី កថា វា និសង្ខា វា ជាសុ ហោតិ, ឯកកស្ស មេ កថា វា និសង្ខា វា ជាសុ ហោតិ"តិ ឯតទេវ បច្ចយំ កវិកា អនញ្ញំ, ចាចិត្តិយំ។

សភោជនសិក្ខាបទំ

៤៣. យោ បនភិក្ខុ សភោជនេ កុលេ អនុបខន្ធ និសង្ខំ កប្បយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

រហោបដិច្ចន្ទសិក្ខាបទំ

៤៤. យោ បនភិក្ខុ មាតុកាមេន សធើ្វី រហោ បដិច្ចន្ទ អាសនេ និសង្ខំ កប្បយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

រហោនិសង្ខសិក្ខាបទំ

៤៥. យោ បនភិក្ខុ មាតុកាមេន សធើ្វី ឯកោ ឯកាយ រហោ និសង្ខំ កប្បយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ចារិត្តសិក្ខាបទំ

៤៦. យោ បនភិក្ខុ និមន្តិតោ សភត្តោ សមាធាោ សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា កុលេសុ ចារិត្តំ អាបន្នេយ្យ អញ្ញាត្រ សមយា, ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, ជីវរទានសមយោ, ជីវរការសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

មហាធាមសិក្ខាបទំ

៤៧. អគិលានេន ភិក្ខុនា ចតុមាសប្បជ្ជយបវារណា សាទិតញ្ញា អញ្ញាត្រ
បុនបវារណាយ, អញ្ញាត្រ និច្ចបវារណាយ។ តតោ ច ឧត្តរិ សាទិយេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

ឧយ្យត្ថសេនាសិក្ខាបទំ

៤៨. យោ បន ភិក្ខុ ឧយ្យត្ថំ សេនំ ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ អញ្ញាត្រ
តថារូបប្បជ្ជយា, ចាចិត្តិយំ។

សេនាវាសសិក្ខាបទំ

៤៩. សិយា ច តស្ស ភិក្ខុនោ កោចិទេវ បច្ចយោ សេនំ គមនាយ,
ទិវត្តតិវត្តំ តេន ភិក្ខុនា សេនាយ វសិតព្ពំ។ តតោ ច ឧត្តរិ វសេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទំ

៥០. ទិវត្តតិវត្តំ ច ភិក្ខុ សេនាយ វសមាទោ ឧយ្យោធិកំ វា ពលគ្គំ វា
សេនាព្យហំ វា អនីកទស្សនំ វា គច្ឆេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អចេលកវគ្គោ បញ្ចមោ។

សុរាចានសិក្ខាបទំ

៥១. សុរាមេរយចានេ ចាចិត្តិយំ។

អដ្ឋលិបតោធកសិក្ខាបទំ

៥២. អដ្ឋលិបតោធកេ ចាចិត្តិយំ។

ហាសធម្មសិក្ខាបទំ

៥៣. ឧទកេ ហាសធម្ម ចាចិត្តិយំ។

អនាទិយសិក្ខាបទំ

៥៤. អនាទិយេ ចាចិត្តិយំ។

ភីសាបនសិក្ខាបទំ

៥៥. យោ បនភិក្ខុ ភិក្ខុំ ភីសាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ដោតិសិក្ខាបទំ

៥៦. យោ បនភិក្ខុ អតិលាភោវិសិព្ពនាបេក្ខោ ដោតី សមាធិហេយ្យ វា
សមាធិហាបេយ្យ វា អញ្ញាត្រ តថាវុបប្បច្ចយា, ចាចិត្តិយំ។

នហានសិក្ខាបទំ

៥៧. យោ បនភិក្ខុ ឱវេនទូមាសំ នហាយេយ្យ អញ្ញាត្រ សមយា, ចាចិត្តិយំ។
តត្ថាយំ សមយោ “ធិយខ្សោ មាសោ សេសោ គិម្ពាន”ន្តិ “វស្សានស្ស បឋមោ
មាសោ” ឥច្ឆេតេ អឌ្ឍតេយ្យមាសា ឧណ្ហាសមយោ, បរិឡាហាសមយោ,
គីលានសមយោ, កម្មសមយោ, អទ្ធានកមនសមយោ, វាតវុដ្ឋិសមយោ, អយំ
តត្ថ សមយោ។

ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទំ

៥៨. នវំ បនភិក្ខុនា បីវរលាភេន តិណ្ឌំ ទុព្ពណ្ណករណានំ អញ្ញាតវំ
ទុព្ពណ្ណករណំ អាទាតត្ថំ នីលំ វា កទ្ទមំ វា កាឡសាមំ វា។ អនាទា បេ ភិក្ខុ

តិណ្ឌំ ធុត្តណ្ឌាករណានំ អញ្ញាតំ ធុត្តណ្ឌាករណំ នវំ ជីវំ បរិតុញ្ញេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

វិកប្បនសិក្ខាបទំ

៥៩. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា សិក្ខមាឆាយ វា សាមណោរស្ស
វា សាមណេរិយា វា សាមំ ជីវំ វិកប្បេត្វា អប្បច្ចុទ្ធារណំ បរិតុញ្ញេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

អបនិធានសិក្ខាបទំ

៦០. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស បត្តំ វា ជីវំ វា និសីទនំ វា សូចិយរំ វា កាយពន្ធនំ
វា អបនិធម្យ វា អបនិធាបេយ្យ វា អន្តមសោ ហសាបេក្ខោបិ, ចាចិត្តិយំ។

សុរាចានវគ្គោ ធនដោ។

សញ្ញាច្ចសិក្ខាបទំ

៦១. យោ បន ភិក្ខុ សញ្ញាច្ច ចាណំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សប្បាណកសិក្ខាបទំ

៦២. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ សប្បាណកំ ឧទកំ បរិតុញ្ញេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឧក្កោជនសិក្ខាបទំ

៦៣. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ យថាធម្មំ និហតាធិករណំ បុនកម្មាយ
ឧក្កោជេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុដ្ឋល្លសិក្ខាបទំ

៦៤. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ជានំ ទុដ្ឋល្លំ អាបត្តិ បដិច្ចាទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឧនរិសតិវស្សសិក្ខាបទំ

៦៥. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ ឧនរិសតិវស្សំ បុគ្គលំ ឧបសម្មាទេយ្យ, សោ ច បុគ្គលោ អនុបសម្មន្នោ, តេ ច ភិក្ខុ ការហ្គោ, វេទំ វេស្មី ចាចិត្តិយំ។

ថេយ្យសត្តសិក្ខាបទំ

៦៦. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ ថេយ្យសត្តេន សទ្ធិំ សំវិជាយ ឯកទ្វានមគ្គំ បដិបទ្ឋេយ្យ អន្តមសោ កាមន្តវម្មី, ចាចិត្តិយំ។

សំវិជានសិក្ខាបទំ

៦៧. យោ បន ភិក្ខុ មាតុកាមេន សទ្ធិំ សំវិជាយ ឯកទ្វានមគ្គំ បដិបទ្ឋេយ្យ អន្តមសោ កាមន្តវម្មី, ចាចិត្តិយំ។

អរិដ្ឋសិក្ខាបទំ

៦៨. យោ បន ភិក្ខុ វរំ វទេយ្យ “តថាហំ ភគវតោ ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ, យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភគវតោ, តេ បដិសេវតោ ឆាលំ អន្តរាយាយា”តិ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ វរមស្ស វចនំយោ “មាយស្មា វរំ អវេច, មា ភគវន្តំ អព្ពាចិត្តិ, ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ពក្ខានំ, ន ហិ ភគវា វរំ វទេយ្យ, អនេកបរិយាយោនាវុសោ អន្តរាយិកា ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភគវតោ, អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ។ វរញ្ច សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ វុច្ឆមានោ តថេវ បុគ្គលោយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតតញ្ចោ វស្ស

បដិស្សន្តាយ។ យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមាណោ តំ បដិស្សន្តេយ្យ,
តេជ្ជតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិស្សន្តេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឧត្តិក្ខត្តសម្ពោគសិក្ខាបទំ

៦៩. យោ បនភិក្ខុ ជានំ តថាវាទិនា ភិក្ខុនា អកដានុធម្មេន តំ ទិដ្ឋី
អប្បដិស្សន្តេន សទ្ធិ សម្ពុញ្ញេយ្យ វា, សំវសេយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ
កប្បេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

កណ្តាកសិក្ខាបទំ

៧០. សមណុទ្ទេសោបិ ចេ វេ វទេយ្យ “តថាហំ ភកវតោ ធម្មំ ទេសិតំ
អាជានាមិ, យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតោ, តេ បដិសេវតោ នាលំ
អន្តរាយាយា”តិ, សោ សមណុទ្ទេសោ ភិក្ខុហិ វេ មស្ស វេ ចនីយោ “មារុសោ,
សមណុទ្ទេស វេ អវេច, មា ភកវតំ អព្ពាចិត្តិ, ន ហិ សាធុ ភកវតោ អព្ពក្ខានំ, ន
ហិ ភកវា វេ វទេយ្យ, អនេកបរិយាយេនាវុសោ, សមណុទ្ទេស អន្តរាយិកា
ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភកវតោ, អលញ្ចេ បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ,
វេ ញោ សោ សមណុទ្ទេសោ ភិក្ខុហិ វុច្ចមាណោ តថេវ បគ្គណ្ឌេយ្យ, សោ
សមណុទ្ទេសោ ភិក្ខុហិ វេ មស្ស វេ ចនីយោ “អដ្ឋតគ្គេ តេ, អារុសោ,
សមណុទ្ទេស ន ចេវ សោ ភកវា សត្តា អបទិសិតញ្ចោ, យម្បិ ចញ្ញោ
សមណុទ្ទេសាលភន្តិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ ទិវត្តតិវត្តំ សហសេយ្យំ, សាបិ តេ នត្តិ, ចរ
បិវេ, វិនស្សា”តិ។ យោ បនភិក្ខុ ជានំ តថាជានាសិតំ សមណុទ្ទេសំ ឧបលាបេយ្យ
វា, ឧបជ្ឈាបេយ្យ វា, សម្ពុញ្ញេយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ កប្បេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សប្បណាកវគ្គោ សត្តមោ។

សហធម្មិកសិក្ខាបទ

៧១. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានោ ឯវំ វនេយ្យ “ន តាវាហំ, អាវុសោ, ឯតស្មី សិក្ខាបទេ សិក្ខិស្សាមិ, យាវ ន អញ្ញំ ភិក្ខុ ព្យត្ថំ វិនយធរំ បរិបុច្ឆាមី” តិ, ចាចិត្តិយំ។ សិក្ខាមាណេន, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុនា អញ្ញាតត្ថំ បរិបុច្ឆិតត្ថំ បរិបញ្ញាតត្ថំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិលេខនសិក្ខាបទ

៧២. យោ បន ភិក្ខុ ចាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមាណេ ឯវំ វនេយ្យ “កី បនិមេហិ ខុទ្ទានុខុទ្ធកេហិ សិក្ខាបទេហិ ឧទ្ទិដ្ឋហិ, យាវនេវ កុក្កុច្ឆាយ វិហោសាយ វិលេខាយ សំវត្ថន្តី” តិ, សិក្ខាបទវិវណ្ណាកេ ចាចិត្តិយំ។

មោហនសិក្ខាបទ

៧៣. យោ បន ភិក្ខុ អនុទ្ធមាសំ ចាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមាណេ ឯវំ វនេយ្យ “ឥធានេវ ខោ អហំ ជាធាមិ, អយម្បិ កិវ ធម្មោ សុត្តាកតោ សុត្តបរិយាបន្នោ អនុទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគប្បតិ” តិ។ តព្វោ ភិក្ខុំ អញ្ញោ ភិក្ខុ ជានេយ្យំ និសិន្នបុត្ថំ ឥមិនា ភិក្ខុនា ធូត្តិក្ខត្តំ ចាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមាណេ, កោ បន វាទោ ភិយេ្យា, ន ច តស្ស ភិក្ខុនោ អញ្ញាណាកេន មុត្តិ អត្ថិ, យព្វា តត្ថ អាបត្តី អាបន្នោ, តព្វា យថាធម្មោ កាវេតព្វោ, ឧត្តរិ ចស្ស មោហោ អាហេបេតព្វោ “តស្ស តេ, អាវុសោ, អលាភា, តស្ស តេ ទុល្លទ្ធី, យំ វុំ ចាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមាណេន សាធុកំ អដ្ឋិ កត្វា មនសិ ករោសី” តិ, ឥទំ តស្មី មោហនកេ ចាចិត្តិយំ។

បហារសិក្ខាបទ

៧៤. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស កុបិតោ អនត្តមនោ បហារំ ទទេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

តលសត្តិកសិក្ខាបទំ

៧៥. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស កុបិតោ អនត្តមនោ តលសត្តិកំ ឧត្តិរេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

អម្ពលកសិក្ខាបទំ

៧៦. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ អម្ពលកេន សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធិសេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

សញ្ជាច្ចសិក្ខាបទំ

៧៧. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស សញ្ជាច្ច កុក្កុច្ចំ ឧបទហេយ្យ “ឥតិស្ស
មុហុត្តម្បិ អជាសុ ភវិស្សតី”តិ ឯតនេវ បច្ចយំ កវិទ្យា អនញ្ញំ, ចាចិត្តិយំ។

ឧបស្ស្តិតិសិក្ខាបទំ

៧៨. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនំ ភណ្ឌានជាតានំ កលហជាតានំ វិវាទាបន្នានំ
ឧបស្ស្តិតី តិដ្ឋេយ្យ “យំ ឥមេ ភណ្ឌិស្សន្តិ, តំ សោស្សាមី”តិ ឯតនេវ បច្ចយំ
កវិទ្យា អនញ្ញំ, ចាចិត្តិយំ។

កម្មប្បជីពាហនសិក្ខាបទំ

៧៩. យោ បន ភិក្ខុ ធម្មិកានំ កម្មានំ ធនំ ទត្វា បច្ឆា ជីយនធម្មំ អាបន្នេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

ឆន្ទៈអនត្តាភមនសិក្ខាបទំ

៨០. យោ បនភិក្ខុ សង្ឃេវិនិច្ឆយ កថាយ វត្តមានាយ ឆន្ទៈអនត្តា
ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុត្តលសិក្ខាបទំ

៨១. យោ បនភិក្ខុ សមគ្គេន សង្ឃេន បីវរំ ទត្វា បន្ទា ឱយនធម្មំ អាបន្នេយ្យ
“យថាសន្តតំ ភិក្ខុ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាមេន្តិ”តិ, ចាចិត្តិយំ។

បរិណាមនសិក្ខាបទំ

៨២. យោ បនភិក្ខុ ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាតំ បុគ្គលស្ស បរិណាមេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

សហធម្មិកវគ្គោ អដ្ឋមោ។

អន្តេបុរសិក្ខាបទំ

៨៣. យោ បនភិក្ខុ រញ្ជោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាភិសិទ្ធស្ស អនិក្ខន្ធរាជកេ
អនិក្ខតរតនកេ បុព្វេ អប្បជិសីវិទិតោ ឥន្ទឱលំ អតិក្កាមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

រតនសិក្ខាបទំ

៨៤. យោ បនភិក្ខុ រតនំ វា រតនសម្មតំ វា អញ្ញាត្រ អជ្ឈារាមា វា
អជ្ឈាវសថា វា ឧគ្គល្លោយ្យ វា ឧគ្គល្លាហេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។ រតនំ វា បន
ភិក្ខុនា រតនសម្មតំ វា អជ្ឈារាមេ វា អជ្ឈាវសថេ វា ឧគ្គហេត្វា វា ឧគ្គហាហេត្វា
វា និក្ខិបិតត្ថំ “យស្ស ភវិស្សតិ, សោ ហវិស្សតិ”តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិកាលកាមប្បវេសនសិក្ខាបទ

៨៥. យោ បនភិក្ខុ សន្តំភិក្ខុំ អនាបុច្ឆាវិកាលេ កាមំ បរិសេយ្យ អញ្ញាត្រ
តថាវុចា អច្ចាយិកា ករណីយា, ចាចិត្តិយំ។

សូចិយរសិក្ខាបទ

៨៦. យោ បនភិក្ខុ អដ្ឋិមយំ វា ទន្តមយំ វា វិសាលាមយំ វា សូចិយរំ
ការាបេយ្យ, ភេទនកំ ចាចិត្តិយំ។

មញ្ចប័បសិក្ខាបទ

៨៧. នរំ បនភិក្ខុនា មញ្ចំ វា បីបំ វា ការយមាទេន អដ្ឋង្គុលចាទកំ
ការេតព្ពំ សុគតង្គុលេន អញ្ញាត្រ ហេដ្ឋិមាយ អជនិយា។ តំ អតិក្កាមយតោ
នេទនកំ ចាចិត្តិយំ។

តូលោនទូសិក្ខាបទ

៨៨. យោ បនភិក្ខុ មញ្ចំ វា បីបំ វា តូលោនទូ ការាបេយ្យ, ឧទ្ទាលនកំ
ចាចិត្តិយំ។

និសីទនសិក្ខាបទ

៨៩. និសីទនំ បនភិក្ខុនា ការយមាទេន បមាណីកំ ការេតព្ពំ, តត្រិទំ
បមាណំ, ធិយសោ ទ្វេវិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយា, តិរិយំ ធិយឡំ, ទសាវិទត្តិ។ តំ
អតិក្កាមយតោ នេទនកំ ចាចិត្តិយំ។

កណ្ណាប្បដិច្ចានិសិក្ខាបទ

៩០. កណ្តាប់ដីប្រាជ្ញា បនកិត្តុណ ការយមនេន បមាណិកា ការេតញ្ចា,
តត្រិទំ បមាណំ, ធីយសោ ចតស្សោ វិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយា, តិរិយំ ទ្វេ
វិទត្តិយោ។ តំ អតិក្កាមយតោ ធននកំ ចាចិត្តិយំ។

វស្សកសាដិកសិក្ខាបទំ

៩១. វស្សកសាដិកំ បនកិត្តុណ ការយមនេន បមាណិកា ការេតញ្ចា,
តត្រិទំ បមាណំ, ធីយសោ ធិវិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយា, តិរិយំ អឡ្ហតេយ្យា។ តំ
អតិក្កាមយតោ ធននកំ ចាចិត្តិយំ។

នន្ទសិក្ខាបទំ

៩២. យោ បនកិត្តុ សុគតជីវប្បមាណំ ជីវំ កាវាបេយ្យ, អតិរេកំ វា,
ធននកំ ចាចិត្តិយំ។ តត្រិទំ សុគតស្ស សុគតជីវប្បមាណំ, ធីយសោ នវ
វិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយា, តិរិយំ ធិវិទត្តិយោ, ឥទំ សុគតស្ស
សុគតជីវប្បមាណាន្តិ។

រតនវគ្គោ នវមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ទ្វេនុតិ ចាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធតត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, វេមេតំ ជារយាមីតិ។

ចាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

ចាជិនេសនីយា

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ ចត្តារោ ចាជិនេសនីយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បឋមចាជិទេសនីយសិក្ខាបទំ

១. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា អន្តរយរំ បរិដ្ឋាយ ហត្ថតោ
ខាធនីយំ វា កោជនីយំ វា សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាធយេ វា ភុញ្ញេយ្យ វា,
បដិទេសេតព្ពំ តេន ភិក្ខុនា “ការយ្ហំ, អាវុសោ, ធម្មំ អាបជ្ជិ អសប្បាយំ
ចាជិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី” តិ។

ទុតិយចាជិទេសនីយសិក្ខាបទំ

២. ភិក្ខុ បនេវ កុលេសុ និមន្តិតា ភុញ្ញន្តិ, តព្រុ ចេ សា ភិក្ខុនី
វោសាសមាន្ធុចា បិតា ហោតិ “ឥធសូបំ ទេថ, ឥធម្មំ ឌីននំ ទេថា” តិ។ តេហិ
ភិក្ខុហិ សា ភិក្ខុនី អបសាទេតព្ពា “អបសក្ក តាវ ភគិនិ, យាវ ភិក្ខុ ភុញ្ញន្តិ” តិ។
ឯកស្សបិ ចេ ភិក្ខុនោ ន បដិភាសេយ្យ តំ ភិក្ខុនី អបសាទេតុំ “អបសក្ក តាវ
ភគិនិ, យាវ ភិក្ខុ ភុញ្ញន្តិ” តិ, បដិទេសេតព្ពំ តេហិ ភិក្ខុហិ “ការយ្ហំ, អាវុសោ, ធម្មំ
អាបជ្ជិម្ហា អសប្បាយំ ចាជិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមា” តិ។

តតិយចាជិទេសនីយសិក្ខាបទំ

៣. យានិ ខោ បន តានិ សេក្ខសម្មតានិ កុលានិ, យោ បន ភិក្ខុ តថាវុបេសុ
សេក្ខសម្មតេសុ កុលេសុ បុព្វេ អនិមន្តិតា អគិលានោ ខាធនីយំ វា, កោជនីយំ
វា សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាធយេ វា, ភុញ្ញេយ្យ វា, បដិទេសេតព្ពំ តេន ភិក្ខុនា
“ការយ្ហំ, អាវុសោ, ធម្មំ អាបជ្ជិ អសប្បាយំ ចាជិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី” តិ។

ចតុត្ថចាជិទេសនីយសិក្ខាបទំ

៤. យានិ ខោ បន តានិ អារញ្ញកានិ សេនាសនានិ សាសន្ត្រសម្មតានិ
សប្បជិកយានិ, យោ បន ភិក្ខុ តថាវុបេសុ សេនាសនេសុ បុព្វេ អប្បជិសំវិទិតំ
ខាទនីយំ វា, កោជនីយំ វា អដ្ឋារាមេ សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា អភិលាណោ
ខាទេយ្យ វា, ភុព្វេយ្យ វា, បដិទេសេតព្ពំ តេន ភិក្ខុនា “ការយ្ហំ, អារុសោ, ធម្មំ
អាបដ្ឋី អសប្បាយំ ចាជិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី” តិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ចត្តារោ ចាជិទេសនីយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តោ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ធុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធតត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, វាមេតំ ជារយាមី តិ។

ចាជិទេសនីយា និដ្ឋិតា។

សេខិយា

តមេ ខោ បនាយស្មន្តោ សេខិយា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បរិមណ្ឌលសិក្ខាបទំ

១. បរិមណ្ឌលំ និវាសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២. បរិមណ្ឌលំ ចារុបិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុប្បជិច្ឆន្នសិក្ខាបទំ

៣. សុប្បជិច្ឆន្នោ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៤. សុប្បជិច្ឆន្នោ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុសំរុតសិក្ខាបទំ

៥. សុស្សំតោ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៦. សុស្សំតោ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឡិក្ខិត្តបក្ខសិក្ខាបទំ

៧. ឡិក្ខិត្តបក្ខ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៨. ឡិក្ខិត្តបក្ខ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឡិក្ខិត្តកសិក្ខាបទំ

៩. ន ឡិក្ខិត្តកាយ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១០. ន ឡិក្ខិត្តកាយ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បរិមណ្ឌលវគ្គោ បឋមោ។

ឡង្គិកសិក្ខាបទំ

១១. ន ឡង្គិកកាយ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១២. ន ឡង្គិកកាយ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឡច្ចុសទ្ធសិក្ខាបទំ

១៣. អប្បសន្នោ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៤. អប្បសន្នោ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កាយប្បចារកសិក្ខាបទំ

១៥. ន កាយប្បបាលកំ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៦. ន កាយប្បបាលកំ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ពាហុប្បបាលកសិក្ខាបទំ

១៧. ន ពាហុប្បបាលកំ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៨. ន ពាហុប្បបាលកំ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សីសប្បបាលកសិក្ខាបទំ

១៩. ន សីសប្បបាលកំ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២០. ន សីសប្បបាលកំ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧដ្ឋគ្សិកវគ្គោ ទុតិយោ។

ខម្ពកតសិក្ខាបទំ

២១. ន ខម្ពកតោ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២២. ន ខម្ពកតោ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌីតុណ្ហិតសិក្ខាបទំ

២៣. ន ឌីតុណ្ហិតោ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២៤. ន ឌីតុណ្ហិតោ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧក្កជិកសិក្ខាបទំ

២៥. ន ឧក្កដិកាយ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្លត្តិកសិក្ខាបទំ

២៦. ន បល្លត្តិកាយ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ចបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៧. សក្កច្ចំ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញិបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៨. បត្តសញ្ញិ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមស្វបកបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៩. សមស្វបកំ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមតិត្តិកសិក្ខាបទំ

៣០. សមតិត្តិកំ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧម្ពកតវគ្គោ តតិយោ។

សក្កច្ចុត្ថវនសិក្ខាបទំ

៣១. សក្កច្ចំ បិណ្ឌាចាតំ តុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញិតុញ្ញនសិក្ខាបទំ

៣២. បត្តសញ្ញិ បិណ្ឌាចាតំ តុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សបទានសិក្ខាបទំ

៣៣. សបទានំ បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមសូបកសិក្ខាបទំ

៣៤. សមសូបកំ បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

នដូបកតសិក្ខាបទំ

៣៥. ន ដូបកតោ ឌីមទ្កិត្វា បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌីននប្បជីដ្ឋាននសិក្ខាបទំ

៣៦. ន សូបំ វា ព្យញ្ជនំ វា ឌីននេន បជីដ្ឋានេស្សមី ភិយ្យោកម្យតំ
ឌុចាទាយាតិ សិក្ខា ករណីយា។

សូចោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

៣៧. ន សូបំ វា ឌីននំ វា អគិលានោ អត្តនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា
ភុញ្ញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌុដ្ឋានសញ្ញាសិក្ខាបទំ

៣៨. ន ឌុដ្ឋានសញ្ញា បរេសំ បត្តំ ឌីលោកេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កតធឿសិក្ខាបទំ

៣៩. នាតិមហន្តំ កតធឿ ករិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អាសាមសិក្ខាបទ

៤០. បរិមណ្ឌលំ អាសាមំ ករិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ឆវគ្គោ ចតុត្ថោ។

អនាបាជសិក្ខាបទ

៤១. ន អនាបាជេ កតោឡេ មុខធារំ វិវរិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ភុញ្ញមានសិក្ខាបទ

៤២. ន ភុញ្ញមានោ សព្វហត្ថំ មុខេ បក្ខិបិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សកតឡសិក្ខាបទ

៤៣. ន សកតឡេន មុខេន ព្យាហរិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បិណ្ឌុក្ខេបកសិក្ខាបទ

៤៤. ន បិណ្ឌុក្ខេបកំ ភុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កតឡាវច្ឆេនកសិក្ខាបទ

៤៥. ន កតឡាវច្ឆេនកំ ភុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អវគណ្ណការកសិក្ខាបទ

៤៦. ន អវគណ្ណការកំ ភុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហត្ថនិទ្ទនកសិក្ខាបទ

៤៧. ន ហត្ថនិទ្ទនកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សិក្ខាវការកសិក្ខាបទំ

៤៨. ន សិក្ខាវការកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ជីវ្ហានិច្ចារកសិក្ខាបទំ

៤៩. ន ជីវ្ហានិច្ចារកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ចប្បចប្បការកសិក្ខាបទំ

៥០. ន ចប្បចប្បការកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កតឡវគ្គោ បញ្ចមោ។

សុរុសុរុការកសិក្ខាបទំ

៥១. ន សុរុសុរុការកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហត្ថនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥២. ន ហត្ថនិល្លេហកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥៣. ន បត្តនិល្លេហកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌីដ្ឋនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥៤. ន ឌីដ្ឋនិល្លេហកំ ភុញ្ញ័ស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សាមីសសិក្ខាបទំ

៥៥. ន សាមីសេន ហេតុន ចានីយថាល កំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

សសិត្តកសិក្ខាបទំ

៥៦. ន សសិត្តកំ បត្តិធាវនំ អន្តរយវេ ធម្មេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ធម្មចារណិសិក្ខាបទំ

៥៧. ន ធម្មចារណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧណ្ហាចារណិសិក្ខាបទំ

៥៨. ន ឧណ្ហាចារណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

សត្តចារណិសិក្ខាបទំ

៥៩. ន សត្តចារណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អារុដចារណិសិក្ខាបទំ

៦០. ន អារុដចារណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុរុសុរុវគ្គោ ធម្មោ។

ចាទុកសិក្ខាបទំ

៦១. ន ចាតុក្ការុឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ឧបាហានសិក្ខាបទំ

៦២. ន ឧបាហានុឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

យានសិក្ខាបទំ

៦៣. ន យានគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សយនសិក្ខាបទំ

៦៤. ន សយនគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្លត្តិកសិក្ខាបទំ

៦៥. ន បល្លត្តិកាយ និសិទ្ធស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

វេវិតសិក្ខាបទំ

៦៦. ន វេវិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌីគុណ្ឌិតសិក្ខាបទំ

៦៧. ន ឌីគុណ្ឌិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ធម្មាសិក្ខាបទំ

៦៨. ន ធម្មាយំ និសីទិត្វា អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ
ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

និទាសនសិក្ខាបទំ

៦៩. ន និទេ អាសនេ និសីទិត្វា ឧច្ឆេ អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ
ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បីតសិក្ខាបទំ

៧០. ន បីតោ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

បច្ឆតោគមនសិក្ខាបទំ

៧១. ន បច្ឆតោ គច្ឆត្តោ បុរតោ គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ
សិក្ខា ករណីយា។

ឧប្បយេនគមនសិក្ខាបទំ

៧២. ន ឧប្បយេន គច្ឆត្តោ បយេន គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ
សិក្ខា ករណីយា។

បីតោឧច្ឆារសិក្ខាបទំ

៧៣. ន បីតោ អគិលានោ ឧច្ឆារំ វា បស្សរំ វា ករិស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ហរិតេឧទ្ធារសិក្ខាបទំ

៧៤. ន ហរិតេ អគិលានោ ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា ខេឡំ វា ករិស្សរមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ឧទកេឧទ្ធារសិក្ខាបទំ

៧៥. ន ឧទកេ អគិលានោ ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា ខេឡំ វា ករិស្សរមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ចាទុកវគ្គោ សត្តមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ សេខិយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធតត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុល្លី, វេមេតំ ធារយាមីតិ។

សេខិយា និដ្ឋិតា។

អធិករណសមថា

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ សត្ត អធិករណសមថា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

ឧប្បន្នុប្បន្នានំ អធិករណានំ សមថាយ រូបសមាយ សម្មាវិនយោ
នាតព្ពោ។

សតិវិនយោ នាតព្ពោ។

អម្ពឡ្ហវិនយោ ធាតុញ្ចោ។

បដិញ្ញាយ កាវេតត្ថំ។

យេកុយ្យសិកា។

តស្សចាបិយសិកា។

តិណាវត្តារកោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ សត្ត អធិករណាសមថា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ,
បុច្ឆាមិ កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, វេមេតំ ធារយាមីតិ។

អធិករណាសមថា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានំ,

ឧទ្ទិដ្ឋា ចត្តារោ ចារាជិកា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា តេរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ទ្វេ អនិយតា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា តីស និស្សក្តិយា ចាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ទ្វេនុវុតិ ចាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ចត្តារោ ចាជិទេសនីយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សេខិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សត្ត អធិករណសមថា ធម្មា, ឯត្ថកំ តស្ស ភកវតោ សុត្តាកតំ
សុត្តបរិយាបន្នំ អន្ធនុមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតិ, តត្ថ សព្ពេហោ សមគ្គេហិ
សម្មាទមាធនេហិ អរិវរទមាធនេហិ សិក្ខិតព្ពន្ធិ។

វិត្តារុទ្ធសោ បញ្ចមោ។

ភិក្ខុចាតិមោក្ខំ និដ្ឋិតំ។

។ នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខចាឡិ

បុព្វករណ៍-៤

សម្មន្ន័និ បដិចោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;
ឧចាសថស្ស ឯតានិ, “បុព្វករណ៍”ន្តិ វុច្ឆតិ។

បុព្វកិច្ច-៥

ធន្ថ, ចារិសុទ្ធិ, ឧតុក្ខានំ, ភិក្ខុនិគណនា ច ឱវាទោ;
ឧចាសថស្ស ឯតានិ, “បុព្វកិច្ច”ន្តិ វុច្ឆតិ។

បត្តកល្លអដ្ឋា-៤

ឧចាសថោ, យាវតិកា ច ភិក្ខុនិ កម្មប្បត្តា;
សភាគាបត្តិយោ ច នវិជ្ជន្តិ;

វេជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មី ន ហោន្តិ, “បត្តកល្ប”ន្តិ វុច្ចតិ។

បុព្វករណបុព្វកិច្ចានិ សមាបេត្វា ទេសិតាបត្តិកស្ស សមគ្គស្ស
ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស អនុមតិយា ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុំ អាវាធនំ ករោម។

និទានុទ្ទេសោ

សុណាតុ មេ អយ្យេ សង្ឃោ, អន្តោចាសថោ បន្ទរសោ, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្បំ, សង្ឃោ ឧចាសនំ ករេយ្យ, ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យ។

កី សង្ឃស្ស បុព្វកិច្ចំ? ចារិសុទ្ធិ អយ្យាយោ អាវោចេថ, ចាតិមោក្ខំ
ឧទ្ទិសិត្យមិ, តំ សញ្ញាវ សន្តា សាធុកំ សុណោម មនសិ ករោម។ យស្សា សិយា
អាបត្តិ, សា អារិករេយ្យ, អសន្តិយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតត្ថំ, តុណ្ហីភាវេន ខោ
បនាយ្យាយោ, “បរិសុទ្ធា”តិ វេទិត្យមិ។ យថា ខោ បន បច្ចេកបុជ្ឈស្សា
វេយ្យាករណំ ហោតិ, ឯវមេវំ ឯវរូចាយ បរិសាយ យាវតតិយំ អនុសារីតំ
ហោតិ។ យា បន ភិក្ខុនិ យាវតតិយំ អនុសារីយមាទេ សរមាទា សន្តិ អាបត្តិ
នារិករេយ្យ, សម្មជាទមុសាវាទស្សា ហោតិ។ សម្មជាទមុសាវាទោ ខោ
បនាយ្យាយោ, អន្តរាយិកោ ធម្មា វុត្តោ ភគវតា, តស្មា សរមាទាយ ភិក្ខុនិយា
អាបន្នាយ វិសុទ្ធាបេក្ខាយ សន្តិ អាបត្តិ អារិកាតត្ថា, អារិកតា ហិស្សា ជាសុ
ហោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ, អយ្យាយោ, និទានំ។ តត្ថាយ្យាយោ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា,
ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា,
បរិសុទ្ធតត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ជារយាមីតិ។

និទានំ និដ្ឋិតំ។

ចារាជិកុទ្ទេសោ

តត្រិមេ អដ្ឋចារាជិកា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

មេដុនធម្មសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី ធន្ទេសោ មេដុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យ, អន្តមសោ
តិរច្ឆានគតេនបិ, ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

អទិន្នាធានសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី តាមា វា អរញ្ញា វា អទិន្នំ វេយ្យសម្មាតំ អាទិយេយ្យ,
យថាវេ មេ អទិន្នាធានេ រាជាណោ ចោរំ គហេត្វា ហានេយ្យំ វា ពន្ធយ្យំ វា
បញ្ចាដេយ្យំ វា ចោរាសិ ពាលាសិ មុឡាសិ វេនាសីតិ, តថាវេ បំ ភិក្ខុនី អទិន្នំ
អាទិយមាណា អយម្មិ ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

មនុស្សវិគ្គហសិក្ខាបទំ

៣. យា បន ភិក្ខុនី សញ្ញាច្ច មនុស្សវិគ្គហំ ជីវិតា វេរោហេយ្យ, សត្តហារកំ
វាស្ស បរិយេសេយ្យ, មរណាវណ្ណំ វា សំវេណ្ណេយ្យ, មរណាយ វា សមាធិបេយ្យ
“អម្ពោ បុរិស, កី តុយ្ហិមិណា ចាបកេន ទុដ្ឋិវិតេន, មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យេ”តិ,
ឥតិ ចិត្តមនា ចិត្តសង្កប្បា អនេកបរិយាយេន មរណាវណ្ណំ វា សំវេណ្ណេយ្យ,
មរណាយ វា សមាធិបេយ្យ, អយម្មិ ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

ឧត្តរិមនុស្សធម្មសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី អនភិជានំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អត្ថបនាយិកំ
អលមរិយញ្ញាណាទស្សនំ សមុទាចរេយ្យ “ឥតិ ជានាមិ, ឥតិ បស្សមិ”តិ, តតោ

អបរេន សមយេន សមនុគ្គាហ័យមាណ វា អសមនុគ្គាហ័យមាណ វា អាបន្នា
វិសុទ្ធាបេក្ខា ឯវំ វទេយ្យ “អជានមេវំ, អយេយ្យ, អវេចំ ជានាមិ, អបស្សំ បស្សមិ,
តុច្ឆំ មុសាវិលបិ”ន្តិ, អញ្ញាត្រ អធិមាណ, អយម្បិ ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

ឧត្តជាណុមណ្ឌាលិកាសិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អវស្សតា អវស្សតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស, អធិកំ
ឧត្តជាណុមណ្ឌាលំ អាមសនំ វា បរាមសនំ វា គហណំ វា ធុបនំ វា បដិប័ធួនំ វា
សាទិយេយ្យ, អយម្បិ ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា ឧត្តជាណុមណ្ឌាលិកា។

វជ្ជប្បជិដ្ឋាទិកាសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ ចារាជិកំ ធម្មំ អជ្ឈាបន្នំ ភិក្ខុនី នេវត្តនា
បដិចោទេយ្យ, ន គណស្ស អាហេចេយ្យ, យទា ច សា វិតា វា អស្ស ចុតា វា
នាសិតា វា អវស្សជា វា, សា បន្នា ឯវំ វទេយ្យ “បុព្វេវាហំ, អយេយ្យ, អញ្ញាសី ឯតំ
ភិក្ខុនី ‘ឯវុចា ច ឯវុចា ច សា ភគិនី’តិ, នោ ច ខោ អត្តនា បដិចោទេស្សំ, ន
គណស្ស អាហេចេស្ស”ន្តិ, អយម្បិ ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា
វជ្ជប្បជិដ្ឋាទិកា។

ឧក្ខិត្តានុវត្តិកាសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី សមគ្គន សង្ឃេន ឧក្ខិត្តំ ភិក្ខុំ ធម្មេន វិនយេន
សត្តសាសនេន អនាទរំ អប្បជិការំ អកតសហាយំ តមនុវត្តេយ្យ, សា ភិក្ខុនី
ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “ឯសោ ខោ, អយេយ្យ, ភិក្ខុ សមគ្គន សង្ឃេន
ឧក្ខិត្តោ, ធម្មេន វិនយេន សត្តសាសនេន អនាទរោ អប្បជិការោ
អកតសហាយោ, មាយេយ្យ, ឯតំ ភិក្ខុំ អនុវត្តិ”តិ, ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ

វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ឌោយ្យ, សា ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ
សមនុភាសិតញ្ញា តស្ស បដិទិស្សន្តាយ, យាវតតិយំ ចេ សមនុភាសិយមានា
តំ បដិទិស្សន្ទ្ទេយ្យ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិទិស្សន្ទ្ទេយ្យ, អយម្បិ ចារាជិកា
ហោតិ អសំវាសា ឧត្តិត្តានុវត្តិកា។

អដ្ឋវត្ថុកាសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនិ អវស្សតា អវស្សតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថគ្គហណំ វា
សាទិយេយ្យ, សង្ឃាដិកណ្ឌាគ្គហណំ វា សាទិយេយ្យ, សន្តិដ្ឋេយ្យ វា,
សល្លបេយ្យ វា, សន្នេតំ វា គច្ឆេយ្យ, បុរិសស្ស វា អញ្ញាគមនំ សាទិយេយ្យ, ធន្នំ វា
អនុបរិសេយ្យ, កាយំ វា តទត្ថាយ ឧបសំហរេយ្យ ឯតស្ស អសទ្ធម្មស្ស
បដិសេវនត្ថាយ, អយម្បិ ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា អដ្ឋវត្ថុកា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, អដ្ឋ ចារាជិកា ធម្មា។ យេសំ ភិក្ខុនិ អញ្ញាតរំ វា
អញ្ញាតរំ វា អាបដ្ឋិត្វា នលភតិ ភិក្ខុនីហិ សទ្ធិ សំវាសំ យថា បុរេ, តថា បច្ឆា,
ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ, កច្ឆិត្ត បរិសុទ្ធា,
ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ឆិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ឆិត្ត បរិសុទ្ធា,
បរិសុទ្ធត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

ចារាជិកំ និដ្ឋិតំ។

សង្ឃាទិសេសុទ្ធសោ

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ សត្តរស សង្ឃាទិសេសា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

ឧស្សយវាទិកាសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី ឧស្សយវាទិកា វិហារេយ្យ គហបតិនា វា គហបតិបុត្តេន
វា ទាសេន វា កម្មការេន វា អន្តមសោ សមណបរិព្ពាជកេនាបិ, អយម្មិ ភិក្ខុនី
បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ចោរីវុដ្ឋាបិកាសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ ចោរី វុដ្ឋំ វិទិតំ អនបលោកេត្វា រាជានំ វា សង្ឃំ វា
គណំ វា បូគំ វា សេណី វា, អញ្ញាត្រ កប្បា វុដ្ឋាបេយ្យ, អយម្មិ ភិក្ខុនី
បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ឯកតាមន្តរគមនសិក្ខាបទំ

៣. យា បន ភិក្ខុនី ឯកា វា តាមន្តរំ គច្ឆេយ្យ, ឯកា វា នទីចារំ គច្ឆេយ្យ,
ឯកា វា រត្តិ វិប្បវសេយ្យ, ឯកា វា គណម្ហា ឱហិយេយ្យ, អយម្មិ ភិក្ខុនី
បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ឧត្តិត្តកឱសារណាសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី សមគ្គេន សង្ឃេន ឧត្តិត្តំ ភិក្ខុនី ធម្មេន វិនយេន
សត្តសាសនេន អនបលោកេត្វា ការកសង្ឃំ, អនញ្ញាយ គណាស្ស ធន្តំ
ឱសារេយ្យ, អយម្មិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ
សង្ឃាទិសេសំ។

ភោជនបជិក្កហណាបឋមសិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អវស្សតា អវស្សតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថតោ ខាធនីយំ វា, ភោជនីយំ វា សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាធយ្យ វា ភុញ្ញេយ្យ វា, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ភោជនបដិគ្គហណាទុតិយសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី ឯវំ វេធយ្យ “កីតេ, អយ្យេ, ឯសោ បុរិសបុគ្គលោ ករិស្សតិ អវស្សតោ វា អនវស្សតោ វា, យតោ ភ្នំ អនវស្សតា, ឥដ្ឋ្យ, អយ្យេ, យំ តេ ឯសោ បុរិសបុគ្គលោ ទេតិ ខាធនីយំ វា ភោជនីយំ វា, តំ ភ្នំ សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាធរា ភុញ្ញា វា”តិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

សញ្ញាវត្ថុសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី សញ្ញាវត្ថុ សមាបន្នេយ្យ ឥត្តិយា វា បុរិសមតី, បុរិសស្ស វា ឥត្តិមតី, ជាយត្ថនេ វា ជារត្ថនេ វា អន្តមសោ តទ្ធុណីកាយបិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ទុដ្ឋាទោសសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី ទុដ្ឋា ទោសា អប្បតីតា អមូលកេន ចារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធិសេយ្យ “អប្បេ” នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចារេយ្យ”ន្តិ, តតោ អបរេន សមយេន សមនុក្កាហិយមាណា វា អស មនុក្កាហិយមាណា វា អមូលកញ្ចោរ តំ អធិករណំ ហោតិ, ភិក្ខុនី ច ទោសំ បតិដ្ឋាតិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

អញ្ញាភាគិយសិក្ខាបទំ

៩. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី ទុដ្ឋា ទោសា អប្បតីតា អញ្ញភាគិយស្ស
អធិករណស្ស កិញ្ចំទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ ចារាជិកេន ធម្មេន
អនុទំសេយ្យ “អប្បវ ឆាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចារេយ្យ”ន្តិ, តតោ អបរេន
សមយេន សមនុគ្គាហិយមាណា វា អសមនុគ្គាហិយមាណា វា អញ្ញភាគិយញ្ជោវ
តំ អធិករណំ ហោតិ។ កោចិទេសោ លេសមត្តោ ឧបាទិដ្ឋោ, ភិក្ខុនី ច ទោសំ
បតិដ្ឋាតិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សរណីយំ
សង្ឃាទិសេសំ។

សិក្ខុបច្ឆាចិក្ខុណសិក្ខាបទំ

១០. យា បន ភិក្ខុនី កុបិតា អនត្តមនា ឯវំ វទេយ្យ “តុទំ បច្ឆាចិក្ខាមិ ធម្មំ
បច្ឆាចិក្ខាមិ, សង្ឃំ បច្ឆាចិក្ខាមិ, សិក្ខុំ បច្ឆាចិក្ខាមិ, កិណ្ឌមាវ សមណីយោ យា
សមណីយោ សក្យដីតរោ, សន្តញ្ញាបិ សមណីយោ លង្គិនិយោ កុក្កុច្ឆិកា
សិក្ខាកាមា, តាសាហំ សន្តិកេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សមី”តិ។ សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ
ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យ កុបិតា អនត្តមនា ឯវំ អវច ‘តុទំ បច្ឆាចិក្ខាមិ, ធម្មំ
បច្ឆាចិក្ខាមិ, សង្ឃំ បច្ឆាចិក្ខាមិ, សិក្ខុំ បច្ឆាចិក្ខាមិ, កិណ្ឌមាវ សមណីយោ យា
សមណីយោ សក្យដីតរោ, សន្តញ្ញាបិ សមណីយោ លង្គិនិយោ កុក្កុច្ឆិកា
សិក្ខាកាមា, តាសាហំ សន្តិកេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សមី’តិ, អភិរមាយ្យ,
ស្វាគ្គាតោ ធម្មោ, ចរ ព្រហ្មចរិយំ សម្មា ទុក្ខស្ស អន្តកិរិយាយា”តិ, ឯវញ្ច សា
ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមាណា តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ
សមនុភាសិតញ្ញា តស្ស បដិទិស្សក្កាយ, យាវតតិយញ្ជោ សមនុភាសិយមាណា
តំ បដិទិស្សន្ទេយ្យ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិទិស្សន្ទេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី
យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សរណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

អធិករណកុបិតសិក្ខាបទំ

១១. យា បន ភិក្ខុនិ កិស្មិញ្ចិទេវ អធិករណោ បច្ឆាកតា កុប្បិតា អនត្តមនា
ឯវំ វេទយ្យ “ធន្តតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ទោសតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ,
មោហតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ភយតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ” តិ, សា ភិក្ខុនិ
ភិក្ខុនិហិ ឯវមស្ស វេទនិយា “មាយ្យ, កិស្មិញ្ចិទេវ អធិករណោ បច្ឆាកតា
កុប្បិតា អនត្តមនា ឯវំ អវេ ធន្តតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ទោសតាមិនិយោ ច
ភិក្ខុនិយោ, មោហតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ភយតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ” តិ,
អយ្យា ខោ ធន្តាបិ គច្ឆេយ្យ, ទោសាបិ គច្ឆេយ្យ, មោហាបិ គច្ឆេយ្យ, ភយាបិ
គច្ឆេយ្យ” តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនិហិ វុច្ឆមានា តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, សា
ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនិហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ចា តស្ស បដិនិស្សក្កាយ,
យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សន្នេយ្យ, ឥវេតំ កុសលំ, នោ
ច បដិនិស្សន្នេយ្យ, អយម្យិ ភិក្ខុនិ យាវតតិយំ កំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ
សង្ឃាទិសេសំ។

ចាបសមាចារបឋមសិក្ខាបទំ

១២. ភិក្ខុនិយោ បនេវ សំសជ្ជាវិហារន្តិ ចាចាចារា ចាបសន្តា
ចាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហាសិកា អញ្ញមញ្ញិស្ស វុច្ឆប្បជិច្ឆាទិកា, តា
ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនិហិ ឯវមស្ស វេទនិយា “ភគិនិយោ ខោ សំសជ្ជាវិហារន្តិ
ចាចាចារា ចាបសន្តា ចាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហាសិកា
អញ្ញមញ្ញិស្ស វុច្ឆប្បជិច្ឆាទិកា, វិវិច្ឆថាយ្យ, វិវេកញ្ញោវ ភគិនិយោ សង្ឃ
វណ្ណាតី” តិ, ឯវញ្ច តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនិហិ វុច្ឆមានា តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, តា
ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនិហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ចា តស្ស បដិនិស្សក្កាយ,
យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សន្នេយ្យ, ឥវេតំ កុសលំ, នោ

ចេ បដិទិស្សន្តេយ្យំ, ឥមាបិ ភិក្ខុនិយោ យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា
និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ចាបសមាចារទុតិយសិក្ខាបទំ

១៣. យា បន ភិក្ខុនី ឯវំ វេទេយ្យ “សំសជ្ឈាវ, អយេយ្យ, តុម្កេ វិហារេ, មា តុម្កេ
នាណាវិហារិត្ថ, សន្តិ សង្ឃេ អញ្ញាបិ ភិក្ខុនិយោ ឯវាចារា ឯវំសន្តា ឯវំសិលោកា
ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហាសិកា អញ្ញាមញ្ញាស្ស វជ្ជប្បដិច្ចាទិកា, តា សង្ឃោ ន កិញ្ចិ
អាហា តុម្កញ្ញោវ សង្ឃោ ឧញ្ញាយ បរិភវេន អក្ខន្តិយា វេកស្សិយា ទុព្ពល្យា
ឯវមាហា - ‘ភកិទិយោ ខោ សំសជ្ឈាវិហារិត្ថ ចាចាចារា ចាបសន្តា
ចាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហាសិកា អញ្ញាមញ្ញាស្ស វជ្ជប្បដិច្ចាទិកា,
វិវិច្ឆថាយេយ្យ, វិវេកញ្ញោវ ភកិទិនំ សង្ឃោ វណ្ណាតី” តិ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ
ឯវមស្ស វេទនីយា “មាយេយ្យ, ឯវំ អវេ, សំសជ្ឈាវ អយេយ្យ តុម្កេ វិហារេ, មា តុម្កេ
នាណាវិហារិត្ថ, សន្តិ សង្ឃេ អញ្ញាបិ ភិក្ខុនិយោ ឯវាចារា ឯវំសន្តា ឯវំសិលោកា
ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហាសិកា អញ្ញាមញ្ញាស្ស វជ្ជប្បដិច្ចាទិកា, តា សង្ឃោ ន កិញ្ចិ
អាហា, តុម្កញ្ញោវ សង្ឃោ ឧញ្ញាយ បរិភវេន អក្ខន្តិយា វេកស្សិយា ទុព្ពល្យា
ឯវមាហា - ‘ភកិទិយោ ខោ សំសជ្ឈាវិហារិត្ថ ចាចាចារា ចាបសន្តា
ចាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហាសិកា អញ្ញាមញ្ញាស្ស វជ្ជប្បដិច្ចាទិកា,
វិវិច្ឆថាយេយ្យ, វិវេកញ្ញោវ ភកិទិនំ សង្ឃោ វណ្ណាតី” តិ, ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ
វុច្ឆមាណា តថេវ បគ្គណ្ណាយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ
សមនុភាសិតញ្ចា តស្ស បដិទិស្សន្តាយ, យាវតតិយញ្ចោ សមនុភាសិយមាណា
តំ បដិទិស្សន្តេយ្យ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិទិស្សន្តេយ្យ, អយម្យិ ភិក្ខុនី
យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

សង្ឃកេទកសិក្ខាបទំ

១៤. យា បន ភិក្ខុនី សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមេយ្យ,
ភេទនសំវត្ថុនិកំ វា អធិករណំ សមាទាយ បគ្គយ្ហ តិរច្ឆេយ្យ, សា ភិក្ខុនី
ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យា, សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមិ,
ភេទនសំវត្ថុនិកំ វា អធិករណំ សមាទាយ បគ្គយ្ហ អដ្ឋាសិ, សមេតាយ្យា,
សង្ឃេន, សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មោទមាទោ អវិវទមាទោ ឯកុទ្ទេសោ ជាសុ
វិហរតី” តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ឆមាទា តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, សា ភិក្ខុនី
ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ច តស្ស បដិទិស្សក្កាយ, យាវតតិយញ្ច
សមនុភាសិយមាទា តំ បដិទិស្សន្ទេយ្យ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ច
បដិទិស្សន្ទេយ្យ, អយម្យិ ភិក្ខុនី យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ
សង្ឃាទិសេសំ។

ភេទានុវត្តកសិក្ខាបទំ

១៥. តស្សាយេវ ខោ បន ភិក្ខុនិយា ភិក្ខុនិយោ ហោន្តិ អនុវត្តិកា
វគ្គវាទិកា ឯកា វា ទ្វេ វា តិស្សោ វា, តា ឯវំ វទេយ្យំ “មាយ្យាយោ, ឯតំ ភិក្ខុនី
កិញ្ចិ អវចុត្ត ធម្មវាទិនី ចេសា ភិក្ខុនី, វិនយវាទិនី ចេសា ភិក្ខុនី, អម្ពាភក្ខេសា
ភិក្ខុនី ធន្តញ្ច វុចិញ្ច អាទាយ វេហរតិ, ជាទាតិ, នោ ភាសតិ, អម្ពាភម្មេតំ
ខមតី” តិ, តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យាយោ, ឯវំ អវចុត្ត,
ន ចេសា ភិក្ខុនី ធម្មវាទិនី, ន ចេសា ភិក្ខុនី វិនយវាទិនី, មាយ្យានម្យិ សង្ឃភេទោ
វុច្ឆិត្ត, សមេតាយ្យានំ សង្ឃេន, សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មោទមាទោ អវិវទមាទោ
ឯកុទ្ទេសោ ជាសុ វិហរតី” តិ, ឯវញ្ច តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ វុច្ឆមាទា តថេវ
បគ្គណ្ហោយ្យំ, តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ច តស្ស
បដិទិស្សក្កាយ, យាវតតិយញ្ច សមនុភាសិយមាទា តំ បដិទិស្សន្ទេយ្យំ។

ឥឡូវ កុសល។ នៅ ចេ បដិស្សន្ទេយ្យំ, ឥមាបិ ភិក្ខុនិយោ យាវតតិយកំ ធម្មំ
អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ទុព្ពចសិក្ខាបទំ

១៦. ភិក្ខុនី បនេវ ទុព្ពចជាតិកា ហោតិ ឧទ្ទេសបរិយាបន្នេសុ សិក្ខាបទេសុ
ភិក្ខុនីហិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានា អត្តានំ អវចនីយំ ករោតិ “មា មំ អយ្យាយោ
កិញ្ចំ អវចុត្ត កល្យាណំ វា ចាបកំ វា, អហម្បាយ្យាយោ, ន កិញ្ចំ វត្តាមិ
កល្យាណំ វា ចាបកំ វា, វិរមថាយ្យាយោ, មម វចនាយា”តិ, សា ភិក្ខុនី
ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យា, អត្តានំ អវចនីយំ អកាសិ, វចនីយមេវ,
អយ្យា, អត្តានំ ករោតុ, អយ្យាបិ ភិក្ខុនិយោ វទតុ សហធម្មេន, ភិក្ខុនិយោបិ
អយ្យំ វត្តន្តិ សហធម្មេន, ឯវំ សំវទ្ធា ហិ តស្ស ភគវតោ បរិសា យទិទំ
អញ្ញមញ្ញវចនេន អញ្ញមញ្ញវុជ្ជាបនេនា”តិ។ ឯវញ្ញា សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ
វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហាយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ
សមនុភាសិតញ្ញា តស្ស បដិស្សន្ទាយ, យាវតតិយញ្ញោ សមនុភាសិយមានា
តំ បដិស្សន្ទេយ្យ, ឥឡូវ កុសល។ នៅ ចេ បដិស្សន្ទេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី
យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

កុលទ្ទេសកសិក្ខាបទំ

១៧. ភិក្ខុនី បនេវ អញ្ញាតំ កាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ
កុលទ្ទេសិកា ចាបសមាចារា, តស្ស ខោ ចាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ
សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ច តាយ ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, សា ភិក្ខុនី
ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “អយ្យា, ខោ កុលទ្ទេសិកា ចាបសមាចារា,
អយ្យាយ ខោ ចាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយ្យាយ,

ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយ្យា ឥមម្ហា អាវាសា, អលំ តេ ឥធន
វាសេនា"តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនិហិ វុច្ឆមានា តា ភិក្ខុនិយោ ឯវំ វទេយ្យ
“ធន្តតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ទោសតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ,
មោហតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ភយតាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, តាទិសិកាយ
អាបត្តិយា ឯកច្ចំ បញ្ចាដេន្តិ ឯកច្ចំ ន បញ្ចាដេន្តិ"តិ, សា ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនិហិ
ឯវមស្ស វចនិយា “មាយ្យា, ឯវំ អវច, ន ច ភិក្ខុនិយោ ធន្តតាមិនិយោ, ន ច
ភិក្ខុនិយោ ទោសតាមិនិយោ, ន ច ភិក្ខុនិយោ មោហតាមិនិយោ, ន ច
ភិក្ខុនិយោ ភយតាមិនិយោ, អយ្យា ខោ កុលទ្ធីសិកា ចាបសមាចារា, អយ្យាយ
ខោ ចាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយ្យាយ ទុដ្ឋានិ
ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយ្យា, ឥមម្ហា អាវាសា អលំ តេ ឥធន
វាសេនា"តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនិហិ វុច្ឆមានា តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, សា
ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនិហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ចា តស្ស បដិទិស្សក្កាយ,
យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិទិស្សន្តេយ្យ, ឥន្ទេតំ កុសលំ។ នោ
ចេ បដិទិស្សន្តេយ្យ, អយម្យិ ភិក្ខុនិ យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា ទិស្សរណីយំ
សង្ឃាទិសេសំ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ សត្តរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា នវ បឋមាបត្តិកា, អដ្ឋ
យាវតតិយកា,

យេសំ ភិក្ខុនិ អញ្ញាតំ វា អញ្ញាតំ វា អាបជ្ជតិ, តាយ ភិក្ខុនិយា
ឧភតោសន្នេយ្យ បក្កមាទត្តំ ចរិតតំ។ ចិណ្ឌាមាទត្តា ភិក្ខុនិ យត្ថ សិយា
វីសតិគណោ ភិក្ខុនិសន្នេយ្យ, តត្ថ សា ភិក្ខុនិ អព្ពេតញ្ចា។ ឯកាយបិ ចេ ឧនោ
វីសតិគណោ ភិក្ខុនិសន្នេយ្យ តំ ភិក្ខុនិ អព្ពេយ្យ, សា ច ភិក្ខុនិ អនត្តិតា, តា ច
ភិក្ខុនិយោ ការយ្ហា, អយំ តត្ថ សាមីចិ។ តត្ថាយ្យាយោ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា,

ធុតិយម្បិ, បុណ្ណមិ, កង្ខិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុណ្ណមិ, កង្ខិត្ត បរិសុទ្ធា,
បរិសុទ្ធត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

សង្ឃទិសេសោ និដ្ឋិតោ។

និស្សគ្គិយ ចាចិត្តិយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ តីស និស្សគ្គិយា ចាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បត្តសន្និបយសិក្ខាបទំ

១. យា បនភិក្ខុនី បត្តសន្និបយំ ករេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អកាលចីវរភាជនសិក្ខាបទំ

២. យា បនភិក្ខុនី អកាលចីវរំ “កាលចីវរ” ត្ថិ អធិដ្ឋហិត្វា ភាជាបេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ចីវរបរិវត្តនសិក្ខាបទំ

៣. យា បនភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ ចីវរំ បរិវត្តត្វា សា បន្ទា ឯវំ វេទេយ្យ
“ហន្តាយ្យេ, តុយ្ហំ ចីវរំ, អាហារ មេតំ ចីវរំ, យំ តុយ្ហំ តុយ្ហមេវេតំ, យំ មយ្ហំ
មយ្ហមេវេតំ, អាហារ មេតំ ចីវរំ, សកំ បច្ឆាហរា” តិ អច្ឆិន្ទេយ្យ វា អច្ឆិន្ទាបេយ្យ
វា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អញ្ញវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ចវិញ្ញាបេត្វា អញ្ចវិញ្ញាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។

អញ្ញាបេតាបនសិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ច បេតាបេត្វា អញ្ច បេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។

បឋមសង្ឃិកបេតាបនសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន សង្ឃិកេន អញ្ច
បេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសង្ឃិកបេតាបនសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន សង្ឃិកេន
សញ្ញាចិកេន អញ្ច បេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បឋមគណិកបេតាបនសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន មហាជនិកេន
អញ្ច បេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយគណិកបេតាបនសិក្ខាបទំ

៩. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន មហាជនិកេន
សញ្ញាចិកេន អញ្ច បេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បុគ្គលិកបេតាបនសិក្ខាបទំ

១០. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញាទត្តិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញាទ្គិសិកេន បុគ្គលិកេន សញ្ញាចិកេន អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បត្តវគ្គោ បឋមោ។

គរុចារុវណសិក្ខាបទំ

១១. គរុចារុវណំ បន ភិក្ខុនិយា ចេតាបេន្តិយា ចតុក្កុំសបរមំ ចេតាបេតព្ភំ។ តតោ ច ឧត្តរិ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

លហុចារុវណសិក្ខាបទំ

១២. លហុចារុវណំ បន ភិក្ខុនិយា ចេតាបេន្តិយា អឡុតេយ្យកុំសបរមំ ចេតាបេតព្ភំ។ តតោ ច ឧត្តរិ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

កថិនសិក្ខាបទំ

១៣. និដ្ឋិតចីវរស្មី ភិក្ខុនិយា ឧព្ពតស្មី កថិនេ ទសាហាបរមំ អតិរេកចីវរំ ធារេតព្ភំ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ឧទោសិតសិក្ខាបទំ

១៤. និដ្ឋិតចីវរស្មី ភិក្ខុនិយា ឧព្ពតស្មី កថិនេ ឯកវត្ថុម្យិ ចេ ភិក្ខុនី តិចីវរេន វិប្បវសេយ្យ, អញ្ញាត្រ ភិក្ខុនិសម្មតិយា និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អកាលចីវរសិក្ខាបទំ

១៥. និដ្ឋិតចីវរស្មី ភិក្ខុនិយា ឧព្ពតស្មី កថិនេ ភិក្ខុនិយា បនេវ អកាលចីវរំ ឧប្បរដ្ឋេយ្យ, អាកម្ពមាឆាយ ភិក្ខុនិយា បដិគ្គហេតព្ភំ, បដិគ្គហេត្វា ទិប្បមេវ

ការតែងតាំង, នៅ ធម្មសូត្រ ចារិយ្យ, មានបរម តាយ ភិក្ខុនិយា តំ ជីវំ និក្ខិបិតតំ
ឧទស្ស ចារិយ្យនិយា សតិយា បច្ឆាសាយ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ សតិយាបិ
បច្ឆាសាយ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អញ្ញាតករិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

១៦. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញាតកំ គហបតី វា គហបតានី វា ជីវំ វិញ្ញាបេយ្យ
អញ្ញាត្រ សមយា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ អច្ឆន្ទជីវំ វា ហោតិ
ភិក្ខុនី, នជ្ឈជីវំ វា, អយំ តត្ថ សមយោ។

តតុត្តរិសិក្ខាបទំ

១៧. តតោ អញ្ញាតកោ គហបតី វា គហបតានី វា ពហូហិ ជីវំ វេហិ
អភិបាជ្ជំ បវាយេយ្យ, សន្តុត្តរបរមំ តាយ ភិក្ខុនិយា តតោ ជីវំ សាទិតតំ។
តតោ ចេ ឧត្តរិ សាទិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បឋមឧបក្ខដសិក្ខាបទំ

១៨. ភិក្ខុនី បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកស្ស គហបតិស្ស វា គហបតានិយា វា
ជីវំ ចេតាបន្នំ ឧបក្ខដំ ហោតិ “ឥមិណ ជីវំ ចេតាបន្នេន ជីវំ ចេតាបេត្វា
ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុនី ជីវំ នេ អច្ឆាទេស្សាមី” តិ។ តត្រ ចេសា ភិក្ខុនី បុព្វេ អប្បវាវិតា
ឧបសង្កមិត្វា ជីវំ វេ វិកប្បំ អាបន្នេយ្យ “សាធុ វត, មំ អាយស្មា ឥមិណ
ជីវំ ចេតាបន្នេន ឯវរុបំ វា ឯវរុបំ វា ជីវំ ចេតាបេត្វា អច្ឆាទេហី” តិ
កល្យាណកម្មតំ ឧបាទាយ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយឧបក្ខដសិក្ខាបទំ

១៩. ភិក្ខុនី បនេវ ឧទ្ទិស្ស ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកានំ គហបតីនំ វា គហបតានីនំ វា
បច្ចេកជីវេវចេតាបន្នានិ ឧបក្ខណានិ ហោត្តិ “ឥមេហិ មយំ
បច្ចេកជីវេវចេតាបន្នេហិ បច្ចេកជីវេវានិ ចេតាបេត្វា ឥត្តន្នាមំ ភិក្ខុនី ជីវេហិ
អន្នាទេស្សមា” តិ។ តត្រ ចេសា ភិក្ខុនី បុព្វេ អប្បវាទីតា ឧបសង្កម្មិត្វា ជីវេ
វិកប្បំ អាបន្នេយ្យ “សាធុ វត មំ អាយស្មន្តោ ឥមេហិ បច្ចេកជីវេវចេតាបន្នេហិ
ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា ជីវេវ ចេតាបេត្វា អន្នាទេស ឧភោវ សន្តា ឯកេនា” តិ
កល្យាណកម្មតំ ឧបាទាយ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

រាជសិក្ខាបទំ

២០. ភិក្ខុនី បនេវ ឧទ្ទិស្ស រាជា វា រាជភោគ្គោ វា ព្រាហ្មណោ វា
គហបតីកោ វា ទូតេន ជីវេវចេតាបន្នំ បហិណេយ្យ “ឥមិនា ជីវេវចេតាបន្នេន
ជីវេវ ចេតាបេត្វា ឥត្តន្នាមំ ភិក្ខុនី ជីវេវេន អន្នាទេហិ” តិ។ សោ ច ទូតោ តំ
ភិក្ខុនី ឧបសង្កម្មិត្វា ឯវំ វេទេយ្យ “ឥទំ ខោ, អយ្យេ, អយ្យំ ឧទ្ទិស្ស ជីវេវចេតាបន្នំ
អាកតំ, បដិគ្គណ្ណាតាយ្យា ជីវេវចេតាបន្នំ” តិ។ តាយ ភិក្ខុនិយា សោ ទូតោ
ឯវមស្ស វេទនិយោ “ន ខោ មយំ, អារុសោ, ជីវេវចេតាបន្នំ បដិគ្គណ្ណាម, ជីវេវព្វា
ខោ មយំ បដិគ្គណ្ណាម កាលេន កប្បិយ” តិ។ សោ ច ទូតោ តំ ភិក្ខុនី ឯវំ
វេទេយ្យ “អត្ថិ បនាយ្យាយ, កោចិ វេយ្យាវច្ឆករោ” តិ, ជីវេវត្ថិកាយ, ភិក្ខុវេ,
ភិក្ខុនិយា វេយ្យាវច្ឆករោ និទ្ទិសិតព្ពោ អារាមិកោ វា ឧបាសកោ វា “ឯសោ ខោ,
អារុសោ, ភិក្ខុនីនំ វេយ្យាវច្ឆករោ” តិ។ សោ ច ទូតោ តំ វេយ្យាវច្ឆករំ
សញ្ញាបេត្វា តំ ភិក្ខុនី ឧបសង្កម្មិត្វា ឯវំ វេទេយ្យ “យំ ខោ, អយ្យេ, អយ្យា
វេយ្យាវច្ឆករំ និទ្ទិសិ, សញ្ញាត្តោ សោ មយា, ឧបសង្កម្មិតាយ្យា កាលេន, ជីវេវេន
តំ អន្នាទេស្សតី” តិ។ ជីវេវត្ថិកាយ, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុនិយា វេយ្យាវច្ឆករោ
ឧបសង្កម្មិត្វា ទូតិក្ខត្ថំ ចោទេតព្ពោ សាវេតព្ពោ “អត្តោ មេ, អារុសោ,

ជីវរេនា"តិ, ធូត្តិក្ខត្តំ ហោធិយមាណា សារយមាណា តំ ជីវំ អភិនិច្ឆ័យេយ្យ,
ឥន្ទ្រតំ កុសលំ, នោ បេ អភិនិច្ឆ័យេយ្យ, ចតុក្ខត្តំ បញ្ចក្ខត្តំ ធិក្ខត្តបរមំ
តុណ្ហិក្ខតាយ ឧទ្ទិស្ស ហ៊ុតព្ពំ, ចតុក្ខត្តំ បញ្ចក្ខត្តំ ធិក្ខត្តបរមំ តុណ្ហិក្ខតា
ឧទ្ទិស្ស តិដ្ឋមាណា តំ ជីវំ អភិនិច្ឆ័យេយ្យ, ឥន្ទ្រតំ កុសលំ។ តតោ បេ ឧត្តរិ
វាយមមាណា តំ ជីវំ អភិនិច្ឆ័យេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ នោ បេ
អភិនិច្ឆ័យេយ្យ, យតស្ស ជីវរបេតាបន្នំ អាកតំ, តត្ថ សាមំ វា គន្ធព្ពំ, ធូតោ វា
ចាហោតព្ពោ "យំ ខោ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ភិក្ខុនី ឧទ្ទិស្ស ជីវរបេតាបន្នំ
បហិណ្ឌិត្ត, ន តំ តស្ស ភិក្ខុនិយា កិញ្ចិ អត្ថំ អនុភោតិ, យុញ្ញន្តាយស្មន្តោ
សកំ, មា វោ សកំ វិនស្ស"តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

ជីវរេនា ធូតិយោ។

រូបិយសិក្ខាបទំ

២១. យា បន ភិក្ខុនី ជាតរូបរជតំ ឧគ្គល្ហោយ្យ វា ឧគ្គល្ហាបេយ្យ វា
ឧបនិក្ខត្តំ វា សាធិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

រូបិយសំវោហារសិក្ខាបទំ

២២. យា បន ភិក្ខុនី នាធិប្បការកំ រូបិយសំវោហារំ សមាបន្នេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

កាយវិក្កយសិក្ខាបទំ

២៣. យា បន ភិក្ខុនី នាធិប្បការកំ កាយវិក្កយំ សមាបន្នេយ្យ, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។

ឧបព្វតន្ត្រីសិក្ខាបទ

២៤. យា បន ភិក្ខុនី ឧបព្វតន្ត្រីនេន បត្តេន អញ្ញំ នំ បត្តំ ចេតាបេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ តាយ ភិក្ខុនិយា សោ បត្តោ ភិក្ខុនិបរិសាយ
និស្សន្និតញ្ញោ, យោ ច តស្ស ភិក្ខុនិបរិសាយ បត្តបរិយញ្ញោ, សោ តស្ស
ភិក្ខុនិយា បទាតញ្ញោ “អយំ តេ ភិក្ខុនិ បត្តោ យាវកេនាយ ជារតញ្ញោ” តិ,
អយំ តត្ថ សាមីចិ។

កេសជ្ឈសិក្ខាបទ

២៥. យានិ ខោ បន តានិ គិលានានំ ភិក្ខុនីនំ បដិសាយនីយានិ កេសជ្ឈានិ,
សេយ្យដិទំ - សប្បំ នវនីតំ តេលំ មធុ ជាណីតំ, តានិ បដិគ្គហេត្វា
សត្តាហាបរមំ សន្និធិការកំ បរិភូតញ្ញានិ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។

ជីវរអច្ឆិន្ទនសិក្ខាបទ

២៦. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សាមំ ជីវំ ទត្វា កុបិតា អនត្តមនា
អច្ឆិន្ទេយ្យ វា អច្ឆិន្ទាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

សុត្តវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទ

២៧. យា បន ភិក្ខុនី សាមំ សុត្តំ វិញ្ញាបេត្វា តន្តវាយេហិ ជីវំ វាយាបេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

មហាបេសការសិក្ខាបទ

២៨. ភិក្ខុនី បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកោ គហបតិ វា គហបតានី វា
តន្តវាយេហិ ជីវរំ វាយាបេយ្យ, តត្រ ចេសា ភិក្ខុនី បុព្វេ អប្បវាទិតា តន្តវាយេ
ឧបសង្កមិត្វា ជីវរេ វិកប្បំ អាបន្នេយ្យ “ឥទំ ខោ អារុសោ ជីវរំ មំ ឧទ្ទិស្ស វិយ្យតិ,
អាយតញ្ច ករោច, វិត្តតញ្ច អប្បិតញ្ច សុវិតញ្ច សុប្បវាយិតញ្ច សុវិលេខិតញ្ច
សុវិតច្ឆិតញ្ច ករោច, អប្បេវ នាម មយម្មិ អាយស្មន្តានំ កិញ្ចិមត្តំ
អនុបទន្នេយ្យមា”តិ, វេវញ្ច សា ភិក្ខុនី វត្វា កិញ្ចិមត្តំ អនុបទន្នេយ្យ អន្តមសោ
បិណ្ឌាចាតមត្តម្មិ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

អធ្វេកជីវរសិក្ខាបទំ

២៩. ធនាហាណាគតំ កត្តិកតេមាសិកបុណ្ណមំ ភិក្ខុនិយា បនេវ
អធ្វេកជីវរំ ឧប្បន្នេយ្យ, អធ្វេកំ មញ្ញាមាឆាយ ភិក្ខុនិយា បដិគ្គហេតព្ពំ,
បដិគ្គហេត្វា យាវ ជីវរកាលសមយំ និក្ខិបិតព្ពំ។ តតោ ច ឧត្តរំ និក្ខិបេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បរិណាតសិក្ខាបទំ

៣០. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាតំ អត្តនោ បរិណាមេយ្យ,
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

បត្តវគ្គោ តតិយោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, ភីស និស្សគ្គិយា ចាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ,
បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ធុតិយម្មិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្មិ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, វេវមេតំ ធារយាមីតិ។

និស្សគ្គិយចាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

សុទ្ធជាចិត្តិយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ, ធម្មជ្ជិសតា ចាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

លសុណាសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី លសុណំ ខាធម្មេយ្យ ចាចិត្តិយំ។

សម្ពាធលោមសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី សម្ពាធលោមំ សំហារាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

តលយាតកសិក្ខាបទំ

៣. តលយាតកេ ចាចិត្តិយំ។

ជតុមជ្ជកសិក្ខាបទំ

៤. ជតុមជ្ជកេ ចាចិត្តិយំ។

ឧទកសុទ្ធិកសិក្ខាបទំ

៥. ឧទកសុទ្ធិកំ បន ភិក្ខុនិយា អាធិយមាធាយ ទ្ធក្កុលបព្ពបរមំ អាធាតព្ពំ។
តំ អតិក្កាមេន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

ឧបតិជ្ឈនសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុស្ស ភុញ្ញន្តស្ស ចានីយេន វា វិជ្ជបនេន វា
ឧបតិដ្ឋយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អាមកធម្មាសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី អាមកធម្មំ វិញ្ញាត្វា វា វិញ្ញាបេត្វា វា ភដ្ឋិត្វា វា
ភដ្ឋាបេត្វា វា កោដ្ឋេត្វា វា កោដ្ឋាបេត្វា វា បចិត្វា វា បចាបេត្វា វា ភុញ្ញេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

បឋមឧទ្ធារនឌ្ឍនសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា សង្ការំ វា វិហាសំ វា តិរោកុដ្ឋេ វា
តិរោចាការេ វា ធម្មេយ្យ វា ធម្មាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយឧទ្ធារនឌ្ឍនសិក្ខាបទំ

៩. យា បន ភិក្ខុនី ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា សង្ការំ វា វិហាសំ វា ហរិតេ ធម្មេយ្យ វា
ធម្មាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

នច្ចគីតសិក្ខាបទំ

១០. យា បន ភិក្ខុនី នច្ចំ វា គីតំ វា វាទិតំ វា ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

លសុណារក្កោ បឋមោ។

រត្តន្ទការសិក្ខាបទំ

១១. យា បន ភិក្ខុនី រត្តន្ទការេ អប្បធិបេ បុរិសេន សទ្ធិំ ឯកេនេកា
សន្តិដ្ឋេយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

បដិច្ចន្នោកាសសិក្ខាបទំ

១២. យា បន ភិក្ខុនី បដិច្ចន្នោ ឡិកាសេ បុរិសេន សទ្ធិ ឯកេនេកា សន្តិដ្ឋយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

អដ្ឋោកាសសល្លបនសិក្ខាបទំ

១៣. យា បន ភិក្ខុនី អដ្ឋោកាសេ បុរិសេន សទ្ធិ ឯកេនេកា សន្តិដ្ឋយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយិកឧយ្យោជនសិក្ខាបទំ

១៤. យា បន ភិក្ខុនី រថិកាយ វា ព្យុហោ វា សិដ្ឋាជេកេ វា បុរិសេន សទ្ធិ ឯកេនេកា សន្តិដ្ឋយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា និកណ្ហិកំ វា ជេហ្មយ្យ ទុតិយិកំ វា ភិក្ខុនី ឧយ្យោជេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាបក្កមនសិក្ខាបទំ

១៥. យា បន ភិក្ខុនី បុរេភត្តំ កុលានិ ឧបសម្ព័មិត្វា អាសនេ និសីទិត្វា សាមិកេ អនាបុច្ឆា បក្កមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាអភិនិសីទនសិក្ខាបទំ

១៦. យា បន ភិក្ខុនី បច្ឆាភត្តំ កុលានិ ឧបសម្ព័មិត្វា សាមិកេ អនាបុច្ឆា អាសនេ អភិនិសីទេយ្យ វា អភិនិបដ្ឋេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាសន្តរណសិក្ខាបទំ

១៧. យា បនកិត្តិនីវិកាលេ កុលានិ ឧបសង្កមិត្វា សាមិកេ អនាបុត្តា
សេយ្យំ សន្តវិត្វា វា សន្តរាបេត្វា វា អភិនិស័ទេយ្យ វា អភិនិបន្នេយ្យ វា,
ចាចិត្តិយំ។

បរឧដ្ឋាបនកសិក្ខាបទំ

១៨. យា បនកិត្តិនី ទុគ្គហិតេន ទូបធារិតេន បរំ ឧដ្ឋាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បរអភិសបនសិក្ខាបទំ

១៩. យា បនកិត្តិនី អត្តានំ វា បរំ វា និរយេន វា ព្រាហ្មចរិយេន វា
អភិសេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

រោទនសិក្ខាបទំ

២០. យា បនកិត្តិនី អត្តានំ វជិត្វា វជិត្វា រោទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

វត្តន្ធការវគ្គោ ទុតិយោ។

នគ្គសិក្ខាបទំ

២១. យា បនកិត្តិនី នគ្គា នហាយេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឧទកសាដិកសិក្ខាបទំ

២២. ឧទកសាដិកំ បនកិត្តិនិយា ការយមាឆាយ បមាណិកា ការេតញ្ញា,
តត្រិទំ បមាណំ, ធីយសោ ចតស្សោ វិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយា, តិរិយំ ទ្វេ
វិទត្តិយោ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា រេទនកំ ចាចិត្តិយំ។

ជីវិតសិព្វនសិក្ខាបទ

២៣. យា បនភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា ជីវិតសិព្វេត្វា វាវិសិព្វាបេត្វា វាសា បន្ទា
អនន្តរាយំ កិនី នេវ សិព្វេយ្យ, ន សិព្វាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ អញ្ញាត
ចត្វាបញ្ចាហា, ចាចិត្តិយំ។

សង្ឃាជីវិតសិក្ខាបទ

២៤. យា បនភិក្ខុនី បញ្ចាហិកំ សង្ឃាជីវិតំ អតិក្កាមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ជីវិតសង្គមនិយសិក្ខាបទ

២៥. យា បនភិក្ខុនី ជីវិតសង្គមនិយំ ធារេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

គណៈជីវិតសិក្ខាបទ

២៦. យា បនភិក្ខុនី គណស្ស ជីវិតលាភំ អន្តរាយំ ករេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បដិពាហនសិក្ខាបទ

២៧. យា បនភិក្ខុនី ធម្មិកំ ជីវិតភិក្ខុំ បដិពាហេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ជីវិតទានសិក្ខាបទ

២៨. យា បនភិក្ខុនី អភារិកស្ស វា បរិព្ពាជកស្ស វា បរិព្ពាជិកាយ វា
សមណជីវិតំ ធម្មេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

កាលអតិក្កមនសិក្ខាបទ

២៩. យា បន ភិក្ខុនី ទុព្ពលវិវាហបច្ឆាសាយ វិវាហកាលសមយំ
អតិក្កាមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

កថិនុទ្ធារសិក្ខាបទំ

៣០. យា បន ភិក្ខុនី ធម្មិកំ កថិនុទ្ធារំ បដិពាហេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

នគ្រវគ្គោ តតិយោ។

ឯកមព្យាគុវដ្ឋនសិក្ខាបទំ

៣១. យា បន ភិក្ខុនិយោ ទ្វេ ឯកមព្យោ គុវដ្ឋេយ្យំ, ចាចិត្តិយំ។

ឯកត្ថរណាគុវដ្ឋនសិក្ខាបទំ

៣២. យា បន ភិក្ខុនិយោ ទ្វេ ឯកត្ថរណាចារុវណា គុវដ្ឋេយ្យំ, ចាចិត្តិយំ។

អដាសុករណសិក្ខាបទំ

៣៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សញ្ញាច្ច អដាសុំ ករេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

នឧបជ្ឈាបនសិក្ខាបទំ

៣៤. យា បន ភិក្ខុនី ទុក្ខិតំ សហជីវិនី នេវ ឧបជ្ឈហេយ្យ, ន ឧបជ្ឈាបនាយ
ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

និក្ខឡនសិក្ខាបទំ

៣៥. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា ឧបស្សយំ ទត្វា កុបិតា អនត្តមនា
និក្ខឡេយ្យ វា និក្ខឡាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

សំសជ្ជសិក្ខាបទ

៣៦. យា បន ភិក្ខុនី សំសជ្ជាវិហារេយ្យ គហបតិនា វា គហបតិបុត្តេន វា,
សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វេនិយា “មាល្យេ, សំសជ្ជាវិហារិ គហបតិនាមិ
គហបតិបុត្តេនាមិ, វិវិទ្ធាយ្យេ, វិវេកញ្ជ្រាវ ភគិនិយា សង្ឃោ វល្លោតី” តិ។ ឯវព្វា
សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គល្លោយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ
យាវតតិយំ សមនុភាសិតត្ថា តស្ស បដិនិស្សក្កាយ, យាវតតិយព្វោ
សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សន្នេយ្យ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ច
បដិនិស្សន្នេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អន្តោរជ្ជសិក្ខាបទ

៣៧. យា បន ភិក្ខុនី អន្តោរជ្ជ សាសន្តសម្មតេ សប្បជិកយេ អសត្តិកា
ចារិកំ ចរេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

តិរោរជ្ជសិក្ខាបទ

៣៨. យា បន ភិក្ខុនី តិរោរជ្ជ សាសន្តសម្មតេ សប្បជិកយេ អសត្តិកា
ចារិកំ ចរេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អន្តោវស្សសិក្ខាបទ

៣៩. យា បន ភិក្ខុនី អន្តោវស្សំ ចារិកំ ចរេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ចារិកនបក្កមនសិក្ខាបទ

៤០. យា បន ភិក្ខុនី វស្សុវុដ្ឋា ចារិកំ ន បក្កមេយ្យ អន្តមសោ
ធម្មញ្ញយោជនានិមិ, ចាចិត្តិយំ។

តុវដ្ឋវគ្គោ ចតុត្ថោ។

រាជាគារសិក្ខាបទំ

៤១. យា បនភិក្ខុនី រាជាគារំ វា ចិត្តាគារំ វា អារាមំ វា ឧយ្យានំ វា ចោក្ខរណំ
វា ទស្សនាយ កន្ទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អាសន្និបរិកុញ្ញនសិក្ខាបទំ

៤២. យា បនភិក្ខុនី អាសន្និ វា បល្លង្គំ វា បរិកុញ្ញេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សុត្តកន្តនសិក្ខាបទំ

៤៣. យា បនភិក្ខុនី សុត្តំ កន្ទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

គិហិវេយ្យាវច្ឆសិក្ខាបទំ

៤៤. យា បនភិក្ខុនី គិហិវេយ្យាវច្ឆំ ករេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អធិករណសិក្ខាបទំ

៤៥. យា បនភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា “ឯហាយ្យេ, ឥមំ អធិករណំ វ្យាបសមេហី” តិ
វុច្ចមាធា “សាធូ” តិ បដិស្សន្ទិសា បច្ឆា អនន្តរាយិ កិនី នេវ វ្យាបសមេយ្យ, ន
វ្យាបសមាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ភោជនទានសិក្ខាបទំ

៤៦. យា បនភិក្ខុនី អភារិកស្ស វា បរិព្ពាជកស្ស វា បរិព្ពាជិកាយ វា
សហត្ថា ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ទទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អារសៈជីវិតសិក្ខាបទ

៤៧. យា បន ភិក្ខុនី អារសៈជីវិត អនិស្សន្នេត្វា បរិគុណោយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អារសៈជីវិតសិក្ខាបទ

៤៨. យា បន ភិក្ខុនី អារសៈជីវិត អនិស្សន្នេត្វា ចារិកំ បក្កមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាបរិយាប្បណនសិក្ខាបទ

៤៩. យា បន ភិក្ខុនី តិរច្ឆានវិជ្ជំ បរិយាប្បណោយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាវាចនសិក្ខាបទ

៥០. យា បន ភិក្ខុនី តិរច្ឆានវិជ្ជំ វាចេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ចិត្តាការវគ្គោ បញ្ចមោ។

អារាមបរិសនសិក្ខាបទ

៥១. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សភិក្ខុកំ អារាមំ អនាបុច្ឆា បរិសេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

ភិក្ខុអក្កោសនសិក្ខាបទ

៥២. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុំ អក្កោសេយ្យ វា បរិភាសេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

គណបរិភាសនសិក្ខាបទ

៥៣. យា បន ភិក្ខុនី ចណ្ឌីកតា គណំ បរិភាសេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បវរវិភាសសិក្ខាបទ

៥៤. យា បន ភិក្ខុនី និមន្តិតា វា បវរវិភា វា ខាននីយំ វា ភោជនីយំ វា
ខានេយ្យ វា ភុព្វេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

កុលមច្ឆរិនីសិក្ខាបទ

៥៥. យា បន ភិក្ខុនី កុលមច្ឆរិនី អស្ស, ចាចិត្តិយំ។

អភិក្ខុកាវាសសិក្ខាបទ

៥៦. យា បន ភិក្ខុនី អភិក្ខុកេ អាវាសេ វស្សំ វសេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អបវារណាសិក្ខាបទ

៥៧. យា បន ភិក្ខុនី វស្សំវុដ្ឋា ឧភតោសឿយ្យ តីហិ ហានេហិ ន បវារេយ្យ
ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសម្ពាយ វា, ចាចិត្តិយំ។

ឱវាទសិក្ខាបទ

៥៨. យា បន ភិក្ខុនី ឱវាទាយ វា សំវាសាយ វា ន កច្ឆេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឱវាទ្ធច្បសង្កមនសិក្ខាបទ

៥៩. អន្ធទ្ធមាសំ ភិក្ខុនិយា ភិក្ខុសង្ឃតោ ទ្វេ ធម្មា បច្ឆាសីសីតញ្ចា
ឧចោសថបុច្ឆកញ្ចា ឱវាទ្ធច្បសង្កមនញ្ចា។ តំ អភិក្កាមេន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

បសាខេជាតសិក្ខាបទ

៦០. យា បនកិត្តិនី បសាខេ ជាតំ គណ្ណំ វា វុធិតំ វា អនបលោកេត្វា សង្ឃំ វា
គណ្ណំ វា បុរិសេន សង្ឃំ ឯកេនេកា ភេទាបេយ្យ វា ជាលាបេយ្យ វា ជោវាបេយ្យ
វា អាសិម្បាបេយ្យ វា ពន្លាបេយ្យ វា មោចាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

អាវាមវគ្គោ ធនេជ្ជា។

គត្តិនីសិក្ខាបទំ

៦១. យា បនកិត្តិនី គត្តិនី វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ចាយន្តិសិក្ខាបទំ

៦២. យា បនកិត្តិនី ចាយន្តិ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បឋមសិក្ខាមានសិក្ខាបទំ

៦៣. យា បនកិត្តិនី ទ្វេ វស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ អសិក្ខិតសិក្ខំ សិក្ខាមានំ
វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសិក្ខាមានសិក្ខាបទំ

៦៤. យា បនកិត្តិនី ទ្វេ វស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ សិក្ខិតសិក្ខំ សិក្ខាមានំ សង្ឃេន
អសម្មតំ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បឋមគិហិកតសិក្ខាបទំ

៦៥. យា បនកិត្តិនី ឧនទ្វាទសវស្សំ គិហិកតំ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយគិហិកតសិក្ខាបទំ

២៦. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណាទ្វាទសវស្សំ គិហិកតំ ទ្វេ វស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ
អសិក្ខិតសិក្ខំ វុដ្ឋាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

តតិយគិហិកតសិក្ខាបទំ

២៧. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណាទ្វាទសវស្សំ គិហិកតំ ទ្វេ វស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ
សិក្ខិតសិក្ខំ សង្ឃេន អសម្មតំ វុដ្ឋាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បឋមសហជីវិនីសិក្ខាបទំ

២៨. យា បន ភិក្ខុនី សហជីវិនី វុដ្ឋាបេត្វា ទ្វេ វស្សានិ នេវ អនុគ្គណ្ណេយ្យ ន
អនុគ្គណ្ណាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បវត្តិនីនានុពន្ធនសិក្ខាបទំ

២៩. យា បន ភិក្ខុនី វុដ្ឋាបិតំ បវត្តិនី ទ្វេ វស្សានិ នានុពន្ធយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសហជីវិនីសិក្ខាបទំ

៣០. យា បន ភិក្ខុនី សហជីវិនី វុដ្ឋាបេត្វា នេវ វ្រូបកាសេយ្យ ន
វ្រូបកាសាបេយ្យ អន្តមសោ ធម្មញ្ញាយោជនានិបិ, ចាចិត្តិយំ។

គព្ពិនិវគ្គោ សត្តមោ។

បឋមកុមារិក្ខតសិក្ខាបទំ

៣១. យា បន ភិក្ខុនី ឡនីសតិវស្សំ កុមារិក្ខតំ វុដ្ឋាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយកុមារិក្ខតសិក្ខាបទំ

៧២. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណវីរសតិវស្សំ កុមារិក្ខតំ ទ្វេវស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ អសិក្ខិតសិក្ខំ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

តតិយកុមារិក្ខតសិក្ខាបទំ

៧៣. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណវីរសតិវស្សំ កុមារិក្ខតំ ទ្វេវស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ សិក្ខិតសិក្ខំ សង្ឃេន អសម្មតំ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឡនទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទំ

៧៤. យា បន ភិក្ខុនី ឡនទ្វាទសវស្ស វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទំ

៧៥. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្ស សង្ឃេន អសម្មតា វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទិយ្យនធម្មសិក្ខាបទំ

៧៦. យា បន ភិក្ខុនី “អលំ តាវ តេ, អយ្យេ, វុជ្ជាបិ តេនា” តិ វុច្ចមានា “សាធូ” តិ បដិស្សុណិ ត្វា សា បច្ឆា ទិយ្យនធម្មំ អាបន្នេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បឋមសិក្ខមាននវុជ្ជាបនសិក្ខាបទំ

៧៧. យា បន ភិក្ខុនី សិក្ខមានំ “សេច មេ ភ្នំ, អយ្យេ, បីវំ ទស្សសិ, ឯវាហំ តំ វុជ្ជាបេស្សមី” តិ វត្វា សា បច្ឆា អនន្តរាយិ កិនី នេវ វុជ្ជាបេយ្យ, ន វុជ្ជាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសិក្ខមាននវុជ្ជាបនសិក្ខាបទំ

៧៨. យា បន ភិក្ខុនី សិក្ខមានំ “សេច មំ ភ្នំ, អយ្យេ, ទ្វេ វស្សានិ
អនុពន្ធិស្សសិ, ឯវាហំ តំ វុជ្ជាបេស្សមី” តិ វត្ថា សា បច្ឆា អនន្តរាយិ កិនី នេវ
វុជ្ជាបេយ្យ, ន វុជ្ជាបនាយ ឧស្សុក្កំ កកេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សោការាសសិក្ខាបទំ

៧៩. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសសំសជ្ជំ កុមារ កសំសជ្ជំ ចណ្ឌី សោការាសំ
សិក្ខមានំ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អននុញ្ញាតសិក្ខាបទំ

៨០. យា បន ភិក្ខុនី មាតាបិតុហិ វា សាមិកេន វា អននុញ្ញាតំ សិក្ខមានំ
វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ចារិវាសិកសិក្ខាបទំ

៨១. យា បន ភិក្ខុនី ចារិវាសិកធនុទានេន សិក្ខមានំ វុជ្ជាបេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

អនុវស្សសិក្ខាបទំ

៨២. យា បន ភិក្ខុនី អនុវស្សំ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឯកវស្សសិក្ខាបទំ

៨៣. យា បន ភិក្ខុនី ឯកំ វស្សំ ទ្វេ វុជ្ជាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

កុមារិភូតវគ្គោ អដ្ឋមោ។

ធនូចាហានសិក្ខាបទ

៨៤. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ធនូចាហានំ ជារេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

យានសិក្ខាបទ

៨៥. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា យានេន យាយេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សង្ឃាណីសិក្ខាបទ

៨៦. យា បន ភិក្ខុនី សង្ឃាណី ជារេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឥត្តាលង្ការសិក្ខាបទ

៨៧. យា បន ភិក្ខុនី ឥត្តាលង្ការំ ជារេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

គន្ធវណ្ណាកសិក្ខាបទ

៨៨. យា បន ភិក្ខុនី គន្ធវណ្ណាកេន នហាយេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

វាសិតកសិក្ខាបទ

៨៩. យា បន ភិក្ខុនី វាសិតកេន បិញ្ញាកេន នហាយេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ភិក្ខុនិឧម្មទ្គាបនសិក្ខាបទ

៩០. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា ឧម្មទ្គាបេយ្យ វា បរិមទ្គាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

សិក្ខាមានឧម្មទ្គាបនសិក្ខាបទ

៩១. យា បន ភិក្ខុនី សិក្ខាមាណាយ ឧម្ពុទ្ធាបេយ្យ វា បរិមទ្ធាបេយ្យ វា,
ចាចិត្តិយំ។

សាមណេរីឧម្ពុទ្ធាបនសិក្ខាបទំ

៩២. យា បន ភិក្ខុនី សាមណេរីយា ឧម្ពុទ្ធាបេយ្យ វា បរិមទ្ធាបេយ្យ វា,
ចាចិត្តិយំ។

គិហិនិឧម្ពុទ្ធាបនសិក្ខាបទំ

៩៣. យា បន ភិក្ខុនី គិហិនិយា ឧម្ពុទ្ធាបេយ្យ វា បរិមទ្ធាបេយ្យ វា,
ចាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាសិក្ខាបទំ

៩៤. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុស្ស បុរោ អនាបុច្ឆា អាសនេ និសីទេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

បញ្ញាបុច្ឆនសិក្ខាបទំ

៩៥. យា បន ភិក្ខុនី អនោកាសកតំ ភិក្ខុំ បញ្ញំ បុច្ឆេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អសំកច្ចិកសិក្ខាបទំ

៩៦. យា បន ភិក្ខុនី អសំកច្ចិកា កាមំ បរិសេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឆត្តចាបាណវគ្គោ នវមោ។

មុសាវាទសិក្ខាបទំ

៩៧. សម្បជានមុសាវាទេ ចាចិត្តិយំ។

ឱមសវាទសិក្ខាបទំ

៩៨. ឱមសវាទេ ចាចិត្តិយំ។

បេសុញ្ញាសិក្ខាបទំ

៩៩. ភិក្ខុនិបេសុញ្ញា ចាចិត្តិយំ។

បទសោធម្មសិក្ខាបទំ

១០០. យា បន ភិក្ខុនី អនុបសម្បន្នំ បទសោ ធម្មំ វាចេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

១០១. យា បន ភិក្ខុនី អនុបសម្បជ្ជាយ ឧត្តរិទិវត្តតិវត្តំ សហសេយ្យំ
កេឃ្មយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

១០២. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសេន សហសេយ្យំ កេឃ្មយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ធម្មទេសនាសិក្ខាបទំ

១០៣. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសស្ស ឧត្តរិធម្មញ្ញាវាចាហិ ធម្មំ ទេសេយ្យ អញ្ញាត្រ
វិញ្ញាណ ឥត្តិវិគ្គហេន, ចាចិត្តិយំ។

ភូតារោចនសិក្ខាបទំ

១០៤. យា បនកិត្តិនី អនុបសម្បជ្ជាយ ឧត្តរិមនុស្សធម៌ អាហារេយ្យ,
ភូតស្មី ចាចិត្តិយំ។

ឧដ្ឋល្លារោចនសិក្ខាបទំ

១០៥. យា បនកិត្តិនី ភិក្ខុនិយា ឧដ្ឋល្លំ អាបត្តិ អនុបសម្បជ្ជាយ អាហារេយ្យ
អញ្ញាត្រ ភិក្ខុនិសម្មតិយា, ចាចិត្តិយំ។

បថវិខណានសិក្ខាបទំ

១០៦. យា បនកិត្តិនី បថវិ ខណោយ្យ វា ខណារេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

មុសាវាទវគ្គោ ធនមោ។

ភូតកាមសិក្ខាបទំ

១០៧. ភូតកាមចាតព្យតាយ ចាចិត្តិយំ។

អញ្ញាវាទកសិក្ខាបទំ

១០៨. អញ្ញាវាទកេ, វិហាសកេ ចាចិត្តិយំ។

ឧដ្ឋាបនកសិក្ខាបទំ

១០៩. ឧដ្ឋាបនកេ, ឱយ្យនកេ ចាចិត្តិយំ។

បឋមសេនាសនសិក្ខាបទំ

១១០. យា បនកិត្តុនី សង្ឃីកំ មញ្ចំ វា បីបំ វា ភិសី វា កោដ្ឋំ វា អន្លោកាសេ
សន្តវិត្វា វា សន្តរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តី នេវ ឧទ្ធកេយ្យ, ន ឧទ្ធករាបេយ្យ, អនាបុដ្ឋំ វា
គន្ធទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទំ

១១១. យា បនកិត្តុនី សង្ឃីកេ វិហារេ សេយ្យំ សន្តវិត្វា វា សន្តរាបេត្វា វា
តំ បក្កមន្តី នេវ ឧទ្ធកេយ្យ, ន ឧទ្ធករាបេយ្យ, អនាបុដ្ឋំ វា គន្ធទេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អនុបខដ្ឋសិក្ខាបទំ

១១២. យា បនកិត្តុនី សង្ឃីកេ វិហារេ ជានំ បុព្វបកតំ ភិក្ខុនី អនុបខដ្ឋ
សេយ្យំ កល្យេយ្យ “យស្សា សម្ពាធាភវិស្សតិ, សា បក្កមិស្សតិ” តិ ឯតនេវ
បច្ចយំ កវិត្វា អនញ្ចំ, ចាចិត្តិយំ។

និក្ខឡនសិក្ខាបទំ

១១៣. យា បនកិត្តុនី ភិក្ខុនី កុបិតា អនត្ថមនា សង្ឃីកា វិហារា
និក្ខឡេយ្យ វា និក្ខឡាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

វេហាសកុដិសិក្ខាបទំ

១១៤. យា បនកិត្តុនី សង្ឃីកេ វិហារេ ឧបវិវេហាសកុដិយា អាហាច្ឆាទាទកំ
មញ្ចំ វា បីបំ វា អភិនិសីទេយ្យ វា អភិនិបន្នេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

មហាល្លកវិហារសិក្ខាបទំ

១១៥. មហាល្លកំ បនកិត្តិនិយាវិហារំ ការយមាឆាយ យាវ ធារកោសា
អគ្គឡដ្ឋបនាយ, អាណេកសន្តិបរិកម្មាយ ទូត្តិច្ឆននស្ស បរិយាយំ អប្បហរិតេ
វិតាយ អធិដ្ឋាតព្ភំ។ តតោ ច ឧត្តរិ អប្បហរិតេវ វិតា អធិដ្ឋហេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

សប្បណាកសិក្ខាបទំ

១១៦. យា បនកិត្តិនី ជានំ សប្បណាកំ ឧទកំ តិណំ វា មត្តិកំ វា សិញ្ញេយ្យ
វា សិញ្ញាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

ភូតតាមវគ្គោ ឯកាទសមោ។

អារសេបិណ្ណាសិក្ខាបទំ

១១៧. អតិលាឆាយ កិត្តិនិយា ឯកោ អារសេបិណ្ណោ ភុញ្ញេតញ្ញោ។ តតោ
ច ឧត្តរិ ភុញ្ញេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

គណភោជនសិក្ខាបទំ

១១៨. គណភោជនេ អញ្ញាត្រ សមយា ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ,
គិលានសមយោ, ជីវរនានសមយោ, ជីវការសមយោ, អន្ទានគមនសមយោ,
នាវាភិរុហនសមយោ, មហាសមយោ, សមណភត្តសមយោ, អយំ តត្ថ
សមយោ។

កាណាមាតុសិក្ខាបទំ

១១៩. កិត្តិនី បនេវ កុលំ ឧបគតំ បូរេហិ វា មន្តេហិ វា អភិហដ្ឋំ បវរេយ្យ,
អាកម្ពមាឆាយ កិត្តិនិយា ទូត្តិបត្តបូរា បដិគ្គហេតញ្ញោ។ តតោ ច ឧត្តរិ

បដិគ្គណ្ឌោយ្យ, ចាចិត្តិយំ។ ទូត្តិបត្តបូរេ បដិគ្គហេត្វា តតោ នីហរិត្វា ភិក្ខុនីហំ
សទ្ធិ សំរិកជិតត្ថំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិកាលភោជនសិក្ខាបទំ

១២០. យា បន ភិក្ខុនី វិកាលេ ខាធនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាធម្មេ វា
ភុញ្ញោយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

សន្និធិការកសិក្ខាបទំ

១២១. យា បន ភិក្ខុនី សន្និធិការកំ ខាធនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាធម្មេ វា
ភុញ្ញោយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។

ទន្តចោនសិក្ខាបទំ

១២២. យា បន ភិក្ខុនី អទិន្នំ មុខទ្វារំ អាហារំ អាហារេយ្យ អញ្ញាត្រ
ឧទកទន្តចោនា, ចាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោជនសិក្ខាបទំ

១២៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី “ឯហាយ្យេ, តាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ
បរិសិស្សមា” តិ តស្សា ទាបេត្វា វា អទាបេត្វា វា ឧយ្យោជេយ្យ “គច្ឆាយ្យេ, ន
មេ តយា សទ្ធិ កថា វា និសង្ខា វា ជាសុ ហោតិ, ឯកិកាយ មេ កថា វា និសង្ខា
វា ជាសុ ហោតី” តិ ឯតនេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, ចាចិត្តិយំ។

សភោជនសិក្ខាបទំ

១២៤. យា បន ភិក្ខុនី សកោជនេ កុលេ អនុបខដ្ឋ និសង្កំ កឃ្មយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

រហោបដិច្ឆន្នសិក្ខាបទំ

១២៥. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសេន សន្និ រហោ បដិច្ឆន្នេ អាសនេ និសង្កំ
កឃ្មយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

រហោនិសង្កសិក្ខាបទំ

១២៦. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសេន សន្និ ឯកេនេកា រហោ និសង្កំ កឃ្មយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

កោជនវគ្គោ ទ្វាទសមោ។

ចារិត្តសិក្ខាបទំ

១២៧. យា បន ភិក្ខុនី និមន្តិតា សភត្តា សមាធា សន្តិ ភិក្ខុនី អនាបុច្ឆា
បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា កុលេសុ ចារិត្តំ អាបដ្ឋេយ្យ អញ្ញាត្រ សមយា,
ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, ចីវរទានសមយោ, ចីវរការសមយោ, អយំ តត្ថ
សមយោ។

មហាធាមសិក្ខាបទំ

១២៨. អភិលាធាយ ភិក្ខុនិយា ចតុមាសប្បច្ចយបវារណា សាទិតញ្ញា
អញ្ញាត្រ បុនបវារណាយ, អញ្ញាត្រ និច្ចបវារណាយ។ តតោ ចេ ឧត្តរ
សាទិយេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឧប្បត្តិសេនាសិក្ខាបទំ

១២៩. យា បន ភិក្ខុនី ឧប្បត្តំ សេនំ ទស្សនាយ គន្ធឯយ្យ អញ្ញាត្រ
តថាវបប្បច្ចយា, ចាចិត្តិយំ។

សេនាវាសសិក្ខាបទំ

១៣០. សិយា ច តស្សា ភិក្ខុនិយា កោចិទេវ បច្ចយោ សេនំ គមនាយ,
ធិរត្តតិវត្តំ តាយ ភិក្ខុនិយា សេនាយ វសិតព្ពំ។ តតោ ច ឧត្តរិ វសេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទំ

១៣១. ធិរត្តតិវត្តំ ច ភិក្ខុនី សេនាយ វសមាណា ឧយ្យោធិកំ វា ពលគ្គំ វា
សេនាព្យហំ វា អនីកទស្សនំ វា គន្ធឯយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សុរាចានសិក្ខាបទំ

១៣២. សុរាមេរយចានេ ចាចិត្តិយំ។

អង្គុលិបតោទកសិក្ខាបទំ

១៣៣. អង្គុលិបតោទកេ ចាចិត្តិយំ។

ហសធម្មសិក្ខាបទំ

១៣៤. ឧទកេ ហសធម្មេ ចាចិត្តិយំ។

អនាទិរិយសិក្ខាបទំ

១៣៥. អនាធិរិយេ ចាចិត្តិយំ។

ភីសាបនសិក្ខាបទំ

១៣៦. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី ភីសាបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ចារិត្តវគ្គោតេរសមោ។

ដោតិសិក្ខាបទំ

១៣៧. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានាវិសិព្ពនាបេក្ខា ដោតី សមាធិហេយ្យ វា
សមាធិហាបេយ្យ វា អញ្ញាត្រ តថាវុបប្បច្ចយា, ចាចិត្តិយំ។

នហានសិក្ខាបទំ

១៣៨. យា បន ភិក្ខុនី ឡីវេនទូមាសំ នហាយេយ្យ អញ្ញាត្រ សមយា,
ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ “ធិយឡោ មាសោ សេសោ គិម្ពាន”ន្តិ “វស្សានស្ស
បឋមោ មាសោ” ឥច្ឆេតេ អឡតេយ្យមាសា ឧណ្ហាសមយោ, បរិឡាហាសមយោ,
គិលានសមយោ, កម្មសមយោ, អន្ធានគមនសមយោ, វាតុវុដ្ឋិសមយោ, អយំ
តត្ថ សមយោ។

ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទំ

១៣៩. នវំ បន ភិក្ខុនិយា បីវរលាភាយ តិណ្ឌំ ទុព្ពណ្ណករណានំ អញ្ញាតវំ
ទុព្ពណ្ណករណំ អាធាតព្ធីនំ វា កទ្ទមំ វា កាឡសាមំ វា។ អនាធា បេ ភិក្ខុនី
តិណ្ឌំ ទុព្ពណ្ណករណានំ អញ្ញាតវំ ទុព្ពណ្ណករណំ នវំ បីវំ បរិភុញ្ញេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

វិកល្យនសិក្ខាបទ

១៤០. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា សិក្ខាមាធាយ វា សាមណេរស្ស វា សាមណេរិយា វា សាម ជីវំ វិកល្យត្វា អបច្ចុទ្ធារណំ បរិភុញ្ញេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

អបនិធាបនសិក្ខាបទ

១៤១. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា បត្តំ វា ជីវំ វា និសីទនំ វា សូចិយំ វា កាយពន្ធនំ វា អបនិធម្យ វា អបនិធាបេយ្យ វា អន្តមសោ ហសាបេក្ខាបិ, ចាចិត្តិយំ។

សញ្ជ័យសិក្ខាបទ

១៤២. យា បន ភិក្ខុនី សញ្ជ័យ ចាណំ ជីវិតា វេរោបេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សប្បណាកសិក្ខាបទ

១៤៣. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សប្បណាកំ ឧទកំ បរិភុញ្ញេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ឧក្កោជនសិក្ខាបទ

១៤៤. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ យថាធម្មំ និហតាធិករណំ បុនកម្មាយ ឧក្កោជេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ថេយ្យសត្តសិក្ខាបទ

១៤៥. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ ថេយ្យសត្តេន សទ្ធិ សំវិធាយ ឯកទ្វានមគ្គំ បដិបន្នេយ្យ អន្តមសោ កាមន្តរម្បិ, ចាចិត្តិយំ។

អវិជ្ជាសិក្ខាបទ

១៤៦. យា បន ភិក្ខុនី ឯវំ វទេយ្យ “តថាហំ ភក្កវតោ ធម្មំ នេសិតំ អាជានាមិ,
យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភក្កវតោ, តេ បដិសេវតោ នាលំ
អន្តរាយាយា” តិ។ សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យេ ឯវំ អវេច, មា
ភក្កវតំ អព្ពាចិត្តិ, ន ហិ សាធុ ភក្កវតោ អព្ពក្ខានំ, ន ហិ ភក្កវា ឯវំ វទេយ្យ,
អនេកបរិយាយេនាយ្យេ អន្តរាយិកា ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភក្កវតោ, អលញ្ច
បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា” តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា
តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតញ្ចា តស្ស
បដិនិស្សក្កាយ។ យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សន្នេយ្យ,
ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ច បដិនិស្សន្នេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ជាតិវគ្គោ ចុទ្ធសមោ។

ឧក្ខិត្តសម្ភោគសិក្ខាបទ

១៤៧. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ តថាវាទិនិយា ភិក្ខុនិយា អកោដនុធម្មាយ តំ ទិដ្ឋិ
អប្បដិនិស្សដ្ឋាយ សទ្ធិំ សម្ពុញ្ញោយ្យ វា, សំវសេយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ
កប្បេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

កណ្តាកសិក្ខាបទ

១៤៨. សមណុទ្ទេសាបិ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “តថាហំ ភក្កវតោ ធម្មំ នេសិតំ
អាជានាមិ, យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភក្កវតោ, តេ បដិសេវតោ នាលំ
អន្តរាយាយា” តិ។ សា សមណុទ្ទេសា ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យេ,
សមណុទ្ទេសេ ឯវំ អវេច, មា ភក្កវតំ អព្ពាចិត្តិ, ន ហិ សាធុ ភក្កវតោ អព្ពក្ខានំ,

ន ហ៊ី ភក្ដវា ឯវំ វ័នេយ្យ, អនេកបរិយាយេនាយ្យ, សមណុទ្ទេសេ អន្តរាយិកា
ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភក្ដវតា, អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា"តិ។
ឯវញ្ច សា សមណុទ្ទេសា ភិក្ខុនីហិ វុច្ឆមានា តថេវ បគ្គណ្ហោយ្យ, សា
សមណុទ្ទេសា ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា "អដ្ឋតេគ្គ តេ, អយ្យេ,
សមណុទ្ទេសេ ន ថេវ សោ ភក្ដវា សត្តា អបទិសិតញ្ចោ, យម្បិ ចញ្ញា
សមណុទ្ទេសា លភត្តិ ភិក្ខុនីហិ សទ្ធិ ទិវត្តតិវត្តំ សហសេយ្យំ, សាបិ តេ នត្តិ, ចរ
បិវេ, វិនស្សា"តិ។ យា បន ភិក្ខុនី ជានំ តថាជានាសិតំ សមណុទ្ទេសំ ឧបលាបេយ្យ
វា, ឧបជ្ជាបេយ្យ វា, សម្មញ្ញោយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ កប្បេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

សហធម្មិកសិក្ខាបទំ

១៤៩. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ សហធម្មិកំ វុច្ឆមានា ឯវំ វ័នេយ្យ "ន
តាវាហំ, អយ្យេ, ឯតស្មី សិក្ខាបទេ សិក្ខុស្សមិ, យាវ ន អញ្ញំ ភិក្ខុនី ព្យត្តំ
វិនយធរំ បរិបុច្ឆាមី"តិ, ចាចិត្តិយំ។ សិក្ខុមានាយ, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុនីយា អញ្ញាតត្ថំ
បរិបុច្ឆិតត្ថំ បរិបញ្ជិតតត្ថំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិលេខនសិក្ខាបទំ

១៥០. យា បន ភិក្ខុនី ចាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមាទេ ឯវំ វ័នេយ្យ "កី បនិមេហិ
ឧទ្ទានុឧទ្ធកេហិ សិក្ខាបទេហិ ឧទ្ទិដ្ឋហិ, យាវនេវ កុក្កុច្ឆាយ វិហោសាយ
វិលេខាយ សំវត្តន្តី"តិ, សិក្ខាបទនិវរណ្ណកេ ចាចិត្តិយំ។

មោហានសិក្ខាបទំ

១៥១. យា បន ភិក្ខុនី អន្ធទ្ធមាសំ ចាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមាទេ ឯវំ វ័នេយ្យ
"ឥទានេវ ខោ អហំ, អយ្យេ, ជានាមិ អយម្បិ កិវ ធម្មោ សុត្តាភតោ

សុត្តបរិយាបន្នោ អនុទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតី"តិ, តព្វោ ភិក្ខុនី អញ្ញា
ភិក្ខុនិយោ ជានេយ្យំ និសិន្នបុព្ពំ ឥមាយ ភិក្ខុនិយា ទ្ធិត្តិក្ខត្តំ ចាតិមោក្ខ
ឧទ្ទិស្សមាទេ, កោ បទ វាទោភិយ្យោ, ន ច តស្សា ភិក្ខុនិយា អញ្ញាលាកេន មុត្តិ
អត្ថិ, យព្វា តត្ថ អាបត្តិ អាបន្នា, តព្វា យថាធម្មោ ការេតព្វោ, ឧត្តរិ ចស្សា
មោហោ អាហេបេតព្វោ "តស្សា តេ, អយ្យេ, អលាភា, តស្សា តេ ទុល្លទ្ធី, យំ ភិ
ចាតិមោក្ខ ឧទ្ទិស្សមាទេ ន សាធុកំ អដ្ឋិ កត្វា មនសិ ករោសី"តិ, ឥទំ តស្មី
មោហានកេ ចាចិត្តិយំ។

បហារសិក្ខាបទំ

១៥២. យា បទ ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា កុបិតា អនត្តមនា បហារំ ទទេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

តលសត្តិកសិក្ខាបទំ

១៥៣. យា បទ ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា កុបិតា អនត្តមនា តលសត្តិកំ ឧត្តិរេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

អមូលកសិក្ខាបទំ

១៥៤. យា បទ ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា អមូលកេន សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធីសេយ្យ,
ចាចិត្តិយំ។

សញ្ជិច្ឆសិក្ខាបទំ

១៥៥. យា បទ ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សញ្ជិច្ឆ កុក្កុច្ឆំ ឧបទហេយ្យ "ឥតិស្សា
មុហុត្តម្បិ អជាសុ ភវិស្សតី"តិ ឯតទេវ បច្ឆយំ ករិត្វា អនញ្ចំ, ចាចិត្តិយំ។

ឧបស្សន្តិ សិក្ខាបទំ

១៥៦. យា បនភិក្ខុនី ភិក្ខុនីនំ ភណ្ឌានជាតានំ កលហជាតានំ វិវាទាបដ្ឋានំ
ឧបស្សន្តិ តិដ្ឋេយ្យ “យំ ឥមា ភណ្ឌាស្សន្តិ, តំ សោស្សមី” តិ ឯតទេវ បច្ចយំ
ករិត្វា អនញ្ញំ, ចាចិត្តិយំ។

ទិដ្ឋវគ្គោ បន្ទវសមោ។

កម្មប្បដិពាហនសិក្ខាបទំ

១៥៧. យា បនភិក្ខុនី ធម្មិកានំ កម្មានំ ធនំ ទត្វា បច្ឆា ទីយនធម្មំ
អាបន្នេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ធនំអទត្វាគមនសិក្ខាបទំ

១៥៨. យា បនភិក្ខុនី សង្ឃេ វិនិច្ឆយ កថាយ វត្តមាឆាយ ធនំ អទត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

ទុត្តលសិក្ខាបទំ

១៥៩. យា បនភិក្ខុនី សមគ្គេន សង្ឃេន ជីវំ ទត្វា បច្ឆា ទីយនធម្មំ
អាបន្នេយ្យ “យថាសន្តតំ ភិក្ខុនិយោ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាមេន្តិ” តិ, ចាចិត្តិយំ។

បរិណាមនសិក្ខាបទំ

១៦០. យា បនភិក្ខុនី ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាតំ បុគ្គលស្ស
បរិណាមេយ្យ, ចាចិត្តិយំ។

វតនសិក្ខាបទំ

១៦១. យា បនកិត្តិនី រតនំ វា រតនសម្មតំ វា អញ្ញាត្រ អជ្ឈារមា វា
អជ្ឈាវសថា វា ឧត្តល្ហោយ្យ វា ឧត្តល្ហាបេយ្យ វា, ចាចិត្តិយំ។ រតនំ វា បន
កិត្តិនិយា រតនសម្មតំ វា អជ្ឈារមេ វា អជ្ឈាវសថេ វា ឧត្តហេត្វា វា
ឧត្តហាបេត្វា វា និក្ខិបិតត្ថំ “យស្ស ភវិស្សតិ, សោ ហវិស្សតី” តិ, អយំ តត្ថ
សាមីចិ។

សូចិយរសិក្ខាបទំ

១៦២. យា បនកិត្តិនី អដ្ឋិមយំ វា ទន្តមយំ វា វិសាលាមយំ វា សូចិយរំ
កាវាបេយ្យ, ភេទនកំ ចាចិត្តិយំ។

មញ្ចប័បសិក្ខាបទំ

១៦៣. នរំ បនកិត្តិនិយា មញ្ចំ វា បីបំ វា ការយមាឆាយ អដ្ឋង្គុលចាទកំ
កាវេតត្ថំ សុគតង្គុលេន អញ្ញាត្រ ហេដ្ឋិមាយ អជនិយា។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា
ឆេទនកំ ចាចិត្តិយំ។

តូលោនទ្ធិសិក្ខាបទំ

១៦៤. យា បនកិត្តិនី មញ្ចំ វា បីបំ វា តូលោនទ្ធិ កាវាបេយ្យ, ឧទ្ធាលនកំ
ចាចិត្តិយំ។

កណ្ហាប្បជីដ្ឋានិសិក្ខាបទំ

១៦៥. កណ្ហាប្បជីដ្ឋានី បនកិត្តិនិយា ការយមាឆាយ បមាណិកា
កាវេតត្ថា, តត្រិទំ បមាណំ, ដីយសោ ចតស្សោ វិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយា,
តិរិយំ ទ្វេវិទត្តិយោ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា ឆេទនកំ ចាចិត្តិយំ។

នន្ទសិក្ខាបទ

១៦៦. យា បន ភិក្ខុនី សុគតចីវរវប្បមាលាំ ចីវរំ កាវាហេយ្យ, អតិវេកំ វា,
ធនេនកំ ចាចិត្តិយំ។ តត្រិទំ សុគតស្ស សុគតចីវរវប្បមាលាំ, ធីយសោ ន
វិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយា, តិវិយំ ធរិទត្តិយោ, ឥទំ សុគតស្ស
សុគតចីវរវប្បមាលាទ្គិ។

ធម្មកវុត្តោ សោឡសមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, ធរសដ្ឋិសតា ចាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ,
បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ធុតិយម្មិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្មិ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

ចាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

ចាដិទេសនីយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ អដ្ឋ ចាដិទេសនីយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

សប្បវិញ្ញាបនសិក្ខាបទ

១. យា បន ភិក្ខុនី អភិលាធា សប្បវិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ, បដិទេសេតត្ថំ
តាយ ភិក្ខុនីយា “ការយ្ហំ, អយ្យេ, ធម្មំ អាបដ្ឋិ អសប្បាយំ ចាដិទេសនីយំ, តំ
បដិទេសេមី” តិ។

តេលវិញ្ញាបនសិក្ខាបទ

២. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា តេលំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ...បេ.... តំ
បដិទេសេមីតិ។

មធុវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៣. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា មធុវិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ...បេ.... តំ
បដិទេសេមីតិ។

ដាលាតវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ដាលាតំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ...បេ.... តំ
បដិទេសេមីតិ។

មច្ឆវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា មច្ឆវិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ...បេ.... តំ
បដិទេសេមីតិ។

មំសវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា មំសំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ...បេ.... តំ
បដិទេសេមីតិ។

ជិវវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ជិវំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ...បេ.... តំ
បដិទេសេមីតិ។

ទដិវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ទដ្ឋិវិញ្ញាបេត្វា តុញ្ញោយ្យ, បដិទេសេតត្ថំ
តាយ ភិក្ខុនីយា “ការ្យ្ហំ, អយ្យេ, ធម្មំ អាបដ្ឋិ អសប្បាយំ ចាដិទេសនីយំ, តំ
បដិទេសេមី” តិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, អដ្ឋ ចាដិទេសនីយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធតត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី តិ។

ចាដិទេសនីយា និដ្ឋិតា។

សេខិយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ, សេខិយា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បរិមណ្ឌលសិក្ខាបទំ

១. បរិមណ្ឌលំ និវាសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២. បរិមណ្ឌលំ ចារុបិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុប្បជិច្ឆន្នសិក្ខាបទំ

៣. សុប្បជិច្ឆន្នា អន្តរយវេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៤. សុប្បជិច្ឆន្នា អន្តរយវេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុសំរុតសិក្ខាបទំ

៥. សុសំរុតា អន្តរយវេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៦. សុសុំរុតា អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឡិក្ខត្តចក្ខុសិក្ខាបទំ

៧. ឡិក្ខត្តចក្ខុនី អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៨. ឡិក្ខត្តចក្ខុនិ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឡិក្ខត្តកសិក្ខាបទំ

៩. ន ឡិក្ខត្តកាយ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១០. ន ឡិក្ខត្តកាយ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បរិមណ្ឌលវគ្គោ បឋមោ។

ឡង្គក្សិកសិក្ខាបទំ

១១. ន ឡង្គក្សិកាយ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១២. ន ឡង្គក្សិកាយ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឡច្ចសទ្ធីសិក្ខាបទំ

១៣. អប្បសទ្ធា អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៤. អប្បសទ្ធា អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កាយប្បចារកសិក្ខាបទំ

១៥. ន កាយប្បចារកំ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៦. ន កាយប្បចាលកំ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ពាហុប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៧. ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៨. ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សីសប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៩. ន សីសប្បចាលកំ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២០. ន សីសប្បចាលកំ អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧដ្ឋគ្សិកវគ្គោ ទុតិយោ។

ខម្ពកតសិក្ខាបទំ

២១. ន ខម្ពកតា អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២២. ន ខម្ពកតា អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌុតុណ្ហិតសិក្ខាបទំ

២៣. ន ឌុតុណ្ហិតា អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២៤. ន ឌុតុណ្ហិតា អន្តរយវេ និសីទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧត្តដិកសិក្ខាបទំ

២៥. ន ឧត្តដិកាយ អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្ល័ត្តិកសិក្ខាបទំ

២៦. ន បល្ល័ត្តិកាយ អន្តរយវេ និស័ទិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ច័បដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៧. សក្កច្ច័ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញិនិបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៨. បត្តសញ្ញិនិ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមស្វបកបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៩. សមស្វបកំ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមតិវត្តិកសិក្ខាបទំ

៣០. សមតិវត្តិកំ បិណ្ឌាចាតំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧម្ពកតវគ្គោ តតិយោ។

សក្កច្ចុត្ថវនសិក្ខាបទំ

៣១. សក្កច្ច័ បិណ្ឌាចាតំ ត្ថវនស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញិនិត្ថវនសិក្ខាបទំ

៣២. បត្តសញ្ញិនិ បិណ្ឌាចាតំ ត្ថវនស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សបទានសិក្ខាបទំ

៣៣. សបទានំ បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញីស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមស្វបកសិក្ខាបទំ

៣៤. សមស្វបកំ បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញីស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ន ជ្ជបកតសិក្ខាបទំ

៣៥. ន ជ្ជបកតោ ឌីមទ្គិក្ខា បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញីស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌីននប្បជីដ្ឋាននសិក្ខាបទំ

៣៦. ន ស្វបំ វា ព្យញ្ជនំ វា ឌីននេន បជីដ្ឋានេស្សមី ភិយ្យោកម្យតំ
ឧបាទាយាតិ សិក្ខា ករណីយា។

សូចោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

៣៧. ន ស្វបំ វា ឌីននំ វា អគិលានា អត្ថនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា
ភុញ្ញីស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧដ្ឋានសញ្ញីនីសិក្ខាបទំ

៣៨. ន ឧដ្ឋានសញ្ញីនី បរេសំ បត្តំ ឌីលោកេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កតឡសិក្ខាបទំ

៣៩. នាតិមហន្តំ កតឡំ ករិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អាលោបសិក្ខាបទំ

៤០. បរិមណ្ឌលំ អាណេបំ ករិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ឆវគ្គោ ចតុត្ថោ។

អនាបាជសិក្ខាបទំ

៤១. ន អនាបាជេ កតោន្តេ មុខទ្វារំ វិវរិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ភុញ្ញមាណសិក្ខាបទំ

៤២. ន ភុញ្ញមាណា សត្តបាត្ថំ មុខេ បក្ខិបិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សកតឡសិក្ខាបទំ

៤៣. ន សកតោន្តេន មុខេន ព្យាហរិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បិណ្ឌុក្ខេបកសិក្ខាបទំ

៤៤. ន បិណ្ឌុក្ខេបកំ ភុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កតឡាវច្ឆេនកសិក្ខាបទំ

៤៥. ន កតឡាវច្ឆេនកំ ភុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អវគណ្ណាការកសិក្ខាបទំ

៤៦. ន អវគណ្ណាការកំ ភុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហត្ថនិទ្ទនកសិក្ខាបទំ

៤៧. ន ហត្ថនិទ្ទនកំ ភុញ្ញិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សិទ្ធិការកសិក្ខាបទ

៤៨. ន សិទ្ធិការកំ ភូមិសាស្ត្រមីតិ សិទ្ធិ ករណីយា។

ជំនាញនិច្ចារកសិក្ខាបទ

៤៩. ន ជំនាញនិច្ចារកំ ភូមិសាស្ត្រមីតិ សិទ្ធិ ករណីយា។

ចបុចបុការកសិក្ខាបទ

៥០. ន ចបុចបុការកំ ភូមិសាស្ត្រមីតិ សិទ្ធិ ករណីយា។

កតាឡាវត្តោ បញ្ចមោ។

សុរុសុរុការកសិក្ខាបទ

៥១. ន សុរុសុរុការកំ ភូមិសាស្ត្រមីតិ សិទ្ធិ ករណីយា។

ហត្ថនិល្លេហកសិក្ខាបទ

៥២. ន ហត្ថនិល្លេហកំ ភូមិសាស្ត្រមីតិ សិទ្ធិ ករណីយា។

បត្តនិល្លេហកសិក្ខាបទ

៥៣. ន បត្តនិល្លេហកំ ភូមិសាស្ត្រមីតិ សិទ្ធិ ករណីយា។

ឌីដ្ឋនិល្លេហកសិក្ខាបទ

៥៤. ន ឌីដ្ឋនិល្លេហកំ ភូមិសាស្ត្រមីតិ សិទ្ធិ ករណីយា។

សាមិសសិក្ខាបទ

៥៥. ន សាមីសេន ហេតុន ចានីយថាលកំ បដិគ្គហេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

សសិត្តកសិក្ខាបទំ

៥៦. ន សសិត្តកំ បត្តិធាវនំ អន្តរយវេ ធម្មេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ធម្មចាលិសិក្ខាបទំ

៥៧. ន ធម្មចាលិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ទណ្ឌាចាលិសិក្ខាបទំ

៥៨. ន ទណ្ឌាចាលិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

សត្តចាលិសិក្ខាបទំ

៥៩. ន សត្តចាលិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អារុដចាលិសិក្ខាបទំ

៦០. ន អារុដចាលិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុរុសុរុវគ្គោ ធម្មោ។

ចាទុកសិក្ខាបទំ

៦១. ន ចាទុកាវុឌ្ឍស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ឧបាសិក្ខាបទ

៦២. ន ឧបាសាធារុទ្ធស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

យានសិក្ខាបទ

៦៣. ន យានគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សយនសិក្ខាបទ

៦៤. ន សយនគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្លត្តិកសិក្ខាបទ

៦៥. ន បល្លត្តិកាយ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

វេបិតសិក្ខាបទ

៦៦. ន វេបិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឌីគុណ្ឌិតសិក្ខាបទ

៦៧. ន ឌីគុណ្ឌិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ធមាសិក្ខាបទ

៦៨. ន ធម្មាយំ និស័ទិត្វា អាសនេ និសិទ្ធស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ
ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

នីទាសនសិក្ខាបទំ

៦៩. ន និច្ច អាសនេ និស័ទិត្វា ឧច្ឆ្ច អាសនេ និសិទ្ធស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ
ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បីតាសិក្ខាបទំ

៧០. ន បីតា និសិទ្ធស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បច្ឆតោគច្ឆន្តីសិក្ខាបទំ

៧១. ន បច្ឆតោ គច្ឆន្តី បុរតោ គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ
សិក្ខា ករណីយា។

ឧប្បយេនគច្ឆន្តីសិក្ខាបទំ

៧២. ន ឧប្បយេន គច្ឆន្តី បយេន គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សមីតិ
សិក្ខា ករណីយា។

បីតាឧច្ឆារសិក្ខាបទំ

៧៣. ន បីតា អគិលានា ឧច្ឆារំ វា បស្សរំ វា ករិស្សមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហរិតេឧច្ឆារសិក្ខាបទំ

៧៤. ន ហរិតេ អគិលានា ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា ខេឡំ វា ករិស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ឧទកេឧទ្ធារសិក្ខាបទំ

៧៥. ន ឧទកេ អគិលានា ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា ខេឡំ វា ករិស្សមីតិ សិក្ខា
ករណីយា។

ចាទុកវគ្គោ សត្តមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, សេឱយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធតត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, វេមេតំ ធារយាមីតិ។

សេឱយា និដ្ឋិតា។

អធិករណសមថា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ, សត្ត អធិករណសមថា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

ឧប្បន្នប្បន្នានំ អធិករណានំ សមថាយ វូបសមាយ សម្មទាវិនយោ
នាតព្ពោ។

សតិវិនយោ នាតព្ពោ។

អម្ពឡ្ហវិនយោ នាតព្ពោ។

បដិញ្ញាយ កាវេតត្ថំ។

យេភុយ្យសិកា។

តស្សចាបិយសិកា។

តិណាវត្តារកោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ សត្ត អធិករណាសមថា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ
បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ,
កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, វេមេតំ ធារយាមីតិ។

អធិករណាសមថា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អយ្យាយោ និទានំ,

ឧទ្ទិដ្ឋា អដ្ឋ ចារាជិកា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សត្តរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា តីស និស្សគ្គិយា ចាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ធនដ្ឋិ សតា ចាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា អដ្ឋ ចាជិទេសនីយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សេខិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សត្ត អធិករណសមថា ធម្មា, ឯត្តកំ តស្ស ភកវតោ សុត្តាគតំ
សុត្តបរិយាបន្នំ អន្ធនុមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគជ្ជតិ, តត្ថ សញ្ញាហោវ សមគ្គាហិ
សម្មាទមាធាហិ អវិវេទមាធាហិ សិក្ខិតព្ពន្ធិ។

វិត្តារុទ្ធសោ ចតុត្ថោ។

ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខំ និដ្ឋិតំ។

។ នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

កង្វារីតរណ៍-អដ្ឋកថា

គន្ថាវម្ពកថា

ពុទ្ធនំ ធម្មញ្ញា សង្ឃញ្ញា, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
វន្តិត្វា វន្តនាមាណ, បូជាសក្ការកាជនំ។

ថេរវំសប្បធីចានំ, ជីវានំ វិនយក្កមេ;
បុញ្ញាចរិយសីហានំ, នមោ កត្វា កតញ្ញាលី។

ចាមោក្ខំ អនវជ្ជានំ, ធម្មានំ យំ មហោសីនា;
មុខំ មោក្ខប្បវេសាយ, ចាតិមោក្ខំ បកាសិតំ។

សូរតេន និវាតេន, សុចិសល្លេខវុត្តិនា;
វិនយាចារយុត្តេន, សោណាត្ថវេន យាចិតោ។

តត្ថ សញ្ញាតកង្វានំ, ភិក្ខុនំ តស្ស វណ្ណានំ;
កង្វារីតរណាត្ថាយ, បរិបុណ្ណាវិនិច្ឆយំ។

មហាវិហារវាសីនំ, វាចនាមគ្គនិស្សិត;
វត្តយិស្សមិ នាមេន, កម្មវិធីរណី សុភន្តិ។

និទានវណ្ណា

តត្ថ ចាតិមោក្ខន្តិ បអតិមោក្ខំ អតិបមោក្ខំ អតិសេដ្ឋំ អតិឧត្តមន្តិ អត្ថោ។
ឥតិ ឥមិនា វចនត្ថេន ឯកវិជម្បិ សីលគន្លកេនតោ ធុរិដំ ហោតិ។ តថា ហិ
“ចាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតី”តិ (ម. និ. ១.៦៩; ៣.៧៥; វិភ. ៥០៨) ច
“អាទិមេតំ មុខមេតំ បមុខមេតំ កុសលានំ ធម្មានំ, តេន វុច្ចតិ ចាតិមោក្ខ”ន្តិ
(មហាវ. ១៣៥) ច អាទិសុ សីលំ ចាតិមោក្ខន្តិ វុច្ចតិ, “ឧភយានិ ខោ បនស្ស
ចាតិមោក្ខានិ វិត្តារេន ស្វាគតានិ ហោន្តិ”តិ អាទិសុ (ចា. ចិ. ១៤៧; អ. និ. ៨.៥២;
១០.៣៣) គន្លោ ចាតិមោក្ខន្តិ វុច្ចតិ។ តត្ថ សីលំ យោ នំ ចាតិ រក្ខតិ, តំ មោក្ខតិ
មោចយតិ អាចាយិកាធិហិ ធុរក្ខហិ, អត្តានុវាទាធិហិ វា កយេហីតិ
ចាតិមោក្ខំ។ គន្លោ បន តស្ស ចាតិមោក្ខស្ស ជោតកត្តា ចាតិមោក្ខន្តិ វុច្ចតិ។
អាទិម្ហិ បន វុត្តោ វចនត្ថោ ឧភិជ្ជម្បិ សាធារណោ ហោតិ។

តត្ថាយំ វណ្ណានា សីលចាតិមោក្ខស្សបិ យុដ្ឋតិ គន្លចាតិមោក្ខស្សបិ,
គន្លេ ហិ វណ្ណិតេ តស្ស អត្ថោ វណ្ណិតោ ហោតិ។ តំ បនេតំ គន្លចាតិមោក្ខំ
ភិក្ខុចាតិមោក្ខំ ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខន្តិ ធុរិដំ ហោតិ។ តត្ថ “សុណាតុ មេ, ភន្លេ,
សង្ឃោ”តិ អាទិកំ (មហាវ. ១៣៤) បញ្ចហិ ឧទ្ទេសបរិច្ឆេទេហិ វវត្ថិតំ
ភិក្ខុចាតិមោក្ខំ, “សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ”តិ អាទិកំ ចត្វហិ
ឧទ្ទេសបរិច្ឆេទេហិ វវត្ថិតំ ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខំ។ តត្ថ ភិក្ខុចាតិមោក្ខេ បញ្ច
ឧទ្ទេសា នាម និទានុទ្ទេសោ, ចារាជិកុទ្ទេសោ, សង្ឃាទិសេសុទ្ទេសោ,
អនិយតុទ្ទេសោ, វិត្តារុទ្ទេសោតិ។ តត្ថ និទានុទ្ទេសោ តោ “សុណាតុ មេ, ភន្លេ,

សង្ឃ័យ...បេ... អារិកតា ហិស្ស ជាសុ ហោតិ, តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត
បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុល្លា, ឯវមេតំ ជារយាមី”តិ វត្ថា “ឧទ្ទិដ្ឋំ
ខោ អាយស្មន្តោ និទាន”ន្តិអាទិនា នយេន អវសេសេ សុតេន សារីតេ ឧទ្ទិដ្ឋោ
ហោតិ។ ចារាជិកុទ្ទេសាទីនំ បរិច្ឆេទា និទានស្ស អាទិតោ បដ្ឋាយ ចារាជិកាទីនំ
ឱសាបេត្វា យោជេតញ្ចា។ វិត្តារោ វិត្តារោយេវ។ “អវសេសំ សុតេន សាវេតញ្ច”ន្តិ
(មហាវ. ១៥០; បរិ. ៣២៥) វេទនតោ បន ចារាជិកុទ្ទេសាទីសុ យស្មី វិប្បកតេ
អន្តរាយោ ឧប្បជ្ឈតិ, តេន សទ្ធិ អវសេសំ សុតេន សាវេតញ្ចំ។ និទានុទ្ទេសេ បន
អនិដ្ឋិតេ សុតេន សាវេតញ្ចំ ឆាម នត្ថិ។ ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខ បន អនិយតុទ្ទេសោ
បរិហាយតិ, សេសំ វុត្តនយមេវ។ ឯវមេតេសំ បញ្ចហិ ចេវ ចត្វហិ ច
ឧទ្ទេសបរិច្ឆេទេហិ វុត្តិតានំ ទិដ្ឋម្បិ ចាតិមោក្ខានំ អយំ វណ្ណានា ភវិស្សតិ។
យស្មា បនេត្ត ភិក្ខុចាតិមោក្ខំ បឋមំ, តស្មា តស្ស តាវ វណ្ណានត្ថមិទំ វុច្ឆតិ។

“សុណាតុ មេ”តិអាទីនំ, បទានំ អត្ថនិច្ឆយំ;
ភិក្ខុវោ សីលសម្បជ្ជា, សិក្ខាកាមា សុណាន្ត មេតិ។

ឯត្ថ ហិ សុណាត្ថតិទំ សវនាណត្ថិវេទនំ។ មេតិ យោ សាវេតិ, តស្ស
អត្ថនិទ្ទេសវេទនំ។ ភន្តេតិ សការវសប្បតិស្សវេទនំ។ សង្ឃាតិ
បុគ្គលសមូហវេទនំ។ សព្វមេវ ចេតំ ចាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន បឋមំ វុត្តញ្ចវេទនំ។
ភកវតា ហិ ចាតិមោក្ខុទ្ទេសំ អនុជានន្តេន រាជគហេ វុត្តំ, តស្មា យោ
ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសតិ, តេន សចេ សង្ឃត្ថេរោ ហោតិ, “អារុសោ”តិ វុត្តញ្ចំ។ សចេ
នវកតរោ ហោតិ, ចាឡិយំ (មហាវ. ១៣២) អាគតនយេនេវ “ភន្តេ”តិ វុត្តញ្ចំ។
សង្ឃត្ថេរោ វា ហិ ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យ “ចេរាជិកំ ចាតិមោក្ខ”ន្តិវេទនតោ

(មហាវ. ១៥៤), នវកតពោ វា “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, យោ តត្ថ ភិក្ខុ ព្យុត្តោ
បដិពាលោ, តស្សាធម្មំ ចាតិមោក្ខ” ត្ថិវចនតោ (មហាវ. ១៥៥)។

“សង្ឃោ” តិសមីនា បន បទេន កិញ្ចាបិ អវិសេសតោ បុគ្គលសមូហោ វុត្តោ,
អថ ខោ សោ ធក្ខិណោយ្យសង្ឃោ, សម្មតិសង្ឃោ ចាតិ ធុរិដោ ហោតិ។ តត្ថ
ធក្ខិណោយ្យសង្ឃោតិ អជ្ជ អរិយបុគ្គលសមូហោ វុច្ឆតិ។ សម្មតិសង្ឃោតិ
អវិសេសេន ភិក្ខុសមូហោ, សោ ឥធ អធិប្បតោ។ សោ បនេស កម្មវសេន
បញ្ចវិដោ (មហាវ. ៣៨៨) ហោតិ - ចតុវគ្គោ បញ្ចវគ្គោ ធនវគ្គោ វិសតិវគ្គោ
អតិរេកវិសតិវគ្គោតិ។ តត្ថ ចតុវគ្គេន វេបេត្វា ឧបសម្មទបវារណាអព្ពានានិ
សត្តំ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ បញ្ចវគ្គេន វេបេត្វា មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ
ឧបសម្មទព្វា អព្ពានកម្មព្វា សត្តំ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ធនវគ្គេន
អព្ពានកម្មមត្តំ វេបេត្វា សត្តំ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ វិសតិវគ្គេន ន កិញ្ចា
សង្ឃកម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, តថា អតិរេកវិសតិវគ្គេន។ សោ បន ចតុវគ្គាធិនា
សង្ឃេន កត្តត្ថំ កម្មំ ឧនកតវេន កាតុំ ន វដ្ដតិ, អតិរេកេន បន វដ្ដតិ
ធនវគ្គេន វុត្តោ។ ឥមស្មី បនត្ថ ចតុវគ្គំ ឧបាទាយ សញ្ញាបិ សម្មតិសង្ឃោ
អធិប្បតោ។

អដ្ឋចោសថោតិ អដ្ឋ ឧចោសថទិវសោ, ឯតេន អនុចោសថទិវសំ
បដិក្ខិបតិ។ បន្ទវសោតិ ឥមីនា អញ្ញំ ឧចោសថទិវសំ បដិក្ខិបតិ។ ទិវសវសេន
ហិ តយោ ឧចោសថា ចាតុទ្ទសិកោ បន្ទវសិកោ សាមគ្គិឧចោសថោតិ, ឯវំ
តយោ ឧចោសថា វុត្តោ។ តត្ថ ហេមន្តគិម្ហវស្សានានំ តិណ្ណំ ឧត្ថំ
តតិយសត្តមបក្ខេសុ ទ្វេ ទ្វេ កត្វា ធន ចាតុទ្ទសិកា, អវសេសា អជ្ឈាវស
បន្ទវសិកាតិ ឯវំ ឯកសំវច្ឆវេ ចតុវិសតិ ឧចោសថា, ឥទំ តាវ បកតិចារិត្តំ។
“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សកី បក្ខស្ស ចាតុទ្ទសេ វា បន្ទវសេ វា ចាតិមោក្ខ”

ឧទ្ទិសិតុ"ន្តិ (មហាវ. ១៣៦) វចនតោ បន "អាគន្ធកេហិ អាវាសិកានំ
 អនុវត្តិតត្ថ"ន្តិអាទិវចនតោ (មហាវ. ១៧៨) ច តថាវបបច្ចយេ សតិ អញ្ញាស្មិម្បិ
 ចាតុទ្ទសេ ឧចោសថំ កាតុំ វដ្ឋតិ។ បុរិមវស្សុវុដ្ឋានំ បន បុព្វកត្តិកបុណ្ណាមា វា,
 តេសំយេវ សចេ ភណ្ឌានការកេហិ ឧបទុតា បវារណំ បច្ចក្កឡន្តិ, អថ
 បុព្វកត្តិកមាសស្ស កាឡបក្ខចាតុទ្ទសោ វា, បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណាមា វា,
 បច្ឆិមវស្សុវុដ្ឋានញោ បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណាមា ឯវាតិ ឥមេ តយោ បវារណាទិវសាបិ
 ហោន្តិ, ឥធម្មិ បកតិចារិត្តមេវ។ តថាវបបច្ចយេ បន សតិ ទ្វិន្តំ
 កត្តិកបុណ្ណាមានំ បុរិមេសុ ចាតុទ្ទសេសុបិ បវារណំ កាតុំ វដ្ឋតិ។ យថា បន
 កោសម្ពកក្ខន្ធកេ (មហាវ. ៤៥១) អាគតនយេន ភិន្នេ សង្ឃេ ឱសារិតេ តស្មី
 ភិក្ខុស្មី សង្ឃោ តស្ស វត្ថុស្ស វបសមាយ សង្ឃស្ស សាមគ្គី ករោតិ, តថា
 "តាវនេវ ឧចោសថោ កាតត្តោ, ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតត្ថ"ន្តិ (មហាវ. ៤៧៥)
 វចនតោ ឋបេត្វា ចាតុទ្ទសបន្នវសេ, អញ្ញោបិ យោ កោចិ ទិវសោ
 សាមគ្គិឧចោសថទិវសោ ឆាម ហោតិ, បុរិមវស្សុវុដ្ឋានំ បន កត្តិកមាសត្ថន្តវេ
 អយមេវ សាមគ្គិបវារណាទិវសោ ឆាម ហោតិ។ ឥតិ ឥមេសុ តិសុ ទិវសេសុ
 "បន្នវសោ" តិឥមិនា អញ្ញំ ឧចោសថទិវសំ បដិក្ខិបតិ។ តស្មា យាយំ
 "អដ្ឋចោសថោ" តិវចនេន អនុចោសថទិវសោ បដិក្ខិក្ខោ, តស្មី ឧចោសថោ ន
 កាតត្តោយេវ។ យោ បឆាយំ អញ្ញោ ឧចោសថទិវសោ, តស្មី ឧចោសថោ
 កាតត្តោ។ ករោន្តេន បន សចេ ចាតុទ្ទសិកោ ហោតិ, "អដ្ឋចោសថោ
 ចាតុទ្ទសោ" តិ វត្ថុតំ។ សចេ បន្នវសិកោ ហោតិ, "អដ្ឋចោសថោ បន្នវសោ" តិ
 វត្ថុតំ។ សចេ សាមគ្គិឧចោសថោ ហោតិ, "អដ្ឋចោសថោ សាមគ្គី" តិ វត្ថុតំ។

យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លន្តិ ឯត្ថ បត្តោ កាលោ ឥមស្ស កម្មស្សាតិ
 បត្តកាលំ, បត្តកាលមេវ បត្តកល្លំ។ តទេតំ ឥធ ចត្វហិ អង្កេហិ សង្កហិតំ។
 យថាហុ អដ្ឋកថាចរិយា -

“ឧបាសថោ យាវតិកា ច ភិក្ខុ កម្មប្បត្តា,
សភាគាបត្តិយោ ច នវិជ្ជន្តិ;
វជ្ជនីយោ ច បុគ្គលា តស្មី ន ហោន្តិ,
‘បត្តកល្ប’ន្តិ វុច្ចតិ” តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨);

តត្ថ ឧបាសថោតិ តីសុ ឧបាសថទិវសេសុ អញ្ញាតវឧបាសថទិវសោ។
តស្មីញ៉ា សតិ ឥទំ សង្ឃស្ស ឧបាសថកម្មំ បត្តកល្បំ នាម ហោតិ, នាសតិ។
យថាហ “ន ច, ភិក្ខុវេ, អនុបាសថេ ឧបាសថោ កាតញ្ញោ, យោ កវេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (មហាវ. ១៨៣)។

យាវតិកា ច ភិក្ខុ កម្មប្បត្តាតិ យត្ថកា ភិក្ខុ តស្ស ឧបាសថកម្មស្ស
បត្តា យុត្តា អនុរូចា, សព្វន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចត្តារោ បកតត្តា, តេ ច ខោ
ហត្ថចាសំ អវិជហិត្វា ឯកសីមាយំ បីតា។

សីមា ច នាមេសា ពទ្ធសីមា អពទ្ធសីមាតិ ទុរិដា ហោតិ។ តត្ថ ឯកាទស
វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា តិវិជសម្បត្តិយុត្តា និមិត្តេន និមិត្តំ សម្ពុទ្ធិត្វា
សម្មតា សីមា ពទ្ធសីមា នាម, “អតិខុទ្ទកា, អតិមហតី, ខណ្ឌានិមិត្តា,
នាយានិមិត្តា, អនិមិត្តា, ពហិសីមេ បីតា សម្មតា, នទិយា សម្មតា, សមុទ្ទេ
សម្មតា, ជាតស្សវេ សម្មតា, សីមាយ សីមំ សម្ពុទ្ធន្តេន សម្មតា, សីមាយ សីមំ
អន្លោត្តរន្តេន សម្មតា” តិ ឥមា ហិ “ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ
វិបជ្ជន្តិ” តិ (បរិ. ៤៨៦) វចនតោ ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ នាម។ តត្ថ
អតិខុទ្ទកា នាម យត្ថ ឯកវីសតិ ភិក្ខុ និសីទិតុំ ន សក្កោន្តិ។ អតិមហតី នាម
យា អន្តមសោ កេសគ្គមត្តនាបិ តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា សម្មតា។ ខណ្ឌានិមិត្តា
នាម អយជិតនិមិត្តា វុច្ចតិ, បុរត្តិមាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា អនុក្កមេនេវ
ទក្ខិណាយ បច្ឆិមាយ ឧត្តរាយ ទិសាយ កិត្តេត្វា បុន បុរត្តិមាយ ទិសាយ

បុព្វកិត្តិភូតំ បដិកិត្តេត្វា វេបេតុំ វដ្ឋតិ, ឯវំ អក្ខណ្ឌនិមិត្តា ហោតិ។ សចេ បន
អនុក្កមេន អាហារិក្ខា ឧត្តរាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តត្ថេវ វេបេតិ,
ខណ្ឌនិមិត្តា នាម ហោតិ។ អបរាបិ ខណ្ឌនិមិត្តា នាម យា អនិមិត្តបកំ
តចសារុក្ខំ វា ខាណុកំ វា បំសុបុញ្ញវាលុកបុញ្ញានំ វា អញ្ញតំ អន្តរា ឯកំ
និមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ ឆាយានិមិត្តា នាម បព្វតន្តាយាទីនំ យំ កិត្តិ ឆាយំ
និមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ អនិមិត្តា នាម សព្វេន សព្វំ និមិត្តានិ អកិត្តេត្វា
សម្មតា។ ពហិសីមេ វិតសម្មតា នាម និមិត្តានិ កិត្តេត្វា និមិត្តានំ ពហិវិតេន
សម្មតា។ នទិយា សមុទ្ធេ ជាតស្សវេ សម្មតា នាម ឯតេសុ នទិអាទិសុ សម្មតា។
សា ហិ ឯវំ សម្មតាបិ “សព្វា, ភិក្ខុវេ, នទី អសីមា, សព្វោ សមុទ្ធោ អសីមោ,
សព្វោ ជាតស្សវោ អសីមោ”តិ (មហាវ. ១៤៧) វចនតោ អសម្មតាវ ហោតិ។
សីមាយ សីមំ សម្ពិន្តន្តេន សម្មតា នាម អត្ថនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ
សម្ពិន្តន្តេន សម្មតា។ សចេ ហិ ចោរាណាកស្សវិហារស្ស បុរត្តិមាយ ទិសាយ
អម្ពោ ចេវ ជម្ពូ ចាតិ ទ្វេ រុក្ខា អញ្ញមញ្ញំ សំសជ្ជិវិជចា ហោន្តិ, តេសុ អម្ពស្ស
បច្ឆិមទិសាកាគេ ជម្ពូ, វិហារសីមា ច ជម្ពុំ អន្តោ កត្វា អម្ពំ កិត្តេត្វា ពន្ធា
ហោតិ, អថ បច្ឆា តស្សវិហារស្ស បុរត្តិមាយ ទិសាយ វិហារេ កតេ សីមំ
ពន្ធនា ភិក្ខុ តំ អម្ពំ អន្តោ កត្វា ជម្ពុំ កិត្តេត្វា ពន្ធន្តិ, សីមាយ សីមំ សម្ពិន្ត
ហោតិ។ សីមាយ សីមំ អន្តោត្តរន្តេន សម្មតា នាម អត្ថនោ សីមាយ បរេសំ
សីមំ អន្តោត្តរន្តេន សម្មតា។ សចេ ហិ បរេសំ ពន្ធសីមំ សកលំ វា តស្សា
បទេសំ វា អន្តោ កត្វា អត្ថនោ សីមំ សម្ពន្ធន្តិ, សីមាយ សីមំ អន្តោត្តរិតា នាម
ហោតិ។ ឥតិ ឥមា ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា សម្មតា។

តិវិធសម្បត្តិយុត្តាតិ និមិត្តសម្បត្តិយា បរិសាសម្បត្តិយា
កម្មវាចាសម្បត្តិយា ច យុត្តា។ តត្ថ និមិត្តសម្បត្តិយា យុត្តា នាម បព្វតនិមិត្តំ,
ចាសាណានិមិត្តំ, វេននិមិត្តំ, រុក្ខនិមិត្តំ, មគ្គនិមិត្តំ, វម្មិកនិមិត្តំ, នទិនិមិត្តំ,

ឧទកនិមិត្តន្ត ៧ វុត្តសុ អដ្ឋសុ និមិត្តសុ តស្មី តស្មី ទិសាភាគេ យថាលទ្ធានិ
និមិត្តបគាណិ និមិត្តានិ “បុរត្តិមាយ ទិសាយ កី និមិត្តំ, បព្ពតោ, ភន្តេ, ឯសោ
បព្ពតោ និមិត្ត” ត្តិអាទិនា នយេន សម្មា កិត្តត្វា សម្មតា។ តត្រេវំ សង្ខេបតោ
និមិត្តបគតា វេទិតញ្ញា - សុទ្ធបំសុសុទ្ធចាសាណាឧភយមិស្សកវសេន ហិ
តិវិជោបិ បព្ពតោ ហត្ថិប្បមាណាតោ បដ្ឋាយ ឧទ្ធុ និមិត្តបគោ, តតោ
ឌីមកតរោ ន វដ្ឋតិ។ ចាសាណានិមិត្ត អយោគុឡ្យ ម្យី ចាសាណាសង្ខេប គច្ឆតិ,
តស្មា យោ កោចិ ចាសាលោ ឧក្កសវសេន ហត្ថិប្បមាណាតោ ឌីមកតវំ អាទិ
កត្វា ហោជ្ជិមបរិច្ឆេទេន ទ្វត្តិសបលគុឡ្យ បិណ្ឌាបរិមាណោ និមិត្តបគោ, ន
តតោ ឧទ្ធកតរោ។ បិដ្ឋិចាសាលោ បន អតិមហន្តោបិ វដ្ឋតិ។ វននិមិត្ត
អន្តោសារេហិ វា អន្តោសារមិស្សកេហិ វា វុក្ខេហិ ចតុបញ្ចវុក្ខមត្តម្យី វនំ
និមិត្តបគំ, តតោ ឧនកតវំ ន វដ្ឋតិ។ វុក្ខោ ជីវន្តោយេវ អន្តោសារោ ភូមិយំ
បតិដ្ឋិតោ, អន្តមសោ ឧព្ពេជតោ អដ្ឋង្គលោ, បរិណាហតោ
សូចិទណ្ឌាកប្បមាណោបិ និមិត្តបគោ, តតោ ឌីមកតរោ ន វដ្ឋតិ។ មគ្គោ
ជង្គមគ្គោ វា ហោតុ សកជមគ្គោ វា, យោ វិនិវដ្ឋិត្វា ទ្វេ តីណិ តាមខេត្តានិ
គច្ឆតិ, តាទិសោ ជង្គសត្តសកជសត្តេហិ វលញ្ជិយមាណោយេវ និមិត្តបគោ,
អវលញ្ជិតោ ន វដ្ឋតិ។ វម្មិកោ បន ហោជ្ជិមបរិច្ឆេទេន តំទិវសំជាតោ
អដ្ឋង្គលុព្ពេជោ គោវិសាណាមត្តោបិ វម្មិកោ និមិត្តបគោ, តតោ ឌីមកតរោ ន
វដ្ឋតិ។ យំ បន អពទ្ធសីមាលក្ខណោ នទី វត្តាម, សា និមិត្តបគា, អញ្ញោ ន
វដ្ឋតិ។ ឧទកំ យំ អសន្តមាណំ
អាវាជចោក្ខវណីតឡាកជាតស្សវលោណិសមុទ្ធាទិសុ បិតំ, តំ អាទិ កត្វា
អន្តមសោ តង្គលោយេវ បថវិយំ ខណ្ឌិតេ អាវាជកេ យជេហិ អាហារិត្វា
បូរិតម្យី យាវ កម្មវាចាបរិយោសាធា សណ្ឋាមាណកំ និមិត្តបគំ, តតវំ សន្តមាណំ
វា វុត្តបរិច្ឆេទកាលំ អតិជ្ឈន្តំ វា ភាជនគតំ វា ន វដ្ឋតិតិ។

បរិសាសម្បត្តិយាយុត្តា ជាម សព្វន្តិមេន បរិច្ឆេទន ចតុបិ ភិក្ខុបិ
សន្និបតិក្ខា យាវតិកា តស្មី កាមខេត្ត ពន្ធសីម វា នទិសមុទ្ធជាតស្សរេ វា
អនោក្កមិត្វា បិកា ភិក្ខុ, តេ សព្វេ ហត្ថចាសេ វា កត្វា ធន្នំ វា អាហរិត្វា
សម្មតា។

កម្មវាចាសម្បត្តិយាយុត្តា ជាម “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យាវតា
សមន្តា និមិត្តា កិត្តិតា” តិអាទិនា (មហាវ. ១៣៩) នយេន វុត្តាយ បរិសុទ្ធាយ
ញត្តិទុតិយ កម្មវាចាយ សម្មតា។ ឯវំ ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា
តិវិធសម្បត្តិយុត្តា និមិត្តេន និមិត្តំ សម្មន្និត្វា សម្មតា សីមា “ពន្ធសីមា” តិ
វេទិតញ្ចា។ ខណ្ឌសីមា សមាទសំវាសសីមា អវិប្បវាសសីមាតិ តស្សយេវ
បកេនោ។

អពន្ធសីមា បន កាមសីមា, សត្តព្ពន្ធសីមា, ឧទកុក្ខេបសីមាតិ តិវិធា។
តត្ថ យាវតា ឯកំ កាមក្ខេត្តំ, អយំ កាមសីមា ជាម។ អកាមកេ អវញ្ញោ សមន្តា
សត្តព្ពន្ធភា សត្តព្ពន្ធសីមា ជាម។ តត្ថ អកាមកំ ជាម អវញ្ញំ វិញ្ញាជិអាទីសុ វា
សមុទ្ធមជ្ឈេ វា មច្ឆពន្ធនំ អគមនបថេសុ ធិបកេសុ លព្ពតិ។ សមន្តា
សត្តព្ពន្ធភាតិ មជ្ឈេ បិកាធំ សព្វទិសាសុ សត្តព្ពន្ធភា វិនិព្វេជេន ចុទ្ធស ហោន្តិ។
តត្ថ ឯកំ អព្ពន្ធពំ អជ្ឈីវសតិហត្ថប្បមាណំ ហោតិ, អយញ្ច សីមា បរិសាវសេន
វឡុតិ, តស្មា សមន្តា បរិសាបរិយន្តតោ បដ្ឋាយ អព្ពន្ធពំ បរិច្ឆេទោ កាតញ្ចោ។
សចេ បន ទ្វេ សង្ឃាវិសុំ ឧចាសថំ ករោន្តិ, ទ្វិន្នំ សត្តព្ពន្ធភាធំ អន្តរេ អញ្ញមេកំ
សត្តព្ពន្ធពំ ឧបចារត្ថាយ វេបេតព្ពំ។ យា បនេសា “សព្វា, ភិក្ខុវេ, នទី
អសីមា” តិអាទិនា (មហាវ. ១៤៧) នយេន នទិអាទិនំ សីមការំ បដិក្ខិបិត្វា បុន
“នទិយា វា, ភិក្ខុវេ, សមុទ្ធព វា ជាតស្សរេ វា យំ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តា
ឧទកុក្ខេចា, អយំ តត្ថ សមាទសំវាសា ឯកុចាសថា” តិ វុត្តា អយំ

ឧទកុក្ខបសីមា នាម។ តត្ថ យស្ស ធម្មិកានំ វាជ្ជនំ កាលេ អនុឃ្លមាសំ
អនុទសាហំ អនុបញ្ចាហំ អនតិក្កមិត្វា ទេវេ វស្សន្តេ វលាហាកេសុ
វិភតមត្តេសុ សោតំ បច្ឆិជ្ជតិ, អយំ នទិសឡ្យំ ន គច្ឆតិ។ យស្ស បន វ្យាទិសេ
សុវុដ្ឋិកាលេ វស្សនស្ស ចតុមាសេ សោតំ ន បច្ឆិជ្ជតិ, យត្ថ តិត្ថន វា អតិត្ថន
វា សិក្ខាករណីយេ អាគតលក្ខណេន តិមណ្ឌលំ បដិច្ចាទេត្វា អន្តរវាសកំ
អនុក្ខិបិត្វា ឧត្តរន្តិយា ភិក្ខុនិយា ឯកទ្ធុន្ត្រមត្តម្មិ អន្តរវាសកោ តេមិយតិ,
អយំ សមុទ្ធី វា បរិសតុ តទ្យាកំ វា, បភវតោ បដ្ឋាយ នទី នាម។ សមុទ្ធោ
ចាកដោយេវ។ យោ បន កេនចិ ខណ្ឌិត្វា អកតោ សយំជាតោ សោត្តោ
សមន្តតោ អាគតេន ឧទកេន ប្បវតោ តិជ្ជតិ, យត្ថ នទិយំ វុត្តប្បការេ
វស្សកាលេ ឧទកំ សន្តិជ្ជតិ, អយំ ជាតស្សរោ នាម។ យោបិ នទី វា សមុទ្ធី វា
ភិក្ខុត្វា និក្ខន្តឧទកេន ខតោ សោត្តោ ឯតំ លក្ខណំ ចាបុណាតិ, អយម្មិ
ជាតស្សរោយេវ។

យំ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តា ឧទកុក្ខចាតិ យំ ហំនំ ថាមមជ្ឈិមស្ស
បុរិសស្ស សមន្តតោ ឧទកុក្ខេបន បរិច្ឆន្នំ, តត្ថ យថា អក្ខុត្តា ទារុគុជ្ជំ
ទិបន្តិ, ឯវំ ឧទកំ វា វាលុកំ វា ហត្ថេន គហេត្វា មជ្ឈិមេន បុរិសេន សព្ពថាមេន
ទិបិតត្ថំ, តត្ថ យត្ថ ឯវំ ទិត្តំ ឧទកំ វា វាលុកំ វា បតតិ, អយំ ឧទកុក្ខេចា នាម។

អយំ តត្ថ សមាទសំវាសា ឯក្ខេបាសថាតិ អយំ តេសុ នទិអាទីសុ
ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆន្នា សីមា សមាទសំវាសា ចេវ ឯក្ខេបាសថា ច, អយំ បន
ឯតេសំ នទិអាទីនំ អន្តោយេវ លត្តតិ, ន ពហិ។ តស្មា នទិយា វា ជាតស្សរោ វា
យត្ថកំ បទេសំ បកតិវស្សកាលេ ចតុសុ មាសេសុ ឧទកំ ឌីត្តរតិ, សមុទ្ធោ
យស្មី បទេសេ បកតិវិចិយោ ឌីត្តរិត្វា សណ្ឋាហន្តិ, តតោ បដ្ឋាយ កប្បិយភូមិ,
តត្ថ ឋិត្វា ឧទោសថាទិកម្មំ កាតុំ វុដ្ឋតិ។ ទុព្ពដ្ឋិកាលេ វា គិម្ហេ វា

នធិជាតស្សវេសុ សុក្ខេសុបិ សា ឯវ កប្បិយភូមិ, សេច បន សុក្ខេ ជាតស្សវេ
វាបី វា ខណ្ឌន្តិ, វប្បំ វា ករោន្តិ, តំ វាជំ គាមក្ខេត្តំ ហោតិ។ យា បនេសា
“កប្បិយភូមិ” តិ វុត្តា, តតោ ពហិ ឧទកុក្ខេបសីមា ន គប្បតិ, អន្តោយេវ គប្បតិ,
តស្មា តេសំ អន្តោ បរិសាបរិយន្តតោ បជ្ជាយ សមន្តា ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆេទោ
កាតព្វោ។ សេច បន ទ្វេ សង្ឃា វិសុំ វិសុំ ឧទោសថាធិកម្មំ ករោន្តិ, ទិដ្ឋំ
ឧទកុក្ខេចានំ អន្តរេ អញ្ញោ ឯកោ ឧទកុក្ខេចោ ឧបចារត្ថាយ វេបេតព្វោ។
អយញ្ញំ សត្តព្ពន្ធរសីមា ច ឧទកុក្ខេបសីមា ច ភិក្ខុនំ វិគោកាសតោ បជ្ជាយ
លព្ពតិ។ បរិច្ឆេទព្ពន្ធរេ ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា វិគោបិ បរិច្ឆេទតោ ពហិ អញ្ញំ
តត្ថកំយេវ បរិច្ឆេទំ អនតិក្កមិត្វា វិគោបិ កម្មំ កោបេតិ, ឥទំ សព្វអដ្ឋកថាសុ
(មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៧) សន្និដ្ឋានំ។ ឯវ អពទ្ធសីមា វេទិតព្វា។ ឥតិ ឥមំ
ពទ្ធសីមាពទ្ធសីមាវសេន ធុរិធំ សីមំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ “តេ ច ខោ ហត្ថចាសំ
អវិជហិត្វា ឯកសីមាយំ វិគោ” តិ។ តេសុ ហិ ចត្វសុ ភិក្ខុសុ ឯកសីមាយំ
ហត្ថចាសំ អវិជហិត្វា វិគោស្វេវេតំ សង្ឃស្ស ឧទោសថកម្មំ បត្តកលំ នាម
ហោតិ, ន ឥតរថា។ យថាហ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចតុន្នំ ចាតិមោក្ខំ
ឧទ្ទិសិតុ” ត្ថិ (មហាវ. ១៦៨)។

សភាគាបត្តិយោ ច នវិជ្ជន្តិ ឯត្ថ យំ សញ្ញោ សង្ឃា វិកាលភោជនាធិនា
សភាគវត្ថុនាលហុកាបត្តិ អាបន្នតិ, ឯវរូចា វត្ថុសភាគា “សភាគា” តិ វុច្ឆតិ,
វិកាលភោជនបច្ចយា អាបន្នំ បន អាបត្តិសភាគំ អនតិវត្ថុភោជនបច្ចយា
អាបន្នស្ស សន្តិកេ ទេសេតុំ វុច្ឆតិ។ សភាគាបត្តិយោ បន សតិ តេហិ ភិក្ខុហិ
ឯកោ ភិក្ខុ សាមន្តា អាវាសា សង្កកំ ចាហោតព្វោ “គច្ឆាវុសោ, តំ អាបត្តិ
បដិករិត្វា អាគប្ប, មយំ តេ សន្តិកេ អាបត្តិ បដិករិស្សាមា” តិ, ឯវញ្ញេតំ
លភេថ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ, នោ ចេ លភេថ, ព្យត្ថេន ភិក្ខុនា បដិពាលេន សង្ឃោ
ព្រាហេតព្វោ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ សញ្ញោ សង្ឃោ សភាគំ អាបត្តិ

អាបន្នោ, យនា អញ្ចំ ភិក្ខុំ សុទ្ធី អនាបត្តិកំ បស្សីស្សតិ, តនា តស្ស សន្តិកេ តំ
អាបត្តិ បដិករិស្សតិ”តិ (មហាវ. ១៧១) វត្វា ឧចាសថោ កាតត្តោ។ សចេ បន
វេមតិកោ ហោតិ, “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ សញ្ញោ សង្ឃោ
សភាគាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យនា និព្វេមតិកោ ភវិស្សតិ, តនា តំ
អាបត្តិ បដិករិស្សតិ”តិ វត្វា ឧចាសថោ កាតត្តោ។ សចេ បនេត្ត កោចិ តំ
សភាគំ អាបត្តិ ទេសេតុំ វដ្តតីតិ មញ្ញមាណោ ឯកស្ស សន្តិកេ ទេសេតិ, ទេសីតា
សុទេសីតាវ។ អញ្ចំ បន ទេសនាបច្ចយា ទេសកោ, បដិគ្គហណាបច្ចយា
បដិគ្គហកោ ចាតិ ឧភោចិ ទុក្ខជំ អាបជ្ជន្តិ, តំ នាណាវត្ថុកំ ហោតិ, តស្មា
អញ្ញមញ្ញំ ទេសេតត្ថំ។ ឯត្តាវតា តេ ទ្វេ និរាបត្តិកា ហោន្តិ, តេសំ សន្តិកេ
សេសេហិ សភាគាបត្តិយោ ទេសេតត្តា វា អាហោចេតត្តា វា។ សចេ តេ ឯវំ
អកត្វា ឧចាសថំ ករោន្តិ, “ចារិសុទ្ធិ អាយស្មន្តោ អាហោចេថា”តិអាទិនា
(មហាវ. ១៣២) នយេន សាបត្តិកស្ស ឧចាសថករណោ បញ្ញត្តំ ទុក្ខជំ
អាបជ្ជន្តិ។ សចេ សញ្ញោ សង្ឃោ សភាគាបត្តិយា សតិ វុត្តវិធី អកត្វា ឧចាសថំ
ករោតិ, វុត្តនយេនេវ សញ្ញោ សង្ឃោ អាបត្តិ អាបជ្ជតិ, តស្មា សភាគាបត្តិយា
សតិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ នាម ន ហោតិ, តេន វុត្តំ “សភាគាបត្តិយោ ច ន
វិជ្ជន្តិ”តិ។ ឯតាសុ ហិ សភាគាបត្តិសុ អវិជ្ជមាណសុ វិសភាគាបត្តិសុ
វិជ្ជមាណសុបិ បត្តកល្លំ ហោតិយេវ។

វដ្តនិយា ច បុគ្គលា តស្មី ន ហោន្តិ តិ “ន, ភិក្ខុវេ, សគហជ្ឈាយ បរិសាយ
ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតត្ថំ, យោ ឧទ្ទិសេយ្យ អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា”តិ (មហាវ. ១៥២)
វចនតោ គហដ្ឋោ, “ន, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុនិយា និសិន្នបរិសាយ ចាតិមោក្ខំ
ឧទ្ទិសិតត្ថំ”តិអាទិនា (មហាវ. ១៨៣) នយេន វុត្តា ភិក្ខុនិ, សិក្ខុមាណា,
សាមណោរោ, សាមណេវី, សិក្ខាបច្ចក្ខាតកោ, អន្តិមវត្ថុអដ្ឋាបន្នកោ,
អាបត្តិយា អនុស្សនេ ឧក្ខិត្តកោ, អាបត្តិយា អប្បជិកម្មេ ឧក្ខិត្តកោ,

ចាបិកាយ ធិដ្ឋិយា អប្បជិនិស្សន្ត ឧក្ខិត្តកោ, បណ្ណកោ, វេយ្យសំវាសកោ,
តិត្តិយបក្កន្តកោ, តិរច្ឆានគតោ, មាតុយាតកោ, បិតុយាតកោ
អរហន្តយាតកោ, ភិក្ខុនិទូសកោ, សង្ឃកេនកោ, លោហិតុប្បាទកោ,
ឧកតោព្យញ្ញនកោតិ ឥមេវីសតិ ចាតិ ឯកវីសតិ បុគ្គលាវជ្ជនីយា នាម, តេ
ហត្ថចាសតោ ពហិករណាវសេន វជ្ជេតញ្ញា។ ឯតេសុ ហិ តិវិដេ ឧក្ខិត្តកេ សតិ
ឧចាសថំ ករោន្តោ សង្ឃោ ចាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ, សេសេសុ ទុក្ខជំ។ ឯតុ ច
តិរច្ឆានគតោតិ យស្ស ឧបសម្មទា បដិក្ខត្តា, តិត្តិយា គហដ្ឋេនវ សង្កហិតា។
ឯតេបិ ហិ វជ្ជនីយា នាម។ ឯវំ បត្តកល្លំ ឥមេហិ ចត្វហិ អង្កេហិ សង្កហិតត្ថិ
វេទិតព្ធំ។

សង្ឃោ ឧចាសថំ ករោយ្យាតិឥមិនាយេ តេ អបរេបិ តយោ ឧចាសថា
សង្ឃោ ឧចាសថោ, គណោ ឧចាសថោ, បុគ្គលេ ឧចាសថោតិ, ឯវំ
ការករសេន តយោ ឧចាសថា វុត្តា, តេសុ ឥតវេ ទ្វេ បដិក្ខិបិត្វា សង្ឃោ
ឧចាសថមេវ ធិបេតិ។ ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យាតិឥមិនាយេ តេ អបរេបិ តយោ
ឧចាសថា សុត្តុទ្ទេសោ, ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ, អធិដ្ឋានឧចាសថោតិ, ឯវំ
កត្តញ្ញាការវសេន តយោ ឧចាសថា វុត្តា, តេសុ ឥតវេ ទ្វេ បដិក្ខិបិត្វា
សុត្តុទ្ទេសមេវ ធិបេតិ។ សុត្តុទ្ទេសោ នាម ចាតិមោក្ខុទ្ទេសោ វុច្ឆតិ, សោ ធុរិដោ
ឡិវាទចាតិមោក្ខុទ្ទេសោ ច អាណាចាតិមោក្ខុទ្ទេសោ ច។ តត្ថ

“ខន្តី បរមំ តថោ តិតិក្ខា...បេ...។

“សព្ពចាបស្ស អករណំ...បេ...។

“អនូបវាទោ អនូបយាតោ”តិ។ (ធិ. និ. ២.៩០; ធម. ប. ១៨៤, ១៨៣, ១៨៥)

អាធិនា នយេន វុត្តា តិស្សោ គាថាយោ ឱវាធាតិមោក្ខំ នាម, តំ ពុទ្ធា ឯវ
ឧទ្ទិសន្តិ, ន សាវកា។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ” តិអាធិនា (មហាវ. ១៣២)
នយេន វុត្តំ អាណាចាតិមោក្ខំ នាម, តំ សាវកា ឯវ ឧទ្ទិសន្តិ, ន ពុទ្ធា។ ឥធមេវ
ច ឥមស្មី អត្ថ “ចាតិមោក្ខ” ន្តិ អធិប្បតំ។

យេ បន ឥតវេ ទ្វេ ឧចាសថា, តេសុ ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ តាវ អញ្ញេសញ្ញ
សន្តិកេ, អញ្ញមញ្ញញ្ញ អាហេចនវសេន ធុរិដោ។ តត្ថ យាយំ អញ្ញេសំ សន្តិកេ
ករិយតិ, សោមិ បវរិតានញ្ញ អប្បវរិតានញ្ញ សន្តិកេ ករណាវសេន ធុរិដោ។
តត្ថ មហាបវរណាយ បវរិតានំ សន្តិកេ បដិមិកាយ ឧបគតេន វា
អនុបគតេន វា ជិន្នវស្សេន វា ចាតុមាសិនិយំ បន បវរិតានំ សន្តិកេ
បុរិមិកាយ ឧបគតេន វា អនុបគតេន វា ជិន្នវស្សេន វា កាយសាមគ្គី ទត្វា
“បរិសុទ្ធា អហំ, ភន្តេ, ‘បរិសុទ្ធា’ តិ មំ ជារេថា” តិ តិក្ខុត្ថំ វត្វា កាតញ្ញោ,
ឋេបេត្វា ច បន បវរណាធិវសំ អញ្ញស្មី កាលេ អាវាសិកេហិ ឧទ្ទិដ្ឋមត្ថ
ចាតិមោក្ខ អវុដ្ឋិតាយ វា ឯកច្ឆាយ វុដ្ឋិតាយ វា សញ្ញាយ វា វុដ្ឋិតាយ បរិសាយ
យេ អញ្ញេ សមសមា វា ថោកតរា វា អាគច្ឆន្តិ, តេហិ តេសំ សន្តិកេ
វុត្តនយេនេវ ចារិសុទ្ធិ អាហេចតញ្ញ។ យោ បនាយំ អញ្ញមញ្ញំ អាហេចនវសេន
ករិយតិ, សោ ញត្ថិ ឋេបេត្វា ច អដ្ឋបេត្វា ច ករណាវសេន ធុរិដោ។ តត្ថ យស្មី
អាវាសេ តយោ ភិក្ខុវិហារន្តិ, តេសុ ឧចាសថធិវសេ សន្តិបតិ តេសុ ឯកេន
ភិក្ខុនា “សុណាន្ត មេ អាយស្មន្តា អដ្ឋចាសថោ ចាតុទ្ធសោ” តិ វា “បន្ទវសោ” តិ
វា វត្វា “យធាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ មយំ អញ្ញមញ្ញំ ចារិសុទ្ធិឧចាសថំ
ករេយ្យមា” តិ ញត្ថិយា ឋេបិតាយ ថេវេន ភិក្ខុនា ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តំ ករិត្វា
ឧក្កដិកំ និសីទិត្វា អញ្ញលី បគ្គហេត្វា “បរិសុទ្ធា អហំ, អាវុសោ, ‘បរិសុទ្ធា’ តិ
មំ ជារេថា” តិ (មហាវ. ១៦៨) តិក្ខុត្ថំ វត្តញ្ញំ។ ឥតវេហិ “ភន្តេ” តិ វត្វា ឯវមេវ

វត្តព្នំ។ ឯវិញ្ញាតី ៥២២ កាតព្វកិច្ច យត្ត បន ទ្វេភិក្ខុវិហារន្តិ, តត្រ ញាតិ
អដ្ឋបេត្វា វត្តនយេនេវ ចារិសុទ្ធិ អាហារេតត្តាតិ អយំ ចារិសុទ្ធិឧទោសថោ។

សេច បន ឯកោវ ភិក្ខុ ហោតិ, សព្វំ បុព្វករណីយំ កត្វា អញ្ញេសំ
អនាគមនំ ញាត្វា “អដ្ឋមេ ឧទោសថោ ចាតុទ្ទសោ” តិ វា “បន្ទរសោ” តិ វា វត្តា
“អធិជ្ជាមី” តិ វត្តព្នំ។ អយំ អធិជ្ជានុទោសថោតិ ឯវំ កត្តញ្ញាការវសេន តយោ
ឧទោសថាតិ វេទិតញ្ញា។ ឯត្រាវតា នវ ឧទោសថា ធិបិតា ហោន្តិ។ តេសុ
ធិវសវសេន បន្ទរសិកោ, ការកវសេន សង្ឃុទោសថោ, កត្តញ្ញាការវសេន
សុត្តុទ្ទេសោតិ ឯវំ តិលក្ខណសម្បជ្ជោ ឧទោសថោ ៩៨ និទ្ទិដ្ឋោតិ វេទិតញ្ញា។
តស្មី បវត្តមានេ ឧទោសថំ អកត្វា តទហុទោសថេ អញ្ញំ អភិក្ខុកំ
នាសាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកំ អាវាសំ វា អនាវាសំ វា វាសត្ថាយ អញ្ញាត្រ
សង្ឃេន, អញ្ញាត្រ អន្តរាយា គច្ឆន្តស្ស ទុក្ខដំ ហោតិ។

កី សង្ឃស្ស បុព្វកិច្ចន្តិ “សង្ឃោ ឧទោសថំ ករេយ្យ” តិ ឯវំ
ឧទោសថករណសម្ពន្ធនេវ វត្តស្ស សង្ឃស្ស ឧទោសថេ កត្តញ្ញេយំ តំ
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ឧទោសថាការំ សម្មជ្ជិតុ” តិ អាធិនា (មហាវ. ១៥៩) នយេន
ចាឡិយំ អាគតំ, អដ្ឋកថាសុ ច -

“សម្មជ្ជនី បទីចោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;
ឧទោសថស្ស ឯតានិ, ‘បុព្វករណ’ តិ វត្តតិ។

“ធនុចារិសុទ្ធិឧតុក្ខានំ, ភិក្ខុគណានា ច ឱវាទោ;
ឧទោសថស្ស ឯតានិ, ‘បុព្វកិច្ច’ តិ វត្តតិ” តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨);

ឯវំ ធូហិ នាមេហិ នវិវិធំ បុព្វកិច្ចំ ទស្សិតំ, កី តំ កតត្តិ បុព្វតិ។ ន ហិ តំ
អកត្វា ឧទោសថំ កាតុំ វត្តតិ, តស្មា ថេវេន អាណាត្តេន អតិលានេន ភិក្ខុនា

ឧបាសថាគារំ សម្មន្តិតតំ, ចានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបជ្ឈាបេតតំ, អាសនំ
បញ្ញាបេតតំ, បដិច្ចា កាតត្តោ, អករោន្តោ ទុក្ខដំ អាបន្តតិ, យេវេនាបិ បតិរូបំ
ញត្វា អាណាបេតតំ។

ធនុចារិសុទ្ធិតិ ឯត្ថ ឧបាសថករណាត្ថំ សន្និបតិទេ សង្ឃេ ពហិ ឧបាសថំ
កត្វា អាកតេន សន្និបតិតជ្ជានំ កត្វា កាយសាមគ្គី អនេន្តេន ធន្នោ ធាតត្តោ។
យោបិ គិលានោ វា ហោតិ កិច្ចប្បសុតោ វា, តេនាបិ ចារិសុទ្ធិ ទេន្តេន ធន្នោបិ
ធាតត្តោ។ កថំ ធាតត្តោ? ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្និកេ “ធនំ ទម្មិ, ធនំ មេ ហរ, ធនំ
មេ អាហេយេហី” តិ (មហាវ. ១៦៥) អយំ អត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧកយេន វា
វិញ្ញាបេតតោ, ឯវំ ទិន្នោ ហោតិ ធន្នោ។ អកត្វា ឧបាសថេន បន គិលានេន វា
កិច្ចប្បសុតេន វា ចារិសុទ្ធិ ធាតត្តោ។ កថំ ធាតត្តោ? ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្និកេ
“ចារិសុទ្ធិ ទម្មិ, ចារិសុទ្ធិ មេ ហរ, ចារិសុទ្ធិ មេ អាហេយេហី” តិ (មហាវ. ១៦៤)
អយំ អត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧកយេន វា វិញ្ញាបេតតោ, ឯវំ ទិន្នោ ហោតិ
ចារិសុទ្ធិ, តំ បន ទេន្តេន ធន្នោបិ ធាតត្តោ។ វុត្តញ្ញោតំ ភគវតា “អនុជានាមិ,
ភិក្ខុវេ, តទហុបាសថេ ចារិសុទ្ធិ ទេន្តេន ធន្នម្បិ ធាតុំ, សន្និ សង្ឃស្ស
ករណីយ” ត្ថិ (មហាវ. ១៦៥)។ តត្ថ ចារិសុទ្ធិធានំ សង្ឃស្សបិ អត្តនោបិ
ឧបាសថករណំ សម្មាទេតិ, ន អវសេសំ សង្ឃកិច្ចំ។ ធនុធានំ សង្ឃស្សវ
ឧបាសថករណញ្ច សេសកិច្ចញ្ច សម្មាទេតិ, អត្តនោ បន ឧបាសថោ
អកតោយេវ ហោតិ។ តស្មា ចារិសុទ្ធិ ទេន្តេន ធន្នោបិ ធាតត្តោ។ បុព្វេ វុត្តំ បន
សុទ្ធិកច្ឆន្តំ វា ឥមំ វា ធនុចារិសុទ្ធិ ឯកេន ពហុនម្បិ អាហារិតុំ វុដ្ឋតិ។ សេច បន
សោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញំ ភិក្ខុំ បស្សិត្វា យេសំ តេន ធន្នោ វា ចារិសុទ្ធិ វា គហិតា,
តេសញ្ច អត្តនោ ច ធនុចារិសុទ្ធិ ទេតិ, តស្សេវ សា អាកច្ឆតិ, ឥតរា បន
ពិឡាលសម្ពុលីកា ធនុចារិសុទ្ធិ នាម ហោតិ, សា នាគច្ឆតិ, តស្មា សយមេវ

សង្ខេបតិកដ្ឋានំ កត្តា អាហារេតត្ថំ។ សេច បន សញ្ញាច្ច នាហរេតិ, ទុក្ខំ
អាបដ្ឋតិ។ ធនុចារិសុទ្ធិ បន តស្មី ហត្ថចាសំ ឧបគតមត្តយេវ អាគតា ហោតិ។

ឧតុក្កានន្តិ “ហេមន្តាទីនំ ឧត្ថនំ ឯត្ថកំ អតិក្កន្តំ, ឯត្ថកំ អវសិដ្ឋ”ន្តិ ឯវំ ឧត្ថនំ
អាចិត្តនំ។ ភិក្ខុគណនាតិ “ឯត្ថកា ភិក្ខុ ឧចោសថេក្ក សង្ខេបតិកា”តិ ភិក្ខុនំ
គណនា។ ឥធម្មិ ហិ ឧភយំ កត្វាវ ឧចោសថោ កាតញ្ចោ។ ឡិវាទោតិ
ភិក្ខុនោវាទោ។ ន ហិ ភិក្ខុនិហិ យាចិតំ ឡិវាទំ អនាហរេតត្ថា ឧចោសថំ កាតុំ
វដ្តតិ។ ភិក្ខុនិយោ ហិ “ស្មេ ឧចោសថោ”តិ អាគន្ធា “អយំ ឧចោសថោ
ចាតុទ្ទសោ បន្ទរសោ”តិ បុច្ឆិត្វា បុន ឧចោសថទិវសេ អាគន្ធា “ភិក្ខុនិសង្ឃោ,
អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចានេ វន្តតិ, ឡិវាទូបសង្គមនញ្ច យាចតិ, លភតុ កិវ,
អយ្យ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឡិវាទូបសង្គមន”ន្តិ (ចុឡវ. ៤០៣) ឯវំ ឡិវាទំ យាចន្តិ។ តំ
ឋបេត្វា ពាលគិលានគមិយេ អញ្ញោ សេចបិ អារញ្ញិកោ ហោតិ, អបដិគ្គហេតុំ
នលភតិ, តស្មា យេន សោ បដិគ្គហិតោ, តេន ភិក្ខុនា ឧចោសថេក្ក
ចាតិមោក្ខទ្ទេសកោ ភិក្ខុ ឯវំ វត្តញ្ចោ “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចានេ
វន្តតិ, ឡិវាទូបសង្គមនញ្ច យាចតិ, លភតុ កិវ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ
ឡិវាទូបសង្គមន”ន្តិ។ ចាតិមោក្ខទ្ទេសកេន វត្តតំ “អត្ថិ កោចិ ភិក្ខុ
ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ”តិ។ សេច ហោតិ កោចិ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ
សម្មតោ, តតោ តេន សោ វត្តញ្ចោ “ឥត្ថន្ធមោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ,
តំ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឧបសង្គមត្វ”តិ (ចុឡវ. ៤០៣)។ សេច នត្ថិ, តតោ តេន បុច្ឆិតតំ
“កោ អាយស្មា ឧស្សហតិ ភិក្ខុនិយោ ឡិវាទិតុ”ន្តិ។ សេច កោចិ ឧស្សហតិ, សោបិ
ច អដ្ឋហិ អដ្ឋហិ សមន្នាគតោ, តំ តត្ថវ សម្មន្តិត្វា ឡិវាទបដិគ្គហកោ វត្តញ្ចោ
“ឥត្ថន្ធមោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ, តំ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឧបសង្គមត្វ”តិ
(ចុឡវ. ៤០៣)។ សេច បន កោចិ ន ឧស្សហតិ, ចាតិមោក្ខទ្ទេសកេន វត្តតំ
“នត្ថិ កោចិ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ, ចាសាទិកេន ភិក្ខុនិសង្ឃោ

សម្បទានេត្វ"តិ។ ឯត្រាវតា ហិ សិក្ខត្តយសង្កហិតំ សកលំ សាសនំ អាហេចិតំ
ហោតិ។ តេន ភិក្ខុនា "សាធុ"តិ សម្បជិដ្ឋិត្វា ចាជិបទទិវសេ ភិក្ខុនំ
អាហេចេតព្ភំ។

ភិក្ខុនិសង្ឃនាមិ តា ភិក្ខុនិយោ បេសេតព្ភា, គប្បថ, អយ្យ, បុប្ផថ "កី,
អយ្យ, លភតិ ភិក្ខុនិសង្ឃ ឡាវាទូបសង្កមន"ន្តិ, តាហិ "សាធុ, អយ្យ"តិ
សម្បជិដ្ឋិត្វា តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វត្តព្ភំ "កី, អយ្យ, លភតិ ភិក្ខុនិសង្ឃ
ឡាវាទូបសង្កមន"ន្តិ។ តេន វត្តព្ភំ "នត្ថិ កោចិ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ,
ចាសាទិកេន ភិក្ខុនិសង្ឃ សម្បទានេត្វ"តិ, តាហិ "សាធុ អយ្យ"តិ
សម្បជិដ្ឋិតព្ភំ។ ឥទេហ ឯកតោ អាគតានំ ទិដ្ឋំ តិណ្ណំ វា វសេន វុត្តំ។ តាសុ បន
ឯកាយ ភិក្ខុនិយា វត្តព្ភព្ភោវ សម្បជិដ្ឋិតព្ភព្ភោ, ឥតវា តស្សា សហាយិកា។
សចេ បន ភិក្ខុសង្ឃ វា ភិក្ខុនិសង្ឃ វា ន បូរតិ, ឧភយតោមិ វា គណមត្តមេវ
បុគ្គលមត្តំ វា ហោតិ។

តត្រាយំ វចនក្កមោ - "ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចាទេវន្តន្តិ,
ឡាវាទូបសង្កមនេហ យាចន្តិ, លភន្ត កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិយោ ឡាវាទូបសង្កមន"ន្តិ,
"អហំ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចាទេ វន្តាមិ, ឡាវាទូបសង្កមនេហ យាចាមិ,
លភាមហំ, អយ្យ, ឡាវាទូបសង្កមន"ន្តិ, "ភិក្ខុនិសង្ឃ, អយ្យ, អយ្យនំ ចាទេ
វន្តតិ, ឡាវាទូបសង្កមនេហ យាចតិ, លភតុ កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិសង្ឃ
ឡាវាទូបសង្កមន"ន្តិ។ "ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, អយ្យនំ ចាទេ វន្តន្តិ,
ឡាវាទូបសង្កមនេហ យាចន្តិ, លភន្ត កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិយោ ឡាវាទូបសង្កមន"ន្តិ,
"អហំ, អយ្យ, អយ្យនំ ចាទេ វន្តាមិ, ឡាវាទូបសង្កមនេហ យាចាមិ, លភាមហំ,
អយ្យ, ឡាវាទូបសង្កមន"ន្តិ, "ភិក្ខុនិសង្ឃ, អយ្យ, អយ្យស្ស ចាទេ វន្តតិ,
ឡាវាទូបសង្កមនេហ យាចតិ, លភតុ កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិសង្ឃ

ឡើងវិញសង្គមន"ន្តិ។ "ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, អយ្យស្ស ចានេ វន្តន្តិ,
 ឡើងវិញសង្គមនញ្ច យាចន្តិ, លកន្ត កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិយោ ឡើងវិញសង្គមន"ន្តិ,
 "អហំ, អយ្យ, អយ្យស្ស ចានេ វន្តាមិ, ឡើងវិញសង្គមនញ្ច យាចាមិ, លកាមហំ,
 អយ្យ, ឡើងវិញសង្គមន"ន្តិ។ តេនាបិ ភិក្ខុនា ឧចាសថកាលេ ឯវំ វត្តព្នំ
 "ភិក្ខុនិយោ, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចានេ វន្តន្តិ, ឡើងវិញសង្គមនញ្ច យាចន្តិ, លកន្ត
 កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិយោ ឡើងវិញសង្គមន"ន្តិ, "ភិក្ខុនី, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចានេ
 វន្តតិ, ឡើងវិញសង្គមនញ្ច យាចតិ, លកតុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនី ឡើងវិញសង្គមន"ន្តិ។
 "ភិក្ខុនិសង្ឃោ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិយោ, ភន្តេ, ភិក្ខុនី ភន្តេ អាយស្មន្តានំ ចានេ វន្តតិ,
 វន្តន្តិ, វន្តតិ, ឡើងវិញសង្គមនញ្ច យាចតិ, យាចន្តិ, យាចតិ, លកតុ កិរ, ភន្តេ,
 ភិក្ខុនិសង្ឃោ, លកន្ត កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិយោ, លកតុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនី
 ឡើងវិញសង្គមន"ន្តិ។ ឧចាសថគ្គេបិ ចាតិមោក្ខន្តេសកេន វា ញត្តិជ្ជបកេន វា
 ឥតវេន វា ភិក្ខុនា សចេ សម្មតោ ភិក្ខុ អត្ថិ, បុរិមនយេនេវ "តំ ភិក្ខុនិសង្ឃោ, តំ
 ភិក្ខុនិយោ, តំ ភិក្ខុនី ឧបសង្កមតុ, ឧបសង្កមន្ត, ឧបសង្កមតូ"តិ វត្តព្នំ។ សចេ
 នត្ថិ, "ចាសាធិកេន ភិក្ខុនិសង្ឃោ, ភិក្ខុនិយោ, ភិក្ខុនី សម្មាទេតុ, សម្មាទេន្ត,
 សម្មាទេតូ"តិ វត្តព្នំ។ ឡើងវិញជីក្កាហកេន ចាជិបទេ តំ បច្ឆាហិវត្វា តថេវ
 វត្តព្នំ, អយមេត្ត សង្ខេបវិនិច្ឆយោ។ ឯវំ ភិក្ខុនីហិ យាចិតំ ឡើងវិញ អាហារេចត្វាវ
 ឧចាសថោ កាតត្តោ។ តេន វត្ថុ -

"ធនុចារិសុទ្ធិឧតុក្កានំ, ភិក្ខុគណានា ច ឡើងវិញនោ;
 ឧចាសថស្ស ឯតានិ, 'បុព្ពកិច្ច'ន្តិ វុច្ឆតិ"តិ។

ចារិសុទ្ធិ អាយស្មន្តោ អាហារេចថាតិ អត្តនោ បរិសុទ្ធការំ អាហារេចថ,
 "ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមី"តិ ឥទំ ចារិសុទ្ធិអាហារេចនស្ស ការណាវចនំ។ "ន ច,
 ភិក្ខុវេ, សាបត្តិកេន ចាតិមោក្ខំ សោតព្នំ, យោ សុណោយ្យ អាបត្តិ

ធុត្តជស្សៈ"តិ (ចូឡវ. ៣៨៦) ហិ វេននតោ អបរិសុទ្ធវិចារិមោក្ខំ សោតុំ ន
វុត្តតិ។ តេន វុត្តំ - ចារិសុទ្ធិ អាយស្មន្តោ អាហារេចថ, ចារិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សមីតិ។
ឯត្ថ សិយា "សង្ឃោ ឧចាសថំ ករេយ្យ, ចារិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យ"តិ (មហាវ.
១៣៤) វុត្តត្តា ឥធាបិ "ចារិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សតិ"តិ វុត្តត្ថំ, ឯវត្ថុ សតិ បុព្វេនាបរិ
សន្ធិយតីតិ។ វុច្ឆតេ, វេនមត្តមេវេតំ ន សន្ធិយតិ, លក្ខណតោ បន សមេតិ,
សង្ឃស្ស សាមគ្គិយា, គណស្ស សាមគ្គិយា, បុគ្គលស្ស ឧទ្ទេសា សង្ឃស្ស ឧទ្ទិដ្ឋ
ហោតិ ចារិមោក្ខន្តិ ឥនព្វេត្ត លក្ខណំ, តស្មា "ចារិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សមី"តិ
ឥនមេវេតុ វុត្តត្ថំ។

តំ សព្វេវ សន្តា សាធុកំ សុណោម មនសិ ករោមាតិ ន្តិ ចារិមោក្ខំ។ សព្វេវ
សន្តាតិ យាវតិកា តស្ស បរិសាយ ថេរា ច នវា ច មជ្ឈិមា ច។ សាធុកំ
សុណោមាតិ អដ្ឋិកត្វា មនសិ ករិត្វា សោតទ្វារវសេន សព្វេចតសា
សមន្នាហរាម។ មនសិ ករោមាតិ ឯកគ្គចិត្តា ហុត្វា ចិត្តេ វេយ្យាម។ ឯត្ថ ច
កិញ្ចាបិ "ចារិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សមី"តិ វុត្តត្តា "សុណោម មនសិ ករោមា"តិ វុត្តំ
យុត្តំ វិយ ធិស្សតិ, "សង្ឃោ ឧចាសថំ ករេយ្យ"តិ ឥមីនា បន ន សមេតិ។
សមគ្គស្ស ហិ សង្ឃស្សេតំ ឧចាសថករណំ, ចារិមោក្ខុទ្ទេសកោ ច
សង្ឃបរិយាបន្នោវ, ឥច្ឆស្ស សង្ឃបរិយាបន្នត្តា "សុណោម មនសិ ករោមា"តិ
ឥនមេវេ វុត្តំ យុត្តំ។

ឥធានិ យំ វុត្តំ "ចារិសុទ្ធិ អាយស្មន្តោ អាហារេចថា"តិ, តត្ថ យថា
ចារិសុទ្ធិអាហារេចនំ ហោតិ, តំ ធស្សេតុំ យស្ស សិយា អាបត្តិ, សោ
អាវិករេយ្យតិ អាហា។ តត្ថ យស្ស សិយាតិ យស្ស ធន្នំ អាភារាវនំ អញ្ញាតវេន
អាបន្នាបត្តិ ភវេយ្យ។ អាបត្តិញ្ចិ អាបន្នន្តោ អលជ្ជិតា, អញ្ញាណតា,

កុក្កុច្ចប្បកតតា, អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញតា, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញតា,
សតិសម្មាសាតិ ឥមេហិ ធម្មាការេហិ (បរិ. ២៩៥) អាបជ្ជតិ។

កង់ អលជ្ជិតាយ អាបជ្ជតិ? អកប្បិយភារំ ជានន្តោយេវ មទ្គិត្វាវីតិ ក្កម
ករោតិ។

វុត្ថម្បិ ចេតំ -

“សញ្ញិច្ច អាបត្តិ អាបជ្ជតិ, អាបត្តិ បរិគ្ចហតិ;
អគតិគមនញ្ច គប្បតិ, ឯទិសោ វុច្ចតិ អលជ្ជិបុគ្គលោ”តិ។ (បរិ. ៣៥៩);

កង់ អញ្ញាណតាយ អាបជ្ជតិ? អញ្ញាណបុគ្គលោ ហិ មន្តោ មោម្មហោ
កត្តញ្ញកត្តញ្ញំ អជានន្តោ អកត្តញ្ញំ ករោតិ, កត្តញ្ញំ វិរាជេតិ, ឯវំ អញ្ញាណតាយ
អាបជ្ជតិ។

កង់ កុក្កុច្ចប្បកតតាយ អាបជ្ជតិ? កប្បិយាកប្បិយំ និស្សយ កុក្កុច្ច
ឧប្បន្នេវិនយធរំ បុច្ឆិត្វា កប្បិយំ ចេ, កត្តញ្ញំ សិយា, អកប្បិយំ ចេ, ន កត្តញ្ញំ,
អយំ បន “វុច្ចតិ”តិ មទ្គិត្វាវីតិ ក្កមតិយេវ, ឯវំ កុក្កុច្ចប្បកតតាយ អាបជ្ជតិ។

កង់ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញតាយ អាបជ្ជតិ? អច្ចមំសំ “សូករមំស”ន្តិ
ខានតិ, វិកាលេ កាលសញ្ញាយ ភុញ្ញតិ, ឯវំ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញតាយ
អាបជ្ជតិ។

កង់ កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញតាយ អាបជ្ជតិ? សូករមំសំ “អច្ចមំស”ន្តិ
ខានតិ, កាលេ វិកាលសញ្ញាយ ភុញ្ញតិ, ឯវំ កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញតាយ
អាបជ្ជតិ។

កង់ សតិសម្មាសា អាបជ្ជតិ? សហសេយ្យបីវរិយ្យវាសាធិនិ
សតិសម្មាសា អាបជ្ជតិ, ឥតិ ឥមេសំ ធន្នំ អាការាវនំ អញ្ញាតវេន អាការវេន
អាបជ្ជា យស្ស សិយា សត្តន្នំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ អញ្ញាតវា អាបត្តិ ថេរស្ស វា នវស្ស
វា មជ្ឈិមស្ស វាតិ អត្ថោ។

សោ អាវិករេយ្យតិ សោ តំ អាបត្តិ ទេសេតុ វា បកាសេតុ វាតិ វុត្ថំ
ហោតិ។ អសន្និយា អាបត្តិយាតិ យស្ស បន ឯវំ អនាបជ្ជា វា អាបត្តិ អាបជ្ជិត្វា
ច បន វុដ្ឋិតា វា ទេសិតា វា អាហេចិតា វា អាបត្តិ, តស្ស សា អាបត្តិ អសន្និ នាម
ហោតិ, ឯវំ អសន្និយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតព្ពំ។ តុណ្ហីភាវេន ខោ បនាយស្មន្តេ
“បរិសុទ្ធា”តិ វេទិស្សមីតិ តុណ្ហីភាវេនាបិ ហិ ការណេន អហំ អាយស្មន្តេ
“បរិសុទ្ធា”ឥច្ឆេវ ជានិស្សមីតិ។ យថា ខោ បន បច្ចេកបុជ្ឈស្ស វេយ្យាករណំ
ហោតីតិ យថា ឯកេនេកោ បុជ្ជោ ព្យាករេយ្យ, យថា ឯកេនេកោ បច្ចេកបុជ្ជោ
“មំ ឯស បុច្ឆតិ”តិ ព្យាត្វា ព្យាករេយ្យតិ វុត្ថំ ហោតិ។

ឯវមេវំ ឯវុចាយ បរិសាយ យាវតតិយំ អនុសាវិតំ ហោតីតិ ឯត្ថ ឯកច្ឆេ
តាវ អាចរិយា ឯវំ វេទន្តិ “ឯវមេវំ ឥមិស្សយ ភិក្ខុបរិសាយ យទេតំ ‘យស្ស
សិយា អាបត្តិ, សោ អាវិករេយ្យ, អសន្និយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតព្ពំ,
តុណ្ហីភាវេន ខោ បនាយស្មន្តេ បរិសុទ្ធាតិ វេទិស្សមីតិ ភិក្ខុត្ថំ អនុសាវិតំ, តំ
ឯកមេកេន ‘មំ ឯស បុច្ឆតិ’តិ ឯវំ ជានិតព្ពំ ហោតីតិ អត្ថោ”តិ។ តំ ន យុដ្ឋតិ,
កស្មា? អត្ថព្យញ្ញនភេទតោ។ អនុស្សាវនញ្ញា នាម អត្ថតោ ច ព្យញ្ញនតោ ច
អភិន្នំ ហោតិ “ធុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វេទាមី”តិ អាធិសុ (មហាវ. ៧២; ចូឡវ. ៣) វិយ,
“យស្ស សិយា”តិ អាធិវេទនត្ថយំ បន អត្ថតោបិ ព្យញ្ញនតោបិ ភិន្នំ, តេនស្ស
អនុស្សាវនត្ថយំ ន យុដ្ឋតិ។ យទិ ចេតំ យាវតតិយានុស្សាវនំ សិយា,

និទានុទ្ទេសេ អនិដ្ឋិតេបិ អាបត្តិ សិយា។ ន ច យុត្តំ អនាបត្តិក្ខត្តេ អាបត្តិ
អាបដ្ឋិតុំ។

អបរេ “អនុសាវិត”ន្តិបទស្ស អនុសាវេតព្ពន្ធិ អត្ថំវិកប្បត្វា
“យាវតតិយ”ន្តិឥទំ ឧបរិ ឧទ្ទេសាវសានេ “កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា...បេ.... តតិយម្បិ
បុច្ឆាមី”តិ ឯតំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ អាហុ។ តម្បិ ន យុដ្ឋតិ, កស្មា? អត្ថយុត្តនំ
អភាវតោ។ ឥទព្វិ បទំ កេចិ “អនុសាវេត”ន្តិ សជ្ឈាយន្តិ, កេចិ “អនុសាវេត”ន្តិ,
តំ ឧភយំ វាបិ អតីតកាលមេវ ធិបេតិ, ន អនាគតំ។ យទិ ចស្ស អយំ អត្ថោ
សិយា, “អនុសាវិតំ ហេស្សតី”តិ វទេយ្យ, ឯវំ តាវ អត្ថាភាវតោ ន យុដ្ឋតិ។
យទិ ចេតំ ឧទ្ទេសាវសានេ វចនំ សន្ធាយ វុត្តំ សិយា, “ន អាវិករិស្សមី”តិ ចិត្តំ
ឧប្បាទេន្តស្ស និទានេ សមត្ថេបិ វុត្តមុសាវាទោ ន សិយា, កស្មា? “យាវតតិយំ
អនុស្សវិយមានេ”តិវចនតោ (មហាវ. ១៣២) “យាវតតិយ”ន្តិ ឥទំ វចនមេវ
និវត្តកំ សិយា, កស្មា? និទានុទ្ទេសេ យាវតតិយានុស្សាវនស្ស អភាវតោតិ ឯវំ
យុត្តិអភាវតោ តម្បិ ន យុដ្ឋតិ។ “យាវតតិយំ អនុសាវិតំ ហោតី”តិ ឥទំ បន
លក្ខណាវចនមត្តំ, តេន ឥមមត្តំ ទស្សេតិ - ឥទំ ចាតិមោក្ខំ នាម យាវតតិយំ
អនុស្សវិយតិ, តស្មី យាវតតិយំ អនុស្សវិយមានេ យោ សរមានោ សន្តិ អាបត្តិ
នាវិករោតិ, តស្ស យាវតតិយានុស្សាវនាវសានេ សម្បជានមុសាវាទោ
ហោតីតិ។

តទេតំ យថា អនុសាវិតំ យាវតតិយំ អនុសាវិតំ នាម ហោតិ, តំ ទស្សេតុ
តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមីតិអាទិ វុត្តំ។ តំ បនេតំ ចារាជិកាធិនំ អវសានេ ទិស្សតិ, ន
និទានាវសានេ។ កិញ្ចាបិ ន ទិស្សតិ, អថ ខោ ឧទ្ទេសកាលេ “អាវិកតា ហិស្ស
ជាសុ ហោតី”តិ វត្វា “ឧទ្ធិជ្ឈំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានំ, តត្ថាយស្មន្តេ
បុច្ឆាមី”តិអាទិនា នយេន វត្តព្ពមេវ។ ឯវញ្ញំ និទានំ សុឧទ្ធិជ្ឈំ ហោតិ, អញ្ញថា

ធុត្តិដ្ឋំ។ ឥមមេវ ច អត្ថំ សន្ធាយ ឧបោសថក្ខន្ធកេ វុត្ថំ “យាវតតិយំ អនុសាវិតំ
ហោតីតិ សកិម្មិ អនុសាវិតំ ហោតិ, ធុតិយម្មិ អនុសាវិតំ ហោតិ, តតិយម្មិ
អនុសាវិតំ ហោតី”តិ (មហាវ. ១៣៤)។ អយមេត្ថ អាចរិយបរម្មរាគតោ
វិនិច្ឆយោ។

យោ បនភិក្ខុ...បេ.... សម្មជានមុសាវាទស្ស ហោតីតិ សម្មជានមុសាវាទោ
អស្ស ហោតិ, តេនស្ស ធុត្តជាបត្តិ ហោតិ, សា ច ខោ បន ន
មុសាវាទលក្ខណោ, “សម្មជានមុសាវាទេ កី ហោតិ, ធុត្តជំ ហោតី”តិ
(មហាវ. ១៣៥) ឥមីនា បនភក្កវតោ វចនេន វចីទ្វារេ អភិរិយសមុដ្ឋាធាបត្តិ
ហោតីតិ វេទិតញ្ញា។

វុត្ថម្មិ ចេតំ -

“អនាលបន្តោ មនុជេន កេនចិ,
វាចាគីរំ នោ ច បរេ ភណោយ្យ;
អាបន្នេយ្យ វាចសិកំ, ន កាយិកំ,
បញ្ញាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៧៩);

អន្តរាយិកោតិ វិប្បជិសារវត្ថុតាយ ចាមោជ្ជាទិសម្ពរំ និវាទេត្វា
បឋមជ្ឈានាទីនំ អធិគមាយ អន្តរាយំ ករោតិ។ តស្មាតិ យស្មា អយំ
អនាវិករណសម្ពាតោ សម្មជានមុសាវាទោ អន្តរាយិកោ ហោតិ, តស្មា។
សរមាទេនាតិ អត្ថនិ សន្តិ អាបត្តិ ជាទន្លេន។ វិសុទ្ធាបេក្ខេនាតិ វុដ្ឋាតុកាមេន
វិសុដ្ឋិវត្ថុកាមេន។ សន្តិ អាបត្តិ អាបច្ឆិទ្វា អវុដ្ឋិតា អាបត្តិ។ អាវិកាតញ្ញាតិ
សង្ឃមជ្ឈេ វា គណមជ្ឈេ វា ឯកបុគ្គលេ វា បកាសេតញ្ញា, អន្តមសោ
អនន្តរស្សបិ ភិក្ខុនោ “អហំ, អាវុសោ, ឥត្ថន្ទាមំ អាបត្តិ អាបន្នោ, ឥតោ

វុដ្ឋហិត្វា តំ អាបត្តិ បដិករិស្សមី”តិ (មហាវ. ១៧០) វុត្តព្ពំ។ សធម៌ វេមតិកោ
ហោតិ, “អហំ, អារុសោ, ឥត្តន្ទាមាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា និព្ពេមតិកោ
ភវិស្សមិ, តទា តំ អាបត្តិ បដិករិស្សមី”តិ (មហាវ. ១៦៩) វុត្តព្ពំ។ **អារិកតា**
ហិស្ស ជាសុ ហោតិតិ ឯត្ថ **អារិកតា**តិ អារិកតាយ, បកាសិតាយាតិ អត្ថោ។
អលដ្ឋិតាតិអាទីសុ (បរិ. ២៩៥) វិយ ហិ ឥទម្បិ ករណត្ថេ បច្ចត្តវចនំ។ ហិតិ
និចាតមត្តំ។ អស្សតិ ឯតស្ស ភិក្ខុនោ។ **ជាសុ ហោតិ**តិ បឋមជ្ឈនាទីនំ
អធិគមាយ ជាសុ ហោតិ, អវិប្បជីសារមូលកានំ ចាមោជ្ជាទីនំ វសេន
សុខប្បជិបទា សម្បជ្ជតិ តិ អត្ថោ។

ឥតិ កម្ពុវិភរណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

និទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចារាជិកកណ្តោ

ឥទានិ យទេតំ និទានានន្តរំ តត្រិមេ ចត្តារោតិអាទិ ចារាជិកកណ្តោ, តត្ថ
តត្រាតិ តស្មី “ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សមី”តិ ឯវំ វុត្តេ ចាតិមោក្ខោ។ ឥមេតិ
ឥទានិ វុត្តព្ពានំ អភិមុខិករណំ។ ចត្តារោតិ គណនបរិច្ឆេទោ។ ចារាជិកាតិ
ឯវំនាមកា។ ធម្មាតិ អាបត្តិយោ។ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ តិ សរូបេន ឧទ្ទិសិតព្ពតំ
អាគច្ឆន្តិ, ន និទានេ វិយ “យស្ស សិយា អាបត្តិ”តិ សាធារណវចនមត្តេន។

១. បឋមចារាជិកវណ្ណនា

យោ បនាតិ រស្សទីយាទិនា លិដ្ឋាទិភេទេន យោ កោចិ។ ភិក្ខុតិ
ឯហិភិក្ខុឧបសម្បទា, សរណគមន្ទបសម្បទា, ឌីវាទប្បជិក្ខហល្លាបសម្បទា,
បញ្ញាព្យាករណ្ឌបសម្បទា, អដ្ឋកុដ្ឋប្បជិក្ខហល្លាបសម្បទា,

ទូតេន្ទបសម្បទា, អដ្ឋវាចិត្តបសម្បទា, ព្រាត្តិចតុត្តកម្មបសម្បទា ឥមាសុ
អដ្ឋសុ ឧបសម្បទាសុ ព្រាត្តិចតុត្តន ឧបសម្បទាកម្មន អកុប្បន ហិរានុបោន
ឧបសម្បទោ។ តស្ស បន កម្មស្ស វត្ថុព្រាត្តិអនុស្សាវន សីមា
បរិសាសម្បត្តិវសេន អកុប្បតា វេទិតញ្ញា។

តត្ថ វត្ថុតិ ឧបសម្បទាបេក្ខោ បុគ្គលោ, សោ វេបេត្វា ឡនីសតិវស្សំ
អន្តិមវត្ថុអដ្ឋាបន្នបុព្វំ, បណ្ឌាកាធយោ ច ឯកាធស អភព្វបុគ្គលេ វេទិតញ្ញោ។
តត្ថ ឡនីសតិវស្សោ នាម បដិសន្ធិគ្គហណាតោ បដ្ឋាយ
អបរិបុណ្ណវីសតិវស្សោ។ អន្តិមវត្ថុអដ្ឋាបន្នបុព្វោ នាម ចតុន្នំ ចារាជិកានំ
អញ្ញាតំ អដ្ឋាបន្នបុព្វោ។ បណ្ឌាកាធយោ វជ្ជនីយបុគ្គលកថាយំ វុត្តា។ តេសុ
អាសិត្តបណ្ឌាកញ្ច ឧស្សយបណ្ឌាកញ្ច វេបេត្វា ឱបក្កមិកបណ្ឌាកោ
នបុសកបណ្ឌាកោ បណ្ឌាកភាវបេក្ខោ បិតោ បក្ខបណ្ឌាកោ ច ឥធន
អធិប្បតោ។

ថេយ្យសំវាសកោ បន តិវិជោ លិង្គត្ថនកោ សំវាសត្ថនកោ
ឧភយត្ថនកោតិ។ តត្ថ យោ សយំ បព្វជិត្វា នភិក្ខុវស្សានិ គណោតិ, ន
យថាវុឡំ ភិក្ខុនំ វា សាមណោរាជំ វា វន្តនំ សាទិយតិ, ន អាសនេន បដិពាហិតិ, ន
ឧចាសថាទីសុ សន្និស្សតិ, អយំ អសុទ្ធិចិត្តតាយ លិង្គមត្តស្សេវ ថេនិតត្តា
លិង្គត្ថនកោ នាម។ យោ បន ភិក្ខុហិ បព្វជិតោ សាមណោរោ សមាធនោ
កាសាយានិ អបនេត្វា តេសុ សឧស្សហោវ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវិត្វា បុន
និវាសេត្វា សាមណោរការំ បដិជានាតិ, អយំ ភិក្ខុហិ ទិន្នលិង្គស្ស អបរិច្ចត្តត្តា
ន លិង្គត្ថនកោ, ន លិង្គានុបស្ស សំវាសស្ស សាទិតត្តា នាមិ
សំវាសត្ថនកោ។ អន្តិមវត្ថុអដ្ឋាបន្នកេបិ ឯសេវ នយោ។ យោ ច ខោ
សាមណោរោ សមាធនោ វិទេសំ គន្ធា ភិក្ខុវស្សានិ គណោតិ, យថាវុឡំ វន្តនំ

សាធិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ, ឧចាសថាធីសុ សន្តិស្សតិ, អយំ
សំវាសមត្ថស្សេវ ថេនិតត្តា សំវាសត្ថនកោ នាម។ ភិក្ខុវស្សគណនាធិកោ ហិ
សព្វោបិ កិរិយកេនោ ឥមស្មី អត្ថ “សំវាសោ”តិ វេទិតព្វោ។ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ
“នមំ កោចិ ជានាតី”តិ បុន ឯវំ បដិបជ្ជន្តេបិ ឯសេវ នយោ។ យោ បន សយំ
បព្ពជិត្វាវិហារំ គន្ធា យថាវុឡំ វន្តនំ សាធិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ,
ភិក្ខុវស្សនិ គណេតិ, ឧចាសថាធីសុ សន្តិស្សតិ, អយំ លិដ្ឋស្ស ចេវ សំវាសស្ស
ច ថេនិតត្តា ឧភយត្ថនកោ នាម។ ធុរនិក្ខេបវសេន កាសាយានិ អបនេត្វា
អន្តិមវត្ថុំ អជ្ឈបជ្ជិត្វា បុន តានិ អច្ឆាទេត្វា ឯវំ បដិបជ្ជន្តេបិ ឯសេវ នយោ,
អយំ តិវិជោបិ ថេយ្យសំវាសកោ ឥធ អធិប្បតោ។ ឋបេត្វា បន ឥមំ តិវិជំ។

“រាជ ទុត្តិក្ខ កន្តារ-រោគ វេរី ភយេន វា;
ចីវរាហារណាត្ថំ វា, លិដ្ឋំ អាធិយតីធ យោ។

“សំវាសំ នាធិវាសេតិ, យាវ សោ សុទ្ធមានសោ;
ថេយ្យសំវាសកោ នាម, តាវ ឯស ន វុច្ចតី”តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១១០);

យោ បន ឧបសម្មន្នោ តិត្តិយភារំ បត្តយមាណោ សយំ វា កុសជីវាធិកំ
តិត្តិយលិដ្ឋំ អាធិយតិ, តេសំ វា សន្តិកេ បព្ពជតិ, នក្កោ វា ហុត្វា អាជីវកានំ
សន្តិកំ គន្ធា តេសំ វតានិ អាធិយតិ, អយំ តិត្តិយបក្កន្តកោ នាម។ ឋបេត្វា បន
មនុស្សជាតិកំ អវសេសោ សព្វោបិ តិវច្ឆានគតោ នាម។ យេន
មនុស្សជាតិកា ជនេត្តិ សយម្បិ មនុស្សគូតេនេវ សព្វាច្ច ជីវិតា វោរោបិតា,
អយំ មាតុយាតកោ នាម។ បិតុយាតកេបិ ឯសេវ នយោ។ យេន អន្តមសោ
គិហិលិដ្ឋេ បិតោបិ មនុស្សជាតិកោ ខីណាសវោ សព្វាច្ច ជីវិតា វោរោបិតោ,
អយំ អវហន្តយាតកោ នាម។ យោ បន បកតត្ថំ ភិក្ខុនី តិណ្ណំ មគ្គានំ
អញ្ញាតវស្មី មគ្គេ ទូសេតិ, អយំ ភិក្ខុនិទូសកោ នាម។ យោ ទេវទត្តោវិយ

សាសនំ ឧទ្ធច្ចំ ឧត្តិមយំ កត្វា ចតុន្នំ កម្មានំ អញ្ញាតវរសេន សង្ឃំ ភិន្នតិ, អយំ
សង្ឃកេនកោ នាម។ យោ ទេវទត្តារិយ ឧដ្ឋចិត្តន វេជកចិត្តន តថាគតស្ស
ជីវមានកសវេរ ឧទ្ធកមក្ខិកាយ បិវនមត្តម្យំ លោហិតំ ឧប្បាទេតិ, អយំ
លោហិតុប្បាទកោ នាម។ យស្ស ឥត្ថិនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ ច
បុរិសនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ ច ឧកតោ ធុរិយម្យំ ព្យញ្ញនំ អត្ថិ, អយំ
ឧកតោព្យញ្ញនកោ នាម។ ឥតិ ឥមេ តេរស បុគ្គលា ឧបសម្បទាយ អវត្ថុ, ឥមេ
បន វេបេត្វា អញ្ញស្មី ឧបសម្បទាបេក្ខេ សតិ ឧបសម្បទាកម្មំ
វត្ថុសម្បត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ។

កថំ ព្រាត្ថិសម្បត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ? វត្ថុសង្ឃបុគ្គលព្រាត្ថិនំ
អបរាមសនានិ, បច្ឆា ព្រាត្ថិជ្ជបនព្វាតិ ឥមេ តាវ បញ្ច ព្រាត្ថិទោសា។ តត្ថ “អយំ
ឥត្តន្ទាមោ” តិ ឧបសម្បទាបេក្ខេស្ស អកិត្តនំ វត្ថុអបរាមសនំ នាម។ “សុណាតុ
មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ” តិ ឯត្ថ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ” តិ វត្ថា “សង្ឃោ” តិ អភណានំ
សង្ឃអបរាមសនំ នាម។ “ឥត្តន្ទាមស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ” តិ ឧបជ្ឈាយស្ស
អកិត្តនំ បុគ្គលអបរាមសនំ នាម។ សព្វេន សព្វំ ព្រាត្ថិយា អនុច្ឆារណំ
ព្រាត្ថិអបរាមសនំ នាម។ បឋមំ កម្មវាចំ និដ្ឋាបេត្វា “ឯសា ព្រាត្ថិ” តិ វត្ថា “ឧមតិ
សង្ឃស្ស” តិ ឯវំ ព្រាត្ថិកិត្តនំ បច្ឆា ព្រាត្ថិជ្ជបនំ នាម។ ឥតិ ឥមេហិ ទោសេហិ
វិមុត្តាយ ព្រាត្ថិយា សម្បន្នំ ព្រាត្ថិសម្បត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ។

អនុស្សាវនវសេន អកុប្បតាយបិ វត្ថុសង្ឃបុគ្គលានំ អបរាមសនានិ,
សាវនាយ ហាបនំ, អកាលេ សាវនន្តិ ឥមេ បញ្ច អនុស្សាវនទោសា។ តត្ថ
វត្ថានីនំ អបរាមសនានិ ព្រាត្ថិយំ វត្ថុសទិសានេវ។ តីសុ បន អនុស្សាវនាសុ
យត្ថ កត្ថចិ ឯតេសំ អបរាមសនំ អបរាមសនមេវ។ សព្វេន សព្វំ បន កម្មវាចំ
អវត្ថា ចតុក្ខត្ថំ ព្រាត្ថិកិត្តនមេវ, អថ វា បន កម្មវាចាព្ពន្ធលេ អក្ខរស្ស វា

បទស្ស វា អនុច្ឆារណំ វា ធុរ្ត្រាណំ វា សាវនាយ ហាបនំ នាម។ សាវនាយ
អនោកាសេ បឋមំ ព្យាត្តិ អដ្ឋបេត្វា អនុស្សាវនករណំ អកាលេ សាវនំ នាម។
ឥតិ ឥមេហិ ទោសេហិ វិមុត្តាយ អនុស្សាវនាយ សម្មន្នំ
អនុស្សាវនសម្មត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ។

បុព្វេវុត្តំ វិបត្តិសីមាលក្ខណំ សមតិក្កន្តាយ បនសីមាយ កតំ
សីមាសម្មត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ។ យាវតិកា ភិក្ខុ កម្មប្បត្តា, តេសំ
អនាគមនំ, ធន្តារហានំ ធន្តស្ស អនាហរណំ, សម្មុទ្ធិត្វតានំ បដិក្កាសនន្តិ ឥមេ
បន តយោ បរិសាទោសា, តេហិ វិមុត្តាយ បរិសាយ កតំ បរិសាសម្មត្តិវសេន
អកុប្បំ ហោតិ។ ការណារហត្ថា បនសត្តុ សាសនារហត្ថា វាជារហំ នាម
ហោតិ។ ឥតិ យោ ឥមិនា ឯវំ អកុប្បេន វាជារហេន ព្យាត្តិចតុត្ថេន
ឧបសម្មទាកម្មេន ឧបសម្មន្នោ, អយំ ឥធ “ភិក្ខុ” តិ អធិប្បតោ។
បណ្ឌិត្តិវដ្ឋេសុ បន អញ្ជេបិ សង្កហំ គច្ឆន្តិ។

ភិក្ខុនំ សិក្ខាសាដីវសមាបន្នោតិ យា ភិក្ខុនំ អធិសីលសម្ពាតា សិក្ខា,
តញ្ច, យត្ថ ចេតេ សហា ជីវន្តិ, ឯកជីវិកា សភាគវុត្តិនោ ហោន្តិ, តំ ភគវតា
បញ្ញត្តំ សិក្ខាបទសម្ពាតំ សាដីវញ្ច, តត្ថ សិក្ខនភាវេន សមាបន្នោតិ ភិក្ខុនំ
សិក្ខាសាដីវសមាបន្នោ។ សមាបន្នោតិ សិក្ខញ្ច បរិបូរេន្នោ សាដីវញ្ច
អរិកិក្កមន្នោ ហុត្វា តទុកយំ ឧបគតោតិ អត្ថោ។ សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ ធុត្ថល្បំ
អនាវិកត្វាតិ យំ សិក្ខំ សមាបន្នោ, តំ អបដិក្ខិបិត្វា, យញ្ច សាដីវំ សមាបន្នោ,
តស្មី ធុត្ថលភាវំ អប្បកាសេត្វា។ តត្ថ
ចិត្តទេត្តកាលបយោគបុគ្គលវិជាននវសេន សិក្ខាយ បច្ចក្ខានំ ព្យាត្វា
តទភាវេន អបច្ចក្ខានំ វេទិតព្ពំ។ កថំ? ឧបសម្មន្នភាវតោ
ចរិតុកាមតាចិត្តនេវ ហិ សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន ធនំ វា វា វា ភណ្ឌស្ស។

ឯវំ ចិត្តវសេន សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទកាវេន។ តថា “ពុទ្ធិំ បច្ចក្ខាមិ, ធម្មំ បច្ចក្ខាមិ, សង្ឃំ បច្ចក្ខាមិ, សិក្ខំ, វិនយំ, ចាតិមោក្ខំ, ឧទ្ទេសំ, ឧបជ្ឈាយំ, អាចរិយំ, សន្តិវិហារិកំ, អន្តោវាសិកំ, សមាធិបជ្ឈាយកំ, សមាធាចរិយកំ, សព្វប្បចារី បច្ចក្ខាមិ” តិ ឯវំ វុត្តានំ ពុទ្ធាធិនំ ចុទ្ធសន្នំ, “គិហីតិ មំ ធាវេហិ, ឧទាសកោ, អារាមិកោ, សាមណោរោ, តិត្តិយោ, តិត្តិយសាវកោ, អសមណោ, ‘អសក្យបុត្តិយោ’ តិ មំ ធាវេហី” តិ ឯវំ វុត្តានំ គិហីអាធិនំ អដ្ឋន្ទញ្ញាតិ ឥមេសំ ធូរីសតិយា ខេត្តបទានំ យស្ស កស្សចិ សវេវចនស្ស វសេន តេសុ យំ កិញ្ចិ វត្ថុកាមស្ស យំ កិញ្ចិ វេទតោ សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន វុត្តាធិនំ អញ្ញាតវស្ស នាមំ គហេត្វា បច្ចាចិក្ខន្ធស្ស។ ឯវំ ខេត្តវសេន បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទកាវេន។

តត្ថ យទេតំ “បច្ចក្ខាមី” តិ ច, “មំ ធាវេហី” តិ (ចារា. ៥១) ច វុត្ថំ វត្ថុមានកាលវេទនំ, យានិ ច “អលំ មេ ពុទ្ធន, កី នុ មេ ពុទ្ធន, ន មមត្តោ ពុទ្ធន, សុមុត្តាហំ ពុទ្ធនា” តិ អាធិនា (ចារា. ៥២) នយេន អាឡាតវសេន កាលំ អនាមសិក្ខា បុរិមេហិ ចុទ្ធសហិ បទេហិ សន្តិ យោជេត្វា វុត្តានិ “អលំ មេ” តិ អាធិនិ ចត្តារិ បទានិ, តេសំយេវ ច សវេវចនានំ វសេន បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន “បច្ចក្ខាសិ” តិ វា “បច្ចក្ខិស្ស” តិ វា “មំ ធាវេសី” តិ វា “មំ ធាវេស្សតី” តិ វា “យំនូនាហំ បច្ចកេយ្យ” តិ (ចារា. ៤៥) វា តិ អាធិនិ អតីតានាគតបរិកប្បវេទនានិ ភណ្ឌន្តស្ស។ ឯវំ វត្ថុមាន កាលវសេន ចេវ អនាមជ្ឈកាលវសេន ច បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទកាវេន។

បយោគោ បន ធុរិដោ កាយិកោ ច វាចសិកោ ច។ តត្ថ “ពុទ្ធិំ បច្ចក្ខាមី” តិ អាធិនា (ចារា. ៥១) នយេន យាយ កាយចិ ភាសាយ វចីភេទំ កត្វា វាចសិកប្បយោគេនេវ បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន អក្ខរលិខនំ វា ហត្ថមុទ្ធាធិនស្សនំ

វា កាយប្បយោគំ ករោន្តស្ស។ ឯវំ វាចសិកប្បយោគេនេវ បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន
តទគារវេន។

បុគ្គលោ បន ធុរិយោ - យោ ច បច្ចក្ខាតិ, យស្ស ច បច្ចក្ខាតិ។ តត្ថ យោ
បច្ចក្ខាតិ, សោ សចេ ឧម្ពត្តកខិត្តចិត្តវេទនាដ្ឋានំ អញ្ញាតរោ ន ហោតិ។ យស្ស
បន បច្ចក្ខាតិ, សោ សចេ មនុស្សជាតិកោ ហោតិ, ន ច ឧម្ពត្តកាធិនំ
អញ្ញាតរោ, សម្មុទ្ធិភូតោ ច សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ។ ន ហិ អសម្មុទ្ធិភូតស្ស
ទូតេន វា បណ្ណោន វា អាហោចនំ រុហាតិ។ ឯវំ យថាវុត្តបុគ្គលវសេន បច្ចក្ខានំ
ហោតិ, ន តទគារវេន។

វិជាននម្បិ និយមិតានិយមិតវសេន ធុរិយំ។ តត្ថ យស្ស យេសំ វា និយមេត្វា
“ឥមស្ស, ឥមេសំ វា អាហោចេមី”តិ វេទតិ, សចេ តេ យថា បកតិយា លោកេ
មនុស្សា វេចនំ សុត្វា អាវជ្ជនសមយេ ជានន្តិ, ឯវំ តស្ស វេចនានន្តរមេវ តស្ស
“អយំ ឧក្កល្លាតោ”តិ វា “គិហិភារំ បត្តយតី”តិ វា យេន កេនចិ អាគារេន
សិក្ខាបច្ចក្ខានភារំ ជានន្តិ, បច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។ អថ អបរភាគេ “កី
ឥមីនា វុត្ត”ន្តិ ចិន្តេត្វា ជានន្តិ, អញ្ញោ វា ជានន្តិ, អបច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។
អនិយមេត្វា អាហោចន្តស្ស បន សចេ វុត្តនយេន យោ កោចិ មនុស្សជាតិកោ
វេចនត្ថំ ជានាតិ, បច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។ ឯវំ វិជាននវសេន បច្ចក្ខានំ
ហោតិ, ន តទគារវេន។ យោ បន អន្តមសោ ទវាយបិ បច្ចក្ខាតិ, តេន
អបច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។ ឥតិ ឥមេសំ វុត្តប្បកាវនំ ចិត្តាធិនំ វា វសេន,
សត្តសោ វា បន អបច្ចក្ខានេន សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ សិក្ខាបច្ចក្ខានស្សេវ ច
អត្ថភូតំ ឯកច្ចំ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា។

មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យាតិ ឯត្ថ មេថុនំ ធម្មន្តិ រាគបរិយុដ្ឋានេន សទិសានំ
ឧទិទ្ធី ធម្មំ។ បដិសេវេយ្យាតិ បដិសេវេយ្យ អដ្ឋាបន្នេយ្យ។ អន្តមសោតិ

សព្វន្តិមេន បរិច្ឆេទនេ។ តិរច្ឆានគតាយបីតិ បដិសន្ធិវសេន តិរច្ឆានេសុ
គតាយបី, អយមេត្ត អនុបញ្ញត្តិ។ ចារាជិកោ ហោតីតិ បរាជិតោ ហោតិ,
បរាជយំ អាបន្នោ។ អសំវាសោតិ បកតត្តា ភិក្ខុ សហ វសន្តិ ឯត្តាតិ
ឯកកម្មាធិការ តិវិជោបិ វិធិ សំវាសោ នាម, សោ តេន សន្ធិ នត្តិ តិ
អសំវាសោ។ សង្ឃកម្មេសុ ហិ ឯស គណបូរកោបិ ន ហោតិ, អយំ តាវ
បទវណ្ណានា។

អយំ បនេត្ត វិនិច្ឆយោ - មនុស្សមនុស្សតិរច្ឆានគតវសេន ហិ តិស្សោ
តត្តិយោ, តាសំ វច្ឆមគ្គបស្សវមគ្គមុខមគ្គវសេន តយោ តយោ កត្វា នវ មគ្គា,
តថា ឧកតោព្យញ្ញនកានំ។ បុរិសានំ បន វច្ឆមគ្គមុខមគ្គវសេន ទ្វេ ទ្វេ កត្វា ន
មគ្គា, តថា បណ្ណាកានន្តិ ឯវំ តីស មគ្គា។ តេសុ អត្ថនោ វា បរេសំ វា យស្ស
កស្សចិ មគ្គស្ស សន្តតស្ស វា អសន្តតស្ស វា, បរេសំ បន មតានម្បិ
អក្ខាយិតស្ស វា យេកុយ្យេន អក្ខាយិតស្ស វា បកតិវា តេន អសំដុដ្ឋ
អណ្ណោកាសេ យោ ភិក្ខុ ឯកតិលតីជមត្តម្បិ អត្ថនោ អង្គជាតំ សន្តតំ វា
អសន្តតំ វា សេវនចិត្តេន បវេសេតិ, បរេន វា បវេសិយមាទេ
បវេសនបរិដ្ឋន្តិតឧទ្ធករណេសុ យំ កិញ្ចិ សាធិយតិ, អយំ ចារាជិកាបត្តិ អាបន្នោ
នាម ហោតិ, អយំ តាវេត្ត អសាធារណវិនិច្ឆយោ។ សព្វសិក្ខាបទានំ បន
សាធារណវិនិច្ឆយត្ថំ អយំ មាតិកា -

និទានំ បុគ្គលំ វត្ថុំ, បញ្ញត្តិវិធិមេវ ច;
អាណត្តាបត្តិនាបត្តិវិបត្តិ អង្គមេវ ច។

សមុដ្ឋានវិធី កិរិយា-សញ្ញាចិត្តហិ នានត្ថំ;
វជ្ជកម្មប្បភេទញ្ច, តិកទ្ធយវិធី តថា។

លក្ខណ៍ សត្វសត្វ, បីតំ សាធារណ៍ ឥន្ទ្រ;
ព្រាហ្មណ៍យោជយ្យ មេធាវី, តត្ថ តត្ថ យថាវហន្តិ។

តត្ថ និទានំ នាម វេសាលី-រាជគហ-សាវត្ថិ-អាឡិវី-កោសម្ព័-សត្ត-ភក្កានំ
វសេន សត្វវិធំ បញ្ញត្តិជ្ជានំ, ឥន្ទ្រា សព្វសិក្ខាបទានំ និទានំ។ បុគ្គលោ នាម យំ
យំ អារព្ភ តំ តំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តិ។ វត្ថុ នាម តស្ស តស្ស បុគ្គលស្ស អដ្ឋាចារោ
វុច្ចតិ។ បញ្ញត្តិវិធីន្តិ

បញ្ញត្តិអនុបញ្ញត្តិអនុប្បន្នបញ្ញត្តិសព្វត្ថបញ្ញត្តិបទេសបញ្ញត្តិសាធារណបញ្ញ
ត្តិ អសាធារណបញ្ញត្តិឯកតោបញ្ញត្តិឧកតោបញ្ញត្តិវសេន នវវិទា បញ្ញត្តិ។

តត្ថ អនុប្បន្នបញ្ញត្តិ នាម អនុប្បន្ន ទោសេ បញ្ញត្តា, សា
អដ្ឋករុធម្មប្បដិគ្គហណាវសេន (ចូឡវ. ៤០៣) ភិក្ខុនីនំយេវ អាគតា, អញ្ញាត្រ
នត្ថិ។ វិនយធរបញ្ចមេន (មហាវ. ២៥៩) គណេន ឧបសម្បទា,

គណាដ្ឋណ្ឌាចារាជានា (មហាវ. ២៥៩) ធុវន្តានំ ចម្មត្តរណាន្តិ ឯតេសំ វសេន
ចតុត្ថិទា បទេសបញ្ញត្តិ នាម។ មជ្ឈិមទេសេយេវ ហិ ឯតេហិ អាបត្តិ ហោតិ,
តេសុបិ ធុវន្តានំ បដិក្ខេបមត្តមេវ ចាតិមោក្ខេ អាគតំ, តតោ អញ្ញា

បទេសបញ្ញត្តិ នាម នត្ថិ។ សព្វានិ សព្វត្ថបញ្ញត្តិយេវ ហោន្តិ,

សាធារណបញ្ញត្តិទុកញ្ច ឯកតោបញ្ញត្តិទុកញ្ច អត្ថតោ ឯកំ, តស្មា

អនុប្បន្នបញ្ញត្តិញ្ច សព្វត្ថបញ្ញត្តិទុកញ្ច ឯកតោបញ្ញត្តិទុកញ្ច បេត្វា
សេសានំ ចតស្សន្នំ បញ្ញត្តិនំ វសេន សព្វត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។

អាណត្តាបត្តិភាបត្តិវិបត្តិន្តិវត្ថ អាណត្តិភិអាណាបនា វុច្ចតិ។ អាបត្តិភិ

បុព្វប្បយោគាទិវសេន អាបត្តិភេទោ។ អនាបត្តិភិ អជាទនាទិវសេន អនាបត្តិ។

វិបត្តិភិ សីលអាចារិទិដ្ឋិអាជីវិបត្តិនំ អញ្ញាតរា។ ឥតិ ឥមាសំ អាណត្តាទិនម្បិ

វសេន សព្វត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។ អន្តន្តិ សព្វសិក្ខាបទេសុ អាបត្តិនំ អន្តំ

វេទិតញ្ចំ។

សមុជ្ជានវិធីនៃ សញ្ញាបត្រនំ កាយោ វាចា កាយវាចា កាយចិត្តំ វាចាចិត្តំ
កាយវាចាចិត្តន្តំ ឥមានិ ឯកន្តិកទ្ធិកតិវន្តិកានិ។ ធន សមុជ្ជានានិ នាម យានិ
“សិក្ខាបទសមុជ្ជានានិ”តិបិ វុច្ចន្តិ។ តត្ថ បុរិមានិ តីណិ អចិត្តកានិ, បច្ឆិមានិ
សចិត្តកានិ។ តេសុ ឯកេន វា ទ្វិហិ វា តីហិ វា ចតុហិ វា ធិហិ វា សមុជ្ជានេហិ
អាបត្តិយោ សមុជ្ជហន្តិ, បញ្ចសមុជ្ជានា នាម នត្ថិ។ តត្ថ ឯកសមុជ្ជានា នាម
ចតុត្ថេន ច បញ្ចមេន ច ធរដ្ឋេន ច សមុជ្ជានេន សមុជ្ជាតិ, ន អញ្ញេន។
ទ្វិសមុជ្ជានា នាម បឋមចតុត្ថេហិ ច ទុតិយបញ្ចមេហិ ច តតិយធរដ្ឋេហិ ច
ចតុត្ថធរដ្ឋេហិ ច បញ្ចមធរដ្ឋេហិ ច សមុជ្ជានេហិ, សមុជ្ជាតិ, ន អញ្ញេហិ។
តិសមុជ្ជានា នាម បឋមេហិ ច តីហិ, បច្ឆិមេហិ ច តីហិ សមុជ្ជានេហិ សមុជ្ជាតិ,
ន អញ្ញេហិ។ ចតុសមុជ្ជានា នាម បឋមតតិយចតុត្ថធរដ្ឋេហិ ច
ទុតិយតតិយបញ្ចមធរដ្ឋេហិ ច សមុជ្ជានេហិ សមុជ្ជាតិ, ន អញ្ញេហិ។ ធន
សមុជ្ជានា នាម ធិហិបិ សមុជ្ជាតិ។

ឯវំ -

តិដា ឯកសមុជ្ជានា, បញ្ចេនា ទ្វិសមុជ្ជតា;
ទ្វិដា តិចតុរោ ហិដា, ឯកេនា ធនសមុជ្ជតាតិ។

សមុជ្ជានវសេន សញ្ញាវ តេរស អាបត្តិយោ ហោន្តិ (ចូឡូវ. ១៦៥ អាទយោ),
តា បឋមបញ្ញាតិសិក្ខាបទវសេន សមុជ្ជានតោ តេរស នាមានិ លភន្តិ
បឋមចារាជិកសមុជ្ជានា, អធិន្ទានាន-សញ្ញាវត្ថុ-សមនុភាសន-កងិន-
ឯឡុកលោម-បទសោធម្ម-អន្ទាន-ថេយ្យសត្ថ-ធម្មទេសនាភូតារោចន-
ចោរីវុជ្ជាបន-អនុញ្ញាតសមុជ្ជានាតិ។ តត្ថ យា កាយចិត្តតោ សមុជ្ជាតិ, អយំ
បឋមចារាជិកសមុជ្ជានា នាម។ យា សចិត្តកេហិ តីហិ សមុជ្ជានេហិ សមុជ្ជាតិ,
អយំ អធិន្ទានានសមុជ្ជានា នាម។ យា ធិហិបិ សមុជ្ជាតិ, អយំ

សញ្ញាវត្ថុសមុជ្ជាណា នាម។ យា ធន្នេនេវ សមុជ្ជាតិ, អយំ
សមនុភាសនសមុជ្ជាណា នាម។ យា តតិយធន្នេហិ សមុជ្ជាតិ, អយំ
កថិនសមុជ្ជាណា នាម។ យា បឋមចតុត្ថេហិ សមុជ្ជាតិ, អយំ
ឯឡុកលោមសមុជ្ជាណា នាម។ យា ទុតិយបញ្ចមេហិ សមុជ្ជាតិ, អយំ
បទសោធម្មសមុជ្ជាណា នាម។ យា បឋមតតិយចតុត្ថធន្នេហិ សមុជ្ជាតិ, អយំ
អន្ធានសមុជ្ជាណា នាម។ យា ចតុត្ថធន្នេហិ សមុជ្ជាតិ, អយំ
ថេយ្យសត្តសមុជ្ជាណា នាម។ យា បញ្ចមេនេវ សមុជ្ជាតិ, អយំ
ធម្មទេសនាសមុជ្ជាណា នាម។ យា អចិត្តកេហិ តីហិ សមុជ្ជានេហិ សមុជ្ជាតិ,
អយំ ភូតារោចនសមុជ្ជាណា នាម។ យា បញ្ចមធន្នេហិ សមុជ្ជាតិ, អយំ
ចោរីវុជ្ជាបនសមុជ្ជាណា នាម។ យា ទុតិយតតិយបញ្ចមធន្នេហិ សមុជ្ជាតិ, អយំ
អនុញ្ញាតសមុជ្ជាណា នាមាតិ។ ឥតិ ឥមស្ស សមុជ្ជានវិធីនោបិ វសេន សព្ពត្ថ
វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។

កិរិយាសញ្ញាចិត្តេហិ នានត្ថន្តិ ឯតេហិ កិរិយាធិហិ សញ្ញាបត្តិនំ នាណាភារំ
ញាត្វា សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។ សញ្ញាបត្តិយោ ហិ កិរិយាវសេន បញ្ជាវិធា
ហោន្តិ, សេយ្យជីដំ - អត្តាបត្តិ កិរិយតោ សមុជ្ជាតិ, អត្តិ អកិរិយតោ, អត្តិ
កិរិយាកិរិយតោ, អត្តិ សិយា កិរិយតោ សិយា អកិរិយតោ, អត្តិ សិយា
កិរិយតោ សិយា កិរិយាកិរិយតោតិ។ តត្ថ យា កាយេន វា វាចាយ វា
បថវិទណនាធិសុ (បថ. ៨៤) វិយ វីតិក្កមំ ករោន្តស្ស ហោតិ, អយំ កិរិយតោ
សមុជ្ជាតិ នាម។ យា កាយវាចាហិ កត្តត្ថំ អករោន្តស្ស ហោតិ
បឋមកថិនាបត្តិ (ចារា. ៤៥៩ អាទយោ) វិយ, អយំ អកិរិយតោ សមុជ្ជាតិ
នាម។ យា ករោន្តស្ស ច អករោន្តស្ស ច ហោតិ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា
ហត្ថតោ ជីវប្បជីគ្គហណាបត្តិ (ចារា. ៥០៨-៥០៩) វិយ, អយំ កិរិយាកិរិយតោ
សមុជ្ជាតិ នាម។ យា សិយា ករោន្តស្ស ច, សិយា អករោន្តស្ស ច ហោតិ

រូបិយប្បដិគ្គហណាបត្តិ (ចារា. ៥៨២) វិយ, អយំ សិយា កិរិយតោ សិយា
អកិរិយតោ សមុជ្ជាតិ នាម។ យា សិយា ករោន្តស្ស ច សិយា
ករោន្តាករោន្តស្ស ច ហោតិ កុដិការាបត្តិ (ចារា. ៣៤២ អាទយោ) វិយ, អយំ
សិយា កិរិយតោ សិយា កិរិយាកិរិយតោ សមុជ្ជាតិ នាម។

សព្វាបត្តិយោ ច សញ្ញាវសេន ធុរិដា ហោន្តិ សញ្ញាវិមោក្ខា
នោសញ្ញាវិមោក្ខាតិ។ តត្ថ យតោ វីតិក្កមសញ្ញាយ អភាវេន មុច្ចតិ, អយំ
សញ្ញាវិមោក្ខា, ឥតរា នោសញ្ញាវិមោក្ខា។ បុន ច សព្វាបិ ចិត្តវសេន ធុរិដា
ហោន្តិ សចិត្តកា អចិត្តកា ចាតិ។ តត្ថ យា សចិត្តកសមុជ្ជានវសេនេវ
សមុជ្ជាតិ អយំ សចិត្តកា។ យា អចិត្តកេន វា សចិត្តកមិស្សកេន វា សមុជ្ជាតិ
អយំ អចិត្តកា។

វដ្ឋកម្មប្បភេទន្តិ ឯត្ថ សព្វាបត្តិយោ វដ្ឋវសេន ធុរិដា ហោន្តិ លោកវដ្ឋា
បណ្ណាត្តិវដ្ឋា ចាតិ។ តត្ថ យស្សា សចិត្តកបក្ខេ ចិត្តំ អកុសលមេវ ហោតិ, អយំ
លោកវដ្ឋា, សេសា បណ្ណាត្តិវដ្ឋា។ សព្វា ច កាយកម្មវចីកម្មតទុកយវសេន
តិរិដា ហោន្តិ។ តត្ថ កាយទ្វារ អាបជ្ជិតញ្ញា កាយកម្មន្តិ វុច្ចតិ, វចីទ្វារ
អាបជ្ជិតញ្ញា វចីកម្មន្តិ វុច្ចតិ, ឧកយត្ថ អាបជ្ជិតញ្ញា កាយកម្មំ វចីកម្មញ្ញាតិ,
មនោទ្វារ អាបត្តិ នាម នត្ថិ។ ឥតិ ឥមិនា វដ្ឋកម្មប្បភេទេនាបិ សព្វត្ថ វិនិច្ឆយោ
វេទិតញ្ញោ។

តិកទ្វយវិធីន្តិ កុសលត្ថិកវេទនាត្ថិកវិធី។ អាបត្តិ អាបជ្ជមាណោ ហិ
អកុសលចិត្តោ វា អាបជ្ជតិ កុសលាព្យាកតចិត្តោ វា, តថា ទុក្ខវេទនាសមដ្ឋី
វា ឥតវវេទនាទ្វយសមដ្ឋី វា។ ឯវំ សន្តេបិ សព្វសិក្ខាបទេសុ
អកុសលចិត្តវសេន ឯកំ ចិត្តំ, កុសលាព្យាកតចិត្តវសេន ទ្វេ ចិត្តានិ, សព្វេសំ

វសេន តិណំ ចិត្តានិ។ ធុត្តវេទនាវសេន ឯកា វេទនា, សុខឧបេក្ខាវសេន ទ្វេ,
សញ្ញាសំ វសេន តិស្សោ វេទនាតិ។ អយមេវ បភេទោលព្ពតិ, ន អញ្ញោ។

លក្ខណំ សត្តរសធា, បីតំ សាធារណំ ឥទំ, ញត្ថាតិ ឥទំ
និទានាធិវេទនាត្ថិកបរិយោសានំ សត្តរសប្បការំ លក្ខណំ ជានិត្វា យោជេយ្យ
មេធាវី។ តត្ថ តត្ថ យថាវហន្តិ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ តស្មី តស្មី សិក្ខាបទេ ឥទំ
លក្ខណំ យថាជ្រុបំ យោជេយ្យតិ អត្តោ។ តំ បន អយោជិតំ ធុត្តិជានំ ហោតិ,
តស្មា នំ សញ្ញាសិក្ខាបទានំ អសាធារណាវិនិច្ឆ័យបរិយោសានេ ឥមំ មាតិកំ
អនុទ្ធវិត្វាវ យោជេត្វា ធស្សយិស្សម។

ឥធ បនស្ស អយំ យោជនា - ឥទំ វេសាលិយំ សុទិន្នត្ថេវ អារព្ព
មេធាវីតិក្កមវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ “មេធាវី ធម្មំ បដិសេវេយ្យា”តិ អយមេត្ថ បញ្ញត្តិ,
“សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយា”តិ ច “អន្តមសោ តិវច្ឆានគតាយបី”តិ ច ទ្វេ
អនុបញ្ញត្តិយោ។ អនុបញ្ញត្តិ ច នាមេសា អាបត្តិករា ច ហោតិ
អញ្ញាវាទកសិក្ខាបទាធិសុ (ចា.បិ. ៩៥ អាធិយោ) វិយ, អនាបត្តិករា ច អញ្ញាត្រ
សុបិនន្តាតិអាធិសុ (ចារា. ២៣៦-២៣៧) វិយ, អាបត្តិឧបត្ថម្ភករា ច
អទិន្នាទានាធិសុ (ចារា. ៩៤) វិយ, ឥធ បន ឧបត្ថម្ភករាតិ វេទិតញ្ញោ។ ឥតោ បរំ
បន យត្ថ អនុបញ្ញត្តិ អត្ថិ, តត្ថ “អយំ អនុបញ្ញត្តិ”តិ ឯត្ថកមេវ
ធស្សយិស្សម។ ឋបេត្វា បន អនុបញ្ញត្តិ អវសេសា បញ្ញត្តិយេវាតិ សព្ពត្ថ
វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ។ ភិក្ខុ អារព្ព ឧប្បន្នវត្ថុស្មីយេវ “យា បន ភិក្ខុនី ធនុសោ
មេធាវី ធម្មំ បដិសេវេយ្យា”តិ ឯវំ ភិក្ខុនីនម្បិ បញ្ញត្តិតោ សាធារណាបញ្ញត្តិ។
អាណាត្តិយា អនាបជ្ជនតោ អនាណាត្តិកំ។ ភិក្ខុ បន អាណាបេន្តោ
អកប្បិយសមាទានាបត្តិតោ ន មុច្ចតិ, មេធាវីរាគេន កាយសំសគ្គេ ធុត្តេជំ,
ជីវមានកសវីរស្ស វុត្ថប្បការេ មគ្គេ សចេបិ តថាធិនិ អនវសេសេត្វា សញ្ញាសោ

និរន្តរ៍និមិត្តសណ្ឋានមត្តំ បញ្ញាយតិ, តត្ថ អន្តមសោ អង្គជាតេ ឧដ្ឋិតំ
អនដ្ឋកាយប្បសាទំ បីឡកំ វា ចម្មុទិលំ វា បវេសេន្តស្សបិ សេវនចិត្ត សតិ
ចារាជិកំ, នដ្ឋកាយប្បសាទំ សុក្ខបីឡកំ វា មតចម្ពំ វា លោមំ វា បវេសេន្តស្ស
ទុក្ខជំ, សេច និមិត្តសណ្ឋានមត្តម្យី អនវសេសេត្វា សព្វសោ មគ្គោ ឧប្បាដិតោ,
តត្ថ ឧបក្កមតោ វណាសន្ត្របវសេន ធុល្លច្ចយំ, តថា មនុស្សានំ
អក្ខិណាសាកណ្ណាច្ឆិទ្ធុវត្តិកោសេសុ សត្តកេន កតវណោ វា, ហត្ថិអស្សាទិនញ្ច
តិវច្ឆានានំ វត្តិកោសាសាបុជេសុ ធុល្លច្ចយំ។ តិវច្ឆានានំ បន
អក្ខិកណ្ណាសាវណេសុ អហិមច្ឆាទិនំ បវេសនប្បមាណាវិរហិតេ
អណ្តានិមិត្ត សព្វេសញ្ច ឧបកក្ខកាទីសុ សេសសរីរេសុ ទុក្ខជំ។ មតសរីរេ
និមិត្ត ឧបឡក្ខាយិតតោ បដ្ឋាយ យាវ ន កុចិតំ ហោតិ, តាវ ធុល្លច្ចយំ។
កុចិតេ ទុក្ខជំ, តថា វដ្ឋកតេ មុខេ អប្បបន្តំ អង្គជាតំ បវេសេន្តស្ស ទុក្ខជំ។
ឧដ្ឋតោ ពហិ និក្ខន្ធជិវាយ វា ទន្តេសុ វា ធុល្លច្ចយំ។ និមិត្តតោ ពហិ
បតិភមសបេសិយំ ទុក្ខជន្តិ អយមេត្ត អាបត្តិកេនោ។

អជាទន្តស្ស អសាទិយន្តស្ស ឧម្ពុត្តកស្ស ទិត្តចិត្តស្ស វេទនាដ្ឋស្ស
អាទិកម្មិកានញ្ច អនាបត្តិ។ ឯត្ថ បន យោ និទ្ធិ ឧក្ខន្តត្តា បវេន កតម្យី ឧបក្កមំ
ន ជាតាតិ, សោ អជាទន្តោ។ យោ ជាតិទ្វាបិ ន សាទិយតិ, សោ អសាទិយន្តោ។
យោ បិត្តវសេន អតេកិច្ចំ ឧម្ពាទំ បត្តោ, សោ ឧម្ពុត្តកោ។ យក្ខេហិ
កតចិត្តវិក្ខេហោ ទិត្តចិត្តោ។ ទិទ្ធម្យី ច ឯតេសំ អគ្គិសុវណ្ណាភូមិបន្ទនាទីសុ
សមប្បវត្តិកាវេន អជាទន្តភាវោ បមាណំ។ យោ អធិមត្តវេទនាយ អាតុរត្តា
កិញ្ចំ ន ជាតាតិ, សោ វេទនាដ្ឋោ។ យោ តស្មី តស្មី វត្ថុស្មី អាទិភូតោ, សោ
អាទិកម្មិកោ។ អយំ បន អនាបត្តិ។ ចត្វសុ វិបត្តិសុ សីលវិបត្តិ។ តស្សា ទ្វេ
អង្គានិ សេវនចិត្តញ្ច មគ្គេន មគ្គបដិច្ចាទនញ្ចាតិ។ សមុដ្ឋានាទិតោ ៩ទំ
សិក្ខាបទំ បឋមចារាជិកសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ,

កាយកម្ម, អកុសលចិត្ត, ទិវេទនន្តិ, ឥរិយាបថ សមុជ្ជាធានីនិ នាម អាបត្តិយា
ហោត្តិ, នសិក្ខាបទស្ស។ វេហារសុខត្ថំ បន សត្តជ្ជកថាសុ សិក្ខាបទសីសេន
នេសនា អាគតា, តស្មា អញ្ញោសុបិ ឯវេហេសុ ថានេសុ ព្យញ្ញនេ អាទរំ អកត្វា
អធិប្បតមេវ គហេតត្ថំ។

អត្ថញ្ញំ នាថោ សរណំ អរោច;
ន ព្យញ្ញនំ លោកហិតោ មហោសី។

តស្មា អកត្វា រតិមក្ខវេសុ;
អត្ថេ និវេសេយ្យ មតី មុតិមាតិ។

បឋមចារាជិកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ទុតិយចារាជិកវណ្ណានា

ទុតិយេ គាមា វា អវញ្ញាវាតិ ឯត្ថ សញ្ញេបិ ឯកកុដិកាទិភេនោ បរិក្ខិត្តោ
វា អបរិក្ខិត្តោ វា សមនុស្សោ វា អមនុស្សោ វា អន្តមសោ
អតិវេកចាតុមាសនិវិដ្ឋោ យោ កោចិ សត្តេបិ “គាមោ”តិ វេទិតញ្ញោ។ ឋបេត្វា
គាមញ្ញោ គាមូបចារាជោ អវសេសំ អវញ្ញំ នាម។ តត្ថ អសម្មោហត្ថំ យំ
យរូបចារាជោ គាមោ គាមូបចារាជោតិ អយំ វិភាគោ វេទិតញ្ញោ។ និព្វកោសស្ស ហិ
ឧទកបតនដ្ឋានព្ពន្ធកំ យំ នាម។ យំ បន ធូរេ បិតោ មាតុគាមោ
ភាជនេជានុទុកំ ធម្មតិ, តស្ស បតនដ្ឋានញ្ញោ មាតុគាមេនេវ អន្តោគហោ
បិតេន បកតិយា ពហិ ឱត្តស្ស សុប្បស្ស វា សំមុញ្ញនិយា វា បតនដ្ឋានញ្ញោ
យរស្ស បុរតោ ធូសុ កោលោសុ សម្ពន្ធិត្វា មជ្ឈេ រុក្ខសូចិទ្វារំ ឋបេត្វា
គោរូចានំ បវេសននិវារណត្ថំ កតបរិក្ខេតោ ច អយំ សញ្ញេបិ យរូបចារាជោ
នាម។ យំ បន សត្តន្តិមំ យំ ហោតិ, តស្ស យរស្ស តាទិសេ យរូបចារោ បិតស្ស

ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស យថា តុរុណាមនុស្សា អត្តនោ ពលំ ទស្សន្តោ ពាហុ
បសារេត្វា លេខុំ ឱបន្តិ, ឯវំ ឱត្តស្ស លេខុស្ស បតនជ្ជានព្ពន្ធុំ គាមោ នាម។
តតោ អញ្ញស្ស លេខុចាតស្ស អព្ពន្ធុំ កាមូបចារោ នាម។ បតិតស្ស បន
លេខុនោ បវត្តិត្វា គតជ្ជានំ ន គហេតព្ពំ។ បរិក្ខិតស្ស បន កាមស្ស
បរិក្ខេទោយេវ កាមស្ស បរិច្ឆេទោ, តស្ស សច ទ្វេ ឥន្ទុឱលា ហោន្តិ អព្ពន្ធិមេ
ឥន្ទុឱលេ បិតស្ស លេខុចាតព្ពន្ធុំ កាមូបចារោ នាម។ បទភាជនេបិ (ចារា. ៩២)
ហិ ឥមិនាវ នយេន អត្តោ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ យាយំ អបរិក្ខិតស្ស កាមស្ស
ឧបចារោ ទស្សិតោ, តស្ស វសេនវិកាលេ កាមប្បវេសនាធិសុ អាបត្តិ
បរិច្ឆិនិតព្ពំ។ ឥតិ ឥមំ វេបេត្វា កាមព្វា កាមូបចារព្វា អវសេសំ ឥមស្មី
សិក្ខាបទេ អវញ្ញំ នាម។ ទេសនាមត្តមេវ ចេតំ “កាមា វា អវញ្ញាវា” តិ។ យេ បន
ឥមេសំ បរិច្ឆេទទទស្សនត្ថំ យរយរូបចារកាមូបចារា វុត្តា, តតោបិ ចារាជិកវត្ថុ
អវហាន្តស្ស ចារាជិកំ ហោតិយេវ។

អទិន្នន្តិ អញ្ញស្ស មនុស្សជាតិកស្ស សន្តកំ។ យេយ្យសម្ពាតន្តិ ឯត្ថ យេនោតិ
ចោរោ, យេនស្ស ភារោ យេយ្យំ, អវហាន្តាចិត្តស្សេតំ នាមំ។ សម្ពា សម្ពាតន្តិ
អត្តតោ ឯកំ, កោដ្ឋាសស្សេតំ នាមំ “សញ្ញានិទានា ហិ បបញ្ចសម្ពា” តិអាធិសុ
(សុ. និ. ៨៨០; មហានិ. ១០៩) វិយ។ យេយ្យព្វា តំ សម្ពាតព្វាតិ យេយ្យសម្ពាតំ,
យេយ្យចិត្តសម្ពាតោ ឯកោ ចិត្តកោដ្ឋាសោតិ អត្តោ។ ករណាត្ថេ ចេតំ
បច្ចត្តវចនំ, តស្មា យេយ្យសម្ពាតោតិ អត្តតោ ទដ្ឋព្ពំ។ យោ ច យេយ្យសម្ពាតេន
អាធិយតិ, សោ យស្មា យេយ្យចិត្តោ ហោតិ, តស្មា ព្យញ្ញនំ អនាធិយិត្វា អត្តមេវ
ទស្សេតុំ “យេយ្យចិត្តោ អវហាន្តាចិត្តោ” តិ (ចារា. ៩២) ឯវមស្ស បទភាជនំ
វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

អាធិយេយ្យតិ បញ្ចវីសតិយា អវហារាណំ អញ្ញាតវសេន ហរេយ្យ។ តេ បន
អវហារា បញ្ច បញ្ចកានិ សមោធានេត្វា សាដុកំ សល្លក្ខេតញ្ច។ បញ្ច
បញ្ចកានិ នាម នាណកណ្ណាបញ្ចកំ ឯកកណ្ណាបញ្ចកំ សាហត្ថិកបញ្ចកំ
បុព្វបយោគបញ្ចកំ ថេយ្យវហារបញ្ចកន្តិ។ តត្ថ បុរិមានិ ទ្វេ បញ្ចកានិ
ឯតស្សេវ បទស្ស បទភាជនេ វុត្តានំ “អាធិយេយ្យ ហរេយ្យ អវហរេយ្យ
ភិយាបជំវិកោបេយ្យ ឋានា ចារេយ្យ” តិ ភេសំ បទានំ វសេន លព្ពន្តិ។ តត្ថ
នាណកណ្ណាបញ្ចកំ សវិញ្ញាណាការិញ្ញាណាកវសេន ទដ្ឋព្វំ, ភេតវំ
សវិញ្ញាណាកវសេនេវ។ កជំ? អាធិយេយ្យតិ អាវាមំ អភិយុញ្ញតិ, អាបត្ថិ
ទុក្ខជស្ស។ សាមិកស្ស វិមតី ឧប្បាទេតិ, អាបត្ថិ មុល្លច្ចយស្ស។ សាមិកោ “ន
មយ្ហំ ភវិស្សតី” តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, អាបត្ថិ ចារាជិកស្ស។ ហរេយ្យតិ អញ្ញាស្ស
កណ្ណំ ហរេត្តោ សីសេ ភារំ ថេយ្យចិត្តោ អាមសតិ, ទុក្ខជំ។ ជន្មាបេតិ, មុល្លច្ចយំ។
ខន្ធុ ឌីរោបេតិ, ចារាជិកំ។ អវហរេយ្យតិ ឧបនិក្ខិក្ខំ កណ្ណំ “ទេហិ មេ កណ្ណា” តិ
វុច្ចមាណោ “នាហំ កណ្ណាមី” តិ កណាតិ, ទុក្ខជំ។ សាមិកស្ស វិមតី ឧប្បាទេតិ,
មុល្លច្ចយំ។ សាមិកោ “ន មយ្ហំ ភវិស្សតី” តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, ចារាជិកំ។ ភិយាបជំ
វិកោបេយ្យតិ “សហ កណ្ណាហារកំ នេស្សាមី” តិ បឋមំ ចានំ អតិក្កាមេតិ,
មុល្លច្ចយំ។ ទុតិយំ ចានំ អតិក្កាមេតិ, ចារាជិកំ។ ឋានា ចារេយ្យតិ ជលដ្ឋំ កណ្ណំ
ថេយ្យចិត្តោ អាមសតិ, ទុក្ខជំ។ ជន្មាបេតិ, មុល្លច្ចយំ។ ឋានា ចារេតិ, ចារាជិកំ។
ឯវំ ភារំ នាណកណ្ណាបញ្ចកំ វេទិតព្វំ។ សសាមិកស្ស បន ធាសស្ស វា
តិវច្ឆានគតស្ស វា យថាវុត្តន អភិយោគាធិនា នយេន
អាធិយេនហរេយ្យា អវហរេយ្យា ភិយាបជំវិកោបនឋានា ចារេយ្យា វសេន
ឯកកណ្ណាបញ្ចកំ វេទិតព្វំ។

កតមំ សាហត្ថិកបញ្ចកំ? សាហត្ថិកោ អាណាត្ថិកោ និស្សគ្គិយោ
អត្តសាធកោ ធុរនិក្ខេចាតិ។ តត្ថ សាហត្ថិកោ នាម បរស្ស កណ្ណំ សហត្ថា

អវហរតិ។ អាណត្តិកោ នាម “អសុកស្ស ភណ្ណំ អវហរា”តិ អញ្ញំ
អាណាបេតិ។ និស្សត្តិយោ នាម សុត្តយាតកបរិកប្បតោកាសានំ អន្តោ ឋត្វា
ពហំ ចាតនំ។ អត្តសាធកោ នាម “អសុកស្ស ភណ្ណំ យទា សក្កាតិ, តទា តំ
អវហរា”តិ អញ្ញំ អាណាបេតិ។ តត្ថ សេច បរោ អនន្តរាយិកោ ហុត្វា តំ
អវហរតិ, អាណាបកស្ស អាណត្តិកូណោយេវ ចារាជិកំ។ បរស្ស វា បន
តេលកុម្មិយា ចាទគ្បនកតេលំ អវស្សំ បិវនកានិ ឧចាហនាទិនិ បក្ខិបតិ,
ហត្ថតោ មុត្តមត្តេយេវ ចារាជិកំ។ ធុរនិក្ខេបោ បន
អាវាមាភិយោគឧបនិក្ខិត្តភណ្ណាវសេន វេទិតញ្ចោ។ តាវកាលិកភណ្ណាទេយ្យានិ
អនេន្តស្សបិ ឯសេវនយោតិ ឥទំ សាហត្ថិកបញ្ចកំ។

កតមំ បុព្វបយោគបញ្ចកំ? បុព្វបយោគោ សហបយោគោ សំវិជារហារោ
សង្កេតកម្មំ និមិត្តកម្មន្តិ។ តត្ថ អាណត្តិវសេន បុព្វបយោគោ វេទិតញ្ចោ។ ឋានា
ចារនវសេន, ឱលាទិនិ សង្កាមេត្វា ខេត្តាទិក្ខហណាវសេន ច សហបយោគោ
វេទិតញ្ចោ។ សំវិជារហារោ នាម “អសុកំ នាម ភណ្ណំ អវហរិស្សរមា”តិ
សំវិទហិត្វា សំមន្តយិត្វា អវហរណំ។ ឯវំ សំវិទហិត្វា គតេសុ ហិ ឯកេនាបិ
តស្មី ភណ្ណោ ឋានា ចារិតេ សព្វេសំ អវហារា ហោន្តិ។ សង្កេតកម្មំ នាម
សញ្ញាននកម្មំ។ សេច ហិ បុរេភត្តាទីសុ យំកិត្វា កាលំ បរិច្ឆិទ្ធិត្វា “អសុកស្មី
កាលេ ឥត្តន្ទាមំ ភណ្ណំ អវហរា”តិ វុត្តោ សង្កេតតោ អបច្ឆា អបុរេ តំ
អវហរតិ, សង្កេតការកស្ស សង្កេតករណាកូណោយេវ អវហារោ។ និមិត្តកម្មំ
នាម សញ្ញាប្បទនត្ថំ អក្ខិនិកូណាទិនិមិត្តករណំ។ សេច ហិ ឯវំ កតនិមិត្តតោ
អបច្ឆា អបុរេ “យំ អវហរា”តិ វុត្តោ, តំ អវហរតិ, និមិត្តការកស្ស
និមិត្តករណាកូណោយេវ អវហារោតិ ឥទំ បុព្វបយោគបញ្ចកំ។

កតម៌ យេយ្យាវហារបញ្ចកំ? យេយ្យាវហារោ បសយ្យាវហារោ
 បរិកប្បាវហារោ បដិច្ចដ្ឋាវហារោ កុសាវហារោតិ។ តត្ថ យោ សន្និដ្ឋនាជិនិ
 កត្វា អទិស្សមាណោ អវហរតិ, កូដមានកូដកហាបណាជីហិ វា វព្វេត្វា
 គណ្ហាតិ, តស្សេវំ គណ្ហាតោ អវហារោ យេយ្យាវហារោតិ វេទិតញ្ចោ។ យោ បន
 បសយ្យ ពលក្ការេន បរេសំ សន្តកំ គណ្ហាតិ គាមយាតកាធយោវិយ, អត្តនោ
 បត្តពលិតោ វា វុត្តនយេនេវ អធិកំ គណ្ហាតិ រាជភជាធយោវិយ, តស្សេវំ
 គណ្ហាតោ អវហារោ បសយ្យាវហារោតិ វេទិតញ្ចោ។ បរិកប្បេត្វា គហណំ បន
 បរិកប្បាវហារោ ឆាម។ សោ ភណ្ណាកាសវសេន ធុរិដោ។ តត្រាយំ
ភណ្ហាបរិកប្បោ - សាជកត្តិកោ អន្តោគព្ពំ បរិសិត្វា “សចេ សាជកោ
 ភរិស្សតិ, គណ្ហាស្សមិ, សចេ សុត្ថំ, ន គណ្ហាស្សមិ”តិ បរិកប្បេត្វា អន្ធការេ
 បសិព្ពកំ គណ្ហាតិ, តត្រ ចេ សាជកោ ហោតិ, ឧទ្ធារេយេវ ចារាជិកំ។ សុត្ថំ ចេ
 ហោតិ, រក្ខតិ។ ពហិ ជីហរិត្វា មុញ្ញិត្វា “សុត្ថ”ន្តិ ព្រាត្វា បុន អាហរិត្វា វេបេតិ,
 រក្ខតិយេវ។ “សុត្ថ”ន្តិ ព្រាត្វាបិ “យំ លទ្ធិ, តំ គហេតព្ព”ន្តិ គច្ឆតិ, បទវារេន
 ការេតញ្ចោ។ ភូមិយំ វេបេត្វា គណ្ហាតិ, ឧទ្ធារេ ចារាជិកំ។ “ចោរោ ចោរោ”តិ
 អនុពោធា ឆដ្ឋេត្វា បលាយតិ, រក្ខតិ។ សាមិកា ទិស្វា គណ្ហាន្តិ, រក្ខតិ យេវ។
 អញ្ញោ ច កោចិ គណ្ហាតិ, ភណ្ហាធម្មេវ។ សាមិកេសុ និវត្តេសុ សយំ ទិស្វា
 បំសុក្ខលសញ្ញាយ “បគេវេតំ មយា គហិតំ, មម ទានិ សន្តក”ន្តិ គណ្ហាន្តស្សបិ
 ភណ្ហាធម្មេវ។ តត្ថ ប្វាយំ “សចេ សាជកោ ភរិស្សតិ,
 គណ្ហាស្សមិ”តិ អាទិនា នយេន បវត្តោ បរិកប្បោ, អយំ ភណ្ហាបរិកប្បោ ឆាម។

ឱកាសបរិកប្បោ បន ឯវំ វេទិតញ្ចោ - ឯកច្ឆោ បន បរិបរិវេណាជិនិ
 បរិដ្ឋោ កិញ្ចិ លោភនេយ្យំ ភណ្ហំ ទិស្វា
 គព្ពុទ្ធាវបមុខហោជ្ជាចាសាធារកោជ្ជកុក្ខមូលាទិវសេន បរិច្ឆេទំ កត្វា
 “សចេ មំ ឯត្ថន្តរេ បស្សិស្សន្តិ, ធម្មកាមតាយ គហេត្វាវិចរន្តោវិយ ទស្សមិ,

នោះ ចេ បស្សីស្សន្តិ, ហរិស្សមី" តិ បរិកប្បតិ, តស្ស តំ អាទាយ
បរិកប្បតិបរិច្ឆេទំ អតិក្កន្តមត្តេ អវហារោ ហោតិ។ ឥតិ យាយំ វុត្តនយេនេវ
បវេត្តោ បរិកប្បោ, អយំ ឱកាសបរិកប្បោ នាម។ ឯវមិមេសំ ទិដ្ឋម្បិ បរិកប្បានំ
វសេន បរិកប្បោត្វា គណ្ណោតោ អវហារោ "បរិកប្បាវហារោ" តិ វេទិតព្ពោ។

បដិច្ឆាទេត្វា បន អវហារណំ បដិច្ឆន្តាវហារោ នាម។ សោ ឯវំ វេទិតព្ពោ -
យោ ភិក្ខុ ឧយ្យាណាទីសុ បវេសំ ឱមុញ្ញាត្វា បរិកប្បតិ អតិក្កន្តមត្តេ ឱកាសំ ឱកាសំ
គណ្ណាស្សមី" តិ បំសុនា វា បណ្ណេន វា បដិច្ឆាទេតិ, តស្ស ឯត្តាវតា ឧទ្ធារោ
នត្ថិតិ ន តាវ អវហារោ ហោតិ។ យថា បន សាមិកាវិចិន្តា អបស្សីត្វា "ស្មេ
ជានិស្សមា" តិ សាលយាវ គតា ហោតិ, អបស្ស តំ ឧទ្ធារោ ឧទ្ធារោ អវហារោ។
បដិច្ឆន្តកាលេយេវ "ឯតំ មម សន្តក" តិ សកសញ្ញាយ វា "គតា ទានិ តេ,
ធម្មតកណ្ណំ ឥទ" តិ បំសុក្ខលសញ្ញាយ វា គណ្ណាន្តស្ស បន គណ្ណាទេយ្យំ។ តេសុ
ទុតិយតតិយទិវសេ អាគន្ធាវិចិន្តា អទិស្វា ធុរនិក្ខេបំ កត្វា គតេសុបិ
គហិតំ គណ្ណាទេយ្យមេវ។ បច្ឆា ញត្វា ចោទិយមានស្ស អទទតោ សាមិកានំ
ធុរនិក្ខេបេ អវហារោ ហោតិ។ កស្មា? យស្មា តស្ស បយោគេន តេហិ ន ទិដ្ឋំ។
យោ បន តថាវុបំ គណ្ណំ យថាហិ នេ បិតំយេវ អប្បដិច្ឆាទេត្វា ថេយ្យចិត្តោ
ចាទេន អក្កមិត្វា កទ្កមេ វា វាលុកាយ វា បវេសេតិ, តស្ស បវេសិតមត្តេយេវ
អវហារោ។

កុសំ សង្កាមេត្វា បន អវហារណំ កុសាវហារោ នាម។ សោ ឯវំ វេទិតព្ពោ
- យោ ភិក្ខុ វិលីវមយំ វា តាលបណ្ណមយំ វា កតសញ្ញាណំ យំ កិញ្ញិ កុសំ
ចាតេត្វា ចីវរោ ភាជីយមានេ អត្តនោ កោដ្ឋាសស្ស សមីបេ បិតំ អប្បគ្បតរំ វា
មហាគ្បតរំ វា សមសមំ វា អគ្សេន បរស្ស កោដ្ឋាសំ ហរិតុកាមោ អត្តនោ
កោដ្ឋាសេ បតិទំ កុសំ បរស្ស កោដ្ឋាសេ ចាតេតុកាមតាយ ឧទ្ធារតិ, វត្ថុតិ

តាវ។ បរស្ស កោដ្ឋាសេ ចាតិតេ រក្ខតេវ។ យទា បន តស្មី បតិតេ បរស្ស
កោដ្ឋាសតោ បរស្ស កុសំ ឧទ្ធករតិ, ឧទ្ធកមត្ត អវហារោ។ សចេ បឋមតវំ
បរកោដ្ឋាសតោ បរស្ស កុសំ ឧទ្ធករតិ, អត្តនោ កោដ្ឋាសេ ចាតេតុកាមតាយ
ឧទ្ធករេ រក្ខតិ, ចាតនេបិ រក្ខតិ, អត្តនោ កោដ្ឋាសតោ បន អត្តនោ កុសំ
ឧទ្ធករោ ឧទ្ធករេយេវ រក្ខតិ, តំ ឧទ្ធករិត្វា បរកោដ្ឋាសេ ចាតេន្តស្ស ហត្ថតោ
មុត្តមត្ត អវហារោ។ អយំ កុសារហារោ។ ឥតិ យំ វុត្ថំ “អាទិយេយ្យតិ
បញ្ចវីសតិយា អវហារាវនំ អញ្ញាតវសេន ហរេយ្យ” តិ, តស្សត្ថោ បកាសិតោ
ហោតិ។

យថាវុបេតិ យាទិសេ។ អទិន្នានេតិ អទិន្នស្ស បរសន្តកស្ស គហាលោ។
រាជានោតិឥទំ ពិម្ពិសារំយេវ សន្ធាយ វុត្ថំ, អញ្ញោ បន តថា ករេយ្យំ វា ន
ករេយ្យំ វាតិ តេ នប្បមាណំ។ ហនេយ្យំ វាតិ ហត្ថាធិហិ វា ចោដេយ្យំ, សត្តេន
វា ជិន្នេយ្យំ។ ពន្ធយេយ្យំ វាតិ វន្តពន្ធនាធិហិ ពន្ធយេយ្យំ វា។ បញ្ញាដេយ្យំ វាតិ
និហរេយ្យំ វា។ ចោរោសិ ពាលោសិ មូឡោសិ ថេនោសីតិ ឥមេហិ វចនេហិ
បរិភាសេយ្យំ។ កិចិសស្ស បន អទិន្នស្ស អាទានេ រាជានោ ឯវំ ករោន្តិ? ចាទស្ស
វា ចាទារហស្ស វា។ តថាវុបំ ភិក្ខុ អទិន្នំ អាទិយមាណោតិ តាទិសំ ភិក្ខុ
ចោរាណកស្ស កហាបណស្ស ចាទំ វា ចាទារហំ វា ភណ្ឌំ អទិន្នំ ភូមិអាទិសុ
យត្ថ កត្តចិ បិទំ យំ កិញ្ចិ សជីវនិជ្ជិវំ វុត្ថប្បកាវាទំ អវហារាវនំ យេន កេនចិ
អវហារេន អវហារេន្តោ ចារាជិកោ ហោតិ, កោ បន វាទោ តតោ
អតិរេកតវស្មិន្តិ។

រាជគហេ ធនិយត្ថេវំ អារត្ត រញ្ញោ ធារនិ អទិន្នំ អាទិយនវត្ថុស្មី បញ្ញត្ថំ,
“តាមា វា អរញ្ញា វា” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាលាត្តិកំ,
ហរណត្ថាយ គមនាទិកេ បុព្វប្បយោគេ ទុក្ខជំ, អាមសនេ ទុក្ខជំ,

ចារាជិកវត្តនោ ជន្មាបនេ បុល្លច្ចយំ។ អាទិយន្តស្ស មាសកេ វា ឧនមាសកេ វា
ទុក្ខំ, អតិរេកមាសកេ វា ឧនបញ្ចមាសកេ វា បុល្លច្ចយំ, បញ្ចមាសកេ វា
អតិរេកបញ្ចមាសកេ វា ចារាជិកំ។ សព្វត្ថ គហណាកាលវសេន ច
គហណានេសវសេន ច បរិភោគភាជនបរិវត្តនាទិហិ ច
បរិហីនាបរិហីនវសេន វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ សកសញ្ញាស្ស, វិស្សាសគ្គាហោ,
តាវកាលិកេ, បេតបរិគ្គហោ, តិរច្ឆានគតបរិគ្គហោ, បំសុក្ខលសញ្ញាស្ស,
ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, អញ្ញាស្ស មនុស្សជាតិកស្ស វសេន
បរិបរិគ្គហិតំ, បរិបរិគ្គហិតសញ្ញាតា, គរុបរិក្ខារោ, យេយ្យចិត្តំ, វុត្តប្បការាណំ
អវហារាណំ វសេន អវហារណញ្ញាតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អផ្កានិ។
អទិន្នាទានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ,
វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ទុតិយចារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. តតិយចារាជិកវណ្ណនា

តតិយេ សញ្ញាទ្ធាតិ សំចេតេត្វា សទ្ធិចេតេត្វា។ “ចាលោ” តិសញ្ញាយ
សទ្ធិយេវ “វធាមិ ន” ត្ថិ វេទកចេតនាយ ចេតេត្វា បកប្បេត្វា។ មនុស្សវិគ្គហន្តិ
កលលតោ បដ្ឋាយ ជីវមានកមនុស្សជាតិកសរីរំ។ ជីវិតា វេរោបេយ្យាតិ
កលលកាលេបិ តាបនមទ្ធនេហិ វា ភេសជ្ជសម្បទានេន វា តតោ វា ឧទ្ទម្បិ
តទន្ធរេន ឧបក្កមេន ជីវិតាវិយោជេយ្យ។ ឥមស្ស បនត្ថស្ស អាវិការត្ថំ
ចាលោ វេទិតព្ពោ, ចាលាតិចាតោ វេទិតព្ពោ, ចាលាតិចាតី វេទិតព្ពោ,
ចាលាតិចាតស្ស បយោគោ វេទិតព្ពោ។ តត្ថ ចាលោតិ វេហារតោ សត្តោ,
បរមត្ថតោ ជីវិតិន្ទ្រយំ។ ចាលាតិចាតោតិ យាយ ចេតនាយ
ជីវិតិន្ទ្រយុបច្ឆេទកបយោគំ សមុដ្ឋាបេតិ, សា ចេតនា។ ចាលាតិចាតីតិ

វត្តចេតនាយ សមង្គីបុគ្គលោ។ ចាណាតិចាតស្ស បយោគោតិ
ចាណាតិចាតស្ស ធម៌ បយោគា សាហត្ថិកោ និស្សគ្គិយោ អាណាត្ថិកោ ថាវរោ
វិជ្ជាមយោ ឥទ្ធិមយោតិ។ តត្ថ សាហត្ថិកោតិ សយំ មារេន្តស្ស កាយេន វា
កាយប្បដិពទ្ធេន វា បហារណំ។ និស្សគ្គិយោតិ ទូរេ បិទំ មារេតុកាមស្ស
កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធេន វា ឧសុសត្ថិយន្តចាសាណាធិនំ និស្សជ្ជនំ។ តត្ថ
ឯកេកោ ឧទ្ទិស្សនុទ្ទិស្សភេទតោ ធុរិដោ។ តត្ថ ឧទ្ទិស្សកេ យំ ឧទ្ទិស្ស បហារតិ,
តស្សេវ មរណេន កម្មពទ្ធោ។ “យោ កោចិ មរតូ”តិ ឯវំ អនុទ្ទិស្សកេ
បហារប្បច្ចយា យស្ស កស្សចិ មរណេន កម្មពទ្ធោ។ ឧភយត្ថាបិ ច
បហារិតមត្តេ វា មរតុ, បច្ឆា វា តេនេវ រោគេន, បហារិតកូណាយេវ កម្មពទ្ធោ។
អាណាត្ថិកោតិ “អសុកំ នាម មារេហី”តិ អញ្ញំ អាណាបេន្តស្ស អាណាបនំ។

តត្ថ -

វត្ត កាលោ ច ឱកាសោ, អារុដំ ឥរិយាបថោ;
ក្រិយាវិសេសោតិ ឥមេ, ធម៌ អាណាត្ថិ និយាមកា។

តត្ថ វត្តតិ បុគ្គលោ។ យញ្ញិ បុគ្គលំ “មារេហី”តិ អាណាត្ថា សចេ តមេវ
មារេតិ, អាណាបកស្ស អាបត្ថិ។ អថ អញ្ញំ មារេតិ, តំមញ្ញាមាណោ វា អញ្ញំ
មារេតិ, អាណាបកោ មុច្ចតិ។ “ឥមំ មារេហី”តិ អាណាត្ថេ បន អាណាបកស្ស
នុក្កជំ។ កាលោតិ បុរេភត្តាធិកាលោ។ សចេ ហិ “បុរេភត្តំ មារេហី”តិ
អាណាត្ថោ បុរេភត្តមេវ មារេតិ, អាណាបកស្ស អាបត្ថិ។ អថ យំ បុរេភត្តំ
និយាមិតំ, តតោ បច្ឆា វា បុរេ វា មារេតិ, អាណាបកោ មុច្ចតិ។ ឥមិនា នយេន
សត្តត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ។ ថាវរោតិ អសំហារិមេន ឧបករណេន
មារេតុកាមស្ស ឱចាតកូណានំ អបស្សេនសំវិជានំ អសិអាធិនំ ឧបនិក្ខិបនំ
តទ្យាកាធិសុវិសសម្បយោជនំ រូបបហារោតិឯវំមាធិ។ វត្តនយេនេវ ចេត្តាបិ

ឧទ្ទិស្សនុទ្ទិស្សកេនោ វេទិតញ្ចោ។ វិជ្ជាមយោតិ មារណាត្ថំ វិជ្ជាបរិជប្បនំ។
ឥទ្ធិមយោតិ កម្មវិចាកាយ ឥទ្ធិយា បយោជនំ។

សត្តហារកំ វាស្ស បរិយេសេយ្យាតិ ឯត្ថ ហរតីតិ ហារកំ, កី ហរតិ?
ជីវិតំ។ អថ វា ហរិតត្ថន្តិ ហារកំ, ឧបនិក្ខិបិតត្ថន្តិ អត្ថោ។ សត្តញ្ច តំ
ហារកញ្ចាតិ សត្តហារកំ។ អស្សាតិ មនុស្សវិគ្គហស្ស។ បរិយេសេយ្យាតិ
យថា លភតិ, តថា ករេយ្យ, ឧបនិក្ខិបេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឯតេន ថាវរបយោគំ
ទស្សេតិ។ ឥតថា ហិ បរិយិដ្ឋិមត្តេយេវ ចារាជិកោ ភវេយ្យ, ន ចេតំ យុត្តំ។
បទភាជនេ បនស្ស ព្យញ្ជនំ អនាទិយិត្វា យំ ឯត្ថ ថាវរបយោគសង្កហិតំ សត្តំ,
តនេវ ទស្សេតុំ “អសី វា” តិអាទិ វុត្តំ។ មរណាវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យាតិ វាចាយ វា
តាលបណ្ណាទីសុ លិខិត្វា វា “យោ ឯវំ មរតិ, សោ ជនំ វា លភតិ” តិអាទិនា
នយេន មរណោ គុណំ បកាសេយ្យ។ ឯតេន យថា “អទិន្នាទានេ
អាទិយេយ្យ” តិ វុត្តត្តា បរិយាយកថាយ មុច្ឆតិ, នយិធ, ឯវំ “សំវណ្ណេយ្យ” តិ
វចនតោ បនឥធ បរិយាយកថាយ បិ ន មុច្ឆតីតិ អយមត្ថោ វេទិតញ្ចោ។
មរណាយ វា សមាទេយ្យាតិ “សត្តំ វា អាហារ” តិអាទិនា (ចារា. ១៧២) នយេន
មរណត្ថាយ ឧចាយំ គាហាបេយ្យ។ ឯតេន អាណាត្ថិកប្បយោគំ ទស្សេតិ។
អម្ពោ បុរិសាតិ អាលបនមេតំ។ កី តុយ្ហិមិនាតិអាទិ សំវណ្ណានាការនិទស្សនំ។
ឥតិ ចិត្តមនោតិ ឥតិ ចិត្តោ ឥតិ មនោ។ “មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យេ” តិឯត្ថ
វុត្តមរណាចិត្តោ មរណាមនោតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច “មនោ” តិឥទំ ចិត្តស្ស
អត្ថធិបនត្តំ វុត្តំ។ តេនេវស្ស បទភាជនេ “យំ ចិត្តំ តំ មនោ” តិ (ចារា. ១៧២)
អាហា។ ចិត្តសង្កប្បាតិ វិចិត្តសង្កប្បា។ ឯត្តាបិ ឥតិ-សន្នោ អាហរិតញ្ចោ។
“សង្កប្បា” តិ ច សំវិទហនមត្តស្សេតំ នាមំ, ន វិតក្កស្សេវ។ តញ្ច សំវិទហនំ
ឥមស្មី អត្ថេ សញ្ញាចេតនាធិប្បាយេហិ សង្កហំ កច្ឆតិ, តស្មា “ឥតិ
ចិត្តសង្កប្បា” តិ “មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យេ” តិឯត្ថ វុត្តមរណាសញ្ញា

មរណាចតនោ មរណាធិប្បាយោតិ ឯវមេត្ត អត្តោ ទដ្ឋព្ពោ។ បទភាជនេបិ ហិ
អយមេវ នយោ ទស្សិតោ។ ឯតេន មរណាធិត្តាធិហិវិនា “ឯកាហំ ជីវិតំ
សេយ្យោ, វីរិយមារកតោ ទទ្ទ” ត្ថិអាទិនា (ធម. ប. ១១២) នយេន ធម្មំ ភាសន្តស្ស
សំវណ្ណានា នាម ន ហោតីតិ ទស្សេតិ។ អនេកបរិយាយេនាតិ នានប្បការេន
ឧទ្ធារេន ការណេន។ បុន មរណាវណ្ណាត្ថិអាទិ និគមនវចនំ។ ចារាជិកោ
ហោតីតិ តថ្ន្តល្លាបបន្ទម្បិ មនុស្សវិគ្គហំ វុត្តនយេន ជីវិតា វោរោបេន្តោ
ចារាជិកោ ហោតីតិ។

វេសាលីយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត អញ្ញមញ្ញំ ជីវិតា វោរោបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“មរណាវណ្ណំ វា” តិ អយមេត្ត អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ,
មរណាត្ថាយ ឱចាតក្ខណាធិសុ ទុក្ខដំ, អនោទិស្ស ខតេ ឱចាតេ យស្ស
កស្សបិ បតនេបិ ទុក្ខដំ, យក្ខបេតតិវច្ឆានកតមនុស្សវិគ្គហានំ
តិវច្ឆានកតស្ស ច ទុក្ខប្បត្តិយំ ទុក្ខដមេវ, មនុស្សជាតិកស្ស ទុក្ខប្បត្តិយំ
ដុល្លច្ចយំ, តថា យក្ខាធិនំ មរណោ, តិវច្ឆានកតមរណោ បន ចាចិត្តិយំ,
មនុស្សមរណោ ចារាជិកត្ថិ។ ឥមិនា នយេន សព្ពត្ថ បយោគភេទវសេន
អាបត្តិភេទោ វេទិតព្ពោ។ អសញ្ញិច្ច មារេន្តស្ស អជានន្តស្ស
នមរណាធិប្បាយស្ស ឧម្ពត្តកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ តត្ថ អសញ្ញិច្ឆាតិ “ឥមិនា
ឧបក្កមេន ឥមំ មារេមី” តិ អចេតេត្វា កតេន ឧបក្កមេន មុសលុស្សបនវត្ថុស្មី
(ចារា. ១៨០ អាទយោ) វិយ បរេ មតេបិ អនាបត្តិ។ អជានន្តស្សាតិ “ឥមិនា អយំ
មរិស្សតី” តិ អជានន្តស្ស ឧបក្កមេន វិសគតបិណ្ឌាចាតវត្ថុស្មី (ចារា. ១៨១) វិយ
បរេ មតេបិ អនាបត្តិ។ នមរណាធិប្បាយស្សាតិ មរណំ អនិច្ចន្តស្ស ឧបក្កមេន
ភេសជ្ជវត្ថុស្មី (ចារា. ១៨២) វិយ បរេ មតេបិ អនាបត្តិ។ ឯវ អសញ្ញិច្ឆាតិអាទិសុ
វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ សីលវិបត្តិ, មនុស្សជាតិកថាណោ, ចាណាសញ្ញិតា,
វេជកចិត្តំ, ឧបក្កមោ, តេន មរណាត្ថិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អផ្កាទិ។

អធិន្ទានានសមឧដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ,
វេទិកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

តតិយចារាជិកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ចតុត្ថចារាជិកវណ្ណានា

ចតុត្ថ អនភិជានន្តិ សកសន្តានេ អនុប្បន្នត្ថា អត្ថនិ អត្ថិភាវំ អជានន្តោ។
ឧត្តរិមនុស្សធម្មន្តិ ឧត្តរិមនុស្សនំ ឈាយីនព្វោវ អរិយានព្វា ធម្មំ។

អត្ថបនាយិកន្តិ អត្ថនិ តំ ឧបនេតិ “មយិ អត្ថី” តិ សមុទាចរន្តោ, អត្ថានំ វា តត្ថ
ឧបនេតិ “អហំ ឯត្ថ សន្និស្សមី” តិ សមុទាចរន្តោតិ អត្ថបនាយិកោ, តំ
អត្ថបនាយិកំ។ ឯវំ កត្វា សមុទាចរេយ្យាតិ សម្ពន្ធោ។

អលមរិយញ្ញាណទស្សនន្តិ ឯត្ថ មហគ្គតលោកុត្តរបញ្ញា ជាននដ្ឋេន ញ្ញាណំ,
ចក្កនា ច ធិដ្ឋមិវ ធម្មំ បច្ចក្ខករណតោ ទស្សនត្ថេន ទស្សនន្តិ ញ្ញាណទស្សនំ,
អរិយំ វិសុទ្ធិំ ឧត្តមំ ញ្ញាណទស្សនន្តិ អរិយញ្ញាណទស្សនំ, អលំ បរិយត្តំ
កិលេសវិទ្ធិសនសមត្តំ អរិយញ្ញាណទស្សនមេត្ត ឈានាទិភេនេ

ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ, អលំ វា អរិយញ្ញាណទស្សនមស្សាតិ

អលមរិយញ្ញាណទស្សនោ, តំ អលមរិយញ្ញាណទស្សនំ។ សមុទាចរេយ្យាតិ

វុត្តប្បការមេតំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អត្ថបនាយិកំ កត្វា កាយេន វា វាចាយ វា

តទុក្ខយេន វា វិញ្ញាស្ស មនុស្សជាតិកស្ស អាហារេយ្យ។ ឥតិ ជាតាមិ ឥតិ

បស្សមីតិ សមុទាចរណាការទស្សនមេតំ, អត្ថបនាយិកញ្ញា កត្វាវិទា

អញ្ញាបនេសេន សមុទាចរន្តោ ឯវំ សមុទាចរតិ, តស្មា យ្វាយំ បទភាជនេ (ចារា.

២០៩) “បឋមំ ឈានំ សមាបដ្ឋិ, សមាបដ្ឋាមិ, សមាបន្នោ” តិ អាទិភេនោ វុត្តោ,

សោ សញ្ញា ឥនេវ សង្កហំ គច្ឆតិ វេទិតញ្ញោ។ “ឥតិ ជាតាមិ ឥតិ បស្សមី” តិ ហិ

វេទន្តោ ន យិទំ វេទនមត្តមេវ វេទតិ, អថ ខោ “ឥមិធា ច ឥមិធា ច ការណេន

អយំ ធម្មោ មយំ អត្ថំ”តិ ទីបេតិ, “សមាបជ្ជិ”ន្តិអាទីនិ ច វេទន្តេន ហិ
សមាបជ្ជនាទីហិ ការណេហិ អត្ថិតា ទីបិតា ហោតិ, តេន វុត្ថំ “យូរយំ
បទកាជនេ បឋមំ ឈានំ សមាបជ្ជិ, សមាបជ្ជាមិ, សមាបន្នោតិអាទិតេនោ
វុត្តោ, សោ សញ្ញោ ឥធម៌ សង្កបំ គប្បតិ”តិ។ តតោ អបរេន សមយេនាតិ តតោ
អាហេចិតកាលតោ អញ្ញាតវស្សី កាលេ។ ឥតិ

អាបត្តិបដិជាននកាលទស្សនមេតំ, អយំ បន អាហេចិតក្ខណោវ អាបត្តិ
អាបជ្ជតិ។ អាបត្តិ បន អាបន្នោ យស្មា បរេន ចោទិតោ វា អចោទិតោ វា
បដិជានាតិ, តស្មា “សមនុគ្គាហីយមាណោ វា អសមនុគ្គាហីយមាណោ វា”តិ វុត្ថំ។
អាបន្នោតិ អាហេចិតក្ខណោយេវ ចារាជិកំ អាបន្នោ។ វិសុទ្ធាបេក្ខោតិ អត្តនោ
គិហិភាវាទិកំ វិសុទ្ធិ អបេក្ខមាណោ ឥច្ឆមាណោ។ អយញ្ញិ យស្មា ចារាជិកំ
អាបន្នោ, តស្មា ភិក្ខុភាវេ ឋេត្វា អភព្វោ ឈានាទីនិ អធិគន្ធី, ឥច្ឆស្ស ភិក្ខុភាវោ
វិសុទ្ធិនាម ន ហោតិ។ យស្មា បន គិហិ វា ឧចាសការាមិកសាមណោរាជំ វា
អញ្ញាតហេ ហុត្វា ធានាទីហិ សគ្គមគ្គំ វា ឈានាទីហិ មោក្ខមគ្គំ វា អាហេតុ
ភព្វោ ហោតិ, តស្មាស្ស គិហិអាទិភាវោ វិសុទ្ធិនាម ហោតិ។ តេន វុត្ថំ
“គិហិភាវាទិកំ វិសុទ្ធិ អបេក្ខមាណោ”តិ។ ឯវំ វេទយ្យាតិ ឯវំ ភណោយ្យ, កេចំ?
“អជានមេវំ, អាវុសោ”តិអាទី។ តត្ថ អជានន្តិ អជានន្តោ។ អបស្សន្តិ
អបស្សន្តោ។ តុច្ឆំ មុសាវិលបិណ្ឌិ អហំ វេទនត្ថវិរបាតោ តុច្ឆំ, វញ្ញនាទិប្បាយតោ
មុសាវិលបី អភណ្ឌិន្តិ វុត្ថំ ហោតិ។ អញ្ញាត្រ អធិមាណាតិ យូរយំ តិលក្ខណំ
អាហេបេត្វា សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស អារទ្ធិវិបស្សកស្ស អបត្ត
បត្តសញ្ញិតាសង្ខារោ អធិមាណោ ឧប្បជ្ជតិ, តំ អធិមាណំ ឋេបេត្វា កេវលំ
ចាបិច្ឆតាយ យោ សមុទាចវេយ្យ, អយម្បិ ចារាជិកោ ហោតីតិ អត្ថោ។

វេសាលិយំ វគ្គមុនាតិវិយេ ភិក្ខុ អារព្វ តេសំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មាហេចនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “អញ្ញាត្រ អធិមាណា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ,

អនាណត្តិកំ, “បឋមំ ឈានំ សមាបដ្ឋិ” ត្តិអាទិនា នយេន វុត្តប្បការំ អសន្តំ
ឈានាធិធម្មំ អាហោចន្តស្ស សចេយស្ស កស្សចិ អាហោចតិ, សោ
មនុស្សជាតិកោ ហោតិ, អនន្តរមេវ “អយំ ឈានលាភី” តិ វា “អរិយោ” តិ វា
យេន កេនចិ អាហារេន តមត្ថំ ជាតាតិ, ចារាជិកំ។ សចេន ជាតាតិ, ធុល្លច្ចយំ។
សចេ បន “យោ តេ វិហារេ វសិ, សោ ភិក្ខុ បឋមំ ឈានំ សមាបដ្ឋិ” តិ អាទិនា
(ចារា. ២២០) នយេន អញ្ញាបទេសេន អាហោចន្តស្ស ជាតាតិ, ធុល្លច្ចយំ។ សចេ ន
ជាតាតិ, ធុក្កជំ។ អធិមាទេន អាហោចន្តស្ស, អនុល្លបនាធិប្បាយស្ស,
ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, ឧត្តវិមនុស្សធម្មស្ស អត្តនិ អសន្តតា,
ចាបិច្ឆតាយ តស្ស អាហោចនំ, អនញ្ញាបទេសោ, យស្ស អាហោចតិ, តស្ស
មនុស្សជាតិកតា, តជ្ជុណវិជាននន្តិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អផ្កានិ។ សមុដ្ឋាធិនិ
អធិន្នាទានេ វុត្តសទិសានេវាតិ។

ចតុត្ថចារាជិកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ចត្តារោ ចារាជិកា ធម្មាតិសទំ ឥធ

ឧទ្ទិដ្ឋចារាជិកបរិធិបនមេវ។ សមោទានេត្វា បន សញ្ញានេវ ចតុវីសតិ
ចារាជិកានិ វេទិតញ្ញានិ។ កតមានិ ចតុវីសតិ? ចាឡិយំ អាគតានិ តាវ ភិក្ខុនំ
ចត្តារិ ភិក្ខុនំ អសាធារណានិ ចត្តារិ តិ អដ្ឋ, តានិ ឯកាទសន្តំ បណ្ណាកាធិនំ
អភព្ភការវសដ្ឋាតេហិ ឯកាទសហិ ចារាជិកេហិ សទ្ធិ ឯកុនវីសតិ, គិហិការំ
បត្តយមាធាយ ភិក្ខុនិយា វិព្ពន្ធកាវចារាជិកេន សទ្ធិវីសតិ, អបរាទិបិ លម្ព,
មុនុបិដ្ឋិកោ, បរស្ស អដ្ឋជាតំ មុខេន គណ្ណាតិ, បរស្ស អដ្ឋជាតេ អភិទិសីទតីតិ
ឥមេសំ ចតុន្នំ វសេន “ចត្តារិ អនុលោមចារាជិកានិ” តិ វេទន្តិ, ឥតិ ឥមានិ ច
ចត្តារិ, បុរិមានិ ច វីសតីតិ សមោទានេត្វា សញ្ញានេវ ចតុវីសតិ ចារាជិកានិ
វេទិតញ្ញានិ។ នលភតិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ សំវាសន្តិ ឧចោសថាធិកេនំ សំវាសំ ភិក្ខុហិ

សន្ធិ ន លក្ខតិ។ យថា បុរេ, តថា បច្ឆាតិ យថា បុព្វេ គិហិកាលេ
អនុបសម្បន្នកាលេ ច, បច្ឆា ចារាជិកំ អាបន្នោបិ តថេវ អសំវាសោ ហោតិ,
នត្ថិ តស្ស ភិក្ខុហិ សន្ធិ ឧបាសថាទិកេនោ សំវាសោតិ។ តត្ថាយស្មន្តេ
បុច្ឆាមីតិ តេសុ ចតុសុ ចារាជិកេសុ អាយស្មន្តេ “កង្ខិត្ត បរិសុទ្ធា” តិ បុច្ឆាមិ។
កង្ខិត្តាតិ កង្ខិ ឯត្ថ, ឯតេសុ ចតុសុ ចារាជិកេសុ កង្ខិ បរិសុទ្ធាតិ អត្ថោ។ អថ វា
កង្ខិត្ត បរិសុទ្ធាតិ កង្ខិ បរិសុទ្ធា អត្ថ, ភវថាតិ អត្ថោ។ សេសំ សព្ពត្ថ
ឧត្តានមេវាតិ។

កង្ខារីតរណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ចារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សង្ឃាទិសេសកល្ខោ

ឥមេ ខោ បនាតិ ឥនាទិវត្តព្ពានំ អភិមុខិករណំ។ អាយស្មន្តោតិ
សន្និបតិកានំ បិយវចនេន អាលបនំ។ តេវសាតិ គណនបរិច្ឆេនោ។
សង្ឃាទិសេសាតិ ឯវំនាមកា។ ធម្មាតិ អាបត្តិយោ។ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ តិ សរូបេន
ឧទ្ទិសិតព្ពតំ អាគច្ឆន្តិ, ន និទានេវិយ “យស្ស សិយា អាបត្តិ” តិ
សាធារណវចនមត្តេន។

១. សុក្កវិស្សដ្ឋិសិក្ខាបទវណ្ណនា

សិរិដ្ឋតិ ចេតនា អស្សាតិ សព្វោតនា, សព្វោតនាវ សព្វោតនិកា,
សព្វោតនា វា អស្ស អត្ថិ តិ សព្វោតនិកា។ សុក្កវិស្សដ្ឋិ តិ សុក្កស្ស វិស្សដ្ឋិ,
រាគូបត្តម្កាទិសុ យេន កេនចិ អង្គជាតេ កម្មញ្ញតំ បត្តេ អាហោគ្យាទិសុ យំកិញ្ចិ
អបទិសិក្ខា អង្គត្រូវចាទិសុ យត្ថ កត្តចិ មោចនស្សាទិចេតនាយ និមិត្តេ

ឧបក្កមន្តស្ស អាសយធាតុនានត្ថតោ នីលាទិវសេន (ចារា. ២៣៩-២៤០)
ធនវិវេសុ សុក្កេសុ យស្ស កស្សចិ សុក្កស្ស ឋានា ចាវនាតិ អត្ថោ។ អញ្ញាត្រ
សុបិនន្តាតិ យា សុបិនេ សុក្កវិស្សជ្ជិ ហោតិ, តំ វេបេត្វា។ សង្ឃាទិសេសោតិ យា
អញ្ញាត្រ សុបិនន្តា សញ្ញេតនិកា សុក្កវិស្សជ្ជិ, អយំ សង្ឃាទិសេសោ នាម
អាបត្តិនិកាយោតិ អត្ថោ។ វេចនត្ថោ បនេត្ថ សង្ឃោ អាទិម្ហិ ចេវ សេសេ ច
ឥច្ឆិតញោ អស្សាតិ សង្ឃាទិសេសោ។ កី វុត្ថំ ហោតិ - ឥមំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា
វុជ្ជាតុកាមស្ស យំ តំ អាបត្តិវុជ្ជានំ, តស្ស អាទិម្ហិ ចេវ បរិវាសនានត្ថាយ,
អាទិតោ សេសេ មជ្ឈេ មានត្ថនានត្ថាយ មូលាយ បដិកស្សនេន វា សហ
មានត្ថនានត្ថាយ, អវសានេ អញ្ញានត្ថាយ ច សង្ឃោ ឥច្ឆិតញោ, ន ហេតុ ឯកម្មិ
កម្មំ វិទា សង្ឃេន សក្កា កាតុំ។ ឥតិ សង្ឃោ អាទិម្ហិ ចេវ សេសេ ច ឥច្ឆិតញោ
អស្សាតិ សង្ឃាទិសេសោតិ។

សាវត្ថិយំ សេយ្យសកំ អារត្ត ឧបក្កមិត្វា អសុចិមោចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“អញ្ញាត្រ សុបិនន្តា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ។ សចេ បន បរេន អត្ថនោ អដ្ឋជាតេ ឧបក្កមំ ការេត្វា
មោចាបេតិ, អាបដ្ឋិតិយេវ។ ចេតេត្វា អន្តមសោ អាកាសេ កដិកម្មនេនបិ
និមិត្តេ ឧបក្កមន្តស្ស សចេ ន មុច្ឆតិ, ដុល្លច្ចយំ។ សចេ បន អន្តមសោ យំ ឯកា
ខុទ្ទកមក្ខិកា បិវេយ្យ, តត្ថកម្មិ ឋានតោ មុច្ឆតិ, ធកសោតំ អនោតិណ្ឌោបិ
សង្ឃាទិសេសោ។ ឋានតោ បន ចុតំ អវស្សមេវ ធកសោតំ ឌីតវតិ, តស្មា
“ធកសោតំ ឌីតិណ្ឌោមត្ថេ ពហិ និក្ខន្តេ វា អនិក្ខន្តេ វា សង្ឃាទិសេសោ”តិ (ចារា.
អដ្ឋ. ២.២៣៧) អដ្ឋកថាសុ វុត្ថំ។ អនុបក្កមន្តស្ស ច, អមោចនាធិប្បាយស្ស ច,
សុបិនំ បស្សន្តស្ស ច, ឧម្ពត្តកាធិនញោ មុត្ថេបិ អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, ចេតនា,
ឧបក្កមោ, មុច្ឆនន្តិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ បឋមចារាជិកេ
វុត្ថុសទិសានេវាតិ។

សុក្ខវិស្សន្ទ្រសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. កាយសំសគ្គសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយេ ឌីតិល្ហោតិ យក្ខាធិបាវិយ សត្តាអន្តោ ឧប្បជ្ឈន្តន រាគេន វា
ឌីតិល្ហោ, ក្ខាធិធិនិវិយ សត្តាអសមបេក្ខិត្វា រដ្ឋនិយេ ឋានេ រដ្ឋន្តោ សយំ វា
រាគំ ឌីតិល្ហោ, កាយសំសគ្គរាគសមន្តិស្សេតំ អធិវចនំ។ វិបរិណាតេន
ចិត្តោតិ បរិសុទ្ធកវដ្តសន្តតិសម្ពាតំ បកតីវិជហិត្វា អញ្ញថា បវត្តេន, វិរូបំ វា
បរិណាតេន យថា បរិវត្តមាទំវិរូបំ ហោតិ, វេរំ វុត្តរាគវសេន បរិវត្តិត្វា បិតេន
ចិត្តោតិ អត្តោ។ មាតុកាមេន សន្ធិន្តិ តទហុជាតាយបិ
ជីវមានកមនុស្សិត្តិយា សន្ធិ។ កាយសំសគ្គំ សមាបន្នេយ្យតិ
ហត្ថគ្គហណាទិកអាយសម្បយោគំ កាយមិស្សីការំ សមាបន្នេយ្យ។
ហត្ថគ្គាហំ វាតិអាទិ បនស្សវិត្តាវេន អត្ថនស្សនំ។ តត្ថ ហត្ថោ នាម កប្បរតោ
បជ្ជាយ យាវ អគ្គនខា។ វេណី នាម វិនិច្ឆិត្វា វា អវិនិច្ឆិត្វា វា សុទ្ធកេសេហិ វា
នីលាធិវណ្ណសុត្តកុសុមកហាបណាមាលាសុវណ្ណាជីវកមុត្តាវឌ្ឍិអាទិសុ
អញ្ញាតរមិស្សេហិ វា កតកេសកលាបស្សេតំ អធិវចនំ។ វេណីគ្គហណេន
ចេត្ត កេសាបិ គហិតាយេវ សន្ធិលោមេហិ។ ឥតិ វុត្តលក្ខណស្ស ហត្ថស្ស
គហណំ ហត្ថគ្គាហោ, វេណីយា គហណំ វេណីគ្គាហោ។ អវសេសស្ស
សរីរស្ស បរាមសនំ អញ្ញាតរស្ស វា អញ្ញាតរស្ស វា អង្គស្ស បរាមសនំ នាម។
យោ តំ ហត្ថគ្គាហំ វា វេណីគ្គាហំ វា អញ្ញាតរស្ស វា អញ្ញាតរស្ស វា អង្គស្ស
បរាមសនំ សមាបន្នេយ្យ, តស្ស សង្ឃាធិសេសោ នាម អាបត្តិនិកាយោ
ហោតីតិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្តេវ អារព្ព កាយសំសគ្គសមាបន្នេវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
អសាធារណាបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, ឥត្តិយា ឥត្តិសញ្ញានោ អន្តមសោ លោមេន

លោម ដុសន្តស្សបិ, ឥត្តិយា វា ដុសិយមានស្ស សេវនាធិប្បាយេន វាយមិត្តា
ជស្សំ បដិជានន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ។ ឯកេន បន ហេត្ថន គហេត្វា ទុតិយេន
ហេត្ថន ទិវសម្បី តត្ថ តត្ថ ដុសន្តស្ស ឯការ អាបត្តិ, អគ្គហេត្វា ដុសន្តោ បន
សេច សីសតោ យាវ ចាទា, តាវ កាយតោ ហត្ថំ អមោចេន្តោយេវ ដុសតិ,
ឯការ អាបត្តិ, បញ្ចន្ធុ អង្គុលីនំ ឯកតោ គហលោមិ ឯកាយេវ។ សេច បន
នាទិត្តិនំ បញ្ចង្គុលីយោ ឯកតោ គណ្ណាតិ, បញ្ច អាបត្តិយោ។ ឥត្តិយា
វេមតិកស្ស, បណ្ណាកបុរិសតិវច្ឆានគតសញ្ញាស្ស ច ទុល្លច្ចយំ, តថា កាយេន
កាយប្បដិពទ្ធន, អមនុស្សិត្តិបណ្ណាកេហិ ច សទ្ធិ កាយសំសគ្គបិ។
មនុស្សិត្តិយា បន កាយប្បដិពទ្ធន កាយប្បដិពទ្ធាទីសុ,
បុរិសកាយដុសនាទីសុ ច ទុក្ខជំ។ ឥត្តិយា ដុសិយមានស្ស
សេវនាធិប្បាយស្សបិ កាយេន អវាយមិត្តា ជស្សំ បដិជានន្តស្ស,
មោក្ខាធិប្បាយេន ឥត្តិ ដុសន្តស្ស, អសញ្ញិច្ច, អស្សតិយា, អជានន្តស្ស,
អសាទិយន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, មនុស្សិត្តិ,
ឥត្តិសញ្ញតា, កាយសំសគ្គរាគោ, តេន រាគេន វាយាមា,
ហត្ថក្តាហាទិសមាបជ្ជនន្តិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុជ្ជានាទីនិ
បឋមចារាជិកេ វុត្ថសទិសានេវាតិ។

កាយសំសគ្គសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ទុដ្ឋល្លវាចាសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ឱតិណ្ណតា ច វិបរិណាតចិត្តតា ច ទុដ្ឋល្លវាចស្សាទរាគវសេន
វេទិតញ្ញា។ មាតុកាមន្តិ ទុដ្ឋល្លាទុដ្ឋល្លសំលក្ខណាសមត្ថំ មនុស្សិត្តិ។
ទុដ្ឋល្លាហិវាចាហិតិ វច្ឆមគ្គបស្សវមគ្គមេទុនធម្មប្បដិសំយុត្តាហិ វាចាហិ។
ឱកាសេយ្យាតិ អវកាសេយ្យ,

វណ្ណាវណ្ណាយាចនអាយាចនបុប្ផនបដិបុប្ផនអាចិក្ខណានុសាសនអក្កោសនវ
សេននាធម្មការំ អសទ្ធម្មវចនំ វេទយ្យ។ យថា តន្ត្រិ ឯត្ថ តន្ត្រិ និចាតមត្តំ, យថា
យុវា យុវតិទ្ធិ អត្តោ។ ឯតេន ឱកាសនេ និវាសន្តីការំ ទស្សេតិ។
មេដុបសំហិតាហិតីតំ ទុដ្ឋល្អវាចាយ សិខាបត្តលក្ខណាទស្សនំ។
សង្ឃាទិសេសោតិ ទ្វិន្នំ មគ្គានំ វសេន វណ្ណាវណ្ណាហិ វា មេដុនយាចនាទីហិ វា
“សិខរណីសិ, សំភិទ្ទាសិ, ឧភតោព្យញ្ញនកាសី”តិ ឥមេសុ តីសុ អញ្ញាតវេន
អក្កោសវេនេន វា មាតុកាមំ ឱកាសន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ នាម
អាបត្តិនិកាយោ ហោតីតិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថវំ អារព្ព ទុដ្ឋល្អវាចាហិ ឱកាសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណាបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, ឥត្ថិយា ឥត្ថិសញ្ញិនោ អន្តមសោ
ហត្ថមុទ្ទាយបិ វុត្តនយេន ឱកាសន្តស្ស សេច សា តមត្តំ តស្មីយេវ ខណោ
ជាតាតិ, សង្ឃាទិសេសោ។ បណ្ឌាកេ បុល្លច្ចយំ។ តស្មីយេវ ឥត្ថិសញ្ញិនោ ទុក្ខដំ។
បុនប្ប្នំ ឱកាសន្តស្ស, សម្ពហុលា ច ឥត្ថិយោ ឯកវាចាយ ឱកាសន្តស្ស
វាចាគណនាយ ចេវ ឥត្ថិគណនាយ ច អាបត្តិយោ។ សេច យំ ឥត្ថិ ឱកាសតិ,
សា ន ជាតាតិ, បុល្លច្ចយំ។ អធិក្ខកំ ឧព្ពជាណុមណ្ឌាលំ អាទិស្ស
វណ្ណាទិកណនេបិ បុល្លច្ចយំ។ បណ្ឌាកេ ទុក្ខដំ, ឧព្ពក្ខកំ អធាជាណុមណ្ឌាលំ
កាយប្បដិពទ្ធព្វា អាទិស្ស វណ្ណាទិកណនេ សព្ពត្ថ ទុក្ខដំ។
អត្ថធម្មអនុសាសនិបុរេក្ខារានំ ឧម្ពត្ថកាទីនព្វា អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ,
មនុស្សីត្ថិ, ឥត្ថិសញ្ញិតា, ទុដ្ឋល្អវាចស្សាទរកោ, តេន រាគេន ឱកាសនំ,
តទ្ធិណវិជាននន្តិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អម្ពានិ។ អទិន្នាទានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ,
សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ,
ទ្វិវេទនន្តិ។

ទុដ្ឋល្លវាចាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. អត្តកាមសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ឌីតិល្លាតា ច វិបរិណាតចិត្តតា ច អត្តកាមចារិចរិយាវសេន
វេទិតញ្ចា។ មាតុកាមស្ស សន្តិកេតិ ទុដ្ឋល្លាភាសនេ វុត្តប្បការាយ ឥត្តិយា
សមីបេ។ អត្តកាមចារិចរិយាយាតិ មេដុនធម្មសង្ខាតេន កាមេន ចារិចរិយា
កាមចារិចរិយា, អត្តនោ អត្តាយ កាមចារិចរិយា អត្តកាមចារិចរិយា,
អត្តនា វា កាមិតា ឥន្ទ្រិតាតិ អត្តកាមា, សយំ មេដុនរាគវសេន បត្តិតាតិ
អត្តោ, អត្តកាមា ច សា ចារិចរិយា ចាតិ អត្តកាមចារិចរិយា, តស្ស
អត្តកាមចារិចរិយាយ។ វណ្ណំ ភាសេយ្យាតិ គុណំ អានិសំសំ ប កាសេយ្យ។
ឯតទគ្គន្តិអាទិ តស្ស អត្តកាមចារិចរិយាយ វណ្ណាភាសនាការនិទស្សនំ។
តត្រាយំ បទសម្ពន្ធវសេនេវ សង្ខេបត្ថោ - យា មាទិសំ ចាណាតិចាតាធិបា
វិរហិតត្ថា សីលវន្តំ មេដុនធម្មាវិរហិតត្ថា ព្រាហ្មចារី តទុកយេនាបិ
កល្យាណធម្មំ ឯតេន ធម្មេន បរិចរេយ្យ អភិរមេយ្យ, តស្ស ឯវំ មាទិសំ
បរិចរន្តិយា យា អយំ ចារិចរិយា នាម, ឯតទគ្គំ ចារិចរិយានន្តិ។
មេដុនបសំហិតេន សង្ខាទិសេសោតិ ឯវំ អត្តកាមចារិចរិយាយ វណ្ណំ
ភាសន្តោ ច “អរហសិ ភំ មយ្ហំ មេដុនធម្មំ ធាតុ”ន្តិអាទិនា
មេដុនប្បដិសំយុត្តេនេវ វចនេន យោ ភាសេយ្យ, តស្ស សង្ខាទិសេសោ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេវ អារត្ត អត្តកាមចារិចរិយាយ វណ្ណាភាសនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, ឥត្តិយា ឥត្តិសញ្ញនោ អន្តមសោ
ហត្ថមុទ្ទាយបិ វុត្តនយេនេវ អត្តកាមចារិចរិយាយ វណ្ណំ ភាសន្តស្ស សចេ សា
តមត្តំ តស្មីយេវ ខណោ ជាតាតិ, សង្ខាទិសេសោ។ នោ ច ជាតាតិ, ដុល្លច្ចយំ។
បណ្ណាកេ បណ្ណាកសញ្ញនោបិ ដុល្លច្ចយំ។ តស្មីយេវ ឥត្តិសញ្ញនោ ទុក្ខជំ។

ច័រវាធិហិ វត្តកាមេហិ ចារិចរិយាយ វណ្ណំ ភាសន្តស្ស ឧម្ពត្តកាធិនព្វា
អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, មនុស្សត្ថិ, ឥត្តិសញ្ញតា, អត្តកាមចារិចរិយាយ រាគោ,
តេន រាគេន វណ្ណភណ្ឌំ, តដ្ឋណវិជាននន្តិ ឥមាទេត្ថ បព្វា អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ធុដ្ឋល្លោភាសនេ វុត្តសទិសានេវាតិ។

អត្តកាមសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. សញ្ញវត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា

បព្វាមេ សញ្ញវត្តន្តិ ឥត្តិបុរិសានំ អន្តរេ សំចរណភារំ។ សមាបន្នេយ្យាតិ
សម្មា បដិគ្គណ្ណានីមំសនបច្ឆាហរណានិ ករោន្តោ អាបន្នេយ្យ។ ឥត្តិយា
វាតិអាទិ សមាបន្ននាការទស្សនំ។ តត្ថ ឥត្តិយា វា បុរិសមតិទ្ធិ បុរិសេន វា
តស្ស មាតាបិតាធិហិ វា បេសិតោ បុរិសស្ស មតី អធិប្បាយំ ឥត្តិយា
អាហេចេយ្យាតិ អត្តោ។ បុរិសស្ស វា ឥត្តិមតិទ្ធិ ឥត្តិយា វា តស្ស
មាតាបិតាធិហិ វា បេសិតោ ឥត្តិយា មតី អធិប្បាយំ បុរិសស្ស អាហេចេយ្យាតិ
អត្តោ។ ជាយត្តនេ វា ជារត្តនេ វាតិ ជាយភារេ វា ជារភារេ វា។ បុរិសស្ស ហិ
មតី ឥត្តិយា អាហេចេន្តោ ជាយត្តនេ អាហេចេតិ, ឥត្តិយា មតី បុរិសស្ស
អាហេចេន្តោ ជារត្តនេ អាហេចេតិ។ អបិច បុរិសស្សេវ មតី ឥត្តិយា អាហេចេន្តោ
ជាយត្តនេ វា អាហេចេតិ និពទ្ធករិយភារេ, ជារត្តនេ វា មិច្ឆាចារភារេ, តេនេវស្ស
បទភាជនេ (ចារា. ៣០២) “ជាយត្តនេ វាតិ ជាយា ភរិស្សសិ, ជារត្តនេ វាតិ ជារិ
ភរិស្សសិ” តិ វុត្តំ។ ឯតេនេវ ឧចាយេន ឥត្តិយា មតី បុរិសស្ស អាហេចេនេបិ “បតិ
ភរិស្សសិ, ជាហេ ភរិស្សសិ” តិ វុត្តព្ពតា វេទិតព្ពា។ អន្តមសោ តដ្ឋណិកាយបីតិ
សព្ពន្ធិមេន បរិច្ឆេទេន យា អយំ តដ្ឋណោ មុហុត្តមត្ថេ សំវេសិតព្ពតោ
“តដ្ឋណិកា” តិ វុច្ចតិ, មុហុត្តិកាតិ អត្តោ។ តស្សបិ “មុហុត្តិកា ភរិស្សសិ” តិ
ឯវំ បុរិសស្ស មតី អាហេចេន្តស្ស សដ្ឋាធិសេសោ, ឯតេនេវ ឧចាយេន

“មុហុត្តិកោ ភវិស្សសី” តិ ឯវំ បុរិសស្ស ឥត្តិមតី អាហោចន្តោបិ សង្ឃាទិសេសំ
អាបជ្ជតីតិ វេទិតញ្ចេ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថវំ អារព្ភ សញ្ញវិត្តសមាបជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “អន្តមសោ
តផ្ទុណ្ហិកាយបី” តិ អយមេត្ត អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, “បដិគ្គណ្ហាតិ,
វីមំសតិ, អន្តេវាសី បច្ឆាហារាបេតី” តិ ឥមិនា (ចារា. ៣៣៨) នយេន សាណាត្តិកំ,
អញ្ញាត្រ ផាលំវេជនីយាយ យាយ កាយចិ ឥត្តិយា អន្តមសោ មាតុយាបិ
បុរិសមតី អាហោចន្តោ “ហោហិ កិរ ភរិយា ជនក្កិតា” តិ វត្ថុកាមោ សចេបិ
ធន្តវាសីធិអាទិសុ អញ្ញាតរការេន អាហោចត្វា តាយ “សាធ្វ” តិ សម្បជិដ្ឋិតេបិ
អសម្បជិដ្ឋិតេបិ បុន អាគន្ធា យេន បហិតោ, តស្ស តំ បវត្ថី អាហោចតិ,
សង្ឃាទិសេសំ អាបជ្ជតិ។ សា បន តស្ស ភរិយា ហោតុ វា, មា វា,
អការណមេតំ។ សចេបិ យស្ស សន្តិកំ បេសិតោ, តំ អទិស្វា អញ្ញាតស្ស
អវស្សហេនកស្ស “អាហោចហី” តិ វត្វា បច្ឆាហារតិ, អាបជ្ជតិយេវ។
“មាតុរក្ខិតំ ព្រហ្មី” តិ បេសិតស្ស បន គន្ធា អញ្ញំ បិតុរក្ខិតាទិសុ អញ្ញាតវំ
វេទន្តស្ស វិសង្កេតំ ហោតិ, បុរិសស្ស វា ឥត្តិយា វា វេជនំ “សាធ្វ” តិ កាយេន វា
វាចាយ វា ឧកយេន វា បដិគ្គណ្ហាត្វា តស្ស ឥត្តិយា វា បុរិសស្ស វា អាហោចត្វា វា
អាហោចាបេត្វា វា បុន យេន បេសិតោ, តស្ស តំ បវត្ថី សយំ អាហោចន្តស្ស វា
អញ្ញេន អាហោចាបេន្តស្ស វា សង្ឃាទិសេសោ។ ឯត្តាវតា ហិ “បដិគ្គណ្ហាតិ,
វីមំសតិ, បច្ឆាហារាបេតី” តិ ឥទំ អង្គត្ថយំ សម្បាទិតមេវ ហោតិ, ឥតោ បន យេហិ
កេហិចិ ធូហិ អង្គេហិ, បណ្ហាកេ ច អង្គត្ថយេនាបិ បុល្លច្ចយំ។ ឯកេន ធុក្កដំ។
សង្ឃស្ស វា ចេតិយស្ស វា គិលានស្ស វា កិច្ចេន គច្ឆន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាទិនញ្ច
អនាបត្តិ។

សីលវិបត្តិ, យេសុ សញ្ជាត្តំ សមាបជ្ជតិ, តេសំ មនុស្សជាតិកតា, ន
លាវវេចនីយតា,

បដិគ្គណ្ហានីមំសនបច្ឆាហរណានីតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ ធម្មមុដ្ឋានំ,
បណ្ណាត្តិ វា អលំវេចនីយការំ វា អជានន្តស្ស កាយវិការេន សាសនំ គហេត្វា
តថេវីមំសិទ្ធា តថេវ បច្ឆាហរន្តស្ស កាយតោ សមុដ្ឋាតិ។ “ឥត្តន្ទាមា
អាគមិស្សតិ, តស្ស ចិត្តំ ជានេយ្យថា”តិ កេនចិ វុត្ថេ “សាដូ”តិ សម្បជ្ជិត្វា តំ
អាគតំ វត្វា បុន តស្មី បុរិសេ អាគតេ អាហេចន្តស្ស កាយេន កិញ្ចិ អកតត្តា
វាចតោ សមុដ្ឋាតិ។ វាចាយ “សាដូ”តិ សាសនំ គហេត្វា អញ្ញេន ករណីយេន
តស្ស យំ គន្ធា អញ្ញត្ថ វា គមនកាលេ តំ ទិស្វា វេចិកេនេនីមំសិទ្ធា បុនចិ
អញ្ញេនេវ ការណេន តតោ អបក្កម្ម កទាចិទេវ តំ បុរិសំ ទិស្វា
អាហេចន្តស្ស វាចតោ សមុដ្ឋាតិ។ បណ្ណាត្តិ អជានន្តស្ស បន ខីណាសវស្សបិ
ចិត្តវេចនេន គន្ធា អលំវេចនីយំ មាតវម្មិ “ឯហិ មេ ចិតំ ឧបដ្ឋាហិ”តិ វត្វា
បច្ឆាហរន្តស្ស កាយវាចតោ សមុដ្ឋាតិ។ ឥមាទិ តីណិ អចិត្តកសមុដ្ឋានានិ។
តទុកយំ បន ជានិត្វា ឯតេហោវ តីហិ នយេហិ សមាបជ្ជន្តស្ស តានេវ តីណិ
តទុកយជាននចិត្តេន សចិត្តកានិ ហោន្តិ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ,
បណ្ណាត្តិវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វេចិកម្មំ, កុសលាទិវសេន ចេត្ត តីណិ ចិត្តានិ,
សុខាទិវសេន តិស្សេវ វេទនាតិ។

សញ្ជាត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. កុដិការសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ សញ្ញាចិកាយ បនាតិ ឯត្ថ សញ្ញាចិកា នាម សយំ បវត្តិតយាចនា
វុច្ឆតិ, តស្មា សញ្ញាចិកាយាតិ អត្ថនោ យាចនាយាតិ វុត្ថំ ហោតិ, សយំ

យាចិត្តកេហ៍ ឧបករណ៍ហ៍តិ អន្តោ។ ឯត្ថ ច យំកិញ្ច បរិបរិគ្គហ៍តកំ
មូលប្បន្នវសេន យាចិត្តំ ន វដ្តតិ, តាវកាលិកំ បន វដ្តតិ។ សហាយត្តាយ
កម្មករណត្តាយ “បុរិសំ ទេហ៍”តិ វត្ថុំ វដ្តតិ, បុរិសត្ថករម្បិ យាចិត្តំ វដ្តតិ,
បុរិសត្ថករោ នាម វឿកិអាទិនា បុរិសេន កាតព្វំ ហត្ថកម្មំ។ តំ “បុរិសត្ថករំ
ទេហ៍”តិ វា “ហត្ថកម្មំ ទេហ៍”តិ វា វត្ថា យាចិត្តំ វដ្តតិ។ ហត្ថកម្មំ នាម កិញ្ច វត្ថុ
ន ហោតិ, តស្មា “កី, ភន្ត, អាគតត្ថា”តិ បុច្ឆិតេ វា អបុច្ឆិតេ វា យាចិត្តំ វដ្តតិ,
វិញ្ញត្តិបច្ចយា នោសោ នត្តិ, មិគលុទ្ធកាធយោ បន សកកម្មំ ន យាចិត្តញ្ច។
កុដិដ្ឋិ ឧល្លិក្ខាធិសុ អញ្ញាតរំ។ តត្ថ ឧល្លិក្ខា នាម វេបេត្វា
ចម្ពតុលាបិជ្ជសង្ខាជវាតចានធូមច្ឆិទ្ធាធិភេទំ អលេចោកាសំ អវសេសេ
លេចោកាសេ កុដ្ឋេហិ សទ្ធិ យដេត្វា ធននស្ស អន្តោ សុធាយ វា មត្តិកាយ វា
លិក្ខា។ អវលិក្ខា នាម តថេវ វុត្តនយេនេវ ធននស្ស ពហិ លិក្ខា។ ឧល្លិក្ខាវលិក្ខា
នាម តថេវ ធននស្ស អន្តោ ច ពហិ ច លិក្ខា។ ការយមាធនាតិ សយំ វា
ករោន្តេន, អាណត្តិយា វា ការាបេន្តេន។ អសាមិកន្តិ ការេតា ធាយកេន
វិហិតំ។ អត្តទ្ទេសន្តិ “មយ្ហំ វាសាគារំ ឯសា”តិ ឯវំ អត្តា ឧទ្ទេសោ ឯតិស្សាតិ
អត្តទ្ទេសា, តំ អត្តទ្ទេសំ។ បមាណិកា ការេតញ្ញាតិ បមាណាយុត្តា ការេតញ្ញា។
តត្រិទំ បមាណាន្តិ តស្សា កុដិយា ឥទំ បមាណំ។ ធីយសោតិ ធីយតោ។ ទ្វាធស
វិទត្តិយោ សុគតវិទត្តិយាតិឯត្ថ សុគតវិទត្តិ នាម ឥទានិ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស
តិស្សាវិទត្តិយោ, វឿកិហត្ថេន ធីយឿកា ហត្ថោ ហោតិ។ មិនន្តេន បន
កុដិយា ពហិកុដ្ឋេ បឋមំ ទិន្នំ មហាមត្តិកបរិយន្តំ អគ្គហេត្វា
ដុសបិណ្ឌាបរិយន្តេន ទ្វាធស វិទត្តិយោ មិនេតញ្ញា, សេច ដុសបិណ្ឌាកេន
អនត្តិកោ ហោតិ, មហាមត្តិកលេបេនេវ និដ្ឋាបេតិ, ស្ទេវ បរិប្បនោ។ តិរិយន្តិ
វិត្តារតោ។ សត្តន្តរាតិ កុដ្ឋស្ស ពហិអន្តំ អគ្គហេត្វា អព្ពន្ធិរមេន អន្តេន សត្ត
សុគតវិទត្តិយោ បមាណាន្តិ វុត្ថំ ហោតិ។ ឯត្ថ ច កេសគ្គមត្តម្បិ ធីយតោ

ហាបេត្វា តិរិយំ, តិរិយតោ វា ហាបេត្វា ធីយំ វឡេតុំ ន វដ្ឋតិ, កោ បន វា ទោ
ឧកតោវឡេនេ។ យា បន ធីយតោ សដ្ឋិហត្ថាបិ ហោតិ, តិរិយតោ តិហត្ថា វា
ឧនកចតុហត្ថា វា, យត្ថ បមាណយុត្តោ មញ្ញោ ឥតោ ចិតោ ច ន បរិវដ្ឋតិ,
បដិមកោជិយា ចតុហត្ថវិត្តារា ន ហោតិ, អយំ កុដិសន្ធិនំ គដ្ឋតិ, តស្មា
វដ្ឋតិ។ ភិក្ខុ អភិនេតញ្ញា វត្ថុទេសនាយាតិ យស្មី បទេសេ កុដិ ការេតុកាមោ
ហោតិ, តំ សោធនត្វា បទភាជនេ (ចារា. ៣៤) វត្ថុនយេន សន្ធិនំ ភិក្ខុត្ថំ
យាចិត្វា សព្វេ វា សន្ធិបរិយាបន្នា សន្ធិនំ វា សម្មតា ទ្វេ តយោ ភិក្ខុ តត្ថ
វត្ថុទេសនត្វាយ នេតញ្ញា។ តេហិ ភិក្ខុហិ វត្ថុ ទេសេតព្ពំ អនាម្ពំ សបរិក្កមនន្តិ
តេហិ ភិក្ខុហិ កិបិល្លិកាធិនំ អាសយាធិហិ តេសហិ,
បុព្វណ្ណាបរណ្ណានិស្សិតាធិហិ សោធិសហិ ឧបទ្កវេហិ វិហិតត្តា អនាម្ពំ, ធូហិ
វា ចតុហិ វា ពលិតទ្វេហិ យុត្តេន សកដេន ឯកំ ចក្កំ និព្វោទកបតនដ្ឋានេ ឯកំ
ពហិ កត្វា អាវិជ្ជិតុំ សក្កុណោយ្យតាយ សបរិក្កមនន្តិ សល្លក្ខត្វា សច
សន្ធិបហោនកា ហោន្តិ, តត្ថេវ, នោ ច, សន្ធិមជ្ឈំ គន្ធា តេន ភិក្ខុនា
យាចិតេហិ ញត្តិទុតិយេន កម្មេន វត្ថុ ទេសេតព្ពំ។ សារម្ពេ ចេតិអាធិ
បដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពំ។

អាឡិវិយំ អាឡិវិកេ ភិក្ខុ អារព្ព សញ្ញាចិកាយ កុដិករណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណាបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ, “អទេសិតវត្ថុកំ បមាណាតិក្កន្តំ កុដិ
ការេស្សមី” តិ ឧបករណាត្ថំ អរញ្ញំ គមនតោ បដ្ឋាយ សព្ពបយោគេសុ ទុក្កដំ,
“ឥនានិ ធូហិ បិណ្ឌោហិ និដ្ឋានំ គមិស្សតី” តិ តេសុ បឋមបិណ្ឌោនានេ ទុក្ខច្ចយំ,
ទុតិយនានេន លេបេ យជិតេ សចេ អទេសិតវត្ថុកា ឯវ វា បមាណាតិក្កន្តា
ឯវ វា ហោតិ, ឯកោ សន្ធិទិសេសោ, ទ្វេ ច ទុក្កដានិ។ ឧកយវិប្បន្នា, ទ្វេ
សន្ធិទិសេសា, ទ្វេ ច ទុក្កដានិ។ សចេ បន ទ្វារពន្ធុ វា វាតចានំ វា អដ្ឋបេត្វាវ
មត្តិកាយ លិម្បតិ, វេហិតេ ច តស្មី លេចោ ន យជិយតិ, វត្ថុតិ តាវ។ បុន

លីម្បន្តស្ប បន យជិតមត្តេ សង្ឃាធិសេសោ។ សេច តំ បរិយមាណំ
 បឋមទិន្នលេបេន សទ្ធិំ និរន្តរមេវ ហុត្វា តិដ្ឋតិ, បឋមមេវ សង្ឃាធិសេសោ។
 កេវលំ សារម្ហាយ ទុក្ខដំ, តថា អបរិក្កមនាយ។ វិប្បកតំ កុដិ អញ្ញស្ស
 ទទតោ ច, ភូមិ សមំ កត្វា ភិទ្ធព្ពស្ស ច,
 លេណគុហាតិណាកុដិបណ្ណាច្ឆននគេហោសុ អញ្ញតរំ ការេន្តស្ស, កុដិម្បិ
 អញ្ញស្ស វាសត្ថាយ, វាសាការំ បេហេត្វា ឧចោសថាគារាជីសុ អញ្ញតរត្ថាយ
 ការេន្តស្ស ច ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, ឧល្លិត្តាធិនំ អញ្ញតរតា,
 ហេដ្ឋិមបមាណាសម្ពវោ, អនេសិតវត្ថុកតា, បមាណាតិក្កន្តតា,
 អត្ថុទ្ធីសិកតា, វាសាការតា, លេបយជនាតិ ឥមាទេត្ថ ធម៌ វា សត្ត វា អផ្កានិ។
 ធម៌មុដ្ឋានំ, កិរិយញ្ច, កិរិយាកិរិយញ្ច។ ឥទញ្ញំ វត្ថុំ ទេសាបេត្វា
 បមាណាតិក្កន្តំ វា ករោតោ កិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ, អទេសាបេត្វា ករោតោ
 កិរិយាកិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ។ សេសមេត្ត សញ្ញវិត្តេ វុត្តសទិសមេវាតិ។

កុដិការសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. វិហារការសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ មហាល្លកន្តិ សសាមិកភារេន សញ្ញាចិតកុដិតោ មហាន្តភារោ
 ឯតស្ស អត្ថិតិ មហាល្លកោ, យស្មា វា វត្ថុំ ទេសាបេត្វា បមាណាតិក្កមេនាបិ
 កាតុំ វុត្តតិ, តស្មា បមាណាមហាន្តតាយបិ មហាល្លកោ, តំ មហាល្លកំ។ យស្មា
 បនស្ស តំ បមាណាមហាន្តតំ សសាមិកត្តារំ លព្ពតិ, តស្មា តទត្ថទស្សនត្ថំ
 “មហាល្លកោ នាម វិហារោ សសាមិកោ វុត្តតិ” តិ ឯវមស្ស បទភាជនេ (ចារា.
 ៣៦៧) វុត្តំ។ សេសំ សព្វំ កុដិការសិក្ខាបទេ វុត្តសទិសំ, សសាមិកភារមត្តមេវ
 ហិ វិសេសោ។

បដិសេធិ"តិអាទិនា នយេន បវត្តា។ អាបត្តិសន្តស្សនា នាម "តំ មេដុនធម្មាបត្តិ
អាបន្នោ"តិអាទិនា នយេន បវត្តា។ សំវាសប្បដិក្ខោនាម "នត្ថិ តយា សទ្ធិ
ឧចាសថោ វា បវរណា វា សង្ឃកម្មំ វា"តិ ឯវំ បវត្តា។ ឯត្រាវតា បន សីសំ ន
ឯតិ, "អស្សមណោសី"តិអាទិហិ វចនេហិ សទ្ធិ យជិតេយវ សីសំ ឯតិ។

សាមិច្ចប្បដិក្ខោនាម

អភិវាទនបច្ចដ្ឋានអញ្ញាលិកម្មសាមិច្ចកម្មពីជនិកម្មាទិនំ អករណំ, តំ
បដិចាតិយា វន្តនាទិនិ ករោតោ ឯកស្ស អកត្វា សេសានំ ករណាកាលេ
វេទិតព្ពំ។ ឯត្រាវតា ច ចោទនា នាម ហោតិ, អាបត្តិ បន សីសំ ន ឯតិ។ "កស្មា
មម វន្តនាទិនិ ន ករោសី"តិ បុច្ឆិតេ បន "អស្សមណោសី"តិអាទិវចនេហិ សទ្ធិ
យជិតេយវ សីសំ ឯតិ, តស្មា យោភិក្ខុភិក្ខុំ សមីបេ ឫត្វា "តំ មេដុនធម្មំ
បដិសេធិ"តិ វា "អស្សមណោសី"តិ វា អាទិហិ វចនេហិ ហត្ថមុទ្ទាយ ឯវំ វា
ឯតមត្តំ ធិបេន្តោ សយំ វា ចោទេតិ, គហជ្ជបព្ពជិតេសុ វា អញ្ញតវេន
ចោទាបេតិ, អយំ អនុទំសេតិ នាម។ អប្បវ នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា
ចាវេយ្យន្តិ អបិ ឯវំ នាម នំ បុគ្គលំ ឥមម្ហា សេដ្ឋចរិយា អបនេយ្យំ។ "សាគុ
វតស្ស សចាហំ ឥមំ បុគ្គលំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចាវេយ្យ"ន្តិ ឥមិនា
អធិប្បាយេន អនុទំសេយ្យាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតេន ឯកំ ចាវនាធិប្បាយំ
គហេត្វា អវសេសា អក្កោសាធិប្បាយោ កម្មាធិប្បាយោ វុដ្ឋានាធិប្បាយោ
ឧចាសថដ្ឋបនាធិប្បាយោ បវរណាដ្ឋបនាធិប្បាយោ អនុវិជ្ជនាធិប្បាយោ
ធម្មកថាធិប្បាយោតិ សត្ត អធិប្បាយា បដិក្ខិត្តា ហោន្តិ។ តតោ អបវេន
សមយេនាតិ យស្មី សមយេ អនុទំសិតោ ហោតិ, តតោ អញ្ញស្មី សមយេ។
សមនុក្កាហិយមាណោ វាតិ អនុវិជ្ជកេន កី តេ ទិដ្ឋន្តិអាទិនា នយេន
អនុវិជ្ជិយមាណោ ឧបបរិក្ខិយមាណោ។ អសមនុក្កាហិយមាណោ វាតិ ទិដ្ឋាទីសុ
កេនចិ វត្ថុនាវា អនុវិជ្ជកាទីសុ យេន កេនចិ បុគ្គលេន វា អវុច្ឆមាណោ។ ឥមេសំ

បន បទានំ បរតោ “ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិជ្ជាតិ” តិ ឥមិនា សម្ពុទ្ធា។ ឥទញ្ញា វុត្ថំ
ហោតិ - ឯវំ សមនុគ្គាហ័យមាណោ វា អសមនុគ្គាហ័យមាណោ វា ភិក្ខុ ច ទោសំ
បតិជ្ជាតិ បដិច្ច តិជ្ជតិ បដិជានាតិ, សង្ឃាទិសេសោតិ។ ឥទញ្ញា អមូលកកាវស្ស
ចាកជកាលទស្សនត្ថំ វុត្ថំ។ អាបត្តិ បន អនុទំសិតក្ខណោយេវ អាបដ្ឋតិ។
អមូលកញ្ជៅ តំ អធិករណំ ហោតិ តិ ឯត្ថ បន ទិដ្ឋមូលាទីនំ អភាវេន
អមូលកំ, សមថេហិ អធិករណ័យភាវេន អធិករណំ។ យញ្ញា អធិកិច្ច អារត្ត
បដិច្ច សន្ទាយ សមថា បវត្តន្ត, តំ អធិករណំ។ ឥធ បន ចារាជិកសង្ខាតំ
អាបត្តាធិករណាមេវ អធិប្បតំ។ យទិ ហិ តំ អធិករណំ ទិដ្ឋាទិហិ មូលេហិ
អមូលកញ្ជៅ ហោតិ, អយំ ចោទេតុំ អាគតោ ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិជ្ជាតិ បដិច្ច
តិជ្ជតិ, “តុច្ឆកំ មយា ភណ្ឌិត” ត្ថិអាទិនិ (ចារា. ៣៨៦) វទន្តោ បដិជានាតិ, តស្ស
ភិក្ខុនោ អនុទំសិតក្ខណោយេវ សង្ឃាទិសេសោតិ, អយំ សិក្ខាបទស្ស
បទានុក្កមេន អត្ថោ។

រាជគហោ មេត្តិយភូមជកេ ភិក្ខុ អារត្ត អមូលកេន ចារាជិកេន
អនុទំសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាលាត្តិកំ, កត្វបសម្បទំ សុទ្ធា វា
អសុទ្ធា វា បុគ្គលំ យេន ចារាជិកេន ចោទេតិ, តំ “អយំ អនន្តបន្ទោ” តិ ញាត្វា
ចាវនាធិប្បាយេន “ករោតុ មេ អាយស្មា ឌីកាសំ, អហំ តំ វត្ថុកាមោ” តិ ឯវំ
ឌីកាសំ អកាវេត្វា ចោទេន្តស្ស សថេ សោ តដ្ឋណោយេវ ជានាតិ “មំ
ចោទេតិ” តិ, វាចាយ វាចាយ សង្ឃាទិសេសោ ថេវ ទុក្ខជញ្ញា។ ឌីកាសំ កាវេត្វា
ចោទេន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោយេវ។ ហត្ថមុទ្ទាយ សម្មា ចោទេន្តស្សបិ ឯសេវ
នយោ។ បរម្មា ចោទេន្តស្ស បន សីសំ ន ឯតិ។ អត្តនា សមីបេ ឋត្វា អញ្ញំ ភិក្ខុ
អាណាបេតិ, សោ តស្ស វចនេន តំ ចោទេតិ, ចោទាបកស្សេវ វុត្ថនយេន
អាបត្តិយោ។ អថ សោបិ “មយា ទិដ្ឋំ សុតំ អត្ថិ” តិ ចោទេតិ, ទិដ្ឋម្យិ ជានានំ
តថេវ អាបត្តិយោ។ អក្កោសាធិប្បាយេន បន ឌីកាសំ អកាវេត្វា វទន្តស្ស

វុត្តនយេនេវ ចាចិត្តិយញ្ចេវ ទុក្ខជញ្ចេវ។ ឌីកាសំ កាវេត្វា វេទន្តស្ស
 ចាចិត្តិយមេវ។ កម្មាធិប្បាយេន អសម្មុខា សត្តវិធម្មំ កម្មំ ករោន្តស្ស
 ទុក្ខជមេវ។ វុដ្ឋាធិប្បាយេន “ត្វំ ឥត្តន្ទាមំ អាបត្តិ អាបន្នោ, តំ បដិករោហី” តិ
 វេទន្តស្ស, ឧចាសថំ វា បវារណំ វា វេបេន្តស្ស ច ឌីកាសកម្មំ នត្តិ, បឋនេក្ខត្តំ
 បន ជាតិតត្ថំ, អនុវិជ្ជកស្សបិ ឌីសដេវត្តស្មី “អត្ថតំ តវា” តិ
 អនុវិជ្ជាធិប្បាយេន វេទន្តស្ស ឌីកាសកម្មំ នត្តិ, ធម្មកថិកស្សបិ “យោ ឥទញ្ច
 ឥទញ្ច ករោតិ, អយំ អស្សមណោ” តិអាទិនា នយេន អនោទិសកំ ធម្មំ
 កថេន្តស្ស ឌីកាសកម្មំ នត្តិ។ សចេ បន ឌីទិស្ស និយមេត្វា “អសុកោ ច
 អសុកោ ច អស្សមណោ អនុចាសកោ” តិ កថេតិ, អាសនតោ ឌីវុយ្ហ អាបត្តិ
 ទេសេត្វា គន្ធាត្ថំ។ ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ, សីលវិបត្តិ, យំ ចោទេតិ វា
 ចោទាបេតិ វា, តស្ស “ឧបសម្មន្នោ” តិ សង្ខ្យបគមនំ, តស្មី សុទ្ធសញ្ញតា, យេន
 ចារាជិកេន ចោទេតិ, តស្ស ទិដ្ឋាទិវសេន អមូលកតា, ចាវនាធិប្បាយេន
 សម្មុខាចោទនា, តស្ស តដ្ឋិណវិជាននន្តិ ឥមាទេត្ត បញ្ច អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋាធិនិ
 អទិន្នាទានសទិសានិ។ វេទនា បនេត្ត ទុក្ខាយេវាតិ។

ទុដ្ឋនោសសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. អញ្ញភាគិយសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ អញ្ញភាគិយស្សតិអាទីសុ អញ្ញភាគស្ស ឥទំ, អញ្ញភាគោ វា អស្ស
 អត្ថិតិ អញ្ញភាគិយំ។ អធិករណន្តិ អាធារោ វេទិតត្តោ, វត្ថុ អធិដ្ឋានន្តិ វុត្តំ
 ហោតិ។ យោ ហិ សោ អដ្ឋប្បត្តិយំ “ទត្តោ មល្លបុត្តោ នាមា” តិ ធលកោ
 វុត្តោ។ សោ យ្វាយំ អាយស្មតោ ទត្តស្ស មល្លបុត្តស្ស ភាគោ កោដ្ឋាសោ បក្ខោ
 មនុស្សជាតិ ចេវ ភិក្ខុភាវោ ច, តតោ អញ្ញស្ស ភាគស្ស កោដ្ឋាសស្ស បក្ខស្ស
 ហោតិ តិវន្នានជាតិយា ចេវ ធលកកភាវស្ស ច, សោ វា អញ្ញភាគោ អស្ស

អត្ថិ, តស្មា អញ្ញភាគិយសង្ឃំ លភតិ។ យស្មា ច តេសំ “ឥមំ មយំ ទត្ថំ មល្លបុត្តំ
នាម ករោមា” តិ វេទន្តានំ តស្ស នាមករណាសញ្ញាយ អាធារោ វត្ថុ អធិដ្ឋានំ,
តស្មា “អធិករណា” ត្ថិ វេទិតញោ។ តញ្ញា សន្ធាយ “សច្ចំ កិរ តុម្ភេ, ភិក្ខុវេ, ទត្ថំ
មល្លបុត្តំ អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណាស្ស” តិ អាធិ (ចារា. ៣៩១) វុត្ថំ។ ន
វិវាទាធិករណាធិសុ អញ្ញតរំ, កស្មា? អសម្ភវតោ។ ន ហិ មេត្តិយភូមជកា
ចតុន្នំ អធិករណានំ កស្ស ច អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណាស្ស កិញ្ចិទេសំ
លេសមត្តំ ឧប្បាទិយីសុ, ន ច ចតុន្នំ អធិករណានំ លេសោ នាម អត្ថិ។
ជាតិលេសាធម្មោ ហិ បុគ្គលានំ យេវ លេសា វុត្ថា, ន វិវាទាធិករណាធិនំ។ តញ្ញា
“ទត្ថោ មល្លបុត្តោ” តិ នាមំ តស្ស អញ្ញភាគិយាធិករណាភាវេ វិធិតស្ស
ធលកស្ស កោចិ ទេសោ ហោតិ ថេវ ចារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធិសេតុំ
លេសមត្តោ, ឯត្ថ ច ទិស្សតិ អបទិស្សតិ “អស្ស អយ” ត្ថិ វេហរិយតីតិ ទេសោ,
ជាតិអាធិសុ អញ្ញតរកោដ្ឋាសស្សេតំ អធិវចនំ។ អញ្ញម្បិ វត្ថុ លិស្សតិ
សិលិស្សតិ វេហារមត្តេនេវ ល្អិសកំ អល្លិយតីតិ លេសោ, ជាតិអាធិនំ យេវ
អញ្ញតរកោដ្ឋាសស្សេតំ អធិវចនំ។ បទភាជនេ (ចារា. ៣៩៣) បន យស្ស
អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណាស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ ចារាជិកេន
ធម្មេន អនុទ្ធិសេយ្យ, តំ យស្មា អដ្ឋប្បត្តិវសេនេវ អាវិភូតំ, តស្មា តំ អវិភជិត្វា
យានិ “អធិករណា” ត្ថិ វេទនសាមញ្ញតោ អត្ថុទ្ធាវសេន បវត្តានិ ចត្តារិ
អធិករណានិ, តេសំ អញ្ញភាគិយតា ច តញ្ញាគិយតា ច យស្មា អចាកជា,
ជានិតញ្ញា ច វិនយធរេហិ, តស្មា តញ្ញា អវសានេ អាបត្តញ្ញភាគិយេន ចោទនញ្ញា
អាវិកាតុំ “អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណាស្ស តិ អាបត្តញ្ញភាគិយំ វា ហោតិ
អធិករណាញ្ញភាគិយំ វា” តិ អាធិ វុត្ថំ, សេសា វិនិច្ឆយកថា អដ្ឋមេ
វុត្តសទិសាយេវ។ អយំ បន វិសេសោ - ឥទំ អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណាស្ស
កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ ចារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធិសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,

ឥត ច អាបត្តញ្ញាភាគិយធាននាយ តថាសញ្ញានោបិ អនាបត្តិ។ អង្កេសុ ច
អញ្ញាភាគិយស្ស អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទិយនតា
អធិកាតិ។

អញ្ញាភាគិយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. សង្ឃកេទសិក្ខាបទវណ្ណនា

ធនមេ សមគ្គស្ស សង្ឃស្សាតិ សហិតស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស, ចិត្តន ច សរីរេន
ច អវិយុត្តស្សាតិ អត្តោ។ តេនេវស្ស បទភាជនេ (ចារា. ៤១២) “សមគ្គោ នាម
សង្ឃោ សមានសំវាសកោ សមានសីមាយំ បិតោ” តិ វុត្តំ។ សមានសំវាសកោ
ហិ សមចិត្តតាយ ចិត្តន អវិយុត្តោ ហោតិ, សមានសីមាយំ បិតោ
កាយសាមគ្គិធានតោ សរីរេន អវិយុត្តោ។ កេទាយ បរក្កមេយ្យាតិ “កជំ
នាមាយំ ភិដ្ឋេយ្យា” តិ កេទនត្ថាយ វាយាមេយ្យ។ កេទនសំវត្ថុនិកំ វា
អធិករណ្ឌន្ត កេទនស្ស សង្ឃកេទនស្ស អត្ថាយ សំវត្ថុនិកំ ការណំ។ ឥមស្មិញ្ញិ
ឱកាសេ “កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណ្ឌ” ន្តិ អាទិសុ (ម. និ. ១.១៦៨,
១៧៨) វិយ ការណំ “អធិករណ្ឌ” ន្តិ អធិប្បតំ។ តំ កេទករវត្ថុវសេន
អជ្ឈាសវិជំ។ សមាទាយាតិ គហេត្វា។ បគ្គយ្ហ តិដ្ឋេយ្យាតិ តំ សង្ឃកេទស្ស
អត្ថាយ សំវត្ថុនិកំ សង្ឃកេទនិព្ពត្តិសមត្ថំ ការណំ គហេត្វា ធិបេយ្យ ចេវ
នប្បជិនិស្សន្នេយ្យ ច។ ភិក្ខុហិ វេមស្ស វេជនីយោតិ យេ តំ បគ្គយ្ហ តិដ្ឋន្តំ
សម្មុទា បស្សន្តិ, យេ វា “អសុកស្មី នាម វិហារេ” តិ សុណាន្តិ, តេហិ សព្ពន្តិមេន
បរិច្ឆេទន អឱ្យយោជនមត្តំ គន្ធាបិ យ្វាយំ អនន្តរេ
“មាយស្មា” តិ អាទិវេជនក្កមោ វុត្តោ, វេមស្ស វេជនីយោ។ ធិស្វា វា សុត្វា វា
អវេទន្តានំ ធុក្កជំ។ ឯត្ថ ច មាឥតិ បទំ “បរក្កមី” តិ បទេន “អជ្ឈាសី” តិ បទេន ច
សទ្ធិ “មា បរក្កមី, មា អជ្ឈាសី” តិ យោជេតព្ពំ។ សមេតាយស្មា សង្ឃេនាតិ

អាយស្មា សង្ឃេន សង្ឃី សមេតុ សមាគមតុ, ឯកលទ្ធិកោ ហោតូតិ អត្តោ។ កី
ការណា? សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ... បេ... វិហារតីតិ។ តត្ថ សម្មាទមាណោតិ
អញ្ញមញ្ញសម្មត្តិយា សុដ្ឋមោទមាណោ។ អវិវទមាណោតិ “អយំ ធម្មា, នាយំ
ធម្មា” តិ ឯវំ នវិវទមាណោ។ ឯកោ ឧទ្ទេសោ អស្សតិ ឯកុទ្ទេសោ, ឯកតោ
បវត្តទាតិមោក្កុទ្ទេសោតិ អត្តោ។ ជាសុវិហារតីតិ សុខំ វិហារតិ។ ឯវំ វិសុម្មិ
សង្ឃមជ្ឈេបិ តិក្ខុត្ថំ វុច្ចមានស្ស អប្បជិនិស្សន្នតោ ទុក្ខជំ។ ឯវញ្ញ សោតិអាទិម្ហ
សមនុភាសិតញោតិ សមនុភាសនកម្មំ កាតព្វំ។ ឥន្ទ្រតំ កុសលន្តិ ឥតិ ឯតំ
បជិនិស្សន្ននំ កុសលំ ខេមំ សោតិភារោ តស្ស ភិក្ខុណោ។ នោ បេ
បជិនិស្សន្នេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោតិ ឯត្ថ សមនុភាសនកម្មបរិយោសានេ
អប្បជិនិស្សន្នន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ។ សេសំ ឧត្តានបទត្ថមេវ។

រាជគហោ ទេវទត្ថំ អារព្ព សង្ឃកេទាយ បរក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, សមនុភាសនកម្ម ករិយមាណេ
អប្បជិនិស្សន្នន្តស្ស ញត្តិបរិយោសានេ ទុក្ខជំ, ឌីហិ កម្មវាចាហិ ទ្វេ ធុល្លច្ចយា,
“យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យា” តិ ឯវំ យ្យ-ការបត្តាយ តតិយកម្មវាចាយ
តញ្ច ទុក្ខជំ តេ ប ធុល្លច្ចយា បជិប្បស្សម្ពន្ធិ, សង្ឃាទិសេសោយេវ តិដ្ឋតិ។
អសមនុភាសិយមានស្ស ប បជិនិស្សន្នន្តស្ស ប ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។
សីលវិបត្តិ, កេទាយ បរក្កមនំ, ធម្មកម្មេន សមនុភាសនំ,
កម្មវាចាបរិយោសានំ, អប្បជិនិស្សន្នន្ត ឥមាណេត្ថ បត្តាវិ អផ្កានិ។
សមនុភាសនសមុជ្ជានំ, អកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ,
កាយកម្មំ, វជីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

សង្ឃកេទសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១១. កេទានុវត្តកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯកាទសមេ តស្បូវ ខោ បនាតិ យោ សង្ឃកេទាយ បរក្កមតិ, តស្បូវ។
អនុវត្តកាតិ តស្ប ទិដ្ឋិ ខន្តី រុច្ចី គហលោន អនុបដិបន្ននកា។ វត្ថុ
អសាមគ្គិបក្ខិយវចនំ វទន្តីតិ វត្តវាទកា។ យស្មា បន តិណ្ណំ ឧទ្ធុ កម្មារហា ន
ហោន្តិ។ ន ហិ សង្ឃោ សង្ឃស្ស កម្មំ ករោតិ, តស្មា “ឯកោ វា ទេ វា តយោ វា” តិ
វុត្ថំ។ ជាតាតិ នោតិ អម្ពា កំ ធន្ទាធីនិ ជាតាតិ។ ភាសតីតិ “ឯវំ ករោមា” តិ
អម្ពេហិ សទ្ធិ ភាសតិ។ អម្ពាកម្មេតំ ឧមតីតិ យំ សោ ករោតិ, ឯតំ អម្ពាកម្មិ
វុច្ចតិ។ សមេតាយស្មន្តានំ សង្ឃនាតិ អាយស្មន្តានំ ចិត្តំ សង្ឃន សទ្ធិ សមេតុ
សមាគច្ឆតុ, ឯកីការំ គច្ឆតុតិ វុត្ថំ ហោតិ។ សេសំ បទតុតោ ឧត្តានមេវ។
វិនិច្ឆយកថាបេត្ត ទសមេ វុត្តសទិសាយេវ។

អយំ បន វិសេសោ - ឥទំ រាជគហោ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ព នេវទត្តស្ស
សង្ឃកេទាយ បរក្កមន្តស្ស អនុវត្តនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អន្តេសុ ច យថា តត្ថ
បរក្កមនំ, ឯវំ ឥធ អនុវត្តនំ ទដ្ឋព្ពន្ធិ។

កេទានុវត្តកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១២. ទុព្ពចសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆ្ងាទសមេ ទុព្ពចជាតិកោតិ ទុព្ពចសភាវោ, វត្ថុ អសក្កលោយ្យាតិ អត្ថោ។
ឧទ្ទេសបរិយាបន្នេស្វតិ ឧទ្ទេសេ បរិយាបន្នេសុ អន្តោគធនេសុ, “យស្ស សិយា
អាបត្តិ, សោ អារិករេយ្យា” តិ ឯវំ សង្កហិតត្តា អន្តោ ចាតិមោក្ខស្ស
វត្តមាទេស្វតិ អត្ថោ។ សហធម្មិកំ វុច្ចមាទោតិ សហធម្មិកេន វុច្ចមាទោ,
ការណាត្ថេ ចេតំ ឧបយោគវចនំ។ បញ្ចហិ សហធម្មិកេហិ សិក្ខិតតត្ថត្តា, តេសំ
វា សន្តកត្តា “សហធម្មិក” ន្តិ លទ្ធនាមេន ពុទ្ធបញ្ញត្ថេន សិក្ខាបទេន
វុច្ចមាទោតិ អត្ថោ។ វិរមថាយស្មន្តោ មម វចនាយាតិ យេន វចនេន មំ វទថ,

តតោ មម វេទនតោវិរមថ, មា មំ តំ វេទនំ វេទថាតិ វុត្ថំ ហោតិ។ វេទតុ សហ
ធម្មនាតិ សហធម្មិកេន សិក្ខាបទេន, សហធម្មន វា អញ្ញេនបិ
ចាសាទិកភាវសំវុត្ថនិកេន វេទនេន វេទតុ។ យទិទន្តិ វុទ្ធិការណ៍ទស្សនត្ថេ
និចាតោ, តេន យំ ឥទំ អញ្ញមញ្ញស្ស ហិរុវេទនំ, អាបត្តិតោ ច វុដ្ឋាបនំ, តេន
អញ្ញមញ្ញវេទនេន អញ្ញមញ្ញវុដ្ឋាបនេន។ ឯវំ សំវុទ្ធាហិ តស្ស ភគវតោ បរិសាតិ
ឯវំ បរិសាយ វុទ្ធិការណំ ទស្សិតំ ហោតិ។ សេសំ ឧត្តានត្ថមេវ។ វិនិច្ឆយកថាបិ
ទសមេ វុត្ថសទិសាយេវ។

អយំ បទវិសេសោ - ឥទំ កោសម្ព័យំ ធន្តត្ថេវ អារព្ព អត្តានំ
អវេទនីយករណាវុត្ថស្មី បញ្ញត្តំ, អង្កេសុ ច យថា តត្ថ បរក្កមនំ, ឯវំ ឥធ
អវេទនីយករណតា ទដ្ឋញ្ញាតិ។

ទុព្ពចសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១៣. កុលទូសកសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេរសមេ គាមំ វា និគមំវាតិ ឯត្ថ នគរម្បិ គាមេ អន្តោគធមេវ។
ឧបនិស្សយ វិហារីតិ តត្ថ បដិពទ្ធិជីវរាទិបច្ចយតាយ តំ និស្សយ វេសតិ។
បុប្ផធានាទីហិ មនុស្សនំ សទ្ធិវិនាសេន្តោ កុលានិ ទូសេតិ កុលទូសកោ។
មាលាវច្ឆរោបនាទយោ ចាបកា សមាចារា អស្សាតិ ចាបសមាចារោ។ សោ
ភិក្ខុតិ សោ កុលទូសកោ ភិក្ខុ។ អាយស្មា ខោ កុលទូសកោ...បេ... អលំ តេ
ឥធ វាសេនាតិ ឥមិនាស្ស បញ្ញាជនីយកម្មារហតំ ទស្សេតិ។
បញ្ញាជនីយកម្មកតោ បនេស យស្មី គាមេ វា និគមេ វា កុលទូសកកម្មំ កតំ,
យស្មីញ្ចា វិហារេ វេសតិ, នេវ តស្មី គាមេ វា និគមេ វា ចរិតុំ លភតិ, នវិហារេ
វេសិតុំ។ ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុតិ ឯត្ថ សោតិ បញ្ញាជនីយកម្មកតោ អធិប្បតោ។

ឆន្ទន គច្ឆន្តិតិ ឆន្ទកាមិនោ, ឯស នយោ សេសេសុ។ សោភិត្តភិ សោ
“ឆន្ទកាមិនោ” ភិអាទិនិ វេទមាណោ។ តស្ស វេចនស្ស បដិនិស្សក្កាយ ឯវំ វេចនិយោ,
ន កុលទ្វិសននិវរណត្ថាយ។ កុលទ្វិសនកម្មេន ហិ សោ អាបន្និតញ្ញា
អាបត្តិយោ បុព្វេវ អាបន្នោ, ឯវំ បនស្ស វិសុម្មិ សង្ឃមន្ស័យ វុច្ឆមានស្ស
អប្បដិនិស្សន្តតោ អបរំ ទុក្ខជំ។ ឯវញ្ញ សោភិតិអាទិ ឥតោ បុព្វេ វុត្តញ្ញ អវុត្តញ្ញ
សត្តំ ឧត្តានត្ថមេវ។ វិនិច្ឆយកថាបិ ទសមេ វុត្តសទិសាយេវ។

អយំ បនវិសេសោ - ឥទំ សាវត្ថិយំ អស្សជិបុនព្ពសុកេភិត្ត អារព្ព
ឆន្ទកាមិតាទីហិ ចាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អន្តេសុ ច យថា តត្ថ បរក្កមនំ, ឯវំ ឥធន
ឆន្ទាទីហិ ចាបនំ ទដ្ឋព្ពន្តិ។

កុលទ្វិសកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

និកមនវណ្ណានា

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ... បេ.... ឯវមេតំ ធារយាមីតិ ឯត្ថ បឋមំ អាបត្តិ ឯតេសន្តិ
បឋមាបត្តិកា, បឋមំ វីតិក្កមនក្ខណោយេវ អាបន្និតញ្ញាភិ អត្ថោ។ ឥតរេ បន
យថា តតិយេ ច ចតុត្ថេ ច ទិវសេ ហោតិ ឯត្ថ “តតិយកោ, ចតុត្ថកោ” ភិ
វុច្ឆតិ, ឯវំ យាវតតិយេ សមនុភាសនកម្មេ ហោន្តិតិ យាវតតិយកាភិ
វេទិតញ្ញា។ យាវតិហន្តិ យត្ថកានិ អហានិ។ ជានំ បដិច្ឆាទេតិ ជានន្តោ
បដិច្ឆាទេតិ។ តត្ថាយំ បដិច្ឆាទនលក្ខណស្ស មាតិកា - អាបត្តិ ច ហោតិ,
អាបត្តិសញ្ញិ ច, បកតត្ថោ ច ហោតិ, បកតត្ថសញ្ញិ ច, អនន្តរាយិកោ ច
ហោតិ, អនន្តរាយិកសញ្ញិ ច, បហុ ច ហោតិ, បហុសញ្ញិ ច, ធានេតុកាមោ ច
ហោតិ, ធានេតិ ចាតិ។ តត្ថ អាបត្តិ ច ហោតិ, អាបត្តិសញ្ញិ ចាតិ យំ អាបត្តិ
អាបន្នោ, សាតេរសន្នំ អញ្ញាតរា ហោតិ, សោបិ ច តត្ថ វុត្ថុវសេន វា “ឥទំ ភិត្តនំ

ន វដ្តតី" តិ នាមមត្តវសេន វា "អយំ ឥត្តន្ទាមា អាបត្តិ" តិ អាបត្តិសញ្ញិយេវ
ហុត្វា "ន ធានិ នំ កស្សបិ អាហោចស្សមី" តិ ឯវំ ធានេតុកាមោវ ធុរំ និក្ខិបិ ត្វា
អរុណំ ឧដ្ឋាបេតិ, ធន្នា ហោតិ អាបត្តិ។ សេ បនេត្ត អនាបត្តិសញ្ញិ វា ហោតិ,
អញ្ញាបត្តិក្ខន្ធសញ្ញិ វា, វេមតិកោ វា, អដ្ឋន្ទាវ ហោតិ។ បកតត្តាតិ អនុក្ខត្តា
សមាទសំវាសកោ។ សោ ច បកតត្តសញ្ញិ ហុត្វា វុត្តនយេនេវ ធានេតិ, ធន្នា
ហោតិ។ អនន្តរាយិកោតិ យស្ស ទសសុ

រាជោរាអគ្គិឧទកមនុស្សអមនុស្សវាឡស្រីសបដិវិតព្រហ្មចរិយន្តរាយេសុ
ឯកោបិ នត្ថិ, សោ ច អនន្តរាយិកសញ្ញិ ធានេតិ, ធន្នា ហោតិ។ បហូតិ យោ
សក្កោតិ ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គន្ធាញ្ចេវ អាហោចតុញ្ច, សោ ច បហុសញ្ញិ ហុត្វា
ធានេតិ, ធន្នា ហោតិ។ ធានេតុកាមោ ច ហោតិ, ធានេតិ ចាតិឥទំ ឧត្តានមេវ។
សេចបិ ហិ សោ សភាគំ ទិស្វា "អយំ មេ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា" តិ លង្ហាយ
ធារោចេតិ, ធន្ទាវ ហោតិ។ ឧបជ្ឈាយាទិភាវោ ហិ ឥធ អប្បមាណំ,
សភាគមត្តមេវ បមាណំ។ អយំ "ជានំ បដិច្ចាទេតី" តិ បទស្ស សង្ខេបតោ
អត្ថវិនិច្ឆយោ។

តាវតីហន្តិ តត្ថកានិ អហានិ, បដិច្ចាទិទិវសតោ បដ្ឋាយ យាវ
អាហោចិតទិវសោ, តាវ ទិវសបក្ខមាសសំវច្ឆវសេន យត្ថកោ កាលោ
អតិក្កន្តោ, តត្ថកំ កាលន្តិ អត្ថោ។ អកាមា បរិវត្តព្ភន្តិ ន កាមេន នវសេន,
អថ ខោ អកាមេន អវសេន បរិវាសំ សមាធាយ វត្ថព្ភំ។ តត្ថ បដិច្ចន្ទបរិវាសោ
សុទ្ធីន្ទបរិវាសោ សមោធានបរិវាសោ ចាតិ តិវិជោ បរិវាសោ។ តត្ថ
បដិច្ចន្ទបរិវាសោ តាវ យថាបដិច្ចន្ទាយ អាបត្តិយា ធាតព្ភោ។ កស្សបិ ហិ
ឯកាហប្បដិច្ចន្ទា អាបត្តិ ហោតិ, កស្សបិ ធូហាទិប្បដិច្ចន្ទា។ កស្សបិ ឯកា
អាបត្តិ ហោតិ, កស្សបិ ទ្វេ វា តិស្សោ វា តទុត្តរិ វា។ តស្មា បដិច្ចន្ទបរិវាសំ
ទេន្តេន បឋមមេវ វុត្តនយេន បដិច្ចន្ទការំ ញាត្វា តតោ បដិច្ចន្ទទិវសេ ច

អាបត្តិយោ ច សល្លកេត្តា សចេ ឯកា ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទា ហោតិ, “អហំ, ភន្តេ,
ឯកំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិ សញ្ញេតនិកំ សុក្កវិស្សដ្ឋិ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទ” ត្ថិ ឯវំ បរិវាសំ
យាចាបេត្វា ខន្ធកេ (ចូឡវ. ៩៨) អាគតនយេន កម្មវាចំ វត្វា បរិវាសោ
ធាតញ្ញា។ អថ ធូហតីហាធិប្បជិច្ឆន្ទា ហោតិ, ធូហឃ្មជិច្ឆន្ទំ តីហឃ្មជិច្ឆន្ទំ
ចត្វាហឃ្មជិច្ឆន្ទំ បញ្ចាហឃ្មជិច្ឆន្ទំ... បេ.... ចុទ្ធសាហឃ្មជិច្ឆន្ទត្ថិ ឯវំ យាវ
ចុទ្ធសទិវសានិ ទិវសវសេន យោជនា កាតញ្ញា, បញ្ចទសទិវសឃ្មជិច្ឆន្ទាយំ
“បក្ខប្បជិច្ឆន្ទ” ត្ថិ យោជនា កាតញ្ញា។ តតោ យាវ ឯក្ខនតីសតិមោ ទិវសោ, តាវ
“អតិរេកបក្ខប្បជិច្ឆន្ទ” ត្ថិ, តតោ មាសប្បជិច្ឆន្ទំ អតិរេកមាសប្បជិច្ឆន្ទំ
ទ្វេមាសប្បជិច្ឆន្ទំ អតិរេកទ្វេមាសប្បជិច្ឆន្ទំ តេមាសប្បជិច្ឆន្ទំ... បេ....
អតិរេកឯកាទសមាសប្បជិច្ឆន្ទត្ថិ ឯវំ យោជនា កាតញ្ញា។ សំវច្ឆរេ បុណ្ណោ
“ឯកសំវច្ឆរប្បជិច្ឆន្ទ” ត្ថិ, តតោ បរំ អតិរេកសំវច្ឆរំ ទ្វេសំវច្ឆរំ ឯវំ យាវ
សដ្ឋិសំវច្ឆរំ អតិរេកសដ្ឋិសំវច្ឆរប្បជិច្ឆន្ទត្ថិ, តតោ វា ភិយ្យេបិ វត្វា យោជនា
កាតញ្ញា។

សចេ បន ទ្វេ តិស្សោ តទុត្តរំ វា អាបត្តិយោ ហោត្ថិ, យថា “ឯកំ អាបត្តិ” ត្ថិ
វុត្ថំ, ឯវំ “ទ្វេ អាបត្តិយោ, តិស្សោ អាបត្តិយោ” តិ វុត្ថត្ថំ។ តតោ បរំ បន សតំ វា
ហោតុ, សហស្សំ វា, “សម្ពហុលា” តិ វុត្ថំ វុត្ថតិ។ នាធាវត្ថុកាសុបិ “អហំ, ភន្តេ,
សម្ពហុលា សដ្ឋាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកំ សុក្កវិស្សដ្ឋិ ឯកំ
កាយសំសគ្គំ ឯកំ ទុដ្ឋល្លវាចំ ឯកំ អត្តកាមំ ឯកំ សញ្ញវត្ថុ
ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ” តិ ឯវំ គណនវសេន វា, “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា
សដ្ឋាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ នាធាវត្ថុកាយោ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ” តិ
ឯវំ វុត្ថកិត្តនវសេន វា, “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សដ្ឋាធិសេសា អាបត្តិយោ
អាបដ្ឋិ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ” តិ ឯវំ នាមមត្តវសេន វា យោជនា កាតញ្ញា។ តត
នាមំ ទុរិដំ សជាតិសាធារណំ សព្ពសាធារណញ្ច, តត្ថ សដ្ឋាធិសេសោតិ

សជាតិសាធារណ៍, អាបត្តិភិ សព្ទសាធារណ៍, តស្មា “សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
អាបត្តិ ឯកាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ” តិ ឯវំ សព្ទសាធារណនាមវសេនាបិ វត្ថុំ វដ្តតិ។
ឥនត្តិ បរិវាសាទិវិនយកម្មំ វត្ថុវសេន គោត្តវសេន នាមវសេន អាបត្តិវសេន
ច កាតុំ វដ្តតិយេវ។ តត្ថ សុក្កវិស្សជ្ជតិ វត្ថុ ចេវ គោត្តញ្ច, សង្ឃាទិសេសោតិ
នាមញ្ចេវ អាបត្តិ ច, តត្ថ “សុក្កវិស្សជ្ជ កាយសំសគ្គ” តិ អាទិវចនេនាបិ
“នាមាវត្តកាយោ” តិ វចនេនាបិ វត្ថុ ចេវ គោត្តញ្ច គហិតំ ហោតិ,
“សង្ឃាទិសេសោ” តិ វចនេនាបិ “អាបត្តិយោ” តិ វចនេនាបិ នាមញ្ចេវ អាបត្តិ ច
គហិតា ហោតិ, តស្មា ឯតេសុ យស្ស កស្សចិ វសេន កម្មវាចា កាតញ្ច។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច សចេ អប្បកិក្ខុកោ អាវាសោ ហោតិ, សក្កា
វត្តិច្ឆន្តំ អនាបជ្ឈន្តេន វសិតុំ, តត្ថេវ “បរិវាសំ សមាទិយាមិ, វត្ថុំ សមាទិយាមី” តិ
តិក្ខត្តុំ វត្ថុំ សមាទាតត្ថំ, សមាទិយិត្វា តត្ថេវ សង្ឃស្ស អាហេចេត្វា បុន
អាគតាគតានំ ភិក្ខុនំ អាហេចេន្តេន វត្តភេទញ្ច វត្តិច្ឆន្តញ្ច អកត្វា បរិវសិតត្ថំ។
សចេ ន សក្កា ហោតិ បរិវាសំ សោធនុំ, និក្ខិត្តវត្តេន វសិតុកាមោ ហោតិ,
តត្ថេវ សង្ឃមជ្ឈេ, ឯកបុគ្គលស្ស វា សន្តិកេ “បរិវាសំ និក្ខិចាមិ, វត្ថុំ
និក្ខិចាមី” តិ បរិវាសោ និក្ខិចិតតញ្ច, ឯកបទេនាបិ ចេត្ត និក្ខិត្តោ ហោតិ
បរិវាសោ, ដ្វិហិ បន សុនិក្ខិត្តោយេវ, សមាទានេបិ ឯសេវ នយោ។
និក្ខិត្តកាលតោ បជ្ជាយ បកតត្តជ្ជានេ តិដ្ឋតិ, អថានេន បច្ចុសសមយេ
ឯកេន ភិក្ខុនា សទ្ធិ បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបតោ, អបរិក្ខិត្តស្ស
បរិក្ខេបាវហជ្ជានតោ ទ្វេ លេខ្ខចាតេ អតិក្កមិត្វា មហាមគ្គតោ ឌីក្កម្ម គុម្ពេន
វា វតិយា វា បជិច្ឆន្តជ្ជានេ និសីទិត្វា អន្តោអរុណោយេវ វត្ថុំ សមាទិយិត្វា
អាហេចេតត្ថំ។ យម្បិ អញ្ញំ ភិក្ខុំ បស្សតិ, តស្សាបិ អាហេចេតត្ថមេវ។ អរុណោ
ឌដ្ឋិតេ តស្ស សន្តិកេ វត្ថុំ និក្ខិចិត្វា វិហារំ គន្ធត្ថំ។ សចេ សោ បុរេ អរុណោយេវ
កេនចិ ករណីយេន គតោ, វិហារំ គន្ធា យំ សព្ទបឋមំ ភិក្ខុំ បស្សតិ, តស្ស

អាហារចេត្វា និងតិចិត្តំ។ ឯវំ សល្លកេត្វា យាវ រត្តិយោ បូរេន្តិ, តាវ បរិវត្តតំ,
អយំ សង្ខេបតោ បដិច្ចន្ទបរិវាសវិនិច្ឆយោ, វិត្តារោ បន សមន្តចាសាទិកាយ
វិនយសំវណ្ណោនាយ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៩៧) វុត្តនយេនេវ វេទិតញោ។

ឥតវេសុ បន ជ្ជីសុ “អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ” តិ
(ចូឡវ. ១៥៧) ឥមស្មី វត្ថុស្មី ខន្ធកេ អនុញ្ញាតោ សុទ្ធីន្ទបរិវាសោ នាម, សោ
ធុរិដោ ចូឡសុទ្ធីន្ទោ មហាសុទ្ធីន្ទាតិ, ធុរិដោបិ ចេស រត្តិបរិច្ឆេទំ សកលំ វា
ឯកច្ចំ វា អជានន្តស្ស ច អស្សន្តស្ស ច តត្ថ វេមតិកស្ស ច ធាតញោ។
អាបត្តិបរិយន្តំ បន “ឯត្តិកា អហំ អាបត្តិយោ អាបន្នោ” តិ ជាតាតុ វា, មា វា,
អការណាមេតំ។ តស្ស ធានវិធី ខន្ធកេ អាគតោ, វិនិច្ឆយកថា បន វិត្តារតោ
សមន្តចាសាទិកាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) វុត្តា។ ឥតរោ បន សមោធានបរិវាសោ
នាម, សោ តិវិដោ ហោតិ ឌីធានសមោធានោ អក្សសមោធានោ
មិស្សកសមោធានោតិ។ តត្ថ ឌីធានសមោធានោ នាម អន្តរាបត្តី អាបដ្ឋិត្វា
បដិច្ឆាទេន្តស្ស បរិវត្តទិវសេ ឌីធុនិត្វា មកេត្វា បុរិមាយ អាបត្តិយា
មូលទិវសបរិច្ឆេទេ បច្ឆា អាបន្នំ អាបត្តី សមោទហិត្វា ធាតព្ពបរិវាសោ វុច្ឆតិ។
អក្សសមោធានោ នាម សម្ពហុលាសុ អាបត្តីសុ យា ឯកា វា ទ្វេ វា តិស្សោ វា
សម្ពហុលា វា អាបត្តិយោ សព្ពចិវប្បដិច្ចន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធាយ
តាសំ រត្តិបរិច្ឆេទវសេន អវសេសានំ ឌីនតវប្បដិច្ចន្ទានំ អាបត្តីនំ
ធាតព្ពបរិវាសោ វុច្ឆតិ។ មិស្សកសមោធានោ នាម នាវាវត្ថុកាយោ
អាបត្តិយោ ឯកតោ កត្វា ធាតព្ពបរិវាសោ វុច្ឆតិ, អយំ តិវិដេបិ
សមោធានបរិវាសេ សង្ខេបកថា, វិត្តារោ បន សមន្តចាសាទិកាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ.
១០២) វុត្តោ, ឥទំ “បរិវត្តព្ព” ន្តិ បទស្ស វិនិច្ឆយកថាមុខំ។

ឧត្តរ ធារត្តន្តិ បរិវាសតោ ឧត្តរ ធរ វត្តិយោ។ ភិក្ខុមានត្តាយាតិ ភិក្ខុនំ
មានភាវាយ, អារាជនត្តាយាតិ វុត្តំ ហោតិ។ បដិបទ្ឋិតព្ពន្ធិ វត្តិតព្ពំ។
ភិក្ខុមានត្តញ្ច បនេតំ បដិច្ឆន្ទាបដិច្ឆន្ទវសេន ធុរិជំ។ តត្ថ យស្ស អប្បដិច្ឆន្ទាបត្តិ
ហោតិ, តស្ស បរិវាសំ អនត្វា មានត្តមេវ ធាតព្ពំ, ឥទំ អប្បដិច្ឆន្ទមានត្តំ។ យស្ស
បដិច្ឆន្ទា ហោតិ, តស្ស បរិវាសបរិយោសានេ ធាតព្ពំ មានត្តំ បដិច្ឆន្ទមានត្តន្តិ
វុច្ឆតិ, ឥទំ ឥធ អធិប្បតំ។ ឧភិន្នឃ្មី បនេតេសំ ធានវិធិវិនិច្ឆយកថា ច
សមន្តចាសាធិកាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) វុត្តនយេន វេទិតញ្ចា, អយំ បនេត្ត
សង្ខេទោ។ សចេ អយំ វុត្តំ និក្ខិបិត្វា បច្ឆសសមយេ សមាធាតុំ គច្ឆតិ,
សព្ពន្ធមេន បរិច្ឆេទេន ចត្វាហិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ បរិវាសេ វុត្តប្បការំ បនេសំ គន្ធា
“មានត្តំ សមាធិយាមិ, វុត្តំ សមាធិយាមី”តិ សមាធិយិត្វា នេសំ អាហោចត្វា
តតោ តេសុ គតេសុ វា អគតេសុ វា បុរិមនយេន បដិបទ្ឋិតព្ពំ។ យត្ថ សិយា
វីសតិគណោតិ ឯត្ថ វីសតិសង្ខេព្វា គណោ អស្សាតិ វីសតិគណោ។ តត្រាតិ
យត្រ សព្ពន្ធមេន បរិច្ឆេទេន វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ខេព្វា អត្ថិ, តត្ថ។
អព្ពេតព្ពោតិ អភិឯតព្ពោ, សម្បដិច្ឆិតព្ពោ, អព្ពានកម្មវសេន ឌីសារេតព្ពោតិ
វុត្តំ ហោតិ។ អព្ពាតព្ពោតិ វា អត្ថោ។ អព្ពានកម្មំ បន ចាឡិវសេន ខន្ធកេ (ចូឡវ.
១០០ អាទយោ) វិនិច្ឆយវសេន សមន្តចាសាធិកាយំ វុត្តំ។ អនព្ពិតោតិ ន អព្ពិតោ
អសម្បដិច្ឆិតោ, អកតព្ពានកម្មោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អនព្ពិតោតិ វា អត្ថោ។ តេ ច
ភិក្ខុ ការយ្ហាតិ យេ ឧនការំ ញាត្វា អព្ពេន្តិ, តេ ភិក្ខុ ច គរហិតញ្ចា, សាតិសារា
សនោសា ធុក្កជំ អាបទ្ឋន្តិតិ អត្ថោ។ អយំ តត្ថ សាមីចិតិ អយំ តត្ថ អនុធម្មតា
លោកុត្តរធម្មំ អនុគតា ឌីវានានុសាសនី សាមីចិ ធម្មតា។ សេសមេត្ត
វុត្តនយមេវាតិ។

កម្ពុជវិចិត្រណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

សង្ឃាធិសេសវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

អនិយតកល្យាណ

១. បឋមាទិសិក្ខាបទវណ្ណានា

អនិយតុទ្ទេសេ ឥមេ ខោ បនាតិអាទិ វុត្តនយមេវ។ មាតុកាមេនាតិ
តទហុជាតាយបិ ជីវមានកមនុស្សិត្តិយា។ ឯកោ ឯកាយាតិ ឯកោ ភិក្ខុ
មាតុកាមសង្ខាតាយ ឯកាយ ឥត្តិយា សង្ខី។ រហោតិ ចក្កស្ស រហោ។ កិញ្ចាបិ
ចាឡិយំ (ចារ. ៤៤៥) សោតស្ស រហោ អាគតោ, ចក្កស្ស បន រហោ
“រហោ”តិ ឥធ អធិប្បតោ។ សចេបិ ហិ បិហិតកវាជស្ស គព្ពស្ស ទ្វារេ និសិន្នោ
វិញ្ញូ បុរិសោ ហោតិ, នេវ អនាបត្តិ ករោតិ។ យត្ថ បន សក្កា ទដ្ឋំ, តាធិសេ
អន្តោទ្វាទសហត្ថបិ ឱកាសេ និសិន្នោ សចក្កកោ វិក្ខិត្តចិត្តាបិ និទ្ទាយន្តោបិ
អនាបត្តិ ករោតិ, សមីបេ បិតោបិ អន្តោ ន ករោតិ, ចក្កមាបិ និបដ្ឋិតា
និទ្ទាយន្តោបិ ន ករោតិ, ឥត្តំ បន សតម្បិ ន ករោតិយេវ, តេន វុត្តំ “រហោតិ
ចក្កស្ស រហោ”តិ។ បដិច្ចន្នេ អាសនេតិ កុដ្ឋាធិហិ បដិច្ចន្នោកាសេ។
អលំកម្មនិយេតិ កម្មក្ខមំ កម្មយោគ្គន្តិ កម្មនិយំ, អលំ បរិយត្តំ
កម្មនិយភាវាយាតិ អលំកម្មនិយំ, តស្មី អលំកម្មនិយេ។ យត្ថ អដ្ឋាចារំ
ករោន្តា សក្កោន្តិ តំ កម្មំ កាតុំ, តាធិសេតិ អត្ថោ។ និសង្ខំ កប្បយ្យាតិ និសង្ខំ
ករេយ្យ, និសីទេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច សយនម្បិ និសង្ខាយ ឯវ សង្ខហិតំ។
សទ្ទេយ្យវចសាតិ សទ្ធាតព្ភវចនា, អរិយសាវិកាតិ អត្ថោ។ និសង្ខំ ភិក្ខុ
បដិជានមាណោតិ កិញ្ចាបិ ឯវុចា ឧចាសិកា ធិស្វា វទតិ, អថ ខោ ភិក្ខុ និសង្ខំ
បដិជានមាណោ តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញាតវេន កាវេតញ្ញោ, ន អប្បដិជានមាណោតិ
អត្ថោ។ យេន វា សាតិ និសង្ខាធិសុ អាការេសុ យេន វា អាការេន សង្ខំ

មេដុនាធីនិ អាហារេត្វា សា ឧចាសិកា វេទេយ្យ, បដិជានមាណាវ តេន សោ ភិក្ខុ
ការេតញ្ចោ, ឯវេចាយបិ ហិ ឧចាសិកាយ វេទនមត្តេន អាការេន ន
ការេតញ្ចោតិ អត្តោ។ កស្មា? យស្មា ទិដ្ឋំ នាម តថាបិ ហោតិ, អញ្ញាថាបិតិ។
អយំ ធម្មា អនិយតោតិ តិណ្ណំ អាបត្តិនំ យំ អាបត្តិ វា វត្ថុំ វា បដិជានាតិ, តស្ស
វេសេន ការេតញ្ចតាយ អនិយតោ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្តេ អារព្ភ មាតុកាមេន សទ្ធិ វុត្តប្បការេ អាសនេ
និសង្កកប្បនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ, អសាធារណាបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ,
មេដុនធម្មសន្និស្សិតកិលេសសម្ព័ន្ធតេន រហស្សនេន មាតុកាមស្ស សន្តិកំ
គន្ធកាមតាយ អក្ខិអញ្ញនាធិតោ បដ្ឋាយ សត្តបយោគេសុ ទុក្ខជំ។ គន្ធា តស្មី
វា និសិន្នេ ឥត្ថិ និសីទតុ, តស្ស វា និសិន្នាយ សោ និសីទតុ, អបច្ឆា អបុរិមំយេវ
ឧភោ វា និសីទន្ត, ឧភិន្នំ និសង្កាយ ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន កាយសំសគ្គំ វា មេដុនំ
វា សមាបដ្ឋតិ, តេសំ វេសេន ការេតញ្ចោ។ និបដ្ឋនេបិ ឯសេវ នយោ។ វុត្តប្បការេ
បុរិសេ និបដ្ឋិត្វា អនិទ្ទាយន្តេ អនន្ទេ វិញ្ញបុរិសេ ឧបចារគតេ សតិ, បិតស្ស,
អរហោបេក្ខស្ស, អញ្ញាវិហិតស្ស ច និសង្កនបច្ចយា អនាបត្តិ។ ឧម្ពត្តកាធិនំ
បន តីហិបិ អាបត្តិហិ អនាបត្តិ។ សិយា សីលវិបត្តិ, សិយា អាចារិវត្តិ។ យំ
បន អាបត្តិ បដិជានាតិ, តស្ស វេសេន អង្គភេទោ ញាតញ្ចោ។ សមុដ្ឋានាធីនិ
បឋមចារាជិកសទិសានេវាតិ។

បឋមានិយតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ទុតិយានិយតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឥត្ថិបិ បុរិសោបិ យោ កោចិ វិញ្ញ អនន្ទោ អពាធិរោ
អន្តោទ្វាទសហត្ថេ ឌីកាសេ បិតោ វា និសិន្នោ វា វិក្ខិត្តោបិ និទ្ទាយន្តោបិ

អនាមត្តិ ករោតិ។ ពជិរោ បន ចក្ខុមាបិ, អន្លោ វា អពជិរោបិ ន ករោតិ។
ចារាជិកាបត្តិញ្ច បរិហាបេត្វា ធុដ្ឋល្អវាចាបត្តិ វុត្តាតិ អយំ វិសេសោ។ សេសំ
បុរិមនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ សមុដ្ឋានាទិនិ បនេត្ត អទិន្នាទានសទិសានេវាតិ។

ទុតិយានិយតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោតិអាទិ សព្ពត្ត វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

កម្ពុវិភរណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

អនិយតវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

និស្សន្ទិយកណ្តោ

ឥតោ បរំ បន ឥមេ ខោ បនាតិអាទិ សព្ពត្ត វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

១. បីវវគ្គោ

១. កថិនសិក្ខាបទវណ្ណានា

និស្សន្ទិយេសុ បន បីវវគ្គស្ស តាវ បឋមសិក្ខាបទេ និដ្ឋិតបីវស្មិន្តិ
សូចិកម្មបរិយោសានេន វា, “នដ្ឋំ វា វិនដ្ឋំ វា ធុឡំ វា បីវរាសា វា ឧបច្ឆិន្នា” តិ (ចារា.
៤៦ក) ឥមេសុ វាយេន កេនចិ អាការេន និដ្ឋិតេ បីវស្មី, បីវស្ស
ករណាបលិពោធនេ ឧបច្ឆិន្នេតិ អត្ថោ។ អត្ថតកថិនស្ស ហិ ភិក្ខុនោ យាវ
ឥមេហាការេហិ បីវបលិពោធនេ និដ្ឋិតិ, តាវ កថិនានិសំសំ លភតិ។
ឧត្តតស្មី កថិនេតិ យំ សង្ឃស្ស កថិនំ អត្ថតំ, តស្មីញ្ច ឧត្តតេ។ តត្រេវ
សង្ខេបតោ កថិនត្ថារោ ច ឧត្តារោ ច វេទិតព្ពោ។ អយញ្ចិ កថិនត្ថារោ នាម

ភគវតា បុរិមវស្សវុដ្ឋានំ អនុញ្ញាតោ, សោ សត្តន្តិមេន បរិច្ឆេទេន បញ្ចន្តំ ជនានំ
វុដ្ឋតិ, តស្មាយត្ថ ចត្តារោ វា តយោ វា ទ្វេ វា ឯកោ វា បុរិមវស្សំ ឧបគតោ, តត្ថ
បដ្ឋិមវស្សបគតេ គណបូរកេ កត្វា អត្ថវិតត្ថំ, តេ ច គណបូរការំ ហោន្តិ,
អាទិសំសេ នលភន្តិ, តស្មា សចេ បុរិមវស្សវុដ្ឋានំ គហជ្ជបព្ពជិតេសុ យោ កោចិ
ធម្មេន សមេន ចីវរំ ទេតិ “ឥមិនា កចិនំ អត្ថរថា” តិ (មហាវ. ៣០៦-៣០៨), តំ
ខន្ធកេ វុត្តាយ ញត្តិទុតិយកម្មវាចាយ កចិនត្តារាហស្ស ភិក្ខុនោ ទាតត្ថំ។
តេន តទហោវ បញ្ច វា អតិរេកានិ វា ខណ្ឌានិ ជិន្និត្វា សង្ឃាជិ វា ឧត្តរាសង្កោ វា
អន្តរាសកោ វា កាតត្តោ, សេសភិក្ខុហិមិ តស្ស សហាយេហិ ភវិតត្ថំ, សចេ
កតចីវរមេវ ឧប្បជ្ជតិ, សុន្ទរមេវ។ អច្ឆិណ្ឌាសិព្ពិតំ បន ន វុដ្ឋតិ។ តេន ភិក្ខុនា
សចេ សង្ឃាជិយា អត្ថវិតត្តាមោ ហោតិ, ចោរាណិកំ សង្ឃាជី បច្ឆន្ទវិត្វា នវំ
សង្ឃាជី អធិជ្ជហិត្វា “ឥមាយ សង្ឃាជិយា កចិនំ អត្ថរមី” តិ អត្ថវិតត្ថំ។
ឧត្តរាសង្កអន្តរាសកេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តតោ តេន បុរិមវស្សវុដ្ឋេ
អន្តោសីមាគតេ ភិក្ខុ ឧបសង្កមិត្វា “អត្ថតំ, ភន្តេ, សង្ឃស្ស កចិនំ, ធម្មិកោ
កចិនត្តារោ, អនុមោទថា” តិ (បរិ. ៤០៣) វុត្តត្ថំ, ថេរាណញ្ច នវានញ្ច ពហុនញ្ច
ឯកស្ស ច អនុរូបំ សល្លកេត្វា វុត្តត្ថំ។ តេហិមិ “អត្ថតំ, ភន្តេ, សង្ឃស្ស កចិនំ” ត្ថិ
វា “អត្ថតំ, អារុសោ, សង្ឃស្ស កចិនំ” ត្ថិ វា វុត្តា “ធម្មិកោ កចិនត្តារោ,
អនុមោទាមា” តិ វា “អនុមោទាមី” តិ វា វុត្តត្ថំ។ បុរិមវស្សវុដ្ឋេសុបិ យេ
អនុមោទន្តិ, តេសំយេវ អត្ថតំ ហោតិ កចិនំ។ តេ តតោ បដ្ឋាយ យាវ
កចិនស្សញ្ញារា អនាមន្តចារោ, អសមាទានចារោ, យាវទត្ថចីវរំ, គណាកោជនំ,
យោ ច តត្ថ ចីវរុប្បទោ, តស្មី អាវាសេ សង្ឃស្ស ឧប្បន្នចីវរញ្ញាតិ ឥមេ
បញ្ចានិសំសេ នលភន្តិ, អយំ តាវ កចិនត្តារោ។ តំ បនេតំ កចិនំ “អដ្ឋិមា, ភិក្ខុវេ,
មាតិកា កចិនស្សញ្ញារាយ បក្កមនន្តិកា និដ្ឋានន្តិកា សន្និដ្ឋានន្តិកា
នាសនន្តិកា សវនន្តិកា អាសាវច្ឆេទិកា សីមាតិក្កមនន្តិកា សហុញ្ញារា” តិ

(មហាវ. ៣០០) ឯវំ វុត្តាសុ អដ្ឋសុ មាតិកាសុ អញ្ញាតវសេន ឧទ្ទរិយតិ, តត្ថ
វិត្តាវិនិច្ឆយោ សមន្តចាសាធិកាយំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០០) វុត្តនយេន វេទិតញ្ចោ។
ឥតិ “ឧត្តតស្មី កថិនេ” ឥតិ ឥមំនា សេសបលិពោធាការំ ទស្សេតិ។

ទសាហាបរមន្តិ ទស អហានិ បរមោ បរិច្ឆេទោ អស្សាតិ ទសាហាបរមោ, តំ
ទសាហាបរមំ កាលំ ធារេតព្ពន្ធិ អត្តោ។ អធិដ្ឋិតវិកប្បិតេសុ អបរិយាបន្នត្តា
អតិរេកំ ជីវន្តិ អតិរេកជីវំ, ជីវំ នាម ខោមំ កប្បាសិកំ កោសេយ្យំ កម្ពុលំ
សាលំ ភដ្ឋន្តិ ឯតេសំ វា តទនុលោមានំ វា អញ្ញាតំ អយមស្ស ជាតិ,
បមាណតោ បន តំ វិកប្បនុបកំ បច្ឆិមំ ឥធ អធិប្បេតំ។ វុត្តញ្ចេតំ “អនុជាធាមិ,
ភិក្ខុវេ, អាយាមតោ អដ្ឋន្តុលំ សុគតន្តុលេន ចតុរន្តុលវិត្ថតំ បច្ឆិមំ ជីវំ
វិកប្បេតុ” ន្តិ (មហាវ. ៣៥៨)។ យំ បន វុត្តំ “អធិដ្ឋិតវិកប្បិតេសុ
អបរិយាបន្នត្តា” ឥតិ, ឯត្ថ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ឥតិ ជីវំ អធិដ្ឋាតុំ នវិកប្បេតុ,
វស្សិកសាជិកំ វស្សានំ ចតុមាសំ អធិដ្ឋាតុំ តតោ បរិវិកប្បេតុ, និសីទនំ
អធិដ្ឋាតុំ នវិកប្បេតុ បច្ឆតុរណំ អធិដ្ឋាតុំ នវិកប្បេតុ, កណ្តាប្បជិច្ឆាធិ យាវ
អាពាធា អធិដ្ឋាតុំ តតោ បរិវិកប្បេតុ, មុខបុញ្ញនចោឡ កំ អធិដ្ឋាតុំ ន
វិកប្បេតុ, បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ នវិកប្បេតុ” ឥតិ (មហាវ. ៣៥៨) ឥមំនា
នយេន អធិដ្ឋាតព្វវិកប្បេតព្ពតា ជាតិពញា។ តត្ថ ឥតិ ជីវំ អធិដ្ឋហន្តេន វជិត្វា
កប្បតិទំ ទត្វា បមាណយុត្តមេវ អធិដ្ឋាតព្វំ, តស្ស បមាណំ ឧក្កដបរិច្ឆេទេន
សុគតជីវតោ ឧនកំ វដ្ឋតិ, លាមកបរិច្ឆេទេន សង្ឃាជិយា តាវ ឧត្តរាសង្កស្ស
ច ធិយតោ មុដ្ឋិបញ្ចកំ, តិរិយំ មុដ្ឋិតិកំ, អន្តរវាសកោ ធិយតោ មុដ្ឋិបញ្ចកោ,
តិរិយំ ទិហត្ថោបិ វដ្ឋតិ។ វុត្តប្បមាណតោ បន អតិរេកញ្ច ឧនកញ្ច
“បរិក្ខារចោឡ” ឥតិ អធិដ្ឋាតព្វំ។ តត្ថ យស្មា “ទ្វេ ជីវវស្ស អធិដ្ឋានានិ កាយេន វា
អធិដ្ឋតិ, វាចាយ វា អធិដ្ឋតិ” ឥតិ វុត្តំ, តស្មា បុរាណសង្ឃាជី “ឥមំ សង្ឃាជី
បច្ឆុទ្ធរាមី” ឥតិ បច្ឆុទ្ធវិត្វា នវំ ហត្ថេន គហេត្វា “ឥមំ សង្ឃាជី អធិដ្ឋាមី” ឥតិ ចិត្តេន

អាភោគំ កត្វា កាយវិការំ ករោន្តេន កាយេន វា អធិជ្ជាតញ្ញា, វេយ្យាករណំ កត្វា
វាចាយ វា អធិជ្ជាតញ្ញា។ តត្រ ធុរិយំ អធិជ្ជានំ - សចេ ហត្ថចាសេ ហោតិ, “ឥមំ
សង្ឃាជី អធិជ្ជាមី” តិ វាចា ភិក្ខុតញ្ញា។ អថ អន្តោកញ្ញាជីសុ សាមន្តវិហារេ វា
ហោតិ, ឋបិតជ្ជានំ សល្លកេត្តត្វា “ឯតំ សង្ឃាជី អធិជ្ជាមី” តិ វាចា ភិក្ខុតញ្ញា។ ឯស
នយោ ឧត្តរាសន្តំ ច អន្តរាសកេ ច។ នាមមត្តមេវ ហិ វិសេសោ។ តស្មា សញ្ញានិ
សង្ឃាជី ឧត្តរាសន្តំ អន្តរាសកន្តិ ឯវំ អត្ថនោ អត្ថនោ នាមនេវ អធិជ្ជាតញ្ញានិ។
សចេ អធិជ្ជហិត្វា ឋបិតវត្ថុហិ សង្ឃាជីអាទិនិ ករោតិ, និដ្ឋិតេ វជនេ ច កប្បេ ច
“ឥមំ បច្ចុទ្ធិរាមី” តិ បច្ចុទ្ធិវិទ្យា បុន អធិជ្ជាតញ្ញានិ។ ឥទញ្ច បន តិចីវរំ
សុខបរិភោគត្ថំ បរិក្ការចោឡំ អធិជ្ជាតុម្បិ វដ្តតិ។

វស្សិកសាជិកា អនតិវត្តបមាណា នាមំ គហេត្វា វុត្តនយេនេវ ចត្តារោ
វស្សិកេ មាសេ អធិជ្ជាតញ្ញា, តតោ បរំ បច្ចុទ្ធិវិទ្យាវិកប្បតញ្ញា,
វណ្ណាកេនមត្តរត្តាបិ ចេសា វដ្តតិ, ទ្វេ បន ន វដ្តន្តិ។ **និសីទនំ** វុត្តនយេន
អធិជ្ជាតញ្ញមេវ, តញ្ច ខោ បមាណាយុត្ថំ ឯកមេវ, ទ្វេ ន វដ្តន្តិ។ **បច្ចុត្តរណាម្បិ**
អធិជ្ជាតញ្ញមេវ, តំ បន មហន្តម្បិ ឯកម្បិ ពហុនិបិ វដ្តន្តិ, និលម្បិ បីតកម្បិ
សទសម្បិ បុប្ផទសម្បិ តិ សព្វប្បការម្បិ វដ្តតិ។ **កណ្តាប្បជិដ្ឋានិ** យាវ អាពាធា
អត្ថិ, តាវ បមាណិកា អធិជ្ជាតញ្ញា, អាពាធេ វុបសន្តេ បច្ចុទ្ធិវិទ្យាវិកប្បតញ្ញា,
សា ឯការ វដ្តតិ។ **មុខបុញ្ញនចោឡំ** អធិជ្ជាតញ្ញមេវ, តំ បន ឯកម្បិ ពហុនិបិ
មហន្តម្បិ វដ្តតិយេវ។ **បរិក្ការចោឡេ** គណនា នត្ថិ, យត្ថកំ ឥច្ឆតិ, តត្ថកំ
អធិជ្ជាតញ្ញមេវ។ **ថវិកាបិ បរិស្សាវនម្បិ** វិកប្បនុបគំ បច្ឆិមបមាណំ
“បរិក្ការចោឡនិ អធិជ្ជាតញ្ញមេវ, ពហុនិបិ ឯកតោ កត្វា “ឥមាទិ ចីវរាទិ
បរិក្ការចោឡានិ អធិជ្ជាមី” តិ អាទិនា នយេន អធិជ្ជាតុំ វដ្តតិយេវ។ មញ្ចាភិសិ
បីឋភិសិ ពិព្វេហានំ ចាវារោ កោជវោតិ ឯតេសុ បន សេនាសនបរិក្ការត្ថាយ
ទិន្នបច្ចុត្តរណោ ច អធិជ្ជានកិច្ចំ នត្ថិយេវ។ សព្វញ្ច បនេតំ វុត្តប្បការេន

អធិដ្ឋិតច័រ័ អញ្ញាស្ស ទានេន, អច្ឆិទ្ធិត្វា គហលោន, វិស្សាសគ្គាហោន,
ហីនាយាវត្ថុនេន, សិក្ខាបច្ឆក្កានេន, កាលន្តិរិយាយ, លិដ្ឋបរិវត្ថុនេន,
បច្ឆន្ទរណេនាតិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ ការណេហិ អធិដ្ឋានំវិជហតិ។ តិច័រ័ បន
កនិដ្ឋន្ត្រីលិនខបិដ្ឋប្បមាណោន ជិន្នេនាបិ វិជហតិ, តញ្ចា ខោវិនិព្វេនេនេវ។ សចេ
ហិ ជិន្នស្ស អព្ពន្ធរេ ឯកតន្តបិ អច្ឆិទ្ធិ ហោតិ, រក្ខតិយេវ។ តត្ថ សង្ឃាជិយា ច
ឧត្តរាសង្កស្ស ច ជិយន្តតោ វិនិដ្ឋប្បមាណាស្ស តិរិយន្តតោ
អដ្ឋន្ត្រីលប្បមាណាស្ស បទេសស្ស ឡិវតោ ជិន្នំ អធិដ្ឋានំ ភិន្នតិ, អន្តរវាសកេបិ
ជិយន្តតោ ឯតនេវ បមាណំ, តិរិយន្តេន បន ចតុរ្ក្កលតោ វេទិតញ្ចា។ តិណ្ហាន្ទម្បិ
វុត្តោកាសស្ស បរតោ ន ភិន្នតិ, តស្មា ជិន្នេ ជាតេ តិច័រ័ អតិរេកច័រ័វដ្ឋានេ
តិដ្ឋតិ, សូចិកម្មំ កត្វា បុន អធិដ្ឋាតព្វំ។ វស្សិកសាជិកា
វស្សានមាសាតិក្កមេនាបិ, កណ្ហាប្បដិច្ឆាទិ អាពាធរូបសមេនាបិ អធិដ្ឋានំ
វិជហតិ។ តស្មា សា តតោ បរិវិកេប្បតញ្ចា។ វិកប្បនលក្ខណំ បន សព្វច័រ័រានំ
វិកប្បនសិក្ខាបទេយេវ វណ្ណាយិស្សម។ កេវលញ្ចា ឥមស្មី ឡិកាសេ យំ ឯវំ
អនធិដ្ឋិតំ អវិកប្បិតញ្ចា, តំ “អតិរេកច័រ័វ”ន្តិ វេទិតព្វំ។

តំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយន្តិ តំ យថាវុត្តជាតិប្បមាណំ
ច័រ័រិនសាហាបរមំ កាលំ អតិក្កាមយតោ ឯត្ថន្តរេ យថា អតិរេកច័រ័រំ ន
ហោតិ, តថា អក្រុញ្ចតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, តញ្ចា ច័រ័រំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ,
ចាចិត្តិយំ អាបត្តិ ចស្ស ហោតិតិ អត្ថោ។ អថ វា និស្សជ្ឈនំ និស្សគ្គិយំ,
បុព្វភាគេ កត្តត្ថស្ស វិនយកម្មស្សេតំ នាមំ, និស្សគ្គិយមស្ស អត្ថិតិ
និស្សគ្គិយមិច្ឆេវ។ កី តំ? ចាចិត្តិយំ។ តំ អតិក្កាមយតោ សហ និស្សគ្គិយេន
និស្សគ្គិយវិនយកម្មំ ចាចិត្តិយំ ហោតិតិ អយមេត្ថ អត្ថោ។ តញ្ចា បនេតំ ច័រ័រំ
យំ ទិវសំ ឧប្បន្នំ, តស្ស យោ អរុណោ, សោ ឧប្បន្នទិវសនិស្សិតោ, តស្មា
ច័រ័រុប្បាទទិវសេន សទ្ធិ ឯកាទសេ អរុណុក្កមនេ ទសាហាតិក្កមិតំ ហោតិ, តំ

គហេត្វា សង្ឃស្ស វា គណាស្ស វា បុគ្គលស្ស វា និស្សន្និតតំ, តត្រាយំ នយោ -
សង្ឃស្ស តាវ ឯវំ និស្សន្និតតំ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ ទសហាតិក្កន្តំ និស្សគ្គិយំ,
ឥមាហំ សង្ឃស្ស និស្សន្នាមី” តិ និស្សន្និត្វា “អហំ, ភន្តេ, ឯកំ និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ អាបន្នោ, តំ បដិទេសេមី” តិ ឯវំ អាបត្តិ ទេសេតញ្ចា។ សចេ ទ្វេ ហោន្តិ,
“ទ្វេ” តិ វត្តតំ, សចេ តទុត្តរិ, “សម្ពហុលា” តិ វត្តតំ។ និស្សន្ននេបិ សចេ ទ្វេ វា
ពហូនិ វា ហោន្តិ, “ឥមា និ មេ, ភន្តេ, ចីវរា និ ទសហាតិក្កន្តានិ និស្សគ្គិយានិ,
ឥមា នាហំ សង្ឃស្ស និស្សន្នាមី” តិ វត្តតំ, ចាឡី វត្តំ អសក្កោន្តេន អញ្ញាថាបិ
វត្តតំ។ ព្យត្ថន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ព្រាហ្មបតញ្ចោ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ អាបត្តិ សរតិ វិវរតិ ឧត្តានី ករោតិ ទេសេតិ, យទិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អាបត្តិ បដិគ្គណ្ហាយ្យ” តិ
(ចូឡវ. ២៣៩), ឥមីនា លក្ខណេន អាបត្តិ បដិគ្គណ្ហិត្វា វត្តញ្ចោ “បស្សសី” តិ,
“អាម បស្សមី” តិ, “អាយតី សំវរេយ្យាសី” តិ, “សាជុ សុជ្ឈ សំវរិស្សមី” តិ។ ធួសុ
បន សម្ពហុលាសុ វា បុរិមនយេនេវ វចនកេនា កាតញ្ចោ។ ទេសិតាយ
អាបត្តិយា “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ ចីវរំ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
និស្សគ្គិយំ សង្ឃស្ស និស្សន្នំ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ ចីវរំ
ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យ” តិ (ចារា. ៤៦៤) ឯវំ និស្សន្នចីវរំ ឆាតតំ, ធួសុ
ពហូសុ វា វចនកេនា កាតញ្ចោ។

គណាស្ស បន និស្សន្នន្តេន “ឥមាហ” តិ វា “ឥមា និ អហ” តិ វា វត្វា
“អាយស្មន្តានំ និស្សន្នាមី” តិ វត្តតំ, អាបត្តិ ប្បដិគ្គាហកេនាបិ “សុណាន្តុ មេ
អាយស្មន្តោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ អាបត្តិ សរតិ... បេ... ទេសេតិ, យទាយស្មន្តានំ
បត្តកល្ល” តិ វត្តតំ, ចីវរា នេបិ “សុណាន្តុ មេ អាយស្មន្តោ, ឥទំ ចីវរំ ឥត្ថន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ និស្សគ្គិយំ អាយស្មន្តានំ និស្សន្នំ, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, អាយស្មន្តោ
ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យ” តិ (ចារា. ៤៦៦) វត្តតំ, សេសំ

បុរិមសទិសមេរ។ បុគ្គលស្ស បទ និស្សន្ទន្ត “ឥមាហ”ន្ត វា “ឥមាទិ អហ”ន្ត វា
វត្ថា “អាយស្មតោ និស្សន្ទាមី”តិ វត្ថតំ, និស្សន្ទត្វា “អហំ, ភន្តេ, ឯកំ និស្សន្ទិយំ
ចាចិត្តិយំ អាបន្នោ, តំ បដិទេសេមី”តិ ឯវំ អាបត្តិ ទេសេតញ្ចា។ សចេ បទ
នវកតរោ ហោតិ, “អាវុសោ”តិ វត្ថតំ, តេនាបិ “បស្សសី”តិ វា “បស្សថា”តិ វា
វុត្តេ “អាម, ភន្តេ”តិ វា “អាម អាវុសោ”តិ វា វត្ថា “បស្សមី”តិ វត្ថតំ, តតោ
“អាយតី សំវរេយ្យាសី”តិ វា “សំវរេយ្យាថា”តិ វា វុត្តេ “សាធុ សុដ្ឋ
សំវរិស្សមី”តិ វត្ថតំ។ ឯវំ ទេសិតាយ អាបត្តិយា “ឥមំ ចីវរំ អាយស្មតោ ទម្មី”តិ
ធាតតំ, ធូសុ តិសុ វា បុព្វេ វុត្តានុសារេនេវ នយោ វេទិតញ្ចា។ ធូន្ទំ បទ យថា
គណស្ស, ឯវំ និស្សន្ទិតតំ, តតោ អាបត្តិប្បជិគ្គហណាញា និស្សន្ទចីវរធានញា
តេសំ អញ្ញាតរេន យថា ឯកេន បុគ្គលេន, តថា កាតតំ, ឥទំ បទ
សព្វនិស្សន្ទិយេសុ វិធានំ។ ចីវរំ បត្តោ និសីទនន្ត វត្ថមត្តមេវ ហិ ធានំ, បរម្មុទំ
បទ វត្ថ “ឯត”ន្ត និស្សន្ទិតតំ។ សចេ ពហូនិ ហោតិ, “ឯតាទិ”តិ វត្ថតំ។
និស្សន្ទធានេបិ ឯសេវ នយោ។ និស្សន្ទវត្ថំ “ទិន្ទមិទំ ឥមិនា មយ្ហ”ន្ត សញ្ញាយ ន
បដិទេន្តស្ស ទុក្ខជំ, តស្ស សន្តកភារំ ញាត្វា លេសេន អច្ឆន្ទន្តោ សាមិកស្ស
ធុរនិក្ខេបេន ភណ្ឌំ អគ្សាបេត្វា កាវេតញ្ចាតិ។

វេសាលិយំ នព្វគ្គិយេ ភិក្ខុ អារត្ត អតិរេកចីវរធារណាវត្ថស្មី បញ្ញត្តំ,
“ទសាហាបរម”ន្ត អយមេត្ត អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ,
អនិស្សន្ទត្វា បរិភូត្តន្តស្ស ទុក្ខជំ, យថា ច ឥធ, ឯវំ សព្វត្ថ, តស្មា នំ បរតោ ន
វត្តាម។ ទសាហំ អនតិក្កន្តេបិ អតិក្កន្តសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស ច ទុក្ខជំ។
អតិក្កន្ត អនតិក្កន្តសញ្ញិនោបិ វេមតិកស្សបិ និស្សន្ទិយំ ចាចិត្តិយមេវ, តថា
អនធិដ្ឋិតាវិកប្បិតអស្សន្ទិតអនជ្ជាវិនជ្ជអនឡាវិលុត្តសុ
អធិដ្ឋិតាទិសញ្ញិនោ។ អន្តោទសាហំ អធិដ្ឋិតេ វិកប្បិតេ វិស្សន្ទិតេ នជ្ជេវិនជ្ជ
ទឡេ អច្ឆន្ទេ វិស្សាសេន គាហិតេ ឧម្មត្តកាធិនញា អនាបត្តិ។ អាចារិបត្តិ,

យថា ច ឥន្ទ្រំ, ឯវំ ឥន្ទ្រោ បរាជិបិ, ឧភតោចាតិមោក្ខសុបិ ហិ ចារាជិកានិ ច
សង្ឃាទិសេសា ច សីលវិបត្តិ, សេសាបត្តិយោ អាចារិវិបត្តិ, អាជីវិវិបត្តិ វា
ទិដ្ឋិវិបត្តិ វា កាចិ អាបត្តិ នាម នត្ថិ។ អាជីវិវិបត្តិបច្ចយា បន ឋបេត្វា ទុក្ខាសិទ្ធំ
ន អាបត្តិក្ខន្ធា បញ្ញត្តា, ទិដ្ឋិវិបត្តិបច្ចយា ចាចិត្តិយទុក្ខជវសេន ទេ អាបត្តិក្ខន្ធា
បញ្ញត្តាតិ, ឥន្ទមេត្ត លក្ខណំ, ឥតិ វិបត្តិកថា ឥន្ទេវ និដ្ឋិតាតិ, ន នំ ឥន្ទោ បរំ
វិចារយិស្សម។ ជាតិប្បមាណាសម្បន្នស្ស ចីវរស្ស អត្ថនោ សន្តកតា,
គណនុបកតា, ធិន្ទបលិពោធភារោ, អតិវេកចីវរតា, ទសាហាតិក្កមោតិ
ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ កថិនសមុជ្ឈានំ, អភិវិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ,
បណ្ណាត្តិវដ្តំ, កាយកម្មំ, វេទកម្មំ, វិចិត្តំ, វិវេទនន្តិ។

កថិនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ឧទោសិតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ និដ្ឋិតចីវរស្មី ភិក្ខុនាតិឯត្ថ បុរិមសិក្ខាបទេ វិយ អត្ថំ អគ្គហេត្វា
និដ្ឋិតេ ចីវរស្មី ភិក្ខុនោតិ ឯវំ សាមិវសេន ករណាវចនស្ស អត្ថោ វេទិតញ្ចោ។
ករណាវសេន ហិ ភិក្ខុនា ឥន្ទំ នាម កម្មំ កាតព្វំ, តំ នត្ថិ, សាមិវសេន បន
ភិក្ខុនោ ចីវរស្មី និដ្ឋិតេ កថិនេ ច ឧត្តតេ ឯវំ ឥមេហិ ចីវរនិដ្ឋានកថិនុត្តារេហិ
ធិន្ទបលិពោធា ឯកត្ថម្បិ ច ភិក្ខុ តិចីវរេន វិប្បវសេយ្យាតិ ឯវំ អត្ថោ
យុដ្ឋតិ។ តត្ថ តិចីវរេនាតិ តិចីវរនិដ្ឋាននយេន អនិដ្ឋិតេសុ សង្ឃាទិអាទិសុ
យេនកេនចិ។ វិប្បវសេយ្យាតិ វិយុត្តោ វសេយ្យ, “កាមោ ឯក្ខបចារោ
នាទ្ធិបចារោ” តិអាទិនា (ចារា. ៤៧៧) នយេន ចាឡិយំ វុត្តានំ
តាមនិគមននិវេសនឧទោសិតអដ្ឋមាឡិចាសាទហម្មិយនាវាសត្តខេត្តធម្មករ
ណាអារាមវិហាររុក្ខមូលអដ្ឋោកាសប្បកេទានំ បន្ទវសានំ និក្ខេបជ្ជានានំ
យត្ថកត្ថចិ និក្ខិបិត្វា តេសំ តាមាទិនំ ពហិ ហត្ថចាសាតិក្កមេន អរុណំ

ឧដ្ឋាបេយ្យាតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្តារោ បន សមន្តចាសាធិកាយំ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៤៧៣-៤៧៧-៨) វុត្តោ។ អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយាតិ យំ សង្ខេបា គិលានស្ស ភិក្ខុនោ តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសសម្មតិ នេតិ, តំ វេបេត្វា អលទ្ធសម្មតិកស្ស ភិក្ខុនោ ឯករត្តម្យិ វិប្បវាសតោ វុត្តនយេនេវ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយន្តិ វេទិតព្ពំ, កេវលំ ឥធ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ វត្តិវិប្បវុត្តំ អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា និស្សគ្គិយ” ត្ថិអាធិនា នយេន វចនភេទោ ហោតិ, អយំ បន វិសេសោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ព សន្តវុត្តវេន ជនបទចារិកំ បក្កមនវត្ថុស្មី

បញ្ញត្តំ, “អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្ថកំ, អវិប្បវុត្តិ វិប្បវុត្តសញ្ញានោ ចេវ វេមតិកស្ស
ច ទុក្កដំ។ វិប្បវុត្តិ វិប្បវុត្តសញ្ញានោបិ អវិប្បវុត្តសញ្ញានោបិ វេមតិកស្សាបិ
និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, តថា អបច្ចទ្ធដអវិស្សជ្ជិតាធិសុ ច
បច្ចទ្ធដវិស្សជ្ជិតាធិសញ្ញានោ។ អន្តោអរុណោ បច្ចទ្ធដេ បន បឋមកថិនេ
វុត្តវិស្សជ្ជិតាធិកេនេ ច អនាបត្តិ, តថា លទ្ធសម្មតិកស្ស វិប្បវាសេ។ អាពាធ
បន វ្យាបសន្តេ បច្ឆាកន្តព្ពំ, តត្ថេវ វា វិគេន បច្ចទ្ធវិភព្ពំ, អថាបិស្ស បុន សោ វា
អញ្ញោ វា អាពាធា កុប្បតិ, លទ្ធកប្បិយមេវ។ អធិដ្ឋិតចីវរតា,
អនត្ថតកថិនតា, អលទ្ធសម្មតិកតា, វត្តិវិប្បវាសោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ
អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ បឋមកថិនេ វុត្តប្បការានេវ។ កេវលញ្ញា តត្ថ
អនធិដ្ឋានំ អវិកប្បនញ្ញា អភិរិយា, ឥធ អប្បច្ចទ្ធវណំ, អយំ វិសេសោតិ។

ឧទោសិតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. អកាលចីវរសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ និដ្ឋិតចីវរស្មី ភិក្ខុនាតិ សាមីវសេនេវ ករណត្ថោ វេទិតញ្ចោ។
អកាលចីវរំ នាម ឃ្លាយំ “អនត្ថតេ កថិនេ វស្សានស្ស បច្ឆិមោ មាសោ, អត្ថតេ
កថិនេ បញ្ចមាសា”តិ (ចារា. ៦៤៩) ចីវរកាលោ វុត្ថោ, តំ បេត្វា អញ្ញោ
ឧប្បន្នំ, យញ្ច កាលេបិ សង្ឃស្ស វា “ឥទំ អកាលចីវរ”ន្តិ, បុគ្គលស្ស វា “ឥទំ
តុយ្ហំ ទម្មី”តិ អាទិនា នយេន ទិន្នំ, ឯតំ អកាលចីវរំ នាម។ ឧប្បជ្ឈេយ្យាតិ ឯវុបំ
ចីវរំ អត្ថនោ ភាគបដិលាភវសេន សង្ឃតោ វា សុត្តន្តិកាទិគណតោ វា
ញាតិតោ វា មិត្តតោ វា បំសុក្ខលំ វា អត្ថនោ វា ជនេន (ចារា. ៥០០), អថ វា បន
“អដ្ឋិមា, ភិក្ខុវេ, មាតិកា ចីវរស្ស ឧប្បនាយ សីមាយ ទេតិ, កតិកាយ ទេតិ,
ភិក្ខុបញ្ញត្តិកាយ ទេតិ, សង្ឃស្ស ទេតិ, ឧកតោសង្ឃស្ស ទេតិ,
វស្សវុជ្ជសង្ឃស្ស ទេតិ, អាទិស្ស ទេតិ, បុគ្គលស្ស ទេតិ”តិ (មហាវ. ៣៧៩)
ឥមាសំ អដ្ឋន្នំ មាតិកានំ អញ្ញាតរតោ ឧប្បជ្ឈេយ្យ។ ឯត្ថ ច “សីមាយ ទម្មី”តិ ឯវំ
សីមំ បរាមសីត្វា ទេន្តោ សីមាយ ទេតិ នាម, ឯស នយោ សត្តត្ថ។ ឯត្ថ ច សីមាតិ
ខណ្ឌសីមា ឧបចារសីមា សមាទសំវាសសីមា អវិប្បវាសសីមា លាភសីមា
តាមសីមា និគមសីមា នគរសីមា អព្ពន្ធសីមា ឧទកុក្ខេបសីមា ជនបទសីមា
រជ្ជសីមា រជ្ជសីមា ទីបសីមា ចក្កវាឡសីមាតិ បន្ទរសវិជា។ តត្ថ ឧបចារសីមា
នាម បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបេន, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបាហដ្ឋានេន
បរិច្ឆិន្ទា។ អថ ច ភិក្ខុនំ ធុវសន្និទាតជ្ជានតោ វា បរិយន្តេ បិតកោជនសាលតោ
វា និពទ្ធវសនកអាវាសតោ វា ជាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ទ្វិន្នំ លេខ្មទាតានំ អន្តោ
“ឧបចារសីមា”តិ វេទិតញ្ចោ។ សា បន អាវាសេ វឡន្តេ វឡតិ, ហាយន្តេ ហាយតិ,
យោជនសតម្បិ ឧបចារសីមាវ ហោតិ។ តត្ថ ទិន្នលាភោ សព្ពេសំ
អន្តោសីមគតានំ ចាបុណាតិ, ភិក្ខុនីនំ អាវាមបវេសនសេនាសនាបុច្ឆនានិ
បរិវាសមាទត្តារោចនំ វស្សន្នេទិនិស្សយសេនាសនក្កាហាទិវិជានន្តិ ឥទម្បិ
សត្តំ ឥមិស្សាវ សីមាយ វសេន វេទិតញ្ចោ។ លាភសីមាតិ យំ

រាជរាជមហាមត្តាធម្មោវិហារំ ការាបេត្វា តារុតំ វា អន្ធមោជនំ វា យោជនំ វា
សមន្តា បរិច្ឆិទ្ធា “អយំ អម្ពាភំ វិហារស្ស លាភសីមា, យំ ឯត្ថន្តរេ ឧប្បជ្ជតិ, តំ
សត្វំ អម្ពាភំ វិហារស្ស ទេមា” តិ បេស្ថិ, អយំ លាភសីមា នាម។
កាសិកោសលាទីនំ បន រជ្ជានំ អន្តោ ពហូ ជនបទា ហោន្តិ, តត្ថ ឯកោ
ជនបទបរិច្ឆេទោ ជនបទសីមា, កាសិកោសលាទិរជ្ជបរិច្ឆេទោ រជ្ជសីមា,
ឯកស្ស រញ្ជោ អាណាបវត្តិដ្ឋានំ រជ្ជសីមា, សមុទ្ទន្តេន បរិច្ឆិទ្ធា មហាទីទោ វា
អន្តរទីទោ វា ទីបសីមា, ឯកចក្កវាឡបព្ពតបរិក្ខេបព្ពន្ធនំ ចក្កវាឡសីមា,
សេសា និទានកថាយំ វុត្តនយា ឯវ។ តត្ថ “ខណ្ឌាសីមាយ ទេមា” តិ ទិន្នំ
ខណ្ឌាសីមជ្ឈានំយេវ ចាបុណាតិ, តតោ ពហិសីមាយ សីមន្តិកដ្ឋានម្យំ ន
ចាបុណាតិ។ “ឧបចារសីមាយ ទេមា” តិ ទិន្នំ បន អន្តោបរិច្ឆេទេ
ខណ្ឌាសីមាសីមន្តិកាសុ បីតានម្យំ ចាបុណាតិ, សមាទសំវាសសីមាយ ទិន្នំ
ខណ្ឌាសីមាសីមន្តិកដ្ឋានំ ន ចាបុណាតិ, អវិប្បវាសសីមាលាភសីមាសុ ទិន្នំ
តាសំ អន្តោគធានំយេវ ចាបុណាតិ, តាមសីមាទីសុ ទិន្នំ តាសំ សីមានំ អព្ពន្ធរ
ពទ្ធសីមជ្ឈានម្យំ ចាបុណាតិ, អព្ពន្ធរសីមាឧទកុក្ខេបសីមាសុ ទិន្នំ តត្ថ
អន្តោគធានំយេវ ចាបុណាតិ, ជនបទសីមាទីសុ ទិន្នម្យំ តាសំ អព្ពន្ធរ
ពទ្ធសីមជ្ឈានម្យំ ចាបុណាតិ, តស្មា យំ ជម្ពុទីបេ បេត្វា “តម្កបណ្ឌិទីបេ សង្ឃស្ស
ទេមា” តិ ទីយតិ, តំ តម្កបណ្ឌិទីបតោ ឯកោបិ គន្ធា សព្វេសំ សង្កណ្ឌិតុំ
លភតិ។ សចេបិ តត្ថេវ ឯកោ សភាកោភិក្ខុ សភាកានំ ភាគំ គណ្ហាតិ, ន
វាវេតព្ពោ។ យោ បន វិហារំ បរិសិត្វា “អសុកសីមាយា” តិ អវត្វាវ កេវលំ
“សីមាយ ទម្មី” តិ វេទតិ, សោ បុច្ឆិតព្ពោ “សីមា នាម ពហុវិទា, កតំ សន្ធាយ
វេទសី” តិ, សចេ វេទតិ “អហមេតំ ភេទំ ន ជាធាមិ, សីមជ្ជកសង្ឃោ គណ្ហាតូ” តិ,
ឧបចារសីមជ្ជេហិ ភាជេតព្ពំ។

កតិកាយាតិឯត្ថ កតិកា នាម សមាណលាភកតិកា។ សា បន ឯវំ
កាតត្តា, ឯកស្មីវិហារេ សន្និបតិទេហិ ភិក្ខុហិ យំ វិហារំ សង្កណ្ឌិតុកាមា
សមាណលាភំ កាតុំ ឥច្ឆន្តិ, តស្ស នាមំ គហេត្វា “អសុកោ នាម វិហារោ
ចោរាណាកោ អប្បលាភោ” តិ យំ កិញ្ចិ ការណំ វត្ថា “តំ វិហារំ ឥមំ នា
វិហារេន សទ្ធិំ ឯកលាភំ កាតុំ សង្ឃស្ស រុច្ឆតិ” តិ ភិក្ខុត្ថំ សាវេតព្ភំ, ឯត្តាវតា
តស្មីវិហារេ និសិដ្ឋោបិ ឥធ និសិដ្ឋោវ ហោតិ, តស្មីវិហារេបិ ឯវមេវ កាតព្ភំ,
ឯត្តាវតា ឥធ និសិដ្ឋោបិ តស្មី និសិដ្ឋោវ ហោតិ។ ឯកស្មីវិហារេ លាភេ
ភាជិយមាណេ ឥតរស្មី បិតស្ស ភាគំ គហេតុំ វដ្តតិ។

ភិក្ខុបញ្ញត្តិយាតិ ឯត្ថ ភិក្ខុបញ្ញត្តិ នាម ធាយកស្ស បរិច្ចាគបញ្ញត្តិដ្ឋានំ,
តស្មា “យត្ថ មយ្ហំ ធុវការា ករិយន្តិ, តត្ថ ទម្មី” តិ វា “តត្ថ ទេថា” តិ វា វុត្ថេ យត្ថ
តស្ស ចាកវត្ថំ វា វត្ថតិ, យតោ វា ភិក្ខុ និច្ចំ ភោជេតិ, យត្ថ វា តេន កិញ្ចិ
សេនាសនំ កតំ, សព្ពត្ថ ទិន្នមេវ ហោតិ។ សចេ បន ឯកស្មី ធុវការដ្ឋានេ
ថោកតរា ភិក្ខុ ហោន្តិ, ឯកមេវ វា វត្ថំ ហោតិ, មាតិកំ អាហារេបេត្វា យថា សោ
វទតិ, តថា គហេតព្ភំ។

សង្ឃស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ វិហារំ បរិសិត្វា “សង្ឃស្ស ទម្មី” តិ ទិន្នំ
ឧបចារសីមាគតានព្វា តតោ ពហិទ្ធាបិ តេហិ សទ្ធិំ ឯកាពទ្ធានព្វា ចាបុណាតិ,
តស្មា តេសំ កាហាកេ សតិ អសម្បត្តានម្បិ ភាគោ ធាតត្តោ។ យំ បន ពហិ
ឧបចារសីមាយ ភិក្ខុ ទិស្វា “សង្ឃស្ស” តិ ទិយតិ, តំ ឯកាពទ្ធបរិសាយ
ចាបុណាតិ។ យេ បន ទ្វាទសហិ ហត្ថេហិ បរិសំ អសម្បត្តា, តេសំ ន
ចាបុណាតិ។

ឧកតោសង្ឃស្សតិ ឯត្ថ បន យំ ឧកតោសង្ឃស្ស ទិន្នំ, តតោ ឧបឡំ ភិក្ខុនំ,
ឧបឡំ ភិក្ខុនំ ធាតព្ភំ។ សចេបិ ឯកោ ភិក្ខុ ហោតិ, ឯកា វា ភិក្ខុនី, អន្តមសោ

អនុបសម្បជ្ជស្សបិ ឧបឡមេវ ធាតព្វំ។ “ឧភតោសជ្ឈស្ស ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេ
បន សចេ ទស ភិក្ខុ ច ទស ភិក្ខុនិយោ ច ហោន្តិ, ឯកវិសតិ បជីវសេ កត្វា
ឯកោ បុគ្គលស្ស ធាតព្វោ, ទស ភិក្ខុសជ្ឈស្ស, ទស ភិក្ខុនិសជ្ឈស្ស ច, យេន
បុគ្គលិកោលទ្វោ, សោសជ្ឈតោបិ អត្តនោ វស្សគ្គន គហេតុំ លភតិ, កស្មា?
ឧភតោសជ្ឈគ្គហណោន គហិតត្តា, “ឧភតោសជ្ឈស្ស ច ចេតិយស្ស ចា”តិ
វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥធ បន ចេតិយស្ស សជ្ឈតោ ចាបុណ្ហកោដ្ឋាសោ នាម
នត្ថិ, ឯកបុគ្គលស្ស បត្តកោដ្ឋាសសមោ ឯកោ កោដ្ឋាសោ ហោតិ។
“ភិក្ខុសជ្ឈស្ស ច ភិក្ខុនិពញា”តិ វុត្តេ បន ន មជ្ឈេ ភិក្ខុត្វា ធាតព្វំ, ភិក្ខុ ច
ភិក្ខុនិយោ ច គណេត្វា ធាតព្វំ។ “ភិក្ខុសជ្ឈស្ស ច ភិក្ខុនិពញា តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេ
បុគ្គលោវិសុំ នលភតិ, ចាបុណ្ហកោដ្ឋាសតោ ឯកមេវ លភតិ។ “ចេតិយស្ស
ចា”តិ វុត្តេ បន ចេតិយស្ស ឯកោ បុគ្គលបជីវសោ លព្ពតិ។ “ភិក្ខុនពញា
ភិក្ខុនិពញា”តិ វុត្តេបិ ន មជ្ឈេ ភិក្ខុត្វា ធាតព្វំ, បុគ្គលគណនាយ ឯវ វិភជិតព្វំ,
តេហិ សទ្ធិ បុគ្គលចេតិយបរាមសនំ អនន្តរនយសទិសមេវ, យថា ច ភិក្ខុសជ្ឈ
អាទិ កត្វា នយោ និតោ, ឯវ ភិក្ខុនិសជ្ឈំ អាទិ កត្វាបិ នេតព្វោ។ “ភិក្ខុសជ្ឈស្ស
ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេបិ បុគ្គលស្ស វិសុំ នលព្ពតិ, ចេតិយស្ស បន លព្ពតិ។
“ភិក្ខុនពញា តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេបិ វិសុំ នលព្ពតិ, ចេតិយស្ស បន លព្ពតិយេវ។

វស្សវុជ្ជសជ្ឈស្សតិ ឯត្ថ សចេ វិហារំ បរិសិទ្ធា “វស្សវុជ្ជសជ្ឈស្ស ទម្មី”តិ
វទតិ, យេ តត្ថ វស្សច្នេទំ អកត្វា បុរិមវស្សវុជ្ជា, តេសំ ពហិ សីមជ្ឈានម្មិ
ចាបុណ្ហាតិ, ន អញ្ញេសំ។ សចេ បន ពហិឧបចារសីមាយំ បិតោ
“វស្សវុជ្ជសជ្ឈស្ស”តិ វទតិ, យត្ថ កត្ថច វុជ្ជវស្សនំ សព្វេសំ សម្បត្តានំ
ចាបុណ្ហាតិ។ អថ “អសុករិហារេ វស្សវុជ្ជស្ស”តិ វទតិ, តត្ថ វស្សវុជ្ជានំយេវ
យាវ កថិនស្សញ្ញាវា ចាបុណ្ហាតិ។ គិម្ពានំ បឋមទិវសតោ បជ្ឈាយ ឯវ វទតិ,
តត្ថ សម្មធិក្ខតានំ សព្វេសំ ចាបុណ្ហាតិ, ន អញ្ញេសំ។

អាទិស្ស ទេតីតិ អាទិសិទ្ធា បរិច្ឆិទ្ធា ទេតិ, កេដ? ភិក្ខុ អដ្ឋតនាយ វា
ស្វាតនាយ វា យាគុយា និមន្តត្វា តេ យវេ យាគុំ ចាយេត្វា “ឥមា និ ជីវរា និ
យេហិ មយ្ហំ យាគុ បីតា, តេសំ ទម្មី” តិ វេទតិ, យេហិ និមន្តតេហិ យាគុ បីតា,
តេសំយេវ ចាបុណាតិ, ភត្តខន្ធកាធិហិ និមន្តតេសុបិ ឯសេវ នយោ។

បុគ្គលស្ស ទេតីតិ “ឥទំ ជីវំ ឥត្តន្ទាមស្ស ទម្មី” តិ ឯវំ បរម្មុខា វា, ចាទមូលេ
វេបេត្វា “ឥទំ តុម្ហាក” តិ ឯវំ សម្មុខា វា ទេតីតិ អយមេត្ត សង្ខេបកថា, វិត្តារោ
បន សមន្តចាសាធិកាយំ វុត្តោ។ ឥតិ ឥមាសំ អដ្ឋន្នំ មាតិកាបទានំ វសេន យំ
អកាលជីវលក្ខណេន បដិលទ្ធិ, តំ សន្ធាយ “អកាលជីវំ ឧប្បជ្ឈេយ្យា” តិ
វុត្តំ។

អាកម្មមាណេនាតិ ឥន្ទមាណេន។ ឧប្បមេវ ការេតព្ពន្ធិ សីយំ
អន្តោទសាហាយេវ ការេតព្ពំ។ នោ ចស្ស ចារិប្បវីតិ នោ ច ចារិប្បវី ភវេយ្យ,
យត្តកេន ករិយមាណំ អធិជ្ជានជីវំ បហោតិ, តំ ជីវំ តត្ថកំ ន ភវេយ្យ, ឧនកំ
ភវេយ្យតិ អត្តោ។ សតិយា បច្ឆាសាយាតិ “អសុកទិវសំ នាម សង្ខេប ជីវរា និ
លភិស្សតិ, តតោ មេ ជីវំ ឧប្បជ្ឈិស្សតី” តិ ឥមិនា នយេន
សង្ឃគណញ្ញាតិមិត្តេសុ វា អញ្ញាតវជ្ជានតោ, “បំសុក្ខលំ វា លន្ទាមី” តិ, “ឥមិនា
វា កប្បិយភណ្ឌេន ជីវំ គណ្ហិស្សាមី” តិ ឯវំ វិជ្ជមានាយ ជីវរាសាយ។ តតោ ច
ឧត្តរីតិ មាសបរមតោ ច ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ, និស្សគ្គិយន្តិ អត្តោ។ យទិ បនស្ស
មូលជីវំ សណ្ឋំ ហោតិ, បច្ឆាសាជីវំ ដូលំ ហោតិ, ន សក្កា យោដេតុំ, វត្តិយោ
ច សេសា ហោន្តិ, ន តាវ មាសោ បូរតិ, ន អកាមា ជីវំ ការេតព្ពំ, អញ្ញំ
បច្ឆាសាជីវំ លភិទ្ធា ឯវំ កាលព្ពន្ធលេ ការេតព្ពំ។ សចេ ន លភតិ,
បច្ឆាសាជីវម្បិ បរិក្ខារចោឡំ អធិជ្ជាតព្ពំ។ អថ មូលជីវំ ដូលំ ហោតិ,
បច្ឆាសាជីវំ សណ្ឋំ, មូលជីវំ បរិក្ខារចោឡំ អធិជ្ជហិទ្ធា បច្ឆាសាជីវមេវ

មូលដ្ឋាន កត្តា បែបតម្កល់, តំ បុន មានបរិហារ លក្ខតិ, ឯតេនុបាយន យាវ ន
លក្ខតិ, តាវ អញ្ញា មូលដ្ឋាន កត្តា បែបតំ លក្ខតិ។ ឥមស្ស “ឥទំ មេ, កន្តេ,
អកាលដ្ឋាន មាសាតិក្កន្តំ និស្សគ្គិយ” ឆ្ល (ចារា. ៥០០) ឥមនា នយេន
និស្សន្ទនវិជានំ វេទិតតំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត អកាលដ្ឋាន បដិគ្គហេត្វា មាសំ
អតិក្កមនវត្ថុស្មី

បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, ឥតោ បរំ សត្វំ បឋមកដិនេ
វុត្តសធិសមេវ។ កេវលញ្ញា តត្ថ ធនាហាតិក្កមោ, ឥធម មាសាតិក្កមោតិ អយំ
វិសេសោ។ សេសំ តាធិសមេវាតិ។

អកាលដ្ឋានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. បុរាណដ្ឋានសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ អញ្ញាតិកាយាតិ នញ្ញាតិកាយ, មាតិតោ វា បិទិតោ វា យាវ
សត្តមំ យុគំ, តាវ កេនចិ អាការេន អសម្ពុទ្ធាយាតិ អត្ថោ។ ភិក្ខុនិយាតិ
សាកិយានិយោវិយ សុទ្ធិភិក្ខុសង្ឃេ វា ឧកតោសង្ឃេ វា ឧបសម្បន្ទាយ។
បុរាណដ្ឋានន្តិ វជិត្វា កប្បំ កត្វា ឯកវាវម្បិ និវត្តំ វា ចារុតំ វា, យំ អន្តមសោ
បរិភោគសីសេន អំសេ វា មត្តកេ វា កត្វា មគ្គំ គតោ ហោតិ, ឧស្សីសកំ វា
កត្វា និបន្នោ, ឯតម្បិ បុរាណដ្ឋានមេវ។ ឆោវាបេយ្យ វាតិ សចេ
“ឆោវា” តិវាចាយ វទតិ, កាយវិការំ វា ករោតិ, ហេតុន វា ហេតុ ទេតិ,
ចាទមូលេ វា បែបតិ, អន្តោទ្វាទសហេតុ ឱកាសេ បត្វា ឧបរិ វា ឱបតិ, អញ្ញាស្ស
វា ហេតុ បេសេតិ, តាយ ឆោតំ, ឆោវាបិទមេវ ហោតិ,
រជាបនាគោដាបនេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សិក្ខាមាធាយ វា សាមណេវិយា វា

ឧបាសិកាយ វា ហេតុ ជោរនត្តាយ ទេតិ, សា សេ ឧបសម្បជ្ជិត្វា ជោរតិ,
ឯវម្បិ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ ឧបាសកស្ស វា សាមណោស្ស វា ហេតុ ទិន្នំ
ហោតិ, សោ ចេ លិដ្ឋេ បរិវត្ត ឧបសម្បជ្ជិត្វា ជោរតិ, ឧបាសក្ស ភិក្ខុស្ស វា ទិន្នំ
ហោតិ, សោ ចេ លិដ្ឋេ បរិវត្ត ជោរតិ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយមេវ,
រជាបនាគោជាបនេសុបិ ឯសេវ នយោ។ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, បុរាណាច្ឆរំ
អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ជោរាបិ តំ និស្សគ្គិយ” ត្ថិ (ចារា. ៥០៥) ឥមនា បនេត្ថ
នយេន និស្សជ្ជនវិជានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេវ អារព្ព បុរាណាច្ឆរំ ជោរាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ “ជោរា” តិ អាទិកាយ អាណាត្តិយា, ឯវំ
អាណាត្តាយ ច ភិក្ខុនិយា ឧទ្ធអសដ្ឋនាទីសុ សព្ពប្បយោគេសុ ភិក្ខុនោ ទុក្ខជំ។
ជោរិត្វា ឧក្ខិត្តមត្តំ បន វត្តមត្តំ អាគោជិតមត្តញ្ច និស្សគ្គិយំ ហោតិ,
ជោរនាទីនិ តីណិបិ ទ្វេ វា កាវាបេន្តស្ស ឯកេន វត្ថុនា និស្សគ្គិយំ, ឥតវេហិ
ទុក្ខជំ។ សេ ច បន “ជោរា” តិ វុត្តា សព្ពានិបិ ករោតិ, ជោរនបច្ចយាវ អាបត្តិ។
“ឥមស្មី ច្រវេ យំ កត្តព្ពំ, តំ ករោហិ” តិ វេទតោ បន ឯកវាចាយ ចាចិត្តិយេន
សទ្ធិទ្វេ ទុក្ខជាតិ, ភិក្ខុនិសង្ឃវសេន ឯកតោឧបសម្បជ្ជាយ ជោរាបេន្តស្ស
អនិស្សជ្ជិត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស, អញ្ញាស្ស វា សន្តកំ និសីទនបច្ចត្ថរណំ វា
ជោរាបេន្តស្ស, ញាតិកាយ អញ្ញាតិកសញ្ញនោ ចេវ, វេមតិកស្ស ច ទុក្ខជំ,
អញ្ញាតិកាយ ញាតិកសញ្ញនោបិ វេមតិកស្សបិ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយមេវ។
ឥតោ បរំ បន ឯវុបេសុ ហានេសុ “តិកចាចិត្តិយ” ត្ថិ វត្តាម, សេ ញាតិកាយ
សហាយា អញ្ញាតិកា “ជោរា” តិ អវុត្តា វា ជោរតិ, អបរិភុត្តំ វា អញ្ញំ វា បរិក្ខារំ
ជោរតិ, សិក្ខាមនសាមណោវិយោ វា ជោរត្ថិ, អនាបត្តិ, ឧម្មត្តកាទីនំ
អនាបត្តិយេវ។ បុរាណាច្ឆរតា, ឧបចារេ វត្ថុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា
អាណាបនំ, តស្ស ជោរនាទីនិ ចាតិ ឥមនេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។

សញ្ញាវិស្វកម្មសមុជ្ឈានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណាត្តិវដ្តំ, កាយកម្មំ,
វេទកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បុរាណចីវរសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. ចីវរប្បដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ អញ្ញាតិកាយាតិសំ វុត្តនយមេវ, តស្មា ឥតោ បរំ កត្តចំ ន
វិចារយិស្សាម។ ចីវរន្តំ ធន្នំ អញ្ញាតំ វិកប្បនុបគំ, ឯស នយោ សព្វេសុ
ចីវរប្បដិសំយុត្តសិក្ខាបទេសុ។ យត្ថ បនវិសេសោ ភវិស្សតិ, តត្ថ វត្តាម។
បដិគ្គណ្ហាយ្យាតិឯត្ថ ហត្ថេន វា ហត្ថេ ទេតុ, ចាទម្វលេ វា វេបេតុ, ធម្មកថំ
កថេន្តស្ស វត្ថេសុ ឱបិយមាទេសុ ឧបចារំ មុញ្ញាត្វាបិ ឧបរិ វា ឱបេតុ, សចេ
សាទិយតិ, បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ យស្ស កស្សចិ បន អនុបសម្បន្នស្ស ហត្ថេ
បេសិកំ គណ្ហាតុំ វដ្តតិ, “បំសុក្ខលំ គណ្ហាស្សតិ” តិ សង្ការក្ខជាទីសុ វេបិវត្ថម្យិ
បំសុក្ខលំ អធិដ្ឋហិត្វា គហេតុំ វដ្តតិយេវ។ អញ្ញាត្រ ចារិវត្តកាតិ យំ
“អន្តមសោ ហរិជកក្ខណ្ឌាម្យិ ទត្វា វា ទស្សមី” តិ អាគោកំ កត្វា វា ចារិវត្តកំ
គណ្ហាតិ, តំ វេបេត្វា អញ្ញំ អន្តមសោ វិកប្បនុបគំ បដបរិស្សាវនម្យិ
គណ្ហាន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ តត្រ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ អញ្ញាតិកាយ
តិក្ខនិយា ហត្ថេតោ បដិគ្គហិតំ អញ្ញាត្រ ចារិវត្តកា និស្សគ្គិយ” ត្ថិ (ចារា. ៥០២)
ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។

រាជគហេ ឧទាយិត្ថេវ អារព្ព ចីវរប្បដិគ្គហណវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “អញ្ញាត្រ
ចារិវត្តកា” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាតិកំ,
គហណាត្ថាយ ហត្ថប្បសារណាទិប្បយោគេ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ
ហោតិ, និស្សជ្ជិតព្ពំ, តិកថាចិត្តិយំ, ឯកតោឧបសម្បជ្ជាយ ញាតិកាយ ច

អញ្ញាតិកសញ្ញាស្ស វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។ វិស្សាសគ្គាហោ, តាវកាលិកេ,
បត្តត្ថវិកាធិម្ហំ ច អនធិដ្ឋាតព្ពបរិក្ខារេ, សិក្ខាមាណសាមណេវីនំ ហត្ថតោ
គហាលោ, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ វិកប្បនុបគច្ឆីវតា, ចារិវត្តកាការោ,
អញ្ញាតិកាយ ហត្ថតោ គហាលាន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។
សញ្ញាវត្ថុសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, សេសំ ចតុត្ថសទិសមេវាតិ។

ចីវរប្បដិគ្គហាលាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. អញ្ញាតកវិញ្ញាតិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធរដ្ឋ គហបតិន្តិភិក្ខុសុ អបព្ពជិតមនុស្សំ។ គហបតានិទ្ធិភិក្ខុនិសុ
អបព្ពជិតីត្ថី, ឯស នយោ សព្ពេសុ គហបតិប្បដិសំយុត្តេសុ សិក្ខាបទេសុ។
វិញ្ញាបេយ្យាតិ យាចេយ្យ វា យាចាបេយ្យ វា។ អញ្ញាត្រ សមយាតិ យោ
អច្ឆិន្ទចីវរោ វា ហោតិ នដ្ឋចីវរោ វា, តស្ស តំ សមយំ វេបេត្វា អញ្ញាស្មី
វិញ្ញាបនប្បយោគេ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ តត្ថ “ឥទំ មេ, កន្លេ,
ចីវរំ អញ្ញាតកំ គហបតិកំ អញ្ញាត្រ សមយាវិញ្ញាបិតំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (ចារា.
៥២៤) ឥមីនា នយេន និស្សន្ន័នវិជានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្នំ អារព្ព ចីវរវិញ្ញាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ “អញ្ញាត្រ សមយា”តិ
អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកកាចិត្តិយំ,
ញាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញានោ វេមតិកស្ស ច ទុក្ខដំ។ សមយេ វា
ញាតកប្បវារិតេ វាវិញ្ញាបេន្តស្ស, អញ្ញស្ស វា ញាតកប្បវារិតេ តស្សេវត្ថាយ
វិញ្ញាបេន្តស្ស, អត្ថនោ ធនេន គល្លាន្តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
វិកប្បនុបគច្ឆីវតា, សមយាការោ, អញ្ញាតកវិញ្ញាតិ, តាយ ច បដិលាភោតិ
ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ចតុត្ថសទិសានេវាតិ។

អញ្ញាតករិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. តតុត្ថវិសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ តព្យោតិ តំ អដ្ឋង្គិយំ វា នដ្ឋង្គិយំ វា។ អភិបាដ្ឋង្គិ អភិ ឧបសគ្គោ, ហិរិ តុដ្ឋង្គិ អត្ថោ, គណ្ហាតុដ្ឋង្គិ វុត្ថំ ហោតិ។ បវារេយ្យាតិ ឥច្ឆាបេយ្យ, ឥច្ឆំ វុច្ចិ ឧប្បាទេយ្យ, “យាវត្ថកំ ឥច្ឆសិ, តាវត្ថកំ គណ្ហាហិ” តិ វេ វិមន្តេយ្យាតិ អត្ថោ, យថា វា “នេក្ខម្មំ ទដ្ឋ ខេមតោ” តិ (សុ. និ. ៤២៦, ១១០៤; ចូឡនិ. ជតុកណ្ហាមាណាវបុច្ឆានិទ្ទេស ៦៧) ឯតុ ទិស្វាតិ អត្ថោ, វេ វិមនាបិ “អភិបាដ្ឋង្គិ បវារេយ្យា” តិ ឧបនេត្វា បុរតោ វេ បេន្តោ កាយេន វា, “អម្ពា កំ ទុស្សកោដ្ឋាគារតោ យត្ថកំ ឥច្ឆស, តត្ថកំ គណ្ហាហិ” តិ វេ វិមន្តោ វា ហាយ វា អភិហិរិ ត្វា វិមន្តេយ្យាតិ អត្ថោ។ សន្តរុត្តរ បរមន្តិ សអន្តរំ ឧត្តរំ បរមំ អស្ស ចីវរស្សាតិ សន្តរុត្តរ បរមំ, វិវាសនេន សទ្ធិ ចារុបនំ ឧក្កជ្ជបរិច្ឆេទោ អស្សាតិ វុត្ថំ ហោតិ។ តតោ ចីវរំ សាទិតញ្ញន្តិ តតោ អភិបាដ្ឋង្គិ វេ វិមន្តោ ឯតុ វេ វិមន្តោ ឯតុ តតោ បរិ។

តត្រាយំ វិទិច្ឆយោ - យស្ស អដ្ឋង្គិ តចីវរស្ស តីណិ នដ្ឋានិ, តេន ទ្វេ សាទិតញ្ញន្តិ, ឯកំ វិវាសេត្វា ឯកំ ចារុបិត្វា អញ្ញំ សភាគដ្ឋានតោ បរិយេសិតញ្ញំ។ យស្ស ទ្វេ នដ្ឋានិ, តេន ឯកំ សាទិតញ្ញំ។ សចេ បន បកតិយាវ សន្តរុត្តរេន ចរតិ, ទ្វេ សាទិតញ្ញន្តិ, វេ ឯកំ សាទិយន្តេនេវ សមោ ភវិស្សតិ។ យស្ស តីសុ ឯកំ នដ្ឋំ, កិញ្ញំ ន សាទិតញ្ញំ។ យស្ស បន ទីសុ ឯកំ នដ្ឋំ, ឯកំ សាទិតញ្ញំ។ យស្ស ឯកំ យេវ ហោតិ, តញ្ញំ នដ្ឋំ, ទ្វេ សាទិតញ្ញន្តិ។ ភិក្ខុនិយា បន បញ្ចសុ នដ្ឋេសុ ទ្វេ សាទិតញ្ញន្តិ, ចត្វសុ នដ្ឋេសុ ឯកំ សាទិតញ្ញំ, តីសុ នដ្ឋេសុ ន កិញ្ញំ សាទិតញ្ញំ, កោ បន វា ទោ ទីសុ វា ឯកស្មី វា។ យេន កេន ចិ ហិ សន្តរុត្តរ បរមតាយ ហិតញ្ញំ, តតោ ឧត្តរិ វិញ្ញាបនប្បយោគេ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន

និស្សក្តិយំ ហោតិ។ តត្ថ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, បីវំ អញ្ញាតកំ គហបតិកំ តតុត្តរិ
វិញ្ញាបិតំ និស្សក្តិយ”ន្ត (ចារា. ៥២៤) ឥមំនា នយេន និស្សន្ននិធានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ ភិក្ខុ អារព្ព ពហុបីវំវិញ្ញាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកកាចិត្តិយំ, ព្យាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញិនោ
វេមតិកស្ស វា ធុក្កដំ។ ទ្វេ បីវំវាទិ កត្វា “សេសកំ អាហរិស្សមី”តិ វត្វា
គណ្ណាន្តស្ស, “សេសកំ តុយ្ហំយេវ ហោតូ”តិ វុត្ថស្ស, ន អច្ឆិន្ននដ្ឋការណា ធិន្ន
គណ្ណាន្តស្ស, វុត្ថនយេន ព្យាតកប្បវារិតេ វិញ្ញាបេន្តស្ស, អត្ថនោ ធនេន
គណ្ណាន្តស្ស, ឧម្ពត្ថកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ តតុត្តរិតា, អច្ឆិន្នាធិការណតា,
អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិ, តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ចតុត្ថសធិសាលោវាតិ។

តតុត្តរិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. ឧបក្ខដសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ ភិក្ខុ បនេវ ឧទ្ទិស្សតិ “ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទស្សមី”តិ ឯវំ
អបទិសិទ្ធា។ បីវំវេតាបន្នន្ត ហិរញ្ញាធិកំ បីវំមូលំ។ ឧបក្ខដំ ហោតិ តិ សន្និទំ
ហោតិ, សំហរិទ្ធា បបិតំ។ វេតាបេត្វាតិ បរិវត្តេត្វា, កាវេត្វា វា កិណ្ឌិត្វា វាតិ
អត្តោ។ បីវំវេន អន្ទាទេស្សមីតិ វោហារវេនមេតំ, ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
ទស្សមីតិ អយំ បនេត្ថ អត្តោ។ តត្រ ចេសោតិ យត្រ សោ គហបតិ វា
គហបតានី វា, តត្រ សោ ភិក្ខុ បុព្វេ អប្បវារិតោ ឧបសម្ព័មិត្វា បីវំវេ វិកប្បំ
អាបន្នេយ្យ ចេតិ អយមេត្ថ បទសម្ពន្ធា។ វិកប្បំ អាបន្នេយ្យាតិ វិសិដ្ឋកប្បំ
អធិកវិធានំ អាបន្នេយ្យ។ យថា បន តមាបន្នតិ, តំ ទស្សេតុ សាធុ
វតាតិអាធិមាហា។ តត្ថ សាធុតិ អាយាចនេ និចាតោ។ វតាតិ បរិវិតក្កោ។ មន្តិ

អត្តានំ និទ្ទិសតិ។ អាយស្មាតិ បរំ អាលបតិ។ ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វាតិ អាយតាធិសុ
អញ្ញាតរំ។ កល្យាណកម្មតំ ឧបាទាយាតិ សុន្ទរកាមតំ វិសិដ្ឋកាមតំ ចិត្តន
គហេត្វា, តស្ស “អាបន្នេយ្យ ចេ”តិ ឥមិនា សម្ពន្ធា, សចេ បន ឯវរូបំ
អាបន្នេយ្យ តស្ស វចនេន យោ បឋមំ អធិប្បតតោ មូលំ វឌ្ឍេត្វា សុន្ទរតរំ
ចេតាបេតិ, តស្ស បយោគេ ភិក្ខុនោ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។
តត្ថ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ជីវំ បុព្វេ អប្បវាទំ អញ្ញាតកំ គហបតិកំ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្វា
វិកប្បំ អាបន្នំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (ចារា. ៥២៩) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិជានំ
វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្តំ អារព្ព ជីវេ វិកប្បំ អាបន្ននវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកាចាចិត្តិយំ, ព្យាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញិនោ
វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។ មហាគ្បំ ចេតាបេតុកាមំ អប្បគ្បំ វា, ឯតេនេវ មូលេន
“អញ្ញំ ឯវរូបំ វា ទេហី”តិ វទន្តស្ស, វុត្តនយេន ព្យាតកប្បវាទេ វិញ្ញាបេន្តស្ស,
អត្តនោ ជនេន គណ្ណាន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ជីវេ ភិយ្យោកម្មតា,
អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិ, តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមិនេត្ថ តីណិ អម្ពានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ចតុត្ថសធិសានេវាតិ។

ឧបក្ខេបសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. ទុតិយឧបក្ខេបសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ឥមិនាវ នយេន អត្តោ វេទិតព្ពោ។ ឥទញ្ញិ បុរិមស្ស
អនុបញ្ញត្តិសធិសំ, កេវលំ តត្ថ ឯកស្ស បិដ្ឋា កតា, ឥធ ទ្វិន្នំ, អយមេត្ថ
វិសេសោ, សេសំ សព្វំ បុរិមសធិសមេវ។ យថា ច ទ្វិន្នំ, ឯវំ ពហុនំ បិដ្ឋំ កត្វា
គណ្ណាតោបិ អាបត្តិ វេទិតព្ពោ។ និស្សជ្ជនវិជានេ ច “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ជីវំ បុព្វេ

អប្បវារិតេ អញ្ញាតកេ គហបតិកេ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្វាវិកប្បំ អាបន្នំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ
(ចារា. ៥៣៤) ឥមំនា នយេន វេចនកេនោ ញាតញ្ចាតិ។

ទុតិយឧបក្ខេបក្ខន្ធសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. រាជសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ រាជកោត្តាតិ រាជតោ កោត្តំ ភុញ្ញាតព្វំ អស្ស អត្ថិតិ រាជកោត្តោ,
“រាជកោតោ”តិបិ ចាហេ, រាជតោ កោតោ អស្ស អត្ថិតិ អត្ថោ។
ចីវរចេតាបន្នន្តិ ហិរញ្ញាធិកំ អកប្បិយំ។ បហិណោយ្យាតិ បេសេយ្យ។
ឥមំនាតិអាធិ អាគមនសុទ្ធិ ធនេស្សតុំ វុត្ថំ។ សចេ ហិ “ឥទំ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
នេហិ”តិ បេសេយ្យ, អាគមនស្ស អសុទ្ធត្ថា អកប្បិយវត្ថុំ អាវត្ត ភិក្ខុនា
កប្បិយការកោចិ និទ្ទិសិតញ្ចា នភវេយ្យ។ អាភតន្តិ អាជិតំ។ ន ខោ
មយន្តិអាធិ ឥទំ កប្បិយវសេន អាភតម្បិ ចីវរមូលំ ព្យាធិសេន ទូតវេចនេន
អកប្បិយំ ហោតិ, តស្មា តំ បដិក្ខិបិតព្វន្តិ ធនេស្សតុំ វុត្ថំ។ សុវណ្ណំ រជតំ
កហាបណោ មាសកោតិ ឥមាធិ ហិ ចត្តារិ និស្សគ្គិយវត្ថុនិ, មុត្តា មណិ
វេឡិរិយោ សង្ខា សិលា បវាឡំ លោហិតង្គោ មសារគលំ សត្ត ធម្មានិ
នាសិនាសខេត្តវត្ថុបុច្ឆារាមជលារាមាធយោតិ ឥមាធិ ទុក្ខជវត្ថុនិ ច អត្ថនោ វា
ចេតិយសង្ឃកលាបុគ្គលានំ វា អត្ថាយ សម្មជិច្ឆិតុំ ន វដ្តន្តិ, តស្មា តំ សាធិតុំ ន
វដ្តតិ ធនេស្សនត្ថំ “ន ខោ មយ”ន្តិអាធិ វុត្ថំ។

ចីវរញ្ច ខោ មយំ បដិក្ខណ្ណាមាតិ ឥទំ បន អត្តានំ ឧទ្ទិស្ស អាភតត្ថា វត្ថុំ
វដ្តតិ, តស្មា វុត្ថំ។ កាលេនាតិ យុត្តបត្តកាលេន, យនា នោ អត្ថោ ហោតិ, តនា
កប្បិយំ ចីវរំ បដិក្ខណ្ណាមាតិ អត្ថោ។ វេយ្យាវច្ឆករោតិ កប្បិយការកោ។
និទ្ទិសិតញ្ចាតិឥទំ “អត្ថិ បនាយស្មតោ កោចិ វេយ្យាវច្ឆករោ”តិ

កប្បីយវចនេន វុត្តត្តា អនុញ្ញាតំ។ សចេ បន ទូតោ “កោ ឥមំ គណ្ណាតី” តិ វា
“កស្ស ទេមី” តិ វា វុទ្ធិតិ, ន និទ្ទិសិតតោ។ អាហមិកោ វា ឧបាសកោ វា តិ ឥទំ
សារុប្បតាយ វុត្តំ, វេបេត្វា បន បញ្ច សហធម្មិកេ យោ កោចិ កប្បីយ ការកោ
វុទ្ធិតិ។ ឯសោ ខោ, អាវុសោ តិ ឥទំ ភិក្ខុស្ស កប្បីយវចនេន ទស្សនត្ថំ វុត្តំ, ឯវមេវ
ហិ វុត្តត្ថំ, “ឯតស្ស ទេហី” តិ អាទិ ន វុត្តត្ថំ។ សញ្ញត្តោ សោ មយា តិ អាណត្តោ
សោ មយា, យថា តុម្ហាកំ ជីវេន អត្ថេ សតិ ជីវំ ទស្សតិ, ឯវំ វុត្តោ តិ អត្ថោ។
ទូតេន ហិ ឯវំ អាហេនិ តេយេវ តំ ចោទេតុំ វុទ្ធិតិ, នេវ តស្ស ហត្ថេ ទត្វា
គតមត្តការណេន។ សចេ បន “អយំ វេយ្យាវច្ឆករោ” តិ សម្មុខា និទ្ទិដ្ឋោ
ហោតិ, ទូតោ ច សម្មុខា ឯវំ តស្ស ហត្ថេ ចេតាបន្នំ ទត្វា “ថេវស្ស ជីវំ
កិណ្ឌិត្វា ទេហី” តិ គច្ឆតិ, ឯវំ “សញ្ញត្តោ សោ មយា” តិ អវុត្តេ បិ ចោទេតុំ
វុទ្ធិតិ។ សចេ បន ទូតោ គច្ឆន្តោវ “អហំ តស្ស ហត្ថេ ទស្សមិ, តុម្ហេ ជីវំ
គណ្ហោយ្យថា” តិ ភិក្ខុនោ វុត្វា វា គច្ឆតិ, អញ្ញំ វា បេសេត្វា អាហេចាបេតិ, ឯវំ
សតិ ឥតរម្មិ ចោទេតុំ វុទ្ធិតិ យេវ។ ទេសនាមត្តមេវ ចេតំ “ទូតេនា” តិ។ យោ បិ
អត្តនា អាហរិត្វា ឯវំ បជិបដ្ឋតិ, តស្មិម្មិ ឥទេមេវ លក្ខណំ។ អត្ថោ មេ, អាវុសោ,
ជីវេនា តិ ចោទេនាលក្ខណានិទស្សនមេតំ។ សចេ ហិ វា ចាយ ចោទេតិ, ឥទំ វា
វចនំ យាយ កាយចិ ភាសាយ ឯតស្ស អត្ថោ វា វុត្តត្ថោ, “ទេហី មេ, អាហរ
មេ” តិ អាទិនា នយេន បន វុត្តំ ន វុទ្ធិតិ។ អភិនិច្ឆាទេយ្យា តិ ឯវំ វេកេន កត្វា
តិ ក្ខត្តំ ចោទេយមា នោ បដិលាភវសេន សាធម្មេយ្យ។ ឥច្ឆេតំ កុសលន្តិ ឯតំ
សុន្ទរំ។

ធក្ខត្តបរមន្តិ ការវនបុសកវចនមេតំ។ ធក្ខត្តបរមញ្ញំ តេន ជីវំ ឧទ្ទិស្ស
តុណ្ហិក្ខុតេន ហិតត្ថំ, ន និសីទិតត្ថំ, ន អាមិសំ បជិគ្គហេតត្ថំ, ន ធម្មោ
ភាសិតតោ។ “កីការណា អាគតោសី” តិ វុត្តេ បន “ជាតាហិ, អាវុសោ” តិ
ឯត្តកមេវ វុត្តត្ថំ។ សចេ និសង្ខាធិនិ ករោតិ, ហំនំ ភញ្ញតិ, អាគតការណំ

វិជ្ជាសេតិ, ឥន្ទ កាយេន ចោទនាយ លក្ខណៈស្សនត្ថំ វុត្ថំ។ ឯត្ថ ច
ឧក្កជ្ជបរិច្ឆេទន តិស្សន្នំ ចោទនាមំ ជន្មញ្ច ឋានាមំ អនុញ្ញាតត្ថា ចោទនាយ
ទិគុណំ ឋានំ អនុញ្ញាតំ ហោតិ, តស្មា សចេ ចោទេតិយេវ, ន តិដ្ឋតិ, ធន
ចោទនាយោ លព្ពន្ធិ។ សចេ តិដ្ឋតិយេវ, ន ចោទេតិ, ឆ្វាទស ឋានានិ លព្ពន្ធិ។
សចេ ឧកយំ ករោតិ, ឯកាយ ចោទនាយ ទ្វេ ឋានានិ ហាបេតព្ពានិ។ តត្ថ យោ
ឯកទិវសមេវ បុនប្ប្នំ គន្ធា ធកត្ថំ ចោទេតិ, សកីយេវ វា គន្ធា “អត្ថោ មេ,
អាវុសោ, ជីវរេនា” តិ ធកត្ថំ វេទតិ, តថា ឯកទិវសមេវ បុនប្ប្នំ គន្ធា
ឆ្វាទសកត្ថំ តិដ្ឋតិ, សកីយេវ វា គន្ធា តត្រ តត្រ ឋានេ តិដ្ឋតិ, សោបិ
សព្ពចោទនាយោ សព្ពដ្ឋានានិ ច ភព្វតិ, កោ បន វា ឆោ នាទិវសេសុ ឯវំ
ករោន្តស្សាតិ អយមេត្ថ វិនិច្ឆយោ។ យេ បន កប្បិយការកេ ឆាយកោ
សយមេវ គន្ធា និសីទតិ តេ សតកត្ថម្បិ ចោទេតុំ វេទតិ។ យោ បន ឧភោហិ បិ
អនិទ្ទិដ្ឋោ មុខវេវ ជិកកប្បិយការកោ ច បរម្មុខកប្បិយការកោ ច, សោ ន
កិញ្ចិ វុត្ថញ្ច, ឯវំ ឥន ធនបិ កប្បិយការកា ធន្សិតា ហោន្តិ។

តតោ ចេ ឧត្តរិ តិ វុត្ថចោទនាឋានបរិមាណតោ ឧត្តរិ។ និស្សគ្គិយន្តិ ឧត្តរិ
វាយាមមានស្ស សព្ពប្បយោគេសុ ឧក្កជ្ជ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ ឯត្ថ
ច “ឥន្ទ មេ, ភន្តេ, ជីវំ អតិវេកតិកត្ថំ ចោទនាយ អតិវេកធកត្ថំ ឋានេន
អភិនិច្ឆាទិទំ និស្សគ្គិយ” ន្តិ (ចារា. ៥៣៩) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិជានំ
វេទិតព្ពំ។ យតស្ស ជីវរេនាបន្នំ អាកតន្តិ យតោ រាជតោ វា រាជភោគ្គតោ វា
អស្ស ភិក្ខុនោ ជីវរេនាបន្នំ អានីតំ, “យត្វស្ស” តិបិ ចាថោ, អយមេវ អត្ថោ។
តត្ថាតិ តស្ស រញ្ជោ វា រាជភោគ្គស្ស វា សន្តិកំ, សមីបត្ថេ ហិ ឥន្ទ ភុម្មវេទនំ។ ន
តំ តស្ស ភិក្ខុនោ កិញ្ចិ អត្ថំ អនុភោតិ តំ ចេតាបន្នំ តស្ស ភិក្ខុនោ
អប្បមត្តកម្បិ កម្មំ ន និច្ឆាទេតិ។ យុញ្ញន្តាយស្មន្តោ សកន្តិ អាយស្មន្តោ
អត្តនោ សន្តកំ ធនំ ចាបុណ្ណុ។ មា វោ សកំ វិនិស្សាតិ តុម្ហាកំ សន្តកំ មា

វិនិច្ឆ័យ។ អយំ តត្ថ សាមីចីតិ អយំ តត្ថ អនុធម្មតា លោកុត្តរធម្មំ អនុគតា,
វត្ថុធម្មតាតិ អត្ថោ, តស្មា ឯវំ អករោនោ វត្ថុភេទេ ទុក្ខជំ អាបជ្ជតិ។

សាវត្ថីយំ ឧបនន្ទំ អារត្ត “អន្ធន្តោ, ភន្តេ, អាគមេហី”តិ (ចារា. ៥៣៧)
វុច្ចមានោ នាគមេសិ, តស្មី វត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ,
តិកថាចិត្តិយំ, ឧនកេសុ ចោទនាហំនេសុ អតិវេកសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា
ទុក្ខជំ។ អចោទនាយ លទ្ធភ, សាមិកេហិ ចោទេត្វា ទិន្នេ, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច
អនាបត្តិ។ កប្បិយការកស្ស ភិក្ខុនោ និទ្ទិដ្ឋភារោ, ទូតេន អប្បិគតា,
តត្ថត្ថវិវាយាមោ, តេន វាយាមេន បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អផ្កានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ចត្ថត្ថសទិសានេវាតិ។

រាជសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចីវរវត្ថោ បឋមោ។

២. ឯឡកលោមវត្ថោ

១. កោសិយសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯឡកលោមវត្ថុស្ស បឋមេ កោសិយមិស្សកន្តិ ឯកេនាបិ កោសិយំសុនា
អន្តមសោ តស្ស ករណាជ្ជានេ វាតវេគេន និចាតិតេនាបិ មិស្សីកតំ។ សន្តតន្តិ
សមេ ភូមិភាគេ កោសិយំសូនិ ឧបរូបរិ សន្តវត្វា កញ្ញិយាធិហិ សិញ្ញាត្វា
កត្តព្ភតាលក្ខណំ។ កាវាបេយ្យ និស្សគ្គិយន្តិ ករណាការាបនប្បយោគេសុ
ទុក្ខជំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ ឯត្ថ ច “ឥទំ មេ, ភន្តេ, កោសិយមិស្សកំ
សន្តតំ កាវាបិកំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (ចារា. ៥៤៤) ឥមីនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ

វេទិតព្រំ, ឥមស្បែក វេទិតព្រំ អនុសារន ឥតោ បរិ សព្វសន្តតំ វេទិតព្រំ។ សក្កា
ហិ ឯត្តារតា ជានិតុន្តិន តំ ឥតោ បរិ ធម្មស្សយិស្សម។

អាឡិវិយំ ធម្មត្ថិយេ អារព្ព កោសិយមិស្សកំ សន្តតំ ការាបនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អត្ថនោ អត្ថាយ ការាបនវសេន សាណាត្តិកំ,
អត្ថនា វិប្បកតបអយោសាបននយេន ចតុក្កចាចិត្តិយំ, អញ្ញស្សត្ថាយ
ករណាការាបនេសុ អញ្ញេន កតំ បដិលភិក្ខា បរិភុញ្ញនេ ច ធុក្កដំ។
វិតានាធិករណោ, ឧប្បត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ កោសិយមិស្សកភាវោ, អត្ថនោ
អត្ថាយ សន្តតស្ស ករណាការាបនំ, បដិលភោ ចាតិ ឥមាធម្មត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ធាវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវាតិ។

កោសិយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. សុទ្ធកាឡកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយេ សុទ្ធកាឡកានន្តិ សុទ្ធានំ កាឡកានំ អញ្ញេហិ អមិស្សីកតានំ។
វេសាលិយំ ធម្មត្ថិយេ អារព្ព តាធិសំ សន្តតំ ករណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសំ
បឋមសទិសមេវាតិ។

សុទ្ធកាឡកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ទ្វេភាគសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ទ្វេភាគាតិ ទ្វេកោដ្ឋាសា។ អាធាតព្វាតិ គហេតព្វា។
គោចរិយានន្តិ កបិលវណ្ណានំ។ អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ - យត្ថកេហិ
កត្តកាមោ ហោតិ, តេសុ តុលយិត្វា ទ្វេកោដ្ឋាសា កាឡកានំ គហេតព្វា,

ឯកោ ឌីណាតាម៉ូ, ឯកោ គោតិយានំ។ ឯកស្សបិ កាឡកលោមស្ស
អតិរេកភារេ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, ឧនកំ វដ្តតិ។

សាវត្ថិយំ ធឮត្តគ្គិយេ អារព្ភ តាធិសំ សន្តតំ ករណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
កិរិយាកិរិយំ, សេសំ បឋមសធិសមេវាតិ។ ឥមាធិ បន តីណិ និស្សដ្ឋិត្វា
បដិលទ្ធានិបិ បរិភុញ្ញតុំ ន វដ្តន្តិ។

ទ្វេភាគសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ធឮត្តស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ឌីវេន ចេ ធួវស្សានន្តិ ធួវស្សានំ ឌីវមភាគេ, អន្តោតិ អត្ថោ។
អញ្ញាប្រតិក្ខុសម្មតិយាតិ យំ សង្ខេពា គិលានស្ស ភិក្ខុនោ សន្តតសម្មតី ទេតិ,
តំ បេត្វា អលទ្ធសម្មតិកស្ស ធឮត្តស្សព្ពន្ធវេ អញ្ញំ សន្តតំ ករោន្តស្ស និស្សគ្គិយំ
ហោតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ភ អនុវស្សំ សន្តតំ កាវាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“អញ្ញាប្រតិក្ខុសម្មតិយា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សា យេន លទ្ធា ហោតិ,
តស្ស យាវ រោគោ ន វ្យាបសម្មតិ, វ្យាបសន្តោ វា បុន កុប្បតិ, តាវ គតគតជ្ជានេ
អនុវស្សម្បិ កាតុំ វដ្តតិ, អញ្ញាស្សត្ថាយ កាវេតុំ, កតព្វា បដិលភិក្ខុ
បរិភុញ្ញតុម្បិ វដ្តតិ, សេសំ បឋមសធិសមេវាតិ។

ធឮត្តស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ បុរាណសន្តតំ នាម យត្ថ សកិម្មិ និសិដ្ឋោ វា ហោតិ និបដ្ឋោ វា។
សមន្តាតិ ឯកបស្សតោ វដ្តំ វា ចតុរស្សំ វា ជិន្និត្វា គហិតជ្ជានំ យថា វិទតិមត្តំ
ហោតិ, ឯវំ គហិតត្ថំ។ សន្តរន្តេន បន ឯកទេសេ វា សន្តរិតត្ថំ, វិជដេត្វា វា
មិស្សកំ កត្វា សន្តរិតត្ថំ, ឯវំ ជិវតំ ហោតិ។ អនាទា ចេតិ សតិ បុរាណសន្តតេ
អគ្គហេត្វា។ អសតិ បន អគ្គហេត្វាបិ វដ្តតិ, អញ្ញស្សត្ថាយ កាវេតុំ, កតញ្ច
បដិលភិត្វា បរិភុញ្ញិតុម្បិ វដ្តតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ភ សន្តតវិស្សជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសំ
តតិយសទិសមេវាតិ។

និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ឯឡកលោមសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធរដ្ឋ អទ្ធានមគ្គប្បដិបទ្ធស្សាតិ អទ្ធានសម្ពាតំ ធីយមគ្គំ បដិបទ្ធស្ស,
សព្ពព្ពោតំ វត្ថុមត្តធីបនមេវ, យត្ថ កត្ថចិ បន ធម្មេន លភិត្វា គណ្ណតោ
ទោសោ នត្ថិ។ តិយោជនបរមន្តិ គហិតជ្ជានតោ តិយោជនប្បមាណំ ទេសំ។
សហត្ថាតិ សហត្ថេន, អត្តនា ហរិតញ្ញានីតិ អត្ថោ។ អសន្តេ ហារកេតិ
អសន្តេយេវ អញ្ញស្មិម្បិ ហារកេ។ សចេ បន អត្ថិ, តំ គាហេតុំ វដ្តតិ។ អត្តនា
បន អន្តមសោ វាតាពាធប្បដិការត្ថំ សុត្តកេន អពិនិត្វា កណ្ណាច្ឆិទ្កេ
បក្ខិត្តានិបិ អាទាយ តិយោជនំ ឯកំ ចាទំ អតិក្កាមេន្តស្ស ទុក្ខដំ,
ទុតិយចាទាតិក្កមេ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុ អារព្ភ តិយោជនាតិក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, ឡនកតិយោជនេ
អតិរេកសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។ តិយោជនំ ហរណបច្ឆាហរណេ,

វាសាធិប្បាយេន គន្ធា តតោ បរំ ហរណោ, អច្ឆន្នំ វា និស្សជ្ជំ វា បដិលភិទ្ធា
ហរណោ, អញ្ញំ ហរាបនេ, អន្តមសោ សុត្តកេនបិ ពទ្ធកតកណ្ណាហរណោ,
ឧម្ពត្តកាជីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯឡ កលោមាណំ អកតកណ្ណាតា, បឋមប្បដិលាភោ,
អត្តនា អាទាយ វា អញ្ញស្ស អជានន្តស្ស យានេ បក្ខិបិទ្ធា វា
តិយោជនាតិក្កមនំ, អាហរណាបច្ឆាហរណំ, អវាសាធិប្បាយតាតិ ឥមាទេត្ថ
បញ្ច អផ្កានិ។ ឯឡ កលោមសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ,
បណ្ណាត្តិវដ្តំ, កាយកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ឯឡ កលោមសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. ឯឡ កលោមដោវាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ សក្កេសុ ធម្មត្ថិយេ អារត្ត ឯឡ កលោមដោវាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។
តត្ថ បុរាណចីវរដោវាបនេ វុត្តនយេនេវ សញ្ញាបិ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ។

ឯឡ កលោមដោវាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. ជាត្រូបសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ ជាត្រូបវជនន្តិ សុវណ្ណាញោវ រូបិយញ្ច, អបិច កហាបណោ
លោហាមាសកធារុមាសកជតុមាសកាធយោបិ យេ វោហារំ គច្ឆន្តិ, សញ្ញេ តេ
ឥធ វជនន្តេវ វុត្តា។ ឧត្តណ្ណោយ្យ វាតិ អត្តនោ អត្តាយ ធិយ្យមាណំ វា យត្តកត្តចិ
បិទំ វា និប្បវិគ្គហិតំ ទិស្វា សយំ គណ្ណោយ្យ វា។ ឧត្តណ្ណាបេយ្យ វាតិ តទេវ
អញ្ញេន កាហាបេយ្យ វា។ ឧបនិក្ខិតំ វា សាទិយេយ្យាតិ “ឥទំ អយ្យស្ស
ហោត្វ” តិ ឯវំ សម្ពុទ្ធា វា, “អសុកស្មី នាម ថានេ មម ហិរញ្ញាសុវណ្ណំ, តំ តុយ្ហំ
ហោត្វ” តិ ឯវំ បរម្ពុទ្ធា បិទំ វា កេវលំ វាចាយ វា ហត្ថមុទ្ធាយ វា “តុយ្ហ” តិ វត្ថា

បរិច្ឆ័ត្តំ យោ កាយវាចាហិ អប្បដិក្ខិបិត្វា ចិត្តន អធិវាសេយ្យ, អយំ
“សាទិយេយ្យា”តិ វុច្ចតិ។ សេច បន ចិត្តន សាទិយតិ, គណ្ហាតុកាមោ ហោតិ,
កាយេន វា វាចាយ វា “នយិទំ កប្បតិ”តិ បដិក្ខិបតិ, កាយវាចាហិ
អប្បដិក្ខិបិត្វា សុទ្ធិចិត្តា ហុត្វា “នយិទំ អម្ពាភំ កប្បតិ”តិ ន សាទិយតិ,
វុច្ចតិ។ **និស្សគ្គិយន្តិ** ឧគ្គហណាទីសុ យំ កិញ្ចិ ករោន្តស្ស អយនពាទ្ធសុ វត្ថុសុ
វត្ថុគណនាយ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ តំ និស្សន្នន្តេន “អហំ, ភន្តេ, រូបិយំ
បដិគ្គហេសី, ឥទំ មេ, ភន្តេ, និស្សគ្គិយំ, ឥមាហំ សង្ឃស្ស និស្សជ្ជាមី”តិ (ចារា.
៥៨៤) ឯវំ សង្ឃមជ្ឈេយេវ និស្សន្និតព្ភំ។ សេច តត្ថ កោចិ គហដ្ឋោ អាគប្បតិ,
“ឥទំ ជាធាហី”តិ វត្ថព្ភោ។ “ឥមិនា កី អាហារិយ្យត្វ”តិ ភណ្ឌេ បន “ឥទំ
នាមា”តិ អវត្វា “សប្បិអាទិនិកិក្ខនំ កប្បន្តិ”តិ ឯវំ កប្បិយំ អាចិក្ខិតព្ភំ។ សេច
សោ អាហារតិ, រូបិយប្បដិគ្គាហកំ វេបេត្វា សព្វេហិ ភាជេត្វា បរិភុញ្ញិតព្ភំ។
រូបិយប្បដិគ្គាហកស្ស បន យំ តប្បច្ចយា ឧប្បន្នំ, តំ អញ្ជេន លភិត្វា
ទិយ្យមាណម្មិ អន្តមសោ តតោ និព្វត្តុក្ខន្ធាយាបិ បរិភុញ្ញិតុំ ន វុច្ចតិ។ សេច បន
សោ កិញ្ចិ អាហារិតុំ ន ឥច្ឆតិ, “ឥមំ ធរដ្ឋេហី”តិ វត្ថព្ភោ។ សេច យត្ថ កត្ថចិ
និក្ខិបតិ, គហេត្វា វា ឥច្ឆតិ, ន វាវេតព្ភោ។ នោ ច ធរដ្ឋេតិ, បញ្ចន្តសមន្នាគតោ
ភិក្ខុ រូបិយធរដ្ឋកោ សម្មន្និតព្ភោ។ តេន អនិមិត្តំ កត្វាវ គ្វេរិយ ធរដ្ឋិតព្ភំ។
សេច និមិត្តំ ករោតិ, ធុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

រាជគហោ ឧបនន្នំ អារព្ភ រូបិយប្បដិគ្គហណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អរូបិយេ រូបិយសញ្ញនោ
វេមតិកស្ស វា, សង្ឃេចតិយាទីនំ អត្ថាយ គណ្ហាន្តស្ស,
មុត្តាមណិអាទិប្បដិគ្គហណោ ច ធុក្កដំ។ រតនសិក្ខាបទនយេន និក្ខិបន្តស្ស,
ឧម្ពត្តកាទីនព្វា អនាបត្តិ។ ជាតរូបរាជតកាវោ, អត្ថុទ្ទេសិកតា, គហណាទីសុ
អញ្ញាតរកាវោតិ ឥមាធបត្ត តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីសុ សិយា កិរិយំ

គហឈាន អាបជ្ជនតោ, សិយា អភិរិយំ បដិក្ខេបស្ស អករណតោ, សេសំ
សញ្ញិត្តេ វុត្តនយមេវាតិ។

ជាត្រូវបសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. រូបិយសំរោហារសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ នានប្បការកន្តិ កតាឱវសេន អនេកវិធំ។ រូបិយសំរោហារន្តិ
ជាត្រូវបរជតបរិវត្តនំ។ បុរិមសិក្ខាបទេន ហិ និស្សគ្គិយវត្ថុទុក្ខជវត្ថុនំ
បដិក្ខហណំ វារិតំ, ឥមិនា បរិវត្តនំ។ តស្មា ទុក្ខជវត្ថុនា ទុក្ខជវត្ថុកប្បិយវត្ថុនិ,
កប្បិយវត្ថុនា ច ទុក្ខជវត្ថុំ បរិវត្តន្តស្ស ទុក្ខជំ។ និស្សគ្គិយវត្ថុនា បន
និស្សគ្គិយវត្ថុំ វា ទុក្ខជវត្ថុំ វា កប្បិយវត្ថុំ វា, ទុក្ខជវត្ថុកប្បិយវត្ថុហិ ច
និស្សគ្គិយវត្ថុំ បរិវត្តន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ហោតិ, តំ បុរិមនយានុសារេនេវ
សង្ឃមជ្ឈេ និស្សជ្ជិតត្ថំ, និស្សជ្ជវត្ថុស្មិញ តត្ថ វុត្តនយេនេវ បដិបទ្ធិតត្ថំ។

សាវត្ថិយំ ធឮត្ថគ្គិយេ អារព្វ រូបិយសំរោហារវត្ថុស្មី បញ្ញាត្ថំ,
សាធារណបញ្ញាត្ថិ, អនាណាត្ថិកំ, យំ អត្តនោ ជនេន បរិវត្តតិ, តស្ស វា ជនស្ស
វា រូបិយភាវោ ចេវ, បរិវត្តនញ្ចាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ ភិរិយំ, សេសំ
អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយមេវាតិ។

រូបិយសំរោហារសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. កយវិក្កយសិក្ខាបទវណ្ណានា

នសមេ នានប្បការកន្តិ ចីរវាទីនំ កប្បិយភណ្ឌានំ វសេន អនេកវិធំ។
កយវិក្កយន្តិ កយញ្ជោវិក្កយញ្ចា។ “ឥមិនា ឥមំ ទេហិ, ឥមំ អាហារ, បរិវត្តហិ,
ចេតាបេហិ”តិ ឥមិនា ហិ នយេន បរស្ស កប្បិយភណ្ឌំ ភណ្ឌាត្តោ កយំ

សមាបជ្ជតិ, អត្តនោ កប្បិយភណ្ណំ ទេន្តោវិក្កយំ សមាបជ្ជតិ។ តស្មា ឋបេត្វា
បញ្ចា សហធម្មិកេ យំ ឯវំ អត្តនោ កប្បិយភណ្ណំ ទត្វា មាតុ សន្តកម្មី
កប្បិយភណ្ណំ គណ្ណាតិ, តំ និស្សន្និយំ ហោតិ។ វុត្តលក្ខណាវសេន
សង្ឃគណបុគ្គលេសុ យស្ស កស្សចិ និស្សន្និតតំ, “ឥមំ ភុញ្ញិត្វា វា គហេត្វា វា
ឥទំ នាម អាហារ វា ករោហិ វា” តិ វជនាទី អាហារាបេត្វា វា
ធមករណាទិបរិក្ខារំ ភូមិសោធនាទិញ្ច នវកម្មំ ការេត្វា វា សន្តំ វុត្ត
និស្សន្និតតំ, អសន្តេ ចាចិត្តិយំ ទេសេតព្ភមេវ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្តំ អារព្ព កយវិក្កយវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “ឥទំ កី អគ្បតី” តិ ឯវំ
អគ្បំ បុច្ឆន្តស្ស, យស្ស ហត្ថតោ ភណ្ណំ គណ្ណាតុកាមោ ហោតិ, តំ ឋបេត្វា អញ្ចំ
អន្តមសោ តស្សេវ បុត្តភាតុកម្មី កប្បិយការកំ កត្វា “ឥមិនា ឥទំ នាម
គហេត្វា ទេហី” តិ អាចិត្តន្តស្ស, “ឥទំ អម្ពាភំ អត្ថិ, អម្ពាកញ្ច ឥមិនា ច ឥមិនា
ច អត្ថោ” តិ ឯវំ វត្វា អត្តនោ ធនេន លទ្ធិំ គណ្ណាន្តស្ស, សហធម្មិកេហិ សទ្ធិ
កយវិក្កយំ ករោន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាទិនញ្ច អនាបត្ថិ។ យំ អត្តនោ ធនេន
បរិវត្តតិ, យេន ច បរិវត្តតិ, តេសំ កប្បិយវត្ថុតា, អសហធម្មិកតា,
កយវិក្កយាបជ្ជនញ្ចាតិ ឥមា នេត្ត តីណិ អដ្ឋានិ។ សេសំ រូបិយសំ វោហារេ
វុត្តនយមេវាតិ។

កយវិក្កយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឯឡកលោមវគ្គោ ទុតិយោ។

៣. បត្តវគ្គោ

១. បត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា

បត្តវគ្គស្ស បឋមេ អតិវេកបត្តោតិ អនធិដ្ឋិតោ ច អវិកប្បិតោ ច, សោ ច
ខោ ឧក្កជ្ឈមជ្ឈិមោមកានំ អញ្ញតរោ បមាណយុត្តោវ, តស្ស បមាណំ
“អឌ្ឍាធិកោនំ គណ្ហាតិ” តិអាទិនា (ចារា ៦០២) នយេន ចាធិយំ វុត្តំ។
តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - អនុបហតបុរាណសាលិតណ្ហាលានំ សុកោដ្ឋិតបរិសុទ្ធានំ
ទ្វេ មគធនាធិយោ គហេត្វា តេហិ តណ្ហាលេហិ
អនុត្តណ្ហាលមកិលិន្ទមបិណ្ឌិកំ សុរិសទំ កុន្ទមកុឡរាសិសទិសំ
អវស្សវិតោនំ បចិត្វា និវសេសំ បត្តេ បក្ខិបិត្វា តស្ស ឌីននស្ស
ចតុត្ថភាគប្បមាលោ ឆាតិយនោ ឆាតិតនុកោ ហត្ថហារិយោ
សព្ពសម្ភារសម្ពុតោ មុគ្គសូចោ បក្ខិបិតត្តោ, តតោ អាលោបស្ស អនុបំ
យាវចរិមាលោបប្បហោនកំ មជ្ឈមំសាទិព្យញ្ញំ បក្ខិបិតត្ថំ,
សប្បិតេលតក្ករសកញ្ជិយាទីនិ បន គណានុបគានិ ន ហោន្តិ។ តានិ ហិ
ឌីននគតិកានេវ, នេវ ហាបេតុំ, ន វឿតុំ សក្កោន្តិ, វេមេតំ សព្ពម្បិ បក្ខិត្ថំ
សចេ បត្តស្ស មុខវដ្ឋិយា ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិដ្ឋតិ, សុត្តន វា ហិវេន វា ជិន្ទន្តស្ស
សុត្តស្ស វា ហិវស្ស វា ហេដ្ឋិមន្តំ ដុសតិ, អយំ ឧក្កដ្ឋោ នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជី
អតិក្កម្ម ដូបិកតំ តិដ្ឋតិ, អយំ ឧក្កដ្ឋោមកោ នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជី ន
សម្មាបុណាតិ, អន្តោគធមេវ ហោតិ, អយំ ឧក្កដ្ឋក្កដ្ឋោ នាម បត្តោ។
ឧក្កដ្ឋតោ ឧបឡប្បមាលោ មជ្ឈិមោ។ មជ្ឈិមបត្តតោ ឧបឡប្បមាលោ
ឌីមកោ។ តេសម្បិ វុត្តនយេនេវ ភេនោ វេទិតត្តោ។ ឥន្ទ្រេតេសុ នវសុ
ឧក្កដ្ឋក្កដ្ឋោ ច ឌីមកោមកោ ចាតិ ទ្វេ អបត្តា, សេសា សត្ត បត្តា
បមាណយុត្តា នាម, អយមេត្តសម្ពុតោ, វិត្តារោ បន សមន្តចាសាទិកាយំ
(ចារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៨ អាទយោ) វុត្តោ, តស្មា វេ បមាណយុត្តំ សមណសារុប្បន
បក្កំ អយោបត្តំ វា មត្តិកាបត្តំ វា លភិត្វា បុរាណបត្តំ បច្ឆុទ្ធវិត្វា
អន្តោនសាហោ អធិដ្ឋាតត្តោ។ សចេ បនស្ស មូលតោ កាកណិកមត្តម្បិ

ធាតុពុំ អវសិដ្ឋ ហោតិ, អធិដ្ឋានុបគោន ហោតិ, អប្បច្ចន្តរន្តេន វិកប្បតត្តោ។
តត្ថ បច្ចន្តរណាធិដ្ឋានលក្ខណំ ចីវរវគ្គ វុត្តនយេនេវ វេទិតពុំ,
វិកប្បនលក្ខណំ បរតោ វគ្គាម។ សចេ បនកោចិ អបត្តកោភិក្ខុ ទស បត្ត
លភិក្ខាសព្ពេ អត្តនាវ បរិភុញ្ញិតុកាមោ ហោតិ, ឯកំ បត្តំ អធិដ្ឋាយ បុន
ទិវសេ តំ បច្ចន្តរិក្ខា អញ្ញោ អធិដ្ឋាតត្តោ, ឯតេនុចាយេន វស្សសតម្បិ
បរិហារិតុំ សក្កា។ យោ បនស្ស បត្តោ មុខវដ្តិតោ ហោជ្ជា ទុដ្ឋលមត្តោកាសតោ
បដ្ឋាយ យត្ថកត្ថចិ កដ្ឋុសិត្តនិក្ខមនមត្តេន ជិទ្កេន ជិទ្កោ ហោតិ, សោ
អធិដ្ឋានុបគោន ហោតិ។ បុន ជិទ្កេ ចាកតិកេ កតេ អធិដ្ឋាតត្តោ, សេសំ
អធិដ្ឋានវិជហនំ តិចីវរ វុត្តនយមេវ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ អារព្វ អតិវេកបត្តធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណាបញ្ញត្តិ, សេសវណ្ណានាក្កមោ ចីវរវគ្គស្ស បឋមសិក្ខាបទេ
វុត្តនយេនេវ វេទិតត្តោតិ។

បត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ឧបបញ្ចពន្ធនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឧនានិ បញ្ច ពន្ធនានិ អស្សតិ ឧបបញ្ចពន្ធនោ, នាស្ស បញ្ច ពន្ធនានិ
បូរេន្តិទិ អត្តោ, តេន ឧបបញ្ចពន្ធនេន, ឥត្ថម្ពុតស្ស លក្ខណោ ករណាវចនំ។
តត្ថ យស្មា អពន្ធនស្សបិ បញ្ច ពន្ធនានិ ន បូរេន្តិ សព្ពសោ នត្តិតាយ, តេនស្ស
បទកាជនេ “ឧបបញ្ចពន្ធនោ នាម បត្តោ អពន្ធនោ វា ឯកពន្ធនោ វា” តិអាទិ
(ចារា. ៦០៣) វុត្តំ។ “ឧបបញ្ចពន្ធនោ” តិ ច វុត្តត្តា យស្ស បញ្ចពន្ធនោ បត្តោ
ហោតិ បញ្ចពន្ធនោកាសោ វា, តស្ស សោ អបត្តោ, តស្មា អញ្ញំ វិញ្ញាបេតុ
វុត្តិទិ។ យស្មី បន បត្តោ មុខវដ្តិតោ ហោជ្ជា ភដ្ឋា ទុដ្ឋលប្បមាណា ឯកាចិ រាជិ

ហោតិ, តំ តស្ស រាជិយា ហេដ្ឋិមបរិយន្តេ បត្តវេជកេនវិជ្ជិត្វា បចិត្វា
សុត្តរដ្ឋកមកចិវដ្ឋកាធិហិ វា តិបុសុត្តកេន វា ពន្ធិត្វា តំ ពន្ធនំ អាមិសស្ស
អលគ្គនត្ថំ តិបុបដ្ឋកេន វា កេនចិ ពន្ធសិលេសាធិនា វា បដិច្ឆាទេតព្ពំ, សោ ច
បត្តោ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ញិតព្ពោ, សុខុមំ វា ជិទ្ធិំ កត្វា ពន្ធិតព្ពោ, ជាណិ តំ
ឈាបេត្វា ចាសាណាបុណ្ណាន ពន្ធិតុម្បិ វដ្ឋតិ។ យស្ស បន ទ្វេ រាជិយោ វា
ឯកាយេវ វា ចតុវដ្តុលា, តស្ស ទ្វេ ពន្ធនានិ ធាតព្ពានិ។ យស្ស តិស្សោ វា
ឯកាយេវ វា ធម្មវដ្តុលា, តស្ស តីណិ។ យស្ស ចតស្សោ វា ឯកាយេវ វា
អដ្ឋវដ្តុលា, តស្ស ចត្តារិ។ យស្ស បញ្ច វា ឯកាយេវ វា ធនវដ្តុលា, សោ ពន្ធាបិ
អពន្ធាបិ អបត្តោយេវ, អញ្ញោវិញ្ញាបេតព្ពោ, ឯស តាវ មត្តិកាបត្ត
វិនិច្ឆយោ។

អយោបត្តេ បន សចេបិ បញ្ច វា អតិវេកានិ វា ជិទ្ធានិ ហោតិ, តានិ ចេ
អយបុណ្ណាន វា អាណិយា វា លោហាមណ្ឌាលេន វា ពន្ធានិ មជ្ឈានិ ហោតិ, ស្វេវ
បរិភុញ្ញិតព្ពោ, អញ្ញោ នវិញ្ញាបេតព្ពោ។ អថ បន ឯកម្បិ ជិទ្ធិំ មហាន្តំ ហោតិ,
លោហាមណ្ឌាលេន ពន្ធម្បិ មជ្ឈំ ន ហោតិ, បត្តេ អាមិសំ លគ្គតិ, អកម្បិយោ
ហោតិ អយំ បត្តោ, អញ្ញោវិញ្ញាបេតព្ពោ។ យោ បន ឯវំ បត្តសង្ខេបគតេ វា
អយោបត្តេ, ឧបបញ្ចពន្ធនេ វា មត្តិកាបត្តេ សតិ អញ្ញំវិញ្ញាបេតិ, បយោគេ
ទុក្ខដំ, បដិលាភេន និស្សន្តិយោ ហោតិ, និស្សន្តិតព្ពោ។ និស្សន្តន្តេន សង្ឃមជ្ឈេ
ឯវំ និស្សន្តិតព្ពោ, តេន វុត្ថំ “ភិក្ខុបរិសាយ និស្សន្តិតព្ពោ” តិ។ យោ ច តស្ស
ភិក្ខុបរិសាយាតិឯត្ថ តេហិ ភិក្ខុហិ បកតិយា ឯវំ អត្តនោ អត្តនោ អធិដ្ឋិតំ
បត្តំ គហេត្វា សន្និបតិវត្ថំ, តតោ សម្មតេន បត្តគ្គាហាបកេន បត្តស្ស
វិជ្ជមានគុណំ វត្វា “ភន្តេ, ឥមំ គណ្ណាថា” តិ ថេរោ វត្តព្ពោ។ សចេ ថេវស្ស សោ
បត្តោ ន វុច្ចតិ, អប្បិច្ឆតាយ វា ន គណ្ណាតិ, វដ្ឋតិ។ តស្មី បន អនុកម្មាយ
អគណ្ណាន្តស្ស ទុក្ខដំ។ សចេ បន គណ្ណាតិ, ថេវស្ស បត្តំ ទុតិយត្ថេវ

តាហាបេត្វា ឯតេនេវ ឧបាយេន យាវ សង្ឃនេវកា តាហាបេតញោ, តេន
បរិច្ឆត្តបត្តោ បន បត្តបរិយន្តោ នាម, សោ តស្ស ភិក្ខុនោ បធាតញោ។ តេនាបិ
សោ យថា វិញ្ញាបេត្វា គហិតបត្តោ, ឯវមេវ សក្កច្ចំ បរិភុញ្ញិតញោ។ សចេ បន
តំ ជិតុច្ឆន្តោ អនេសេ វា និក្ខិបតិ, អបរិភោគេន វា បរិភុញ្ញិតិ, វិស្សន្នេតិ វា,
ទុក្កជំ អាបន្នេតិ។

សក្កេសុ ធម្មគ្គិយេ អារត្ត ពហូ បត្តេ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, អពន្ធនេន អពន្ធនំ, ឯកពន្ធនំ, ទុពន្ធនំ,
តិពន្ធនំ, ចតុព្ពន្ធនំ, អពន្ធនោកាសំ, ឯកទ្វិទិចតុព្ពន្ធនោកាសំ ចេតាបេតិ, ឯវំ
ឯកេកេន បត្តេន ធនសា ធនវិធំ បត្តំ។ ចេតាបនវសេន បន ឯកំ
និស្សគ្គិយថាបិក្ខិយសតំ ហោតិ។ នដ្ឋបត្តស្ស, ភិន្នបត្តស្ស, អត្តនោ
ញាតកប្បវារិតេ, អញ្ញាស្ស ច ញាតកប្បវារិតេ, តស្សេវត្ថាយ វិញ្ញាបេន្តស្ស,
អត្តនោ ធនេន គណ្ណាតោ, ឧម្ពត្តកាធិនញោ អនាបត្តិ។ អធិដ្ឋានុបកបត្តស្ស
ឧបញ្ចពន្ធនតា, អត្តទ្កេសិកតា, អកតវិញ្ញត្តិ, តាយ ច បដិលាភោតិ
តមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ធាវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

ឧបញ្ចពន្ធនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ភេសជ្ជៈសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ បដិសាយនីយានីតិ បដិសាយិតញានិ, បរិភុញ្ញិតញានីតិ អត្ថោ។
ឯតេន សយំ ឧត្តហេត្វា និក្ខិត្តានំ សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តី ទស្សេតិ, តានិ
ហិ បដិសាយិតុំ ន វុត្តន្តិ។ ភេសជ្ជានីតិ ភេសជ្ជកិច្ចំ ករោត្ត វា, មា វា, ឯវំ
លទ្ធកេហារាវាទិ។ សប្បិ នាម គវាធិនំ សប្បិ, យេសំ មំសំ កប្បតិ, តេសំ សប្បិ។
តថា នវនីតំ។ តេលំ នាម តិលសាសបមជ្ជកឯវណ្ណាកវសាធិហិ និព្ពត្តិតំ។ មធ្យ

នាម មក្ខិកាមធុមេវ។ ជាណាតំ នាម ឧប្បវសំ ឧបាទាយ បន អបក្កា វា
អវត្ថុកបក្កា វា សញ្ញាបិ ឧប្បវិកតិ “ជាណាត”ន្តិ វេទិតតំ។ តានិ បដិគ្គហេត្វាតិ
តានិ ភេសជ្ជានិ បដិគ្គហេត្វា, ន តេសំ វត្ថុនិ។ ឯតេន ឋបេត្វា វសាតេលំ
យានេត្ថ យាវកាលិកវត្ថុកានិ, តេសំ វត្ថុនិ បដិគ្គហេត្វា កតានិ សប្បិអាទិនិ
សត្តាហំ អតិក្កាមយតោបិ អនាបត្តិ ទស្សេតិ។ វសាតេលំ បន កាលេ
បដិគ្គហិតំ កាលេ និបក្កំ កាលេ សំសជ្ជំ តេលបរិភោគេន បរិភូត្និតំ
អនុញ្ញាតំ, តស្មា ឋបេត្វា មនុស្សវសំ អញ្ញំ យំកញ្ចំ វសំ បុរេភត្តំ បដិគ្គហេត្វា
សាមំ បចិត្វា និព្ពត្តិតេលម្បិ សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគេន វដ្ឋតិ។
អនុបសម្បន្នេន បចិត្វា ទិន្នំ បន តទហុបុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ឋតិ, អញ្ញេសំ
យាវកាលិកវត្ថុនំ វត្ថុំ បចិត្តំ ន វដ្ឋតិយេវ។ និព្ពត្តិតសប្បិ វា នវនិតំ វា បចិត្តំ
វដ្ឋតិ, តំ បន តទហុបុរេភត្តម្បិ សាមិសំ បរិភូត្និតំ ន វដ្ឋតិ។ បុរេភត្តំ
បដិគ្គហិតឡិវាទិតោ អនុបសម្បន្នេន បចិត្វា កតសប្បិអាទិនិ បន
តទហុបុរេភត្តំ សាមិសានិបិ វដ្ឋន្តិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ អនុជ្ឈាហារណីយានិ,
សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ សន្និធិការកំ បរិភូត្និតញ្ចានីតិ សន្និធិ កត្វា
និទហិត្វា បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតានិ តទហុបុរេភត្តំ សាមិសបរិភោគេនាបិ វដ្ឋន្តិ,
បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ បន តានិ ច, បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតានិ ច សត្តាហំ
និរាមិសបរិភោគេន បរិភូត្និតញ្ចានីតិ អត្ថោ។ “បរិភូត្និតញ្ចានី”តិ ច វេទនតោ
អត្ថោសត្តាហោ អព្ពញ្ញនាទីនំ អត្ថាយ អធិដ្ឋហិត្វា ឋបិតេសុ អនាបត្តិ,
យាវជីវិកានិ សាសបមជ្ជកឯវណ្ណាកអដ្ឋិនិ តេលករណត្ថំ បដិគ្គហេត្វា
តទហោវ កតតេលំ សត្តាហាកាលិកំ, ទុតិយទិវសេ កតំ នាហំ វដ្ឋតិ,
តតិយទិវសេ កតំ បញ្ចាហំ, ចតុត្ថបញ្ចាមធម្មសត្តមទិវសេ កតំ តទហោវ
វដ្ឋតិ។ សចេ យាវ អរុណាស្ស ឧត្តមនា តិដ្ឋតិ, និស្សគ្គិយំ ហោតិ, អដ្ឋមទិវសេ
កតំ អនុជ្ឈាហារណីយំ, អនិស្សគ្គិយត្តា បន ពាហិរិបរិភោគេន វដ្ឋតិ។ សចេបិ

ន ករោតិ, តេលត្ថាយ បដិគ្គហិតសាសនាដ៏ធំ បន ចាឡិយំ
អនាគតសប្បិរាជីនព្វា សត្តាហាតិក្កមេ ទុក្ខដំ អាបជ្ជតិ។ សីតុនកេន
កតមជ្ជកបុប្ផដាលីតំ បន ដាលីតកតិកមេវ, អម្ពដាលីតាដ៏
យាវកាលិកានិ។ យំ បនេត្ត សត្តាហាកាលិកំ, តំ និស្សដ្ឋំ បដិលភិក្ខាបិ
អរុអាជីនិ វា មក្ខេតុំ, អដ្ឋោហារិតុំ វា ន វដ្ឋតិ។ បដិបេ កាឡវណ្ណោ វា ឧបនេតត្ថំ,
អញ្ញាស្ស ភិក្ខុនោ កាយិកបរិភោគំ វដ្ឋតិ។ យំ បន និបេក្ខោ បរិច្ចជិត្វា បុន
លភតិ, តំ អដ្ឋោហារិតុម្បី វដ្ឋតិ។ វិសុំ បរិភោគសប្បិរាជីសុ, ឯកភាជនេ វា
អមិស្សិតេសុ វត្ថុគណនាយ អាបត្តិយោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ព សត្តាហំ អតិក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសំ
ចីវរវគ្គស្ស បឋមសិក្ខាបទេ វត្ថុនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

ភេសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. វស្សិកសាជិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ មាសោ សេសោ គិម្ពានន្តិ ចតុន្នំ គិម្ពមាសានំ ឯកោ បច្ឆិមមាសោ
សេសោ។ បរិយេសិតព្ពន្ធិ គិម្ពានំ បច្ឆិមមាសស្ស បឋមទិវសតោ បជ្ជាយ យាវ
កត្តិកមាសស្ស បច្ឆិមទិវសោ, តាវ “កាលោ វស្សិកសាជិកាយា” តិអាទិនា
សតុប្បាទករណោន, សង្ឃស្ស បរិវិតជ្ជានតោ, អត្តនោ
ញាតកប្បវិតជ្ជានតោ បន “ទេថ មេ វស្សិកសាជិកចីវរ” តិអាទិកាយ
វិញ្ញត្តិយាបិ បរិយេសិតព្ពំ។ អញ្ញាតកអប្បវិតជ្ជានេ សតុប្បាទំ ករោន្តស្ស
វត្ថុភេទេ ទុក្ខដំ, យថា វា តថា វា “ទេថ មេ” តិអាទិវចនេន វិញ្ញាបេន្តស្ស
អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ កត្វា និវាសេតព្ពន្ធិ គិម្ពានំ
បច្ឆិមទុមាសស្ស បឋមទិវសតោ បជ្ជាយ យាវ កត្តិកមាសស្ស បច្ឆិមទិវសោ,

តាវ ស្វែងកម្មនិជ្ជានេន សកិម្មី វណ្ណភេទមត្តរជនេន កប្បពិន្ទុករណេន ច
កត្វា បរិទហិតញ្ច។ ឯត្រាវតា គិម្ពានំ បច្ឆិមោ មាសោ បរិយេសនកេត្តំ,
បច្ឆិមោ អន្ធមាសោ ករណានិវាសនកេត្តម្មី, វស្សានស្ស ចតុស្ក មាសេសុ
សត្តម្មី តំ វដ្តតីតិ អយមត្ថោ ធន្សតោ ហោតិ។ យោ ចាយំ គិម្ពានំ បច្ឆិមោ
មាសោ អនុញ្ញាតោ, ឯត្ថ កតបរិយេសិតម្មី វស្សិកសាជីកំ អធិដ្ឋានុំ ន វដ្តតិ។
សចេ តស្មី មាសេ អតិក្កន្តេ វស្សំ ឧក្កឡិយតិ, បុន មាសបរិហារំ លភតិ,
ឆោវិត្វា បន និក្ខិបិត្វា វស្សបនាយិ កទិវសេ អធិដ្ឋានញ្ច។ សចេ
សតិសម្មាសេន វា អប្បហោនកភាវេន វា អកតា ហោតិ។ តេ ច ទ្វេ មាសេ
វស្សានស្ស ចតុមាសន្តិ ធម៌ មាសេ បរិហារំ លភតិ។ សចេ បន កត្តិកមាសេ
កចិនំ អត្ថវិយតិ, អបរេបិ ចត្តារោ មាសេ លភតិ, ឯវំ ធន មាសា ហោន្តិ។
តតោ បរម្មី សតិយា បច្ឆាសាយ តំ មូលចីវំ កត្វា វេបេន្តស្ស ឯកមាសន្តិ ឯវំ
ឯកាធន មាសេ បរិហារំ លភតិ, តតោ បរំ ឯកាហម្មី ន លភតិ។

ឱវេន ចេ មាសោ សេសោ គិម្ពានន្តិ គិម្ពានំ បច្ឆិមមាសស្ស ឱរិមភាគេ យាវ
ហេមន្តស្ស បឋមទិវសោ, តាវាតិ អត្ថោ។ បរិយេសេយ្យាតិ ឯតេសុ សត្តសុ
បិដ្ឋិសមយមាសេសុ អញ្ញាតកអប្បវារិតជ្ជានតោ សតុប្បាទករណេន
បរិយេសន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, វិញ្ញាបេន្តស្ស
អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, ញាតកប្បវារិតេ
វិញ្ញាបេន្តស្ស តេន សិក្ខាបទេន អនាបត្តិ, សតុប្បាទំ ករោន្តស្ស ឥមិនា
សិក្ខាបទេន អាបត្តិ។ ឱវេនទ្វមាសោ សេសោ គិម្ពានន្តិ គិម្ពានស្ស
បច្ឆិមទ្វមាសតោ ឱរិមភាគេ ឯកស្មី អន្ធមាសេ។ កត្វា និវាសេយ្យាតិ ឯត្ថន្តរេ
ធម្មេន ឧប្បន្នម្មី កត្វា និវាសេន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថុយំ ធម្មត្ថិយេ ភិក្ខុ អារព្ភ វស្សិកសាដិកបរិយេសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកកាចិត្តិយំ, ឧនកមាសទូមាសេសុ
អតិរេកសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ, តថា សតិយា វស្សិកសាដិកាយ
នគ្គស្ស កាយំ ឡីវស្សបយតោ។ ចោក្ខរណីយាធិសុ បន ម្ហាយន្តស្ស វា
អច្ឆិន្ទចីវស្ស វា អច្ឆិន្ទចីវស្ស វា “អនិវត្តំ ចោរា ហរន្តី” តិ ឯវំ អាបនាសុ វា
និវាសយតោ ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯត្ថ ច វស្សិកសាដិកាយ
អត្ថុទ្ធីសិកតា, អសមយេ បរិយេសនតា, តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមាធិ តាវ
បរិយេសនាបត្តិយា តីណិ អដ្ឋានិ។ សចីវតា, អាបនាភាវោ,
វស្សិកសាដិកាយ សកភាវោ, អសមយេ និវាសនន្តិ ឥមាធិ និវាសនាបត្តិយា
ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ជោវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. ចីវរអច្ឆិន្ទនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ សាមំ ចីវរំ ទត្វាតិ វេយ្យាវច្ឆាធិនិ បច្ឆាសិសមាធា សយមេវ ទត្វា។
អច្ឆិន្ទេយ្យាតិ វេយ្យាវច្ឆាធិនិ អករោន្តំ ទិស្វា សកសញ្ញាយ អច្ឆិន្ទន្តស្ស
វត្ថុគណនាយ អាបត្តិយោ។ អច្ឆិន្ទាបេយ្យាតិឯត្ថ បន “អច្ឆិន្ទា” តិ អាណាត្តិយា
ទុក្ខដំ, អច្ឆិន្ទេសុ យត្តកានិ អាណាត្តានិ, តេសំ គណនាយ អាបត្តិយោ។

សាវត្ថុយំ ឧបនន្តំ អារព្ភ ចីវរអច្ឆិន្ទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
សាណាត្ថិកំ, តិកកាចិត្តិយំ។ អនុបសម្បន្នេ ឧបសម្បន្នសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស,
អនុបសម្បន្នសញ្ញានោ វា, ឧបសម្បន្នស្សបិ វិកប្បនុបកបច្ឆិមចីវរំ បេត្វា
អញ្ញំ បរិក្ខារំ, អនុបសម្បន្នស្ស ច យំកិញ្ច អច្ឆិន្ទតោ វា ទុក្ខដំ។ តេន តុដ្ឋេន វា
កុបិតេន វា ធិន្តំ បន តស្ស វិស្សាសំ វា គណ្ណាន្តស្ស ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។

វិកប្បនុបគបដ្ឋមជ្ជិវតា, សាមំ ទិន្នតា, សកសញ្ញតា, ឧបសម្បទតា,
កោដរសេន អដ្ឋន្តំ វា អដ្ឋន្តាបនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ
អទិន្នានានសទិសានិ អញ្ញាត្រ វេទនាយ។ វេទនា បន ឥធ ទុក្ខវេទនាយេវាតិ។

ជីវរអដ្ឋន្តនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. សុត្តវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ សុត្តន្តិ ធម្មិធំ ខោមសុត្តាទី វា តេសំ អនុលោមំ វា។ វិញ្ញាបេត្វាតិ
ជីវរត្ថាយ យាចិត្វា។ វាយាបេយ្យាតិ “ជីវំ មេ, អាវុសោ, វាយថា” តិ
អកប្បិយាយ វិញ្ញត្តិយា វាយាបេយ្យ។ និស្សគ្គិយន្តិ ឯវំ វាយាបេន្តស្ស យោ
តន្តវាយោ ជីវរវាយនត្ថំ តុវិវេមសដ្ឋនាទិកេ បយោគេ ករោតិ, តស្ស
សត្តប្បយោគេសុ ទុក្ខជំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

រាជគហោ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារត្ត ជីវរវាយាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, វិញ្ញាបិតសុត្តំ វិញ្ញាបិតតន្តវាយេន
វាយាបេន្តស្ស ធិយតោវិទត្តិមត្តេ តិវិយញ្ច ហត្ថមត្តេ វិវេតេ និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយំ។ ឥតិ យាវ ជីវំ វុឡតិ, តាវ ឥមិនា បមាណោន អាបត្តិយោ វុឡន្តិ។
តេនេវ បន អវិញ្ញត្តិយា លទ្ធសុត្តំ វាយាបេន្តស្ស យថា បុព្វេ និស្សគ្គិយំ, ឯវំ ឥធ
ទុក្ខជំ។ តេនេវ វិញ្ញត្តញ្ច អវិញ្ញត្តញ្ច វាយាបេន្តស្ស សចេ វុត្តប្បមាណោន
កេធារពទ្ធវិយ ជីវំ ហោតិ, អកប្បិយសុត្តមយេ បរិច្ឆេទេ ចាចិត្តិយំ, ឥតវស្មី
តថេវ ទុក្ខជំ។ តតោ ចេ ឧនតរា បរិច្ឆេទា, សត្តបរិច្ឆេទេសុ ទុក្ខជានេវ។ អថ
ឯកន្តរិកេន វា សុត្តេន ធិយតោ វា កប្បិយំ តិវិយំ អកប្បិយំ កត្វាវីតំ ហោតិ,
បុព្វេ វុត្តប្បមាណាគណាយ ទុក្ខជានិ។ ឯតេនេវ ឧចាយេន
កប្បិយតន្តវាយេន អកប្បិយសុត្តេ, កប្បិយាកប្បិយេហិ តន្តវាយេហិ

សុត្តបិ កប្បិយេ អកប្បិយេ កប្បិយាកប្បិយេ ច អាបត្តិកេនោ វេទិតញ្ចោ។
តិកតាចិត្តិយំ, អវាយាបិតេ វាយាបិតសញ្ញោនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។
ចីវរសិព្ពនអាឈោកកាយពន្ធនអំសពទ្ធកបត្តត្ថវិកបរិស្សាវនាមំ អត្ថាយ
សុត្តំវិញ្ញាបេន្តស្ស, ញាតកប្បវារិតេហិ កប្បិយសុត្តំ វាយាបេន្តស្ស,
អញ្ញស្សត្ថាយ, អត្តនោ ជនេន, ឧម្មត្តកាជីនញ្ចា អនាបត្តិ, ចីវរត្ថាយ
វិញ្ញាបិតសុត្តំ, អត្តទ្ទេសិកតា, អកប្បិយតន្តវាយេន អកប្បិយវិញ្ញត្តិយា
វាយាបនន្តិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាជីនិ ជោវាបនសិក្ខាបទេ
វុត្តនយានេវាតិ។

សុត្តវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. មហាបេសការសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ តត្រ ចេ សោភិត្តតិ យត្រ តាមេ វា និគមេ វា តន្តវាយា, តត្រ។
បុព្វេ អប្បវារិតោតិ ចីវរសាមិកេហិ អប្បវារិតោ ហុត្វា។ វិកប្បំ អាបន្នេយ្យាតិ
វិសិដ្ឋកប្បំ អធិករិជានំ អាបន្នេយ្យ។ ឥនានិ យេនាការេន វិកប្បំ អាបន្នោ
ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ ឥទំ ខោ, អាវុសោតិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អាយតន្តិ ធីយំ។ វិត្តតន្តិ
បុព្វលំ។ អប្បិតន្តិ យនំ។ សុវិតន្តិ សុដ្ឋវិតំ, សព្ពដ្ឋានេសុ សមំ កត្វាវិតំ។
សុប្បវាយិតន្តិ សុដ្ឋបវាយិតំ, សព្ពដ្ឋានេសុ សមំ កត្វា តន្តេ បសាវិតំ។
សុវិលេខិតន្តិ លេខនិយា សុដ្ឋវិលេខិតំ។ សុវិតច្ឆិតន្តិ កោច្ឆេន សុដ្ឋវិតច្ឆិតំ,
សុដ្ឋនិទ្ទោតន្តិ អត្តោ។ បិណ្ឌាចាតមត្តម្បីតិ ឯត្ថ ច នភិក្ខុនោ
បិណ្ឌាចាតទានមត្តេន តំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, សចេ បនតេ តស្ស វេនេន
ចីវរសាមិកានំ ហត្ថតោ សុត្តំ គហេត្វា ឡិសកម្មិ អាយតំ វាវិត្តតំ វា អប្បិតំ
វា ករោន្តិ, អថ តេសំ បយោគេ ភិក្ខុនោ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថុយំ ឧបនន្តំ អារត្ត ជីវេវ វិកប្បំ អាបជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ចត្តំ,
សាធារណបញ្ចត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកថាបិដ្ឋកំ, ព្រាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញានោ
វេមតិកស្ស វា ទុក្ខជំ។ ព្រាតកប្បវារីតានំ តន្តវាយេហិ, អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ,
អត្តនោ វា ធនេន, មហាគ្សំ វាយាបេតុកាមំ អប្បគ្សំ វាយាបេន្តស្ស,
ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ អញ្ញាតកអប្បវារីតានំ តន្តវាយេ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្វា
វិកប្បមាបជ្ជនតា, ជីវេស្ស អត្ថុទ្ធីសិកតា, តស្ស វេចនេន សុត្តវឌ្ឍនំ,
ជីវេប្បជីលាកោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ ធាវាបនសិក្ខាបទេ
វុត្តនយានេវាតិ។

មហាបេសការសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. អច្ឆេកជីវេសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ ទសាហាណាគតន្តិ ទស អហានិ ទសាហំ, តេន ទសាហាន អនាគតា
ទសាហាណាគតា, ទសាហាន អសម្បត្តាតិ អត្ថោ, តំ ទសាហាណាគតំ,
អច្ឆន្តសំយោគវសេន ភុម្មត្ថេ ឧបយោគវចនំ។ កត្តិកតេមាសិកបុណ្ណមន្តិ
បឋមកត្តិកបុណ្ណមំ, ឥធាបិ បឋមបទស្ស អនុបយោគតា បុរិមនយេនេវ
ភុម្មត្ថេ ឧបយោគវចនំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ - យតោ បដ្ឋាយ បឋមប្បវារណា
“ទសាហាណាគតា”តិ វុច្ឆតិ, សចេបិ តានិ ធិវសានិ អច្ឆន្តមេវ ភិក្ខុនោ
អច្ឆេកជីវេ ឧប្បជ្ឈេយ្យ, “អច្ឆេកំ ឥទ”ន្តិ ជានមាទេន ភិក្ខុនា សព្វម្បី
បដិគ្គហេតព្ភន្តិ។ តេន បវារណាមាសស្ស ដុល្លាបក្ខបញ្ចមិតោ បដ្ឋាយ
ឧប្បន្នស្ស ជីវេស្ស និធានកាលោ ទស្សិតោ ហោតិ។ កាមព្ភេស “ទសាហាបរមំ
អតិវេកជីវេ ធារេតព្ភ”ន្តិឥមិនាវ សិទ្ធា, អដ្ឋប្បត្តិវសេន បន អបុព្វំវិយ អត្តំ
ទស្សត្វា សិក្ខាបទំ បឋិតំ។ អច្ឆេកជីវេន្តិ
គមិកតិលានគត្តិនិអភិនុប្បន្នសទ្ធានំ បុគ្គលានំ អញ្ញាតវេន “វស្សាវាសិកំ

ឧស្សាមី"តិ ឯវំ អាហោចត្វា ទិន្នំ។ សចេ តំ បុរេ បវាវណាយ វិភជិតំ, យេន
គហិតំ, តេន វស្សច្នេនោ ន កាតត្តោ, ករោតិ ចេ, តំ ជីវំ សង្ឃិកំ ហោតិ។ យាវ
ជីវកាលសមយន្តិ អនត្តតេ កថិនេ យាវ វស្សនស្ស បច្ឆិមោ មាសោ, អត្តតេ
កថិនេ យាវ បញ្ច មាសា, តាវ និក្ខិបិតត្ថំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត អច្ឆេកជីវស្ស ជីវកាលសមយំ
អតិក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ត ជីវវគ្គស្ស បឋមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ
វេទិតព្ពន្ធិ។

អច្ឆេកជីវសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. សាសន្តសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ឧបវស្សំ ខោ បនាតិ ឯត្ថ ឧបវស្សន្តិ ឧបវស្ស, ឧបវសិទ្ធាតិ វុត្តំ
ហោតិ, ឧបសម្បជ្ឈន្តិអាទិសុ (វិភ. ៥៧០) វិយ ហេតុ អនុនាសិកោ ទដ្ឋត្តោ, វស្សំ
ឧបគន្ធា វសិទ្ធា ចាតិ អត្តោ។ ឥមស្ស ច បទស្ស “តថាវុបេសុ ភិក្ខុ
សេនាសនេសុ វិហារេន្តោ” តិឥមិនា សម្ពន្ធា, ឥទំ វុត្តំ ហោតិ - វស្សំ ឧបគន្ធា
វសិទ្ធា ច តតោ បរំ បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណមបរិយោសានកាលំ យានិ ខោ បន
តានិ អារញ្ញកានិ... បេ.... អន្តរយវេ និក្ខិបេយ្យាតិ។ តត្ថ អារញ្ញកានីតិ
សត្តបច្ឆិមានិ អាហេបិតេន អាចរិយធនុនា តាមស្ស ឥន្ទឡិលតោ បដ្ឋាយ
បញ្ចធនុសតប្បមាលោ បទេសេ កតសេនាសនានិ។ សចេ បន អបរិក្ខិត្តោ
តាមោ ហោតិ, បរិក្ខេចារហដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ មិនេតត្ថំ។ សចេ វិហារស្ស
បរិក្ខេចោ វា អបរិក្ខិត្តស្ស យំ តាមតោ សត្តបឋមំ សេនាសនំ វា ចេតិយំ វា
ពោធិ វា ធុវសន្តិចាតដ្ឋានំ វា យាវ, តំ តាវ បកតិមគ្គេន មិនេតត្ថំ, អញ្ញំ មគ្គំ
កាតុំ, អមគ្គេន វា មិនេតតុំ នវដ្ឋតិ។ សាសន្តសម្មតានីតិ ចោរាទិនំ

និវិដ្ឋាកាសាទិនស្សនេន “សាសន្តានី” តិ សម្មតានិ, ឯវំ សញ្ញាតានីតិ អត្ថោ។
សហ បដិកយេន សប្បជិកយានិ, ចោរេហិ មនុស្សានំ
ហតវិលុត្តាកោជិតការទស្សនតោ សន្និហិតពលវកយានីតិ អត្ថោ។

អន្តរយវេ និក្ខិបេយ្យាតិ អារញ្ញកស្ស សេនាសនស្ស សមន្តា
សត្តទិសាភាគេសុ អត្តនា អភិរុច្ចិតេ គោចរគាមេ និក្ខិបេយ្យ។ តញ្ច ខោ
សតិយា អង្គសម្បត្តិយា, តត្រាយំ អង្គសម្បត្តិ - បុរិមិកាយ ឧបកន្ធា
មហាបវារណាយ បវារិតោ ហោតិ, ឥនមេកំ អង្គំ។ កត្តិកមាសោយេវ ហោតិ,
ឥទំ ទុតិយំ អង្គំ។ បញ្ចជនុសតិកបច្ឆិមប្បមាណយុត្តំ សេនាសនំ ហោតិ, ឥទំ
តតិយំ អង្គំ។ ឧបប្បមាណោ វា គារុតតោ អតិរេកប្បមាណោ វា នលភតិ,
យត្រ ហិ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ភុត្តវេលាយមេវ បុនវិហារំ សក្កា អាគន្ធី, តនេវ
ឥនាធិប្បេតំ។ សាសន្តសប្បជិកយមេវ ហោតិ, ឥទំ ចតុត្ថំ អង្គំ ហោតិតិ។
កោចិនេវ បច្ឆយោតិ កិញ្ចិនេវ ការណំ។ តេន ជីវរេនាតិ តេន អន្តរយវេ
និក្ខិត្តជីវរេន។ វិប្បវាសាយាតិ វិយោគវាសាយ។ តតោ ច ឧត្តរិ
វិប្បវសេយ្យាតិ ធារត្តតោ ឧត្តរិ តស្មី សេនាសនេ សត្តមំ អរុណំ ឧដ្ឋាបេយ្យាតិ
អត្ថោ, តថា អសក្កោន្តេន បន គាមសីមំ ឌីក្កមិត្វា សភាយំ វា យត្ត កត្តចិ វា
វសិត្វា ជីវរប្បវត្តិ ញាត្វា បក្កមិតុំ វដ្តតិ។ អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយាតិ យំ សង្ឃោ
គិលានស្ស ភិក្ខុនោ ជីវរេនវិប្បវាសសម្មតិ ទេតិ, តំ វេ បេត្វា
អលទ្ធុសម្មតិកស្ស អតិរេកធារត្តំ វិប្បវសតោ និស្សត្តិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត ជីវវិប្បវាសវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ត
ជីវវវគ្គស្ស ទុតិយសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

សាសន្តសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. បរិណាតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ សង្ឃកន្តិ សង្ឃស្ស សន្តកំ។ សោ ហិ សង្ឃស្ស បរិណាតត្ថា ហត្ថ
អនាវុឡោបិ ឯកេន បរិយាយេន សង្ឃសន្តកោ ហោតិ។ លាភន្តិ លភិតតំ
ចីវរាធិវត្ថុ។ បរិណាតន្តិ “ធស្សម ករិស្សមា” តិ វចីភេទេន វា ហត្ថមុឡាយ វា
សង្ឃស្ស និន្នំ ហុត្វា បិតំ។ អត្ថនោ បរិណាមេយ្យាតិ “ឥទំ មយ្ហំ ទេថា” តិ អាធិនិ
វទន្តោ អត្ថនិន្នំ ករេយ្យ។ សចេ បន សង្ឃស្ស និន្នំ ហោតិ, តំ គហេតុំ ន វដ្ឋតិ,
សង្ឃស្សវ ធាតតំ។ បរិណាតំ បន សហធម្មិកានំ វា គិហីនំ វា អន្តមសោ
មាតុសន្តកម្មិ អត្ថនោ បរិណាមេន្តស្ស បយោគេ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន
និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារព្ភ បរិណាមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្ថិកំ, បរិណាតេ វេមតិកស្ស, អបរិណាតេ
បរិណាតសញ្ញនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច, សង្ឃចេតិយបុគ្គលេសុ យស្ស កស្សចិ
បរិណាតំ អញ្ញាសង្ឃធិនំ បរិណាមេន្តស្ស ច ទុក្ខដំ។ អបរិណាតសញ្ញនោ, “កត្ត
ទេមា” តិ បុច្ឆិតេ “យត្ថ តុម្ហាកំ ចិត្តំ បសីទតិ, តត្ថ ទេថ, តុម្ហាកំ ទេយ្យធម្មោ
បរិភោគំ វា លភេយ្យ” តិ អាធិនិ វទន្តស្ស, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃ
បរិណាតភាវោ, តំ ញាត្វា អត្ថនោ បរិណាមនំ, បដិលាភោតិ ឥមា នេត្ត តីណិ
អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ អធិន្ទាធានសធិសាធិតិ។

បរិណាតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

បត្តវគ្គោ តតិយោ។

ឥតិ កម្មវិធីរណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

និស្សន្ទិយចាចិត្តិយវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចាចិត្តិយកណ្ណោ

១. មុសាវាទវគ្គោ

១. មុសាវាទសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចាចិត្តិយេសុ មុសាវាទវគ្គស្ស បឋមេ សម្មជាតមុសាវាទេតិ បុព្វេបិ
ជាតិទ្វា វចនក្ខណេបិ ជាតន្តស្សវ មុសាវាទកណ្ណោនេ។ កណ្ណោនេ ឆាម ឥធ
អភូតស្ស វា ភូតតំ, ភូតស្ស វា អភូតតំ កត្វា កាយេន វា វាចាយ វា
វិញ្ញាបនប្បយោគោ, និមិត្តត្ថេ ចេតំ ភុម្មវចនំ។ តស្មា យោ សម្មជាតមុសាវាទំ
វេទតិ, តស្ស តំនិមិត្តំ តំហេតុ តប្បជ្ជយា ចាចិត្តិយំ ហោតីតិ ឯវមេត្ត អញ្ញេសុ
ច ឦទិសេសុ អត្តោ វេទិតញោ។

សាវត្ថិយំ ហត្ថកំ សក្យបុត្តំ អារព្ព អវជាតិទ្វា បដិជាតនាទិវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនត្ថំ មុសា កណ្ណោន្តស្ស
ចារាជិកំ, អមូលកេន ចារាជិកេន អនុទ្ធិសនត្ថំ សង្ឃាទិសេសោ,
សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធិសនត្ថំ ចាចិត្តិយំ, អាចារិបត្តិយា អនុទ្ធិសនត្ថំ ទុក្ខជំ,
“យោ តេ វិហារេ វសី” តិអាទិនា (ចារា. ២២០) បរិយាយេន
ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនត្ថំ បដិវិជានន្តស្ស មុសា កណ្ណោតេ ដុល្លច្ចយំ,
អប្បដិវិជានន្តស្ស ទុក្ខជំ, កេវលំ មុសា កណ្ណោន្តស្ស ឥធ ចាចិត្តិយំ។
អនុបដារេត្វា សហសា កណ្ណោន្តស្ស, “អញ្ញំ កណ្ណាស្សាមី” តិ អញ្ញំ កណ្ណោន្តស្ស,
ឧម្ពត្តកាទីនញោ អនាបត្តិ។ វិសំវាទនបុរេក្ខារតា, វិសំវាទនចិត្តេន យមត្ថំ

វត្តកាមោ, តស្ស បុគ្គលស្ស វិញ្ញាបនបយោគោ ចាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ អធិន្ទានានសធិសានិទិ។

មុសាវាទសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ឱមសវាទសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឱមសវាទេតិ ឱវិជ្ឈនវចនេ,
ជាតិធាមគោត្តកម្មសិប្បអាពាធលិដ្ឋកិលេសអាបត្តិអក្កោសេសុ ភូតេន វា
អភូតេន វា យេន កេនចិ ចារាជិកំ អាបន្នំ វា អនាបន្នំ វា យំកិញ្ចិ ភិក្ខុំ យាយ
កាយចិ វាចាយ វា ហត្ថមុទ្ធាយ វា អនញ្ញាបទេសេន អក្កោសនវចនេ
ចាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារព្វ ឱមសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណាត្តិកំ, តេហិយេវ ទសហិ អក្កោសវត្ថុហិ “សន្តិ ឥនេកេច្ឆ
ចណ្ឌាលា”តិអាធិនា (ចាចិ. ២៦) នយេន អញ្ញាបទេសំ កត្វា អក្កោសន្តស្ស,
“ចោរោសិ គណ្ហិភេទកោសិ”តិអាធិហិ ចាឡិមុត្តកបទេហិ អក្កោសន្តស្ស,
យថា តថា វា អនុបសម្បន្នំ អក្កោសន្តស្ស ច ទុក្ខជំ។ ឥធម ភិក្ខុនិបិ
អនុបសម្បន្នសន្ធិ្យំ គច្ឆតិ។ អនក្កោសិគុកាមស្ស កេវលំ ទវកម្សតាយ
វទេតោ សព្ពត្ថ ទុញ្ញាសិតំ។ អត្ថធម្មអនុសាសនិបុរេក្ខារាទំ, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច
អនាបត្តិ។ យំ អក្កោសតិ, តស្ស ឧបសម្បន្នតា, អនញ្ញាបទេសេន ជាតិអាធិហិ
អក្កោសនំ, “មំ អក្កោសតិ”តិ ជាធនា, អត្ថបុរេក្ខារតាធិនំ អភារោតិ
ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ អធិន្ទានានសធិសានិ, វេទនា បន ឥធម
ទុក្ខាតិ។

ឱមសវាទសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. បេសុញ្ញាសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ភិក្ខុបេសុញ្ញេតិ ភិក្ខុស្ស បេសុញ្ញេ, ជាតិអាធិហិ អក្កោសវត្ថុហិ
ភិក្ខុ អក្កោសន្តស្ស ភិក្ខុនោ សុត្វា វចនំ ភិក្ខុនោ បិយកម្មតាយ វា
ភេទាធិប្បាយេន វា យោ អក្កោនោ, តស្ស ភិក្ខុស្ស កាយេន វា វាចាយ វា
ឧបសំហារេ តស្មី បេសុញ្ញករណាវចនេ ចាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ ភិក្ខុ អារព្វ បេសុញ្ញឧបសំហារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថកំ, វុត្តនយេនេវ អញ្ញាបទេសេន អក្កោសន្តស្ស
វចនូបសំហារេ វា ចាឡិមុត្តកអក្កោសូបសំហារេ វា អនុបសម្មន្តស្ស ច
ឧបសំហារេ ធុក្កជំ។ ឥធាបិ ភិក្ខុនិ អនុបសម្មន្តជ្ជានេ បិតា។ ន
បិយកម្មតាយ, ន ភេទាធិប្បាយេន កេវលំ ចាបកហិតាយ វទន្តស្ស,
ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ជាតិអាធិហិ អនញ្ញាបទេសេន អក្កោសន្តស្ស
ភិក្ខុនោ សុត្វា វចនំ ភិក្ខុស្ស ឧបសំហារណំ, បិយកម្មតាភេទាធិប្បាយេសុ
អញ្ញាតរតា, តស្ស វិជាននាតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អផ្គាណិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
អធិន្នាទានសទិសានេវាតិ។

បេសុញ្ញាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. បទសោធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ បទសោ ធម្មំ វាចេយ្យាតិ សន្តីតិត្ថយំ អនារុទ្ធម្បិ
រាជោវាទតិក្ខិទ្រិយចតុបរិវត្តននន្ទោបនន្តកុលុម្មសុត្តមគ្គកថាធិធម្មញ្ច
សន្តីតិត្ថយមារុទ្ធនំ តិបិដកធម្មញ្ច បទំ បទំ វាចេយ្យ,
បទានុបទអនុក្ខរអនុញ្ញានេសុ ឯកេកំ កោដ្ឋាសន្តិ អត្ថោ។ ចាចិត្តិយន្តិ

ឯតេសុ បទាទីសុ ភិក្ខុញោ ភិក្ខុនិញោ វេបេត្វា យំកញ្ចិ កោដ្ឋាសំ
អវសេសបុគ្គលេហិ សទ្ធិំ ឯកតោ ភណ្ឌន្តស្ស បទាទិភណ្ឌនាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធិត្ថិយេ ភិក្ខុ អារព្ភ បទសោ ធម្មវាចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថកំ, តិកតាចិត្តិយំ។ ឧបសម្បន្នេ
អនុបសម្បន្នសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា ទុក្ខជំ។ អនុបសម្បន្នេន សទ្ធិំ ឯកតោ
ឧទ្ទេសគ្គហណោ, សជ្ឈាយ ករណោ, តស្ស សន្តិកេ ឧទ្ទេសគ្គហណោ,
យេតុយ្យេន បគុណាគន្ធិំ ភណ្ឌន្តស្ស, ឱសារេន្តស្ស ច ខលិតជ្ជានេ “ឯវំ
ភណ្ឌាហិ” តិ វេចនេ ច ឯកតោ ភណ្ឌន្តស្សាបិ, ឧម្មត្តកាទីនញោ អនាបត្តិ។
អនុបសម្បន្នតា, វុត្តលក្ខណំ ធម្មំ បទសោ វាចនតា, ឯកតោ ឱសាបនញោតិ
ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។ បទសោធម្មសមុជ្ឈានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ,
អចិត្តកំ, បណ្ណាត្ថិវដ្ឋំ, វេចកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បទសោធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ អនុបសម្បន្ននាតិ ភិក្ខុំ វេបេត្វា អន្តមសោ ចារាជិកវត្ថុក្ខតេន
តិវច្ឆានគតេនាបិ។ ឧត្តរិទិវត្តតិវត្តន្តំ ទិវន្តំ វា តិណ្ណំ វា វត្ថិនំ ឧបរិ។
សហសេយ្យន្តិ សព្វច្ឆន្ទបរិច្ឆន្នេ យេតុយ្យេន ធន្ទបរិច្ឆន្នេ វា សេនាសនេ
បុញ្ញាបរិយេន វា ឯកក្ខណេន វា ឯកតោ និបជ្ឈនំ។ កប្បេយ្យាតិ វិទហេយ្យ
សម្មាទេយ្យ។ តត្ថ ធននំ អនាហច្ឆ ទិយឡហត្ថុព្ពេជេន ចាការាទិនា បរិច្ឆន្ទម្បិ
សព្វបរិច្ឆន្ទមិច្ឆេវ វេទិតព្ពំ, តស្មា ឥមីនា លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេបិ
សត្តក្ខមិកោ ចាសាទោ ឯក្ខបចារោ ហោតិ, សតគព្ពំ វា ចតុសាលំ, យោ តត្ថ
វា អញ្ញត្ថ វា តាទិសេ តេន វា អញ្ញេន វា អនុបសម្បន្នេន សហ តិស្សោ វត្ថិយោ

សយិត្វា ចតុត្ថទិវសេ អត្ថផ្ដុំតេ សូរិយេ អនុបសម្បន្នេ និបន្នេ កត្តទ្វារំ បិដាយ
វា អបិដាយ វា និបន្នតិ, បឋមនិបន្នោ វា តស្មី និបន្នន្តេ ន វុជ្ជាតិ, តស្ស ឧភិទ្ធី
ឧដ្ឋហិត្វា និបន្ននប្បយោគកណ្តាយ អនុបសម្បន្នកណ្តាយ ច ចាចិត្តិយំ។
អយមេត្ថ សន្នេចា, វិត្តារោ បន សមន្តចាសាទិកាយំ (ចាចិ. អដ្ឋ. ៥១)
សព្វប្បការតោ វុត្តោ។

អាឡិវិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត អនុបសម្បន្នេន សហសេយ្យវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “ឧត្តរិទិវត្ថុតិវត្ត”ន្តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថកំ, តិកចាចិត្តិយំ, ឧបសម្បន្នេ អនុបសម្បន្នសញ្ញានោ វេមតិកស្ស
វា ឧបទ្ធច្ឋន្នបរិច្ឆន្នាទីសុ ច ទុក្កជំ។ ឧនកទិវត្ថុតិវត្តំ វសន្តស្ស, តតិយាយ
វត្តិយា បុរាវុណា និក្ខមិត្វា បុន វសន្តស្ស, សព្វច្ឋន្នសញ្ញាបរិច្ឆន្នាទីសុ វសន្តស្ស,
ឥតរស្មី និសិន្នេ និបន្នន្តស្ស, និបន្នេ វា និសីទន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។
ចាចិត្តិយវត្ថុកសេនាសនំ, តត្ថ អនុបសម្បន្នេន សហ និបន្ននំ, ចតុត្ថទិវសេ
សូរិយត្ថផ្ដុំមនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆដ្ឋេ មាតុតាមេនាតិ អន្តមសោ តទហុជាតាយបិ មនុស្សិត្តិយា។
ទិស្សមានុរុចា បន យក្ខិបេតិយោ បណ្ណាកោ មេដុនវត្ថុភូតា ច តិវច្ឆានិត្តិយោ
ឥធ ទុក្កជវត្ថុកា ហោត្តិ។

សាវត្ថុយំ អាយស្មន្តំ អនុវត្តត្រូវ អារព្វ មាតុកាមេន សហសេយ្យវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, សេសំ អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ អញ្ញត្រ វត្ថិបរិច្ឆេទា,
តត្រ ហិ ចតុត្ថទិវសេ អាបត្ថិ, ឥធ បន បឋមទិវសេបីតិ។

ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. ធម្មទេសនាសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ ឧត្តរិធម្មញ្ញវាចាហិតិឯត្ថ ឯកោ កាថាថាទោ ឯកា វាចាតិ ឯវំ
សព្ពត្ថ វាចាបមាណំ វេទិតព្ពំ។ ធម្មំ ទេសេយ្យតិ បទសោធម្មសិក្ខាបទេ
វុត្តលក្ខណំ ធម្មំ វា អដ្ឋកថាធម្មំ វា ភាសេយ្យ។ អញ្ញត្រ វិញ្ញា
បុរិសវិគ្គហេនាតិ វិជានវិញ្ញា បុរិសេន។ មនុស្សវិគ្គហំ គហេត្វា បិទេន បន
យកេន វា បេតេន វា តិរច្ឆានេន វា សទ្ធិ បិទាយបិ ធម្មំ ទេសេតុំ ន វុត្ថតិ។
ចាចិត្តិយន្តិ ទុតិយានិយតេ វុត្តលក្ខណេន មនុស្សេន វិជានវិញ្ញមនុស្សតិយា
ធន្នំ វាចានំ ឧបរិ បទាទិវសេន ធម្មំ ទេសេន្តស្ស បទាទិគណនាយ, ពហុនំ
ទេសយតោ មាតុកាមគណនាយ ច ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ ឧទាយិត្រូវ អារព្វ មាតុកាមស្ស ធម្មទេសនាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“អញ្ញត្រ វិញ្ញា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ,
តិកចាចិត្តិយំ, អមាតុកាមេ មាតុកាមសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា
យក្ខិបេតិបណ្ណាកមនុស្សវិគ្គហាតិរច្ឆានិត្តំនំ ទេសេន្តស្ស ច ទុក្ខជំ។ ធម្មា
វាចាហិ, តតោ វា ឱវំ ទេសេន្តស្ស, វុត្តលក្ខណេ វា បុរិសេ សតិ, សយំ វា ឧដ្ឋាយ,
បុន និសីទិត្វា មាតុកាមស្ស វា ឧដ្ឋហិត្វា បុន និសីទិត្វា, អញ្ញស្ស វា
មាតុកាមស្ស ទេសយតោ, “ធីយនិកាយោ នាម កន្តេ កិមត្ថិយោ”តិ ឯវំ បន
បុដ្ឋេសព្ពម្បិ ធីយនិកាយំ ទេសេន្តស្ស, អញ្ញស្សត្ថាយ វុត្ថមាណំ មាតុកាមេ

សុណាន្តេ, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណាស្ស ធម្មស្ស ធន្នំ វាចានំ ឧបរិ
ទេសនា, វុត្តលក្ខណោ មាតុគាមោ, ភិយាបថបរិវត្តាភារោ,
កប្បិយការកស្សភារោ, អបញ្ញាវិស្សន្ន្ននាតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ចា អម្ពានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ បទសោធម្មសទិសានេវ, កេវលំ ឥធ កិរិយាកិរិយំ ហោតីតិ។

ធម្មទេសនាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. ក្ខតារោចនសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ ឧត្តរិមនុស្សធម្មន្តិ ចតុត្ថចារាជិកេ វុត្តលក្ខណំ ឧត្តរិមនុស្សនំ
ឈាយីនញ្ចោវ អរិយានញ្ចា ធម្មំ។ ភូតស្មី ចាចិត្តិយន្តិ អត្តនិ ឈានាទិធម្មេ សតិ
តំ ភិក្ខុញ្ចា ភិក្ខុនិញ្ចា វេបេត្វា អញ្ញាស្ស អាហោចយតោ ចាចិត្តិយំ។

វេសាលិយំ វគ្គមុនាតិរិយេ ភិក្ខុ អារព្ភ តេសំ ក្ខតារោចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, និប្បរិយាយេន អត្តនិ វិជ្ជមានំ ឈានាទិធម្មំ
អាហោចន្តស្ស សចេ យស្ស អាហោចេតិ, សោ អនន្តរមេវ “អយំ ឈានលាភី” តិ វា
“អរិយោ” តិ វា យេន កេនចិ អាការេន តមត្តំ ជាតាតិ, ចាចិត្តិយំ។ នោ ចេ
ជាតាតិ, ឧក្កជំ។ បរិយាយេន អាហោចិតំ បន ជាតាតុ វា, មា វា, ឧក្កជមេវ។
តថាវុបេ ការណេ សតិ ឧបសម្មន្នស្ស អាហោចយតោ, អាទិកម្មកស្ស ច
អនាបត្តិ។ យស្មា បន អរិយានំ ឧម្ពត្តកាធិភារោ នត្តិ, ឈានលាភិនោ បន តស្មី
សតិ ឈានា បរិហាយន្តិ, តស្មា តេ ឥធ ន គហិតា។ ឧត្តរិមនុស្សធម្មស្ស
ភូតតា, អនុបសម្មន្នស្ស អាហោចនំ, តម្ពុណាវិជាននា, អនញ្ញាបទេសោតិ
ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អម្ពានិ។ ក្ខតារោចនសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ,
អចិត្តកំ, បណ្ណាត្តិវដ្តំ, កាយកម្មំ, វេទិកម្មំ, កុសលាព្យាកតចិត្តេហិ ទិចិត្តំ,
សុខមជ្ឈត្តវេទនាហិ ទិវេទនន្តិ។

ភូតារោចនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. ទុដ្ឋល្លារោចនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ភិក្ខុស្សាតិ ចារាជិកំ អនុជ្ឈាបន្តស្ស។ ទុដ្ឋល្លន្តិ កិញ្ចាបិ ទិដ្ឋំ
អាបត្តិក្ខន្ធានមេតំ អធិវចនំ, ឥធ បន សង្ឃាធិសេសមេវ អធិប្បតំ។ អញ្ញាត្រ
ភិក្ខុសម្មតិយាតិ យំ សង្ឃា អភិណ្ណាបត្តិកស្ស ភិក្ខុនោ អាយតី សំវត្ថាយ
អាបត្តិនញ្ច កុលានញ្ច បរិយន្តំ កត្វា វា អកត្វា វា តិក្ខត្តំ អបលោកត្វា
កតិកំ ករោតិ, តំ វេបេត្វា, អយថាកតិកាយ “អយំ អសុច្ឆិ មោចេត្វា
សង្ឃាធិសេសំ អាបន្នោ” តិអាធិនា នយេន វត្ថុនា សទ្ធិ អាបត្តិ យដេត្វា
អាវោចន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារត្ត ទុដ្ឋល្លាបត្តិអាវោចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អទុដ្ឋល្លាយ ទុដ្ឋល្លសញ្ញានោ
វេមតិកស្ស វា ទុក្ខជំ, អវសេសេ ធម្ម អាបត្តិក្ខន្ធន្ទ, អនុបសម្បទ្គស្ស
បុរិមបញ្ចសិក្ខាបទវតិក្ខមសម្ពាតំ ទុដ្ឋល្លំ វា ឥតវំ អទុដ្ឋល្លំ វា អដ្ឋាចារំ
អាវោចន្តស្សាបិ ទុក្ខជមេវ។ វត្ថុមត្តំ វា អាបត្តិមត្តំ វា អាវោចន្តស្ស,
ភិក្ខុសម្មតិបរិច្ឆេទំ អនតិក្ខមិត្វា អាវោចន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
វុត្តលក្ខណស្ស ភិក្ខុនោ សវត្ថុកោ សង្ឃាធិសេសោ, អនុបសម្បទ្គស្ស
អាវោចនំ, ភិក្ខុសម្មតិយា អភារោតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
អធិដ្ឋានានសធិសានិ, វេទនា បន ឥធ ទុក្ខាយេវាតិ។

ទុដ្ឋល្លារោចនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. បដិវិទណនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ បថវិន្តិ ធុរិយា បថវិ ជាតបថវិ អជាតបថវិ តត្ថ ជាតបថវិ
សុទ្ធិមិស្សបុញ្ញវសេន តិរិយា, តត្ថ សុទ្ធិបថវិ នាម បកតិយា សុទ្ធិបំសុ វា
សុទ្ធិមត្តិកា វា។ មិស្សបថវិ នាម យត្ថ បំសុតោ វា មត្តិកាតោ វា
ចាសាណាសក្ខរកថលមរុម្ពវាលុកាសុ អញ្ញាតវស្ស តតិយភាគោ ហោតិ។
បុញ្ញបថវិ នាម “អតិរកចាតុមាសំ ឡីវដ្ឋា បំសុបុញ្ញោ វា មត្តិកាបុញ្ញោ វា” តិ
(ចាចិ. ៨៦) វុត្ថំ, វុត្ថលក្ខណោ បន មិស្សកបុញ្ញោបិ បិដ្ឋចាសាលោ
បិតសុខុមរជម្មិ ច ទេវេ ជុសាយន្តេ សកី តិទ្គំ ចតុមាសច្ចយេន តិទ្គោកាសោ
បុញ្ញបថវិសង្ខមេវ កច្ចតិ។ តិរិយាបិ ចេសា បថវិ ឧទ្ធចបត្តបចនាធិវសេន វា
យថា តថា វា អធិដ្ឋា ‘ជាតបថវិ’ តិ វុច្ចតិ, ធិដ្ឋា បន វុត្ថប្បមាណាតោ
អធិកតវចាសាណាធិមិស្ស វា អជាតបថវិ នាម ហោតិ, កោ បន វាទោ
សុទ្ធិចាសាណាធិកេនាយ។ តត្ថ យា ‘ជាតបថវិ’ តិ វុត្ថា, អយំ អកប្បិយបថវិ។
យោ ភិក្ខុ តំ វេរុបំ បថវិ សយំ ខណាតិ, ខណានភេទនវិលេខនបចនាធិហិ
វិកោបេតិ, តស្ស បយោគគណនាយ ចាចិត្តិយំ។ យោ បន ខណាបេតិ,
វុត្ថនយេនេវ វិកោចាបេតិ, តស្ស “ឥមំ បទេស” ត្ថិ វា “ឥមំ បថវិ” ត្ថិ វា វេ
និយមេត្វា “ខណ, ភិក្ខុ” តិអាធិនា នយេន អាណាបេន្តស្ស អាណាត្តិយា ធុក្កដំ,
សកី អាណាត្ថ ធិវសម្មិ ខណាន្តេ អាណាបកស្ស វេកមេវ ចាចិត្តិយំ, សចេ
ឥតរោ បុនប្បនំ អាណាបេតិ, វាចាយ វាចាយ ចាចិត្តិយំ។

អាធុរិយំ អាធុរកេ ភិក្ខុ អារត្ត បថវិខណានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ, បថវិយា វេមតិកស្ស, អបថវិយា
បថវិសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច ធុក្កដំ។ ឡីកាសំ អនិយមេត្វា “ចោក្ខវណី
ខណ, អាវាដំ ខណ, កន្ទំ ខណា” តិអាធិនិ ភណាន្តស្ស, អាតបេន សុស្សិទ្ធា
ជលិតកក្កដំ វា កោកណ្តាកំ វា ហេដ្ឋា បថវិយា អសម្ពុទ្ធិ ភិក្ខុត្វា បតិវតនទិវតជំ
វា មហាន្តម្មិ នន្តលន្តមត្តិកាបិណ្ឌាន្តិវាមាធិនិ សត្តញ្ញ អជាតបថវិ

វិកោបេន្តស្ស, “ឥមស្ស ធម្មស្ស អាវាជំ ជាន, មត្តិកំ ទេហិ, មត្តិកំ អាហារ,
បំសុនាមេ អត្ថោ, មត្តិកំ កប្បិយំ ករោហិ” តិ ភណ្ឌន្តស្ស, អសញ្ញិច្ច
រុក្ខាទិបវដ្តនេន ភិទ្ធន្តស្ស, អសតិយា ចាទន្ត្រុជ្ជកាទីហិ វិលេខន្តស្ស,
ជាតបថវិការំ វា, “ខណាមិ វា អហ” ត្ថិ អជានន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនព្វា អនាបត្តិ។
ជាតបថវិ, បថវិសញ្ញាតា, ខណានខណាបនាទំ អញ្ញាតវត្ថុ ឥមាទេត្ថ តិណិ
អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណាត្តិវដ្តំ, តិចិត្តំ,
តិវេទនន្ទិ។

បថវិខណានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

មុសាវាទវគ្គោ បឋមោ។

២. ភូតគាមវគ្គោ

១. ភូតគាមសិក្ខាបទវណ្ណានា

ភូតគាមវគ្គស្ស បឋមេ ភូតគាមចាតព្យតាយាតិ វត្ថុ ភវន្តិ
អហេសុព្វាតិ ភូតា, ជាយន្តិ វឿន្តិ ជាតា វឿន្តិ ចាតិ អត្ថោ។ គាមោតិ វាសិ,
ភូតានំ គាមោ, ភូតា វា គាមោតិ ភូតគាមោ,
បតិដ្ឋិតហរិតតិណារុក្ខាទីនមេតំ អធិវចនំ។ ចាតព្យស្ស ភាវោ ចាតព្យតា,
នេននភេទនាទីហិ យថារុចិ បរិភុញ្ញិតព្ពតាតិ អត្ថោ, តស្សំ
ភូតគាមចាតព្យតាយ, និមិត្តត្ថេ ចេតំ ភុម្មវចនំ, ភូតគាមចាតព្យតាហេតុ
ភូតគាមស្ស នេននាទិបច្ចយា ចាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ
បថវិឧទកចាការាជីសុ យត្ថកត្ថចិ ជាតំ អសុក្ខំ អន្តមសោ
អតិសុខុមតិណាម្បិ សាសបពិជកសេវាលម្បិ ឧទ្ធវណេច្ឆននវិជ្ឈនាទីហិ
វិកោបេតិ វា បថវិខណានេ វុត្តនយេន វិកោចាបេតិ វា ចាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ។

អាឡូរីយំ អាឡូរកេតិក្ខុ អាវត្ត រុក្ខុនិទ្ទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
សាណាត្តិកំ, ភូតតាមតោវិយោជិតមូលព័ជខន្ធព័ជលុព័ជអគ្គព័ជព័ជជាតំ
អញ្ញតរំ កាជនគតំ វា វាសិកតំ វា ភូមិយំ រោមិតម្បិ និក្ខន្ធមូលមត្តំ វា
និក្ខន្ធអង្គរមត្តំ វា សចេបិស្សវិទត្តិមត្តា បត្តវដ្ឋិនិក្ខដ្ឋតិ, អនិក្ខន្ធនោ វា មូល
និក្ខន្ធនោ វា មូល យាវ អង្គរោ ហរិតោ ន ហោតិ, តាវ តំ វិកោបេន្តស្ស ធុក្កដំ,
តថា ភូតតាមព័ជគាមេ វេមតិកស្ស, អភូតតាមព័ជគាមេ
ភូតតាមព័ជគាមសញ្ញានោ ចេវ វេមតិកស្ស ច។ ឧភយត្ថ បន អតថាសញ្ញាស្ស,
ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ, អសញ្ញាច្ច អសតិយា អជាតិទ្វា វា វិកោបេន្តស្ស,
‘ឥមំ រុក្ខុ’ន្តិ ឯវំ អនិយមេត្វា “រុក្ខុ និទ្ទ, វល្លី និទ្ទា”តិ អាធិនិ កណ្ឌន្តស្ស, “ឥមំ បុប្ផ
វា ដលំ វា ជាត, ឥមំ ទេហិ, ឥមំ អាហរ, ឥមិនា មេ អត្ថោ, ឥមំ កប្បិយំ
ករោហិ”តិ កណ្ឌន្តស្ស ច អនាបត្តិ។ ឯវំ កប្បិយវចនេន ភូតតាមតោ
វិយោជិតំ បន ព័ជជាតំ បុន បិ “កប្បិយំ ករោហិ”តិ កាវេត្វាវ បរិភុញ្ញិតត្ថំ។
ឯវញ្ញស្ស ព័ជគាមបរិមោចនម្បិ កតំ ហោតិ។

កប្បិយំ ករោន្តេន បន អគ្គិនា វា នខេន វា សត្តេន វា កត្តត្ថំ, អគ្គិនា
ករោន្តេន ច យេន កេន បិ អគ្គិនា ឯកទេសេ ដុសន្តេន ‘កប្បិយ’ន្តិ វត្វាវ
កាតត្ថំ។ សត្តេន ករោន្តេន យស្ស កស្សបិ តិខិណ្ឌាសត្តស្ស អន្តមសោ
សូចិនខច្ឆេនាធិនម្បិ តុល្លោន វា ធារាយ វា វេធំ វា ឆេធំ វា ធស្សេន្តេន តថេវ
កាតត្ថំ។ នខេន ករោន្តេន ឯបេត្វា គោមហីសាធិនំ ខុវេ យេន កេន បិ អបូតិនា
មនុស្សានំ វា តិវច្ឆាធានំ វា នខេន អន្តមសោ និទ្ធិត្វា អាហាជេនាបិ សត្តេ
វុត្តនយេនេវ កាតត្ថំ។ តត្ថ សចេបិ ព័ជានំ បព្ពតមត្តោ វាសិ, រុក្ខុសហស្សំ វា
និទ្ធិត្វា ឯកាពធំ, ឧច្ឆនំ វា មហាការោ ពន្ធិត្វា ឯបេតោ ហោតិ, ឯកស្មី ពិជេ វា
រុក្ខុសាខាយ វា ឧច្ឆម្ពំ វា កប្បិយេ កតេ សត្ថំ កតំ ហោតិ។ ឧច្ឆ “កប្បិយំ
ករិស្សាមី”តិ តេហិ សទ្ធិ ពធំ ធារុកំ វិជ្ឈតិ, វដ្តតិយេវ។ សចេ បន យាយ

វល្លិយា ភារោ ពោធិ្វា, តំ វិជ្ជតិ, ន វដ្តតិ។ មរិចបក្កាធិហិ មិស្សេត្វា ភត្តំ
អាហារន្តិ, “កប្បិយំ ករោហី”តិ វុត្ថេ សចេបិ ភត្តសិត្តេ វិជ្ជតិ, វដ្តតិយេវ,
តិលតណ្ហាលេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យាគុយា បក្ខិត្តានិ បន ឯកាពទ្ធានិ ហុត្វា ន
សន្តិជ្ជន្តិ, តត្ថ ឯកេកំ វិជ្ជិត្វាវ កាតព្វំ។ កបិជ្ជដលាធិនំ អន្តោ មិញ្ចំ កជាហំ
មុញ្ញាត្វា សញ្ញាតិ, ភិន្នាបេត្វា កប្បិយំ ការេតព្វំ។ ឯកាពទ្ធា ចេ, កជាហេបិ
កាតុំ វដ្តតិ។ យំ បន ដលំ តរុណំ ហោតិ អពិជំ យញ្ចា និព្ពត្តពិជំ ពិជំ អបនេត្វា
បរិភូតព្វំ, តត្ថ កប្បិយ ករណាកិច្ចំ នត្ថិ។ ភូតតាមោ, ភូតតាមសញ្ញាតា,
វិកោបនំ វាវិកោចាបនំ វាតិ ឥមា នេត្ត ឥណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បថវិខណានសទិសានេវាតិ។

ភូតតាមសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. អញ្ញាវាទកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ យមត្ថំ សង្ឃមជ្ឈេ វិនយធរោ បុច្ឆតិ, តតោ អញ្ញំ វទតីតិ
អញ្ញាវាទកោ, អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរណាស្សេតំ នាមំ។ វិហាសតីតិ វិហាសកោ,
តុណ្ហីភាវស្សេតំ នាមំ, តស្មី អញ្ញាវាទកេ វិហាសកេ។ ចាចិត្តិយន្តិ វត្ថុទ្ធយេ
ចាចិត្តិយទ្ធយំ វុត្ថំ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ សាវសេសំ អាបត្តិ អាបន្នោ សង្ឃមជ្ឈេ
អនុយុញ្ជិយមាណោ តំ ន កថេតុកាមោ អញ្ញេន វចនេន អញ្ញំ នាទេន្តោ តថា
តថា វិក្ខិបតិ, យោ ច តុណ្ហីភាវេន វិហាសេតិ, តេសំ យំ ភកវតា
អញ្ញាវាទកកម្មញ្ញោវ វិហាសកកម្មញ្ញោ អនុញ្ញាតំ, តស្មី សង្ឃេន កតេ បុន
តថា ករោន្តានំ ចាចិត្តិយំ។

កោសម្ពិយំ ធន្នត្ថេវ អារព្ព អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, ធម្មកម្មេ តិកចាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ

តិកទុក្ខជំ, អនាហេតិ បទ អញ្ញវាទកេ វា វិហាសកេ វា តថា ករោន្តស្ស
ទុក្ខជមេវ។ អាបត្តិ អាបន្នការំ វា អជានន្តស្ស “កី តុម្ពេ ភណាថា” តិ បុច្ឆតោ,
គេលញ្ញោន វា, “សង្ឃស្ស ភណ្ឌាធិនំ វា ភវិស្សន្តិ, អធម្មេន វា វគ្គេន វា
នកម្មារហស្ស វា កម្មំ ករិស្សន្តិ” តិ ឥមិនា អធិប្បាយេន ន កថេន្តស្ស,
ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មេន អាហេតិ តតា, អាបត្តិយា វា វត្ថុនា វា
អនុយុញ្ញិយមានតា, ធានេតុកាមតាយ អញ្ញោនញ្ចំ បដិចរណំ វា តុណ្ហីភារោ
វា តិ ឥមា នេត្ត តិណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាធិនំ អធិន្ទានានសទិសានិ, ឥទំ បទ
សិយា កិរិយំ, សិយា អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនញ្ច ហោតីតិ។

អញ្ញវាទកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ឧដ្ឋាបនកសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ យេន វេទនេន ឧដ្ឋាបេន្តិ “ធន្ទាយ ឥត្តន្ទាមោ ឥទំ នាម
ករោតី” តិ អាធិនំ វេទន្ទា ឧបសម្បន្នំ សង្ឃេន សម្មតំ
សេនាសនបញ្ញាបកាធិភេទំ តស្ស អយសកាមា ហុត្វា ភិក្ខុហិ អវជានាបេន្តិ,
អវញ្ញាយ ឱលោកាបេន្តិ, លាមកតោ វា ចិន្ទាបេន្តិ, តំ វេទនំ ឧដ្ឋាបនកំ។ យេន
ច តថេវ វេទន្ទា ខិយ្យន្តិ, សព្ពត្ត តស្ស អវណ្ណំ បកាសេន្តិ, តំ ខិយ្យនកំ, តស្មី
ឧដ្ឋាបនកេ ខិយ្យនកេ។ ចាចិត្តិយន្តិ វត្ថុទ្វយេ ចាចិត្តិយទ្វយំ វុត្តំ។ តស្មា យោ
សម្មតស្ស ភិក្ខុនោ អយសកាមតាយ ឧបសម្បន្នស្ស វេទន្ទា ឧដ្ឋាបេតិ វា
ខិយ្យតិ វា, តស្ស ចាចិត្តិយំ ហោតិ។

រាជគហោ មេត្តិយភូមជកេ ភិក្ខុ អារព្ព ឧដ្ឋាបនខិយ្យនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, យំ តស្ស ឧបសម្បន្នស្ស សម្មតិកម្មំ កតំ,
តស្មី ធម្មកម្មេ តិកចាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្ខជំ, អនុបសម្បន្នស្ស បទ

សន្តិកេតថា ភណ្ឌស្ស, អសម្មតស្ស ច អវល្លោយស្ស កស្សចិ សន្តិកេ
ភណ្ឌស្ស, អនុបសម្មន្តស្ស បនសម្មតស្ស វា អសម្មតស្ស វា អវល្លោយស្ស
កស្សចិទេវ សន្តិកេ ភណ្ឌស្ស ច ទុក្ខជមេវ។ បកតិយាវ ធន្ទាទិវសេន
ករោន្តំ ឧជ្ឈាបេន្តស្ស វា ទិយ្យន្តស្ស វា, ឧម្ពត្តកាទិនព្វា អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មន
សម្មតតា, ឧបសម្មន្តតា, អកតិកមនាភារោ, តស្ស អវល្លោកាមតា, យស្ស
សន្តិកេ វេទតិ, តស្ស ឧបសម្មន្តតា, ឧជ្ឈាបនំ វា ទិយ្យនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ ធន
អផ្កានិ។ សមុជ្ឈានាទិនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនមេវាតិ។

ឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទវល្លាណ និដ្ឋិតា។

៤. បឋមសេនាសនសិក្ខាបទវល្លាណ

ចតុត្ថេ សង្ឃិកន្តិ សង្ឃស្ស សន្តកំ។ មញ្ញាទីសុ យោកោចិ មញ្ញាសង្ខេបេន
កតោ សញ្ញាមិ មញ្ញាយេវ, មីឃេមិ ឯសេវ នយោ។ យេន កេនចិ បន ចោឡេន
វា កប្បិយចម្មេន វា ធនី កត្វា ឋបេត្វា មនុស្សលោមំ តាលីសបត្តព្វា យេហិ
កេហិចិ លោមបណ្ណាតិណាវាកោឡេហិ ឫវេត្វា កតសេនាសនំ ភិសីតិ
វុច្ចតិ។ តត្ថ និសីទិតុម្បិ និបទ្ទិតុម្បិ វុច្ចតិ, បមាណាបរិច្ឆេទោមិ ចេត្ថ នត្តិ។
កោដ្ឋំ បន វាកឧសីរមុញ្ញបព្ពជាទីនំ អញ្ញាតរមយំ អន្តោ សំវេល្លិត្វា ពាទុំ ហេដ្ឋា
ច ឧបរិ ច វិត្ថតំ បណាវសណ្ណានំ មជ្ឈេ សីហាចម្មាទិបរិក្ខិត្តំ ហោតិ,
អកប្បិយចម្មំ នាមេត្ថ នត្តិ។ សេនាសនញ្ញា សោវល្លាមយម្បិ វុច្ចតិ។
អជ្ឈោកាសេតិ ឯត្ថ យេ អវស្សិកសង្កេតា វស្សានមាសាតិ ឯវំ អសញ្ញិតា អដ្ឋ
មាសា, តេ ឋបេត្វា ឥតវេសុ ចតុសុ មាសេសុ សចេមិ ទេវោ ន វស្សតិ។ តថាមិ
បកតិអជ្ឈោកាសេ ច ឱវស្សកមណ្ឌាបេ ច សន្តិវត្ថុ ន វុច្ចតិ។ យត្ថ បន
ហោមន្តេ វស្សតិ, តត្ថ អបរេមិ ចត្តារោ មាសេ ន វុច្ចតិ។ គិម្ពេ បន សព្ពត្ត
វិគតវលាហកំ វិសុទ្ធិំ នកំ ហោតិ, តស្មា តទា កេនចិទេវ ករណីយេន គច្ឆតិ,

វដ្តតិ។ កាកាដីនំ និពន្ធវាសរុក្ខមូលេ បន កណាចិបិ ន វដ្តតិ។ ឥតិ យត្ថ ច យនា
ច សន្តិវត្ថុំ ន វដ្តតិ, តំ សព្វមិធ អដ្ឋោកាសសម្ព័ន្ធមេវ គតន្តិ វេទិតព្ពំ។

សន្តវិទ្យាតិ តថាវុបេ ឋានេ អត្តនោ វា បរស្ស វា អត្តាយ សន្តវិទ្យា។
អញ្ញស្សត្តាយ សន្តតម្បិ ហិ យាវ សោ តត្ថ ន និសីទតិ, ‘គច្ឆ ត្វ’ន្តិ វា ន ភណាតិ,
តាវ សន្តារកស្សេវ ភារោ។ សន្តារបេទ្យាតិ អនុបសម្បន្នេន សន្តារបេទ្យា។
ឯតនេវ ហិ តស្ស បលីពោធា ហោតិ, ឧបសម្បន្នេន សន្តតំ សន្តារកស្សេវ
ភារោ, តញ្ច ខោ យាវ អាណាបកោ តត្ថ ន និសីទតិ, ‘គច្ឆ ត្វ’ន្តិ វា ន ភណាតិ។
យស្មីញ្ញំ អត្តនា សន្តារមិតេ វា បកតិសន្តតេ វា ឧបសម្បន្នោ និសីទតិ, សព្វំ តំ
និសីទន្តស្សេវ ភារោ, តស្មា សន្តារមិតន្តេវ សម្ពំ គច្ឆតិ។ តំ បក្កមន្តោ នេវ
ឧទ្ធកេយ្យ, ន ឧទ្ធការបេយ្យាតិ អត្តនា វា ឧទ្ធការបេ បតិវុបេ ឋានេ ន ឋេយ្យ, បរេន
វា តថា ន កាវារបេយ្យ។ អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យាតិ យោ ភិក្ខុ វា សាមណោ វា
អាវាមិកោ វា លង្គិ ហោតិ, អត្តនោ បលីពោធំវិយ មញ្ញតិ, តថាវុបំ
អនាបុច្ឆិត្វា តំ សេនាសនំ តស្ស អនិយ្យតេទ្វា និវេក្ខោ គច្ឆតិ,
ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស លេខ្មាតំ អតិក្កមេយ្យ, តស្ស ឯកេន ចានេន
លេខ្មាតាតិក្កមេ ទុក្កដំ, ទុតិយចានាតិក្កមេ ចាចិត្តិយំ។ ភោជនសាលាយ
ឋិតោ បន “អសុកស្មី នាម ទិវាវិហារដ្ឋានេ បញ្ញាបេទ្យា គច្ឆាហិ”តិ បេសេទ្វា
តតោ និក្ខមិត្វា អញ្ញត្ថ គច្ឆន្តោ ចាទុទ្ធារេន កាវេតញ្ជោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ភ សន្តតំ អនុទ្ធការបេ អនាបុច្ឆំ បក្កមនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ
តិកទុក្កដំ, ចិមិលិកំ វា ឧត្តរត្ថរណំ វា ភូមត្ថរណំ វា តដ្ឋិកំ វា ចម្មក្ខណ្ឌំ វា
ចាទបុញ្ញនំ វា ជលកបីបំ វា យំ វា បនញ្ញំ កញ្ញំ ធារុក្ខណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌំ
អន្តមសោ បត្តាធារកម្មិ វុត្ថលក្ខណោ អដ្ឋោកាសេ ឋេយ្យា គច្ឆន្តស្ស

ទុក្ខជមេរ។ អារញ្ញកេន បន អសតិ អនោវស្សកេ សត្តំ រុក្ខេលក្ខត្វាបិ យថា
 វា ឧបចិកាហិ ន ខន្ធតិ, ឯវំ កត្វាបិ គន្ធី វុដ្ឋតិ។ អញ្ញោកាសិកេន បន
 ចីវរកុដិកំ កត្វាបិ រក្ខិតត្តំ។ អត្ថនោ សន្តកេ, វិស្សាសិកបុគ្គលិកេ,
 ឧទ្ធរណាទីនិ កត្វា គមនេ, ឌីតាបេន្តស្ស, “អាគន្ធា ឧទ្ធវិស្សមី”តិ គច្ឆតោ,
 វុឡ្យតរា ឧដ្ឋាបេន្តិ, អមនុស្សា តត្ថ និសីទតិ, កោចិ ឥស្សរោ គណ្ណាតិ,
 សីហាធម្មោ តំ ហំនំ អាគន្ធា តិដ្ឋន្តិ, ឯវំ សេនាសនំ បលិតុទ្ធី ហោតិ, តថា
 បលិតុទ្ធី វា សេនាសនេ, ជីវិតព្រហ្មចរិយន្តរាយ ករាសុ អាបនាសុ វា គច្ឆន្តស្ស,
 ឧម្ពត្តកាទីនញ្ចា អនាបត្តិ។ មញ្ញាទីនំ សង្ឃិកតា, វុត្តលក្ខណោ ទេសេ សន្តរណំ
 វា សន្តរាបនំ វា, អបលិតុទ្ធីតា, អាបនាយ អភារោ, និរេបេក្ខតា,
 លេខ្មាតាតិក្កមោតិ ឥមាទេត្ថ ធម៌ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
 បឋមកថិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បឋមសេនាសនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ វិហារេតិ គព្ភេ វា អញ្ញាតរស្មី វា សត្តបរិច្ឆន្នេ វុត្តសេនាសនេ។
 សេយ្យន្តិ សេយ្យា នាម ភិសី ចិមិលិកា ឧត្តរត្តរណំ ភូមត្តរណំ តដ្ឋិកា
 ចម្ពក្ខណ្ណោ និសីទនំ បច្ឆត្តរណំ តិណាសន្តារោ បណ្ណាសន្តារោតិ វុត្តំ។ តត្ថ
 ចិមិលិកា នាម បរិកម្មកតាយ ភូមិយា វណ្ណានុវក្ខណាត្ថំ កតា។ ឧត្តរត្តរណំ
 នាម មញ្ញាបីហំនំ ឧបរិ អត្ថវិតព្ភយុត្តកំ បច្ឆត្តរណំ។ ភូមត្តរណំ នាម
 ចិមិលិកាយ សតិ តស្សា ឧបរិ, អសតិ សុទ្ធភូមិយំ អត្ថវិតព្ភា កជសារកាទិ
 វិកតិ។ តដ្ឋិកា នាម តាលបណ្ណាទីហិ កតតដ្ឋិកា។ ចម្ពក្ខណ្ណោ នាម យំកិញ្ចិ
 ចម្ពំ, សីហាចម្មាទីនញ្ចា បរិហារណាយេវ បរិក្ខេតោ, សេនាសនបរិកោគេ បន
 អកប្បិយចម្ពំ នាម នត្ថិ។ បច្ឆត្តរណំ នាម ចារាវោ កោជវោតិ ឯត្ថកមេវ,

សេសំ ចាកជមេរ។ ឥតិ ឥមាសុ ធនសុ សេយ្យាសុ ឯកម្មំ សេយ្យំ អត្តនោ
វស្សគ្គន គហេត្វា វុត្តលក្ខណោវិហារេ សន្តិទ្វា វា សន្តរាបេត្វា វា យោ ភិក្ខុ
ទិសំគមិកោ យថា ឋបិតំ ឧបចិកាហិ ន ខន្ធតិ, តថា ឋបនវសេន នេវ
ឧទ្ធកេយ្យ, ន ឧទ្ធកាបេយ្យ, បុរិមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេន អនាបុច្ឆំ វា គន្ធម្មេយ្យ,
តស្ស បរិក្ខិត្តស្ស អារាមស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ អតិក្កមន្តស្ស
បឋមចារទេ ទុក្ខជំ, ទុតិយចារទេ ចាចិត្តិយំ។ យត្ថ បន ឧបចិកាសង្គា នត្ថិ,
តតោ អនាបុច្ឆាបិ គន្ធិវុត្តតិ, អាបុច្ឆនំ បន វុត្តំ។

សាវត្ថិយំ សត្តរសាវត្ថិយេ ភិក្ខុ អារត្ត សង្ឃិកេវិហារេ សេយ្យំ សន្តិទ្វា
អនុទ្ធវិទ្វា អនាបុច្ឆា បក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ,
តិកចាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្ខជំ, វុត្តលក្ខណស្ស បនវិហារស្ស ឧបចារេ
ពហិ អាសន្នេ ឧបជ្ជានសាលាយ វា អបរិច្ឆន្នមណ្ឌាបេ វា បរិច្ឆន្នេ វាបិ ពហុនំ
សន្និចាតត្វតេ វុត្តមូលេ វា សន្តិទ្វា វា សន្តរាបេត្វា វា, មញ្ចបីបញ្ចវិហារេ វា
វុត្តប្បការេវិហារូបចារេ វា សន្តិទ្វា វា សន្តរាបេត្វា វា ឧទ្ធករណាទីនិ អកត្វា
គប្បន្តស្ស ទុក្ខជមេរ។ អត្តនោ សន្តកេ, វិស្សាសិកបុគ្គលិកេ, ឧទ្ធករណាទីនិ
កត្វា, បុរិមនយេនេវ បលីពុទ្ធិ ធម្មត្វា គមនេ, យោ ច “អន្លេវ អាគន្ធា
បដិជគ្គិស្សមី”តិ ឯវំ សាបេក្ខោ នទិចារំ វា គាមន្តំ វា គន្ធា យត្ថស្ស គមនចិត្តំ
ឧប្បន្នំ, តត្ថេវ បិតោ កញ្ចិ បេសេត្វា វា អាបុច្ឆតិ, នទិបូរាជចោរាទីសុ វា
កេនចិ បលីពុទ្ធា ន សក្កោតិ បច្ឆាគន្ធិ, តស្ស ច, អាបទាសុ ច, ឧម្ពត្តកាទីនេព្វា
អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណសេយ្យា, តស្សា សង្ឃិកតា, វុត្តលក្ខណោវិហារេ
សន្តរណំ វា សន្តរាបនំ វា, អបលីពុទ្ធតា, អាបទាយ អភារោ, អនបេក្ខស្ស
ទិសាបក្កមនំ, ឧបចារសីមាតិក្កមោតិ ឥមាទេត្ថ សត្ត អង្គានិ។ សមុជ្ជានាទីនិ
អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. អនុបខជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មជាតិន្ទ “អនុដ្ឋាបនីយោ អយ” ន្ទិ ជាតន្តោ, តេនេវស្ស បទភាជនេ
“វុឡោ” តិ ជាតាតិ, “គិលានោ” តិ ជាតាតិ, “សង្ខេន ទិន្នោ” តិ ជាតាតិ” តិ (ចាចិ.
១២១) វុត្ថំ។ វុឡោ ហិ អត្ថនោ វុឡតាយ អនុដ្ឋាបនីយោ, គិលានោ គិលានតាយ,
សង្ខេន បន ភណ្ណាការិកស្ស វា ធម្មកថិកវិនយ ធរគណាវាចកាចរិយានំ វា
ពហូបការតំ គុណាវិសិដ្ឋតញ្ច សល្លកេត្វា ធុវវាសត្ថាយ វិហារំ សល្លកេត្វា
សម្មន្ទិក្ខា ទេតិ, តស្មា យស្ស សង្ខេន ទិន្នោ, សោមិ អនុដ្ឋាបនីយោ។
បុព្វបកតន្ទិ បុព្វំ ឧបកតំ។ អនុបខជ្ជាតិ មញ្ចប័ប្បានំ វា តស្ស វា ភិក្ខុនោ
បរិសន្តស្ស វា និក្ខមន្តស្ស វា ឧបចារំ អនុបរិសិទ្ធា។ តត្ថ មញ្ចប័ប្បានំ តាវ
មហាល្លកេវិហារេ សមន្តា ទិយឡោ ហត្ថោ ឧបចារោ, ខុទ្ទកេ យតោ បហោតិ,
តតោ ទិយឡោ ហត្ថោ, តស្ស បន បរិសន្តស្ស ចាទធារណចាសាណាតោ យាវ
មញ្ចប័ប្បំ, និក្ខមន្តស្ស មញ្ចប័ប្បោ យាវ បស្សវជ្ជានំ, តាវ ឧបចារោ។ សេយ្យំ
កប្បយ្យាតិ តស្ស សម្ពាធំ កត្តកាមតាយ តស្មី ឧបចារេ ទសសុ សេយ្យាសុ
ឯកម្មិ សន្តរន្តស្ស វា សន្តរាបេន្តស្ស វា ទុក្កដំ, តត្ថ និសីទន្តស្ស វា និបជ្ជន្តស្ស
វា ចាចិត្តិយំ, ទ្វេបិ ករោន្តស្ស ទ្វេ ចាចិត្តិយានិ, បុនប្បនំ ករោន្តស្ស
បយោគគណនាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារត្ត អនុបខជ្ជ សេយ្យកប្បនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្កដំ,
វុត្ថុបចារតោ វា ពហិ, ឧបជ្ជានសាលាទិកេ វា, វិហារស្ស ឧបចារេ វា,
សន្តរណសន្តរាបនេសុបិ និសជ្ជសយនេសុបិ ទុក្កដមេវ។ អត្ថនោ វា,
វិស្សាសិកស្ស វា សន្តកេ បន វិហារេ សន្តរន្តស្ស, យោ ច គិលានោ វា

សីតុណ្ហាបីឡើតោ វា បរិសតិ, តស្ស ច, អាបនាសុ ច, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។
សង្ឃិករិហារតា, អនុជ្ជាបនីយភាវជាននំ, សម្ពាធមតុកាមតា, ឧបចារេ
និសីទនំ វា និបជ្ជនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុជ្ជានាធិនិ
បឋមចារាជិកសទិសានេវ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនមេវាតិ។

អនុបខជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. និក្ខឡនសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ កុប្បតោតិ កុទ្ធោ។ អនត្តមនោតិ អតុជ្ជចិត្តោ។ និក្ខឡេយ្យ វា
និក្ខឡាបេយ្យ វា ចាចិត្តិយន្តំ ឯត្ថ យេ អនេកក្ខមកា ចាសាទា,
អនេកកោដ្ឋកានិ វា ចតុស្សាលានិ, តាធិសេសុ សេនាសនេសុ គហេត្វា អន្តរា
អជ្ឈបេត្វា ឯកេនេវ បយោគេន អតិក្កាមន្តស្ស ឯកំ ចាចិត្តិយំ, វេបេត្វា
វេបេត្វា នាធាបយោគេហិ អតិក្កាមន្តស្ស ទ្វារគណនាយ ចាចិត្តិយានិ,
ហេត្ថន អនាមសិក្ខា ‘និក្ខមា’តិ វត្វា វាចាយ និក្ខឡន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។
និក្ខឡាបេន្តស្ស បន ‘និក្ខឡា’តិ អាណាត្ថមត្ត ទុក្ខដំ, សកី អាណាត្ត បន តស្មី
ពហុកេបិ ទ្វារេ និក្ខមន្តេ ឥតរស្ស ឯកមេវ ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន “ឯត្ថកានិ
ទ្វារានិ និក្ខឡាហិ”តិ វា, “យាវ មហាទ្វារំ, តាវ និក្ខឡាហិ”តិ វា ឯវំ និយមេត្វា
អាណាត្តា ហោតិ, ទ្វារគណនាយ ចាចិត្តិយានិ។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ ភិក្ខុ អារព្ភ ភិក្ខុំ សង្ឃិកាវិហារា និក្ខឡនវត្ថុស្មី

បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ
តិកទុក្ខដំ, តស្ស បរិក្ខារនិក្ខឡនេ, ឧបជ្ជានសាលាទិកាវិហារូបចារា តស្ស វា
តស្ស បរិក្ខារស្ស វា និក្ខឡនេ, អនុបសម្បន្នស្ស បន អនុបសម្បន្នបរិក្ខារស្ស
វាវិហារា វាវិហារូបចារា វា និក្ខឡនេ និក្ខឡាបនេ ច ទុក្ខជមេវ។ តញ្ច ខោ

អសម្ពុទ្ធសុ បរិក្ខារសុ បរិក្ខារគណនាយ វេទិតតំ។ អត្ថនោ វា,
វិស្សាសិកស្ស វា សន្តការិហារា និក្ខឡនេ, សកលសង្ឃរាមតោបិ
កណ្តានការកស្ស វា តស្ស បរិក្ខារស្ស វា និក្ខឡនេ និក្ខឡាបនេ វា, អត្ថនោ
វសនជ្ជានតោ អលង្គិស្ស, ឧម្ពត្តកស្ស, ន សម្មាវត្តនានំ
អន្តោវាសិកសអរិហារិកានំ, តេសំ បរិក្ខារស្ស វា និក្ខឡនេ ច, សយំ
ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃិករិហារោ, ឧបសម្មន្ទស្ស
កណ្តានការកតាវាទិវិនិមុត្តតា, កោបេន និក្ខឡនំ វា និក្ខឡាបនំ វាតិ
ឥមាទេត្ថ តិណិ អម្ពានិ។ សមុជ្ជានាធិនិ អធិន្ទានានសទិសានិ, ឥទំ បន
ទុក្ខវេទនន្តិ។

និក្ខឡនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. វេហាសកុដិសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ ឧបរិវេហាសកុដិយាតិ ឧបរិ អច្ឆន្ទតលាយ ទិក្ខមិកកុដិយា វា
តិក្ខមិកកុដិយា វា, បទភាជនេ បន ឥធ អធិប្បតំ កុដិ ទស្សេតុំ “មជ្ឈិមស្ស
បុរិសស្ស អសីសយដ្ឋា”តិ (ចាចិ. ១៣១) វុត្ថំ។ អាហាច្ឆចាទកក្ខិ អន្ត្រិវិជ្ជិត្វា
បវេសិតចាទកំ។ អភិនិសីទេយ្យាតិ អភិភវិត្វា អន្លោត្តរិត្វា និសីទេយ្យ,
ភុម្ពត្ថេ វា ឯតំ ឧបយោគវេចនំ, មព្វោ វា បីវេ វា និសីទេយ្យ វា និបន្នេយ្យ វាតិ
អត្ថោ។ អភិ ឥទំ បន បទសោភណត្ថេ ឧបសគ្គមត្តមេវ, តស្មា យោភិក្ខុ
វុត្ថលក្ខណាយ វេហាសកុដិយា សព្ពន្ធមេន បរិច្ឆេទន យាវ
បមាណមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សព្ពសោ ហោជ្ជិមាហិ តុលាហិ សីសំ ន យដ្ឋេតិ,
ឯត្ថកំ ឧទ្ទាយ តុលានំ ឧបរិ ឋបិតេ អាហាច្ឆចាទកេ មព្វោ វា បីវេ វា និសីទតិ វា
និបន្នេតិ វា, តស្ស អនុបខជ្ជសិក្ខាបទេ វុត្ថនយេន បយោគគណនាយ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ អញ្ញាតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ ឧបរិវេហាសកុដិយា អាហាច្ឆចាទកំ មញ្ចំ
 បីបំ សហសា អភិនិសីទនអភិនិបជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
 អនាណត្ថិកំ, តិកថាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្កជំ, អត្ថនោ វា, វិស្សាសិកស្ស
 វា សន្តកេ វិហារេ, អវេហាសកុដិយា, សីសយដ្ឋាយ, យស្ស វា ហេដ្ឋា
 ទព្ភសម្ភារាទីនំ និក្ខត្តត្តា អបរិភោគំ ហោតិ, ឧបរិតលំ វា បទរសញ្ចិតំ
 សុធាធិបរិកម្មកតំ វា, តត្ថ អាហាច្ឆចាទកេ និសីទន្តស្ស, យោ ច តស្មី
 វេហាសដ្ឋេបិ អាហាច្ឆចាទកេ បិតោ កិញ្ចា គណ្ណាតិ វា លក្ខតិ វា, យស្ស ច
 បដាលី ទិន្នា ហោតិ, ចាទសីសានំ ឧបរិ អាណី បវេសិតា, តត្ថ និសីទន្តស្ស,
 ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃិកោ វិហារោ, អសីសយដ្ឋា វេហាសកុដិ,
 ហេដ្ឋា សបរិភោគំ, អបដាលីទិន្នេ អាហាច្ឆចាទកេ និសីទនំ វា និបជ្ជនំ វា តិ
 ឥមា នេត្ត ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនំ ឯឡ កលោមសទិសានីតិ។

វេហាសកុដិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. មហាល្លករិហារសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ មហាល្លកន្តិ សស្សាមិកំ។ វិហារន្តិ ឧល្លត្តាវល្លិត្តំ។ យាវ
 ទ្វារកោសាតិឯត្ថ ទ្វារកោសោ នាម ឧក្កជ្ជបរិច្ឆេទន បិដ្ឋសង្ឃាជស្ស សាមន្តា
 អឡុតយ្យហត្ថោ បទេសោ។ អគ្គឡដ្ឋបនាយាតិ សកវាជកស្ស ទ្វារពន្ធស្ស
 និច្ចលភាវត្ថាយ។ កវាជញ្ញា លហុបរិវត្តកំ វិវរណាកាលេ ភិក្ខុំ អាហានតិ,
 បិទហានកាលេ ទ្វារពន្ធំ។ តេន អាហានេន ភិក្ខុ កម្សតិ, តតោ មត្តិកា ចលតិ,
 ចលិត្វា សិបិលា វា ហោតិ បតតិ វា, តេនាហ ភគវា “យាវ ទ្វារកោសា
 អគ្គឡដ្ឋបនាយា”តិ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ “ឥទំ នាម កត្តត្ថ”ន្តិ នេវ មាតិកាយំ, ន
 បទភាជនេ វុត្តំ, អដ្ឋប្បត្តិយំ បន “បុនប្បុនំ នាទាបេសិ, បុនប្បុនំ
 លេចាបេសិ”តិ (ចាចិ. ១៣២) អធិការតោ យាវ ទ្វារកោសា អគ្គឡដ្ឋបនាយ

បុណ្យប្រដាប់ លិម្បិតត្រូវ វា លេចាបេតត្រូវ វាតិ វេទមន្ត ទដ្ឋត្រូវ
អាណកសន្ធិបរិកម្មាយាតិ វេទ អាណកសន្ធិតិ វាតចានកវាជកា វុច្ឆន្តិ។ តេ
វិវរណាកាលេ វិទត្តិមត្តម្បិ អតិវេកម្បិ ភិត្តិប្បទេសំ បហវន្តិ, ឧបចារោ បនេត្ត
សព្វទិសាសុ លព្ពតិ, តស្មា សព្វទិសាសុ កវាជវិគារប្បមាលោ ឌីកាសោ
អាណកសន្ធិបរិកម្មត្រាយ លិម្បិតត្រូវ វា លេចាបេតត្រូវ វាតិ អយមេត្ត
អធិប្បាយោ។

ឯវំ លេបកម្មេ យំ កត្តត្ថំ, តំ ទស្សេត្វា ឥធានិ ធននេ កត្តត្ថំ ទស្សេតុ
ទុត្តិច្ឆន្ទនស្សាតិអាទិមាហ។ តត្ថ ទុត្តិច្ឆន្ទនស្ស បរិយាយន្តិ ធននស្ស
ទុត្តិបរិយាយំ, បរិយាយំ វុច្ឆតិ បរិក្ខេបោ, បរិក្ខេបទ្វយំ វា បរិក្ខេបត្ថយំ វា
អធិដ្ឋាតព្ពន្ធិ អត្ថោ។ អប្បហរិតេ វិគេនាតិ អហរិតេ វិគេន។ ហរិតន្តិ ចេត្ត
សត្តធម្មាទិភេទំ បុព្ពល្លំ, មុគ្គមាសតិលកុលត្ថអលាពុកុម្ពល្លាទិភេទព្វា
អបរល្លំ អធិប្បតំ។ យំ តស្មី ខេត្ត វុត្តំ ន តាវ សម្បជ្ជតិ, វស្សេ បន បតិតេ
សម្បជ្ជិស្សតិ, តម្បិ ហរិតសន្ធិមេវ គច្ឆតិ។ តស្មា តស្មី វត្វា អធិដ្ឋហន្តោ ធុក្កជំ
អាបជ្ជតិ។ អប្បហរិតេ វត្វា អធិដ្ឋហន្តស្សាបិ អយំ បរិច្ឆេទោ, បិដ្ឋិវស្ស វា
ក្ខេបាការដ្ឋបិកាយ វា បស្សេ និសិដ្ឋោ បុរិសោ ធននមុខវដ្តិអន្តេន ឌីលោកេន្តោ
យស្មី ភូមិភាកេ វិគំ ភិក្ខុំ បស្សតិ, យស្មីព្វា វិគោ តំ ឧបរិ និសិដ្ឋកំ តថេវ
ឧល្លោកេន្តោ បស្សតិ, តស្មី វាតត្ថំ, តស្ស អន្តោ អហរិតេបិ វាតត្ថំ ន លភតិ។
តតោ ច ឧត្តរីតិ មគ្គេន ធាទិយមាទេ តិល្លំ មគ្គានំ, បរិយាយេន ធាទិយមាទេ
តិល្លំ បរិយាយានំ ឧបរិ ឥដ្ឋកសិលាសុធាហិ ធាទិយមាទេ
ឥដ្ឋកសិលាសុធាបិណ្ឌាគណនាយ, តិលាបណ្ណេហិ ធាទិយមាទេ
បណ្ឌាគណនាយ ថេវ តិលាមុដ្ឋិគណនាយ ច ចាទិត្តិយំ។

កោសម្ព័យំ ធន្ទត្ថវំ អារព្ភ បុនប្បុនំ ឆាធាបនលេចាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្ថំ,
សាធារណបញ្ញត្ថិ, អនាណត្ថិកំ, តិកថាចិត្តិយំ, ឧនទ្ធត្ថិបរិយាយេ
អតិរេកសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ សេតវណ្ណាទិករណោ, ទ្ធត្ថិបរិយាយេ
វា ឧនកទ្ធត្ថិបរិយាយេ វា, លេណគុហាតិណាកុដិកាធិសុ, អញ្ញស្សត្ថាយ,
អត្ថនោ ធនេន កាវេន្តស្ស, វាសាគារំ វេបេត្វា សេសានិ អធិជ្ជហន្តស្ស,
ឧម្មត្ថកាធិនព្វា អនាបត្ថិ។ មហាល្លករិហារតា, អត្ថនោ វាសាគារតា, ឧត្តរិ
អធិជ្ជានន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អជ្ជានិ។ សមុជ្ជានាធិនិ សញ្ញវិត្ថុ វុត្ថនយានេវាតិ។

មហាល្លករិហារសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. សប្បាណកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ ជានំ សប្បាណកន្តិ “សប្បាណកំ ឯត”ន្តិ ទិស្វា វា សុត្វា វា យេន
កេនចិ អាគារេន ជានន្តោ។ សិញ្ញេយ្យ វា សិញ្ញាបេយ្យ វាតិ តេន ឧទកេន
សយំ វា សិញ្ញេយ្យ, អញ្ញំ វា អាណាបេត្វា សិញ្ញាបេយ្យ។ តត្ថ ធារំ អវិច្ឆិទ្ធិត្វា
សិញ្ញន្តស្ស ឯកស្មី យដេ ឯការំ អាបត្ថិ, វិច្ឆិទ្ធិន្តស្ស បយោគគណនាយ
អាបត្ថិយោ។ មាតិកំ បមុខំ ករោតិ, ទិវសម្មិ សន្តតុ, ឯការំ អាបត្ថិ។ តត្ថ តត្ថ
ពន្ធិត្វា អញ្ញតោ នេន្តស្ស បយោគគណនាយ អាបត្ថិយោ។ ពហុកម្មិ
តិណាបណ្ណាសាខាធិ ឯកប្បយោគេន ឧទកេ បក្ខិបន្តស្ស ឯការំ អាបត្ថិ,
ឯកេកំ បក្ខិបន្តស្ស បយោគគណនាយ អាបត្ថិយោ។ ឥទព្វា យំ ឯវំ
បក្ខិបិយមាទេ បរិយាទានំ គច្ឆតិ, អារិលំ វា ហោតិ, យថា ចាណកា មវន្តិ,
តាធិសំ សន្ធាយ វុត្ថំ, ន មហាឧទកំ។ សិញ្ញាបនេ អាណាត្ថិយា ទុក្កដំ,
ឯកាណាត្ថិយា ពហុកម្មិ សិញ្ញតុ, អាណាបកស្ស ឯកមេវ ចាចិត្តិយំ។

អាឡិយ៉ូ អាឡិយ៉ូ កិត្តិយស អាឡិយ៉ូ សិរីសោភ័ណ្ឌ បញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
សាធារណៈកម្ម, អប្បបរមា សប្បបរមាសញ្ញា, ឧត្តម វេទនាស្ស ឧត្តម
អប្បបរមាសញ្ញា, អសញ្ញា អសញ្ញាស្ស វា សិរីសោភ័ណ្ឌ, អសោភ័ណ្ឌ,
ឧត្តម កាតិកា អសោភ័ណ្ឌ ឧត្តម ឧត្តម សប្បបរមា, “សិរីសោភ័ណ្ឌ ចាណា
មរិយស្ស” តិ ជាតិ, តត្ថ ឧត្តម តាតិសមេ, វិចារ វេទនាស្ស យេន កេន
ករណីយេន តិណាតិ សិរីសោភ័ណ្ឌ ឧត្តម ឧត្តម អសោភ័ណ្ឌ សម្មាសោភ័ណ្ឌ
អសោភ័ណ្ឌសម្មាសោភ័ណ្ឌ, ឧត្តម បន បន្ទាតិវង្ស, តិចិត្ត, តិវេទនា

សប្បបរមាសិរីសោភ័ណ្ឌ ឧត្តម

ក្នុងការបោះឆ្នោត ឧត្តម

៣. ឧត្តម

១. ឧត្តមសិរីសោភ័ណ្ឌ

ឧត្តមស្ថាន បឋម អសម្មតាតិ យា អសម្មតាតិ អសម្មតាតិ អសម្មតាតិ
កត្តា តាតិ តាតិ តាតិ តាតិ (ចាតិ. ១២៦) កិត្តិយស ឧត្តមស្ថាន អសម្មតាតិ,
តាតិ អសម្មតាតិ ឧត្តមស្ថាន កិត្តិយស ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន
“វស្សសត្វបសម្មតាតិ កិត្តិយស តាតិ ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន អសម្មតាតិ
បច្ចុប្បន្ន អសម្មតាតិ សាមីចិត្ត កាតិកា” ឧត្តមស្ថាន (ឧត្តម. ៤០៣) អសម្ម
កត្តា ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន
ចាតិកាតិ

សាវត្ថិយ ឧត្តមស្ថាន កិត្តិយស ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន, អសាធារណបញ្ញត្តិ,
អសាធារណៈកម្ម, អសោភ័ណ្ឌ ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន ឧត្តមស្ថាន

សម្មតស្សាបិ តព្វោ សម្មតិកម្មំ អធម្មកម្មំ ហោតិ, តស្មី អធម្មកម្មេ
អធម្មកម្មសញ្ញានោ វគ្គេ ភិក្ខុនិសង្ឃេ ឡីវទតោ តិកថាចិត្តិយំ, តថា
វេមតិកស្ស ធម្មកម្មសញ្ញានោ ចាតិ នវ ចាចិត្តិយានិ, សមគ្គេបិ ភិក្ខុនិសង្ឃេន
វាតិ អធម្មកម្មវសេន អជ្ឈាវស។ សចេ បន តំ ធម្មកម្មំ ហោតិ, “ធម្មកម្មេ
ធម្មកម្មសញ្ញា សមគ្គំ ភិក្ខុនិសង្ឃំ សមគ្គសញ្ញា ឡីវទតិ” តិ (ចាចិ. ១៥១) ឥទំ
អវសានបទំ បេបេត្វា តេនេវ នយេន សត្តវស ទុក្ខជានិ, “សមគ្គម្ហាយ្យ” តិ ច
វុត្តេ អញ្ញំ ធម្មំ, “វគ្គម្ហាយ្យ” តិ ច វុត្តេ អជ្ឈ គរុធម្មេ ភណ្ឌស្ស, ឡីវទព្វា
អនិយ្យាតេត្វា អញ្ញំ ធម្មំ ភណ្ឌស្ស ទុក្ខជមេវ។ យោ បន ធម្មកម្មេ
ធម្មកម្មសញ្ញា សមគ្គំ ភិក្ខុនិសង្ឃំ សមគ្គសញ្ញា ឡីវទតិ, គរុធម្មចាឡី ឧទ្ទេសំ
ទេតិ, បរិបុច្ឆំ ទេតិ, “ឡីសារេហិ អយ្យ” តិ វុច្ឆមាណោ ឡីសារេតិ, បញ្ញំ បុដ្ឋា
កថេតិ, ភិក្ខុនីនំ សុណាមាធានំ អញ្ញស្សត្ថាយ ភណ្ឌតិ, សិក្ខមាធាយ វា
សាមណេរិយា វា ភណ្ឌតិ, តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ អសម្មតតា,
ភិក្ខុនិយា បរិបុណ្ណាបសម្មន្ទតា, ឡីវទវសេន អជ្ឈគរុធម្មភណ្ឌនន្តិ ឥមាទេត្ត
តិណិ អម្ពានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ បទសោធម្មសទិសានេវាតិ។

ឡីវទសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. អត្ថផ្ដុតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឡីវទេយ្យាតិ អជ្ឈគរុធម្មេហិ វា អញ្ញេន វា ធម្មេន ឡីវទន្តស្ស
សម្មតស្សាបិ ចាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ ចូឡបន្តកំ អារត្ត អត្ថផ្ដុតេ សូរិយេ ឡីវទនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អសាធារណាបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកថាចិត្តិយំ, សូរិយេ អត្ថផ្ដុតេ
អត្ថផ្ដុតសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា, ឯកតោឧបសម្មន្តំ ឡីវទន្តស្ស ច ទុក្ខជំ។

បុរិមសិក្ខាបទេវីយ ឧទ្ទេសាទិនយេន អនាបត្តិ។ អត្ថង្គតសូរិយតា,
បរិបុណ្ណបសម្បទ្ទតា, ឡីវទនន្តិ ឥមាទេត្ត តីណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ
បទសោធម្មសទិសានេវាតិ។

អត្ថង្គតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ភិក្ខុនុបស្សយសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ភិក្ខុនុបស្សយន្តិ ភិក្ខុនិយា ឯករត្តំ វសនដ្ឋានម្បិ។ ឡីវទេយ្យាតិ
ឥធ គរុធម្មហិ ឡីវទនន្តិស្សេវ ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន អសម្មតោ ហោតិ, ទ្វេ
ចាចិត្តិយានិ។ សចេ បន សូរិយេបិ អត្ថង្គតេ ឡីវទតិ, តីណិ ហោន្តិ។ សម្មតស្ស
បន រត្តិ ឡីវទនន្តិស្សេវ ទ្វេ ឯវ ហោន្តិ។ សម្មតត្តា ហិ ភិក្ខុស្ស គរុធម្មាវាទមូលកំ
ចាចិត្តិយំ នត្តិ។ គិលានាតិ ន សក្កោតិ ឡីវាទាយ វា សំវាសាយ វា គន្ធា។

សក្កេសុ ធម្មត្ថិយេ ភិក្ខុ អារត្ត ភិក្ខុនុបស្សយំ ឧបសង្កម្ភា ឡីវទនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “អញ្ញាត្រ សមយា”តិ អយមេត្ត អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បជ្ជាយ ឧបសម្បទ្ទសញ្ញានោ
វេមតិកស្ស វា, ឯកតោឧបសម្បទ្ទំ យេន កេនចិ, ឥតវំ អញ្ញេន ធម្មេន
ឡីវទនន្តិស្សេវ ច ទុក្ខជំ។ សមយេ, អនុបសម្បជ្ជាយ, បុរិមសិក្ខាបទេវីយ
ឧទ្ទេសាទិនយេន ច អនាបត្តិ។ ឧបស្សយូបគមនំ, បរិបុណ្ណបសម្បទ្ទតា,
សមយាភាវោ, គរុធម្មហិ ឡីវទនន្តិ ឥមាទេត្ត ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ
បឋមកថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយំ ហោតីតិ។

ភិក្ខុនុបស្សយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. អាមិសសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ អាមិសហេតុតិ ជីវរាជិនំ អញ្ញាតរហេតុ។ ភិក្ខុតិ សម្មតា ភិក្ខុ
ឥធាធិប្បតា។ ចាចិត្តិយន្តិ ឯវរូបេ ភិក្ខុ អវល្លោកាមតាយ ឯវំ ភណ្ឌន្តស្ស
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារត្ត “អាមិសហេតុ ឡីវទន្តិ” តិ ភណ្ឌនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ធម្មកម្មេ តិកចាចិត្តិយំ,
អធម្មកម្មេ តិកទុក្ខជំ, អសម្មតំ ឧបសម្បន្នញ្ច, អនុបសម្បន្នញ្ច សម្មតំ វា
អសម្មតំ វា ឯវំ ភណ្ឌន្តស្ស ទុក្ខជមេវ។ តត្ថ យោ ភិក្ខុ កាលេ សម្មតី លភិទ្វា
សាមណោភូមិយំ សណ្ឋិតោ, អយំ សម្មតោ នាម អនុបសម្បន្នោ។ បកតិយា
ជីវរាជិហេតុ ឡីវទន្តំ បន ឯវំ ភណ្ឌន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាជិនញ្ច អនាបត្តិ។
ឧបសម្បន្នតា, ធម្មន លទ្ធសម្មតិតា, អនាមិសន្តរតា, អវល្លោកាមតាយ ឯវំ
ភណ្ឌន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អវ្កានិ។ សមុជ្ឈានាទិនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន
ទុក្ខវេទនមេវាតិ។

អាមិសសិក្ខាបទវល្លាណ និដ្ឋិតា។

៥. ជីវរាជានសិក្ខាបទវល្លាណ

បញ្ចមេ សាវត្ថិយំ អញ្ញាតរំ ភិក្ខុ អារត្ត ជីវរាជានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សេសកថាមគ្គោ បនេត្ថ ជីវរប្បជិក្កហធាសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ចោ។
តត្រ ហិ ភិក្ខុ បជិក្កាហកោ, ឥធម ភិក្ខុនី, អយំ វិសេសោ, សេសំ តាទិសមេវាតិ។

ជីវរាជានសិក្ខាបទវល្លាណ និដ្ឋិតា។

៦. ជីវសិព្ពនសិក្ខាបទវល្លាណ

ឆដ្ឋ ជីវន្តិ និវាសនចារុបនុបតំ។ សិព្ពេយ្យ វា សិព្ពាបេយ្យា វាតិ ឯត្ថ សយំ
សិព្ពន្តស្ស សូចី បវេសេត្វា បវេសេត្វា និហារណោ ចាចិត្តិយំ, សតក្ខត្តម្បិ
វិជ្ជិត្វា សកី និហារន្តស្ស ឯកមេវ ចាចិត្តិយំ។ ‘សិព្ពា’តិ វុត្តោ បន សេចបិ សព្វំ
សូចិកម្មំ និដ្ឋាបេតិ, អាណាបកស្ស ឯកមេវ ចាចិត្តិយំ។ អថ “យំ ឯត្ថ ជីវេ
កត្តព្វំ, សព្វំ តំ តវ ភារោ”តិ វុត្តោ និដ្ឋាបេតិ, តស្ស អារាបថេ អារាបថេ
ចាចិត្តិយំ។ អាណាបកស្ស ឯកវាចាយ សម្ពហុលានិបិ, បុនប្បុនំ អាណាត្តិយំ
បន វត្ថព្វមេវ នត្ថិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្តេវ អារព្វ ជីវសិព្ពនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អសាធារណាបញ្ញត្តិ,
សាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, ញាតិកាយ អញ្ញាតិកសញ្ញានោ វា វេមតិកស្ស
វា, ឯកតោឧបសម្បជ្ជាយ សិព្ពន្តស្ស ច ទុក្ខជំ។ អញ្ញំ ជីវិកាទិបរិក្ខារំ
សិព្ពន្តស្ស, ញាតិកាយ, សិក្ខមាណសាមណេវិនព្វា ជីវម្បិ សិព្ពន្តស្ស,
ឧម្ពត្តកាទីនព្វា អនាបត្តិ។ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា សន្តកតា,
និវាសនចារុបនុបកតា, វុត្តលក្ខណំ សិព្ពនំ វា សិព្ពាបនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ញាវត្ថុសទិសានេវាតិ។

ជីវសិព្ពនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. សិវិធានសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ សិវិធាយាតិ សិវិទហិត្វា, គមនកាលេ សង្កេតំ កត្វាតិ អត្ថោ។
ឯកទ្វានមគ្គន្តិ ឯកំ អទ្វានសម្ពាតំ មគ្គំ, ឯកតោ វា អទ្វានមគ្គំ។
សត្តគមនិយោតិ សត្តន សទ្ធិ គន្តព្វោ, សេសំ ឧត្តានបទត្ថមេវ។ អយំ បទេត្ថ
វិនិច្ឆយោ - អកប្បិយភូមិយំ សិវិទហន្តស្ស សិវិទហនបច្ចយា តាវ ទុក្ខជំ។ តត្ថ
បេសេត្វា ភិក្ខុនុបស្សយំ អន្តរាមំ អាសនសាលំ តិត្តិយសេយ្យញ្ច សេសា

អកប្បិយភូមិ, តត្ថ ឋត្វា សំវិទហន្តស្សាតិ អត្ថោ។ សំវិទហិត្វា បន “អដ្ឋ វា សេ
វា” តិ និយមិតំ កាលំ វិសង្កេតំ អកត្វា, ធារវិសង្កេតំ បន មគ្គវិសង្កេតំ វា
កត្វាបិ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ គច្ឆន្តស្ស យាវ អាសន្នស្សាបិ អញ្ញស្ស តាមស្ស “អយំ
ឥមស្ស ឧបចារោ” តិ មនុស្សហិ ឋបិតំ ឧបចារំ ន ឡិក្កមតិ, តាវ អនាបត្តិ។ តំ
ឡិក្កមន្តស្ស បន បឋមចារោ ទុក្ខដំ, ទុតិយចារោ ចាចិត្តិយំ, ឥតិ
តាម្មបចារោក្កមនគណនាយ ចាចិត្តិយានិ។ អទ្ធកយោជនាតិក្កមេ បន តាមេ
អសតិ អទ្ធកយោជនគណនាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារព្វ ឯកទ្វានមគ្គប្បដិបទ្ឋនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“អញ្ញត្រ សមយា” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អសំវិទហិតេ សំវិទហិតសញ្ញានោ វេមតិកស្ស
វា, យោ ច ភិក្ខុនិយា អសំវិទហន្តិយា កេវលំ អត្ថនាវ សំវិទហិតិ, តស្ស ទុក្ខដំ។
សមយេ សំវិទហិត្វាបិ គច្ឆន្តស្ស, អត្ថនា អសំវិទហន្តស្ស, វិសង្កេតេន វា,
អាបទាសុ គច្ឆន្តស្ស, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ទ្វិទ្ធម្មិ សំវិទហិត្វា
មគ្គប្បដិបត្តិ, អវិសង្កេតតា, សមយាការោ, អនាបទា, តាមន្តរោក្កមនំ វា
អទ្ធកយោជនាតិក្កមោ វាតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ ឯកតោឧបសម្បជ្ជាធិហិ
បន សទ្ធិ មាតុតាមសិក្ខាបទេន អាបត្តិ, អទ្វានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ,
នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណាត្តិវដ្តំ, កាយកម្មំ, វេទកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

សំវិទានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. នាវាភិក្ខុហនសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ សំវិទាយាតិ កិឡាបុរេក្ខារោ សំវិទហិត្វា, អភិក្ខុហនកាលេ សង្កេតំ
កត្វាតិ អត្ថោ។ ឧទ្ធុតាមិនិដ្ឋ កិឡាវសេន ឧទ្ធុ នទិយា បដិសោតំ គច្ឆន្តិ។

អដោតាមិនិដ្ឋិត តថេវ អដោ អនុសោតំ គប្បន្តី។ យំ បន តិវុត្ថប្បជីវាទនត្ថំ ឧទ្ធចំ វា
អដោ វា ហរន្តិ, ឯត្ថ អនាបត្តិ។ អញ្ញាត្រ តិវិយំ តរណាយាតិ ឧបយោគត្ថ
និស្សក្កវេទនំ, យា តិវិយំ តរណា, តំ វេបេត្វាតិ អត្ថោ។ ចាចិត្តិយន្តិ
សកាមកតិវបស្សន គមនកាលេ កាមន្តរគណនាយ, អកាមកតិវបស្សន
វា យោជនវិត្ថតាយ នទិយា មជ្ឈេន វា គមនកាលេ អន្ធយោជនគណនាយ
ចាចិត្តិយំ, សមុទ្កេ បន យថាសុខំ គន្ធីវុដ្ឋតិ។

សាវត្ថិយំ នព្ពគ្គិយេ ភិក្ខុ អារព្ព នាវាភិវុហនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “អញ្ញាត្រ តិវិយំ
តរណាយា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សេសំ អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ
វេទិតព្ពន្តិ។

នាវាភិវុហនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. បរិចាចិតសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ភិក្ខុនិបរិចាចិតន្តិ ភិក្ខុនិយា បរិចាចិតំ, នេវ តស្ស នាត្ថនោ
ញាតកប្បវារីតានំ គិហ្មិនំ សន្តិកេ ភិក្ខុស្ស គុណំ បកាសេត្វា “ទេវ
អយ្យស្ស, ករោថ អយ្យស្ស”តិ ឯវំ និច្ឆាទិតំ លទ្ធព្ពំ កតន្តិ អត្ថោ។ បុព្វេ
គិហ្មិសមារម្ភាតិ ឯត្ថ សមារម្ភាតិ សមារទ្ធិ, បដិយាទិតស្សេតំ នាមំ។ គិហ្មិនំ
សមារម្ភា គិហ្មិសមារម្ភា, ភិក្ខុនិយា បរិចាចនតោ បុព្វេ បឋមតវយេវ យំ
ភិក្ខុនំ អត្ថាយ គិហ្មិនំ បដិយាទិតភត្តំ, ញាតកប្បវារីតានំ វា សន្តកំ, តំ
វេបេត្វា អញ្ញំ ជានំ ភុញ្ញន្តស្ស ចាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។ តព្វា ខោ
អន្លោហារណាគណនាយ, បដិគ្គហណេ បនស្ស ទុក្ខជំ។

រាជគហេ នេវនត្ថំ អារព្ព ភិក្ខុនិបរិចាចិតបិណ្ឌាចាតភុញ្ញនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“អញ្ញាត្រ បុព្វេ គិហ្មិសមារម្ភា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ,

អនាណត្តិកំ, ឯកតោឧបសម្បជ្ជាយ បរិចាចិតំ ភុព្វន្តស្ស, អបរិចាចិតេ
បរិចាចិតសញ្ញិនោ, ឧភយត្ថ វេមតិកស្ស ច ទុក្ខដំ។ ឧភយត្ថ
អបរិចាចិតសញ្ញិនោ, គិហិសមារម្ភ, សិក្ខមានសាមណោរាជីហិ បរិចាចិតេ,
បញ្ច ភោជនានិ វេបេត្វា អវសេសេ, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ភិក្ខុនិយា
បរិចាចិតតា, បរិចាចិតភាវជានំ, គិហិសមារម្ភាភារោ, ឌីននាធិនំ
អញ្ញាតរតា, តស្ស អន្លោហារណាត្ថ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមចារាជិកសអសានិ, ឥទំ បន បណ្ណាត្តិវដ្ឋំ, តិច្ឆិត្ថំ, តិវេទនត្ថិ។

បរិចាចិតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. វហោនិសង្កសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទសមេ សញ្ញាបិ កថាមគ្គោ ទុតិយអនិយតេ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ញោ។
ឥនញ្ញិ សិក្ខាបទំ ទុតិយអនិយតេន ច ឧបរិ ឧបនន្តស្ស ចតុត្ថសិក្ខាបទេន ច
ឯកបរិច្ឆេទំ, អដ្ឋប្បត្តិវសេន បនវិសុំ បញ្ញាត្តនិ។

វហោនិសង្កសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឌីវាទវគ្គោ តតិយោ។

២. ភោជនវគ្គោ

១. អាវសថសិក្ខាបទវណ្ណានា

ភោជនវគ្គស្ស បឋមេ អតិលាទេនាតិ អទ្ធកយោជនម្បិ កន្តុំ សមត្ថេន។
ឯកោតិ ឯកទិវសិកោ។ អាវសថបិណ្ឌោតិ “ឥមេសំ វា ឯត្ថកានំ វា” តិ ឯកំ
ចាសណ្ណំ វា, “ឯត្ថកមេវា” តិ ឯវំ កត្តំ វា អនោទិស្ស សាលាទិសុ យត្ថ កត្តចិ

បុញ្ញកាមេហិ បញ្ញត្តំ ភោជនំ។ ភុញ្ញតញ្ញោតិ ឯកកុលេន វា នាណកុលេហិ វា
ឯកតោ ហុត្វា ឯកស្មី វា ហ្វានេ, នាណហ្វានេសុ វា “អន្ធម្ម ឯកស្មី, សេ ឯកស្មី” ត្តំ ឯវំ
អនិយតជ្ជានេ វា បញ្ញត្តោ ឯកស្មី ហ្វានេ ឯកទិវសមេវ ភុញ្ញតញ្ញោ។ តតោ បេ
ឧត្តរីតិ ទុតិយទិវសតោ បជ្ជាយ តស្មី វា ហ្វានេ អញ្ញស្មី វា ហ្វានេ តេសំ
សន្តកស្ស បដិគ្គហណោ ទុក្ខជំ, អន្លោហារេ អន្លោហារេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធឮត្តគ្គិយេ ភិក្ខុ អារព្ភ អនុវសិត្វា អារសថបិណ្ឌាភុញ្ញនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “អគិលានេនា” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថកំ, តិកចាចិត្តិយំ, គិលានស្ស អគិលានសញ្ញានោ វេមតិកស្ស វា
ទុក្ខជំ។ គិលានស្ស គិលានសញ្ញានោ, យោ ច សកី ភុញ្ញតិ, គច្ឆន្តោ វា អន្តរាមគ្គ
ឯកទិវសំ, គតជ្ជានេ ឯកទិវសំ, បច្ឆាគន្តោបិ អន្តរាមគ្គ ឯកទិវសំ,
អាគតជ្ជានេ ឯកទិវសំ, គមិស្សមី’ តិ ច ភុញ្ញត្វា និក្ខន្តោ កេនចិ ឧបទ្ធកេន
និវត្តិត្វា ខេមការំ ញាត្វា គច្ឆន្តោ បុន ឯកទិវសំ ភុញ្ញតិ, យស្ស វា សាមិកា
និមន្តត្វា ទេន្តិ, យោ វា ភិក្ខុនំយេវ ឧទ្ទិស្ស បញ្ញត្តំ, ន យាវទត្តំ បញ្ញត្តំ, វេបេត្វា
វា បញ្ច ភោជនានិ អញ្ញំ ភុញ្ញតិ, តស្ស ច, ឧម្មត្តកាជីនញា អនាបត្តិ។
អារសថបិណ្ឌាតា, អគិលានតា, អនុវសិត្វា បរិភោជនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡ កលោមសិក្ខាបទសទិសានីតិ។

អារសថសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. គណភោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ គណភោជនេតិ គណស្ស ភោជនេ។ ឥធម ច គណោតិ ចត្តារោ វា
តតុត្តរី វា ភិក្ខុ, តេសំ និមន្តនតោ វា វិញ្ញត្តិតោ វា លទ្ធផ ឱទានាទីនំ បញ្ចន្តំ
ភោជនានំ អញ្ញតរភោជនេតិ អត្ថោ។ តត្ថាយំ វិនិច្ឆយោ - សបេ ហិ កោចិ

ចត្តារោភិតក្ខុ ឧបសង្កមិត្វាយេន កេនចិ វេវចនេន វា ភាសន្តវេន វា បញ្ចន្តំ
កោជនានំ នាមំ គហេត្វា “ឌីននេន និមន្តេមិ, ឌីននំ មេ គណ្ហាថា” តិអាធិនា
នយេន និមន្តេតិ, តេ ចេ ឯវំ ឯកតោ វា នាធាតោ វា និមន្តិតា ឯកតោ វា
នាធាតោ វា គន្ធា ឯកតោ គណ្ហាន្តិ, បច្ឆា ឯកតោ វា នាធាតោ វា ភុញ្ញន្តិ,
គណកោជនំ ហោតិ។ បដិគ្គហណមេវ ហេតុ បមាណំ។ សចេ ឌីននាធិនំ នាមំ
គហេត្វា ឯកតោ វា នាធាតោ វា វិញ្ញាបេត្វា ច គន្ធា ច ឯកតោ គណ្ហាន្តិ, ឯវម្មិ
គណកោជនមេវ។ តស្ស ធុរិយស្សបិ ឯវំ បដិគ្គហណេ ធុក្កដំ, អដ្ឋេហារេ
អដ្ឋេហារេ ចាចិត្តិយំ។ គិលានសមយាធិសុ យទា ចាធានម្មិ ផលិតត្តា ន
សក្កា បិណ្ឌាយ ចរិតុំ, អយំ គិលានសមយោ។ អត្ថតកចិនានំ បញ្ច មាសា,
តតវេសំ កត្តិកមាសោតិ អយំ ជីវរទានសមយោ។ យទា យោ ជីវរេ
ករិយមាទេ កិញ្ចិទេវ ជីវរេ កត្តត្ថំ កម្មំ ករោតិ, អយំ ជីវរការសមយោ។ យទា
អន្ធកោជនម្មិ គន្ធកាមោ វា ហោតិ គច្ឆតិ វា គតោ វា, អយំ
អន្ធកមនសមយោ។ នាវាភិរុហនសមយេបិ ឯសេវ នយោ។ យទា
គោចរតាមេ ចត្តារោភិតក្ខុ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ន យាបេន្តិ, អយំ មហាសមយោ។
យទា យោកោចិ បព្ពដិតោ ភត្តេន និមន្តេតិ, អយំ សមណភត្តសមយោ,
ឯតេសុ សមយេសុ ភុញ្ញិតុំ វដ្តតិ។

រាជគហេ ទេវទត្តំ អារព្ភវិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ
សមយា” តិ អយមេត្ថ សត្វវិទា អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ,
តិកចាចិត្តិយំ, នគណកោជនេ គណកោជនសញ្ញិស្ស វេមតិកស្ស វា ធុក្កដំ។
នគណកោជនសញ្ញិស្ស បន, យេ ច ទ្វេ តយោ ឯកតោ គណ្ហាន្តិ, ពហូនំ
បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ឯកតោ ភុញ្ញន្តានំ, និច្ចភត្តិកាធិសុ, បញ្ច កោជនានិ ឬបេត្វា
សព្ពត្ថ, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ គណកោជនតា, សមយាការោ,

អង្គ្រាហរណាត្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អង្គ្រាទិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

គណកោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. បរម្មរកោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ បរម្មរកោជនេតិ គណកោជនេ វុត្តនយេនេវ បញ្ចហិ កោជនេហិ
និមន្តិតស្ស យេន យេន បឋមំ និមន្តិតោ, តស្ស តស្ស កោជនតោ
ឧប្បជិចាជិយា វា អវិកប្បត្វា វា បរស្ស បរស្ស កោជនេ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ
បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ អញ្ញាតរស្ស “មយ្ហំ ភត្តបច្ចាសំ តុយ្ហំ ទម្មី” តិ វា
“វិកប្បមី” តិ វា ឯវំ សមុខា វា “ឥត្តន្ទាមស្ស ទម្មី” តិ (ចាចិ. ២២៦) វា
“វិកប្បមី” តិ វា ឯវំ បរមុខាវា បឋមនិមន្តនំ អវិកប្បត្វា បច្ឆា និមន្តិតកុលេ
លទ្ធភិក្ខុតោ ឯកសិទ្ធិម្បិ អង្គ្រាហរតិ, ចាចិត្តិយំ។ សមយា វុត្តនយា ឯវ។

វេសាលិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្វ អញ្ញាត្រ និមន្តិតកោជនវុត្តស្មី បញ្ញត្តំ,
“អញ្ញាត្រ សមយា” តិ អយមេត្ថ តិវិជា អនុបញ្ញត្តិ, បរិវារេ បនវិកប្បនម្បិ
គហេត្វា “ចតស្សោ អនុបញ្ញត្តិយោ” តិ (បរិ. ៨៦) វុត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, នបរម្មរកោជនេ បរម្មរកោជនសញ្ញានោ
វេមតិកស្ស វា ទុក្កជំ។ នបរម្មរកោជនសញ្ញាស្ស បន, យោ ច សមយេ វា
វិកប្បត្វា វា ឯកសំសដ្ឋានិ វា ទ្វេ តីណិ និមន្តនានិ ឯកតោ វា កត្វា ភុញ្ញតិ,
និមន្តនប្បជិចាជិយា ភុញ្ញតិ, សកលេន គាមេន វា បូគេន វា និមន្តិតោ តេសុ
យត្ថកត្ថចិ ភុញ្ញតិ, និមន្តិយមាណោ វា “ភិក្ខុ គហេស្សាមី” តិ វេទតិ, តស្ស,
និច្ចភត្តិកាទីសុ, បញ្ច កោជនានិ ឋបេត្វា សព្ពត្ថ, ឧម្ពត្ថកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។

បរម្បរកោជនតា, សមយាការី, អដ្ឋោហរណ្ឌន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានានីនិ បឋមកថិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បរម្បរកោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. កាលាមាតាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ បូរេហីតិ បហោណកត្តាយ បដិយត្ថេហិ
អតិរសកមោទកសក្ខុលីកាធិហិ យេហិ កេហិចិ ខន្ធកេហិ។ មន្តេហីតិ
ចាថយ្យត្តាយ បដិយត្ថេហិ យេហិ កេហិចិ សត្តតិលតណ្ហាលាធិហិ។
ទូត្ថិបត្តបូរាតិ មុខវដ្តិយា ហេដ្ឋិមលេខំ អនតិក្កន្តា ទ្វេ វា តយោ វា បត្តបូរា។
តតោ ថេ ឧត្តរីតិ សថេបិ តតិយំ បត្តំ ជ្ជបីកតំ គណ្ហាតិ, មុខវដ្តិយា
ហេដ្ឋិមលេខតោ ឧបរិដ្ឋិតបូរកណ្ហាយ ចាចិត្តិយំ។ ទូត្ថិបត្តបូរេ
បដិគ្គហេត្វាតិ ឯត្ថ យេន ទ្វេ គហិតា ហោន្តិ, តេន ពហិ ភិក្ខុំ ទិស្វា “ឯត្ថ មយា
ទ្វេ បត្តបូរា គហិតា, ត្វំ ឯកំ គណ្ហោយ្យាសី” តិ វត្តព្ពំ, តេនាបិ អញ្ញំ បស្សិត្វា
“បឋមំ អាគតេន ទ្វេ បត្តបូរា គហិតា, មយា ឯកោ គហិតោ, ត្វំ មា គណ្ហី” តិ
វត្តព្ពំ។ យេន បឋមំ ឯកោ គហិតោ, តស្សាបិ បរម្បរាពេននេ ឯសេវ នយោ។
យេន បន សយមេវ តយោ គហិតា, តេន អញ្ញំ ទិស្វា “មា ខោ ត្វំ ឯត្ថ
បដិគ្គណ្ហីតិ វត្តព្ពំ, អវទន្តស្ស ទុក្ខដំ, តំ សុត្វា គណ្ហាន្តស្សាបិ ទុក្ខដមេវ។ តតោ
នីហិវត្វា ភិក្ខុហិ សទ្ធិ សំវិភជិតព្ពន្ធិ លទ្ធជ្ជានតោ សព្វាសន្នំ អាសនសាលំ វា
វិហារំ វា យត្ថ វា បន និពទ្ធិ បដិក្កមតិ, តត្ថ គន្ធា ឯកំ បត្តបូរំ អត្តនោ ឋបេត្វា
សេសំ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ធាតព្ពំ។ យថាមិត្តំ បន ធាតុំ នលព្ពតិ។ យេន ឯកោ
គហិតោ, ន តេន កិញ្ចិ អកាមា ធាតព្ពំ, យថារុចិ កាតព្ពំ។

សាវត្ថុយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ព ន មត្តំ ជាតិក្ខា បដិគ្គហណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកកាចិត្តិយំ, ឧនកទ្ធិត្ថបត្ថប្បវេ
អតិរេកសញ្ញាស្ស វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។ ឧនកសញ្ញាស្ស បន, ន
បហោណកត្តាយ ន ចាថយ្យត្តាយ វា បដិយត្តំ, តទត្តាយ បដិយត្តសេសកំ
វា, គមនេ វា បដិប្បស្សន្ត, ញាតកប្បវាវិតានំ វា ទេន្ទានំ, អត្តនោ ជនេន
គណ្ណាន្តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនញ អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណាប្បវមន្តតា, អសេសកតា,
អប្បដិប្បស្សន្តគមនតា, អនញ្ញាតកាធិតា, អតិរេកប្បដិគ្គហណាត្ថិ ឥមាទេត្ថ
បញ្ច អដ្ឋានិ, សមុដ្ឋានាធិនិ សញ្ញវិត្ថុសទិសានេវាតិ។

កាលាមាតាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. បឋមបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ ភុត្តារីតិ ភុត្តវា, យេន បញ្ចន្នំ ភោជនានំ សាសបមត្ថម្យំ
អន្លោហារិតំ, សោ ឯវំ វុច្ឆតិ។ បវារិតោតិ “អសនំ បញ្ញាយតិ, ភោជនំ
បញ្ញាយតិ, ហត្ថចាសេ វិតោ អភិហារតិ, បដិក្ខេចោ បញ្ញាយតិ”តិ (ចាថិ.
២៣៩) ឯវំ ចាឡិយំ វុត្តបញ្ចន្នំវសេន កតប្បវារណោ, កតប្បដិក្ខេចោតិ
អត្ថោ។ តត្ថ យស្មា “អសនំ បញ្ញាយតិ”តិ ឥមិនា វិប្បកតភោជនោ
‘បវារិតោ’តិ វុត្តោ។ យោ ច វិប្បកតភោជនោ, តេន កិញ្ចិ ភុត្តំ, កិញ្ចិ អភុត្តំ,
យញ្ច ភុត្តំ, តំ សន្ធាយ ‘ភុត្តារី’តិបិ សង្ខំ គច្ឆតិ។ តស្មា ‘ភុត្តារី’តិវចនេន វិសុំ
កិញ្ចិ អត្ថសិទ្ធិ ន បស្សម, “ទិវត្ថតិវត្ថ”ន្តិអាធិសុ (ចាថិ. ៥២) បន ទិវត្ថាទិវចនំ
វិយ បវារិតបទស្ស បវារភាវេន ព្យញ្ញនសិលិដ្ឋតាយ ចេតំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

បវារណាត្ថេសុ បន អសនំ បញ្ញាយតិ វិប្បកតភោជនំ ទិស្សតិ, តំ
ភុញ្ញមាទោ ចេស បុគ្គលោ ហោតីតិ អត្ថោ។ ភោជនំ បញ្ញាយតិ តិ

បវរណប្បហោនកំ ភោជនំ ទិស្សតិ, ឌីននាឌីនំ ចេ អញ្ញាតរំ បដិក្ខិបិតតំ
ភោជនំ ហោតីតិ អត្ថោ។ ហត្ថចាសេ បិតោតិ បវរណប្បហោនកំ ចេ ភោជនំ
គណ្ហាត្វា ឆាយកោ អឌ្ឍតេយ្យហត្ថប្បមាលោ ឌីកាសេ បិតោ ហោតីតិ
អត្ថោ។ អភិហាវតីតិ សោ ចេ ឆាយកោ តស្ស តំ ភោជនំ កាយេន
អភិសំហាវតីតិ អត្ថោ។ បដិក្ខេចោ បញ្ញាយតីតិ បដិក្ខេចោ ទិស្សតិ, តំ ចេ
អភិហាជំ សោ ភិក្ខុ កាយេន វា វាចាយ វា បដិក្ខិបិតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ បញ្ចន្នំ
អផ្កានំ វសេន បវរិតោ ហោតិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - ‘អសន’ន្តិអាទីសុ តាវ’ យញ្ច អស្មាតិ, យញ្ច ភោជនំ
ហត្ថចាសេ បិតេន អភិហាជំ បដិក្ខិបិតិ, តំ ឌីននោ កុម្មាសោ សត្តុ មន្រ្ទា មំសន្តិ
ឥមេសំ អញ្ញាតរមេវ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ ឌីននោ នាម សាលី វីហិ យវោ គោធុមោ
កង្កុវរកោ កុប្រូសកោតិ ឥមេសំ សត្តន្នំ ធម្មានំ តណ្ហាលេ គហេត្វា “ភត្តំ
បចាមា”តិ វា “យាគុំ បចាមា”តិ វា យំ កិញ្ចិ សន្ទាយ បចន្ត, សចេ ឧណ្ហំ វា
សីតលំ វា ភុញ្ញន្តានំ ភោជនកាលេ គហិតគហិតជ្ជានេ ឌីនំ បញ្ញាយតិ, ឌីននោ
ហោតិ, បវរណំ ជនេតិ។ យោ បន ចាយាសោ វា អម្ពិលយាគុ វា ឧទ្ធពតោ
ឌីតាវតមត្តា អព្ពណ្ណា សក្កា ហោតិ អាវិជ្ជិត្វា បិវិតុំ, សា យស្ស ហត្ថេន
គហិតោកាសេបិ ឌីនំ បញ្ញាយតិ, បវរណំ ន ជនេតិ។ សចេ បន ឧសុមាយ
វិគតាយ យនការំ គច្ឆតិ, ឌីនំ ទស្សេតិ, បុន បវរណំ ជនេតិ, បុព្វេ តនុកភារោ
ន រក្ខតិ។ សចេបិ ពហូ បណ្ណាជលកឡីវេ បក្ខិបិត្វា មុដ្ឋិមត្តាបិ តណ្ហាលា
បក្ខិត្តា ហោន្តិ, ភោជនកាលេ ចេ ឌីនំ បញ្ញាយតិ, បវរណំ ជនេតិ។ អយាគុកេ
និមន្តនេ “យាគុំ ទស្សមា”តិ ភត្តេ ឧទកកញ្ចិកឌីនំ អាភិវិត្វា “យាគុំ
គណ្ហាថា”តិ ទេន្តិ, កិញ្ចាបិ តនុកា ហោតិ, បវរណំ ជនេតិយេវ។ សចេ បន
បក្កុបិតេសុ ឧទកាទីសុ បក្ខិបិត្វា បចិត្វា ទេន្តិ, យាគុសង្កហមេវ គច្ឆតិ។ សចេ
យាគុយាបិ សាសបមត្ថម្បិ មច្ឆមំសក្ខណ្ហំ វា ម្ហារុ វា បក្ខិត្តំ ហោតិ, បវរណំ

ជនេតិ។ បេត្វា សានុលោមាណំ វុត្តធិញ្ញាណំ តណ្ហាលេ អញ្ជេហិ
វេទ្យុតណ្ហាលាទីហិ វា កន្ទមូលជលេហិ វា យេហិ កេហិច កតកត្តំ បវារណំ ន
ជនេតិ។ កុម្មាសោ នាម យវេហិ កតោ។ អញ្ជេហិ បន មុត្តាទីហិ កតកុម្មាសោ
បវារណំ ន ជនេតិ។ សត្តុ នាម សត្តុ ធិញ្ញានិ ភជ្ជិត្វា កតោ។ អន្តមសោ
ខរចាកកដ្ឋិតានំ វីហីណំ តណ្ហាលេ កោដ្ឋេត្វា កតបុណ្ណាម្បិ កុណ្ណាកម្បិ
សត្តុសង្កហមេវ ភជ្ជិតិ។ សមចាកកដ្ឋិតានំ បន អាតបសុក្ខានំ កុណ្ណាកំ វា,
យេ កេចិ តណ្ហាលា វា លាជា វា, លាដេហិ កតកត្តសត្តុអាទីនិ វា ន បវារេតិ។
មជ្ជមសេសុ សចេ យាគុំ បិវន្តស្ស យាគុសិត្តមត្តានេវ ទ្វេ មជ្ជកុណ្ណានិ វា
មសកុណ្ណានិ វា ឯកភាជនេ វា នាគភាជនេ វា ទេន្តិ, តានិ ចេ អខាទន្តោ អញ្ជំ
បវារណាប្បហោនកំ យំ កិញ្ចំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ តតោ ឯកំ ខាទិតំ, ឯកំ
ហត្ថេ វា បត្ថេ វា ហោតិ, សចេ អញ្ជំ បដិក្ខិបតិ បវារេតិ។ ទ្វេបិ ខាទិតានិ
ហោន្តិ, មុខេ សាសបមត្តម្បិ អវសិដ្ឋំ នត្ថិ, សចេបិ អញ្ជំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។
យោ បន អកប្បិយមំសំ
កុលទូសនវេជ្ជកម្មឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនសាទិត្រូបិយាទីហិ និត្តត្ថំ
អកប្បិយភោជនញ្ច អញ្ជំ កប្បិយំ វា អកប្បិយំ វា ខាទន្តោ បដិក្ខិបតិ, ន
បវារេតិ។

ឯវំ យញ្ច អស្មាតិ, យញ្ច ភោជនំ ហត្ថចាសេ បិទេន អភិហជំ បដិក្ខិបន្តោ
បវារណំ ជនេតិ, តំ ព្រាត្វា ឥទានិ យថា អាបជ្ជតិ, តស្ស ជាននត្ថំ អយំ វិនិច្ឆយោ
វេទិតញ្ចោ - “អសនំ ភោជន”ន្តិ ឯត្ថ តាវ យេន ឯកសិត្តម្បិ អដ្ឋោហជំ ហោតិ,
សោ សចេ បត្តមុខហត្ថេសុ យត្ថកត្តចិ ភោជនេ សតិ សាបេក្ខោវ អញ្ជំ
វុត្តលក្ខណំ ភោជនំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ សចេ បន និរេបេក្ខោ ហោតិ, យំ
បត្តាទីសុ អវសិដ្ឋំ, តំ ន ច អដ្ឋោហរិតុកាមោ, អញ្ជាស្ស វា នាតុកាមោ,
អញ្ជាត្រ វា ភត្តាភុញ្ញិតុកាមោ, សោ បដិក្ខិបន្តោបិ ន បវារេតិ។ “ហត្ថចាសេ

បីតោ"តិ ឯត្ថ បន សេច ភិក្ខុ និសិដ្ឋោ ហោតិ, អាជិសទស្ស បដិមន្តតោ
បដ្ឋាយ, សេច បីតោ, បណ្ឌិតំ អន្តតោ បដ្ឋាយ, សេច និបន្នោ, យេន បស្សេន
និបន្នោ, តស្ស ចារិមន្តតោ បដ្ឋាយ ឆាយ កស្ស និសិដ្ឋស្ស វា បីតស្ស វា
និបន្នស្ស វា វេបេត្វា បសាវិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឡិមន្តេន
បរិច្ឆិទ្ធិត្វា អង្គុតេយ្យហត្ថោ 'ហត្ថចាសោ'តិ វេទិតញ្ចោ។ តស្មី វេត្វា អភិបាដំ
បដិក្ខិបន្តស្សេវ បវារណា ហោតិ, ន តតោ បរំ។ 'អភិហរតិ'តិ ហត្ថចាសព្ពន្ធលេ
បីតោ គហណាត្ថំ ឧបនាមេតិ។ សេច បន អនន្តរនិសិដ្ឋាបិ ភិក្ខុ ហត្ថ វា
អាធារកេ វា បីតំ បត្ថំ អនភិហរិត្វាវ "ភត្ថំ គណ្ហាថា"តិ វេទិតិ, តំ បដិក្ខិបតោ
បវារណា នត្ថិ។ ភត្ថបច្ឆិ អាណេត្វា បុរតោ ភូមិយំ វេបេត្វា ឯវំ វុត្តេបិ ឯសេវ
នយោ។ ព្យាសកំ បន ឧទ្ធវិត្វា វា អបនាមេត្វា វា 'គណ្ហាថា'តិ វុត្តេ តំ បដិក្ខិបតោ
បវារណា ហោតិ។ ភត្ថបច្ឆិ គហេត្វា បរិវិសន្តស្ស អញ្ញោ "អហំ ធារេស្សមី"តិ
គហិតមត្តមេវ ករោតិ, បរិវេសកោយេវ បន តំ ធារេតិ, តស្មា សា អភិបាជារ
ហោតិ, តតោ ធាតុកាមតាយ គណ្ហាន្តំ បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ហោតិ។ សេច
បន បរិវេសកេន ដុដ្ឋមត្តាវ ហោតិ, ឥតរោវ ទំ ធារេតិ, តតោ ធាតុកាមតាយ
គណ្ហាន្តំ បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ន ហោតិ។ កដច្ចនា ឧទ្ធវេ បន ហោតិ, ទិដ្ឋំ
សមភារេបិ បដិក្ខិបន្តោ បវារេតិយេវ។ អនន្តរស្ស ធិយ្យមាណេ ឥតរោ បត្ថំ
បិទហតិ, អញ្ញស្ស អភិបាដំ នាម បដិក្ខិត្ថំ ហោតិ, តស្មា បវារណា នត្ថិ។
'បដិក្ខេចោ'តិ ឯត្ថ វាចាយ អភិបាដេ បដិក្ខេចោ ន វុហតិ, កាយេន អភិបាដំ
បន អង្គុលិចលនាធិនា កាយវិការេន វា "អលំ, មា ទេហី"តិ អាធិនា
វេទិវិការេន វា បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។

ឯកោ សម័សកំ រសំ អភិហរតិ, "រសំ បដិគ្គណ្ហាថា"តិ វេទិតិ, តំ សុត្វា
បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។ 'មំសរស'ន្តិ វុត្តេ បន បដិក្ខិបតោ បវារណា
ហោតិ។ "ឥមំ គណ្ហាថា"តិ វុត្តេបិ ហោតិយេវ។ មំសំ វិសុំ កត្វា 'មំសរស'ន្តិ

វុត្តបិ សេនេ សាសបមត្តម្យំ ខណ្ឌំ អត្ថិ, បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ សេនេ
នត្ថិ, វុត្តតិ។ កឡិវបនសាធិហិ មិស្សេត្វា មជ្ជមំសំ បចន្តិ, តំ គហេត្វា
“កឡិវសូបំ គណ្ណាថ, បនសព្យញ្ញនំ គណ្ណាថា”តិ វុត្តតិ, ឯវម្យំ ន បវារេតិ។
កស្មា? អបវារណារហស្ស ឆាមេន វុត្តត្តា។ “មជ្ជមំសំ ព្យញ្ញន”ន្តិ វា “ឥមំ
គណ្ណាថា”តិ វា វុត្ត បន បវារេតិ, អយមេត្ត សង្ខេបោ, វិត្តារោ បន
សមន្តចាសាធិកាយំ វុត្តោ។ គមនាធិសុ បន យស្មី ភិយាបថេ បវារេតិ, តំ
អវិកោបន្តេនេវ ភុញ្ញិតព្ពំ។

អនតិវត្តន្តិ ន អតិវត្តំ, ន អធិកន្តិ អត្តោ។ តំ បន កប្បិយ កតាធិហិ
សត្តហិ វិនយ កម្មាការេហិ អកតំ វា គិលានស្ស អនធិកំ វា ហោតិ។ តស្មា
បទភាជនេ (ចាបិ. ២៣៩) ‘អកប្បិយ កត’ន្តិ អាធិ វុត្តំ, តត្ថ យំ ជលំ វា
កន្ទមូលាធិ វា បញ្ចហិ សមណកប្បិយេហិ កប្បិយំ អកតំ, យញ្ច
អកប្បិយមំសំ វា អកប្បិយភោជនំ វា, ឯតំ អកប្បិយំ នាម, តំ អកប្បិយំ
“អលមេតំ សព្ព”ន្តិ ឯវំ អតិវត្តំ កតំ អកប្បិយ កតន្តិ វេទិតព្ពំ។
អប្បជិត្តហិតកតន្តិ ភិក្ខុនា អប្បជិត្តហិតំយេវ បុរិមនយេន អតិវត្តំ កតំ។
អនុច្ឆារិតកតន្តិ កប្បិយំ ការេតុំ អាគតេន ភិក្ខុនា ព្យាសកម្មិ អនុក្ខិតំ វា
អនបនាមិតំ វា កតំ។ អហត្ថចាសេ កតន្តិ កប្បិយំ ការេតុំ អាគតស្ស
ហត្ថចាសតោ ពហិ បិភេន កតំ។ អភុត្តារិណ កតន្តិ យោ អតិវត្តំ ករោតិ,
តេន បវារណាប្បហោនកំ ភោជនំ អភុត្តេន កតំ។ ភុត្តារិណ បវារិភេន អាសនា
វុដ្ឋិតេន កតន្តិ ឥទំ ឧត្តានមេវ។ “អលមេតំ សព្ព”ន្តិ អវុត្តន្តិ វេទិតេន កត្វា ឯវំ
អវុត្តំ ហោតិ។ ឥតិ ឥមេហិ សត្តហិ វិនយ កម្មាការេហិ យំ អតិវត្តំ កប្បិយំ
អកតំ, យញ្ច បន ន គិលានាតិវត្តំ, តទុកយម្យំ អនតិវត្តំ។ អតិវត្តំ បន
តស្សេវ បដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពំ។

អបិចេត្ត ភុត្តារីនា កតំ ហោតីតិ (ចា. ២៣៩) អន្តមសោ អនន្តរនិសិទ្ធស្ស
បត្តតោ ឯកម្មិ សិទ្ធីំ វា មំសហំ វា ខាទិទ្វា កតម្មិ ភុត្តារីនា កតំ ហោតិ,
យោ ចាតោវ ឯវំ ភុត្តារី បវារតោ និសីទតិយេវ, សោ ឧបកដ្ឋេបិ កាលេ
អភិបាជំ បិណ្ឌំ ភិក្ខុនា ឧបនីតំ កប្បិយំ កាតុំ លភតិ។ សចេ បន តស្មី
កប្បិយេ កតេ ភុត្តាន្តស្ស អញ្ញំ អាមិសំ អាកិរន្តិ, តំ សោ បុន កាតុំ នលភតិ។
យញ្ញិ អកតំ, តំ កាតព្វំ។ យេន ច អកតំ, តេន ច កាតព្វន្តិ (ចា. អដ្ឋ. ២៣៨-
៩) វុត្តំ, តស្មា តស្មី ភាជនេ កិរិយមាទេ បឋមកតេន សទ្ធិ កតំ ហោតីតិ តំ
កាតុំ នវដ្ឋតិ។ អញ្ញស្មី បន ភាជនេ តេន វា អញ្ញេន វា កាតុំ វដ្ឋតិ។ ឯវំ កតំ
បឋមកតេន មិស្សេត្វាបិ ភុត្តិភុំ វដ្ឋតិ, ន កេវលញ្ច តស្ស យេន បន កតំ, តំ
ឋេបេត្វា អញ្ញេសំ បវារតានម្មិ ភុត្តិភុំ វដ្ឋតិ។ យថា បន អកតេន មិស្សំ ន
ហោតិ, ឯវំ មុខញ្ច ហត្ថញ្ច សុទ្ធិ កត្វា ភុត្តិភុំ។ គិលានាតិវត្តំ បន ន កេវលំ
គិលានស្ស ភុត្តារសេសមេវ, អថ ខោ យំ កិញ្ចិ គិលានំ ឧទ្ទិស្ស “អដ្ឋ វា សេ វា
យនា វា ឥច្ឆតិ, តទា ខាទិស្សតី” តិ អាហជំ, តំ សព្វំ ‘គិលានាតិវត្ត’ ន្តិ វេទិតព្វំ។
ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា តិ យំ កិញ្ចិ យាវ កាលិកំ។ ខាទេយ្យ វា ភុត្តេយ្យ វា
ចាចិត្តិយន្តិ ឯត្ថ វុត្តនយេន បវារតស្ស អនតិវត្តំ យំ កិញ្ចិ អាមិសំ
អន្តោហារណាត្ថាយ បដិគ្គណ្ឌតោ គហលោ ទុក្ខជំ, អន្តោហារេ អន្តោហារេ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ព អញ្ញាត្រ ភុត្តានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
“អនតិវត្ត” ន្តិ អយមេត្ត អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ,
តិកចាចិត្តិយំ, យាមកាលិកាជិនិ អាហារត្ថាយ គណ្ឌតោ, និរាមិសានិ
អន្តោហារតោ ច ទុក្ខជំ, តថា អតិវត្ត អនតិវត្តសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច។
អតិវត្តសញ្ញិនោ បន, “អតិវត្ត កាវាបេត្វា ភុត្តិស្សាមី” តិ គណ្ឌាន្តស្ស,
អញ្ញស្សត្ថាយ គណ្ឌាន្តស្ស, យាមកាលិកាជិនិ តេសំ អនុញ្ញាតបរិភោគវសេន

និរាមិសានិ បរិភូត្តន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ បរិវត្តតាវោ, អាមិសស្ស
អនតិវត្តតា, កាលេន អដ្ឋោហារណាត្ថំ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ
បឋមកថិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បឋមបរិវរណាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ទុតិយបរិវរណាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ អភិហដ្ឋំ បរិវេយ្យាតិ អភិហរិទ្ធា “ហន្ត, ភិក្ខុ ខាទ វា ភុញ្ញ វា” តិ វេ
បរិវេយ្យ។ ជានន្តិ សុត្វា វា ទិស្វា វា តស្ស បរិវត្តការំ ជានន្តោ។
អាសាទនាបេក្ខាតិ អាសាទនំ ចោទនំ មដ្ឋករណាការំ អបេក្ខមាណោ។ ភុត្តស្មី
ចាចិត្តិយន្តិ ឯត្ថ អភិហារេ តាវ ទុក្កជំ, សចេ សោ តំ គណ្ហាតិ, បុន
អភិហារកស្ស ទុក្កជំ, តស្មី បន ភុញ្ញន្តេ អភិហារកស្ស តស្ស អដ្ឋោហារេ
អដ្ឋោហារេ ទុក្កជំ, ភោជនបរិយោសានេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ អនតិវត្តន ភោជនេន អភិហដ្ឋំ
បរិវរណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, បរិវតេ
បរិវតសញ្ញានោ ចាចិត្តិយំ។ វេមតិកស្ស, យាមកាលិកាធិនិ អាហារត្ថាយ
អភិហារន្តស្ស, តេសញ្ច បដិគ្គហណាអដ្ឋោហារេសុ, អប្បរិវតេ ច
បរិវតសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កជំ។ អប្បរិវតសញ្ញស្ស បន, យោ ច
អតិវត្តំ កាវាបេត្វា ទេតិ, “កាវាបេត្វា វា ភុញ្ញាហី” តិ ទេតិ, យោ វា
“អញ្ញស្សត្ថាយ ហារន្តោ គន្ធាហី” តិ ទេតិ, យោ ច យាមកាលិកាធិនិ “សតិ
បច្ឆយេ បរិភូត្តាហី” តិ ទេតិ, តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ បរិវតតា,
បរិវតសញ្ញតា, អាសាទនាបេក្ខតា, អនតិវត្តន អភិហដ្ឋំ បរិវរណតា,

កោដនបរិយោសានន្តិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
អទិន្នានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ទុតិយបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. វិកាលកោដនសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេវិកាលេតិវិគតេ កាលេ, មជ្ឈន្តិកាតិក្កមនតោ យាវ
អរុណុត្តមនាតិ អធិប្បាយោ។ តស្មា យោភិក្ខុ ឯតស្មី អន្តរេ យំកិញ្ចិ
វនមូលដលំ ឧបាទាយ អាមំ វា បក្កំ វា អាមិសសន្នេបគតំ ខាទនីយំ វា
កោដនីយំ វា អន្លោហារណាត្ថាយ បដិគ្គណ្ហាតិ, តស្ស បដិគ្គហណោ ទុក្ខដំ,
អន្លោហារេ អន្លោហារេ ចាចិត្តិយំ។

រាជគហោ សត្តរសវគ្គិយេ ភិក្ខុ អារព្វវិកាលេ កោដនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកកចាចិត្តិយំ, យាមកាលិកាទីនិ
អាហារត្ថាយ បដិគ្គហណាអន្លោហារេសុ, កាលេ វិកាលសញ្ញាស្ស,
វេមតិកស្ស ច ទុក្ខដំ, កាលេ កាលសញ្ញាស្ស យាមកាលិកាទីនិ សតិ បច្ចយេ
បរិភុញ្ញន្តស្ស ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ “អនុជាតាមិ, ភិក្ខុវេ, រោមជ្ជកស្ស
រោមជ្ជំ, ន ច ភិក្ខុវេ ពហិមុខទ្វារា និហរិត្វា អន្លោហរិតព្ព”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៣)
អនុញ្ញាតនយេន រោមជ្ជកស្សាបិ អនាបត្តិ។ វិកាលតា, យាវកាលិកតា,
អន្លោហារណាត្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

វិកាលកោដនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. សន្និធិការកសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេសន្និដ្ឋិការកន្លិ ការោ ករណំ កិរិយាតិ អត្ថតោ ឯកំ, សន្និដ្ឋិ ការោ
អស្សាតិ សន្និដ្ឋិការំ, សន្និដ្ឋិការមេវ សន្និដ្ឋិការកំ, បដិគ្គហេត្វា ឯករត្តិ
វីតិនាមិតស្សេតំ នាមំ។ តស្មា ឯវំ សន្និដ្ឋិកតំ យំកិញ្ច យាវកាលិកំ វា
យាមកាលិកំ វា ‘អដ្ឋោហរិស្សមី’តិ គណ្ណាន្តស្ស បដិគ្គហណោ ទុក្ខដំ,
អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាចិត្តិយំ។ សចេបិ បត្តោ ទុទ្ធាតោ ហោតិ, យំ
អង្គុលិយា យំសន្តស្ស លេខា បញ្ញាយតិ, គណ្ហិកបត្តស្ស វា គណ្ហិកន្តរេ
ស្មេហោ បរិដ្ឋោ ហោតិ, យោ ឧណ្ណោ ឌីតាបេន្តស្ស បច្ឆវតិ, ឧណ្ណាយាគុយា វា
គហិតាយ សន្និស្សតិ, តាធិសេ បត្តេបិ បុនទិវសេ ភុញ្ញន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ យំ
បនភិក្ខុ និរេក្ខោ សាមណោរាជំ បរិច្ឆេទិកា តេហិ និហិតំ លភិក្ខុ ភុញ្ញតិ, តំ
វដ្តតិ។ សយំ បដិគ្គហេត្វា អបរិច្ឆតមេវ ហិ ទុតិយទិវសេ កប្បិយភោជនំ
ភុញ្ញន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ អកប្បិយេសុ បន មនុស្សមំសេ បុល្លច្ចយេន សន្និ
ចាចិត្តិយំ, សេសេសុ បន ទុក្ខដេន សន្និ។ យាមកាលិកំ សតិ បច្ចយេ
អដ្ឋោហារតោ ចាចិត្តិយំ, អាហារត្ថាយ អដ្ឋោហារតោ ទុក្ខដេន សន្និ។ យោ បន
បរិវិតោ ហុត្វា អនតិវត្តកតំ អដ្ឋោហារតិ, តស្ស សត្វិកប្បេសុ អបរម្មិ
ចាចិត្តិយំ វឌ្ឍតិ។ សចេ វិកាលេ អដ្ឋោហារតិ, អនតិវត្តបច្ចយា សត្វិកប្បេសុ
អនាបត្តិ, សតិ បច្ចយេ វិកាលបច្ចយា យាមកាលិកាធិសុ ច អនាបត្តិ។
អវសេសេសុ វិកាលបច្ចយា ចាចិត្តិយំ វឌ្ឍតិយេវ។ ភិក្ខុស្ស បន សន្និដ្ឋិ
ភិក្ខុនិយា វដ្តតិ, ភិក្ខុនិយា ច សន្និដ្ឋិភិក្ខុស្ស វដ្តតិ, ភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ (ច្បង្ស. ៤២១-
៤២២) អនុញ្ញាតត្ថា វដ្តតិ។

សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ ពេលជ្ជសីសំ អារត្ត សន្និដ្ឋិការកភោជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, សត្តាហកាលិក
យាវជីវិកានំ បន អាហារត្ថាយ បដិគ្គហណោ អដ្ឋោហារេ ច ទុក្ខដំ។ យថា
ចេតានិ អាហារត្ថាយ ន កប្បន្តិ, ឯវំ យាវកាលិកាធិហិ សំសដ្ឋានិបិ, វុត្តញ្ញេតំ

“យាវកាលិកេន, ភិក្ខុវេ, យាមកាលិកំ តទហុបដិគ្គហិតំ កាលេ កប្បតិ,
វិកាលេ ន កប្បតិ” តិអាទិ (មហាវ. ៣០៥)។ តស្មា សចេបិ តំ តំ តេន តេន សទ្ធិ
សំសង្ខលភតិ, សចេ អសម្ពិទ្ធសំ វា ហោតិ សុធាតំ វា, យថា ឥតវេន
សំសង្ខា ន បញ្ញាយតិ, អត្ថនោ កាលានុវេន បរិភូត្តំ វុដ្ឋតិ។

សចេ បន សម្ពិទ្ធសំ វា ហោតិ ទុទ្ទោតំ វា, ន វុដ្ឋតិ។ យាវកាលិកញ្ញំ អត្ថនា
សទ្ធិ សម្ពិទ្ធសានិ តិណិប យាមកាលិកាធិនិ អត្ថនោ សភាវំ ឧបនេតិ,
យាមកាលិកំ ទ្វេបិ សត្តាហកាលិកាធិនិ អត្ថនោ សភាវំ ឧបនេតិ,
សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកមេវ អត្ថនោ សភាវំ ឧបនេតិ។ តស្មា តេន
តទហុបដិគ្គហិតេន សទ្ធិ តទហុបដិគ្គហិតំ វា បុរេ បដិគ្គហិតំ វា យាវជីវិកំ
សត្តាហំ កប្បតិ, ទីហប្បដិគ្គហិតេន នាហំ, តីហប្បដិគ្គហិតេន
បញ្ញាហំ... បេ... សត្តាហប្បដិគ្គហិតេន តទហោវ កប្បតិ វេទិតព្ពំ។
តស្មាយេវ ហិ “សត្តាហកាលិកេន, ភិក្ខុវេ, យាវជីវិកំ តទហុបដិគ្គហិត” ភ្នំ
អវត្ថា “បដិគ្គហិតំ សត្តាហំ កប្បតិ” តិ វុត្ថំ។ កាលយាមសត្តាហាតិក្កមេសុ
ចេត្តវិកាលភោជន សន្និធិកេសន្និសិក្ខាបទានំ វសេន អាបត្តិយោ វេទិតព្ពា,
ឥមេសុ បន ចតុសុ កាលិកេសុ យាវកាលិកំ យាមកាលិកន្តិ ឥមមេវ ទ្វយំ
អន្តោវុដ្ឋព្ភោវ សន្និធិការកញ្ញា, សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកញ្ញា
អកប្បិយកុដិយំ និក្ខិបិតុម្បិ វុដ្ឋតិ, សន្និធិម្បិ ន ជនេតិ។ អកប្បិយកុដិយំ
អន្តោវុដ្ឋន បន តេន សទ្ធិ ឥតវទ្វយំ តទហុបដិគ្គហិតម្បិ ន វុដ្ឋតិ, មុខសន្និធិ
នាម ហោតិ, មហាបច្ឆរិយំ បន អន្តោវុដ្ឋ ហោតិ តិ វុត្ថំ។ តត្ថ នាមមត្តមេវ
នាណករណំ, អាបត្តិ បន ទុក្ខជមេវ។ តត្ថ អកប្បិយកុដិ នាម សង្ឃស្ស វា
ឧបសម្បន្នបុគ្គលស្ស វា សន្តកំ វសនត្ថាយ កតតេហំ, តត្ថ
សហសេយ្យប្បហានកេ បទេសេ វុដ្ឋ យាវកាលិកញ្ញា យាមកាលិកញ្ញា
សង្ឃិកំ វា ឧបសម្បន្នបុគ្គលស្ស វា សន្តកំ អន្តោវុដ្ឋ នាម ហោតិ, តត្ថ បក្កំ

អន្តោបក្កំនាម, យត្ថ កត្តចិ បន សយំ បក្កំ សាមំ បក្កំនាម, តំ សត្ថំ
អនុជ្ឈហារណីយំ។ តេន តេន សន្និ សំសជ្ឈម្បិ តំគតិកមេវ, សត្ថំ
អនុជ្ឈហារន្តស្ស ទុក្ខដំ។ តស្មា អន្តោវុដ្ឋអន្តោបក្កមោចនត្ថំ ភកវតា ចតស្សោ
កប្បិយភូមិយោ (មហាវ. ២៩៥) អនុញ្ញាតា, តាសំវិនិច្ឆយោ
សមន្តចាសាទិកាយំ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៥) វុត្តោ។ យត្ថ បនេតា ន សន្និ, តត្ថ
អនុបសម្បន្នស្ស សន្តកំ កត្វា បរិភូញ្ចតុំ វុត្ថតិ។ សាមំ ចាកម្បិ បុនចាកំ វុត្ថតិ,
អសន្និធិការកេ សន្និធិការកសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។
អសន្និធិការកសញ្ញានោ, យាវកាលិកាធិនិ តីណិ និទហិត្វា សកំ សកំ កាលំ
អនតិក្កមិត្វា, យាវជីវិកំ សនាបិ សតិ បច្ចយេ បរិភូញ្ចន្តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនេព្វា
អនាបត្តិ។ អាមិសំ, សន្និធិការោ, តស្ស អនុជ្ឈហារណាន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ឯទ្ប កលោមសទិសានេវាតិ។

សន្និធិការកសញ្ញាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. បណ្ឌិតភោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ បណ្ឌិតភោជនានីតិ បណ្ឌិតសំសជ្ឈានិ សត្តជញ្ញានិព្ពត្តានិ
ភោជនានិ។ យថា ហិ អាជញ្ញយុត្តោ រថោ ‘អាជញ្ញរថោ’តិ វុច្ចតិ, ឯវមិធាបិ
បណ្ឌិតសំសជ្ឈានិ ភោជនានិ បណ្ឌិតភោជនានីតិ។ យេហិ បន បណ្ឌិតេហិ
សំសជ្ឈានិ, តានិ ‘បណ្ឌិតភោជនានី’តិ វុច្ចន្តិ, តេសំ បភេទទស្សនត្ថំ សេយ្យមិទំ
សប្បិ នវនីតន្តិអាទិមាហ, តត្ថ សប្បិអាទិនិ ភេសជ្ឈសិក្ខាបទេ (កម្ពុ. អដ្ឋ.
ភេសជ្ឈសិក្ខាបទវណ្ណានា) វុត្ថលក្ខណេវ វេទិតញ្ញានិ។ មច្ឆាធិសុ បន សញ្ញេបិ
‘ឌីនកោ’តិ (ចាចិ. ២៦០) វុត្ថលក្ខណោ មន្រ្តា មន្រ្តាយេវ។ យេសំ បន មំសំ
កប្បតិ, តេសំ មំសញ្ញា ឡិទធិនិ ច ឥនាធិប្បតានិ។ ឯវរូចានិ
បណ្ឌិតភោជនានីតិ យានិ ឯតេហិ សប្បិអាទិហិ សំសជ្ឈត្តា

‘បណ្ឌិតកោដនាជី’តិ វុច្ឆន្តិ, តថាវុចានិ បណ្ឌិតកោដនាជី។ អគិលានោតិ
យស្ស តេហិ វិនាមិ ជាសុ ហោតិ។ អត្ថនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វាតិ ឯត្ថ បន យោ
អគិលានោ សុទ្ធានិ សប្បិអាទីនិ ភេសជ្ជត្ថាយ វិញ្ញាបេតិ, សោ
មហាធាមសិក្ខាបទេន (ចា. ៣០៣) ការេតត្តោ, មច្ឆាទីនិ ចត្តាវ វិញ្ញាបេន្តោ
សូចោទនវិញ្ញត្តិយា (ចា. ៦០២-៦០៣) ការេតត្តោ, សប្បិអាទីហិ
សំសជ្ជកោដនាជីវិញ្ញាបេន្តោ ឥមិនា ការេតត្តោ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ -
“សប្បិណ ភត្តំ ទេហិ, សប្បិ អាភិវត្វា ទេហិ, សប្បិមិស្សកំ កត្វា ទេហិ, សហ
សប្បិណ ទេហិ, សប្បិញ្ច ភត្តញ្ច ទេហិ”តិ ឯវ វិញ្ញាបេន្តស្ស តាវ វិញ្ញត្តិយា
ទុក្កដំ, បដិគ្គហណោ ទុក្កដំ, អដ្ឋោហារណោ អដ្ឋោហារណោ ចា. ត្ថិយំ។
“សប្បិភត្តំ ទេហិ”តិ វុត្ថេ បន យស្ស សាលិភត្តំ វិយ សប្បិភត្តំ ធាម នត្ថិ, តស្មា
សូចោទនវិញ្ញត្តិយា ទុក្កដមេវ ហោតិ។ សចេ បន “សប្បិណ ភត្តំ ទេហិ”តិ វុត្ថេ
ភត្តំ ទត្វា “សប្បិ កត្វា ភុញ្ញាហិ”តិ នវនីតទីរាជីនិ វា កប្បិយភណ្ឌំ វា ទេតិ
“ឥមិនា សប្បិ គហេត្វា ភុញ្ញាហិ”តិ, យថាវុត្ថកមេវ។ “គោសប្បិណ ភត្តំ
ទេហិ”តិ វុត្ថេ បន គោសប្បិ វា ទេតុ, តស្មី អសតិ បុរិមនយេន នវនីតាទីនិ វា,
តាវិយេវ វា ទេតុ “ឥតោ សប្បិណ ភុញ្ញាហិ”តិ, យថាវុត្ថកមេវ។ សចេ បន
“គោសប្បិណ ទេហិ”តិ យា. តោ អជិកាសប្បិអាទីហិ ទេតិ, វិសង្កេតំ។ ឯវ ញ្ញា
សតិ អញ្ញំ យា. តេន អញ្ញំ ទិន្នំ ធាម ហោតិ, តស្មា អនាបត្តិ, ឯស នយោ
“អជិកាសប្បិណ ទេហិ”តិ អាទីសុបិ។ “កប្បិយសប្បិណ ទេហិ”តិ វុត្ថេ
អកប្បិយសប្បិណ ទេតិ, វិសង្កេតមេវ។ “អកប្បិយសប្បិណ ទេហិ”តិ វុត្ថេ
អកប្បិយសប្បិណវ ទេតិ, បដិគ្គហណោបិ បរិភោគេបិ ទុក្កដមេវ។ ឥមិនា
នយេន សព្ទបទេសុ វិនិច្ឆយោ វេទិតត្តោ។ សចេ បន សព្ទេហិបិ សប្បិអាទីហិ
ឯកជ្ជានេ វា ធានាជ្ជានេ វា វិញ្ញាបេត្វា បដិលទ្ធុ ឯកតោ សម្មិន្ទរសំ កត្វា តតោ
កុសត្ថេន ឯកតិទុម្បិ អដ្ឋោហារតិ, នវ ចា. ត្ថិយានិ។

សាវត្ថុយំ ធម្មត្ថិយេ ភិក្ខុ អារត្ត បណ្ឌិតភោជនវិញ្ញត្តិវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
“អគិលានោ”តិ អយមេត្ត អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ,
តិកថាចិត្តិយំ, គិលានស្ស អគិលានសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។
គិលានសញ្ញាស្ស, គិលានកាលេ វិញ្ញាបេត្វា អគិលានស្ស ភុញ្ញតោ, គិលានស្ស
សេសកេ, ញាតកប្បវារិតជ្ជានតោ, អញ្ញាស្សត្ថាយ វិញ្ញត្តេ, អត្ថនោ ធនេន
គហិតេ, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ បណ្ឌិតភោជនតា, អគិលានតា,
កតវិញ្ញត្តិយា បដិលាភោ, អដ្ឋោហារណាន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អផ្កានិ។
អន្ទានសមុជ្ជានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ឌិតវដ្ឋំ, កាយកម្មំ,
វជីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បណ្ឌិតភោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. ទន្តចោទសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទសមេ អទិន្នន្តិ កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធន វា គណ្ណាន្តស្ស ហត្ថចាសេ
វេត្វា កាយកាយប្បដិពទ្ធនិស្សគ្គិយានំ អញ្ញាតវេន នទិន្នំ,
អប្បដិគ្គហិតកស្សេតំ នាមំ។ អប្បដិគ្គហិតកញ្ញា ភិក្ខុនោ អត្ថនោ សន្តកម្មី
អដ្ឋោហារិតុំ នវដ្ឋតិ។ បដិគ្គហិតំ អន្តមសោ វិស្សាសិកសន្តកម្មី វដ្ឋតិ, តស្ស
លក្ខណំ វុត្តវិបល្លាសេន វេទិតត្ថំ។ សចេ ហិ យោកោចិ អនុបសម្មន្នោ
អន្តមសោ តិវច្ឆានោមិ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ហត្ថចាសេ វិតោ កាយាធិនំ
អញ្ញាតវេន ទេតិ, តញ្ជោ ភិក្ខុនា យេន កេនចិ សរីរាវយវេន វា, តប្បដិពទ្ធន វា,
សំហារិមេន ច អន្តមសោ មញ្ជោនាមិ, ធាវេតុំ សមត្ថេន ច អន្តមសោ
អតត្ថជាតករុក្ខបណ្ណានាមិ, សូចិយា បរាមជ្ជមត្តនាមិ បដិគ្គហិតំ,
បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ បដិពទ្ធប្បដិពទ្ធិ នាម ឥធ នត្ថិ, យម្បី នត្ថករណិយា
ទិយ្យមាណំ នាសិកាយ, អកល្យកោ វា មុខេន បដិគ្គណ្ហាតិ, សត្តំ វដ្ឋតិ,

អាភោគមត្តមេវ ហេតុ បមាណំ។ បុព្វាការេ ច សតិ បច្ឆា និទ្ទាយន្តស្ស បត្តេ
ទិន្នម្យិ ហត្ថចាសេ សតិ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ យម្យិ “បត្តេន
បដិគ្គណ្ឌិស្សនមី”តិ និសិទ្ធស្សេវ ហេតុ បតតិ, តំ វដ្តតិយេវ។
អភិបាជភាជនតោ បតិវត្តនម្យិ វដ្តតិ, តត្ថ បិតនិសិទ្ធិនិបន្នានំ
បវារណាសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ ហត្ថចាសោ វេទិតញ្ចោ។

សចេ បន ឆាយកប្បដិគ្គាហកេសុ ឯកោ អាកាសេ ហោតិ, ឯកោ ភូមិយំ,
ភូមជ្ជស្ស សីសេន អាកាសជ្ជស្ស ច ឋេបេត្វា ឆាតុំ វា គហេតុំ វា បសាវិតហត្ថំ
យំ អាសន្នតំ អង្គំ, តស្ស ឌីរមន្តេន ហត្ថចាសប្បមាណំ បរិច្ឆិទ្ធិតត្ថំ។ សចេបិ
ឯកោ កូបេ ហោតិ, ឯកោ កូបតជេ, ឯកោ វា រុក្ខេ, ឯកោ បដិវិយំ,
វុត្តនយេនេវ ហត្ថចាសប្បមាណំ បរិច្ឆិទ្ធិតត្ថំ។ តស្មី ឋេត្វា សចេបិ ទ្វេ តយោ វា
សាមណោ យំ មជ្ឈិមោ បុរិសោ ឧត្តិមិត្ថំ សក្កោតិ, ឯវរូបំ ភារំ បវដ្តេន្តា
ភិក្ខុនោ ភូមិយំ ឋេបិតហត្ថំ អាហេបេន្តិ, ឧត្តិមិត្វា វា ភិក្ខុនោ បសាវិតហត្ថេ
ឯកទេសេនាបិ ឋេបេន្តិ, តំ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ យំ បន បិណ្ឌាយ ចរន្តស្ស
បត្តេ រជំ បតតិ, តំ អប្បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ, តស្មា បដិគ្គហេត្វាវ ភិក្ខា
គណ្ឌិតញ្ចា។ អប្បដិគ្គហេត្វា គណ្ឌាន្តស្ស វិនយទុក្ខជំ, តំ បន បុន បដិគ្គហេត្វា
ភុព្វាន្តស្ស អនាបត្តិ។ សចេ “បដិគ្គហេត្វា ទេថា”តិ វុត្តេ វចនំ អស្សុត្វា វា
អនាទិយិត្វា វា ភិក្ខុំ ទេន្តិយេវ, វិនយទុក្ខជា មុច្ឆតិ, បុន បដិគ្គហេត្វា អញ្ញា
ភិក្ខា បដិគ្គហេតញ្ចា។ សចេ មហាវាតោ តតោ តតោ រជំ ចាតេតិ, ន សក្កា
ហោតិ ភិក្ខុំ គហេតុំ, “អនុបសម្បន្នស្ស ទស្សនមី”តិ សុទ្ធិចិត្តេន អាភោគំ កត្វា
គណ្ឌិតុំ វដ្តតិ។ តំ អនុបសម្បន្នស្ស ទត្វា បុន តេន ទិន្នំ វា តស្ស វិស្សាសេន វា
បដិគ្គហេត្វា ភុព្វិតុំ វដ្តតិ។ អស្សុខេឡសិដ្ឋណិកាដិសុ យំ ឋានតោ ចរិត្វា
ហត្ថេ វា បត្តេ វា បតតិ, តំ បដិគ្គហេតត្ថំ, អង្គលក្ខំ បដិគ្គហិតមេវ។ បតន្តម្យិ
វេទិន្នញ្ចោ អន្តរា ន គហេតត្ថំ, ឧត្តហិតកំ នាម ហោតិ, តំ បច្ឆា បដិគ្គហិតម្យិ

ន វដ្តតិ។ យំ បន ភេសដ្ឋំ វា មូលដលំ វា មាតាទីនំ អត្ថាយ គហេត្វា ឆាយត្ថាយ
វា ដលិទិសាខំ ឧត្តិបិទ្វា គប្បតិ, តតោ យំ ឥច្ឆតិ, តំ បុន បដិគ្គហេត្វា បរិភុណ្ឌិតំ
វដ្តតិ។ យោ បន តត្ថ ជាតកដលិទិសាខាយ វា វល្លិយា វា គហេត្វា ចាលេតិ។
តស្ស តតោ លទ្ធិំ ដលំ ន វដ្តតិ, ធុរុបចិណ្ឌាធុក្កដញ្ច អាបដ្ឋតិ, អញ្ញាស្ស តំ វដ្តតិ,
ដលិរុក្ខំ បន អបស្សយិតំ វា អាលម្ពិតំ វា វដ្តតិ, បដិគ្គហេត្វា វេហិតេ យំ អញ្ញំ
អង្គរាទិ ឧប្បដ្ឋតិ, បដិគ្គហិតមេវ តំ។ យាវ ហិ ហត្ថតោ មុត្តេ និរេហេត្វា ន
ហោតិ, និរេហេត្វតាយ វា ហត្ថតោ ន មុច្ឆតិ, តាវ ន បដិគ្គហណំ វិជហតិ,
អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្តារោ បន សមន្តចាសាទិកាយំ វុត្តោ។

មុខទ្វារន្តិ គលនាឡិកំ។ មុខេន វា ហិ បរិដ្ឋំ ហោតុ, នាសិកាយ វា, គលេន
អដ្ឋោហារណីយតាយ សព្ពម្បិ តំ មុខទ្វារំ បវេសិតមេវ ហោតិ។ **អាហារន្តិ**
យំ កិញ្ចិ យាវកាលិកំ វា យាមកាលិកំ វា សត្តាហកាលិកំ វា យាវជីវិកំ វា។
សព្ពញ្ញេតំ អដ្ឋោហារណីយត្តា ‘អាហារោ’តិ វុច្ឆតិ, តត្ថ សព្ពម្បិ ធម្មំ វា
ធម្មានុលោមំ វា

តាលនាឡិកេរបនសលពុជអលាពុកម្ពណ្ណាបុស្សដលតិបុសដលឯឡាលុកស
ផ្លាតំ នវិវិធំ មហាដលញ្ជោវ អបរណ្ណញ្ច, យញ្ញញ្ចំ វនមូលបត្តបុប្ផដលាទិ
អាហារត្ថំ ជរតិ, តំ សព្វំ យាវ មជ្ឈន្តិកកាលោ, តាវ បរិភុណ្ឌិតត្ថតោ
យាវកាលិកំ នាម។ អម្ពចានំ ជម្ពចានំ ចោចចានំ មោចចានំ មធុកចានំ
មុទ្ធិកចានំ សាលូកចានំ ជារុសកចានន្តិ ឥមាទិ អដ្ឋ ចានានិ, យានិ ច តេសំ
អនុលោមានិ

វេត្តតិទ្ធិណិកមាតុលុត្ថកបិដ្ឋកោសម្ពករមន្ទាទិឧទ្ធកដលចានានិ, ឯតានិ
សព្ពានិ អនុបសម្បន្នេហិ សីតោទកេន មទ្ធិទ្វា កតានិ អាទិច្ចចាកានិ វា យាវ
វត្តិយា បច្ឆិមយាមំ និទហិត្វា បរិភុណ្ឌិតត្ថតោ **យាមកាលិកានិ** នាម។
អវសេសេសុ អនុញ្ញាតដលបត្តបុប្ផវសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សប្បិអាទិនិ បញ្ច

កេសដ្ឋានិ សត្តាបំ និទហិត្វា បរិភុញ្ញិតព្ភតោ សត្តាហកាលិកានិ នាម។ ឥទំ
បន យាវកាលិកានិកាយំ កាលវិមុត្តញ្ច ឧទកំ ឋបេត្វា
អវសេសមូលជលាជលាទិ យំ នេវ ខាននីយត្ថំ ន កោជនីយត្ថំ ជរតិ, តំ យាវជីវំ
និទហិត្វា សតិ បច្ឆយេ បរិភុញ្ញិតព្ភតោ យាវជីវិកំ នាម។ អាហារេយ្យាតិ
បវេសេយ្យ។ អញ្ញាត្រ ឧទកទន្តោចានាតិ ឥទំ អនាហារេបិ ឧទកេ
អាហារសញ្ញាយ, ទន្តោចានេ ច “មុខទ្វារំ អាហាជំ ឥទ” ត្ថិ សញ្ញាយ
កុក្កុច្ឆាយន្តានំ កុក្កុច្ឆវិនោទនត្ថំ វុត្ថំ។ ឧទកញ្ញា យថាសុខំ ចាតុំ, ទន្តកជ្ជញ្ច
ទន្តោចានបរិភោគេន បរិភុញ្ញិតុំ វុត្ថតិ។ ឋបេត្វា បន ឥទំ ទ្វយំ អវសេសំ
អដ្ឋោហារណាត្ថាយ គណ្ហតោ គហណោ ទុក្កជំ, អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ
ចាចិត្តិយំ, សចេបិ ទន្តកជ្ជវសោ អជានន្តស្ស អន្តោ បរិសតិ, ចាចិត្តិយមេវ។

វេសាលិយំ អញ្ញាតុំ ភិក្ខុំ អារព្ភ អទិន្នំ អាហារំ អាហារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
“អញ្ញាត្រ ឧទកទន្តោចានា” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណាត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, បដិគ្គហិតកេ អប្បដិគ្គហិតសញ្ញិនោ,
វេមតិកស្ស វា ទុក្កជំ។ បដិគ្គហិតសញ្ញិស្ស, ឧទកទន្តោចានេ, ចត្តារិ
មហារិកដានិ សតិ បច្ឆយេ អសតិ កប្បិយការកេ សាមំ គហេត្វា
បរិភុញ្ញិតស្ស, ឧម្ពត្តកាជីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯត្ថ ទុព្ភោចាបិ អសមត្តោបិ
កប្បិយការកោ អសន្តបក្ខេយេវ តិដ្ឋតិ, ធារិកាយ អសតិ សុក្ខទារុំ
លាបេត្វា, តស្មិញ្ច អសតិ អល្លទារុំ រុក្ខតោ ជិន្និត្វាបិ កាតុំ, មត្តិកត្ថាយ ច
បថីវី ខណ្ឌិតុម្បិ វុត្ថតិ, ឥទំ បន ចតុត្ថិជម្បិ មហារិកជំ កាលោទិស្សំ នាម
សប្បទដ្ឋក្ខណោយេវ សាមំ គហេតុំ វុត្ថតិ, អញ្ញា បដិគ្គាហាបេត្វា
បរិភុញ្ញិតព្ភំ។ អប្បដិគ្គហិតកតា, អនុញ្ញាតតា, ធូមាទិអញ្ញោហារិកាភាវោ,
អដ្ឋោហារណាត្ថិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ
ឯឡកលោមសទិសានិតិ។

ទន្តបោនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

កោដនវគ្គោ ចតុត្ថោ។

៥. អបេលកវគ្គោ

១. អបេលកសិក្ខាបទវណ្ណានា

អបេលកវគ្គស្ស បឋមេ ឯតេសំ អបេលកាធិនំ អញ្ញាតិត្តិយានំ យំ កិញ្ចិ
អាមិសំ ឯកប្បយោគេន ទេន្តស្ស ឯកំ ចាចិត្តិយំ, អវច្ឆិទ្ធិត្វា អវច្ឆិទ្ធិត្វា ទេន្តស្ស
បយោគេ បយោគេ ចាចិត្តិយំ។

វេសាលិយំ អាយស្មន្តំ អានន្តំ អារត្ត បរិព្ពាជិកាយ ទ្វេ បូវេ ធានវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, ឧទកទន្តបោនំ
ទេន្តស្ស, អតិត្តិយេ តិត្តិយសញ្ញាស្ស, វេមតិកស្ស ច ទុក្កជំ។ អតិត្តិយេ
អតិត្តិយសញ្ញាស្ស, អនុបសម្បន្នេន ទាបេន្តស្ស, តេសំ សន្តិកេ ភាជនំ
និក្ខិបិត្វា “ឥទំ គណ្ហាថា” តិ គណន្តស្ស, តេសំ វា និក្ខិត្តភាជនេ ទេន្តស្ស,
ពាហិរលេបំ ទេន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ អញ្ញាតិត្តិយតា,
អនុញ្ញាតតា, អដ្ឋោហារណីយំ អដ្ឋោហារណាត្ថាយ សហត្ថា
អនិក្ខិត្តភាជនេ ទានន្តិ ឥមា នេត្ត តីណិ អម្ពានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

អបេលកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ឧយ្យោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ នាបេត្វា វា អនាបេត្វា វាតិ យំ កិត្យិ អាមិសំ នាបេត្វា វា ន
នាបេត្វា វា។ ឧយ្យោជយ្យាតិ មាតុកាមេន សទ្ធិំ ហសនកំឡនរហោនិសង្ខាទីនិ
កត្តកាមោ ‘កច្ឆា’តិអាទីនិ វត្វា ឧយ្យោជយ្យា។ ឯតទេវាតិ ឯតំ អនាចារមេវ
បច្ចយំ កវិត្វា, ន អញ្ញំ បតិវបំ ការណំ។ ចាចិត្តិយន្តិ ឧយ្យោជនមត្តេ តាវ
ទុក្កដំ, យនា បនស្ស សោ ទស្សនូបចារំ វា សវនូបចារំ វា ឯកេន ចាទេន
វិជហតិ, អបរំ ទុក្កដំ, ទុតិយេន វិជហិតេ ចាចិត្តិយំ។ ឯត្ថ ច ទស្សនូបចារស្ស
អដ្ឋោកាសេ វត្វា ទ្វាទសហត្ថប្បមាណំ, តថា សវនូបចារស្ស។ សចេ បន
អន្តរា កុដ្ឋទ្វារចាការាធម្មោ ហោន្តិ, តេហិ អន្តរិតភារោយេវ
ឧបចារាតិក្កមោ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្តំ អារត្ត ឧយ្យោជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
ឧយ្យោជនាណាត្តិកាយ សាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្មន្នេ តិកទុក្កដំ,
ឧតិទ្ធម្មិ កលិសាសនារោបនេ ទុក្កដមេវ, “ឧភោ ឯកតោ ន យាបេស្សមា”តិ
ឯវមាទីហិ បតិវបការណេហិ ឧយ្យោជន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។
អនាចារំ អាចរិតុកាមតា, តទត្ថមេវ ឧបសម្មន្នស្ស ឧយ្យោជនំ, ឯវំ
ឧយ្យោជិតស្ស ឧបចារាតិក្កមោតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
អទិន្នានានសទិសានីតិ។

ឧយ្យោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. សកោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ សហ ឧភោហិ ជនេហិតិ សកោជនំ, តស្មី សកោជនេ។ អថ វា
សកោជនេតិ សកោតេ, រាគបរិយុដ្ឋិតបុរិសស្ស ហិ ឥត្ថិ ភោតោ, ឥត្ថិយា ច
បុរិសោ, តេនេវស្ស បទភាជនេ “ឥត្ថិ ចេវ ហោតិ, បុរិសោ ចា”តិអាទិ (ចាចិ.

២៨១) វុត្តំ។ អនុបខជ្ជំ និសង្ខំ កប្បយ្យាតិ អនុបវិសិទ្ធា និសីទេយ្យ, យំ តស្មី
កុលេ សយនិយរំ, តស្ស មហាចតុស្សាលាធិសុ កតស្ស មហាល្លកស្ស
បិដ្ឋសង្ឃាដតោ ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា អន្តោសយនស្ស អាសន្នេ ហំនេ, ខុទ្ទកស្ស
វា វេមជ្ឈំ អតិក្កមិត្វា និសីទេយ្យាតិ អត្តោ, វរំ និសិន្នស្ស ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្តំ អារព្ភ អនុបខជ្ជំ និសង្ខំវុត្តស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អសយនិយរេ
សយនិយរសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កជំ។ នសយនិយរសញ្ញាស្ស,
វុត្តលក្ខណំ បទេសំ អនតិក្កមិត្វា និសិន្នស្ស, ភិក្ខុស្មី ទុតិយកេ សតិ, ឧភោសុ
និក្ខន្តេសុ វា, វីតរាគេសុ វា និសិន្នស្ស, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
អវីតរាគជាយម្បតិកានំ សន្និហិតតា, សយនិយរតា, ទុតិយស្ស ភិក្ខុនោ
អភារោ, អនុបខជ្ជំ និសីទនន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមចារាជិកសទិសានីតិ។

សភោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២-៥. រហោបដិច្ចន្ទ-រហោនិសង្ខំសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថបញ្ចមាណិ សាវត្ថិយំ ឧបនន្តំ អារព្ភ បដិច្ចន្ទាសនេ ច, រហោ ច
និសង្ខំវុត្តស្មី បញ្ញត្តានិ, សាធារណបញ្ញត្តិយោ, វតេសម្បិ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមចារាជិកសទិសានេ។ សេសោ កថានយោ អនិយតទ្វយេ វុត្តនយេនេវ
វេទិតញ្ចោ។

រហោបដិច្ចន្ទ-រហោនិសង្ខំសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ចារិត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆដ្ឋនិមន្តិតោតិ បញ្ចន្ធិកោជនានំ អញ្ញាតវេន និមន្តិតោ។ សភត្តោ
សមាធាតិ តេនេវ និមន្តនភត្តេន សភត្តោ សមាធា។ សន្តំភិក្ខុំ អនាបុច្ឆាតិ
អន្តោឧបចារសីមាយ ទស្សន្ធិបចារេ ភិក្ខុំ ទិស្វាយំ សក្កាហោតិ
បកតិវេនេន អាបុច្ឆិតុំ, តាទិសំ “អហំ ឥត្ថន្ទាមស្ស យវំ គច្ឆាមី” តិ វា “ចារិត្តំ
អាបដ្ឋាមី” តិ វា ព្យាទិសេន វេនេន អនាបុច្ឆិតា។ បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា តិ យេន
ភត្តេន និមន្តិតោ, តស្មី ភុត្ត វា អភុត្ត វា។ កុលេសុ ចារិត្តំ អាបដ្ឋេយ្យាតិ យស្មី
កុលេ និមន្តិតោ, តតោ អញ្ញានិ កុលានិ បរិសេយ្យ។ អញ្ញាត្រ សមយា
ចាចិត្តិយន្តិ សេសោភិក្ខុ វុត្តលក្ខណំ ធុរិយម្បិ សមយំ វេបេត្វា អវិភិវត្ត
មជ្ឈន្តិកេ អញ្ញំ កុលំ បរិសតិ, អថស្ស យរូបចារោក្ខមនេ ទុក្ខដំ, បឋមចារេន
ឧម្មារំ អតិក្កមន្តស្ស អបរម្បិ ទុក្ខដំ, ទុតិយចារេន អតិក្កមេ ចាចិត្តិយំ។

រាជគហោ ឧបនន្តំ អារព្ព ចារិត្តាបជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “សន្តំភិក្ខុំ, អនាបុច្ឆា,
បុរេភត្តំ បច្ឆាភត្តំ, អញ្ញាត្រ សមយា” តិ អយមេត្ថ ចតុត្ថិជា អនុបញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនិមន្តិតេ និមន្តិតសញ្ញាស្ស,
វេមតិកស្ស វា ទុក្ខដំ។ តស្មី អនិមន្តិតសញ្ញាស្ស, សមយេ សន្តំភិក្ខុំ អាបុច្ឆិតា,
អសន្តំភិក្ខុំ អនាបុច្ឆិតា បរិសតោ, អញ្ញាស្ស យវេន វា យរូបចារេន វា មគ្គោ
ហោតិ, តេន គច្ឆតោ,
អន្តរាមភិក្ខុនុបស្សយតិត្តិយសេយ្យបដិក្កមនភត្តិយយរាទិ គច្ឆតោ,
អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បញ្ចន្ធិកោជនានំ អញ្ញាតវេន
និមន្តនសាទិយនំ, សន្តំភិក្ខុំ អនាបុច្ឆនា, ភត្តិយយរតោ អញ្ញាយរឃ្យវិសនំ,
មជ្ឈន្តិកានតិក្កមោ, សមយស្ស វា អាបទានំ វា អភារោតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច
អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ បឋមកថិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ចារិត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. មហានាមសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ ចតុមាសប្បដ្ឋយបវារណាតិ ចត្តារោ មាសេ
គិលានប្បដ្ឋយបវារណា, សព្ពញ្ចេតំ វត្ថុវសេន វុត្តំ។ អយំ បនេត្ត អត្តោ -
ចតុមាសបវារណា វា ហោតុ, បុនបវារណា វា, និដ្ឋបវារណា វា, សព្ពាបិ
សាទិតញ្ចា, “ឥនានិ មម រោគោ នត្ថិ” តិ ន បដិក្ខិបិតញ្ចា, “រោគេ បន សតិ
វិញ្ញាបេស្សមី” តិ អធិវាសេតញ្ចាតិ។ តតោ ច ឧត្តរិ សាទិយេយ្យាតិ ឯត្ថ សេច
តត្ថ វត្ថិហិ វា ភេសន្នេហិ វា បរិច្ឆេនោ កតោ ហោតិ “ឯត្ថ កាយេវ វត្ថិយោ,
ឯត្ថ កានិ វា ភេសន្នានិ វិញ្ញាបេតញ្ចានី” តិ, អថ តតោ វត្ថិបរិយន្តតោ វា
ភេសន្នបរិយន្តតោ វា ឧត្តរិ, ន ភេសន្នករណីយេន វា ភេសន្នំ,
អញ្ញាភេសន្នករណីយេន វា អញ្ញំ ភេសន្នំ វិញ្ញាបេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។

សក្កេសុ នព្ពគ្គិយេ អារត្ថ ភេសន្នវិញ្ញាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, នតតុត្ថរិ តតុត្ថរិសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា
ទុក្ខជំ។ នតតុត្ថរិ នតតុត្ថរិសញ្ញិស្ស, យេហិ ភេសន្នេហិ បវារិតោ, តតោ
អញ្ញេហិ វា អធិកតវេហិ វា អត្ថេ សតិ, យាសុ ច វត្ថិសុ បវារិតោ, តា
អតិក្កមិត្វាបិ អត្ថេ សតិ យថាភូតំ អាចិត្តិក្ខាវិញ្ញាបេន្តស្ស, យេ ច ញាតកេ
វា បុគ្គលិកប្បវារណាយ បវារិតេ វា អបរិយន្តបវារណាយ វា បវារិតេ,
អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ, អត្ថនោ វា ជនេន វិញ្ញាបេន្តិ, តេសំ, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ចា
អនាបត្តិ។ សង្ឃបវារណាតា, តតោ ភេសន្នវិញ្ញត្តិ, អគិលានតា,
បរិយន្តាតិក្កមោតិ ឥមាទេត្ត ចត្តារិ អវត្តានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
សញ្ញវិត្តសទិសានីតិ។

មហានាមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ឧប្បត្តសេនាសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ ឧប្បត្តន្តិ កតឧប្បាគំ, កាមតោ និក្ខន្តន្តិ អត្តោ។ សេនន្តិ ចតុរង្គិនី។
អញ្ញាត្រ តថាបប្បច្ចយាតិ តថាបេ ការណោ អសតិ កេវលំ សេនំ
ទស្សនត្ថាយ កច្ឆតោ បទេ បទេ ទុក្ខជំ, ទស្សនូបចារេ ឋត្វា បស្សតោ
ចាចិត្តិយំ។ ទស្សនូបចារោ នាម យត្ថ ឋិតោ បស្សតិ, តំ បនវិជហិត្វា បុនប្បនំ
បស្សតោ បយោគេ បយោគេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ អារត្ត សេនាទស្សនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “អញ្ញាត្រ
តថាបប្បច្ចយា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ,
តិកចាចិត្តិយំ, ហត្ថិអាទីសុ ឯកមេកំ ទស្សនាយ កមនេ វុត្តនយេនេវ ទុក្ខជំ,
តថា អនុយ្យត្ត ឧប្បត្តសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្ខជំ។ អនុយ្យត្តសញ្ញានោ
បន, អាហមេ ឋត្វា អត្តនោ ឋិតោកាសំ អាគតំ, បដិបទំ អាគច្ឆន្តញ្ចោ បស្សតោ,
តថាបប្បច្ចយេ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ចោ អនាបត្តិ។ ឧប្បត្តសេនំ
ទស្សនត្ថាយ កមនំ, អនុញ្ញាតោកាសតោ អញ្ញាត្រ ទស្សនំ,
តថាបប្បច្ចយស្ស អាបទាយ វា អភារោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡុកលោមសទិសានិ, ឥទំ បន លោកវដ្ឋំ, អកុសលចិត្តំ,
តិវេទនន្តិ។

ឧប្បត្តសេនាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. សេនាវាសសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ តតោ ច ឧត្តរីតិ តិវត្តតោ ឧត្តរិ ចតុត្ថទិវសេ អត្ថដ្ឋតេ ស្វរិយេ
សេនាយ តិដ្ឋតុ វា និសីទតុ វា សយតុ វា, សចេបិ អាកាសេ ឥទ្ធិយា កញ្ចិ
ឥរិយាបទំ កប្បេតិ, ចាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថុយំ ធម្មត្ថិយេ អារព្វ អតិរេកតិរត្តំ សេនាយ វសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកថាចិត្តិយំ, ឧនកតិរត្ថេ
អតិរេកសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កជំ។ ឧនកសញ្ញាស្ស, តតិយាយ រត្តិយា
បុរាណា និក្ខមិត្វា បុន វសតោ, គិលានស្ស វា គិលានករណីយេន វា វសតោ,
បដិសេនារុទ្ធាយ សេនាយ, កេនចិ បលិតុទ្ធស្ស, អាបទាសុ, ឧម្ពត្តកាជីនព្វា
អនាបត្តិ។ តិរត្តាតិក្កមោ, សេនាយ សូរិយស្ស អត្ថផ្កមោ, គិលានតាជីនំ
អភាវោតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាជីនិ
ឯឡកលោមសធិសានេវាតិ។

សេនាវាសសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ ឧគ្គន្ធា ឧគ្គន្ធា ឯត្ថ យុជ្ឈន្តីតិ ឧយ្យោធិកំ, សម្មហារជ្ជានស្សេតំ
នាមំ។ ពលស្ស អគ្គំ ជានន្តិ ឯត្ថាតិ ពលគ្គំ, ពលគណានជ្ជានន្តិ អត្ថោ។ សេនាយ
វិយ្យហំ សេនាព្យហំ, សេនានិវេសស្សេតំ នាមំ។ អនិកស្ស ទស្សនំ
អនិកទស្សនំ។ អនិកំ នាម “ទ្វាទសបុរិសោ ហត្ថិ, តិបុរិសោ អស្សោ,
ចតុប្បុរិសោ រថោ” តិឥមិនា (ចាចិ. ៣១៤) លក្ខណេន តយោ ហត្ថិ បច្ឆិមកំ
ហត្ថានិកំ, អស្សនិករថានិកេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ចត្តារោ បន អារុជហត្ថា
បុរិសា បច្ឆិមកំ បត្តានិកំ។ ឯតេសុ យំកិញ្ចិ ទស្សនាយ គច្ឆតោ បទេ បទេ
ទុក្កជំ, ទស្សនូបចារេ វេត្វា បស្សតោ ចាចិត្តិយំ, ឧបចារំ បនវិជហិត្វា បុនប្ប្នំ
បស្សតោ បយោគេ បយោគេ ចាចិត្តិយំ។ សេសំ ឧយ្យត្ថសេនាសិក្ខាបទេ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, អាបត្ថិភេទោ បទេត្ថ នត្ថេវាតិ។

ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

អរេលកវត្តោ បញ្ចមោ។

៦. សុរាចានវត្តោ

១. សុរាចានសិក្ខាបទវណ្ណនា

សុរាចានវត្តស្ស បឋមេ សុរាមេរយចានេតិ ឯត្ថ បិដ្ឋាធិហិ កតំ មជ្ឈំ សុរា,
បុច្ឆាធិហិ កតោ អាសវោ មេរយំ, តទុកយម្បិ ពីដតោ បដ្ឋាយ កុសត្ថេនាបិ
បិវតោ បយោគេ បយោគេ ចាចិត្តិយំ។

កោសម្ពិយំ សាគតត្ថវំ អារព្ភ មជ្ឈបិវនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អមជ្ជេ មជ្ជសញ្ញាស្ស, វេមតិកស្ស វា ទុក្ខជំ។
អមជ្ជសញ្ញាស្ស, អមជ្ជំ មជ្ជវណ្ណាគន្ធរសំ លោណាសោវីរកំ វា សុត្តំ វា បិវតោ,
វាសគ្គាហាបនត្តំ ព្យាសកំ មជ្ឈំ បក្ខិបិទ្វា សូចាធិនិ បចន្តិ, តេសុ
សូបសម្បាកាធិសុ, អាមលករសាធិហិ អមជ្ជំ មជ្ជសទិសំ អវិជ្ជំ ករោន្តិ, តំ
បិវតោ, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ មជ្ជភាវោ, តស្ស ចានញ្ចាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ
អម្ពានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ឯឡកលោមសទិសានិ, ឥទំ បន លោកវជ្ជំ,
អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

សុរាចានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. អម្ពលិបតោធកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ អម្ពលិបតោធកេតិ អម្ពលិហិ ឧបកក្ខកាធិយដ្ឋនំ វុច្ឆតិ, អបិច
យេន កេនចិ សរីរាយវេន ហសាធិប្បាយស្ស ឧបសម្បន្នំ ផុសតោ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ ធម្មត្ថិយេ អារត្ត អង្គុលីបតោនកេន ហសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកតាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកតុក្កដំ,
ឥធម៌ បនភិក្ខុនីបិ ភិក្ខុស្ស, ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនិយា អនុបសម្បន្នោ ឯវ,
កាយប្បដិពទ្ធានីសុ សព្វត្ថ ទុក្កដមេវ។ ន ហសនាធិប្បាយស្ស, សតិ
ករណីយេ អាមសតោ, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ហសាធិប្បាយតា,
ឧបសម្បន្នស្ស កាយេន កាយាមសនន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមចារាជិកសទិសានេវាតិ។

អង្គុលីបតោនកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ហសធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ឧទកេ ហសធម្មតិ ឧទកកិឡាវុច្ចតិ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ
ឧបរិគោប្បកេ ឧទកេយេវ គច្ឆន្តោ ហសាធិប្បាយោ និមុដ្ឋតិ វា ឧម្មត្ថតិ វា, តស្ស
និមុដ្ឋនាធិនំ អត្ថាយ ឱតវន្តស្ស ហត្ថវារេ បទវារេ ទុក្កដំ, និមុដ្ឋនុមុដ្ឋនេសុ
បយោគេ បយោគេ ចាចិត្តិយំ, និមុដ្ឋិត្វា អន្តោឧទកេយេវ គច្ឆន្តស្ស
ហត្ថវារេបទវារេសុ, តវន្តស្ស វា យេន យេន អង្កេន តវតិ, តស្ស តស្ស បយោគេ
បយោគេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ សត្តរសវត្ថិយេ ភិក្ខុ អារត្ត ឧទកេ កិឡាវុច្ចតិ, បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកតាចិត្តិយំ, ឧទកេ អហសធម្ម
ហសធម្មសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ, តថា នាវាយ កិឡតោ ហត្ថេន វា
ចានេន វា កដ្ឋេន វា កថលាយ វា ឧទកំ បហរតោ, ភាជនគតំ ឧទកំ វា
កញ្ញិកាធិនិ វា ចិត្តល្អំ វា ឱបនកិឡាយ កិឡតោ ទុក្កដំ។ អត្ថោតកំ បន
អក្ខរំ ធិន្តតុំ វុច្ចតិ។ ន ហសាធិប្បាយស្ស, សតិ ករណីយេ ឱតវិត្វា និមុដ្ឋនាធិនិ

ករោន្តស្ប, ចារំ គច្ឆតោ, អាបនាសុ, ឧម្ពត្តកាជីនព្វា អនាបត្តិ។
ឧបរិគោប្បកតា, ហសាធិប្បាយេន កីឡនន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។
សមុជ្ជានាជីនិ បឋមចារាជិកសទិសានិទិ។

ហសធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. អនាទិយសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ អនាទិយេតិ បុគ្គលស្ស វា ធម្មស្ស វា អនាទរករណេ។ តស្មា យោ
ភិក្ខុ ឧបសម្បន្នេន បញ្ញត្តេន វុច្ចមានោ តស្ស វា វចនំ អកត្តកាមតាយ, តំ វា
ធម្មំ អសិក្ខិតុកាមតាយ អនាទិយំ ករោតិ, តស្ស តស្មី អនាទិយេ
ចាចិត្តិយំ។

កោសម្ព័យំ ធន្តត្ថេ អារត្ត អនាទិយ ករណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្ខជំ,
ឧបសម្បន្នេន វា អនុបសម្បន្នេន វា “ឥទំ ន សល្លេខាយ សំវត្ថតិ” តិអាទិនា
នយេន អបញ្ញត្តេន វុច្ចមានស្ស អនាទិយេបិ ទុក្ខជមេវ។ បវេណីអាគតំ បន
ឧគ្គហំ គហេត្វា “ឯវំ អម្ពាភំ អាចរិយានំ ឧគ្គហោ បរិបុច្ឆា” តិ (ចាចិ. ៣៤៤)
ភណ្ឌស្ស, ឧម្ពត្តកាជីនព្វា អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នស្ស បញ្ញត្តេន វចនំ,
អនាទិយ ករណាន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុជ្ជានាជីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ,
ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

អនាទិយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. ភីសាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ ភីសាបេយ្យាតិ ភីសាបនត្ថំ រូបាទីនិ ឧបសំហវេយ្យ, កយានកកជំ
វា កថេយ្យ។ សោ បន ភាយតុ វា, មា វា, ឥតវស្ស ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធិត្ថិយេ ភិក្ខុ អារព្ភ ភីសាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ, តិកថាចិត្តិយំ។ អនុបសម្បន្ន តិកទុក្កដំ, ន
ភីសាបេតុកាមស្ស តថា ករោតោ, ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា,
តស្ស ទស្សនសវនីសយេ ភីសាបេតុកាមតាយ វាយាមនន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ
អដ្ឋានិ។ សមុជ្ឈាទាទីនិ អនន្តរសិក្ខាបទសទិសានេវាតិ។

ភីសាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ដោតិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មវិសិព្ពនាបេក្ខោតិ តប្បិតុកាមោ។ សមាទហេយ្យាតិ ជាលេយ្យ,
អញ្ញាត្រ តថារូបប្បដ្ឋយាតិ បទីបុជ្ឈាលនំ វា បត្តបចនាទីសុ ដោតិករណំ វាតិ
ឯវរូបំ បច្ចយំ វិនា។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - សយំ សមាទហន្តស្ស
អរណីសណ្ឋាបនតោ បដ្ឋាយ យាវ ជាលា ន ឧដ្ឋហតិ, តាវ សព្វប្បយោគេសុ
ទុក្កដំ, ជាលុដ្ឋានេ ចាចិត្តិយំ។ សមាទហាបេន្តស្ស អាណាត្ថិយា ទុក្កដំ, សកី
អាណាត្តន ពហុម្បិ សមាទហិតេ ឯកមេវ ចាចិត្តិយំ។

ភក្កេសុ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ភ ដោតី សមាទហិតាវិសិព្ពនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“អគិលានោ, អញ្ញាត្រ តថារូបប្បដ្ឋយា”តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណាត្ថិកំ, តិកថាចិត្តិយំ, គិលានស្ស អគិលានសញ្ញានោ,
វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ, តថា បដិលាតំ ឧត្តិបន្តស្ស, តញ្ច អវិជ្ជាតំ ឧត្តិបិត្វា
យថាហានេ វេបេន្តស្ស។ វិជ្ជាតំ បន ជាលយតោ ចាចិត្តិយមេវ។ គិលានស្ស
គិលានសញ្ញាស្ស, អញ្ជោន កតំ វា វីតច្ឆិតផ្ការំ វា វិសិព្ពន្តស្ស,

បដិបដោតិកជន្លាយរាជិកេ តថាវុបប្បច្ចយេ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាធិនញ្ចា
អនាបត្តិ។ អគីលានតា, អនុញ្ញាតការណាភារោ, វិសិព្កេតុកាមតា,
សមាទហនន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តាវិ អដ្ឋានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ សញ្ជរិត្តេ វុត្តនយេនេវ
វេទិតញ្ញានីតិ។

ដោតិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. នហានសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ នហាយេយ្យាតិ យោ ភិក្ខុ មជ្ឈិមទេសេ នហានទិវសតោ បដ្ឋាយ
អទ្ធមាសេ អបុណ្ណោ អញ្ញាត្រ សមយា “នហាយិស្សាមី” តិ ចុណ្ណំ វា មត្តិកំ វា
អភិសម្ព័រោតិ, តស្ស តតោ បដ្ឋាយ សព្វប្បយោគេសុ ទុក្កជំ,
នហានបរិយោសានេ ចាចិត្តិយំ។ សមយេសុ បរិវេណាសម្ពន្ធនមត្តម្បី
កម្មសមយោ, អទ្ធយោជនំ គន្ធកាមស្ស, គច្ឆតោ, គតស្ស វា
អទ្ធានកមនសមយោ, សរជេន វាតេន ឱកិណ្ណាស្ស ធ្វីសុ វា ភីសុ វា
ឧទកដុសិតេសុ កាយេ បតិតេសុ វាតវុដ្ឋិសមយោតិ វេទិតញ្ញោ។ សេសំ
ឧត្តានមេវ។

រាជគហោ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត ន មត្តំ ជានិទ្វា នហាយនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“អញ្ញាត្រ សមយា” តិ អយមេត្ថ ធម្មិទា អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អតិវេកទ្ធមាសេ ឧទកសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស វា
ទុក្កជំ។ អតិវេកសញ្ញាស្ស, សមយេ វា នហាយន្តស្ស, យោ វា នទីចារំ គច្ឆតោ
វាលុកំ ឧក្កិវិទ្វា កតអាវាជេសុបិ នហាយតិ, តស្ស, បច្ឆន្តិមេ ជនបទេ សព្វេសំ,
អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។ មជ្ឈិមទេសោ, ឧទកទ្ធមាសេ នហានំ,

សមយានំ វា នទីចារកមនស្ស វា អាបនានំ វា អភារោតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ ឯឡូកលោមសទិសានេវាតិ។

នហានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ អលភីតិ លភោ, លភោ ឯវ លាភោ, កី អលភិ? ចីវរំ, កីទិសំ? នរំ,
ឥតិ “នវចីវរលាភេនា” តិ វត្ថុព្រូ អនុនាសិកលោបំ អកត្វា នវចីវរលាភេនាតិ
វុត្ថំ, បដិលទ្ធនវចីវរេនាតិ អត្ថោ។ មជ្ឈេ ឋិតបទទ្វយេ បនាតិ និចាតមត្តំ។
ភិក្ខុនាតិ យេន លទ្ធិ, តស្ស និទស្សនំ, សេសំ បទត្ថតោ ឧត្តានមេវ។ អយំ
បទេត្ថ វិនិច្ឆយោ - និវាសនចារុបនុបតំ ចីវរំ លភិត្វា តស្ស និដ្ឋិតវជនស្ស យស្មី
វា តស្មី វា បទេសេ កំសនីលេន វា បត្តនីលេន វា កទ្ធមេន វា យេន កេនចិ
កាឡកេន វា មោរក្ខិមណ្ឌលមជ្ឈលបិដ្ឋនំ អញ្ញាតវប្បមាណំ កប្បពំនុំ
អាទិយិត្វា តំ ចីវរំ បរិភុញ្ញិតត្ថំ, អនាទិយិត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត អត្ថនោ ចីវរអជាននវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អាទិន្នេ អនាទិន្នសញ្ញានោ,
វេមតិកស្ស វា ទុក្កជំ។ អាទិន្នសញ្ញាស្ស, កប្បេ នដ្ឋេ, កប្បកតោកាសេ ជិណ្ឌោ,
កប្បកតេន អកប្បកតេ សំសិព្វតេ, បច្ឆា អាហេបិតេសុ
អគ្គឡអនុវាតបរិភណ្ឌោសុ តំ បរិភុញ្ញន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទិនញ្ច អនាបត្តិ។
វុត្ថប្បការស្ស ចីវរស្ស អកតកប្បកតា, ន នដ្ឋចីវរាទិតា, និវាសនំ វា ចារុបនំ
វាតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ ឯឡូកលោមសទិសានិ, ឥទំ បន
កិរិយាកិរិយន្តិ។

ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. វិកប្បនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នរមេ វិកប្បត្ថាតិ ឯត្ថ ទ្វេ វិកប្បនា សម្មាវិកប្បនា បរម្មាវិកប្បនា
ច។ កងំ សម្មាវិកប្បនា ហោតិ? ចីវរានំ ឯកពហុការំ
សន្និហិតាសន្និហិតការញា ញាត្វា ‘ឥមំ ចីវរ’ន្តំ វា ‘ឥមាទិ ចីវរានី’តិ វា ‘ឯតំ
ចីវរ’ន្តំ វា ‘ឯតានិ ចីវរានី’តិ វា វត្វា ‘តុយ្ហំ វិកប្បមី’តិ វត្តព្ពំ, អយមេកា
សម្មាវិកប្បនា។ ឯត្តារតា និធនតំ វដ្ឋតិ, បរិភុញ្ញតំ បនវិស្សន្នេតំ វា អធិដ្ឋាតំ
វា នវដ្ឋតិ។ “មយ្ហំ សន្តកំ, មយ្ហំ សន្តកានិ បរិភុញ្ញ វា វិស្សន្នេហិ វា យថាបច្ចយំ
ករោហី”តិ (ចា.ច. ៣៧៤) ឯវំ បន វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ
បរិភោគាធយោបិ វដ្ឋន្តិ។ អបរោ នយោ, តថេវ ចីវរានំ ឯកពហុការំ
សន្និហិតាសន្និហិតការញា ញាត្វា តស្សេវ ភិក្ខុនោ សន្និកេ ‘ឥមំ ចីវរ’ន្តំ វា
‘ឥមាទិ ចីវរានី’តិ វា ‘ឯតំ ចីវរ’ន្តំ វា ‘ឯតានិ ចីវរានី’តិ វា វត្វា បញ្ចសុ
សហធម្មិកេសុ អញ្ញាតវស្ស អត្តនា អភិវុចិតស្ស យស្ស កស្សចិ នាម
គហោត្វា “តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ វិកប្បមី”តិ វា “តិស្សាយ ភិក្ខុនិយា,
សិក្ខុមាធាយ, សាមណោវស្ស, តិស្សាយ សាមណោរិយា វិកប្បមី”តិ វា វត្តព្ពំ,
អយំ អបរាបិ សម្មាវិកប្បនា។ ឯត្តារតា និធនតំ វដ្ឋតិ, បរិភោគាធិសុ ឯកម្មិ
នវដ្ឋតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា “តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ សន្តកំ... បេ... តិស្សាយ
សាមណោរិយា សន្តកំ បរិភុញ្ញ វា វិស្សន្នេហិ វា យថាបច្ចយំ ករោហី”តិ វុត្តេ
បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាធយោបិ វដ្ឋន្តិ។

កងំ បរម្មាវិកប្បនា ហោតិ? ចីវរានំ តថេវ ឯកពហុការំ
សន្និហិតាសន្និហិតការញា ញាត្វា ‘ឥមំ ចីវរ’ន្តំ វា ‘ឥមាទិ ចីវរានី’តិ វា ‘ឯតំ
ចីវរ’ន្តំ វា ‘ឯតានិ ចីវរានី’តិ វា វត្វា “តុយ្ហំ វិកប្បនត្ថាយ ធម្មិ”តិ វត្តព្ពំ។ តេន
វត្តព្ពោ “កោតេ មិត្តោ វា សន្និដ្ឋោ វា”តិ។ តតោ ឥតរេន បុរិមនយេនេវ

‘តិស្សោ ភិក្ខុ’ តិ វា... បេ... ‘តិស្សោ សាមណេវី’ តិ វា វត្តព្នំ។ បុន តេន ភិក្ខុនា
“អហំ តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ ធម្មី” តិ វា... បេ... “តិស្សាយ សាមណេវីយា ធម្មី” តិ វា
វត្តព្នំ, អយំ បរម្មទាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធមតុំ វដ្តតិ, បរិភោគាធិសុ ឯកម្យំ ន
វដ្តតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា ទុតិយសម្មទាវិកប្បនាយំ វុត្តនយេនេវ “ឥត្តន្ទាមស្ស
សន្តកំ បរិភុញ្ញ វា វិស្សន្ទេហិ វា យថាបច្ចយំ ករោហិ” តិ វុត្តេ បច្ចទ្ធារោ នាម
ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាធឯយោបិ វដ្តន្តតិ។ បត្តវិកប្បនាយម្យំ ឯសេវ
នយោ។ ឥតិ ឥមាសុ ធូសុ វិកប្បនាសុ យាយ កាយចិ វិកប្បនាយ បញ្ចាសុ
សហធម្មិកេសុ យស្ស កស្សចិ ជីវំ វិកប្បេត្វា វុត្តនយេន អកតប្បច្ចទ្ធារំ វា
យេន វិនយកម្មំ កតំ, តស្ស វា វិស្សសេន អគ្គហេត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្តំ អារព្ភ អប្បច្ចទ្ធារណំ បរិភុញ្ញនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថកំ, តិកចាចិត្តិយំ, តំ បន អធិជ្ឈហន្តស្ស វា
វិស្សន្ទេន្តស្ស វា ទុក្ខដំ, តថា បច្ចទ្ធារណេ អប្បច្ចទ្ធារណាសញ្ញិស្ស វេមតិ កស្ស
វា។ បច្ចទ្ធារណាសញ្ញិស្ស បន វិស្សសេន បរិភុញ្ញន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនព្វា
អនាបត្តិ។ សាមំ វិកប្បិតស្ស អប្បច្ចទ្ធារោ, វិកប្បនុបគជីវតា, បរិភោគាតិ
ឥមា នេត្ត តីណិ អម្ពានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ បឋមកថិនសទិសានេវ, ឥទំ បន
កិរិយាកិរិយន្តិ។

វិកប្បនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. អបនិធានសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ បត្តន្តិ អធិជ្ឈានុបតំ។ ជីវន្តិ វិកប្បនុបតំ។ និសីទនំ នាម សទសំ
វុត្តតិ។ សូចិយំ នាម សសូចិកំ វា អសូចិកំ វា។ កាយពន្ធនំ នាម បដ្ឋិកា វា

សូករន្តកំ វា។ អបនិធម្យាតិ អបនេត្វា និទហេយ្យ។ ហសាបេក្ខាតិ
ហសាធិប្បាយោ។ ចាចិត្តិយន្តិ សយំ អបនិធម្យាស្ស ចាចិត្តិយំ, អញ្ចំ
អាណាបេន្តស្ស អាណាត្តិយា ទុក្កជំ, តេន អបនិហិតេ ឥតរស្ស ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ អារត្ត អបនិធានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
សាណាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កជំ, វុត្តប្បការានិ បន
បត្តាធីនិ វេបេត្វា អញ្ចំ បរិក្ខារំ ឧបសម្បន្នស្ស វា អនុបសម្បន្នស្ស វា សន្តកំ
អបនិធម្យាស្ស ទុក្កជមេវ។ ទុន្ទិក្ខិត្តំ បដិសាមេន្នស្ស, “ធម្មកចំ កត្វា ទស្សមី” តិ
បដិសាមេន្នស្ស, ឧម្មត្តកាធីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នស្ស សន្តកានំ បត្តាធីនំ
អបនិធានំ, វិហេសេតុកាមតា វា ហសាធិប្បាយតា វាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធីនិ អទិន្នានានសទិសានីតិ។

អបនិធានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

សុរាចានវគ្គោ ធម្មោ។

៧. សប្បាណាកវគ្គោ

១. សញ្ញាសិក្ខាបទវណ្ណានា

សប្បាណាកវគ្គស្ស បឋមេ ចាលោកិ តិរច្ឆានគតចាលោកា អធិប្បតោ។
តំ ខុទ្ទកម្មិ មហន្តម្មិ មាវេន្តស្ស ចាចិត្តិយមេវ, មហន្តេ បន
ឧបក្កមមហន្តតាយ អកុសលំ មហន្តំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេ អារត្ត ចាលំ ជីវិតា វេរោបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ, ចាលោ វេមតិកស្ស, អចាលោ
ចាលាសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កជំ។ អចាលាសញ្ញាស្ស, អសញ្ញាច្ច,

អជានន្តស្ស, នមរណាធិប្បាយស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ
មនុស្សវិគ្គហេ វុត្តនយមេវាតិ។

សញ្ញាច្ចសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. សប្បណាកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយេ សប្បណាកន្តិយេ ចាណាកា បរិភោគេន មរណ្ឌិ, តេហិ
សប្បណាកំ, តាធិសញ្ញា ជានំ បរិភូញ្ចន្តស្ស បយោគេ បយោគេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធូត្តិយេ អារត្ត ជានំ សប្បណាកំ ឧទកំ បរិភូញ្ចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សេសមេត្ត សិញ្ញនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធា។

សប្បណាកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ឧក្កោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ យថាធម្មន្តិយោ យស្ស អធិករណស្ស វ្យាបសមាយ ធម្មោ វុត្តោ,
តេនេវ ធម្មេន។ និហតាធិករណន្តិ និហតំ អធិករណំ, សមថក្ខន្ធកេ (ចូឡវ.
១៨៥ អាទយោ) សត្តារា វុត្តធម្មេនេវ វ្យាបសមិតន្តិ អត្តោ, វ្យាបសមននយំ បនស្ស
អធិករណសមថេសុ ទស្សយិស្សាម។ បុនកម្មាយ ឧក្កោជេយ្យាតិ តស្ស តស្ស
ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គន្ធា “អកតំ កម្ម”ន្តិអាទីនិ (ចាចិ. ៣៩៤) វេទន្តោ
បុនករណត្ថាយ ឧទ្ធាលេយ្យ។ យថាបិភកាវេន បតិជ្ជាតុំ ន ទទេយ្យ, តស្សេវំ
ករេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ យំ បន ធម្មេន អធិករណំ និហតំ, តំ សុនិហតមេវ។
សចេវិប្បកតេ កម្មេ បដិក្កោសតិ, តំ សញ្ញាបេត្វា កាតព្វំ។ ឥតវថា កម្មញ្ច
កុប្បតិ, ការកានញ្ច អាបត្តិ។

សាវត្ថុយំ ធម្មត្ថិយេ ភិក្ខុ អារព្វ ឧក្កោជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ, ធម្មកម្មេ វេមតិកស្ស, អធម្មកម្មេ ធម្មកម្មសញ្ញិនោ,
វេមតិកស្ស វា ទុក្ខជំ ឧភយេសុ អធម្មកម្មសញ្ញិស្ស, “អធម្មេន វា វគ្គេន វា
អកម្មារហស្ស វា កម្មំ កត”ន្តិ ជានន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ យថាធម្មំ
និហតកាវោ, ជាននា, ឧក្កោជនាតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
អធិដ្ឋានានសធិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឧក្កោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ទុដ្ឋល្លសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ទុដ្ឋល្លន្តិ សង្ឃាធិសេសំ អធិប្បេតំ, តំ យេន កេនចិ ឧចាយេន ញត្វា
បដិច្ឆាទេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ សចេបិ “ន ធានិ នំ កស្សចិ ភិក្ខុនោ
អាហោចេស្សមី”តិ ធុរំ និក្ខិបិត្វា បច្ឆា អាហោចេតិ, ចាចិត្តិយំ, អាបដ្ឋិត្វា
អាហោចេស្សតិ។ សចេ បន ឯវំ ធុរំ និក្ខិបិត្វា បដិច្ឆាទនត្ថមេវ អញ្ញស្ស
អាហោចេតិ, សោបិ អញ្ញស្សាតិ ឯតេនុចាយេន សមណសតម្បិ អាបដ្ឋិតិយេវ
តាវ, យាវ កោជិ ន ជិដ្ឋតិ។ កថំ បន កោជិ ជិដ្ឋតិ? សចេ ហិ អាបដ្ឋោ ឯកស្ស
អាហោចេតិ, សោបិ អញ្ញស្ស អាហោចេតិ, សោ និវត្តិត្វា យេនស្ស អាហោចិតំ,
តស្សេវ អាហោចេតិ, ឯវំ តតិយេន បុគ្គលេន ទុតិយស្ស អាហោចិតេ កោជិ ជិដ្ឋា
ហោតិ។

សាវត្ថុយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុ អារព្វ ទុដ្ឋល្លាបត្តិបដិច្ឆាទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, ទុដ្ឋល្លាយ អាបត្តិយា អាធិបទេ ចាចិត្តិយំ,
ឥតវេសុ ទ្វីសុ ទុក្ខជំ, អទុដ្ឋល្លាយ តិកទុក្ខជំ, អនុបសម្បន្នស្ស ទុដ្ឋល្លេ វា
អទុដ្ឋល្លេ វា អដ្ឋាចារេ ទុក្ខជមេវ។ “សង្ឃស្ស ភណ្ឌានាធិនិ ភវិស្សន្តិ”តិ (ចាចិ.

៤០០) វា “អយំ កក្កដោ ជុរសោ ជីវិតន្តរាយំ វា ព្រហ្មចរិយន្តរាយំ វា ករិស្សតី” តិ វា អនាហោចន្តស្ស, បតិរូបំ ភិក្ខុំ អបស្សតោ, ន ធានេតុកាមស្ស, “បញ្ញាយិស្សតិ សកេន កម្មនា” តិ អនាហោចន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។ ឧបសម្មន្នស្ស ទុដ្ឋល្លាបត្តិជាននំ, “បដិច្ឆាទេតុកាមតាយ នាហោចស្សមី” តិ ធុរនិក្ខេបាតិ ឥមាទេតុ ទ្វេ អត្ថានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ សមនុភាសនសអសានេវាតិ។

ទុដ្ឋល្លសិក្ខាបទវណ្ណានិដ្ឋិតា។

៥. ឧទរិសតិវស្សសិក្ខាបទវណ្ណានិ

បញ្ចមេ ឧទរិសតិវស្សន្តិ បដិសន្ធិគ្គហណាតោ បដ្ឋាយ អបរិបុណ្ណរិសតិវស្សំ។ ឧបសម្មាទេយ្យាតិ ឧបជ្ឈាយោ ហុត្វា ឧបសម្មាទេយ្យ។ សោ ច បុគ្គលោ អនុបសម្មន្នោតិ ជានន្តេនាបិ អជានន្តេនាបិ ឧបសម្មាទិតោ អនុបសម្មន្នោវ។ សចេ បន សោ ទសវស្សច្ចយេន អញ្ចំ ឧបសម្មាទេតិ, តព្វោ មុញ្ញិត្វា គណោ បូរតិ, សូបសម្មន្នោ។ សោមិ យាវ ន ជាតាតិ, តាវ តស្ស នេវ សគ្គន្តរាយោ ន មោក្ខន្តរាយោ, ញត្វា បន បុន ឧបសម្មន្តិតតំ។ តេ ច ភិក្ខុ ការយ្ហាតិ វេចេត្វា ឧបជ្ឈាយំ អវសេសា ការយ្ហា ហោន្តិ, សព្វេ ទុក្ខដំអាបន្តិតិ។ ឥទំ តស្មី ចាចិត្តិយន្តិយោ បន ឧបជ្ឈាយោ ហុត្វា ឧបសម្មាទេតិ, តស្មីយេវ បុគ្គលេ ឥទំ ចាចិត្តិយំ វេទិតតំ។ តស្មា យោ “ឃីរំ ឧបសម្មាទេស្សមី” តិ គណំ វា អាចរិយំ វា បត្តំ វា ជីវំ វា បរិយេសតិ, សីមំ វា សម្មន្តិតិ (ចាចិ. ៤០៤), ឧទកុក្ខេបំ វា បរិច្ឆន្តិតិ, សោ ឯតេសុ សព្វកិច្ចេសុ ញត្តិយា, ធូសុ ច កម្មវាចាសុ ទុក្ខជាតិ អាបន្តិត្វា កម្មវាចាបរិយោសានេ ចាចិត្តិយំ អាបន្តិតិ។

រាជគហេ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ភ ឱនីសតិវស្សំ ឧបសម្មាទនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, ឱនីសតិវស្សេ វេមតិកស្ស, ឧបសម្ពាទនវត្ថុស្មី
បរិបុណ្ណាវីសតិវស្សេ ឱនកសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្ខជំ។ ឧភយត្ថ
បរិបុណ្ណាសញ្ញាស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ឱនីសតិវស្សតា,
ឱនកសញ្ញតា, ឧបសម្មាទនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។ សមុជ្ជានាធិនិ
អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណាត្តិវដ្ឋំ, តិច្ឆតំ, តិវេទនន្តិ។

ឱនីសតិវស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ថេយ្យសត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេយេ រាជានំ វា វព្វេត្វា សុខ្គំ វា បរិហរិតុកាមា ចោរា កតកម្មា ថេវ
អកតកម្មា ច មគ្គប្បដិបទ្ធា, តេសុ ឥធ ថេយ្យសត្តសញ្ញានោ តស្ស
ថេយ្យសត្តការំ ព្រាត្វា តេន សទ្ធិ សំវិជាយ គច្ឆន្តស្ស សំវិជានេ ច គមនេ ច
ឡិវាទវគ្គេ វុត្តនយេន អាបត្តិវិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុ អារព្ភ ថេយ្យសត្តេន សទ្ធិ សំវិជាយ ឯកទ្វានមគ្គំ
បដិបទ្ធនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, មនុស្សេសុ
អសំវិទហាន្តេសុ សយមេវ សំវិទហិត្វា គច្ឆន្តស្ស, ថេយ្យសត្តេ វេមតិកស្ស,
អថេយ្យសត្តេ ថេយ្យសត្តសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្ខជំ។
អថេយ្យសត្តសញ្ញាស្ស, អសំវិទហិត្វា វា កាលវិសង្កេតេន វា, អាបទាសុ វា,
គច្ឆន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ថេយ្យសត្តភារោ, ជាននំ, សំវិជានំ,
អវិសង្កេតេន គមនន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អផ្កានិ។ ថេយ្យសត្តសមុជ្ជានំ, កិរិយំ,
សញ្ញាវិមោក្ខំ, សច្ចត្តកំ, បណ្ណាត្តិវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិច្ឆតំ, តិវេទនន្តិ។

ថេយ្យសត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. សិរីធានសិក្ខាបទវណ្ណាធា

សត្វមេ សាវត្ថិយំ អញ្ញាតរំ ភិក្ខុំ អារព្វ មាតុកាមេន សទ្ធិ ឯកទ្វានមគ្គំ
បដិបដ្ឋនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ត ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ សិរីធានសិក្ខាបទេ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

សិរីធានសិក្ខាបទវណ្ណាធា និដ្ឋិតា។

៨. អវិជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណាធា

អដ្ឋមេ សគ្គមោក្ខានំ អន្តរាយំ ករោន្តីតិ អន្តរាយិកា, តេ
កម្មកិលេសវិចារកឧបវាទបញ្ញត្តិវីតិក្កមនវសេន បញ្ជាវិជារ។ តេសុ មុទុកានំ
អត្ថរណាធិនំ ជស្សោវិយ ឥត្ថិសម្មស្សោបិ វដ្ឋតីតិ មេចុនវីតិក្កមនេ ធានំ
អធិស្វា បញ្ញត្តិវីតិក្កមន្តរាយិកេ សន្ធាយ “យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា
ភគវតា, តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយា” តិ វុត្តំ។ អនេកបរិយាយេនាតិ
“អដ្ឋិកផ្កលូបមា កាមា” តិ អាធិហិ (ម. និ. ២.៤២; ចាចិ. ៤១៧; ចូឡនិ.
១គ្គវិសាលាសុត្តនិទ្ទេស ១៤៧) នេកេហិ ការណេហិ។ សោភិត្តភិត្តហិ តិ យេ
បស្សន្តិ វា សុណន្តិ វា, តេហិ តិក្ខត្តំ ឯវំ វុត្តព្ពោ “មា អាយស្មា ឯវំ អវច... បេ....
អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា” តិ។ ឯវំ វុត្តេ អប្បជិនិស្សន្នស្ស
ទុក្ខជំ, សុត្វា អវទន្តានម្បិ ទុក្ខជំ។ បុន សង្ឃមជ្ឈម្បិ អាកឱត្វា តថេវ វុត្តព្ពោ,
តត្រាបិ តស្ស អប្បជិនិស្សន្ននេ, ឥតវេសញ្ច អវចនេ ទុក្ខជមេវ។ ឯវម្បិ
អប្បជិនិស្សន្ននោ បុន ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន យាវតតិយំ សមនុកាសិតព្ពោ,
អថស្ស អប្បជិនិស្សន្នតោ បុន ញត្តិយា ច ទ្វិហិ ច កម្មវាចាហិ ទុក្ខជំ,
កម្មវាចាបរិយោសានេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អវិជ្ជំ អារត្ត ចាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បដិទ្ធិស្សន្តនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកាចាបិកាយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ។
អសមនុភាសិយមានស្ស, បដិទ្ធិស្សន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។
ធម្មកម្មតា, សមនុភាសនា, អប្បដិទ្ធិស្សន្តនត្ថ ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។
សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានេវាតិ។

អវិជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. ឧក្ខិត្តសម្ភោគសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ តថាវាទិនាតិ “តថាហំ ភកវតា ធម្ម”ន្តិអាទិវាទិនា។
អកតានុធម្មនាតិ អនុធម្មា វុច្ចតិ អាបត្តិយា អនស្សនេ វា អប្បដិកម្មេ វា
ចាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បដិទ្ធិស្សន្ត វា ធម្មនវិនយេន ឧក្ខិត្តកស្ស
អនុលោមវត្ថំ ទិស្វា កតឱសារណា, សោ ឱសារណាសង្ខារោ អនុធម្មា យស្ស
នកតោ, អយំ អកតានុធម្មា នាម, តាទិសេន សទ្ធិន្តិ អត្ថោ។ សម្ពុញ្ញយ្យ វាតិ
អាមិសសម្ភោគំ វា ធម្មសម្ភោគំ វា ករេយ្យ។ សំវសេយ្យ វាតិ ឧចាសថាទិកំ
សង្ឃកម្មំ ករេយ្យ។ សហ វា សេយ្យំ កប្បយ្យាតិ នាទូបចារេបិ ឯកច្ឆន្ទ
និបន្នេយ្យ។ តត្ថ អាមិសបរិភោគេ ឯកប្បយោគេន ពហូបិ ទទតោ វា
គណ្ណតោ វា ឯកំ ចាបិកាយំ, វិច្ឆិន្ទនេ សតិ បយោគេ បយោគេ ចាបិកាយំ។
ធម្មសម្ភោគេ បទាទីហិ ឧទ្ទិសន្តស្ស វា ឧទ្ទិសាបេន្តស្ស វា បទសោធម្ម
វុត្តនយេន, សំវសេ កម្មបរិយោសានវសេន, សហសេយ្យាយ ឯកស្មី និបន្នេ
ឥតវស្ស និបន្នេប្បយោគវសេន អាបត្តិបរិច្ឆេទោ វេទិតញ្ចោ។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ អារត្ត អវិជ្ជន ភិក្ខុនា សទ្ធិ សម្ពុញ្ញនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, ឧក្ខិត្តកេ វេមតិកស្ស, អនុក្ខិត្តកេ

ឧក្ខត្តកសញ្ញានៅ ចេវ វេមតិកស្ស ច ទុក្ខដំ។ ឧកោសុ អនុក្ខត្តកសញ្ញាស្ស,
“ឌីសារីតោ”តិ វា “តំ ទិដ្ឋិ បដិនិស្សដ្ឋោ”តិ វា ជានន្តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច
អនាបត្តិ។ អកតានុធម្មតា, ជាននា, សម្ភោកាធិករណ៍ន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អផ្កានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ អទិន្នាធានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណាត្តិវដ្តំ, តិចិត្តំ,
តិវេទនន្តិ។

ឧក្ខត្តសម្ភោកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. កណ្តាកសិក្ខាបទវណ្ណនា

និសមេ សមណុទ្ទេសោតិ សាមណោរោ។ ចរាតិ គច្ឆ។ បិវេតិ បរ អមាមក។
វិនិស្សាតិ នស្ស, យត្ថ តំ ន បស្សម, តត្ថ គច្ឆាតិ វុត្ថំ ហោតិ។
តថាធានិកន្តិឯត្ថ សំវាសនាសនា លិង្គនាសនា ទណ្ឌកម្មនាសនាតិ តិស្សោ
នាសនា។ តត្ថ អាបត្តិយា អនស្សនាធិសុ ឧក្ខេបនា សំវាសនាសនា នាម។
ទូសកោ នាសេតញ្ចោ (ចារា. ៦៦), មេត្តិយំ ភិក្ខុនី នាសេថាតិ (ចូឡ្យវ. ១៩៣;
ចារា. ៣៨៤) អយំ លិង្គនាសនា នាម។ “អន្លេតត្ថេ តេ, អាវុសោ សមណុទ្ទេស, ន
ចេវ សោ ភគវា សត្តា អបទិសិកត្តោ”តិ (ចាចិ. ៤២៩) អយំ ទណ្ឌកម្មនាសនា
នាម, អយំ ឥធាធិប្បតា។ តេន វុត្ថំ “តថាធានិក”ន្តិ។ ឧបលាបេយ្យាតិ “បត្តំ វា
ចីវរំ វា ឧទ្ទេសំ វា បរិបុច្ឆំ វា ទស្សមី”តិ សន្តិល្ហោយ្យ។ ឧបជ្ឈាបេយ្យាតិ
បុណ្ណាមត្តិកាធិនិ សាទិយន្តោ តេន អត្ថនោ ឧបជ្ឈានំ កាវាបេយ្យ។
សម្ភោកសហសេយ្យា អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្ថនយា ឯវ, តស្មា
អាបត្តិបរិច្ឆេទាបេត្ថ តស្មី វុត្ថនយេនេវ វេទិតញ្ចោ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ ភិក្ខុ អារព្វ កណ្តាកសមណុទ្ទេសឧបលាបនវុត្ថស្មី
បញ្ញត្តំ, សេសំ អវិជ្ជសិក្ខាបទេ វុត្ថសទិសមេវាតិ។

កណ្តាកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

សប្បណាកវគ្គោ សត្តមោ។

៨. សហធម្មិកវគ្គោ

១. សហធម្មិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

សហធម្មិកវគ្គស្ស បឋមេ សហធម្មិកំ វុច្ចមានោតិ ឥមស្សត្ថោ
ទុព្ពចសិក្ខាបទេ វុត្ថោ។ ឯតស្មី សិក្ខាបទេតិ ឯតស្មី សិក្ខាបទេ យំ វុត្ថំ, តំ ន
តាវ សិក្ខិស្សមីតិ អត្ថោ។ ចាចិត្តិយន្តិ ឯតុ បន អនាទិយកយា លេសេន ឯវំ
វេទន្តស្ស វាចាយ វាចាយ ចាចិត្តិយំ វេទិតព្ពំ។ សិក្ខមាទេនាតិ ឱវាទំ សិរសា
សម្បជិដ្ឋិត្វា សិក្ខិតុកាមេនេវ ហុត្វា។ អញ្ញាតព្ពន្ធិ អាជានិតព្ពំ។ បរិបុដ្ឋិតព្ពន្ធិ
“ឥមស្ស កោ អត្ថោ”តិ បរិបុដ្ឋិតព្ពំ។ បរិបញ្ញាតព្ពន្ធិ ចិន្តេតព្ពំ តុលយិតព្ពំ។

កោសម្ពិយំ ធន្នត្ថវំ អារព្ព ឯវំ ភណានវត្ថុស្មី បញ្ញត្ថំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, ឧភោហិបិ “ឥទំ ន
សល្លេខាយា”តិអាទិនា (ចាចិ. ៤៣៦) នយេនេវ អប្បញ្ញត្តេន វុច្ចមានស្សាបិ ឯវំ
វេទតោ ទុក្កដមេវ។ “ជានិស្សមិ សិក្ខិស្សមិ”តិ ភណាន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាទីនព្វា
អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នស្ស បញ្ញត្តេន វេទនំ, អសិក្ខិតុកាមតាយ ឯវំ វេទនន្តិ
ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អផ្កានិ។ សមុជ្ឈានាទិនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន
ទុក្ខវេទនន្តិ។

សហធម្មិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. វិលេខនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឧទ្ទិស្សមាទេតិ អាចរិយេន អន្តោវាសិកស្ស វុច្ចមាទេ វា
សជ្ឈាយវសេន បរិវត្តិយមាទេ វា។ ឧទ្ទានុឧទ្ទកេហិតិ ឧទ្ទកេហិ ច
អនុឧទ្ទកេហិ ច។ យាវទេវាតិ តេសំ សំវត្ថនមរិយាទបរិច្ឆេទវចនំ។ ឥទំ វុត្ថំ
ហោតិ - ឯតានិ ហិ យេ ឧទ្ទិសន្តិ វា ឧទ្ទិសាបេន្តិ វា សជ្ឈាយន្តិ វា, តេសំ តាវ
សំវត្ថន្តិ, យាវ “កប្បតិ នុ ខោ, ន កប្បតិ នុ ខោ” តិ កុក្កុច្ឆវិប្បជិសារោ,
វិហោសា, វិចិកិច្ឆា មនោវិលេខា ច ឧប្បជ្ឈន្តិយេវ។ អថ វា យាវទេវាតិ
អតិសយវវត្តាបនំ។ តស្ស ‘សំវត្ថន្តិ’ តិឥមិនា សម្ពន្ធា, កុក្កុច្ឆាយ វិហោសាយ
វិលេខាយ អតិវិយ សំវត្ថន្តិយេវាតិ វុត្ថំ ហោតិ។ សិក្ខាបទវិវណ្ណាកេតិ ឯវំ
សិក្ខាបទានំវិវណ្ណាកេ គរហាលោ ចាចិត្តិយំ ហោតីតិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ អារព្វវិនយវិវណ្ណានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នស្ស វិវណ្ណានេ តិកទុក្កជំ, ឧភិន្នម្យិ
អញ្ញធម្មវិវណ្ណានេ ទុក្កជមេវ។ នវិវណ្ណាតុកាមស្ស, “ឥដ្ឋ តាវ សុត្តន្តេ វា
តាថាយោ វា អភិធម្មំ វា បរិយាបុណស្ស, បច្ឆាបិ វិនយំ បរិយាបុណស្សសី” តិ
ភណតោ, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ គរហិតុកាមតា ច, ឧបសម្បន្នស្ស
សន្តិកេ សិក្ខាបទវិវណ្ណានញ្ចាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

វិលេខនសិក្ខាបទវិវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. មោហានសិក្ខាបទវិវណ្ណានា

តតិយេ អនុឧទ្ទិស្សមាសន្តិ អនុបជិចាជិយា អនុមាសេ អនុមាសេ។
ឧទ្ទិស្សមាទេតិ ឧទោសថវសេន ឧទ្ទិសិយមាទេ។ យញ្ច តត្ថ អាបត្តិ អាបន្នោតិ
យំ សោ អនាចារំ អាចរិត្វា អញ្ញាណកេន អាបន្នការំ ជានាបេតុកាមោ

ឯវមាហ, តស្មី អនាហរេ យំ អាបត្តិ អាបន្នោ។ តញ្ច យថាធម្មោ ការេតញ្ចោតិ
អញ្ញាណកេន អាបន្នត្តា មោក្ខោ នត្ថិ, យថា បន ធម្មោ ច វិនយោ ច បិតោ,
តថា តំ អាបត្តិ ការេតញ្ចោ, ទេសនាគាមិនិយា ទេសាបេតញ្ចោ, វុជ្ជានគាមិនិយា
វុជ្ជាបេតញ្ចោតិ អត្ថោ។ ឧត្តរិ ចស្ស មោហោ អាហេបេតញ្ចោតិ
យថាធម្មករណតោ ច ឧត្តរិ “តស្ស តេ, អាវុសោ” តិអាធិវចនេហិ និទ្ទិត្វា តស្ស
បុគ្គលស្ស ញត្តិទុតិយកម្មេន មោហោ អាហេបេតញ្ចោ។ ឥទំ តស្មី មោហានកេ
ចាចិត្តិយន្តិ យោ ឯវំ អាហេបិតេ មោហោ បុន មោហេតិ, តស្មី មោហានកេ
បុគ្គលេ ឥទំ ចាចិត្តិយំ វេទិតព្ពំ, ន អនាហេបិតេ មោហេតិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ អារព្វ មោហានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្ខជំ, អនាហេបិតេ មោហោ
ទុក្ខជមេវ។ យេន នវិត្តារេន សុតំ, ឧនកទ្ធព្វត្ថិក្ខត្ថំ វាវិត្តារេន សុតំ, យេ ច ន
មោហេតុកាមា តេសំ, ឧប្បត្តកាជីនញ្ច អនាបត្តិ។ មោហារោបនំ,
មោហេតុកាមតា, វុត្តនយេន សុតកាវោ, មោហានន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អផ្កានិ។
សមុដ្ឋានាជីនិ អធិន្នានានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

មោហានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. បហារសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ បហារំ ទទេយ្យាតិ ឯត្ថ បហារីតុកាមតាយ បហារេ ទិន្នេ សចេបិ
មរតិ, ចាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ អារព្វ បហារានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្ខជំ,
វិរូបករណាធិប្បាយេន បន ឧបសម្បន្នស្សបិ កណ្ណាទិច្ឆេនេ ទុក្ខជមេវ។

កេនចិ វិហេបិយមានស្ស បន មោក្ខាធិប្បាយស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនព្វា អនាបត្តិ។
កុបិតតា, ន មោក្ខាធិប្បាយតា, ឧបសម្បន្នស្ស បហារធានន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អង្គានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ បឋមចារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

បហារសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. តលសត្តិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ តលសត្តិកំ ឧត្តិរេយ្យាតិ បហារធានាការំ ទស្សេន្តោ កាយំ វា
កាយប្បដិពទ្ធំ វា ឧទ្ធារេយ្យ។ ឯត្ថ ច ឧត្តិរណាបច្ចយា ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន
ឧត្តិវិទ្យាវិរទ្ធោ បហារំ ទេតិ, ន បហារិតុកាមតាយ ទិន្នត្តា ទុក្ខជមេវ, តេន
បហារេន ហត្ថាធិសុ យំកិញ្ចំ ភិដ្ឋតិ, ទុក្ខជមេវ។ សេសមេត្ថ សត្តំ
បុរិមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

តលសត្តិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. អម្ពលកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆដ្ឋេ អម្ពលកេនាតិ ទិដ្ឋាទិម្ពលវិរហិតេន។ អនុទំសេយ្យាតិ ចោទេយ្យ វា
ចោទាបេយ្យ វា។ ចាចិត្តិយន្តិ សចេ ចុទិតកោ តទ្ធិណញ្ញោវ “ចោទេតិ ម”ន្តិ
ជាតាតិ, ចោទកស្ស ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ព អម្ពលកេន សង្ឃាទិសេសេន អនុទំសនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាលាត្តិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អាចារិបត្តិយា វា
ទិដ្ឋិបត្តិយា វា អនុទំសនេ ទុក្ខជំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្ខជំ។ តថាសញ្ញាស្ស,
ឧម្ពត្តកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, សង្ឃាទិសេសស្ស អម្ពលកតា,

អនុវិសេសនា, តម្លៃណាវិជាននាតិ ឥសានេត្ត បត្តាវិ អង្គានិ។ សមុជ្ជានាទីនិ
អនិច្ចាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទននិ។

អម្បលកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. សញ្ញាប្បសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ កុក្កុដ្ឋំ ឧបទហេយ្យាតិ “ឧនីសតិវស្សោ តំ មញ្ញោ” តិអាទីនិ (ចាចិ.
៤៦៦) ភណ្ឌោ ឧប្បាទេយ្យ។ ឯវំ អញ្ញស្មី ឧប្បាទនបច្ចយេ អសតិ សញ្ញា
ឧប្បាទេន្តស្ស វាចាយ វាចាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយេ អារព្វ កុក្កុដ្ឋឧប្បាទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្ខជំ។
នឧប្បាទេតុកាមស្ស, កេវលំ ហិរេសិតាយ តថាវនន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាទីនញ្ច
អនាបត្ថិ។ ឧបសម្បន្នតា, អជាសុកាមតា, កុក្កុដ្ឋប្បាទននិ ឥសានេត្ត តិណិ
អង្គានិ។ សមុជ្ជានាទីនិ អនន្តរសទិសានេវាតិ។

សញ្ញាប្បសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. ឧបស្សតិសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ វិវាទាបដ្ឋាននិ ភណ្ឌានកលហេហិវិវឌ្ឍិតំ វិវាទាទិករណំ
អាបដ្ឋានំ។ ឧបស្សតិនិ សុតិសមីបំ, យត្ថ បេត្វា សក្កា ហោតិ តេសំ វេចនំ
សោតុំ, តត្ថ តិដ្ឋេយ្យាតិ អត្ថោ។ “តត្ថ សោស្សមី” តិ ចោទេតុកាមតាយ
គច្ឆតោ បទេ បទេ ទុក្ខជំ, តុវិតគមនេបិ ឱហិយមាទេបិ ឯសេវ នយោ។ យត្ថ
បន បិតោ សុណាតិ, តត្ថ បិតស្ស ចាចិត្តិយំ, អត្ថនោ បិតោកាសំ អាគន្ធា

តេសុ មន្តយមនេសុបិ ឧក្កាសិត្វា, “អហំ ឯត្ថា” តិ វា វត្វា ជាធាបេតព្ពំ, ឯវំ
អករោន្តស្សបិ សវនេ ចាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ ធិត្ថិយេ អារព្ព ឧបស្សតិជ្ជានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ,
អនាណត្ថកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កជំ, “ឥមេសំ សុត្វា
ឱរមិស្សមិ វិរមិស្សមិ វ្យុបសមិស្សមិ អត្តានំ បរិមោចេស្សមិ” តិ (ចាចិ. ៤៧៣)
គច្ឆតោ, ឧម្ពត្តកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, ចោទនាធិប្បាយោ, សវនន្តិ
ឥមនេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ យេយ្យសត្តសមុជ្ជានំ ឥទំ បន សិយា កិរិយំ, សិយា
អ កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វជីកម្មំ,
អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឧបស្សតិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. កម្មប្បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ធម្មិកានំ កម្មានន្តិ ធម្មនវិនយេន សត្តសាសនេន កតានំ
អបលោកនកម្មំ ញត្តិកម្មំ ញត្តិទុតិយកម្មំ ញត្តិចតុត្ថកម្មន្តិ ឥមេសំ ចតុន្តំ
កម្មានំ។ តត្រាយំ សង្ខេបតោ កម្មវិនិច្ឆយោ - តត្រ អបលោកនកម្មំ នាម
សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា តំ តំ វត្ថុំ កិត្តេត្វា “វុច្ឆតិ សង្ឃស្ស” តិ តិក្ខត្តំ
សាវេត្វា កត្តព្ពំ កម្មំ វុច្ឆតិ។ សមគ្គស្សេវ បន សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ
ញត្តិយា កត្តព្ពំ កម្មំ ញត្តិកម្មំ នាម។ ឯកាយ ញត្តិយា ចេវ អនុស្សាវនាយ ច
កត្តព្ពំ កម្មំ ញត្តិទុតិយកម្មំ នាម។ ឯកាយ បន ញត្តិយា តីហិ ច
អនុស្សាវនាហិ កត្តព្ពំ កម្មំ ញត្តិចតុត្ថកម្មំ នាម។

តេសុ អបលោកនកម្មំ (បរិ. ៤៩៦; បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-៤៩៦) បញ្ច ហានានិ
គច្ឆតិ ឱសារណំ និស្សារណំ ភណ្ឌកម្មំ ព្រហ្មទណ្ឌំ កម្មលក្ខណានិ។ តត្ថ

កណ្តាកសាមណេស្ស ជាសនាវិយ និស្សរណា, តាទិសំយេវ សម្មាវត្ថនំ
ទិស្វា បរេសនា ‘ឱសារណា’តិ វេទិតញ្ច។ បព្ពត្តាបេក្ខស្ស កេសច្ឆេទនាបុច្ឆនំ
កណ្តាកម្មំ (មហាវ. ៩៨) នាម។ មុខស្ស ភិក្ខុនោ ភិក្ខុ ទុរុត្តរេនេហិ យដ្ឋេន្តស្ស
“ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ មុខរោ ភិក្ខុ ទុរុត្តរេនេហិ យដ្ឋេន្ទាវិហារតិ, សោ ភិក្ខុ យំ
ឥន្ទេយ្យ, តំ វេនេយ្យ, ភិក្ខុហិ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ នេវ វត្តញ្ចោ, ន ឱវាទានុសាសនី
កត្តញ្ចោ, ន ឱវេទិតញ្ចោ”តិ “សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
ព្រហ្មទណ្ឌស្ស ទានំ វុច្ចតិ សង្ឃស្ស’តិ, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ
‘ឥត្តន្ទាមស្ស, ភន្តេ, ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌស្ស ទានំ វុច្ចតិ សង្ឃស្ស’”តិ ឯវំ កត្តត្ថំ
កម្មំ ព្រហ្មទណ្ឌំ (ចូឡវ. ៤៤៥) នាម។ យំ បន ភកវតា ភិក្ខុនីនំ ឡុវិវិត្វា
ទស្សនាទិវត្ថុសុ “អវន្តិយោ សោ, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុ ភិក្ខុនិសង្ឃេន កាតញ្ចោ”តិ
(ចូឡវ. ៤០០) ឯវំ អវន្តិយកម្មំ អនុញ្ញាតំ, យំ ភិក្ខុនិហិ “អយេ្យ, អសុកោ នាម
អយេ្យ ភិក្ខុនីនំ អប្បសាទនីយំ ទស្សេតិ, ឯតស្ស អយ្យស្ស អវន្តិយករណំ
‘វុច្ចតិ ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស’”តិ ឯវំ ឧបស្សយេ និសិដ្ឋាហោវ ភិក្ខុនិហិ កត្តត្ថំ, ឯវំ បំ
កម្មំ យស្មា តស្ស កម្មំយេវ លក្ខណំ ន ឱសារណាទីនិ, តស្មា កម្មលក្ខណានិ
វុច្ចតិ។ ឥន្ទញ្ច កម្មលក្ខណំ នាម ភិក្ខុនិមូលកំ បញ្ញត្តំ, អបិច ភិក្ខុនម្បិ លព្ពតិ,
តស្មា ភិក្ខុហិបិ អច្ឆិទ្ធិវេរកាទីនំ ជីវរាទីនិ វា ទេន្តេហិ, បរិភុត្តិតព្ពានិ
អបនេតព្ពានិបិ វត្ថុនិ បរិភុត្តិតព្ពានិ វា, អបនេន្តេហិ វា, តថាវុបំ វា ធម្មិកំ
កតិកំ ករោន្តេហិ តិក្ខុត្ថំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មំ កាតត្ថំ, សព្ពញ្ញេតំ
កម្មលក្ខណាមេវ បរិសេតិ, ឥតិ អបលោកនកម្មំ បញ្ច ហំនាទិ គច្ឆតិ។

ព្រាត្តិកម្មំ បន នេវ ហំនាទិ គច្ឆតិ ឱសារណំ និស្សរណំ ឧបោសថំ បវារណំ
សម្មតិ ទានំ បដិគ្គហំ បច្ចុក្កឡនំ កម្មលក្ខណានិ។ តត្ថ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមស្ស អាយស្មតោ ឧបសម្បទាបេក្ខោ, អនុសិដ្ឋោ
សោ មយា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ អាគច្ឆេយ្យ, ‘អាគច្ឆាហី’តិ

វត្តព្រៃ”តិ (មហាវ. ១២៦) ឯវំ ឧបសម្បទាបេក្ខស្ស ឱសារណា ឱសារណា
នាម។ “សុណាន្តុ មេ អាយស្មន្តា, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ ធម្មកថិកោ, ឥមស្ស នេវ
សុត្តំ អាគច្ឆតិ, នោ សុត្តវិភង្គោ, សោ អត្ថំ អសល្លកេត្វា ញញន្ទាយាយ អត្ថំ
បដិពាហតិ, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្ទាមំ ភិក្ខុ វុជ្ជាបេត្វា អវសេសា ឥមំ
អធិករណំ វុបសមេយ្យាមា”តិ ឯវំ ឧត្តាហិកវិនិច្ឆយេ (ចូឡវ. ២៣៣)

ធម្មកថិកស្ស ភិក្ខុនោ និស្សារណា និស្សារណា នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, អន្ធិចោសថោ...បេ... ឧចោសថំ ករេយ្យា”តិ ឯវំ ឧចោសថកម្មវសេន
បបិតា ញត្តិ ឧចោសថោ នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អន្ធិ បវារណា
បន្ទវសី, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា”តិ (មហាវ. ២១០) ឯវំ
បវារណាកម្មវសេន បបិតា ញត្តិ បវារណា នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, ឥត្ថន្ទាមោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ,
អហំ ឥត្ថន្ទាមំ អនុសាសេយ្យ”តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្ទាមោ
ឥត្ថន្ទាមំ អនុសាសេយ្យ”តិ (មហាវ. ១២៦) ឯវំ អត្តានំ វា បរំ វា សម្មន្និតុំ បបិតា
ញត្តិ សម្មតិ នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥមំ ជីវំ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
និស្សគ្គិយំ សង្ឃស្ស និស្សជ្ជំ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ ជីវំ
ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យា”តិ (ចារា. ៤៦៤) ឯវំ និស្សជ្ជជីវបត្តាទិនំ ទានំ
ទានំ នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ អាបត្តិ សរតិ
វិវរតិ ឧត្តានី ករោតិ ទេសេតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ អាបត្តិ បដិគ្គណ្ហេយ្យ”តិ, តេន វត្តព្រៃ ‘បស្សសី’តិ, ‘អាម, បស្សមី’តិ,
“អាយតី សំវរេយ្យាសី”តិ (ចូឡវ. ២៣៩) ឯវំ អាបត្តិប្បដិគ្គហោ បដិគ្គហោ
នាម។ “សុណាន្តុ មេ អាយស្មន្តា អាវាសិកា, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥទានិ
ឧចោសថំ ករេយ្យាម, ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យាម, អាគមេ កាលេ
បវារេយ្យាមា”តិ (មហាវ. ២៤០) ឯវំ កតប្បវារណាប្បច្ចក្កឡនា បច្ចក្កឡនា

នាម។ តិណ្ហត្ថានកសមថេ (ចូឡវ. ២១២) សព្វសង្កាហិកញ្ញត្ថិ, ឯកេកស្មី
បក្ខេ ឯកេកា ញ្ញត្ថិ ចាតិ តិស្សោបិ ញ្ញត្ថិយោ កម្មលក្ខណំ នាម។ ឥតិ
ញ្ញត្ថិកម្មំ នវ ហំនាទិ គប្បតិ។

ញ្ញត្ថិទុតិយកម្មំ សត្ត ហំនាទិ គប្បតិ ឱសារណំ និស្សារណំ សម្មតី ទានំ
ឧទ្ធារំ នេសនំ កម្មលក្ខណានិ្ត។ តត្ថ ភិក្ខុនំ អលាភាយ បរិសក្កនាទិកេហិ
អជ្ជហិ អង្កេហិ សមន្នាគតស្ស ឧបាសកស្ស សង្ឃេន អសម្ពោគករណាត្ថំ
បត្តនិក្កជ្ជនវសេន និស្សារណា និស្សារណា នាម។ តស្សេវ សម្មាវត្ថន្តស្ស
បត្តក្កជ្ជនវសេន ឱសារណា ច វេទិតញ្ញា, សា ខុទ្ទកក្ខន្ធកេ វឡលិច្ឆវិវត្ថស្មី
(ចូឡវ. ២៦៥-២៦៦) វុត្តា។ សីមាសម្មតិ តិចីវរេន
អវិប្បវាសសម្មតិសន្តតសម្មតិកត្ថុទ្ធសកសេនាសនគ្គាហាបកកណ្ណាការិ
កចីវរប្បជិក្កាហាកយាគុភាជកដលភាជកខដ្ឋភាជកអប្បមត្តកវិស្សជ្ជក
សាដិយគ្គាហាបកបត្តគ្គាហាបកអារាមិកបេសកសាមណេវបេសកសម្មតិ
តិ ឯតាសំ សម្មតិនំ វសេន សម្មតិ វេទិតញ្ញា។ កចិនចីវរមតកចីវរទានវសេន
ទានំ វេទិតញ្ញំ។ កចិនុទ្ធាវសេន ឧទ្ធារេ វេទិតញ្ញោ។
កុចីវត្ថុវិហារវត្ថុនេសនាវសេន នេសនា វេទិតញ្ញា។ យា បន
តិណ្ហត្ថានកសមថេ (ចូឡវ. ២១២ អាទយោ) ឯកស្មី បក្ខេ ឯកា, ឯកស្មី បក្ខេ
ឯកាតិ ទ្វេ ញ្ញត្ថិទុតិយកម្មវាចា វុត្តា, យា ច មោហារោបនាទីសុ កម្មវាចា
(ចាចិ. ៤៤៦) វុត្តា, តាសំ វសេន កម្មលក្ខណំ វេទិតញ្ញំ, ឥតិ ញ្ញត្ថិទុតិយកម្មំ
សត្ត ហំនាទិ គប្បតិ។

ញ្ញត្ថិចតុត្ថកម្មម្យិ សត្តេវ ហំនាទិ គប្បតិ ឱសារណំ និស្សារណំ សម្មតី ទានំ
និគ្គហំ សមនុភាសនំ កម្មលក្ខណានិ្ត។ តត្ថ តជ្ជនីយកម្មាទីនំ (ចូឡវ. ១
អាទយោ) សត្តន្នំ កម្មានំ វសេន និស្សារណា, តេសំយេវ កម្មានំ

បដិប្បស្សម្ហូនវសេន ឱសារណា ច វេទិតញ្ញា, ភិក្ខុនោវាទកសម្មតិវសេន (ចា. ១៤៦-១៤៧) សម្មតិ, បរិវាសនាទ (ច. ១០២) មានត្ថនាទវសេន (ច. ១០៥) ទានំ, មូលាយបដិកស្សនវសេន (ច. ១១០) និគ្គហោ, ឧត្តិក្កាតុវត្តិកា, អដ្ឋយាវតតិយកា, អវិជ្ជា (ចា. ៤១៧), ចណ្ណាកាឡិ (ចា. ៧០៩) ចាតិ ឥមេតេយាវតតិយកាតិ ឥមាសំ ឯកាទសន្នំ សមនុភាសនាទំ វសេន សមនុភាសនា, ឧបសម្បទាកម្មអញ្ញានកម្មវសេន កម្មលក្ខណំ វេទិតញ្ញំ។ ឥតិ ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មំ សត្ត ឋានានិ គប្បតិ។

ឥមេសុ បន ចត្វសុ កម្មេសុ អបលោកនកម្មំ អបលោកេត្វាវ កាតញ្ញំ, ព្រាត្តិកម្មាទិវសេន ន កាតញ្ញំ។ ព្រាត្តិកម្មម្យី ឯកំ ព្រាត្តិ ឋបេត្វាវ កាតញ្ញំ, អបលោកនកម្មាទិវសេន ន កាតញ្ញំ។ ព្រាត្តិទុតិយកម្មំ បន អបលោកេត្វា កាតញ្ញម្យី អត្ថិ អកាតញ្ញម្យី, តត្ថ សីមាសម្មតិ សីមាសម្មហននំ (មហាវ. ១៣៩-១៤០, ១៤៤ អាទយោ) កថិនចីវរទានំ កថិនុទ្ធារោ កុដិវត្តទេសនា វិហារវត្តទេសនាតិ ឥមាទិ កម្មានិ គរុកានិ អបលោកេត្វា កាតុំ ន វដ្ឋន្តិ, ព្រាត្តិទុតិយកម្មវាចំ សាវេត្វាវ កាតញ្ញានិ។ អវសេសា តេវស សម្មតិយោ សេនាសនគ្គាហាបកមតកថីវរទានសម្មតិយោ ចាតិ ឯតានិលហុកម្មានិ អបលោកេត្វាបិ កាតុំ វដ្ឋន្តិ, ព្រាត្តិកម្មាទិវសេន បន ន កាតញ្ញានេវ។ ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មម្យី សកលក្ខណានេវ កាតញ្ញំ, ន សេសកម្មវសេន។ ឯវំ អត្ថនោ អត្ថនោ លក្ខណានេវ វត្ថុព្រាត្តិអនុស្សាវនាសីមាបរិសាសម្បត្តិយា កតានិ ឯតានិ កម្មានិ ធម្មេន វិនយេន សត្តសាសនេន កតត្តា ធម្មោ ឯតេសុ អត្ថិតិ ធម្មិកានិ នាម ហោន្តិ, ឥតិ ឯតេសំ ធម្មិកានំ កម្មានំ ធន្នំ ទត្វា បច្ឆា ទិយនធម្មំ អាបជ្ឈន្តស្ស វាចាយ វាចាយ ចា. ត្ថិយំ។

សាវត្ថុយំ ធម្មត្ថិយេ អារព្ភ ខ័យនធម្មាបជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, ធម្មកម្មេ វេមតិកស្ស, អធម្មកម្មេ
ធម្មកម្មសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្ខដំ។ អធម្មកម្មសញ្ញាស្ស, “អធម្មេន វា
វគ្គេន វា នកម្មារហស្ស វា កម្មំ ករោន្តី” តិ ព្រាហ្ម ខ័យន្តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច
អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មតា, ធម្មកម្មសញ្ញតា, ធន្តំ ទត្វា ខ័យនន្តិ ឥមាទេត្ថ តិណិ
អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ អធិន្ទាធានសធិសានេវ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

កម្មប្បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. ធន្តំអធិត្វាគមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ វិនិច្ឆយកថាយាតិ យាវ អាហេចិតំ វត្ថុ អវិនិច្ឆិកំ, ព្រាហ្ម វា បេត្វា
កម្មវាចា អនិដ្ឋាបិតា, តាវ វិនិច្ឆយកថា វត្ថុមាណា នាម ហោតិ។ យោ ភិក្ខុ
ឯតស្មី អន្តរេ កម្មំ កោបេតុកាមតាយ បរិសាយ ហត្ថចាសំ វិជហតិ, តស្ស
វិជហនេ ទុក្ខដំ, វិជហិតេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ អញ្ញាតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ ធន្តំ អធិត្វា បក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, ធម្មកម្មេ វេមតិកស្ស, អធម្មកម្មេ
ធម្មកម្មសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្ខដំ។ អធម្មកម្មសញ្ញាស្ស បន, យោ ច
“សង្ឃស្ស ភណ្ឌានាធិនិ វា ភវិស្សន្តិ, អធម្មេន វា វគ្គេន វា នកម្មារហស្ស វា កម្មំ
ករិស្សន្តី” តិ (ចាចិ. ៤៨ក) ព្រាហ្ម, គិលានោ វា ហុត្វា, គិលានស្ស វា
ករណីយេន, ឧទ្ធារាធិហិ វា បីឡិតោ, ន ច កម្មំ កោបេតុកាមោ “បុន
បច្ឆាគមិស្សាមី” តិ គច្ឆតិ, តស្ស, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ វិនិច្ឆយកថាយ
វត្ថុមាណតា, ធម្មកម្មតា, ធម្មកម្មសញ្ញតា, សមាទសីមាយំ បិតតា,
សមាទសំវាសកតា, កោបេតុកាមតាយ ហត្ថចាសំ វិជហនន្តិ ឥមាទេត្ថ ធម្ម

អង្គានិ។ សមនុកាសនសមុជ្ជានំ, កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ,
លោកវដ្តំ, កាយកម្មំ, វេទកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ធន្តំអនត្វាគមនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១១. ទុព្ពលសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯកានសមេ សមគ្គន សង្ឃនាតិ សមានសំវាសកេន សមានសីមាយំ
បីតេន សង្ឃន សទ្ធិ ជីវំ ទត្វា។ យថាសន្តតន្តិ យោ យោ
មិត្តសន្តិជ្ជសម្ពត្តវសេន សន្តតោ, តស្ស តស្សាតិ អត្តោ។ ចាចិត្តិយន្តិ ឯវំ
សង្ឃន សទ្ធិ សយមេវ សេនាសនបញ្ញាបនាទិវសេន សម្មតស្ស ភិក្ខុនោ ជីវំ
ទត្វា បច្ឆា ខីយន្តស្ស វាចាយ វាចាយ ចាចិត្តិយំ។

រាជគហោ ធព្ពគ្គិយេ អារព្ព ជីវំ ទត្វា បច្ឆា ខីយនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្ថិកំ, ធម្មកម្មេ តិកចាចិត្តិយំ, ជីវំ ឋបេត្វា អញ្ចំ
វិស្សន្ទិយវេកខ្ចីយំ បរិក្ខារំ ទត្វា បច្ឆា ខីយន្តស្ស ទុក្ខដំ, វិស្សន្ទិយវេកខ្ចីយោ
នាម ឋបេត្វា បញ្ច គរុកណ្ណានិ អវសេសោ។ រាសិវសេន ហិ បញ្ច គរុកណ្ណានិ
វុត្តានិ, តត្ថ អាហមោ អាហមវត្ថុតិ ឯកំ, វិហារោ វិហារវត្ថុតិ ទុតិយំ, មញ្ជោ បីបំ
ភិសិ ពិម្ពោហនន្តិ តតិយំ, លោហកុម្មី លោហភាណកំ លោហវារកោ
លោហកដាហំ វាសិ បរសុ កុហិរី កុទាលោ និខាននន្តិ ចតុត្ថំ, វល្លិ វេជ្ជ មុញ្ចំ
បព្ពជំ តិណំ មត្តិកា ធារុកណ្ណំ មត្តិកាភណ្ឌន្តិ បញ្ចមំ។ ឯតានិ ហិ បញ្ច
សង្ឃសន្តកានិ នេវ សង្ឃស្ស, ន គណបុគ្គលានំ វិស្សន្ទេតុ វា វិភជិតុំ វា វដ្ឋន្តិ,
វិស្សន្ទិតវិភត្តានិបិ សង្ឃិកានេវ ហោន្តិ។ ថាវរេន បន ថាវំ, ឥតរេន ច
អកប្បិយេន មហាគ្យកប្បិយេន វា ឥតវំ សង្ឃស្ស ឧបការំ សល្លក្ខេត្វា
កប្បិយបរិវត្តនេន បរិវត្តតុំ វដ្ឋតិ, វរសេនាសនាទីនំ សំវត្តណត្ថំ លាមកានិ

វិស្សន្ទេតុំ វិស្សន្ទេត្វា បរិភូត្តិត្តោ វដ្តតិ។ ឯត្ថ ច បុរិមេសុ តីសុ រាសីសុ
អគរុកណ្ណំ នាម កិញ្ចំ នត្ថិ, ចតុត្ថេ លោហកុម្មី អរញ្ញាសណ្ឋានំ
លោហភាណកំ លោហកជាហន្តិ ឥមាធិ តីណិ អន្តមសោ
បសតមត្ថឧទកគ្គណ្ណានកានិបិ គរុកណ្ណានិ។ លោហវារកោ បន
កាឡលោហតម្កលោហកំសលោហវដ្តលោហានំ យេន កេនចិ កតោ
សីហឡធិបេ ចាទគ្គណ្ណានកោ ភាជេតញ្ចោ, ចាទោ ច នាម មគធនាឡិយា
បញ្ចនាឡិមត្តំ គណ្ណាតិ, តតោ អតិវេកំ គរុកណ្ណំ, ឥមាធិ តាវ ចាឡិយំ
អាគតានិ លោហភាជនានិ។

ចាឡិយំ បន អនាគតានិបិ ភិក្ខុវបដិគ្គហឧឡ្យដ្ឋនត្ថិកជន្ទចាតិ
តដ្ឋកសរកសមុគ្គអក្ការកបល្លដូមកជន្ទអាធិនិ ខុទ្ទកានិបិ គរុកណ្ណានេវ,
អយបត្តោ អយថាលកំ តម្កលោហថាលកន្តិ ឥមាធិ បន ភាជនីយានិ,
កំសលោហវដ្តលោហភាជនីកតិ សង្ឃិកបរិភោគេន វា គិហិវិកជា វា វដ្តតិ,
បុគ្គលិកបរិភោគេន ន វដ្តតិ។ ឯបេត្វា បន តំ ភាជនីកតី អញ្ញស្មិម្បិ
កប្បិយលោហភណ្ឌោ អញ្ញនិ អញ្ញនិសលាកា នត្តនានំ កណ្ណាមលហារណី
សូចិ ខុទ្ទកោ បិប្ផលិកោ ខុទ្ទកំ អារកណ្ណាកំ កុញ្ចិកា តាឡំ កត្តរយដ្ឋិ
វេជកោ ភិក្ខុវាលកោ យថាតថាយនកតលោហិវិប្បកតលោហភណ្ឌាញ សព្វំ
ភាជនីយំ។

ធូមនេត្តជាលទីបរុក្ខទីបកបល្លិកឱលម្ពកទីបឥត្ថិបុរិសតិវច្ឆានរូបកានិ បន
អញ្ញានិ វា ភិក្ខុច្ឆននកវាជាធិសុ ឧបនេតញ្ញានិ, អន្តមសោ លោហទិលកំ
ឧបាទាយ សញ្ញានិបិ លោហភណ្ណានិ គរុកណ្ណានិយេវ, អត្តនា លទ្ធានិ
បរិហរិទ្វាបិ បុគ្គលិកបរិភោគេន ន បរិភូត្តិតញ្ញានិ, សង្ឃិកបរិភោគេន វា
គិហិវិកជាធិ វា វដ្តតិ, តិបុកណ្ណាបិ ឯសេវ នយោ។ ឡីវចាសាណាមយានិ
តដ្ឋកសរកាធិនិ គរុកណ្ណានិយេវ។

យដកោ បន តេលភាជនំ វា ចាទគុណ្ណានកតោ អតិរេកមេវ គរុភណ្ណំ,
សុវណ្ណារជតអារក្ខជាតិដលិកភាជនានិ គិហិវិកជានិបិ ន វដ្ឋតិ។
សេនាសនបរិភោគេ បន អាមាសម្បិ អនាមាសម្បិ សព្វំ វដ្ឋតិ។

វាសិយាធិសុ បន យាយ វាសិយា ទន្ធកដ្ឋច្រននឧប្បត្ថនមត្តតោ អញ្ចំ
មហាកម្មំ កាតុំ ន សក្កា, អយំ ភាជនីយា។ សេសា យេន កេនចិ អាការេន
កតា គរុភណ្ណំ, បរសុ បន អន្តមសោ វេជ្ជានំ សិរាវេជកោបិ គរុភណ្ណាមេវ, តថា
កុហរី។ យា បន អារុជសន្នេបេន កតា, អយំ អនាមាសា, កុដាលោ
ទណ្ឌាពន្ធនិខានំ វា អគរុភណ្ណំ នាម នត្ថិ។ សម្មញ្ញនិទណ្ឌាខណានកំ បន
អទណ្ឌកំ ដលមត្តកមេវ, យំ សក្កា សិចាជិកាយ បក្ខិបិទ្វា បរិហរិតុំ, តំ
ភាជនីយំ។ សិខម្បិ និខាននេនេវ សង្កហិតំ, យេហិ មនុស្សហិវិហារេ
វាសិអាធិនិ ធិន្នានិ ហោន្តិ, តេ ចេ យវេ ទឡេ វាវិលុត្តេ វា “ទេថ នោ, ភន្តេ,
ឧបក្ខវេ, បុន អាហរិស្សាមា” តិ វទន្តិ, ទាតព្ពា។ សចេ ហរន្តិ, ន វាវេតព្ពា,
អនាហរន្តាបិ ន ចោទេតព្ពា។

កម្មារតដ្ឋការចុន្តការនឡ្យ ការមណីការបត្តពន្ធកានំ
អធិករណិមុដ្ឋិសណ្ណាសតុលាធិនិ សព្ពានិ លោហាមយានិ ឧបករណានិ សង្ឃ្គ
ធិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុភណ្ណានិ។
តិបុកោដ្ឋកសុវណ្ណាការចម្មការឧបករណេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អយំ បន
វិសេសោ, តិបុកោដ្ឋកឧបករណេសុ តិបុច្ឆននកសត្ថកំ,
សុវណ្ណាការឧបករណេសុ សុវណ្ណាច្ឆននកសត្ថកំ, ចម្មការឧបករណេសុ
កតបរិកម្មចម្មច្ឆននឧបកសត្ថន្តិ ឥមាជិ ភាជនីយានិ។
ន្តាបិ តតុន្នការឧបករណេសុបិ វេបេត្វា មហាកត្តរី មហាសណ្ណាសំ
មហាបិប្ផលិកញ្ច សព្វំ វដ្ឋតិ, ឥតរាជិ គរុភណ្ណានិ។

វល្លិអាទិសុ វេត្តវល្លិអាទិកា យា កាចិ អង្គពាហុប្បមាលា វល្លិ សង្ឃស្ស
ទិដ្ឋា វា តត្ថជាតកា វា វត្ថិតកោបិតាវ គរុភណ្ណំ, សា សង្ឃកម្មេ ច
ចេតិយកម្មេ ច កតេ សចេ អតិវេកា ហោតិ, បុគ្គលិកកម្មេបិ ឧបនេតុំ វដ្ឋតិ,
សុត្ថមកចិវាកនាឡិកេរហិរចម្មមយា វដ្ឋកា វា យោត្តានិ វា វាកេ ច
នាឡិកេរហិរេ ច វដ្ឋត្វា កតា ឯកវដ្ឋា វា ទិវដ្ឋា វា សង្ឃស្ស សន្តកា
គរុភណ្ណំ។ សុត្ថំ បន អវដ្ឋត្វា ទិន្នំ មកចិវាកនាឡិកេរហិរា ច ភាជនីយា។
យេហិ បនេតានិ វដ្ឋកាទិនិ ទិដ្ឋានិ ហោន្តិ, តេ អត្តនោ ករណីយេន ហរន្តា ន
វាវេតញ្ច។

យោ កោចិ អដ្ឋង្គុលសូចិទណ្ណាកមត្តោបិ វេទ្យ សង្ឃស្ស ទិដ្ឋា វា
តត្ថជាតកា វា វត្ថិតកោបិតោ គរុភណ្ណំ, សោបិ សង្ឃស្ស កម្មេ ច
ចេតិយកម្មេ ច កតេ អតិវេកោ បុគ្គលិកកម្មេ ធាតុំ វដ្ឋតិ។
ចាទគ្គុល្លានកតេលនាឡិ បន កត្តរយដ្ឋិ ឧបាហានទណ្ណាកោ ធន្តទណ្ណោ
ធន្តសលាកាតិ ឥនមេត្ថ ភាជនីយភណ្ណំ, ទឡ្យកេហមនុស្សា គល្លាត្វា គច្ឆន្តា ន
វាវេតញ្ច។

មុញ្ញញ្ច បព្ពជញ្ច អវសេសញ្ច ធននតិណំ មុដ្ឋិប្បមាលាម្បិ
ធននតិណាសង្ខេបគតេសុ តាលបណ្ណាទិសុ យំកិញ្ចិ ឯកបណ្ណាម្បិ សង្ឃស្ស
ទិន្នំ វា តត្ថជាតកំ វា ពហិអារាមេ សង្ឃិកេ តិណាវត្ថុស្មី ជាតកំ វា
វត្ថិតកោបិតំ គរុភណ្ណំ, តម្បិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ អតិវេកំ
បុគ្គលិកកម្មេ ធាតុំ វដ្ឋតិ។ ទឡ្យកេហមនុស្សា គហេត្វា គច្ឆន្តា ន វាវេតញ្ច,
អដ្ឋង្គុលប្បមាលោបិ វិត្តកចោត្តកោ គរុភណ្ណាមេវ។

មត្តិកា បកតិមត្តិកា វា ហោតុ បញ្ចវណ្ណា វា សុធា វា
សន្តុរសកង្កដ្ឋសិលេសាទិសុ វា យំកិញ្ចិ ទុល្លភដ្ឋានេ អានេត្វា វា ទិន្នំ

តត្ថជាតកំ វា រក្ខិតតោបិតំ តាលបក្កមត្ថំ គរុកណ្ណំ ហោតិ, តម្បី សង្ឃកម្ម
ច ចេតិយកម្ម ច កតេ អតិរេកំ បុគ្គលិកកម្ម ធាតុំ វដ្តតិ។
ហិដ្ឋុហិដ្ឋុលកហិវតាលមនោសិលញ្ញនាទីនិ បន ភាជនីយានិ។

ធារុកណ្ណោ យោ កោចិ វេឡុម្ហី វុត្ថប្បមាលោ ធារុកណ្ណោកោ សង្ឃស្ស ទិដ្ឋោ
វា តត្ថជាតកោ វា រក្ខិតតោបិតោ គរុកណ្ណំ, អបិ ច សញ្ញាបិ
ធារុវេឡុចម្មចាសាណាទិវិកតិ ធារុកណ្ណោន សង្ឃហិតា, តត្ថ មញ្ញាបីវេហិ
អសង្ឃហិតានិ អាសន្និកាទីនិ អន្តមសោ ចោឡេន វា បលាលេហិ វា បណ្ណេហិ
វា កតបីបំ ឧបាទាយ សញ្ញានិ អាសនានិ។

វដ្តជលកំ ទីយជលកំ ចីវរោជនជលកំ យដ្ឋនជលកំ យដ្ឋនមុគ្គរោ
ទន្តកជ្ជេននកណ្ណិកា ទណ្ឌមុគ្គរោ នាវា អម្ពណំ វជននោណិ ឧទកបដិច្ចកោ
ធារុមយោ វា ទន្តមយោ វា វេឡុមយោ វា សចាទកោបិ អចាទកោបិ សមុគ្គោ
មញ្ញុសា ចាទក្កណ្ឌនកតោ អតិរេកប្បមាលោ ករណ្ណោ ឧទកនោណិ
ឧទកកជាហំ ឧឡុត្តោ កជ្ជេចានីយសរាវំ ចានីយសង្ខាតិ ឯតេសុ យំកិញ្ចិ
សង្ឃ ទិន្នំ គរុកណ្ណំ។ សង្ឃថាលកំ បន ភាជនីយំ, តថា ធារុមយោ ឧទកតុម្លោ។

ចាទកថលិកមណ្ឌលំ ធារុមយំ វា ហោតុ ចោឡបណ្ណាទិមយំ វា សព្វំ
គរុកណ្ណំ។ អាធារកោ បត្តបិដានំ តាលវណ្ណំ ពិជនី ចង្កោជកំ បច្ឆិ
យដ្ឋិសម្បញ្ញនិ មុដ្ឋិសម្បញ្ញនិ ឯតេសុបិ យំកិញ្ចិ ឧទុកំ វា មហន្តំ វា
ធារុវេឡុបណ្ណាចម្មាទីសុ យេន កេនចិ កតំ គរុកណ្ណាមេវ។

ចម្ពតុលាសោចានជលកាទីសុ យំកិញ្ចិ ធារុមយំ វា ចាសាណាមយំ វា
គេហសម្ភារ្យបតំ យោ កោចិ កជសារកោ យំកិញ្ចិ ភូមត្តរណំ យំកិញ្ចិ
អកប្បិយចម្ពំ, សព្វំ សង្ឃកំ គរុកណ្ណំ, ភូមត្តរណំ កាតុំ វដ្តតិ។ ឯឡុកចម្ពំ បន

បច្ចុត្តរណគតិកំ ហោតិ, តម្បី គរុកណ្ណមេវ, កប្បិយចម្មានិ ភាជនីយានិ,
គរុវន្តិយំ បន សត្តំ មញ្ញប្បមាណំ ចម្ពំ គរុកណ្ណានិ វុត្តំ។

ឧទុក្ខលំ មុសលំ សុប្បំ និសទំ និសទតោតោ ចាសាណានោណិ
ចាសាណាកជាហំ សត្តំ កសិកណ្ណាម្បី គរុកណ្ណំ, សត្តំ ចក្កយុត្តយានំ
គរុកណ្ណាមេវ។ មញ្ញបីឋានំ ចាទា ច អជនិយោ ច វាសិបរសុអាទិនំ ទណ្ឌា ចាតិ
ឯតេសុ យំ កិញ្ចំ អនិដ្ឋិតំ ភាជនីយំ, តច្ឆិតមជ្ឈំ បន គរុកណ្ណំ ហោតិ,
អនុញ្ញាតវាសិយា ទណ្ឌា ធន្តំ មុជ្ជិបណ្ណំ កត្តរយដ្ឋិ ឧបាហនា អរណិសហិតំ
ធម្មករណោ ចាទគ្គណ្ឌានកតោ អនតិវត្តំ អាមលកតុម្ពំ អាមលកយដោ
លាពុកតុម្ពំ លាពុកយដោ វិសាណាតុម្ពន្តិ សត្តមេតំ ភាជនីយំ, តតោ បរំ
គរុកណ្ណំ។

ហត្ថិទន្លោ វា យំ កិញ្ចំ វិសាណំ វា អតច្ឆិតំ យថាគតមេវ ភាជនីយំ, តេហិ
កតមញ្ញបីឋចាទាទីសុ បុរិមសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។ តច្ឆិតនិដ្ឋិតោបិ
ហិដ្ឋុករណ្ណាកោ អញ្ញនិករណ្ណាកោ គណ្ហិកាវិជោ អញ្ញនិ អញ្ញនិសលាកា
ឧទកបុញ្ញនីតិ ឥទំ សត្តំ ភាជនីយមេវ។

មត្តិកាកណ្ណោ សត្តំ មនុស្សានំ ឧបភោគបរិភោគំ
យដបិឋរាទិកុលាលភាជនំ, បត្តកជាហំ អដ្ឋារកជាហំ ដូមទានកំ
ទីបរុក្ខកោ ទីបកបល្លិកា ចយនិដ្ឋកា ធននិដ្ឋកា ធុបិកាតិ សត្តំ គរុកណ្ណំ,
ឯតេសុ បន វុត្តនយេសុ គរុកណ្ណេសុ យំ កិញ្ចំ វេជ្ជអាទី អត្ថនោ អត្ថាយ
គណ្ហាន្តេន សមកំ វា អតិរកំ វា ជាតិកម្ពំ កត្វា គហោតព្ពំ។
ចាទគ្គណ្ឌានកតោ អនតិវត្តប្បមាលោ បន យដកោ បត្តោ ថាលកំ
កញ្ចនកោ កុណ្ហិកាតិ ឥទមេត្ត ភាជនីយំ, យថា ច មត្តិកាកណ្ណោ ឯវំ
លោហកណ្ណោបិ កុណ្ហិកា ភាជនីយកោដ្ឋាសមេវ ភជតិ។ ឥតិ យំ ភាជនីយំ

វិស្សន្ទ្រជ័យម្យី តំ ឯវំ វិស្សន្ទ្រជ័យវេកង្គិយសង្ខាតំ អញ្ចំ បរិក្ខារំ ទត្វា ជ័យន្តស្ស
ទុក្ខដំ, ឥតរំ បន ធាតុមេវ ន វដ្តតិ។ ឥស្សរវតាយ ទេន្ទ្រា ធុល្លច្ចយំ អាបដ្ឋតិ,
យេយ្យចិត្តន គណ្ណាឆ្នោ ភណ្ណំ អគ្សាបេត្វា កាវេតញ្ចោ។ យថា ច អញ្ចំ បរិក្ខារំ
ទត្វា ជ័យន្តស្ស ទុក្ខដំ, តថា សង្ខេបន អសម្មតស្ស ចីវរំ វា អញ្ចំ វា បរិក្ខារំ ទត្វា
ជ័យន្តស្ស ទុក្ខដមេវ, អនុបសម្បន្នេ សព្ពត្ថ តិកទុក្ខដំ។ បកតិយា បន
ធម្មាទិវសេន (ចាចិ. ៤៨៨) ករោន្តំ ទិស្វា “កោ អត្ថោ តស្ស ទិន្នេន, លទ្ធាចិ
វិនិច្ឆាតេស្សតិ, ន សម្មា ឧបនេស្សតី” តិ ជ័យន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។
ឧបសម្បន្នតា, ធម្មេន លទ្ធសម្មតិតា, សង្ខេបន សទ្ធិវិកប្បនុបគចីវរធានំ, បច្ឆា
ជ័យិតុកាមតាយ ជ័យនាតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
អទិន្នាធានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ទុត្តលសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១២. បរិណាមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធានសមេ សព្ពំ តីសកកណ្ណោ បរិណាមនសិក្ខាបទេ វុត្តនយមេវ។
អយមេវ ហិរិសេសោ, តត្ថ អត្ថនោ បរិណាមិតត្តា និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, ឥធម៌
បុគ្គលស្ស បរិណាមិតត្តា សុទ្ធិកចាចិត្តិយន្តិ។

បរិណាមនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

សហធម្មិកវគ្គោ អដ្ឋមោ។

៩. វតនវគ្គោ

១. អន្តេបុរសិក្ខាបទវណ្ណានា

រតនវគ្គស្ស បឋមេ ខត្តិយស្សាតិ ខត្តិយជាតិកស្ស, មុទ្ធាភិសិទ្ធស្សាតិ
ខត្តិយាភិសេកេន មុទ្ធនិ អភិសិទ្ធស្ស។ អនិក្ខន្តោ រាជា ឥតោតិ អនិក្ខន្តរាជកំ,
តស្មី អនិក្ខន្តរាជកេ, សយនិយរេតិ អត្តោ។ រតនំ វុច្ចតិ មហេសី, និគ្គតន្តិ
និក្ខន្តំ, អនិក្ខតំ រតនំ ឥតោតិ អនិក្ខតរតនកំ, តស្មី អនិក្ខតរតនកេ,
សយនិយរេតិ អត្តោ។ ឥន្ទឡីលំ អតិក្កមេយ្យាតិ ឯត្ថ អត្តនោ អាគតការំ
អជាធាបេត្វា សយនិយរស្ស ឧម្មារំ បឋមំ ចាធំ អតិក្កមេន្តស្ស ទុក្កដំ, ទុតិយំ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ អានន្តំ អារត្ត រញ្ជោ អន្តេបុរេប្បវិសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ, តិកកចាចិត្តិយំ, បដិសំវិទិតេ
អប្បដិសំវិទិតសញ្ញានោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ បដិសំវិទិតសញ្ញាស្ស, ន
ខត្តិយស្ស វា, ន ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិទ្ធស្ស វា, ឧភោសុ វា, ឧភិទ្ធី វា
អញ្ញតរស្មី និក្ខន្តេ សយនិយរំ បរិសន្តស្ស, អសយនិយរេ, ឧម្មត្ថកាធិនេព្វា
អនាបត្តិ។ ខត្តិយតា, អភិសិទ្ធិតា, ឧភិទ្ធីម្យិ សយនិយរតោ អនិក្ខន្តតា,
អប្បដិសំវិទិតតា, ឥន្ទឡីលាតិក្កមោតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមកមិនសទិសានិ, ឥធំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អន្តេបុរសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. រតនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ រតនន្តិ មុត្តាទិទសវិធំ។ រតនសម្មតន្តិ យំកិញ្ចិ មនុស្សានំ
ឧបភោគបរិភោគំ។ អដ្ឋារាមេ វាតិ បរិក្ខិត្តស្ស អន្តោបដិក្ខេបេ អបរិក្ខិត្តស្ស
ទ្វិន្នំ លេខុចាតានំ អន្តោ។ អដ្ឋារសេតិ បរិក្ខិត្តស្ស អន្តោបដិក្ខេបេ,
អបរិក្ខិត្តស្ស មុសលចាតព្ពន្ធរេ។ អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ - ជាតរូបរជតំ

អត្ថនោ អត្ថាយ ឧគ្គណ្ហាន្តស្ស វា ឧគ្គណ្ហាបេន្តស្ស វា និស្សន្ទិយំ ចាចិត្តិយំ។
សង្ឃកណាបុគ្គលចេតិយនវកម្មានំ អត្ថាយ ឧក្កដំ, អវសេសេ មុត្តាធិរតនេ
សព្វេសម្បិ អត្ថាយ ឧក្កដមេវ។ កប្បិយវត្ថុំ វា អកប្បិយវត្ថុំ វា អន្តមសោ
មាតុសន្តកម្បិ កណ្ហាការិកសីសេន បដិសាមេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ, តាធិសំ បន
អត្ថនោ សន្តកំ កត្វា បដិសាមេតុំ វដ្តតិ។ “ឥទំ បដិសាមេថា” តិ វុត្ថេ បន “ន
វដ្តតិ” តិ បដិក្ខិបិតតំ។ សចេ កុបិតា ចាតេត្វា កច្ឆន្តិ, បលិពោធា នាម ហោតិ,
បដិសាមេតតំ។ វិហារេ កម្មំ ករោន្តា វឡកីអាធយោ វា រាជវល្លភា វា “យំ កិត្យិ
ឧបករណំ វា សយនភណ្ឌំ វា បដិសាមេត្វា ធម្មា” តិ វទន្តិ, ធន្តេនបិ ភយេនបិ ន
កាតព្វមេវ, គុត្តជ្ជានំ បន ធស្សេតុំ វដ្តតិ។

អដ្ឋារាមអដ្ឋាវសេសុបិ យាធិសេ ឋានេ “ភិក្ខុហិ វា សាមណេវហិ វា
គហិតំ ភវិស្សតិ” តិ អាសន្តា ឧប្បជ្ជតិ, តាធិសេយេវ ឋានេ ឧគ្គហេត្វា វា
ឧគ្គហាបេត្វា វា សញ្ញាណំ កត្វា និក្ខិបិតតំ, “យស្ស ភណ្ឌំ នដ្ឋំ, សោ
អាគច្ឆត្វ” តិ ច អាចិត្តិតតំ។ អថ យោ អាគច្ឆតិ, សោ “កីធិសំ តេ ភណ្ឌំ នដ្ឋ” តិ
បុច្ឆិតព្ពោ, សចេ សញ្ញាណេន សម្មាទេតិ, ធាតតំ។ នោ ច, ‘វិចិនាហី’ តិ
វត្ថុព្ពោ។ តម្ហា អាវាសា បក្កមន្តេន បតិរូចានំ ភិក្ខុនំ ហេត្ថ, តេសុ អសតិ
បតិរូចានំ គហបតិកានំ ហេត្ថ និក្ខិបិត្វា បក្កមិតតំ។ យោ បន នេវ បក្កមតិ,
ន សាមិកំ បស្សតិ, តេន ថាវំ សេនាសនំ វា ចេតិយំ វា ចោក្ខរណី វា
ការេតព្ពោ។ សចេ ធិយស្ស អនុនោ អច្ចយេន សាមិកោ អាគច្ឆតិ, តំ ធស្សេត្វា
‘អនុមោធាហី’ តិ វត្ថុព្ពោ។ សចេ នានុមោទតិ, “ទេហិ មេ ធន” តិ ចោទេតិ,
សមាធបេត្វា ធាតតំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតំ ភិក្ខុំ អារព្ភ រតនឧគ្គណ្ហានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “អញ្ញាត្រ
អដ្ឋារាមា វា, អដ្ឋាវសថា វា” តិ អយមេត្ថ ធុរិជា អនុបញ្ញត្តិ,

សាធារណបញ្ញត្តិ, សាលាត្រីកំ, អនុញ្ញាតដ្ឋាន អនាធិវ័យន ឧត្តហេត្វា
អនិក្ខបន្តស្ស ទុក្ខជំ។ អនុញ្ញាតដ្ឋាន គហេត្វា និក្ខបន្តស្ស, យំ ហោតិ
អាមាសំ រតនសម្មតំ, តំ វិស្សាសំ វា តាវកាលិកំ វា ឧត្តន្តាន្តស្ស,
បំសុក្ខលសញ្ញាយ គណ្ហតោ, ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ អនុញ្ញាតករណំ,
បរសន្តកតា, វិស្សាសគ្គាហបំសុក្ខលសញ្ញានំ អភារោ, ឧត្តហណំ វា
ឧត្តហាបនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ សញ្ញវិត្តសទិសានីតិ។

រតនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. វិកាលតាមប្បវេសនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ សន្តំភិក្ខុំ អនាបុច្ឆាតិ ឥទំ ចារិត្ត វុត្តនយមេវ។ វិកាលេតិ
មជ្ឈន្តិកាតិក្កមតោ បដ្ឋាយ អន្តោអរុណោ, ឯតស្មី អន្តរេ “វិកាលេ
តាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆាមី” តិ វា, “តាមំ បរិសិស្សាមី” តិ វា អនាបុច្ឆិត្វា អសតិ
តថាវុបេ អច្ឆាយិកេ ករណីយេ បរិក្ខិត្តស្ស តាមស្ស បរិក្ខេបំ អតិក្កមន្តស្ស,
អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ ឱក្កមន្តស្ស បឋមចាទេ ទុក្ខជំ, ទុតិយចាទេ ចាចិត្តិយំ។
សចេបិ សម្ពហុលា កេនចិ កម្មេន តាមំ បរិសន្តិ, សព្វេហិ អញ្ញមញ្ញំ
អាបុច្ឆិតត្ថំ។ “តស្មី តាមេ តំ កម្មំ ន សម្បជ្ជតី” តិ អញ្ញំ តាមំ គច្ឆន្តានំ បុន
អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេ បុន ឧស្សាហំ បដិប្បស្សម្ពត្វា វិហារំ គច្ឆន្តា អន្តរា
អញ្ញំ តាមំ បរិសិតុកាមា ហោន្តិ, អាបុច្ឆិតត្ថមេវ។ កុលយរេ វា
អាសនសាលាយំ វា ភត្តកិច្ចំ កត្វា តេលភិក្ខាយ វា សប្បិភិក្ខាយ វា
ចរិតុកាមេន សចេ បស្សេ ភិក្ខុ អត្ថិ, អាបុច្ឆិតត្ថោ, អសន្តេ ‘នត្ថិ’ តិ គន្តត្ថំ។ វីថី
ឱតិវត្វា បុន ភិក្ខុំ ទិស្វាបិ អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ យោ បុន តាមមជ្ឈេន មគ្គោ
ហោតិ, សចេ តេន គច្ឆន្តស្ស “តេលាធិនំ អត្ថាយ ចរិស្សាមី” តិ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ,

បស្ស័កិក្ខុំ ធិស្វា អាបុច្ឆិតតំ។ មគ្គា អនោក្កម្ម ចរន្តស្ស បន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ,
ធិក្កមន្តស្ស វុត្តនយេនេវ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ អារព្ភវិកាលេ កាមប្បវេសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “សន្តំ
កិក្ខុំ”ន្តិ ច “អនាបុច្ឆា”តិ ច “អញ្ញាត្រ តថាវុចា អច្ចាយិកា ករណីយា”តិ ច
ឥមា បនេត្ថ តិស្សោ អនុបញ្ញត្តិយោ, អសាធារណាបញ្ញត្តិ, អនាណាត្តិកំ,
តិកចាចិត្តិយំ, កាលេ វិកាលសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។
កាលសញ្ញិនោ បន, យោ ច អច្ចាយិកេ វា ករណីយេ, សន្តំ វា អាបុច្ឆិត្វា, អសន្តំ
វា អនាបុច្ឆិត្វា បរិសតិ, អន្តរាមកិក្ខុនុបស្សយតិ ត្ថិយសេយ្យបដិក្កមនេសុ វា
អញ្ញាតវំ គច្ឆតិ, តស្ស, កាមេន មគ្គោ ហោតិ, តេន គច្ឆតោ, អាបទាសុ,
ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សន្តំកិក្ខុំ អនាបុច្ឆតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ,
វិកាលេ កាមប្បវេសនន្តិ ឥមា បនេត្ថ តិណី អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
កថិនសធិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

វិកាលកាមប្បវេសនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. សូចិយរសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ភេទនមេវ ភេទនកំ, តំ អស្ស អត្ថិតិ ភេទនកំ។ តស្មា ឯវុបេ
សូចិយេវ ករណាការាបនេសុ ទុក្កដំ, បដិលាភេន បន តំ ភិក្ខុត្វា ចាចិត្តិយំ
នេសេតតំ។

សក្កេសុ សម្ពហុលេ កិក្ខុ អារព្ភ ពហុសូចិយរសិក្ខាបទវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាធារណាបញ្ញត្តិ, សាណាត្តិកំ, អត្តនាវិប្បកតំ អត្តនា វា, បរេហិ វា, បរេហិ
វិប្បកតម្មិ អត្តនា វា, បរេហិ វា បរិយោសាបេត្វាលភន្តស្ស ចតុក្កចាចិត្តិយំ។
អញ្ញាស្សត្ថាយ ករណាការាបនេសុ, អញ្ញេន កតំ បដិលភិត្វា បរិភុញ្ញនេ

ទុក្ខដំ។ កណ្តៀក អរណីកេវិជេ អញ្ញនិយា អញ្ញនិសលាកាយ វាសិជដេ
ឧទកបុញ្ញនិយាតិ ឯតេសុ យំកិញ្ចី អដ្ឋិអាទិបិ ករោន្តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច
អនាបត្តិ។ សូចិយរតា, អដ្ឋិមយាទិតា, អត្តនោ អត្តាយ ករណំ វា កាវាបេត្វា
វា បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ សញ្ញវិត្តសទិសានីតិ។

សូចិយរសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. មញ្ញបីឋសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ មញ្ញន្តិ មសារកាធិសុ អញ្ញតរំ។ បីឋម្យ្យ តាទិសមេវ, តំ បន មញ្ញោ
វិយ អតិធិយំ, អាសន្តិកោវិយ ច សមំ ចតុរស្សំ ន ហោតិ។ ឆេទនកំ
ភេទនកសទិសមេវ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្តំ អារត្ត ឧច្ឆេ មញ្ញោ សយនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, បមាណិកំ
ករោន្តស្ស, បមាណាតិក្កន្តំ លភិទ្វា និដ្ឋិត្វា យថា បមាណាមេវ ឧបរិ ទិស្សតិ,
ឯវំ និខណិទ្វា វា, ឧត្តានំ វា កត្វា, អដ្ឋកំ វា ពន្ធិទ្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស,
ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ បមាណាតិក្កន្តមញ្ញបីឋតា, អត្តនោ អត្តាយ
ករណំ វា កាវាបេត្វា វា បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សេសំ សត្តំ
សូចិយរសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

មញ្ញបីឋសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. តូលោនទូសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆដ្ឋេ តូលំ ឱនទូមេត្តាតិ តូលោនទុំ, ចិមិលិកំ បត្តិវិទ្វា តូលំ បក្ខិបិទ្វា ឧបរិ
ចិមិលិកាយ ឱនទូន្តិវុត្តំ ហោតិ។ ឧទ្ទាលនកំ ភេទនកសទិសមេវ។

សាវត្ថុយំ ធម្មគ្គិយេ អារព្វ តូលោនទូការាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អាឃោគេ
កាយពន្លេន អំសពន្លេកេ បត្តត្ថវិកាយ បរិស្សារនេ ពិម្ពោហនេ, អញ្ញេន កតំ
តូលោនទ្ធិំ បដិលភិក្ខា ឧទ្ធាលេត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។
ពិម្ពោហនញ្ចេត្ថ សីសប្បមាណាមេវ វដ្តតិ, សីសប្បមាណំ នាម យស្ស
វិត្តារតោ ភីសុ កោណេសុ ទ្ធិន្នំ អន្តរំ វិទតិ ចតុវដ្តលំ ហោតិ, មជ្ឈេ មុដ្ឋវតនំ,
ធិយតោ ធិយឡវតនំ វា ទ្វិវតនំ វា។ តូលោនទូមញ្ចបីបតា, អត្ថនោ អត្ថាយ
ករណំ វា កាវាបេត្វា វា បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សេសំ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

តូលោនទូសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ និសីទនន្តិ សន្តតសទិសំ សន្តវិត្វា ឯកស្មី អន្តេ
សុភតវិទតិប្បមាណំ ទ្វីសុ ហានេសុ ជាលេត្វា កតាហិ ភីហិ ទសាហិ យុត្តស្ស
បរិក្ការស្សេតំ នាមំ។

សាវត្ថុយំ ធម្មគ្គិយេ អារព្វ អប្បមាណិកានិ និសីទនានិ ធារណាវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “ទសាវិទតិ” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណាបញ្ញត្តិ, បមាណិកំ
វា ឧនកំ វា ករោន្តស្ស, អញ្ញេន កតំ បមាណាភិក្កន្ធិ បដិលភិក្ខា ជិដ្ឋិតា
បរិភុញ្ញន្តស្ស, វិតានាធិសុ យំ កិញ្ចិ ករោន្តស្ស, ឧម្មត្តកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។
និសីទនស្ស បមាណាភិក្កន្តតា, អត្ថនោ អត្ថាយ ករណំ វា កាវាបេត្វា វា
បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សេសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. កណ្តាប់ប្បដិច្ចាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ កណ្តាប់ប្បដិច្ចាធិន្តិ អធានាភិឧត្តជាណាមណ្ឌលំ
កណ្តាប់ប្បដិច្ច កអស្សវដ្ឋល្អកច្ឆាពាធានំ បដិច្ចាធនតំ អនុញ្ញាតំ បីវរំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ អារត្ត អប្បមាណិកាយោ កណ្តាប់ប្បដិច្ចាធិកាយោ
ធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សេសំ និសីទនេ វុត្តនយេនេវ
វេទិតព្ពន្ធា។

កណ្តាប់ប្បដិច្ចាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. វស្សិកសាធិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ អារត្ត អប្បមាណិកាយោ វស្សិកសាធិកាយោ
ធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ត យំ វត្តព្ពំ, តំ និសីទនេ វុត្តនយមេវាតិ។

វស្សិកសាធិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. នន្ទសិក្ខាបទវណ្ណានា

នសមេ សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ នន្ទំ អារត្ត សុគតបីវប្បមាណំ បីវរំ
ធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សេសំ និសីទនេ វុត្តនយមេវាតិ។

នន្ទសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

រតនវគ្គោ នវមោ។

កម្ពុជវិភរណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណានាយ

សុទ្ធជាចិត្តិយវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចាដិទេសនីយកណ្ណោ

១. បឋមចាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចាដិទេសនីយេសុ បឋមេ អន្តរយំ បរិដ្ឋាយាតិ វចនតោ សចេ តស្ស អន្តរាមាធិសុ វេទាបិ ទទមាធាយ ហត្ថតោ សយំ រិយាប្បហសិដ្ឋាជកយរាជំ អញ្ញាតវស្មី ឋិតាបិ គណ្ណាតិ, ទោសោ នត្ថិ។ តស្ស បន រិយាធិសុ វេទា ទទមាធាយ, រិយាធិសុ វា, អន្តរាមាធិសុ វា វេទាបិ យំ កិញ្ចិ អាមិសំ អដ្ឋោហារណាត្ថាយ គណ្ណាតោ បដិគ្គហណេ ទុក្ខដំ, អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាដិទេសនីយំ។ តស្ស ទេសេតញ្ញាការោ ការយ្ហំ អាវុសោតិអាធិនា នយេន សិក្ខាបទេ ទស្សិតោយេវ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុំ អារត្ត អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា អន្តរយំ បរិដ្ឋាយ ហត្ថតោ អាមិសំ បដិគ្គហណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អសាធារណាបញ្ញត្តិ, អនាណាត្ថកំ, យថា ចេតំ, តថា សេសានិបិ, តិកចាដិទេសនីយំ, យាមកាលិកាធិសុ បដិគ្គហណេបិ អដ្ឋោហារណេបិ ទុក្ខដំ, ឯកតោឧបសម្មន្ទាយ យាវកាលិកេបិ តថេវ, ញាតិកាយ អញ្ញាតិកសញ្ញាវេមតិកានម្មិ ឯសេវ នយោ។ ញាតិកសញ្ញានោ បន, ញាតិកាយ វា ទាបេន្តិយា, ឧបនិក្ខិបិត្វា វា ទទមាធាយ, យា ច អន្តរាមាភិក្ខុនុបស្សយតិត្ថិយសេយ្យបដិក្កមនេសុ វេទា គាមតោ ពហិ និហរិត្វា, យាមកាលិកាធិនិ វា “សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ញា”តិ ទេតិ, តស្ស, សិក្ខាមនសាមណោវនញ្ច ហត្ថតោ គហេត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស, ឧម្មត្ថកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ បរិបុណ្ណបសម្មន្ទតា, អញ្ញាតិកតា, អន្តរយេ ឋិតាយ ហត្ថតោ

សហគ្រាស បដិគ្គហណ្ឌំ, យាវកាលិកតា, អដ្ឋោហរណាន្តិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច
អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ ឯឡុកលោមសទិសានីតិ។

បឋមចាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ទុតិយចាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឥធសូបន្តិអាទិ វោសាសនាការទស្សនំ។ អបសក្ក តាវ
ភគិនីតិអាទិ អបសាទេតញ្ញាការទស្សនំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - ឯកេនាបិ
ភិក្ខុនា អនបសាទិតេ អដ្ឋោហរណាត្ថាយ អាមិសំ គណ្ណាន្តានំ បដិគ្គហណោ
ទុក្ខដំ, អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាដិទេសនីយន្តិ។

រាជគហោ ធម្មគ្គិយេ អារត្ត ភិក្ខុនិយា វោសាសនិយា ននិវារណាវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, តិកចាដិទេសនីយំ, ឯកតោឧបសម្បជ្ជាយ វោសាសនិយា
ននិវារេន្តស្ស ទុក្ខដំ, តថា អនុបសម្បជ្ជាយ ឧបសម្បជ្ជសញ្ញានោ វេមតិកស្ស
ច។ អនុបសម្បជ្ជសញ្ញានោ, បន យោ ច អត្ថនោ វា ភត្តំ ទាបេន្តិយា, អញ្ជោសំ វា
ភត្តំ ទេន្តិយា, យំ វា ន ទិន្នំ, តំ ទាបេន្តិយា, យត្ថ វា ន ទិន្នំ, តត្ថ, សញ្ជោសំ វា សមកំ
ទាបេន្តិយា, សិក្ខមាធាយ វា សាមណេរិយា វា វោសាសនិយា បដិគ្គហេត្វា
ភុញ្ញតិ, តស្ស, បញ្ច ភោជនានិ បេចត្វា សត្តត្ថ, ឧម្មត្ថកាទិនញ្ច អនាបត្តិ។
បរិបុណ្ណបសម្បជ្ជតា, បញ្ចភោជនតា, អន្តរយរេ អនុញ្ញាតបការតោ អញ្ញថា
វោសាសនា, អនិវារណា, អដ្ឋោហរណាន្តិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាទិនិ កថិនសទិសានីតិ។

ទុតិយចាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. តតិយចាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ សេក្ខសម្មតានីតិ លទ្ធសេក្ខសម្មតិកានិ។ បុព្វេ អនិមន្តិតោតិ
យរូបចារោក្ខមនតោ បឋមតវំ ឧបចារំ អនោក្ខមន្តេយេវ បុព្វេ អនិមន្តិតោ។
អគិលានោ នាម យោ សក្កោតិ បិណ្ណាយ ចរិតុំ។ ចាដិទេសនីយន្តិ យរូបចារំ
ឌុក្កមិត្វា អាមិសំ គណ្ណាន្តស្ស បដិគ្គហណោ តាវ ទុក្កដំ, តំ គហេត្វា យត្ថកត្ថបិ
ភុញ្ញន្តស្ស អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាដិទេសនីយន្តិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារត្ត ន មត្តំ ជានិត្វា បដិគ្គហណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
“បុព្វេ អនិមន្តិតោ, អគិលានោ”តិ ឥមា បនេត្ថ ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ,
តិកចាដិទេសនីយំ, យាមកាលិកាធិសុ បដិគ្គហណោបិ អដ្ឋោហារេបិ ទុក្កដំ,
តថា អសេក្ខសម្មតេ សេក្ខសម្មតសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស ច។
អសេក្ខសម្មតសញ្ញិនោ, បន យោ ច បុព្វេ និមន្តិតោ វា គិលានោ វា អញ្ញស្ស វា
តេសំ យវេ បញ្ញត្តំ ភិក្ខុំ គណ្ណាតិ, យស្ស ច យវតោ និហរិត្វា,
អាសនសាលាធិសុ វា ភិក្ខុំ អទិស្វា បឋមំយេវ និហរិត្វា, ធារមូលេ វា ឋបិតំ
ទេន្តិ, តស្ស តំ ភុញ្ញន្តស្ស, និច្ចភត្តកេ, សលាកភត្ត, បក្ខិកេ, ឧចោសបិកេ,
ចាដិបទិកេ, យាមកាលិកាធិ “សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ញា”តិ ទិន្នំ បរិភុញ្ញន្តស្ស,
ឧម្ពត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សេក្ខសម្មតតា, បុព្វេ អនិមន្តិតតា, អគិលានតា,
យរូបចារោក្ខមនំ, ឋបេត្វា និច្ចភត្តកាធិនិ អញ្ញំ អាមិសំ គហេត្វា ភុញ្ញន្តិ
ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ឯឡិកលោមសទិសានីតិ។

តតិយចាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. ចតុត្ថចាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ យានិ ខោ បន តានិ អារញ្ញកានីតិអាទិ ចីវរវិប្បវាសសិក្ខាបទេ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ បុព្វេ អប្បជិសិវិទិតន្តិ ឯត្ថ យំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា

គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា អារាមំ វា អារាមូបចារំ វា បរិសិទ្ធា “ឥត្តន្នាមស្ស,
ភន្តេ, កុលស្ស ខាធនីយំ វា ភោជនីយំ វា អាហារិយស្សតី”តិ (ចា.ចិ. ៥៧៣)
អាហេចិតំ, តំ បច្ឆាយថាអាហេចិតមេវ វា អាហារិយតុ, តស្ស បរិវារំ កត្វា អញ្ញំ
វា តេន សទ្ធិ ពហុកម្មិ, “ឥត្តន្នាមំ កុលំ បដិសំវិទិតំ កត្វា ខាធនីយំ វា
ភោជនីយំ វា គហេត្វា គច្ឆតី”តិ សុត្វា អញ្ញានិ វា កុលានិ តេហិ សទ្ធិ អាហារន្តុ,
តំ សព្វំ បដិសំវិទិតំ នាម។ យំ បន ឯវំ អនាហេចិតំ អនាហជញ្ច, តំ
អប្បដិសំវិទិតំ នាម។ អគិលានោ នាម យោ សក្កោតិ បិណ្ឌាយ គន្ធា។
ចាជិទេសនីយន្តិ ឯវុបំ អន្តមសោ អារាមមជ្ឈេន គច្ឆន្តេហិ អទ្ធិកេហិ ទិន្នម្បិ
អារាមេ វា អារាមូបចារេ វា បដិគ្គហេត្វា អដ្ឋោហារន្តស្ស បដិគ្គហណោ ទុក្កដំ,
អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាជិទេសនីយន្តិ។

សក្កេសុ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ អារព្ភ អារាមេ ចោរេ បដិវសន្តេ អនាហេចនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “អគិលានោ”តិ អយមេត្ថ ឯកា អនុបញ្ញត្តិ, តិកចាជិទេសនីយំ,
យាមកាលិកាធិសុ អាហារត្ថាយ បដិគ្គហណោបិ អដ្ឋោហារេបិ ទុក្កដមេវ,
តថា បដិសំវិទិតេ អប្បដិសំវិទិតសញ្ញានោ វេមតិកស្ស ច,
បដិសំវិទិតសញ្ញានោ, បន គិលានស្ស, យោ ច បដិសំវិទិតំ កត្វា អាហាជំ វា
គិលានាវសេសកំ វា ពហារាមេ វា បដិគ្គហិតំ, តត្ថជាតកមេវ វា មូលជលាធិ,
យាមកាលិកាធិសុ វា យំកិញ្ចិ “សតិ បច្ឆយេ បរិភុញ្ញា”តិ លទ្ធិំ បរិភុញ្ញន្តស្ស,
ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ យថាវុត្តអារញ្ញកសេនាសនតា, យាវកាលិកស្ស
អតត្ថជាតកតា, អគិលានតា, អគិលានាវសេសកតា, អប្បដិសំវិទិតតា,
អដ្ឋោហារេ បដិគ្គហណំ, អដ្ឋោហារណាត្ថិ ឥមាទេត្ថ សត្ត អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
កថិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ចតុត្ថចាជិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

កង្ខារវិកលចរណីយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ចាជិទេសនីយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សេខិយកណ្ណោ

១. បរិមណ្ឌលសិក្ខាបទវណ្ណនា

សេខិយេសុ បឋមេ បរិមណ្ឌលន្តិ សមន្តតោ មណ្ឌលំ។ សិក្ខា ករណីយាតិ “ឃុំ និវាសេស្សម” តិ អារាមេបិ អន្តរយវេបិ សព្ពត្ថ សិក្ខា កាតញ្ចា, ឯត្ថ ច យស្មា វត្តក្នុងកេ វុត្តវត្តានិបិ សិក្ខិតព្ពត្តា សេខិយានេវ ហោន្តិ, តស្មា ចារាជិកាជីសុ វិយ បរិច្ឆេទោ ន កតោ។ ចារិត្តវិនយទស្សនត្ថញ្ច “យោ បន ភិក្ខុ ឱលម្ពេន្តោ និវាសេយ្យ, ទុក្ខជ” ន្តិ ឃុំ អាបត្តិទាមេន អវត្ថា “សិក្ខា ករណីយា” តិ ឃុំ សព្ពសិក្ខាបទេសុ ចាឡិ អាហេបិតា, បទភាជនេ (ចាជិ. ៥៧៦) បន “អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ វុត្តត្តា សព្ពត្ថ អនាទិយករណេ ទុក្ខជំ វេទិតព្ពំ។

ឥទានិ បរិមណ្ឌលន្តិ ឯត្ថ នាភិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេត្វា ជាណុមណ្ឌលស្ស ហោជ្ជា ជង្សជ្ជិកតោ បដ្ឋាយ អដ្ឋង្គលមត្តំ និវាសនំ ឱតាវេត្វា និវាសេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវត្តំ នាម ហោតិ, ឃុំ អនិវាសេត្វា អនាទិយេន បុរតោ វា បច្ឆតោ វា ឱលម្ពេត្វា និវាសេន្តស្ស ទុក្ខជំ។ ន កេវលញ្ច តស្សេវ, យេ ចញ្ញោ “តេន ខោ បន សមយេន ធព្ពគ្គិយា គិហិនិវត្តំ និវាសេន្តិ, ហត្ថិសោណ្ឌកំ មច្ឆវាលកំ ចតុក្កណ្ឌកំ តាលវណ្ណកំ សតវលីកំ និវាសេន្តិ, សំវល្លិយំ និវាសេន្តិ” តិ ខន្ធកេ (ចូឡវ. ២៨០) និវាសនទោសា វុត្តា, តថា និវាសេន្តស្សបិ ទុក្ខជមេវ។

តត្ថ ហត្ថិសោណ្ឌកំ នាម នាភិមូលតោ ហត្ថិសោណ្ឌសណ្ឋានំ ឱលម្ពកំ កត្វា និវត្តំ ចោឡិ កត្តិនំ និវាសនំ វិយ។ មច្ឆវាលកំ នាម ឯកតោទសន្តំ

ឯកតោ ចាសន្តំ ឡើងម្តេចនឹងត្រូវ។ ចតុក្កុល្លាភកំ នាម ឧបរិ ទ្វេ, ហេដ្ឋតោ ទ្វេតិ
ឯវំ ចត្តារោ កណ្តោ ទស្សត្វា នឹងត្រូវ។ តាលវណ្ណាភកំ នាម តាលវណ្ណាការេន
សាជកំ ឡើងម្តេចនឹងត្រូវ។ សតវលីភកំ នាម ជ័យសាជកំ អនេកក្ខត្តំ ឡើងម្តេច
ឡើងដ្ឋកំ ករោន្តនឹងត្រូវ, វាមទក្ខិណបស្សេសុ វា នឹងត្រូវ វលីយោ ទស្សត្វា
នឹងត្រូវ។ សចេ បន ជាណុតោ បដ្ឋាយ ឯកា វា ទ្វេ វា វលីយោ បញ្ញាយន្តិ, វដ្ឋតិ។
សំវល្លិយន្តិ មល្លកម្មការាធិហិ វិយ កង្ខំ ពន្ធិត្វា នឹងត្រូវ។ ឯវំ និវាសេតុំ
គិលានស្សាបិ មគ្គប្បជីបន្នស្សាបិ ន វដ្ឋតិ។ យម្បិ មគ្គំ គប្បន្តា ឯកំ វា ទ្វេ វា
កណ្តោ ឧត្តិបិត្វា អន្តរវាសកស្ស ឧបរិ លក្ខន្តិ, អន្តោ វា ឯកំ កាសាវំ តថា
និវាសេត្វា ពហិ អបរំ និវាសេន្តិ, សព្វំ ន វដ្ឋតិ។

គិលានោ បន អន្តោកាសាវស្ស ឡើងដ្ឋកំ ទស្សត្វា អបរំ ឧបរិ និវាសេតុំ
លភតិ, អគិលានេន ទ្វេ និវាសេន្តន សគុណំ កត្វា និវាសេតញ្ញានិ។ ឥតិ ឥមំ
ខន្ធកេ បដិក្ខត្តញ្ញា ឡើងម្តេចកញ្ញា សព្វំ វិវដ្តត្វា វុត្តលក្ខណសម្បជ្ជំ និព្វិការំ
បរិមណ្ឌលំ និវាសេតព្វំ, តថា អនិវាសេត្វា យំ កិញ្ញា វិការំ ករោន្តស្ស ទុក្ខជំ។

“និទានំ បុគ្គលំ វត្ថុ”ន្តិអាទិកេ (កម្ពុជា. អដ្ឋ. បឋមចារាជិកវណ្ណានា) បន
វិនិច្ឆ័យេ សុរុសុរុការកំ កោសម្ពិយំ បញ្ញត្តំ, សាមិសេន ហេតុន
ចានិយថាលកសសិត្តកបត្តជោវនបដិសំយុត្តទ្ធយំ ភក្កេសុ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ
អារព្វ, សេសានិ សព្វានេវ សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយេ អារព្វ ឡើងម្តេច
និវាសនាធិវត្ថុស្មី បញ្ញត្តានិ។ សូចោទនិវិញ្ញត្ថិយំ ធម្មទេសនាធិសុ ច
គិលានវសេន ឯកា អនុបញ្ញត្តិ, សព្វានិ សាធារណបញ្ញត្តិយោ,
អនាណាត្តិកានិ, សព្វេសុ ទុក្ខជមេវ, អញ្ញោ អាបត្តិភេទោ នត្ថិ, វិបត្តិវិចារណា
វុត្តាយេវ, សមុដ្ឋានាធិនិ សព្វេសំ អវសានេ ទស្សយិស្សាម។ អនាបត្តិមត្តំ បន

អង្គព្រា សព្ទត្ថ វត្ថុតំ, តយិទំ វុច្ឆតិ។ ឥមស្មី តាវ សិក្ខាបទេ អសញ្ញាច្ច,
អស្សតិយា, អជាទន្តស្ស, គិលានស្ស, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។

តត្ថ អសញ្ញាតិ “អបរិមណ្ឌលំ និវាសេស្សមី”តិ វេ អសញ្ញាច្ច, អថ ខោ
“បរិមណ្ឌលំយេវ និវាសេស្សមី”តិ វិវជ្ឈិត្វា អបរិមណ្ឌលំ និវាសេន្តស្ស
អនាបត្តិ។ អស្សតិយាតិ អញ្ញាវិហិតស្សបិ តថា និវាសេន្តស្ស អនាបត្តិ។
អជាទន្តស្សតិ បរិមណ្ឌលំ និវាសេតុំ អជាទន្តស្ស អនាបត្តិ, អបិច និវាសនវត្ថុ
ឧត្តហេតុតំ។ យោ បន សុក្ខជដ្ឋោ វា ហោតិ មហាបិណ្ឌិកមំសោ វា, តស្ស
សារុប្បត្តាយ អដ្ឋង្គុលាធិកម្មិ ឱតារេត្វា និវាសេតុំ វុច្ឆតិ។ គិលានស្សតិ យស្ស
ជដ្ឋាយ វា ចាទេ វា វណោ ហោតិ, តស្ស ឧត្តិបិត្វា វា ឱតារេត្វា វា និវាសេតុំ
វុច្ឆតិ។ អាបទាស្វតិ វាឡា វា ចោរា វា អនុពន្ធន្តិ, វេវុទាសុ អាបទាសុ អនាបត្តិ។
ឧម្មត្តកាធយោ វុច្ឆនយា វេ។ អនាទិយំ, អនាបត្តិការណាភារោ,
អបរិមណ្ឌលនិវាសន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ យថា ចេត្ថ, វេ សព្ទត្ថ
បុរិមាទិទ្វេ តត្ថ តត្ថ វុច្ឆប្បដិបក្ខករណញ្ញាតិ តីណិយេវ ហោន្តិ, តស្មា ឥតោ
បរំ តានិបិ អវត្វា អនាបត្តិមត្តមេវ វត្តាមាតិ។

២. ទុតិយបរិមណ្ឌលសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ “ន, ភិក្ខុវេ, គិហិចារុតំ ចារុបិតត្ថ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨០) វេ បដិក្ខត្ថំ
គិហិចារុតំ អចារុបិត្វា ឧភោ កណ្ណោ សមំ កត្វា ចារុបនំ បរិមណ្ឌលចារុបនំ
នាម, តត្ថ យំកិញ្ចិ សេតបដចារុតំ បរិព្ពាជកចារុតំ ឯកសាជកចារុតំ
សុរាសោណ្ឌចារុតំ អន្តេបុរិកចារុតំ មហាជេដ្ឋចារុតំ កុដិប្បវេសកចារុតំ
ព្រាហ្មណចារុតំ ចាឡិការកចារុតន្តិ វេមាទិ បរិមណ្ឌលលក្ខណតោ
អញ្ញថា ចារុតំ, សព្ទមេតំ គិហិចារុតំ នាម។ តស្មា យថា សេតបជា
អឡ្ហចាលកនិគណ្ណា ចារុបន្តិ, យថា ច ឯកច្ឆេ បរិព្ពាជកា ឡវិវិត្វា ធ្វើសុ

អំសក្ខីដេសុ ចារុវណំ ឋេបេន្តិ, យថា ច ឯកសាជកា មនុស្សា និវត្តសាជកស្ស
ឯកេន អន្តេន បិដ្ឋិ ចារុបិទ្វា ឧភោ កណ្ណោ ឧភោសុ អំសក្ខីដេសុ ឋេបេន្តិ, យថា
ច សុរាសោណ្ណាទយោ សាជកេន គីរំ បរិក្ខិបិទ្វា ឧភោ អន្តេ ឧវេ វា ឌីលម្ពេន្តិ,
បិដ្ឋិយំ វា ឌិបេន្តិ, យថា ច អន្តេបុរិកាយោ អក្ខិទារកមត្ថំ ទស្សេទ្វា ឌីគុណ្ឌិតំ
ចារុបេន្តិ, យថា ច មហាជេដ្ឋា ទីយសាជកំ និវាសេទ្វា តស្សេវ ឯកេន អន្តេន
សកលសរីរំ ចារុបេន្តិ, យថា ច កស្សកា ខេត្តកុដិ បរិសន្តា សាជកំ
បលិវេបេទ្វា ឧបកច្ឆកេ បក្ខិបិទ្វា តស្សេវ ឯកេន អន្តេន សរីរំ ចារុបេន្តិ, យថា ច
ព្រាហ្មណា ឧភិទ្ធី ឧបកច្ឆកានំ អន្តេវ សាជកំ បវេសេទ្វា អំសក្ខីដេសុ
បក្ខិបេន្តិ, យថា ច ចាឡិការកោ ភិក្ខុ ឯកំសចារុបនេន ចារុតំ វាមពាហុ
វិវិទ្វា ចីរំ អំសក្ខីដេ អាហេបេតិ, ឯវំ អចារុបិទ្វា សព្វេបិ ឯតេ, អញ្ញោ ច ឯវុវេ
ចារុបននោសេ វុដ្ឋេទ្វា និព្វិការំ បរិមណ្ឌលំ ចារុបិទ្វា តថា អចារុបិទ្វា
អាហមេ វា អន្តរយវេ វា អនាទរេន យំកិញ្ចិវិការំ ករោន្តស្ស ទុក្ខជំ, អនាបត្តិ
បុរិមសទិសាយេវ, យថា ចេត្ថ, ឯវំ សព្វត្ថ។ យត្ថ បនវិសេសោ ភវិស្សតិ, តត្ថ
វក្ខាមាតិ។

៣-៤. សុប្បជិច្ឆន្នសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ សុប្បជិច្ឆន្នោតិ សុដ្ឋុ បជិច្ឆន្នោ, គណ្ឌិកំ បជិមុញ្ចិទ្វា អនុវាតន្តេន
គីរំ បជិច្ឆានេទ្វា ឧភោ កណ្ណោ សមំ កត្វា បជិសង្ឃិទ្វា យាវ មណីពន្ធី
បជិច្ឆានេទ្វា អន្តរយវេ គមិស្សមីតិ អត្ថោ, តថា អកត្វា បនជាណុំ វា ឧវំ វា
វិវិទ្វា គច្ឆន្តស្ស ទុក្ខជំ។

ចតុត្ថេ គលវាជកតោ បដ្ឋាយ សីសំ, មណីពន្ធតោ បដ្ឋាយ ហត្ថេ,
បិណ្ឌិកមំសតោ បដ្ឋាយ ចានេវិវិទ្វា សេសំ ធានេទ្វា និសិទ្ធា សុប្បជិច្ឆន្នោ
នាម ហោតិ, ឯត្ថ បន វាស្វបកតស្ស អនាបត្តិ។

៥-៦. សុស្ស័រតសិក្ខាបទវណ្ណា

បញ្ចមេ សុស្ស័រតោតិ ហត្ថំ វា ចាធំ វា អក្កិឡាបេន្តោ សុវិដ្ឋិតោតិ អត្តោ។
ធម្មេបិ ឯសេវ នយោ។

៧-៨. ឌីក្ខិត្តចក្ខុសិក្ខាបទវណ្ណា

សត្តមេ ឌីក្ខិត្តចក្ខុតិ ហេជ្ជា ឌីត្តចក្ខុ ហុត្វា បុរោ យុគមត្តំ ភូមិភាគំ
បេក្ខមាណោ, ឯកស្មី បន ហនេ ហុត្វា ហត្ថិអស្សាធិបរិស្សយាភារំ ឌីលោកេត្តុ
វដ្តតិ។ អដ្ឋមេបិ ឯសេវ នយោ។

៩-១០. ឌុក្ខិត្តកសិក្ខាបទវណ្ណា

នវមេ ឌុក្ខិត្តកាយាតិ ឌុក្ខេបន, ឥត្ថម្ពុតលក្ខណោ ករណាវចនំ, ឯកតោ
វា ឌុកតោ វា ឌុក្ខិត្តចីវរោ ហុត្វាតិ អត្តោ, អន្តោ ឥន្ទឱលតោ បដ្ឋាយ ឯវំ ន
គន្ធាត្ថំ។

ធនមេ និសិទ្ធកាលេ ធមករណំ នីហរន្តោនាបិ ចីវរំ អនុក្ខិបិត្វាវ
នីហរិតត្ថំ, វាសូបកតស្ស បន អនាបត្តិ។

១១-១២. ឌុដ្ឋគ្សិកសិក្ខាបទវណ្ណា

ឯកាធនមេ ឌុដ្ឋគ្សិកាយាតិ មហាហសិតំ ហសន្តោតិ អត្តោ។ ឥធាបិ ហិ
ឥត្ថម្ពុតលក្ខណោយេវ ករណាវចនំ។

ធាធនមេបិ ឯសេវ នយោ។ ឌុកយត្ថ ហសនីយស្មី វត្ថុស្មី មិហិតមត្តំ
ករោន្តស្ស អនាបត្តិ។

១៣-១៤. ឧប្បសម្ព័ន្ធសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេវសមេ អប្បសន្នោតិ ន ឧប្បសម្ព័ន្ធមហាសន្នោ ហុត្វា។ ចុទ្ធសមេបិ ឯសេវ
នយោ។ អយំ បនេត្ត អប្បសម្ព័ន្ធតាបវិច្ឆេទោ - សចេ ទ្វាទសហត្ថេ គេហោ អាទិម្ហិ
សង្ឃត្ថេរោ, មជ្ឈេ ទុតិយត្ថេរោ, អន្តេ តតិយត្ថេរោតិ ឯវំ និសិន្នេសុ យំ
សង្ឃត្ថេរោ ទុតិយត្ថេរេន សទ្ធិំ មន្តេតិ, ទុតិយត្ថេរោ ច តស្ស វសទ្ធិំ សុណាតិ,
កថញ្ចា វវត្ថុបេតិ។ តតិយត្ថេរោ បន សទ្ធិមេវ សុណាតិ, កថំ ន វវត្ថុបេតិ,
ឯត្តាវតា អប្បសន្នោ ហោតិ។ សចេ បន តតិយត្ថេរោ កថញ្ចា វវត្ថុបេតិ,
មហាសន្នោ នាម ហោតិ។

១៥...២០. កាយប្បចាលកាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេតោ បរេសុ ធនុ កាយប្បចាលកន្តិ កាយំ ចាលេត្វា ចាលេត្វា, ឯស
នយោ សព្ពត្ថុ។ តស្មា កាយាធិនិ បគ្គហេត្វា និច្ចលានិ ឧដុកានិ វេបេត្វា
គន្តព្ពញ្ចេវ និសីទិតព្ពញ្ច, និសីទនប្បជិសំយុត្តេសុ តីសុ វាសូបកតស្ស
អនាបត្តិ។

២១-២២. ឧម្ពកតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯកេវីសទ្វារីសេសុ ឧម្ពកតោតិ កជិយំ ហត្ថំ វេបេត្វា កតខម្ពោ។

២៣-២៤. ឧត្ថុណ្ណិតសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេវីសចតុរីសេសុ ឧត្ថុណ្ណិតោតិ សសីសំ ចារុតោ។

២៥. ឧក្កជិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ជីរឿងសេ ឧក្ខត្តិកា វុច្ឆតិ បណ្ឌិយោ ឧក្ខតិបិទ្វា អគ្គចាទេហោ, អគ្គចាទេ វា
ឧក្ខតិបិទ្វា បណ្ឌិបិយោ ភូមិយំ ផុសន្តស្ស គមនំ, ករណាវចនំ បនេត្ត
វុត្តលក្ខណាមេវ។

២៦. បល្លត្តិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆត្ថិសេ ន បល្លត្តិកាយាតិ ហត្ថបល្លត្តិកាយ វា ទុស្សបល្លត្តិកាយ វា ន
និសីទិតព្ពំ។ អនាទរេន និសីទន្តស្ស ទុក្ខជំ, វាស្វបគតស្ស បន ឥធាបិ បុរិមេសុ
ច ទ្វារីសចតុរីសេសុ អនាបត្តិ។

ឆត្ថិសតិសារុប្បសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២៧. សក្កច្ចបដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណានា

កោជនប្បជិសំយុត្តេសុ បឋមេ សក្កច្ចន្តិ សតី ឧបជ្ជាបេត្វា។

២៨. បត្តសញ្ញិបដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ បត្តេ សញ្ញា បត្តសញ្ញា, សា អស្ស អត្ថីតិ បត្តសញ្ញិ, អត្តនោ
ភាជនេ ឧបនិពទ្ធសញ្ញិ ហុត្វាតិ អត្តោ។

២៩. សមស្វបកបដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ សមស្វបកោ នាម យត្ថ មុគ្គមាសេហិ វា កុលត្តាទីហិ វា កតោ
ហត្ថហារិយោ សូទោ ភត្តស្ស ចតុត្ថភាគប្បមាលោកិ, តតោ ហិ អធិកំ
គណ្ណាន្តស្ស ទុក្ខជំ។ ឋបេត្វា បន សូបំ អវសេសា សញ្ញាបិ
សូបេយ្យព្យញ្ញនីកតិ រសរសោ នាម ហោតិ, តស្មី រសរសេ, ញាតកានំ វា
បរិវិតានំ វា អញ្ញស្សត្ថាយ វា អត្តនោ ជនេន វា ឥធ អនាបត្តិ។

៣០...២...៣២. សមតិភូតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ សមតិភូតន្តិ សមបុណ្ណំ សមភវិតំ អធិដ្ឋានុបកបត្តស្ស
អន្តោមុខវដ្តលេខំ អនតិក្កមិត្វា រចិតំ។ បិណ្ឌាចាតន្តិ យំកិញ្ចំ យាវកាលិកំ។
អនធិដ្ឋានុបកេ បន យាវកាលិកំ យាមកាលិកាធិនិ ច យត្ថកត្តចិ
ដូបិកតានិបិ វដ្តន្តិ, យំ បន ដ្ឋិសុ បត្តសុ គហេត្វា ឯកំ បូរេត្វា វិហារំ ហរតិ, យំ
វា បក្ខិបិយមាណំ បូរឧប្បក្ខណ្ឌាដលាដលាទិ ហេដ្ឋា ឡិរោហតិ,
តក្កោលវដ្តសកាធយោ វា ឧបរិ វេហេត្វា ទិយ្យន្តិ, យញ្ច បណ្ណោ វា ថាលកេ វា
បក្ខិបិក្ខា បត្តមត្តកេ វេហិតំ ហោតិ, ន តំ ដូបិកតំ នាម, តស្មា តំ សព្វំ វដ្តតិ។
ឥធម បន គិលានស្សបិ អនាបត្តិ នត្តិ, តស្មា តេនបិ សមតិភូតកោយេវ
គហេតត្តោ។ សព្វត្ថ បន បដិគ្គហេតុមេវ ន វដ្តតិ, បដិគ្គហិតំ បន
សុប្បដិគ្គហិតំ បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ បញ្ចមនដ្ឋានិ វុត្តនយានេវ។

៣៣-៣៤. សបទានសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ សបទានន្តិ តត្ថ តត្ថ ឡីដី អកត្វា អនុបដិចាជិយា។ យោ បន
អញ្ញោសំ វា ទេន្តោ, អញ្ញោភាជនេ វា អាកិរន្តោ តតោ តតោ ឡិមសតិ, តស្ស,
ឧត្តរិកដ្ឋញ្ច ឧប្បដិចាជិយា គណ្ណានុស្សបិ ឥធម អនាបត្តិ។ អដ្ឋមំ វុត្តនយមេវ។

៣៥. ដូបកតសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ដូបកតោតិ មត្តកតោ វេមជ្ឈតោតិ អត្តោ។ យោ បន បរិត្តកេ
សេសេ ឯកតោ សង្កត្តិត្វា ឡិមទ្ធិត្វា ភុញ្ញតិ, តស្សបិ អនាបត្តិ។

៣៦. ឡិទនប្បដិច្ឆាទនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនសមេ យស្ស ភត្តសាមិកា មាយាតសមយាទីសុ ព្យញ្ជនំ បដិច្ចាទេត្វា
ទេន្តិ, យោ ច នភិយ្យាកម្មតាយ បដិច្ចាទេតិ, តេសំ អនាបត្តិ, គិលានស្ស បន
អនាគតត្តា អាបត្តិយេវ។

៣៧. សូចោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯកាធនសមេ ញាតកានំ វា បវារីតានំ វា អញ្ញស្សត្ថាយ អត្តនោ ជនេនាតិ
ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ។

៣៨. ឧដ្ឋានសញ្ញាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆ្វាធនសមេ ឧដ្ឋានេ សញ្ញា ឧដ្ឋានសញ្ញា, សា អស្ស អត្ថីតិ ឧដ្ឋានសញ្ញា។
ឥធាបិ គិលានោ ន មុច្ចតិ, “ធស្សមី”តិ វា, “ធាបេស្សមី”តិ វា ឱលោកេន្តស្ស
បន, ន ឧដ្ឋានសញ្ញាស្ស ច អនាបត្តិ។

៣៩. កតាឡសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេរសមេ នាតិមហន្តន្តិ មយូរណ្ណំ អតិមហន្តំ, កុក្កជណ្ណំ អតិខុទ្ទកំ, តេសំ
វេមជ្ឈប្បមាណំ។ មូលខាទនីយាទិភេទេ បន សត្តខជ្ជកេ ជលាជលេ ច
អនាបត្តិ។

៤០. អាលោបសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចុទ្ធសមេ បរិមណ្ឌលន្តិ អធិយំ។ ឥធិ បន ខជ្ជកេជលាជលេហិ សទ្ធិ
ឧត្តរិកដ្ឋេបិ អនាបត្តិ។

៤១-៤២. អនាហជសិក្ខាបទវណ្ណានា

បន្ទូលសមេ អនាហិរិ អនាហិរិ, មុខទ្វារ អសម្បត្តិ អត្ថា។
សោធន៍សមេ សត្វបាតុន្តិ សកលំ ហត្ថំ។

៤៣. សកតធម្មសិក្ខាបទវណ្ណា

សត្វសមេ សកតធម្មនាតិ ឯត្ថ យត្ថកេន វចនំ អបរិបុណ្ណំ ហោតិ,
តត្ថកេ សតិ កថេន្តស្ស អាបត្តិ។ យោ បន ធម្មំ កថេន្តា ហិរិកាធីនិ មុខ
បក្ខិបិទ្វា កថេតិ, យត្ថកេន វចនំ អបរិបុណ្ណំ ន ហោតិ, តត្ថកេ មុខម្ហិ សតិ
វជ្ជតិ។

៤៤. បិណ្ឌុក្ខបកសិក្ខាបទវណ្ណា

អដ្ឋារសមេ បិណ្ឌុក្ខបកន្តិ បិណ្ឌំ ឧក្ខិបិទ្វា ឧក្ខិបិទ្វា, ឥធាបិ
ខដ្ឋកជលាជលេសុ អនាបត្តិ។

៤៥. កតធម្មាវច្ឆេទកសិក្ខាបទវណ្ណា

ឯក្ខនីសតិមេ កតធម្មាវច្ឆេទកន្តិ កតធម្មំ អវច្ឆិទ្ធិទ្វា អវច្ឆិទ្ធិទ្វា, ឥធា
ខដ្ឋកជលាជលេហិ សទ្ធិ ឧត្តរិកថេបិ អនាបត្តិ។

៤៦. អវគណ្ណការកសិក្ខាបទវណ្ណា

វីសតិមេ អវគណ្ណការកន្តិ មក្កដាវិយ គណ្ណា កត្វា កត្វា, ឥធា
ជលាជលមត្តកេ អនាបត្តិ។

៤៧. ហត្ថនិទ្ធុនកសិក្ខាបទវណ្ណា

ឯកវិសតិមេ ហត្ថនិទ្ធីកក្កិ ហត្ថំ និទ្ធីនិទ្ធា និទ្ធីនិទ្ធា, អនាបត្តិយំ បនេត្ត
“កចរំ ធម្មេន្តោ ហត្ថំ និទ្ធីនាតី”តិ (ចាចិ. ៦២៣) ឥទំ អធិកំ។

៤៨. សិទ្ធាវការកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆ្វារីសតិមេ សិទ្ធាវការកក្កិ សិទ្ធានិ អវកិរិទ្ធា អវកិរិទ្ធា, ឥធាបិ “កចរំ
ធម្មេន្តោ សិទ្ធានំ ធម្មយតី”តិ (ចាចិ. ៦២៣) ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ។

៤៩. ជិវ្ហានិច្ឆារកសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេវីសតិមេ ជិវ្ហានិច្ឆារកក្កិ ជិវ្ហំ និច្ឆារេទ្វា និច្ឆារេទ្វា។

៥០-៥១. ចបុចបុការកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុវីសតិមេ ចបុចបុការកក្កិ ចបុ ចប្បតិ ឯវំ សទ្ធិំ កត្វា កត្វា។
បញ្ចវីសតិមេបិ ឯសេវ នយោ។

៥២...៥៤. ហត្ថនិល្លេហាកាធិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ធម្ពីសតិមេ ហត្ថនិល្លេហាកក្កិ ហត្ថំ និល្លេហិទ្វា និល្លេហិទ្វា។ ភុញ្ញន្តេន ហិ
អង្គុលិមត្តម្យំ និល្លេហិតុំ ន វដ្ឋតិ។ យនយាគុដាលិកាចាយាសាធិកេ បន
អង្គុលិហិ គហេទ្វា អង្គុលិយោ មុខេ បវេសេទ្វា ភុញ្ញិតុំ វដ្ឋតិ,
សត្តវីសតិមេអដ្ឋវីសតិមេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា ឯកង្គុលិយាបិ បត្តោ ន
និល្លេហិតត្តោ, ឯកឌីដ្ឋាបិ ច ជិវ្ហាយ ន និល្លេហិតត្តោ, ឌីដ្ឋមសេហិ ឯវំ បន
គហេទ្វា អន្តោ បវេសេតុំ វដ្ឋតិ។

៥៥. សាមិសសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកូនតិសតិមេ ន សាមិសេនាតិ ឯតំ បដិកូលវសេន បដិក្ខត្តំ, តស្មា
 សង្ឃិកម្មិ បុគ្គលិកម្មិ គិហិសន្តកម្មិ អត្តនោ សន្តកម្មិ សង្ខេបិ សរាវកម្មិ
 ថាលកម្មិ ន គហេតព្ភមេវ, គណ្ណានុស្ស ទុក្ខជំ។ សចេ បន ហត្ថស្ស
 ឯកទេសោ អាមិសមក្ខិតោ ន ហោតិ, តេន បទេសេន គហេតុំ វដ្ឋតិ, ឥធ
 “ធាវិស្សមីតិ វា, ធាវាបេស្សមីតិ វា បដិគ្គណ្ហាតី”តិ (ចា. ៦៣០) ឥទំ
 អនាបត្តិយំ អធិកំ។

៥៦. សសិត្តកសិក្ខាបទវណ្ណានា

តិសតិមេ “ឧទ្ទវិទ្វា វា ភិទ្ធិទ្វា វា បដិគ្គហេ វា និហវិទ្វា វា ធម្មេតិ”តិ ឥទំ
 អនាបត្តិយំ អធិកំ។ តត្ថ ឧទ្ទវិទ្វា វាតិ សិត្តានិ ឧទកតោ ឧទ្ទវិទ្វា, ឯកស្មី ហ្មនេ
 រាសី កត្វា ឧទកំ ធម្មេតិ។ ភិទ្ធិទ្វា វាតិ សិត្តានិ ភិទ្ធិទ្វា ឧទកតតិកានិ កត្វា
 ធម្មេតិ។ បដិគ្គហេ វាតិ បដិគ្គហេន បដិច្ឆន្តានំ បដិគ្គហេ ធម្មេតិ។ និហវិទ្វាតិ
 ពហិ និហវិទ្វា ធម្មេតិ, ឯវំ ធម្មេនុស្ស អនាបត្តិ។

តិសភោជនប្បជិសំយុត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥៧. ធន្តចាណិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មទេសនាបដិសំយុត្តសុ បឋមេ យំ កិញ្ចិ ធន្តំ ចាណិម្ហិ អស្សាតិ
 ធន្តចាណិ។ សោ តំ ធន្តំ យត្តកត្តចិ សរីរាវយវេ ឋបេត្វាបិ យាវ ហត្ថេន ន
 មុញ្ចាតិ, តាវស្ស ធម្មំ ទេសេតុំ ន វដ្ឋតិ។ សចេ បនស្ស អញ្ញោ ធន្តំ ធាវេតិ,
 បស្សេ វា ឋិតំ ហោតិ, ហត្ថតោ អបគតមត្ថេ ធន្តចាណិ នាម ន ហោតិ, តស្ស
 ទេសេតុំ វដ្ឋតិ។ ធម្មបរិច្ឆេទោ ចេត្ត បទសោធម្មេ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ញោ។

៥៨-៥៩. ទណ្ឌចាណិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឧណ្ហោ នាម មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ចតុហត្ថប្បមាណោ,
ឧណ្ហាចារណីភារោ បនស្ស ធម្មចារណីម្ហិ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ចោ។ តតិយេ បិ
ឯសេវ នយោ។ អសី សន្នហិត្វា ឋិតោ បិ ហិ សត្តចារណីសង្កំ ន កច្ចតិ។

៦០. អារុដចារណីសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ សញ្ញាបិ ធនុរិកតិ សទ្ធិ សរិកតិយា អារុដន្តិ វេទិតញ្ចោ, តស្មា សទ្ធិ
វា សវេន ធនុំ គហេត្វា, សុទ្ធិធនុំ វា សុទ្ធិសរំ វា សជិយធនុំ វា និដ្ឋិយធនុំ វា
គហេត្វា ឋិតស្ស វា និសិទ្ធស្ស វា ធម្មំ ទេសេតុំ ន វុត្តតិ។ សចេ បនស្ស ធនុ
ខន្ធបិ បដិមុក្កំ ហោតិ, យាវ ន កណ្ហាតិ, តាវ វុត្តតិ។

៦១-៦២. ចាទុកសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ ចាទុការុទ្ធស្សាតិ ធម្មឧណ្ហាកេ អង្គុលន្តិកំ អប្បវេសេត្វា កេវលំ
អក្កន្តស្ស វា, បវេសេត្វា ឋានវសេន បដិមុក្កស្ស វា។ ធម្មេ ឯសេវ នយោ។ ឥធម
បន យ្វាយំ បណ្ឌិតពន្ធី ឌីមុញ្ចិត្វា ឋានវសេន “ឌីមុក្កោ”តិ វុត្តតិ, តស្សាបិ ន
វុត្តតិ។

៦៣. យានសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ សចេ បិ ទ្វីហិ ជនេហិ ហត្ថសង្ឃាដេន គហិតោ, សាដកេ វា ឋេបេត្វា
វំសេន វុយ្ហតិ, អយុត្តេ វា វុយ្ហាទិកេ យានេ វិសង្កិត្វា វា ឋេបិតេ ចក្កមត្តេ បិ
និសិទ្ធា ហោតិ, យានគតោត្វវ សង្កំ កច្ចតិ។ សចេ បន ទ្វេបិ ឯកយានេ
និសិទ្ធា ហោតិ, វុត្តតិ។ វិសុំ និសិទ្ធសុបិ ឧច្ឆេ យានេ និសិទ្ធនន ធម្មេ និសិទ្ធស្ស
ទេសេតុំ វុត្តតិ, សមប្បមាណោ បិ វុត្តតិ, តថា បុរិមេ និសិទ្ធន បច្ឆិមេ និសិទ្ធស្ស។
បច្ឆិមេ បន ឧច្ឆតេ វេ បិ និសិទ្ធន ទេសេតុំ ន វុត្តតិ។

៦៤. សយនកតស្សាតិ

អដ្ឋមេ សយនកតស្សាតិ អន្តមសោ កដសារកេបិ បកតិភូមិយម្បិ
និបន្នស្ស ឧច្ឆេបិ មញ្ចោ វា បីបេ វា ភូមិប្បទេសេ វា បីតេន និសិន្នេន វា ទេសេតុំ ន
វដ្ឋតិ។ សយនកតេន បន សយនកតស្ស ឧច្ឆតេ វា សមប្បមាលោ វា និបន្នេន
ទេសេតុំ វដ្ឋតិ។ និបន្នេន បន បីតស្ស វា និសិន្នស្ស វា និបន្នស្ស វា, និសិន្នេន ប
បីតស្ស វា និសិន្នស្ស វា, បីតេន បីតស្សេវ វដ្ឋតិ។

៦៥. បល្លត្តិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ បាត្តបល្លត្តិកាធិសុ យាយ កាយចិ និសិន្នស្ស ទេសេតុំ ន វដ្ឋតិ។

៦៦. វេបិតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទសមេ វេបិតសីសស្សាតិ ទុស្សវេបេន វា មោឡិអាធិហិ វា យថា កេសន្តោ
ន ទិស្សតិ, ឯវំ វេបិតសីសស្ស, តេនេវស្ស អនាបត្តិយំ “កេសន្តំវិវាបេត្វា
ទេសេតី”តិ (ចាចិ. ៦៤៣) វុត្តំ។

៦៧. ឌីគុណ្ឌិតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯកាទសមេ ឌីគុណ្ឌិតសីសស្សាតិ សសីសំ ចារុតស្ស, អនាបត្តិយំ បនេត្ត
“សីសំវិវាបេត្វា ទេសេតី”តិ (ចាចិ. ៦៤៤) អធិកំ។

៦៨. ធមាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធាទសមេ ធមាយំ និសីទិត្វាតិ ភូមិយំ និសីទិត្វា។ អាសនេតិ អន្តមសោ
វត្តម្បិ តិណានិបិ សន្តវិត្វា និសិន្នស្ស។

៦៩. និពាសនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេរសមេ ឧច្ឆរាសនេតិ អន្តមសោ ភូមិប្បទេសេបិ ឧន្ទតប្បទេសេ
និសិន្នស្ស។

៧០. បិទសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចុទ្ធសមេ ន បិទោ និសិន្នស្សាតិ សចេ ថេរស្ស ឧបជ្ជានំ គន្ធា បិទំ ធមារំ
អាសនេ និសិន្នោ មហាថេរោ បញ្ចំ បុច្ឆតិ, ន កថេតព្វំ។ ការវេន បនថេរំ
“ឧដ្ឋហិត្វា បុច្ឆា”តិ វត្ថុំ ន សក្កា, តស្មា “បស្សេ បិទស្ស ភិក្ខុនោ កថេស្សមី”តិ
កថេតុំ វដ្ដតិ។

៧១. បច្ឆតោគមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បន្ទរសមេ សចេ បុរតោ គច្ឆតោ បញ្ចំ បុច្ឆតិ, តស្ស តំ អកថេត្វា
“បច្ឆិមស្ស ភិក្ខុនោ កថេស្សមី”តិ កថេតព្វំ។ សទ្ធិ ឧគ្គហិតធម្មំ បន
សជ្ឈាយិតុំ, សមធុរេន វា គច្ឆន្តស្ស កថេតុំ វដ្ដតិ។

៧២. ឧប្បថេនកមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

សោឡសមេ ន ឧប្បថេនាតិ ឯត្ថ សចេ ទ្វេបិ សកជមគ្គស្មី
ឯកេកចក្កបថេន វា ឧប្បថេន វា សមធុរំ គច្ឆន្តិ, វដ្ដតិ។

៧៣. បិទោធុរាសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តរសមេ “អសញ្ញា”តិ អនាបត្តិយំ សចេ បដិច្ចន្ទជ្ជានំ គច្ឆន្តស្ស
សហសា ធុរាវោ វា បស្សវោ វា និក្ខមតិ, អសញ្ញា កតោ នាម ហោតិ។

៧៤. ហរិតេឧទ្ធារសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋារសមេ យម្បិ ជីវមានុក្ខស្ស មូលំ បថវិយំ ទិស្សមាណំ គច្ឆតិ, សាខា វា
ភូមិលក្កា គច្ឆតិ, សព្វំ ហរិតសម្ព័ន្ធតមេវ។ ខន្ធ និសីទិត្វា បន អប្បហរិតជ្ជានេ
ចាតេតុំ វដ្តតិ។ សចេ អប្បហរិតជ្ជានំ ឱលោកេន្តស្សេវ សហសានិកូមតិ,
គិលានជ្ជានេ ឋិតោ ហោតិ, “អប្បហរិតេ កតោ ហរិតំ ឱត្តរតី”តិ (ចា.បិ. ៦៥២)
ឥនមេត្ត អនាបត្តិយំ អធិកំ។ តត្ថ សចេបិ អប្បហរិតំ អលភន្តេន
តិណាណ្ហាបកំ វា បលលណ្ហាបកំ វា វេបេត្វា កតោ បច្ឆា ហរិតំ ឱត្តរតិ,
វដ្តតិយេវ។ ខេឡេន ចេត្ត សិដ្ឋាណិកាបិ សដ្ឋហិតា។

៧៥. ឧទកេឧទ្ធារសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯក្ខនីសតិមេ ន ឧទកេតិ ឯតំ បរិភោគឧទកមេវ សន្ធាយ វុត្តំ,
វច្ឆកុជិសមុទ្ធាទិឧទកេសុ បន អបរិភោគេសុ អនាបត្តិ។ ទេវេ វស្សន្តេ
សមន្តតោ ឧទកោយេ ជាតេ អនុទកជ្ជានំ អលភន្តេន ឧទកេ កាតុំ វដ្តតិ,
ឥធាបិ “ចលេ កតោ ឧទកំ ឱត្តរតី”តិ (ចា.បិ. ៦៥៤) ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ,
សេសំ សព្វសិក្ខាបទេសុ ឧត្តានមេវ។

សមុដ្ឋានាទិទីបនត្ថាយ បនេត្ត ឥទំ បកិណ្ណកំ -

ឧដ្ឋគ្សិកឧទ្ធាសឧប្បជិសំយុត្តានិ ចត្តារិ, សកពាឡេន មុខេន ព្យាហារណំ ឯកំ,
ធមានីចាសននិសិទ្ធិវិតបច្ឆតោគមនឧប្បថកមនប្បជិសំយុត្តានិ បញ្ចាតិ
ឥមាទិ ទស សិក្ខាបទានិ សមនុភាសនសមុដ្ឋានានិ, ឯកេកមេត្ត កិរិយំ,
សញ្ញារិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វជីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ,
ទុក្ខវេទនំ។ សូចោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ យេយ្យសត្តសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ,
សញ្ញារិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វជីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ,

ធុត្តវេទនំ។

ធុត្តចាណំធុត្តាចាណំសត្តចាណំអារុដចាណំចាតុកាធុតាហនយានសយនប
ល្លត្តិកវេបិតធុតុល្លាតនាមកានិ ឯកានស ធម្មទេសនាសមុជ្ជានិ,
កិរិយាកិរិយានិ, សញ្ញាវិមោក្ខានិ, សច្ចិត្តកានិ, លោកវដ្ឋានិ, វចីកម្មានិ,
អកុសលចិត្តានិ, ធុត្តវេទនានិ។ សេសានិ តេបណ្ណាស
បឋមចារាជិកសមធុត្តនាទិភេទានីតិ។

ឯក្ខន្ធវិសតិធម្មទេសនាបដិសំយុត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

កម្ពុជវិភរណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

សេខិយវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

អធិករណសមថវណ្ណានា

អធិករណសមថេសុ សត្តាតិ តេសំ គណនបរិច្ឆេទោ។ អធិករណានិ
សមេន្តិ រូបសមេន្តិតិ អធិករណសមថា។ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិតិ
អាបត្តាធិករណសម្ពាតាសុ ច អវសេសាធិករណាត្ថយបច្ចយាសុ ច អាបត្តិសុ
បរិសុទ្ធការំ បុច្ឆនត្ថំ ឧទ្ទិសិតត្ថតំ អាគច្ឆន្តិ។ ឧប្បន្នប្បន្នានន្តិ ឧប្បន្នានំ
ឧប្បន្នានំ។ អធិករណានន្តិវិវាទាធិករណំ អនុវាទាធិករណំ អាបត្តាធិករណំ
កិច្ចាធិករណានន្តិ ឥមេសំ ចតុន្នំ។ សមថាយ រូបសមាយាតិ សមនត្ថព្យោវ
រូបសមនត្ថព្យា សមុខាវិនយោ ធាតព្យោ... បេ... តិណវត្ថាវកោតិ ឥមេ សត្ត
សមថា ធាតព្យា។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - អធិករណេសុ តាវ “ធម្មោ” តិ វា,
“អធម្មោ” តិ វា អជ្ឈាសហិ វត្ថុហិ វិវេទន្តានំ ភិក្ខុនំ យោវិវាទោ, ឥទំ
វិវាទាធិករណំ នាម។ សីលវិបត្តិយា វា អាចារិទិដ្ឋិអាជីវិបត្តិយា វា អនុវេទន្តានំ
យោ អនុវាទោ ឧបវេទនា ចេវ ចោទនា ច, ឥទំ អនុវាទាធិករណំ នាម។

មាតិកាយ អាគតា បញ្ច, វិភង្គេតិ សត្តបិ អាបត្តិកូន្ទា អាបត្តាធិករណំ,
នាម។ យំ សង្ឃស្ស អបលោកនាធិនំ ចតុន្នំ កម្មានំ ករណំ, ឥទំ កិច្ចាធិករណំ
នាម។

តត្ថ វិវាទាធិករណំ (ចូឡវ. ២២៨) ធ្វើហិ សមថេហិ សម្មតិ សម្មទាវិនយេន
ច យេកុយ្យសិកាយ ច, សម្មទាវិនយេនេវ សម្មមាណំ យស្មីវិហារេ ឧប្បន្នំ,
តស្មីយេវ វា, អញ្ញត្ថ រូបសមេតុំ កច្ចន្តានំ អន្តរាមគ្គេ វា, យត្ថ កន្ទា សង្ឃស្ស
និយ្យាតិភំ, តត្ថ សង្ឃេន វា រូបសមេតុំ អសក្កោន្តេ តត្ថេវ ឧញ្ញាហិកាយ
សម្មតបុគ្គលេហិ វា វិនិច្ឆ័តំ សម្មតិ, ឯវំ សម្មមាណេ ច បន តស្មី យា
សង្ឃសម្មុទតា ធម្មសម្មុទតា វិនយសម្មុទតា បុគ្គលសម្មុទតា អយំ
សម្មទាវិនយោ នាម។ តត្ថ ច ការកសង្ឃស្ស សង្ឃសាមគ្គីវសេន សម្មឪកាវោ
សង្ឃសម្មុទតា, សមេតព្ពស្ស វត្ថុនោ ភូតតា ធម្មសម្មុទតា, យថា ភំ សមេតព្ពំ,
តថេវស្ស សមនំ វិនយសម្មុទតា, យោ ច វិវទតិ, យេន ច វិវទតិ, តេសំ ឧភិន្នំ
អត្ថបច្ចតិកានំ សម្មឪកាវោ បុគ្គលសម្មុទតា។ ឧញ្ញាហិកាយ រូបសមនេ បនេត្ត
សង្ឃសម្មុទតា បរិហាយតិ, ឯវំ តាវ សម្មទាវិនយេនេវ សម្មតិ។

សថេ បនេវម្បិ ន សម្មតិ, អថ នំ ឧញ្ញាហិកាយ សម្មតា ភិក្ខុ “ន មយំ
សក្កោម រូបសមេតុ”ន្តិ សង្ឃស្សេវ និយ្យាតេន្តិ, តតោ សង្ឃោ
បញ្ចុដ្ឋសមន្នាគតំ ភិក្ខុំ សលាកគ្គាហាបកំ សម្មន្និត្វា តេន
គុឡ្ហ កវិវដ្តកសកណ្ណាជប្បកេសុ តីសុ សលាកគ្គាហេសុ អញ្ញតរវសេន
សលាកំ គាហេត្វា សន្និបតិភបរិសាយ ធម្មវាធិនំ យេកុយ្យតាយ យថា តេ
ធម្មវាធិនោ វទន្តិ, ឯវំ រូបសន្តំ អធិករណំ សម្មទាវិនយេន ច យេកុយ្យសិកាយ
ច រូបសន្តំ ហោតិ។ តត្ថ សម្មទាវិនយោ វុត្តនយោ ឯវ, យំ បន

យេតុយ្យសិកកម្មស្ស ករណំ។ អយំ យេតុយ្យសិកា នាម, ឯវំវិវាទាធិករណំ
ធ្វើហិ សមថេហិ សម្មតិ។

អនុវាទាធិករណំ (ចូឡ្យ. ២៣៦) ចត្វហិ សមថេហិ សម្មតិ សម្មាទិវិនយេន
ច សតិវិនយេន ច អម្ពុទ្ធិវិនយេន ច តស្សទាបិយសិកាយ ច។
សម្មាទិវិនយេនេ សម្មមានំ យោ ច អនុវេទតិ, យញ្ច អនុវេទតិ, តេសំ វេចនំ
សុត្វា សេច កាចិ អាបត្តិ នត្ថិ, ឧភោ ខមាបេត្វា, សេច អត្ថិ, “អយំ នាមេត្ត
អាបត្តិ”តិ ឯវំវិនិច្ឆ័តំ វ្យាបសម្មតិ, តត្ថ សម្មាទិវិនយលក្ខណំ វុត្តនយមេវ។
យទា បន ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អម្ពលិកាយ សីលវិបត្តិយា អនុទំសិតស្ស
សតិវិនយំ យាចមានស្ស សង្ឃោ ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន សតិវិនយំ ទេតិ, តទា
សម្មាទិវិនយេន ច សតិវិនយេន ច វ្យាបសន្តំ ហោតិ, ទិន្នេ បន សតិវិនយេ បុន
តស្មី បុគ្គលេ កស្សចិ អនុវាទោ ន រុហតិ។ យទា ឧម្ពុត្តកោ ភិក្ខុ ឧម្មាទវសេន
គតេ អស្សាមណាកេ អជ្ឈាចារេ “សវតាយស្មា ឯវុវី អាបត្តិ”ន្តិ ភិក្ខុហិ
ចោទិយមាណោ “ឧម្ពុត្តកេន មេ, អារុសោ, ឯតំ កតំ, នាហំ តំ សរាមី”តិ
ភណ្ឌោបិ ភិក្ខុហិ ចោទិយមាណោ បុន អចោទនត្ថាយ អម្ពុទ្ធិវិនយំ យាចតិ,
សង្ឃោ ចស្ស ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន អម្ពុទ្ធិវិនយំ ទេតិ។ តទា សម្មាទិវិនយេន
ច អម្ពុទ្ធិវិនយេន ច វ្យាបសន្តំ ហោតិ, ទិន្នេ បន អម្ពុទ្ធិវិនយេ បុន តស្មី បុគ្គលេ
កស្សចិ តប្បច្ចយា អនុវាទោ ន រុហតិ។

យទា បន ចារាជិកេន វា ចារាជិកសាមន្តេន វា ចោទិយមានស្ស អញ្ញោនញ្ចំ
បជិចរតោ ចាបុស្សន្នតាយ ចាបិយស្ស បុគ្គលស្ស “សចាយំ អន្តិទ្ធម្ភលោ
ភវិស្សតិ, សម្មា វត្តិកា ឱសារណំ លភិស្សតិ, សេច ទិន្នម្ភលោ, សយមេវស្ស
នាសនា ភវិស្សតិ”តិ មញ្ញាមាណោ សង្ឃោ ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន
តស្សទាបិយសិកំ កម្ពំ ករេតិ, តទា សម្មាទិវិនយេន ច

តស៊ូរថាបិយសិកាយ ច រូបសន្តំ ហោតិ, ឯវំ អនុវាទាធិករណំ ចតូហិ
សមថេហិ សម្មតិ។

អាបត្តាធិករណំ (ចូឡវ. ២៣៩) តិហិ សមថេហិ សម្មតិ សម្មទាវិនយេន ច
បដិញ្ញាតករណេន ច តិណាវត្តារកេន ច។ តស៊ូរ សម្មទាវិនយេនេវ រូបសមោ
នត្ថិ, យទា បន ឯកស្ស វា ភិក្ខុនោ, និស្សគ្គិយវណ្ណានាយំ វុត្តនយេន
សង្ឃគណមជ្ឈេសុ វា ភិក្ខុលហុកំ អាបត្តិ ទេសេតិ, តទា អាបត្តាធិករណំ
សម្មទាវិនយេន ច បដិញ្ញាតករណេន ច រូបសម្មតិ។ តត្ថ សម្មទាវិនយេ តាវ
យោ ច ទេសេតិ, យស្ស ច ទេសេតិ, តេសំ សម្មទិកាវោ បុគ្គលសម្មុទតា, សេសំ
វុត្តនយមេវ។ បុគ្គលស្ស ច គណស្ស ច ទេសនាកាលេ សង្ឃសម្មុទតា
បរិហាយតិ។

យា បនេត្ថ “អហំ, ភន្តេ, ឥត្ថន្ទាមំ អាបត្តិ អាបន្នោ”តិ ច, “បស្សសី”តិ,
“អាម បស្សមី”តិ ច បដិញ្ញា, តាយ “អាយតី សំវរេយ្យាសី”តិ ករណំ
បដិញ្ញាតករណំ នាម។ សង្ឃាទិសេសេ បរិវាសាទិយាចនា បដិញ្ញា,
បរិវាសាទីនំ ទានំ បដិញ្ញាតករណំ នាម។ ទ្វេបក្ខជាតា បន ភណ្ឌានការកា
ភិក្ខុ ពហុ អស្សមណកំ អជ្ឈាចារំ ចរិត្វា បុន លន្ធិធម្មេ ឧប្បន្នេ “សច មយំ
ឥមាហិ អាបត្តិហិ អញ្ញមញ្ញំ ករិស្សម, សិយាបិ តំ អធិករណំ កក្កឡត្ថាយ
វាឡត្ថាយ សំវត្ថេយ្យា”តិ អញ្ញមញ្ញំ អាបត្តិយា ការាបនេ ទោសំ ទិស្វាយទា
តិណាវត្តារកកម្មំ ករោន្តិ, តទា អាបត្តាធិករណំ សម្មទាវិនយេន ច
តិណាវត្តារកេន ច សម្មតិ។ តត្រ ហិ យត្ថកា ហត្ថទាស្វបគតា “ន មេតំ
ឧមតី”តិ ឯវំ ទិដ្ឋាវិកម្មំ អកត្វា និទ្ទម្មិ ឱក្កមន្តា ហោន្តិ, សព្ពេសំ វេហេត្វា
ដុល្លវជ្ជញ្ច គិហិប្បជិសំយុត្តញ្ច សញ្ញាបត្តិយោ វុដ្ឋហន្តិ, ឯវំ អាបត្តាធិករណំ
តិហិ សមថេហិ សម្មតិ។

កិច្ចាធិការណ៍(ចូឡ្យវ. ២៤២) ឯកេន សមថេន សម្មតិ សម្មាវិនយេនេវ។
ឥតិ ឥមាធិ ចត្តាវិ អធិការណាធិយថានុរូបំ ឥមេហិ សត្តហិ សមថេហិ សម្មត្តិ,
តេន វុត្តំ “ឧប្បន្នប្បន្នានំ អធិការណានំ សមថាយ វូបសមាយ សម្មាវិនយោ
ធាតញ្ចា... បេ.... តិណាវត្តារកោ” តិ។ អយមេត្ត វិនិច្ឆយនយោ, វិត្តារោ បន
សមថក្ខន្ធក អាគតោយេវ, វិនិច្ឆយោបិស្ស សមន្តចាសាធិកាយំ វុត្តោ។

តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធាតិ តេសុ សត្តសុ
អធិការណសមថេសុ កច្ចិត្ត បរិសុទ្ធា, នត្តិ វោ កិញ្ចិ សមថេហិ វូបសមេតព្ពន្ធិ
បុច្ឆាមិ, ឯតេន សព្វាបត្តិហិ បរិសុទ្ធភាវោ បុច្ឆិតោ ហោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានន្តិអាទិ និគមនវចនំ។ តត្ថ ឯត្តកន្តិ ឯត្តកំ
សិក្ខាបទំ។ សុត្តាគតន្តិ សុត្ត ចាតិមោក្ខ អាគតំ។ សុត្តបរិយាបន្នន្តិ តត្តវ
អន្តោគធំ។ អន្ធទូមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតិ អន្ធទូមាសេ អន្ធទូមាសេ
ឧចាសថវសេន ឧទ្ទិសិតព្ពតំ អាគច្ឆតិ។ សមគ្គេហិតិ កាយសាមគ្គិវសេន
សមគ្គេហិ។ សម្មោទមាធនេហិតិ ចិត្តសាមគ្គិវសេន ឯកជ្ឈាសយតាយ សុដ្ឋ
មោទមាធនេហិ។ អវិវេទមាធនេហិតិ អជ្ឈាសសុ វិវាទវត្ថុសុ អញ្ញាតវសេនាបិ
អវិវេទមាធនេហិ។ សិក្ខិតព្ពន្ធិ តំ តំ សិក្ខាបទំ អវិតិក្កមន្តេហិ អធិសីលសិក្ខា
សម្មាទេតញ្ចា។ អន្តរន្តរា បន យំ ន វុត្តំ, តំ សព្វំ បុរិមេ បុរិមេ សិក្ខាបទេ វុត្តត្តា
ចេវ ឧត្តានត្តត្តា ចាតិ។

អធិការណសមថវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

កម្ពុវិភរណីយា ចាតិមោក្ខវណ្ណាយ

ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

។ នមោ តស្ស ភក្កវតោ អរហតោ សម្មសម្ពុទ្ធស្ស។

ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខវណ្ណានា

ចារាជិកកណ្តោ

ភិក្ខុនិចំ ហិតត្ថាយ, ចាតិមោក្ខំ បកាសយិ;

យំ នាថោ, តស្ស ធានេសោ, សម្មត្ថោ វណ្ណានាគ្គមោ។

សាធារណចារាជិកំ

១...២...៤. មេដុនធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា

តត្ថ សុណាតុ មេតិអាទិនំ ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណានាយំ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ
វេទិតញោ។ កេវលញ្ចិ, ភន្តេ, អយ្យេតិអាទិវសេន តស្មិញ ឥធ ច
អភិលាបមត្ថមេវ លិង្គភេទមត្តញ្ចិវសេសោ។ យស្មា ច ភិក្ខុនិយា
សិក្ខាបច្ឆក្ខានំ នាម នត្ថិ, តស្មា ភិក្ខុនិចំ “សិក្ខាសាជីវសមាបន្នា សិក្ខំ
អបច្ឆក្ខាយ ធុត្តល្យំ អនាវិកត្វា” តិ អវត្វា យា បន ភិក្ខុនិ ធន្តសោ មេដុនំ ធម្មំ
បដិសេវេយ្យាតិ វុត្តំ។ តត្ថ ធន្តសោតិ មេដុនភកប្បដិសំយុត្តេន ធន្តេន ចេវ
វុចិយា ច។ ធន្តេ បន អសតិ ពលក្ការេន បដិសិកាយ អនាបត្ថិ, តស្មា យា
បរិបុណ្ណបសម្មទា ភិក្ខុនិ មនុស្សមនុស្សតិវច្ឆានជាតិសុ
បុរិសឧភតោព្យញ្ញនកបណ្ណាកានំ យស្ស កស្សចិ សជីវស្ស វា និដ្ឋិវស្ស វា
សន្តតស្ស វា អសន្តតស្ស វា អក្ខាយិកស្ស វា យេតុយ្យេន អក្ខាយិកស្ស វា
អង្គជាតស្ស អត្តនោ វច្ឆមគ្គបស្សវមគ្គមុខេសុ តិសុ យត្ថកត្ថចិ សន្តតេ វា
អសន្តតេ វា បកតិវាតេន អសំដុដ្ឋ អល្លោកាសេ អន្តមសោ តិលជលមត្តម្បិ

បទេសំ ធនុសោ បវេសេតិ, បវេន វា បវេសិយមាណា
បវេសនបរិជ្ជដ្ឋិតឧទ្ធករណោសុ យំ កិញ្ចិ សាធិយតិ, អយំ ចារាជិកា ហោតិ។
សេសមេត្ត ឥតោ បវេសុ ច សាធារណសិក្ខាបទេសុ វុត្តនយានុសារេនេវ
វេទិតព្វំ។

អសាធារណាចារាជិកំ

៥. ឧព្ពជាណុមណ្ហាលិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា

អសាធារណោសុ បន ចតុន្នំ តាវ ចារាជិកានំ បឋមេ អវស្សតាតិ
កាយសំសគ្គរាគេន តិណ្ហា, កិលិន្ទាតិ អត្ថោ។ ធុតិយបទេបិ ឯសេវ នយោ។
បុរិសបុគ្គលស្សាតិ កាយសំសគ្គំ សមាបជ្ជិតុំ វិញ្ញស្ស មនុស្សជាតិ កស្ស
បុរិសសម្ពាតស្ស បុគ្គលស្ស។ អធិក្ខកន្តិ អត្ថនោ អក្ខកានំ អធា។
ឧព្ពជាណុមណ្ហាលន្តិ ជាណុមណ្ហាលានំ ឧបរិ, ឯត្ថ ច ឧព្ពកប្បវម្មិ
ឧព្ពជាណុមណ្ហាលេវ សង្កហិតំ។ អាមសនន្តិ អាមជ្ឈនំ ដុដ្ឋាកាសំ
អនតិក្កមិទ្វា តត្ថេវ សង្ឃជ្ឈនំ។ បរាមសនន្តិ ឥតោ ចិតោ ច សញ្ញារណំ។
គហណន្តិ គហិតមត្តំ។ ធូបនន្តិ អសង្ឃដ្ឋេត្វា ដុដ្ឋមត្តំ។ បដិប្បឡនន្តិ អដ្ឋេ
គហេត្វា និប្បឡនំ។ សាធិយេយ្យាតិ យា ភិក្ខុនំ អត្ថនោ យថាបរិច្ឆេទ្ធ កាយេ
បុរិសស្ស ឯតំ អាមសនាទី សាធិយតិ, សយំ វា បន តេន កាយេន បុរិសស្ស
យំ កិញ្ចិ កាយប្បទេសំ សាធិយមាណា ធូបតិ, អយំ ឧព្ពជាណុមណ្ហាលិកា នាម
ចារាជិកាតិ អយមេត្ត សង្ខេបោ។

“និទានំ បុគ្គលំ វត្ថុ”ន្តិអាធិកេ (កម្ពុ. អដ្ឋ. បឋមចារាជិកវណ្ណានា) តេន
វិត្តារិវិនិច្ឆយេ យស្មា សញ្ញានេវ អសាធារណាបញ្ញត្តិយោ ហោន្តិ, តស្មា ឥតោ
បដ្ឋាយ សន្តិ អនុបញ្ញត្តិ វត្ថោ សាធារណាបញ្ញត្តិ វា អសាធារណាបញ្ញត្តិ វា

ន វត្តាម, អាណាត្តិយំ យត្ថ អាណាត្តិ នត្ថិ, តត្ថ កិញ្ចិ អវត្តា យត្ថ អត្ថិ, តត្ថ វត្តាម, វិបត្តិវិចារណា វុត្តាយេវ។

អវសេសំ បន សព្ពត្ថ វត្តតំ, តយិទំ វុច្ឆតិ, ឥទំ តាវ សិក្ខាបទំ សាវត្តិយំ សុន្ទរីនន្ទំ អារត្ត កាយសំសគ្គំ សមាបជ្ជនវត្តស្មី បញ្ញត្តំ, ឯកតោអវស្សុតេ យថាបរិច្ឆិទ្ធន កាយេន បុរិសស្ស កាយំ, ឧកតោអវស្សុតេបិ កាយេន កាយប្បដិពទ្ធំ, យថាបរិច្ឆិទ្ធកាយប្បដិពទ្ធន វា អវសេសកាយេន វា តស្ស កាយំ អាមសន្តិយា ធុល្លច្ចយំ, យក្ខបេតបណ្ណាកតិវច្ឆានគតមនុស្សវិគ្គហានំ ឧកតោអវស្សុតេ យថាបរិច្ឆិទ្ធន កាយេន កាយំ អាមសន្តិយាបិ ធុល្លច្ចយំ, សចេ បន បុរិសស្ស កាយសំសគ្គរាគោ នត្ថិ, ចារាជិកកេត្តេបិ ធុល្លច្ចយមេវ។ អវសេសេ បន កាយប្បដិពទ្ធន កាយប្បដិពទ្ធាទិភេទេ, មេធុនរាគតេហសិតបេមេសុ ច សព្ពត្ថ ធុក្កដំ។ អសញ្ញាច្ច, អស្សតិយា, អជានន្តិយា, អសាទិយន្តិយា, ឧម្មត្តិកាជិនញ្ច អនាបត្តិ។ អដ្ឋានិ សមុដ្ឋានាទិនិ ច ភិក្ខុចាតិមោក្ខ កាយសំសគ្គ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ញានិតិ។

ឧត្តជាណុមណ្ឌាលិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. វដ្តប្បដិច្ឆាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយេ គណស្សាតិ អញ្ញាសំ ភិក្ខុនីនំ។ ឋិតាតិ សលិវ្ពេ ឋិតា។ ចុតាតិ កាលវដ្តតា។ ឆាសិតាតិ លិវ្ពេឆាសនាយ សយំ វា នដ្ឋា, អញ្ញេហិ វា ឆាសិតា។ អវស្សុជាតិ តិត្តាយតនំ សង្កត្តា។ បុព្វេវាហំ អយ្យេ អញ្ញាសិន្តិ ឥទំ តស្ស វេចនកាលទស្សនំ, សលិវ្ពេ ឋិតាយ បន ចារាជិកភាវំ ញាត្វា “ន ទានិ នំ កស្សបិ អាហោចស្សមី” តិ ធុរេ និក្ខិត្តមត្តេយេវ អយំ វដ្តប្បដិច្ឆាទិកា នាម ចារាជិកា ហោតីតិ។

សាវត្ថុយំ ធុល្លនន្ទំ អារត្ត នេវអត្តនាបដិច្ចាទនា នគណស្ស
អាហេចនវត្ថុស្មី បញ្ញាត្ថំ, សេសមេត្ត សប្បណាកវគ្គម្ហំ
ទុដ្ឋល្លាបត្ថិប្បជីវ្ហាទនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ តក្រ ហិ ចាចិត្តិយំ,
ឥធនាវាជិកន្តិ អយមេវវិសេសោ, សេសំ តាទិសមេវាតិ។

វដ្ឋប្បជីវ្ហាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. ឧក្ខិត្តានុវត្តិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ឧក្ខិត្តន្តិ អាបត្តិយា អនុស្សនាទីសុ ឧក្ខិត្តំ។ ធម្មេនាតិ ភូតេន
វត្ថុនា។ វិនយេនាតិ ចោទេត្វា សាវេត្វា។ សត្តសាសនេនាតិ ឥធាបិ ចោទេត្វា
សាវេត្វា ករណមេវ សត្តសាសនំ នាម។ អនាទន្តិ យេន សង្ខេន
ឧក្ខេបនិយកម្ពំ កតំ, តស្មី វា, តត្ថ បរិយាបន្នគណេ វា ឯកបុគ្គលេ វា តស្មី វា
កម្មេ អាទរវិវហិតំ, សម្មាវត្តនាយ អវត្តមានន្តិ អត្ថោ។ អប្បជីការន្តិ
បដិការរហិតំ, អនោសាវិតន្តិ អត្ថោ។ អកតសហាយន្តិ ឯកកម្មាធិកេ
សំវាសេ សហ អយនភាវេន សមានសំវាសកា ភិក្ខុ សហាយា នាម, យស្ស
បន សោ សំវាសោ តេហិ សទ្ធិ នត្តិ នតេន តេ សហាយា កតា ហោន្តិ, ឥតិ សោ
អកតសហាយោ នាម, តំ អកតសហាយំ, សមានសំវាសកភាវំ អនុបគតន្តិ
អត្ថោ។ តមនុវត្តេយ្យាតិ តំ ឧក្ខិត្តកំ ឧក្ខិត្តកកាវេយេវ បីតំ ភិក្ខុំ យា ភិក្ខុនី
យំទិដ្ឋិកោ សោ ហោតិ, តាយ ទិដ្ឋិយា គហណភាវេន អនុវត្តេយ្យ។ សា ភិក្ខុនី
ភិក្ខុនីហិ សង្ខេកេនសិក្ខាបទាទីសុ វុត្តនយេនវិសុំ សង្ខមជ្ឈេ ច វុច្ចមានា ត
វត្ថុំ អប្បជីនិស្សជ្ជន្តិ សមនុកាសនកម្មបរិយោសានេ ឧក្ខិត្តានុវត្តិកា នាម
ចារាជិកា ហោតីតិ។

សាវត្ថុយំ ដុល្លនន្ទំ អារត្ត ឧក្ខិត្តានុវត្តនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, ញត្តិយា ទុក្ខជំ, ធូហិ
កម្មវាចាហិ ទេ ដុល្លច្ចយា, “យស្ស នក្ខមតិ, សា ភាសេយ្យ” តិ វេ យ្យ-
ការប្បត្តាយ តតិយ កម្មវាចាយ ចារាជិកំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្ខជំ, សេសំ
សង្ឃភេទសិក្ខាបទាធិសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតតំ។

ឧក្ខិត្តានុវត្តិ កាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. អដ្ឋវត្ថុកាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ អវស្សតាតិ លោកស្សនមិគ្គសន្តវសេន កាយសំសគ្គរាគេន
តិក្ខា។ អយមេវ ហិ អត្តោ សីហឡមាតិកាដ្ឋកថាយំ វុត្តោ,
សមន្តចាសាធិកាយំ (ចាចិ. អដ្ឋ. ៦៧៥) បនស្ស វិចារណា កតា, ទុតិយបទេបិ
ឯសេវ នយោ។ បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថគ្គហណំ វាតិអាធិសុ បន យំ
បុរិសបុគ្គលេន ហត្ថេ គហណំ កតំ, តំ “បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថគ្គហណា” ត្ថិ វុត្តំ,
ឯសេវ នយោ សង្ឃជិកណ្ណាគ្គហណេបិ។ ហត្ថគ្គហណាត្ថិ ឯត្ថ ច យស្ស
កស្សចិ អចារាជិកកេត្តត្ថភូតស្ស អដ្ឋស្ស គហណំ ហត្ថគ្គហណំ, យស្ស
កស្សចិ និវត្តស្ស វា ចារុតស្ស វា គហណំ សង្ឃជិកណ្ណាគ្គហណំ។ សន្តិដ្ឋយ្យ
វាតិអាធិសុ កាយសំសគ្គសង្ខាតស្ស អសទ្ទម្មស្ស បដិសេវនត្ថាយ បុរិសស្ស
ហត្ថចាសេ សន្តិដ្ឋយ្យ វា, តត្ថ បិកា សល្លបេយ្យ វា, បុរិសេន វា “ឥត្តន្ទាមំ ហំនំ
អាគច្ឆា” តិ វុត្តោ តំ សង្កេតំ គច្ឆេយ្យ, តស្ស វា បុរិសស្ស អព្ពាគមនំ
សាធិយេយ្យ, យេន កេនចិ វា បដិច្ចន្ទំ ឱកាសំ បរិសេយ្យ, បុរិសស្ស ហត្ថចាសេ
ឋត្វា កាយំ ឧបសំហរេយ្យតិ វេមត្តោ ទដ្ឋព្ពោ។ អយម្យិ ចារាជិកាតិ យថា
បុរិមាយោ, វេ អយម្យិ ភិក្ខុនិ ឯតស្ស កាយសំសគ្គសង្ខាតស្ស អសទ្ទម្មស្ស
បដិសេវនត្ថាយ ឯតានិ អដ្ឋវត្ថុនិ បដិចាជិយា វា ឧប្បជិចាជិយា វា បូរេត្វា
អដ្ឋវត្ថុកា នាម ចារាជិកា ហោតីតិ។

សាវត្ថុយំ ធម្មត្ថិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អដ្ឋមំ វត្ថុំ បរិបូរណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សង្កេតកមនេ បទេ បទេ ទុក្ខជំ, បុរិសស្ស ហត្ថចាសំ ធិក្កន្តមត្តេ បុល្លច្ចយំ,
បុរិសស្ស អញ្ញាគមនសាធយមនេបិ ទុក្ខជំ។ ហត្ថចាសោក្កមនេ បុល្លច្ចយំ,
សេសេសុ ឯកេកស្មី បុល្លច្ចយមេវ, អដ្ឋមេ បរិបុណ្ណោ ចារាជិកំ។ ឯកេកស្មី បន
វត្ថុស្មី សតក្ខត្ថុម្បិ វតិក្កន្តេ តា អាបត្ថិយោ ទេសេត្វា មុច្ឆតិ, អបិចេត្ត
គណានូបិកា អាបត្ថិ វេទិតព្ពា, “ឥទានិ នាបដ្ឋិស្សមី”តិ ហិ ធុរនិក្ខេបំ កត្វា
ទេសិតា គណានូបិកា, ទេសិតគណានំ ឧបេតិ, ចារាជិកស្ស អង្គំ ន ហោតិ។
តស្មា យា ឯកំ អាបន្នា ធុរនិក្ខេបំ កត្វា ទេសេត្វា បុន កិលេសវសេន អាបដ្ឋតិ,
បុនបិ ទេសេតិ, ឯវំ អដ្ឋមំ បរិបូរេន្តិបិ ចារាជិកា ន ហោតិ។ យា បន អាបដ្ឋិត្វា
“បុនបិ អញ្ញំ វត្ថុំ អាបដ្ឋិស្សមី”តិ សឧស្សហារំ ទេសេតិ, តស្សា សា អាបត្ថិ
អគណានូបិកា, ទេសិតាបិ អទេសិតា ហោតិ, ចារាជិកស្ស អង្គំ ហោតិ។
អសញ្ញាច្ច, អស្សតិយា, អជានន្តិយា អសាទិយន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនព្វា អនាបត្ថិ។
កាយសំសគ្គរាគោ, សឧស្សហតា, អដ្ឋមស្ស វត្ថុស្ស បូរណាន្តិ ឥមនេត្ថ តីណិ
អដ្ឋានិ។ សមនុកាសនសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ,
លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទិវេទនន្តិ។

អដ្ឋវត្ថុកាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ អដ្ឋចារាជិកា ធម្មាតិ ភិក្ខុ អារព្ភ បញ្ញត្តា
សាធារណា ចត្តារោ, ឥមេ ចត្តារោតិ ឯវំ ចាតិមោក្ខទ្កេសមគ្គេន អដ្ឋចារាជិកា
ធម្មា ឧទ្ទិដ្ឋាតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្ពោ, សេសំ ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណានាយំ
វត្ថុនយមេវាតិ។

កម្ពុជវិគរណិយា ចាតិមោក្ខវណ្ណានាយ

ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខ

ចារាជិកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

សង្ឃាធិសេសកណ្តោ

១. ឧស្សយវាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា

សង្ឃាធិសេសសុ បឋមេ ឧស្សយវាទិកាតិ មានុស្សយវសេន
កោធុស្សយវសេន អធុករណត្ថាយ វិនិច្ឆយមហាមត្តានំ សន្តិកេ វិវេទមាណ។
គហបតីនា វាតិអាធិហិ បេត្វា បញ្ចា សហធម្មិកេ អវសេសា គហជ្ជបព្ពជិតា
សង្កហិតា។ អយំ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកន្តិ អាធិម្ហិ បឋមំ អាបត្តិ ឯតស្សាតិ
បឋមាបត្តិកោ, វីតិក្កមក្ខណោយេវ អាបជ្ជិតញ្ចាតិ អត្ថោ, តំ បឋមាបត្តិកំ។
អាបជ្ជាតិ អធុបរិយោសានេ អាបជ្ជា។ ភិក្ខុនី សង្ឃតោ និស្សរេតីតិ
និស្សរណីយោ, តំ និស្សរណីយំ។ សង្ឃាធិសេសន្តិ ឯវំនាមកំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត ឧស្សយវាទិកវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សាណាត្តិកំ, “អធុ
ករិស្សមី”តិ យំកិញ្ចិ ធុតិយំកំ វា សក្ខី វា សហាយំ វា បរិយេសន្តិយា
បរិយេសនេ ធុក្កដំ, យត្ថ បិតាយ “អធុ កាតុំ គច្ឆាមី”តិ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តតោ
បជ្ជាយ គច្ឆន្តិយា បទេ បទេ ធុក្កដំ, យត្ថ កត្តចិ អន្តមសោ ភិក្ខុនុបស្សយំ
អាគតេបិ វោហារិកេ ធិស្វា អត្តនោ កថំ អាពោចន្តិយា ធុក្កដំ។ ឥតវេន អត្តនោ
កថាយ អាពោចិតាយ ភិក្ខុនិយា បុល្លច្ចយំ, បឋមំ ឥតវេន បច្ឆា ភិក្ខុនិយា
អាពោចនេបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ភិក្ខុនី តំ វេទតិ “មម ច តវ ច កថំ ត្វិយេវ
អាពោចហី”តិ, សោ អត្តនោ វា កថំ បឋមំ អាពោចតុ, តស្សា វា, បឋមាពោចនេ
ភិក្ខុនិយា ធុក្កដំ, ធុតិយេ បុល្លច្ចយំ, តេន ឯវំ វុត្តាយ ភិក្ខុនិយា អាពោចនេបិ

ឯសេវ នយោ។ សេច បន ភិក្ខុនី អញ្ជ្រាត កថាបេតិ, តត្រាបិ ឯសេវ នយោ។
យថា វា តថា វា ហិ អាហេយមាណេ បឋមារោចនេ ភិក្ខុនិយា ទុក្ខដំ, ទុតិយេ
ធុល្លច្ចយំ។ ឧភិទ្ធី បន កថំ សុត្វា វេហារិកេហិ វិទិច្ឆយេ កតេ អឌ្ឍបរិយោសានំ
នាម ហោតិ, តស្មី អឌ្ឍបរិយោសានេ ភិក្ខុនិយា ជយេបិ បរាជយេបិ
សង្ឃាធិសេសោ។

យា បន បច្ចត្តិកមនុស្សេហិ ទូតំ វា បហិណ្ឌិត្វា, សយំ វា អាគន្ធា “ឯហិ,
អយ្យ” តិ អាគន្ធិយមាណា កច្ចតិ, យា វា ឧបស្សយេ អញ្ជ្រាហិ កតំ អនាចារំ
អនោទិស្ស អាចិត្តន្តំ រក្ខំ យាចតិ, យាយ ច កិញ្ចិ អវុត្តា វេហារិកា អញ្ជ្រាតោ
សុត្វា សយមេវ អឌ្ឍបរិយោសាបេន្តិ, តស្ស, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
អញ្ជ្រាហិ អនាកន្ធិតាយ អឌ្ឍករណំ, អឌ្ឍបរិយោសានន្តិ ឥមាណេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ បឋមកថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយមេវាតិ។

ឧស្សយវាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ចោរវុដ្ឋាបិកាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ យាយ បញ្ចមាសគ្យនកតោ បដ្ឋាយ យំកិញ្ចិ បរសន្តកំ អវហរិតំ,
អយំ ចោរី នាម, តំ ចោរី។ វុដ្ឋំវិទិតន្តិ តេន កម្មេន “វុដ្ឋារហា អយ” ន្តិ ឯវំ
វិទិតំ។ អនបលោកេត្វាតិ អនាបុច្ឆា។ គណន្តិ មល្លគណាភជិបុត្តគណាធិកំ។
បូគន្តិ ធម្មគណំ។ សេណីន្តិ គន្ធិកសេណីឧស្សិកសេណីអាធិកំ។ យត្ថ យត្ថ
ហិ រាជានោ គណាធិនំ តាមនិគមេ និយ្យាតេន្តិ “តុម្ពេវ ឯត្ថ អនុសាសថា” តិ,
តត្ថ តត្ថ តេយេវ ឥស្សរា ហោន្តិ, តស្មា តេ សន្ធាយ ឥទំ វុត្តំ។ ឯត្ថ ច រាជានំ វា
គណាធិកេ វា អបលោកេត្វាបិ ភិក្ខុនិសង្ឃោ អបលោកេតញ្ជោវ។ អញ្ជ្រាត
កប្បាតិ តិត្ថិយេសុ វា អញ្ជ្រាភិក្ខុនីសុ វា បព្ពជិតបុព្ពា កប្បា នាម, តំ បេត្វា

អញ្ចំ ឧបសម្បទានិយា គណាអាចរិទ្ធិ បត្តិវិបរិយេសនេសុ សីមាសម្មតិយា
ព្រាតិយា ច ទុក្ខដំ, ធូរិហិ កម្មវាចាហិ បុល្លច្ចយំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ
សង្ឃាទិសេសោ។

សាវត្ថយំ បុល្លនន្ទំ អារត្ត ចោរី វុជ្ជាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, ចោរិយា វេមតិកាយ
ទុក្ខដំ, តថា អចោរិយា ចោរិសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច។ អចោរិសញ្ញាយ,
អជានន្ទិយា, អបលោកេត្វា វុជ្ជាបេន្ទិយា, កប្បំ វុជ្ជាបេន្ទិយា, ឧម្មតិកាទីនព្វា
អនាបត្តិ។ ចោរិតា, ចោរិសញ្ញិតា, អញ្ញាត្រ អនុញ្ញាតការណា វុជ្ជាបនន្ទិ,
ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។ ចោរិវុជ្ជាបនសម្មជ្ជានំ, កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ,
សចិត្តកំ, បណ្ណាត្តិវដ្តំ, កាយកម្មំ, វេទកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្ទិ។

ចោរិវុជ្ជាបិ កាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ឯកតាមន្តរគមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ តាមន្តរន្ទិអាទីសុ សកតាមតោ តាវ និក្ខមន្ទិយា អនាបត្តិ,
និក្ខមិត្វា បន អញ្ចំ តាមំ គច្ឆន្ទិយា បទេ បទេ ទុក្ខដំ, ឯកេន ចាទេន ឥតរស្ស
តាមស្ស បរិក្ខេបេ វា ឧបចារេ វា អតិក្កន្តេ បុល្លច្ចយំ, ទុតិយេន អតិក្កន្តមត្តេ
សង្ឃាទិសេសោ, តតោ និក្ខមិត្វា បុន សកតាមំ បរិសន្ទិយាបិ ឯសេវ នយោ។
សេច បន ខណ្ឌាចាការេន វា វតិច្ឆិទ្កេន វា ភិក្ខុនិវិហារភូមិយេវ សក្កា ហោតិ
បរិសិទ្ធី, ឯវំ បរិសមាធាយ កប្បិយភូមិយា បរិជ្ជា នាម ហោតិ, តស្មា វដ្តតិ។
ពហិតាមេ វេត្វា យំកិញ្ចិ សកតាមំ វា បរតាមំ វា អកប្បិយភូមី បទសា
បរិសន្ទិយា អាបត្តិតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។

នទិចារគមនេ វុត្តលក្ខណាយ នទិយា ទុតិយិកំ វិនា បរតីវំ គច្ឆន្ទិយា វា
អន្តរានទិយំ ទុតិយិកាយ សទ្ធិ ភណ្ឌិត្វា បុន ឱរិមតីរមេវ បច្ចត្តន្ទិយា វា

បឋមចានំ ឧទ្ទិវត្វា តីរេ បឋិតក្ខណោ ដុល្លច្ចយំ, ធុតិយចាធុទ្ធារេ
សង្ឃាធិសេសោ។ ឥទ្ធិសេតុយាននាវាហិ បន បរតិវំ ធុតិវតុំ,
នហានាធិការណេន ច ធុតិល្អាយ ធុរិមតិវំ បទសាបិ បច្ចុត្តិវតុំ វដ្ឋតិ។

វត្តិវិប្បវាសេ “បុរេអរុណោយេវ ធុតិយិកាយ ហត្ថចាសំ ធុក្កមិស្សមី” តិ
អាភោគំវិនា ឯកគព្ពេបិ ធុតិយិកាយ ហត្ថចាសាតិក្កមេ ឋត្វា អរុណំ
ឧដ្ឋាបេន្តិយា អាបត្តិ។

ឯកាវា គណម្ពាតិ ឯត្ថ បន ឯកាភិក្ខុនីបិ គណោយេវ។ ធុហីយេយ្យាតិ
អវហីយេយ្យ, ធស្សន្ទបចារំ វា សវន្ទបចារំ វា វិជហេយ្យាតិ អត្ថោ។ តស្មា
ឥន្ទធិលាតិក្កមតោ បដ្ឋាយ ពហិកាមេ
រុក្ខថម្ភសាលិចាការាធិអន្តរិតភាវេនាបិ ធុតិយិកាយ ធស្សន្ទបចារេ
វិជហិតេ សចេបិ សវន្ទបចារោ អត្ថិ, អាបត្តិយេវ។ អន្លោកាសេ បន ធូរេបិ
ធស្សន្ទបចារោ ហោតិ, តត្ថ មគ្គម្ពុជ្ឈសន្នេនវិយ ធម្មស្សវនាវេនសន្នេនវិយ
ច ‘អយ្យ’ តិ សទ្ធាយន្តិយា សទ្ធស្សវនាតិក្កមេ អាបត្តិយេវ។ សចេ បន មគ្គំ
គច្ឆន្តិ ធុហីយេត្វា “ឥនាធិចាបុណិស្សមី” តិ សឧស្សហា អនុពន្ធាតិ, វដ្ឋតិ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតំ ភិក្ខុនី អារព្ព កាមន្តរគមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, “ឯកាវា
នធិចារ” តិ អាធិកា ឯត្ថ តិវិទា អនុបញ្ញត្តិ, បុរេ អរុណោ សកកាមតោ
និក្ខមិត្វា អរុណុក្កមនកាលេ កាមន្តរបរិយាបន្នំ នធិចារំ ធុក្កមនន្តិយា បន
ចតស្សោបិ អាបត្តិយោ ឯកក្ខណោយេវ ហោន្តិ។ វុត្ថម្បិ ចេតំ -

“សិក្ខាបទា ពុទ្ធវរេន វណ្ណិតា;
សង្ឃាធិសេសា ចតុរោ ភវេយ្យុ;
អាបន្នេយ្យ ឯកបយោគេន សព្ពា;

បញ្ហាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា"តិ។ (បរិ. ៤៧៩);

ឯតេនុចាយេន តិណ្ណំ, ទិដ្ឋញ្ច ឯកតោភារោ វេទិតញ្ចោ។ ទុតិយិកាយ បន
បក្កន្តាយ វាវិត្តន្តាយ វា កាលដ្ឋតាយ វា បក្កសដ្ឋន្តាយ វា អាបនាសុ វា
តាមន្តរគមនាទីនិ ករោន្តិយា ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អន្តរាយេន
ឯកតោភារោ, តាមន្តរគមនាទីនុ អញ្ញតរតាបដ្ឋនំ, អាបនាយ អភារោតិ
ឥមាទេត្ថ តិណ្ណំ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមចារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន
បណ្ណាត្តិវដ្តំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ឯកតាមន្តរគមនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. ឧក្ខិត្តកឱសារណាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ឧក្ខិត្តន្តិ អាបត្តិយា អទស្សនាទីនុ ឧក្ខិត្តំ។ អនញ្ញាយ គណាស្ស
ធនន្តិ តស្សេវ ការកសដ្ឋស្ស ធនំ អជានិត្វា។ ឱសារេយ្យាតិ ឱសារណាកម្មំ
ករេយ្យ។ តស្ស ឯវំ ករោន្តិយា, គណាបរិយេសនេ សីមាសម្មតិយា ញត្តិយា ច
ទុក្កដំ, ទិហិ កម្មវាចាហិ មុល្លច្ចយំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ សដ្ឋាទិសេសោ។

សាវត្ថិយំ មុល្លនន្តំ អារត្ត ឯវំ ឱសារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តិកសដ្ឋាទិសេសំ,
អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ, ការកសដ្ឋំ វា អាបុច្ឆិត្វា, គណាស្ស វា ធនំ ជានិត្វា,
វេត្ថ វា វត្ថុន្តិ, អសន្តេ ការកសដ្ឋេ ឱសារេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។
ធម្មកម្មេន ឧក្ខិត្តតា, អញ្ញត្រ អនុញ្ញាតការណា ឱសារណាន្តិ ឥមាទេត្ថ ទេ
អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សដ្ឋកេទសិក្ខាបទេ វុត្ថនយានេវ, ឥទំ បន
កិរិយាកិរិយន្តិ។

ឧក្ខិត្តកឱសារណាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. កោដនប្បដិគ្គហណាបឋមសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ អវស្សតាតិ ធន្តរាគេន តិច្ឆា។ អវស្សតស្សាតិ តាទិសស្សេវ។
ខាធម្មេ វា ភុញ្ញេយ្យ វាតិ ឯត្ថ បដិគ្គហណោ មុល្លច្ចយំ, អដ្ឋោហារេ
អដ្ឋោហារេ សង្ឃាទិសេសោ។

សាវត្ថិយំ សុន្ទរីនន្ទំ អារត្ត អវស្សតាយ អវស្សតស្ស ហត្ថតោ
អាមិសប្បដិគ្គហណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, ឯកតោអវស្សតេ បដិគ្គហណោ ទុក្ខដំ,
អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ មុល្លច្ចយំ,
យក្ខបេតបណ្ណាកតិវច្ឆានគតមនុស្សវិគ្គហានំ ហត្ថតោ ឧភតោអវស្សតេបិ
សតិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ បន ឯកតោអវស្សតេ សតិ ទុក្ខដំ, សព្ពត្ថ
ឧទកទន្តចោនគ្គហណេបិ បរិភោគេបិ ទុក្ខដមេវ។ ឧភោសុ អនវស្សតេសុ,
“អនវស្សតោ”តិ វា ញាតា គណ្ណានិយា, ឧម្មតិកាទីនព្វា អនាបត្តិ។
ឧទកទន្តចោនតោ អញ្ញំ អដ្ឋោហារណីយំ, ឧភតោអវស្សតតា, សហត្ថា
គហណំ, អដ្ឋោហារណានិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
បឋមចារាជិកសទិសានីតិ។

កោដនប្បដិគ្គហណាបឋមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. កោដនប្បដិគ្គហណាទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណនា

ធរដ្ឋយតោ ភូតិយស្មា ភូ។ ឥដ្ឋាតិ ឧយ្យោជនត្ថេ និចាតោ។ អយម្បីតិ យា
ឯវំ ឧយ្យោជេតិ, សា ឯវំ ឧយ្យោជនេន ច តេន វចនេន ឥតវិស្សា បដិគ្គហណោន
ច ទុក្ខដានិ, អដ្ឋោហារគណនាយ មុល្លច្ចយានិ ច អាបដ្ឋិតា
កោដនបរិយោសានេ សង្ឃាទិសេសំ អាបដ្ឋិតិ។

សាវត្ថុយំ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុនី អារត្ត ឯវំ ឧប្បោជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាណាត្តិកមេវ, បុរិសស្ស វា យក្ខាធិនំ វា ហត្ថតោ
ឧទកទន្តចោនប្បជិក្ខហណ្ឌោប្បោជនេ ច តេសំ បរិភោគេ ច ទុក្ខដំ, ឯស នយោ
យក្ខាធិនំ ហត្ថតោ អវសេសគ្គហណាត្ថំ ឧប្បោជនេ, តេសំ គហណោ,
អដ្ឋោហារេ ច។ ភោជនបរិយោសានេ បន បុល្លច្ចយំ។ “អនវស្សតោ”តិ ញត្វា
វា, “កុបិតាន បជិក្ខណ្ឌាតិ”តិ វា, “កុហានុទ្ទយតាយ ន បជិក្ខណ្ឌាតិ”តិ វា
ឧប្បោជន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ មនុស្សបុរិសតា, អញ្ញាត្រ
អនុញ្ញាតការណា, “ខាធិនីយំ ភោជនីយំ គហេត្វា ភុញ្ញា”តិ ឧប្បោជនា, តេន
វេចនេន គហេត្វា ឥតវិស្សា ភោជនបរិយោសានន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ អធិដ្ឋានានសធិសានីតិ។

ភោជនប្បជិក្ខហណាទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧-៨-៩. សញ្ញាវត្ថាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមអដ្ឋមនវមសិក្ខាបទានំ សញ្ញាវត្ថាធិត្ថយេ វុត្តនយេនេវវិនិច្ឆយោ
វេទិតញ្ចោ។

សញ្ញាវត្ថាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. សិក្ខុបច្ឆាធិក្ខណសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទសមេ កីធុមាវ សមណីយោតិ កីធុ ឥមា ឯវ សមណីយោ។ តាសាហាន្តិ
តាសំ អហំ។ យាវតតិយកបទត្ថោ ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណានាយំ (កដ្ឋា. អដ្ឋ.
និកមនវណ្ណានា), អវសេសវិនិច្ឆយោ ច តត្ថេវ សង្ឃភេទសិក្ខាបទវណ្ណានាយំ
វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ចោ, ឥទំ បន សាវត្ថុយំ ចណ្ឌាកាធូរិភិក្ខុនី (ចាចិ. ៧០៩)

អារត្ត “ពុទ្ធិ បច្ឆាចិក្ខាមី” តិអាធិវចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, ឯវំ វចនមេវ ចេត្ត ចតុសុ
អង្កេសុ បឋមំ អង្គន្តិ អយំ វិសេសោ, សេសំ តាធិសមេវាតិ។

សិក្ខបច្ឆាចិក្ខណាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១១. អធិករណកុបិតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯកាធសមេ កិស្មិញ្ចាទេវ អធិករណេតិ ចតុន្នំ អញ្ញាតវស្មី។ បច្ឆាកតាតិ
បរាជិតា។ ឥធម្មិ សាវត្ថិយំ ចល្លាកាឡិ អារត្ត “ធនុតាមិនិយោ ច
ភិក្ខុនិយោ” តិអាធិវចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសំ ធនមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

អធិករណកុបិតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១២. ចាបសមាចារបឋមសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆ្វាធសមេ សំសដ្ឋាតិ បព្ពជិតានំ អននុលោមេន គិហ្មំ
កោដ្ឋនបចនសាសនហរណាធិនា កាយិកវាចសិកេន មិស្សីភូតា។ ចាចោ
កាយិកវាចសិកោ អាចារោ ឯតាសន្តិ ចាចាចារា។ ចាចោ កិត្តិសន្នោ
ឯតាសន្តិ ចាបសន្នា។ ចាចោ អាជីវសន្នាតោ សិលោកោ ឯតាសន្តិ
ចាបសិលោកា។ ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហាសិកាតិ អញ្ញាមញ្ញាស្ស កម្ម
កិរយមាទេ បដិក្កោសនេន វិហាសិកា។ វដ្ឋប្បជិច្ឆាធិកាតិ ខុទ្ទានុខុទ្ធកស្ស
វដ្ឋស្ស បដិច្ឆាធិកា។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត សំសដ្ឋាវហារវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សេសមេត្ថាបិ ធនមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, សមនុភាសនកម្មកាលេ បន
ទ្វេតិស្សោ ឯកតោ សមនុភាសិតញាតិ។

ចាបសមាចារបឋមសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១៣. ចាបសមាចារទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេសមេ ឯវំ វទេយ្យាតិ តា សមនុភជ្ជា ភិក្ខុនិយោ ឯវំ វទេយ្យ។ ឯវាចារាតិ
ឯវំអាចារា, យាទិសោ តុម្ហាកំ អាចារា, តាទិសោ អាចារាតិ អត្ថោ, ឯស នយោ
សព្ពត្ថ។ ឧញ្ញាយាតិ អវញ្ញាយ នីចំ កត្វា ជាជនាយ។ បរិកវេនាតិ “កី ឥមា
ករិស្សន្តី” តិ ឯវំ បរិកវិត្វា ជាជនេន។ អក្ខន្តិយាតិ អសហនតាយ, កោធនាតិ
អត្ថោ។ វេកស្សិយាតិ ពលវន្តស្ស ភាវេន, អត្តនោ ពលប្បកាសនេន
សមុត្រាសេនាតិ អត្ថោ។ ទុព្ពល្យាតិ តុម្ហាកំ ទុព្ពលភាវេន, សព្ពត្ថ ឧញ្ញាយ ច
បរិកវេន ចាតិ ឯវំ សមុច្ចយត្ថោ ទដ្ឋញ្ញោ។ វិវិដ្ឋថាតិ នាណ ហោជ,
អននុលោមិកំ កាយិកវាចសិកសំសគ្គំ បជហថាតិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ មុល្លនន្ទំ អារត្ត “សំសជ្ជាវ, អយ្យេ, តុម្ពេ វិហារជ, មា តុម្ពេ នាណ
វិហារិត្ថា” តិ ឧយ្យោជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថាបិ ទសមេ វុត្តនយេនេវ
វេទិតព្ពន្ធិ។

ចាបសមាចារទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១៤. សង្ឃកេទកាទិសិក្ខាបទវណ្ណានា

សង្ឃកេទាទីសុ ចត្វសុ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ។ កេវលញ្ញោ ភិក្ខុនិ
សង្ឃំ នភិទ្ធពតិ, កេទាយ បន បរក្កមតិ ចេវ អនុវត្តតិ ច។ ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ
សត្តរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មាតិ ភិក្ខុ អារត្ត បញ្ញត្តា សាធារណា សត្ត,
អសាធារណា ទសាតិ ឯវំ សត្តរស។ ឧកតោសង្ឃេ បក្ខមាទត្ថំ ចរិតព្ពន្ធិ
ភិក្ខុនិយា ហិ អាបត្តិ នាទេន្តិយាបិ បរិវាសោ នាម នត្ថិ, នាទនបច្ចយាបិ ន

ឧក្ខន្ធដំ អាបជ្ជិតិ, តស្មា ធានេត្វាបិ អធានេត្វាបិ ឯកំ បក្ខមាណត្ថមេវ ចរិតត្ថំ។ តំ
ភិក្ខុនីហិ អត្ថនោ សីមំ សោធនេត្វាវិហារសីមាយ វា, សោធនតំ អសក្កោន្តិហិ
ខណ្ឌសីមាយ វា សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចតុវគ្គំ គណំ សន្និទាតាបេត្វា ធាតត្ថំ។
សចេ ឯកា អាបត្តិ ហោតិ, ឯកិស្សា វសេន, សចេ ទ្វេ វា តិស្សា វា សម្ពហុលា
វា ឯកវត្ថុកា វា ធានាវត្ថុកា វា, តាសំ តាសំ វសេន ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណានាយំ
វុត្តវត្ថុកោត្ថនាមអាបត្តិភេទេសុ យំ យំ ឥច្ឆតិ, តំ តំ អាទាយ យោជនា
កាតព្វា។

តត្រិទំ បឋមាបត្តិវសេន មុខមត្តនិទស្សនំ - តាយ អាបជ្ជាយ ភិក្ខុនិយា
ភិក្ខុនិសង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា វុឌ្ឍនំ ភិក្ខុនិទំ ចាទេ វន្តិត្វា
ឧក្ខន្ធដំកំ និសីទិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវមស្សវចនីយោ “អហំ, អយ្យេ, ឯកំ
អាបត្តិ អាបជ្ជិ ឧស្សយវាទំ, សាហំ, អយ្យេ, សង្ឃំ ឯកិស្សា អាបត្តិយា
ឧស្សយវាទាយ បក្ខមាណត្ថំ យាចាមី” តិ, ឯវំ តិក្ខុត្ថំ យាចាបេត្វា ព្យត្តាយ
ភិក្ខុនិយា បដិពលាយ សង្ឃោ ញាបេតព្វោ -

“សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមា ភិក្ខុនី ឯកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិ
ឧស្សយវាទំ, សា សង្ឃំ ឯកិស្សា អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្ខមាណត្ថំ យាចតិ,
យទិ សង្ឃស្ស បត្តកលំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមាយ ភិក្ខុនិយា ឯកិស្សា អាបត្តិយា
ឧស្សយវាទាយ បក្ខមាណត្ថំ ទទេយ្យ, ឯសា ព្រាត្តិ។

“សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមា ភិក្ខុនី... បេ....
ឧតិយម្បិ... បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ, សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ... បេ....
សា ភាសេយ្យ។ ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្ទាមាយ ភិក្ខុនិយា ឯកិស្សា អាបត្តិយា
ឧស្សយវាទាយ បក្ខមាណត្ថំ។ ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ
ធារយាមី” តិ។

កម្មវាចាបរិយោសានេ “វត្ថុំ សមាទិយាមិ, មានត្ថំ សមាទិយាមិ” តិ
សមាទិយិ ត្វា សង្ឃស្ស អាហារេចត្វា និក្ខិត្តវត្តេន តាវ វសីតុកាមាយ តត្ថេវ
សង្ឃមជ្ឈេ វា បក្កន្តាសុ ភិក្ខុនីសុ ឯកភិក្ខុនិយា វា ទុតិយិ កាយ វា សន្តិកេ
“វត្ថុំ និក្ខិចាមិ, មានត្ថំ និក្ខិចាមិ” តិ និក្ខិចិត្តំ។ អញ្ញាស្ស បន អាគន្ធកាយ
សន្តិកេ អាហារេចត្វា និក្ខិចិត្តំ, និក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ បកតត្តដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ,
តតោ បុរេអរុណោយេវ ចត្វាហិ ភិក្ខុនីហិ តំ ភិក្ខុនី គហេត្វា កាម្មបចារតោ ច
ភិក្ខុនំ វិហារ្យបចារតោ ច ទ្វេ លេខ្ពចាតេ អតិក្កមិត្វា មហាមគ្គា ឌីក្កម្ម
គុម្ភវតិអាទីហិ បដិច្ចន្នេ ឌីកាសេ និសីទិតត្ថំ។ ចត្វាហិ ភិក្ខុហិ បិ តត្ថ គន្ធាត្ថំ, គន្ធា
ភិក្ខុនីនំ អវិទូរេ វិសុំ និសីទិតត្ថំ។ អថ តាយ ភិក្ខុនិយា វត្ថុនយេនេវ វត្ថុំ
សមាទិយិ ត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស តាវ ឯវំ អាហារេចតត្ថំ -

“អហំ, អយ្យ, ឯកំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិ ឧស្សយវាទំ, សាហំ សង្ឃំ ឯកិស្សា
អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្កមានត្ថំ យាបី, តស្សា មេ សង្ឃោ ឯកិស្សា
អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្កមានត្ថំ អនាសិ, សាហំ មានត្ថំ ចរាមិ,
វេទយាមហំ, អយ្យ, ‘វេទយតី’ តិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ” តិ។

តតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស សន្តិកំ គន្ធា ឯវំ អាហារេចតត្ថំ “អហំ, អយ្យ, ឯកំ
អាបត្តិ អាបដ្ឋិ... បេ... វេទយាមហំ, អយ្យ, ‘វេទយតី’ តិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ” តិ។
អាហារេចត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស សន្តិកេ និសីទិតត្ថំ, តតោ បដ្ឋាយ ភិក្ខុសុ វា,
ទុតិយិ កំ ឯហេត្វា ភិក្ខុនីសុ វា បក្កន្តាសុបិ ឧភតោសង្ឃេ មានត្ថំ ចិណ្ឌាមេវ
ហោតិ។ យាវ អរុណំ ន ឧដ្ឋហតិ, តាវ យំ បឋមំ បស្សតិ ភិក្ខុំ វា ភិក្ខុនី វា,
តស្សា អាហារេចតត្ថំ។ ឧដ្ឋិតេ អរុណោ វត្ថុំ និក្ខិចិត្វា ឧបស្សយំ គន្ធាត្ថំ, ឯវំ
បញ្ចានស អរុណា គហេតត្តា។

អធិក្ខត្រូវត្រាយ បន អាគន្ធកេសុ អសតិ ចតុន្នំ ភិក្ខុនញា ភិក្ខុនីនញា
នេវសិកំ អាហោចេត្វា, អាគន្ធកេសុ សតិ សព្ពេសម្បី អាគន្ធកានំ អាហោចេត្តិយា
បញ្ចានស ធិវសានិ ចារិវាសិកក្ខន្ធកេ (ចូឡូវ. ៧៥ អាធមយោ) វុត្តនយេនេវ សម្មា
វត្ថិតព្ពន្ធិ អយមេត្ថ សង្ខេទោ, វិត្តារោ បន សមន្តចាសាធិកាយំ (ចូឡូវ. អដ្ឋ.
៧៥ អាធមយោ) វុត្តោ, ចិណ្ឌាមាណត្តាយ ភិក្ខុនិយាតិ យទា ឯវំ ចិណ្ឌាមាណត្តា
ភិក្ខុនី ហោតិ, អថស្ស យត្ថ សិយាវិសតិគណោ ភិក្ខុនិសង្ឃាតិ វុត្តនយេនេវ
អញ្ញានកម្មំ កាតព្វំ, សេសំ ឧត្តានមេវាតិ។

កម្ពុជីវិតរណីយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខ

សង្ឃទិសេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និស្សគ្គិយកណ្តោ

១. បត្តសន្និបយសិក្ខាបទវណ្ណនា

និស្សគ្គិយេសុ អាធិវគ្គស្ស តាវ បឋមេ បត្តសន្និបយំ ករេយ្យាតិ បត្តសន្និធិ
ករេយ្យ, ឯកាហំ អនធិដ្ឋហិត្វា វា អវិកប្បត្វា វា អធិជ្ឈានុបកំ បត្តំ
ឋបេយ្យាតិ អត្តោ។

សាវត្ថិយំ ធព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ព បត្តសន្និបយវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សេសកថាមគ្គោ ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតញោ, តត្រ ហិ
ធនាហាតិក្កមេ អាបត្តិ, ឥធឯ ឯកាហាតិក្កមេតិ ឯត្ថកមេវ តស្ស ច ឥមស្ស ច
នាណករណំ, សេសំ តាទិសមេវាតិ។

បត្តសន្និបយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. អកាលចីវរសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយេ អកាលចីវរន្តិ អត្ថតេ កជិនេ កជិនមាសេហិ, អនត្ថតេ
ចីវរមាសតោ អញ្ញស្មី កាលេ ឧប្បន្នំ, យំ វា បន កាលេបិ អាទិស្ស ទិន្នំ។
អាទិស្ស ទិន្នំ នាម “សម្បត្តា ភាជន្ត” តិ វត្វា វា, “ឥទំ គណស្ស, ឥទំ តុម្ហាកំ
ធម្ម” តិ វត្វា វា, ធាតុកាមតាយ ចាធម្មលេ បេបេត្វា វា ទិន្នំ។ ឥច្ឆេតំ អកាលចីវរំ
“កាលចីវរ” ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា ភាជាបេន្តិយា បយោគេ ធុក្កជំ, យំ អត្ថនាលទ្ធី, តំ
និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ និស្សជ្ជំ បដិលភិត្វាបិ យថាធានេយេវ ឧបនេតព្ពំ,
អញ្ញស្មិម្បិ ឯវេបេ សិក្ខាបទេ ឯសេវ នយោ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត អកាលចីវរំ “កាលចីវរ” ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា
ភាជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អកាលចីវរេ វេមតិកាយ, កាលចីវរេ
អកាលចីវរសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ធុក្កជំ។ ឧភោសុ កាលចីវរសញ្ញាយ,
ឧម្ពត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ អកាលចីវរតា, តថាសញ្ញិតា, “កាលចីវរ” ន្តិ
អធិដ្ឋាយ លេសេន ភាជាបនំ, បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អផ្កានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ អធិដ្ឋានានសធិសានីតិ។

អកាលចីវរសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. ចីវរបរិវត្តនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ហន្តាតិ គណ្ណា។ អច្ឆិន្ទេយ្យាតិ សយំ អច្ឆិន្ទន្តិយា ពន្ធិត្វា បបិតេសុ
ពហូសុបិ ឯកាបត្តិ, ឥតវេសុ វត្ថុគណនាយ អាបត្តិយោ។ អច្ឆិន្ទាបនេ បន
ឯកាយ អាណត្តិយា ពហូសុ អច្ឆិន្ទេសុបិ ឯកាវាបត្តិ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត បិវំ បរិវត្តត្វា អប្បិទ្ធនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
សាលាត្ថិកំ, តិកចាចិត្តិយំ, អញ្ញស្មី បរិក្ខារេ តិកទុក្កដំ, អនុបសម្បន្ទាយ
បិវេបិ តិកទុក្កដមេវ។ យា បន តាយ វា ទិយ្យមាណំ, តស្ស វា វិស្សាសំ
គណ្ហាតិ, តស្ស, ឧម្មត្ថិកាធិនញ្ច អនាបត្ថិ។ ឧបសម្បន្ទតា, បរិវត្ថិតបិវស្ស
វិកប្បនុបគតា, សកសញ្ញាយ អប្បិទ្ធនំ វា អប្បិទ្ធាបនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ
អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ អធិន្ទាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

បិវបរិវត្តនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. អញ្ញវិញ្ញាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ វិញ្ញាបេត្វាតិ ជានាបេត្វា, “ឥទំ នាម អាហារា”តិ យាចិត្វា វា។ អញ្ញំ
វិញ្ញាបេយ្យាតិ យំ បុព្វេ “កិណ្ឌេ, អយ្យេ, អដាសុ, កី អាហារិយត្វ”តិ វុត្តាយ
វិញ្ញាបិតំ, តំ បដិក្ខិបិត្វា តព្វេវ អញ្ញញ្ច គហេតុកាមា តតោ អញ្ញំ
វិញ្ញាបេយ្យ, តស្ស វិញ្ញត្តិយា ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត អញ្ញំ វិញ្ញាបេត្វា អញ្ញំ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
តិកចាចិត្តិយំ, អនញ្ញេ ទិកទុក្កដំ។ អនញ្ញេ អនញ្ញសញ្ញាយ បន, តស្មី
អប្បហោន្តេ បុន តព្វេវ, អញ្ញេនបិ អត្ថេ សតិ តេន សទ្ធិ អញ្ញញ្ច, យញ្ញវិញ្ញត្តំ,
តតោ ច អញ្ញំ សមគ្សតវំ ហោតិ, ឥមំ អានិសំសំ ទស្សេត្វា សុទ្ធិ អញ្ញមេវ ច
វិញ្ញាបេន្តិយា, ឧម្មត្ថិកាធិនញ្ច អនាបត្ថិ។ លេសេន គហេតុកាមតា, អញ្ញស្ស
វិញ្ញាបនំ, បដិលាភោតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
សញ្ញវត្ថុសទិសានិតិ។

អញ្ញវិញ្ញាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. អញ្ញាចតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ អញ្ញាចតាបេត្វាតិ អត្តនោ កប្បិយភណ្ណោន “ឥទំ នាម អាហារា”តិ
អញ្ញំ បរិវត្តាបេត្វា។ អញ្ញំ ចតាបេយ្យាតិ “ឯវំ មេ ឥទំ ទត្វា អញ្ញម្បី
អាហារិស្សតី”តិ មញ្ញមាណា “ន មេ ឥមិនា អត្តោ, ឥទំ នាម មេ អាហារា”តិ តតោ
អញ្ញំ ចតាបេយ្យា។ តស្សា ចតាបនប្បយោគេ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន តេន វា
អញ្ញោន វា មូលេន អាហាជំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, សេសំ ចតុត្ថសទិសមេវាតិ។

អញ្ញាចតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. បឋមសង្ឃិកចតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ អញ្ញាទត្ថិកេនាតិ អញ្ញាស្សត្ថាយ ទិន្នេន។ អញ្ញាទ្គិសិកេនាតិ អញ្ញំ
ឧទ្ទិសិត្វា ទិន្នេន។ សង្ឃិកេនាតិ សង្ឃិស្ស បរិច្ឆេត្តេន។ បរិក្ខារេនាតិ
កប្បិយភណ្ណោន។ អញ្ញំ ចតាបេយ្យាតិ “ឥទំ នាម បរិក្ខញ្ញេយ្យាថា”តិ យំ
ឧទ្ទិសិត្វា និយមេត្វា យោ បរិក្ខារោ ទិន្នោ, តតោ អញ្ញំ បរិវត្តាបេយ្យ, តស្សា
បយោគេ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត តាទិសេន បរិក្ខារេន អញ្ញំ
ចតាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តិកថាចិត្តិយំ, អនញ្ញាទត្ថិកេ ទ្វិកទុក្ខដំ។ តស្មី បន
អនញ្ញាទត្ថិកេសញ្ញាយ, សេសកំ ឧបនេន្តិយា, “តុម្កេហិ ឯតទត្ថាយ ទិន្នោ,
អម្ពាភញ្ចា ឥមិនា នាម អត្តោ”តិ សាមិកេ អបលោកេត្វា ឧបនេន្តិយា, យទា
ភិក្ខុនិយោ វិហារម្បី ធម្មត្វា បក្កមន្តិ, ឯវុចាសុ អាបទាសុ ឧបនេន្តិនំ,
ឧម្ពត្ថិកាទីនញ្ចា អនាបត្តិ។ សេសំ ចតុត្ថសទិសមេវាតិ។

បឋមសង្ឃិកចតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. ទុតិយសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ សញ្ញាចិកេនាតិ សយំ យាចិតកេនាបិ។ ឯតទេវេត្ថ នាណាករណំ,
សេសំ ធម្មសទិសមេវាតិ។

ទុតិយសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. បឋមគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ មហាជនិកេនាតិ គណាស្ស បរិច្ចត្តេន, ឥទមេត្ថ ធម្មតោ
នាណាករណំ។

បឋមគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. ទុតិយគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ សញ្ញាចិកេនាតិ ឥទំ អដ្ឋមតោ អតិវត្ថំ, សេសំ ទ្វីសុបិ
ធម្មសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

ទុតិយគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. បុគ្គលិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទសមេ បុគ្គលិកេនាតិ ឯកភិក្ខុនិយា បរិច្ចត្តេន។ សញ្ញាចិកេនាតិ សយំ
យាចិតកេន ច។ អញ្ចំ ចេតាបេយ្យាតិ យំ ឧទ្ទិសិត្វា ទិន្នំ, តតោ អញ្ចំ
ចេតាបេន្តិយា បយោគេ ទុក្ខដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្នំ អារព្ព តាធិសេន បរិក្ខារេន អញ្ចំ ចេតាបនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, សេសំ ធម្មសទិសមេវាតិ។

បុគ្គលិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

បត្តវគ្គោ បឋមោ។

១១. គរុចារុវណសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយស្ស បឋមេ គរុចារុវណន្តិ សីតកាលេ ចារុវណំ។ ចតុក្កុំសបរមន្តិ
កំសោ នាម ចតុក្កហាបណិកោ ហោតិ, តស្មា សោឡសកហាបណាគ្យនកំ។
ចេតាបេតព្ភន្តិ ឋបេត្វា សហធម្មិកេ ច ញាតកប្បវារិតេ ច អញ្ញេន
កិស្មិញ្ចិទេវ គុណោ បរិតុដ្ឋេន “វេទេថាយ្យ, យេនត្ថោ” តិ វុត្តាយ វិញ្ញាបេតព្ភំ។
តតោ ច ឧត្តរីតិ តតុត្តរិ វិញ្ញាបេន្តិយា ធុក្កជំ, បដិលទ្ធ�ំ និស្សត្តិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារព្ភ រាជានំ កម្ពលំ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
តិកថាចិត្តិយំ, ឧនកចតុក្កុំសេ ទិកធុក្កជំ។ តស្មី បន ឧនកសញ្ញាយ,
ចតុក្កុំសបរមំ ចេតាបេន្តិយា, ញាតកប្បវារិតេ វា, អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ,
អត្ថនោ វា ធនេន, មហាគ្យំ ចេតាបេន្តំ អប្បគ្យំ ចេតាបេន្តិយា, ឧម្ពត្តិកាជីនញា
អនាបត្តិ។ គរុចារុវណតា, អតិរេកចតុក្កុំសតា, អននុញាតជ្ជានេ វិញ្ញត្តិ,
បដិលាភោតិ ឥមា នេត្ត ចត្តារិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាជីនិ សញ្ញវិត្តសទិសានីតិ។

គរុចារុវណសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១២. លហុចារុវណសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយេ លហុចារុវណន្តិ ឧណ្ហាកាលេ ចារុវណំ។ អឡតេយ្យកុំសបរមន្តិ
ធនកហាបណាគ្យនកំ, សេសំ បឋមសទិសមេវាតិ។

លហុចារុវណសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឥតោ បរាជី ឥមស្មី វគ្គេ អដ្ឋ, តតិយវគ្គេ ទសាតិ ឥមាជី អដ្ឋារស
សិក្ខាបទានិ ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានីតិ។

ជាត្រូវបវគ្គោ តតិយោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ តីស និស្សគ្គិយា ចាចិត្តិយា ធម្មាតិ ភិក្ខុ អារព្ភ
បញ្ញត្តា សាធារណា អដ្ឋារស, អសាធារណា ទ្វាទសាតិ ឯវំ តីស។ សេសំ
សព្វត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

កម្ពុជានិកាយោ ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខ

និស្សគ្គិយចាចិត្តិយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចាចិត្តិយកណ្តោ

១. លសុណាវគ្គោ

១. លសុណាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចាចិត្តិយេសុ លសុណាវគ្គស្ស តាវ បឋមេ លសុណាន្តិ មគដរដ្ឋេ ជាតំ
អាមកំ ភណ្ឌិកលសុណាមេវ, ន ឯកទ្ធិតិមិញ្ចកំ។ តព្វិ “ខាទិស្សមី” តិ
បដិគ្គណ្ឌាន្តិយា ធុក្កជំ, អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធុល្លនន្ទំ អារព្ភ លសុណំ ហារបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ,
អលសុណោ ទ្ធិកធុក្កជំ។ តស្មី បន អលសុណាសញ្ញាយ, បលណ្ឌកេ,
ភញ្ញនកេ, ហរិកកេ, ចាបលសុណោ, សូបសម្មាភេ, មំសសម្មាភេ,
តេលសម្មាភេ, សាឡវេ, ឧត្តរិកដ្ឋេ, ឧម្ពត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។

អាមកលសុណាញោវ, អង្គ្រាហរណាញាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អង្គ្រានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

លសុណាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. សម្ពាធលោមសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធុតិយេ សម្ពាធតិ បដិច្ចន្នោកាសេ, ឧបកច្ចកេសុ ច មុត្តករណេ ចាតិ
អត្ថោ។ សំហារាបេយ្យាតិ ឯត្ថ ខុរសណ្ណាសកត្តិវាទីសុ យេន កេនចិ
សំហារាបេន្តិយា បយោគគណនាយ ចាចិត្តិយំ, ន លោមគណនាយ។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្ថិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ សម្ពាធលោមំ សំហារាបទវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អត្ថនោ អត្ថាយ អញ្ចំ អាណាបេន្តិយា សាណាត្តិកំ, អាបត្តិភេទោនត្ថិ។
អាពាធបច្ចយា, ឧម្មត្តិកាទីនេវា អនាបត្តិ។ អាពាធាភារោ, សម្ពាធលោម
សំហារណាត្ថិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អង្គ្រានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ
ឯកទ្វានមគ្គគមនសិក្ខាបទសទិសានីតិ។

សម្ពាធលោមសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. តលយាតកសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ តលយាតកេតិ អន្តមសោ ឧប្បលកេសវេនាបិ មុត្តករណាស្ស
តលយាតនេ មុត្តករណាម្ហិ បហារទានេ ចាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ទ្វេ ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ តលយាតករណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
បុរិមនយេនេវ សាណាត្តិកំ, អាបត្តិភេទោ នត្ថិ។ ឥតោ បរំ បន យត្ថ នត្ថិ, តត្ថ
អវត្វាវ គមិស្សម។ អាពាធបច្ចយា គណ្ណំ វា វណំ វា បហារន្តិយា,

ឧបត្ថម្ភកាធិនេញ អនាបត្តិ។ អាពាធាភារោ, មុត្តករណេ បហារទានំ,
ជស្សសាធិយនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមចារាជិកសធិសានីតិ។

តលយាតកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. ជតុមជ្ជកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ជតុមជ្ជកេតិ ជតុនា កតេ មជ្ជនណ្ឌកេ។ វត្ថុវសេនេតំ វុត្ថំ,
កាមរាគេន បន ឧប្បលកេសរម្បិ បវេសេន្តិយា អាបត្តិ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុនិ អារព្ភ ជតុមជ្ជកសាធិយនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសំ
តតិយសធិសមេវាតិ។

ជតុមជ្ជកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. ឧទកសុទ្ធិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ ឧទកសុទ្ធិកន្តិ មុត្តករណស្ស ជោវនំ។ អាធិយមាធាយាតិ
ករោន្តិយា។ ទ្ធផ្តលបព្ពបរមំ អាទាតព្ពន្តិ ទ្ធិសុ អដ្ឋលីសុ ឯកេកំ កត្វា
ទ្ធផ្តលបព្ពបរមំ អាទាតព្ពំ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយាតិ សចេ ជោវនកាលេ រាគវសេន
វិត្តារតោ តតិយាយ អដ្ឋលីយា អគ្គបព្ពំ, គម្ពីរតោ ឯកិស្សាវ អដ្ឋលីយា
តតិយបព្ពំ បវេសេតិ ចាចិត្តិយំ។

សក្កេសុ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុនិ អារព្ភ អតិគម្ពីរំ ឧទកសុទ្ធិកំ អាធិយនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ, ឧទកទ្ធផ្តលបព្ពេ ទ្ធិកទុក្ខជំ។ តស្មី បន ឧទកសញ្ញាយ,

ទូទ្រុលបញ្ចប់រម៍ អាទិយន្តិយា, អាពាធបច្ចុយា អតិរេកម្យ៍, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា
អនាបត្តិ, សេសំ តតិយសទិសមេវាតិ។

ឧទកសុទ្ធិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ឧបតិដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ ភុញ្ញន្តស្ស ភិបញ្ញន្តំ ភោជនានំ អញ្ញតរំ ភុញ្ញតោ។ ចានីយេនាតិ
សុទ្ធន វា ឧទកេន, តក្កាធិសុ វា អញ្ញតវេន។ វិជ្ជបនេនាតិ យាយ កាយចិ
ព័ជនិយា។ ឧបតិដ្ឋយ្យាតិ យា ឯតេសុ ទ្ធិសុ អញ្ញតរំ គហេត្វា ហត្ថចាសេ
តិដ្ឋតិ, តស្ស ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនិ អារត្ត ភុញ្ញន្តស្ស ឯវំ តិដ្ឋនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
តិកចាចិត្តិយំ, ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា ខាទនិយំ ខាទន្តស្ស ឧបតិដ្ឋន្តិយា ទុក្កជំ,
អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កជំ។ “ឥមំ បិវេ, ឥមីនា ព័ជថា” តិ ឯវំ ទេន្តិយា វា,
នាបេន្តិយា វា, អនុបសម្បន្តំ វា ឧបតិដ្ឋាបនត្តំ អាណាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា
អនាបត្តិ។ ភុញ្ញន្តស្ស ភិក្ខុនោ ហត្ថចាសេ ហំនំ, ចានីយស្ស វា វិជ្ជបនស្ស វា
គហណាន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ឯឡ កលោមសទិសានីតិ។

ឧបតិដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. អាមកធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ វិញ្ញត្វាតិ អន្តមសោ មាតរម្យ៍ យាចិត្វា។ ភុញ្ញេយ្យាតិ
អដ្ឋោហរេយ្យ។ ឯត្ថ ច វិញ្ញត្តិ ចេវ ភោជនព្វា បមាណំ, តស្មា សយំ វិញ្ញត្វា
អញ្ញាយ ភដ្ឋនាធិនិ ការាបេត្វា វា, អញ្ញាយ វិញ្ញាបេត្វា សយំ ភដ្ឋនាធិនិ កត្វា

វា បដិគ្គហណោតោ បដ្ឋាយ យាវ ទន្លេហិ សំខានំ, តាវ បុព្វប្បយោគេសុ
ទុក្ខដានិ, អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត អាមកធម្មំ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សយំ វា អញ្ញាយ វា អវិញ្ញត្តិយា លទ្ធ�ំ ភដ្ឋនាទីនិ កត្វា វា ការេត្វា វា ភុញ្ញន្តិយា
ទុក្ខំ, អញ្ញាយ វិញ្ញត្តិយា លទ្ធ�ំ បន សយំ ភដ្ឋនាទីនិ កត្វាបិ ការេត្វាបិ
ភុញ្ញន្តិយា ទុក្ខដមេវ។ អាពាធសតិ សេនកម្មាទីនំ អត្ថាយ វិញ្ញាបេន្តិយា,
អវិញ្ញត្តិយា លត្តមានំ នវកម្មត្ថាយ សម្មជិដ្ឋន្តិយា, ញាតកប្បវាវតដ្ឋានេ
មុគ្គមាសាទិអបរណ្ណំ វិញ្ញាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញា អនាបត្តិ។ សត្តន្ធិ ធម្មានំ
អញ្ញាតរស្ស វិញ្ញាបនំ វា វិញ្ញាចាបនំ វា, បដិលោកោ, ភដ្ឋនាទីនិ កត្វា វា
ការេត្វា វា អដ្ឋោហារណន្តិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
អទ្ធានមគ្គសិក្ខាបទសទិសានិតិ។

អាមកធម្មាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. បឋមឧទ្ធារនធិនសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ សង្ការន្តិ កចរំ។ វិយាសន្តិ យំ កិញ្ចោ បរិគុត្តាវសេសំ ឧច្ឆិដ្ឋាទកម្មិ
ទន្ធកដ្ឋម្បិ, អដ្ឋិកបលកេសុ បន វត្ថុព្ភមេវ នត្ថិ។ តិរោកុដ្ឋេ វា តិរោចាការេ
វា តិ យស្សកស្សនិ កុដ្ឋស្ស វា ចាការស្ស វា បរតោ។ ធម្មេយ្យ វា ធម្មាបេយ្យ
វា តិ សព្វានិបេតានិ ឯកតោ ធម្មន្តិយា ឯកប្បយោគេ ឯកាបត្តិ, សកី
អាណត្តិយា ពហុកេបិ ធម្មិតេ ឯការ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតរំ ភិក្ខុនី អារត្ត ឧទ្ធារំ តិរោកុដ្ឋេ ធម្មនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
សាណាត្តិកំ, ភិក្ខុស្ស ទុក្ខំ, ឱលោកេត្វា វា អវលញ្ចេ វា ធម្មន្តិយា,
ឧម្មត្តិកាទីនញា អនាបត្តិ។ ឧទ្ធារាទិកាវោ, អនោលោកនំ, វលញ្ញនដ្ឋានំ,

តិរោកុដ្ឋតិរោចាការតា, ធម្មនំ វា ធម្មាបនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ សញ្ញិត្តសធិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បឋមឧច្ចារធម្មនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. ទុតិយឧច្ចារធម្មនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ហរិតេតិ ខេត្ត វា នាឡិកេរាធិអាវមេ វា យត្ថកត្ថចិ
រោបិមហរិតដ្ឋានេ។ តានិ វត្ថុនិ ធម្មន្តិយា វា ធម្មាបេន្តិយា វា បុរិមនយេនេ
អាបត្តិ, តាធិសេ ហ្មេន ធិសីទិក្ខា អន្តមសោ ឧទកំ បរិក្ខា មត្តកច្ឆិន្ទ
នាឡិកេរម្យិ ធម្មន្តិយា អាបត្តិយេវ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត ឧច្ចារាធិនិ ហរិតេ ធម្មនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, សាលាត្តិកំ, តិកាចាចិត្តិយំ, ភិក្ខុនោ ទុក្ខដំ, ភិក្ខុនិយាបិ ធិក្ខិត្តពិដេ
ខេត្ត យាវ អដ្ឋរោ ន ឧដ្ឋហតិ, តាវ ទុក្ខដំ, អហរិតេ ទិកទុក្ខដំ។ តស្មី បន
អហរិតសញ្ញាយ ធម្មតខេត្ត វា, សាមិកេ អបលោកេត្វា វា ធម្មន្តិយា,
ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ អដ្ឋមសធិសមេវាតិ។

ទុតិយឧច្ចារធម្មនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. ទីតតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ នច្ចន្តិ អន្តមសោ មោរនច្ចម្យិ។ ភីតន្តិ អន្តមសោ
ធម្មកាលាកភីតម្យិ។ វាធិតន្តិ អន្តមសោ ឧទកកេរិវាធិតម្យិ។ ធនស្សនាយាតិ
ឯតេសុ យំកិញ្ច ធនស្សនាយ គច្ឆន្តិយា បទេ បទេ ទុក្ខដំ, យត្ថ បីតា បស្សតិ វា
សុណាតិ វា, ឯកប្បយោគេ ឯកាបត្តិ, តំ តំ ធិសំ ឡិលោកេន្តិយា បយោគេ
បយោគេ អាបត្តិ។

រាជគហោ ធម្មត្ថិយា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត នច្ឆាទីនិ ទស្សនាយ គមនវត្ថុស្មី
 បញ្ញត្តំ, សយំ តានិវត្ថុនិ ករោន្តិយា, អញ្ញំ វា អាណាបេន្តិយា, “ចេតិយស្ស
 ឧបហារំ ទេថា” តិ ព្យៀនិសេន បរិយាយេន វា ភណ្ឌន្តិយា, “ចេតិយស្ស ឧបហារំ
 ករោមា” តិ វា វុត្ថេ “សាធូ” តិ សម្មជិច្ឆន្តិយា ច ចាចិត្តិយមេវា តិ
 សត្តអដ្ឋកថាសុ (ចា. បិ. អដ្ឋ. ៨៣៥-៨៣៧) វុត្ថំ, ភិក្ខុនោ សត្តត្ថ ទុក្ខដំ។ “តុម្ហាកំ
 ចេតិយស្ស ឧបជ្ជានំ ករោមា” តិ វុត្ថេ បន “ឧបជ្ជានករណំ នាម សុន្ទរ” តិ
 ព្យៀនិសំ បរិយាយំ ភណ្ឌន្តិយា, អាហមេ វេត្វា បស្សន្តិយា វា សុណន្តិយា វា, តថា
 អត្តនោ បីតោកាសំ អាគន្ធា បយោជិតំ បដិបទំ គច្ឆន្តិយា សម្មធីត្ថតំ
 សលាកភត្តាទិកេ សតិ ករណីយេ គន្ធា, អាបទាសុ វា សមជ្ជជ្ជានំ បរិសិទ្ធាបិ
 បស្សន្តិយា វា សុណន្តិយា វា, ឧម្មត្តិកាទិនព្វា អនាបត្តិ។ នច្ឆាទីនំ អញ្ញាតរតា,
 អញ្ញាត្រ អនុញ្ញាតការណា គមនំ, ទស្សនំ វា សវនំ វា តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
 អដ្ឋានិ។ សម្មជ្ជានាទីនិ ឯឡ កលោមសទិសានិ, ឥទំ បន លោកវដ្ឋំ,
 អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

នច្ឆកីតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

លសុណាវគ្គោ បឋមោ។

២. វត្តនូការវគ្គោ

១. វត្តនូការសិក្ខាបទវណ្ណានា

អនុការវគ្គស្ស បឋមេ វត្តនូការេតិ វត្តិអនុការេ។ អប្បដិបេតិ
 បដ្ឋោតចន្ទសូរិយអគ្គីសុ ឯកេកេនាបិ អនោភាសិតេ។ បុរិសេនាតិ សន្តិដ្ឋិតុំ
 សល្លបិតុញ្ចវិញ្ញាណា មនុស្សបុរិសេន សទ្ធិ។ សន្តិដ្ឋេយ្យ វា តិ ហត្ថចាសេ

បីតមត្តាយ ចាចិត្តិយំ។ សល្លបេយ្យាតិ តត្ថ ឋត្វា គេហសីតកម៌ កថេន្តិយាបិ
ចាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតំ ភិក្ខុនី អារត្ត ឯវំ សន្តិជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, បុរិសស្ស
ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា, យក្ខាធិនំ ហត្ថចាសំ អវិជហិត្វាបិ សន្តិជ្ជន្តិយា,
សល្លបេន្តិយា វា ទុក្ខដំ, យំ កិញ្ចាវិញ្ចំ ទុតិយំ គហេត្វា ឯវំ ករោន្តិយា,
អរហោបេក្ខាយ, អញ្ញាវិហិតាយ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។ រត្តន្ទការតា,
បុរិសស្ស ហត្ថចាសេ ឋានំ វា សល្លបនំ វា, សហាយាការោ, រហោបេក្ខតាតិ
ឥមាទេត្ថ ចត្តាវិ អដ្ឋានិ។ វេយ្យសត្ថសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ,
លោកវដ្ឋំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

រត្តន្ទការសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. បដិច្ចន្នោកាសសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ បដិច្ចន្នោឡិកាសេតិ កុដ្ឋាធិសុ យេន កេនចិ បដិច្ចន្នោ, ឥទមេវេត្ថ
នានត្ថំ។

បដិច្ចន្នោកាសសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. អដ្ឋោកាសសល្លបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ អដ្ឋោកាសេតិ នានំ, សេសំ ឧភយត្ថាបិ បឋមសទិសមេវាតិ។

អដ្ឋោកាសសល្លបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. ទុតិយិកឧយ្យាជនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ រថិកាយាតិ រដ្ឋាយំ។ ព្យុហេតិ អនិវិទូរដ្ឋាយំ។ សិដ្ឋាជកេតិ ចចូរេ។
និកណ្ហាកំ វា ជប្បយ្យាតិ កណ្ហាមូលេ កិញ្ចិ ជប្បយ្យ។ ឧយ្យោជេយ្យាតិ
អនាចារំ ចរិតុកាមតាយ “គច្ឆ តូ”ន្តិ ទុតិយិកំ ឧយ្យោជេយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ
បុរិមនយេនេវ តាវ សន្តិជ្ជនាទីសុ តីណិ ចាចិត្តិយានិ, ឧយ្យោជេន្តិយា បន
ឧយ្យោជនេ ច ហត្ថចាសវិជហនេ ច ទុក្ខជំ, វិជហិតេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត ឯវំ សន្តិជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញាត្ថំ, សេសំ
បុរិមត្ថយសទិសមេវ។ អនាបត្តិយំ បន “ន អនាចារំ អាចរិតុកាមា, សតិ
ករណីយេ ទុតិយិកំ ភិក្ខុនី ឧយ្យោជេតី”តិ (ចាចិ. ៨៥២) ឯត្ថកំ អធិកន្តិ។

ទុតិយិកឧយ្យោជនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. អនាបុច្ឆាបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ បុរេភត្តន្តិ អរុណុក្កមនំ ឧចាទាយ យាវ មជ្ឈន្តិកំ។ អាសនេតិ
បល្លង្គស្សោកាសភូតេ។ សាមិកេ អនាបុច្ឆាតិ តស្មី កុលេ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញំ
មនុស្សំ អនាបុច្ឆា។ បក្កមេយ្យាតិ ឯត្ថ ជន្មស្ស អន្តោ និសីទិត្វា អនោវស្សកំ
អដ្ឋោកាសេ ឧបចារំ អតិក្កាមេន្តិយា បឋមចានេ ទុក្ខជំ, ទុតិយេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុនី អារត្ត អនាបុច្ឆា បក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញាត្ថំ,
តិកចាចិត្តិយំ, បល្លង្គស្ស អនោកាសេ ទុក្ខជំ, តថា អាបុច្ឆិតេ
អនាបុច្ឆិតសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច។ អាបុច្ឆិតសញ្ញាយ បន, អសំហារិមេ,
គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បុរេភត្តតា, អន្តរយវេ
និសង្ខា, អាសនស្ស បល្លង្គោកាសតា, អញ្ញាត្រ អនុញ្ញាតការណា អនាបុច្ឆនំ,
វុត្តបរិច្ឆេទាតិក្កមោតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ច អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កថិនសទិសានិ,
ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អនាបុច្ឆាបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. អនាបុច្ឆាអភិនិស័ទនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ បច្ឆាភត្តន្តិ មជ្ឈន្តិកេ វីតិវត្តេ យាវ សូរិយស្ស អត្ថផ្គមា។
អភិនិស័ទេយ្យ វាតិ អាទិម្ហំ និស័ទិក្ខា គច្ឆន្តិយា ឯកា អាបត្តិ, អនិស័ទិក្ខា
និបដ្ឋិក្ខាវ គច្ឆន្តិយាបិ ឯកា, និស័ទិក្ខា និបដ្ឋន្តិយា ទ្វេ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត អាសនេ អភិនិស័ទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសំ
បញ្ចមសទិសមេវ។ យថា បន តត្ថ អសំហារិមេ, ឯវមិធ ធុវបញ្ញត្តេ
អនាបត្តិតិ។

អនាបុច្ឆាអភិនិស័ទនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. អនាបុច្ឆាសន្តរណសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ វិកាលេតិ អត្ថផ្គតេ សូរិយេ។ សេយ្យន្តិ អន្តមសោ បណ្ណាសន្តាវម្បិ,
សេសំ ធម្មសទិសមេវ។

ឥទំ បន សាវត្ថិយំ សម្ពហុលាភិក្ខុនិយោ អារត្ត វិកាលេ កុលានិ
ឧបសម្ព័មិក្ខា សាមិកេ អនាបុច្ឆិក្ខា សេយ្យំ សន្តិក្ខា អភិនិស័ទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អនាបត្តិយព្យោត្ត ធុវបញ្ញត្តំ នាម នត្ថិតិ។

អនាបុច្ឆាសន្តរណសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. បរឧដ្ឋាបនកសិក្ខាបទវណ្ណានា

អង្គមេ ទុក្ខហិតន ធូបធារិតនាតិ យំ វុត្តំ, តតោ អញ្ញាថា គហិតន ច
ធូបធារិតន ច។ បរន្តិ “អហំ កិរយេ អយ្យំ ន សក្កច្ចំ ធូបដ្ឋហាមី” តិអាទិនា
(ចាចិ. ៨៦៩) នយេន ធូបសម្បជ្ជំ ឧដ្ឋាបេន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុនី អារត្ត ឯវំ បរំ ឧដ្ឋាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បជ្ជាយ តិកទុក្ខដំ, ឧម្មត្តិកាធិនំយេវ អនាបត្តិ។
ទុក្ខហិតតា, ឧដ្ឋាបនំ, យំ ឧដ្ឋាបេតិ, តស្សា ធូបសម្បជ្ជនតាតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ អធិន្នាធានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

បរឧដ្ឋាបនកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. បរអភិសបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ អភិសបេយ្យាតិ សបេ ករេយ្យ។ តត “និរយេ ធូបបដ្ឋាមិ, និរយេ
ធូបបដ្ឋតូ” តិឯវមាធិនិ វទមាណា និរយេន អភិសបតិ នាម, អក្កោសតីតិ
អត្ថោ។ “តិហិនី ហោមិ, តិហិនី ហោតូ” តិឯវមាធិនិ វទមាណា ព្រហ្មចរិយេន។
តស្សា វាចាយ វាចាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ចណ្ណាកាធិនី អារត្ត ឯវំ អភិសបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ,
អនុបសម្បជ្ជាយ តិកទុក្ខដំ, តិរច្ឆានយោនិយា វា បេត្តិវិសយេន វា
មនុស្សទោកក្កេន វា អភិសបនេ ទុក្ខដំ។ អត្ថធម្មានុសាសនិបុរេក្ខារានំ
ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ និរយេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា អភិសបនំ,
ធូបសម្បជ្ជនតា, អត្ថធម្មបុរេក្ខារាធិនំ អភារោតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អង្គានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ អង្គមសទិសានេវាតិ។

បរអភិសបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. រោទនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ វជិត្វាតិ ហត្ថាធិហិ បហវិត្វា, ឧភយំ ករោន្តិយាវ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ចណ្ឌាកាឡិ អារត្ត អត្ថានំ វជិត្វា រោទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, កេវលំ
វជិត្តិយា វា រោទន្តិយា វា ឧក្កជមេវ។ ញាតិរោគភោគព្យសនេហិ ដុដ្ឋាយ
កេវលំ រោទន្តិយា ឯវ ន វជិត្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ អត្ថានំ វជនព្វោវ,
រោទនញ្ចាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ សមនុភាសនសទិសានិ, ឥទំ
បន កិរិយមេវាតិ។

រោទនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

វត្ថុនូវការវគ្គោ ឧតិយោ។

៣. នគ្គវគ្គោ

១. នគ្គសិក្ខាបទវណ្ណានា

នគ្គវគ្គស្ស បឋមេ នគ្គាតិ អនិវត្តា វា អចារុតា វា។ ឯវញ្ញំ នហាយន្តិយា
សត្តប្បយោគេសុ ឧក្កជំ, នហានបរិយោសានេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត ឯវំ នហានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
ឧទកសាដិកចីវរេ អច្ឆិន្នេ វា នដ្ឋេ វា, “មហាគ្សំ ឥទំ ទិស្វា ចោរាបិ ហរេយ្យ” ត្ថិ
ឯវុចាសុ អាបធាសុ វា នហាយន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ នគ្គតា,
អនុញ្ញាតការណាភាវោ, នហានបរិយោសានន្តិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ឯឡ កលោមសទិសានីតិ។

នគ្គសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ឧទកសាជីកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឧតិយេ សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អប្បមាណិកាយោ
ឧទកសាជីកាយោ ធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ត សព្វំ រតនវគ្គ
និសីទនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

ឧទកសាជីកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. បីវសិព្ពនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ វិសិព្ពត្វាតិ ឧស្ស័ព្ពតំ បុនសិព្ពនត្ថាយ វិសិព្ពត្វា។
អនន្តរាយិកិនីតិ ទសសុ អន្តរាយេសុ ឯកេកស្មិម្បិ អសតិ។ អញ្ញាត្រ
ចត្វាបញ្ចាហាតិ វិសិព្ពតទិវសតោ បញ្ចា ទិវសេ អតិក្កាមេត្វា “នេវ
សិព្ពស្សមិ, ន សិព្ពាបនាយ ឧស្សក្កំ ករិស្សមី” តិ ធុរំ និក្ខត្តមត្ថេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារព្ភ បីវវិសិព្ពត្វា ន សិព្ពនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បជ្ឈាយ តិកទុក្កដំ, តថា ឧភិទ្ធម្បិ អញ្ញាស្មី បរិក្ខារេ។
យា បន អន្តរាយិកិនី វា ហោតិ, បរិយេសិក្ខា វា កិញ្ចិ ន លភតិ, ករោន្តី វា
បញ្ចាហំ អតិក្កាមេតិ, តស្ស ច, គិលានាយ ច, អាបនាសុ ច, ឧម្មត្តិកាជីនព្វា
អនាបត្តិ។ និវាសនចារុបនុបកបីវតា, ឧបសម្បជ្ឈាយ សន្តកតា, សិព្ពនត្ថាយ
វិសិព្ពនំ វា វិសិព្ពាបនំ វា, អញ្ញាត្រ អនុញ្ញាតការណា បញ្ចាហាតិក្កមោ,
ធុរនិក្ខេហាតិ ឥមាទេត្ថ បញ្ចា អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាជីនិ
សមនុភាសនសទិសានីតិ។

បីវសិព្ពនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. សង្ឃាជីវាសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ បញ្ចា អហានិ បញ្ចាបាំ, បញ្ចាហាមេវ បញ្ចាហិកំ។ សង្ឃាជីនំ ចារោ
សង្ឃាជីចារោ, បរិភោគវសេន វា ឱតាបនវសេន វា សង្ឃាជីតដ្ឋេន ‘សង្ឃាជី’តិ
លទ្ធាមំ តិចីវរំ, ឧទកសាជីកា, សំកច្ចិកាតិ ឥមេសំ បញ្ចាជំ ចីវរានំ បរិវត្តនន្តិ
អត្ថោ។ អតិក្កាមេយ្យ ចាចិត្តិយន្តិ ធម្មេ អរុណុក្កមនេ ឯកស្មី ចីវរេ វុត្តនយេន
អបរិវត្តិតេ ឯកា អាបត្តិ, បញ្ចាសុ បញ្ចា។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត ចីវរំ និក្ខិបិត្វា សន្តវុត្តវេន
ជនបទចារិកំ បក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ, បញ្ចាហានតិក្កន្តេ
ទ្វិកទុក្កជំ។ តស្មី បន អនតិក្កន្តសញ្ញាយ, បញ្ចមំ ទិវសំ បញ្ចា ចីវរានិ
និវាសេន្តិយា វា ចារុបន្តិយា វា ឱតាបេន្តិយា វា, គិលានាយ, “ឥទំ មេ ចីវរំ មហាគ្បំ
ព្យាទិសេ ចោរភយេ ន សក្កា ធារេតុ”ន្តិ ឯវុចាសុ អាបទាសុ, ឧម្ពត្តិកាទីនប្បា
អនាបត្តិ។ បញ្ចាជំ ចីវរានំ អញ្ញាតរតា, បញ្ចាហានតិក្កមោ,
អនុញ្ញាតការណាភារោ, អបរិវត្តនន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
កថិនសទិសានីតិ។

សង្ឃាជីចារសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. ចីវរសង្គមនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចាមេ ចីវរសង្គមនីយន្តិ សង្គមេតព្ពំ ចីវរំ, អញ្ញាស្សា សន្តកំ អនាបុច្ឆា
គហិតំ បុន បដិទាតព្ពំ បញ្ចាជំ អញ្ញាតំ ចីវរន្តិ អត្ថោ។ ធារេយ្យាតិ សចេ តំ
និវាសេតិ វា ចារុបតិ វា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតំ ភិក្ខុនី អារត្ត ភិក្ខុនិយា ចីវរំ អាទាយ អនាបុច្ឆា
ចារុបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បជ្ជាយ តិកទុក្កជំ។ យា បន
តាយ វា ទិន្នំ, តំ វា អាបុច្ឆា, អច្ឆិន្ននដ្ឋចីវរិកា វា ហុត្វា, “ឥទំ មេ ចីវរំ មហាគ្បំ

ឡើងសេចក្តីយោគយេន សក្តា ជារតុ"ន្តិ ឯវរុចាសុ អាបទាសុ វា ជារតិ, តស្ស, ឧម្ពត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ ចីវរសង្គមនីយតា, ឧបសម្បជ្ជាយ សន្តកតា, អនុញ្ញាតការណាភារោ, ជារណ្ឌន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុជ្ជានាធិនិ បឋមកថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ចីវរសង្គមនីយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. គណចីវរសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ គណស្សតិ ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស។ ចីវរលាភន្តិវិកប្បនុបគម្មិ បច្ឆិមំ លភិតតំ ចីវរំ។ អន្តរាយំ ករេយ្យតិ យថា តេ ធាតុកាមា នទេន្តិ, ឯវំ បរក្កមេយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ សចេ តស្ស វចនេន តេ នទេន្តិ, ភិក្ខុនិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត គណស្ស ចីវរលាភន្តរាយ ករណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អញ្ញស្មី បរិក្ខារេ ទុក្កជំ, សម្ពហុលានំ បន ឯកភិក្ខុនិយា វា ចីវរលាភេបិ ទុក្កជមេវ។ “សមគ្សកាលេ ទស្សថា”តិ ឯវំ អានិសំសំ ទស្សេត្វា និវរេន្តិយា, ឧម្ពត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ វិកប្បនុបគម្មតា, សង្ឃស្ស បរិណាតភារោ, វិទា អានិសំសទស្សនេន អន្តរាយ ករណ្ឌន្តិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អង្គានិ។ សមុជ្ជានាធិនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

គណចីវរសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ ធម្មិកំ ចីវរិភិក្ខុន្តិ សមគ្គេន សង្ឃេន សន្តិបតិក្ខា ករិយមានំ ចីវរិភិក្ខុ។ បដិពាហេយ្យតិ បដិសេធយ្យ, ឯវំ បដិសេធន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ បុល្លនន្ទំ អារត្ត ធម្មិកំ ជីវរិក្ខុំ បដិពាហនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, ធម្មិកេ
វេមតិកាយ, អធម្មិកេ ធម្មិកសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្ខជំ។ ឧភយត្ថ
អធម្មិកសញ្ញាយ, អាទិសំសំ ទស្សេត្វា បដិពាហន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា
អនាបត្តិ។ ជីវរិក្ខុស្ស ធម្មិកតា, ធម្មិកសញ្ញតា, វិនា អាទិសំសេន
បដិពាហន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
អធិដ្ឋានានសទិសានេវាតិ។

បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. ជីវរនានសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ សមណជីវន្តិ កប្បកតំ និវាសនចារុបនុបតំ, ឯវរូបំ ឋបេត្វា បញ្ច
សហធម្មិកេ មាតាបិតរោ ច យស្ស កស្សចិ គហជ្ឈស្ស វា បព្ពជិតស្ស វា
បរិច្ចជិត្វា ទេន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ បុល្លនន្ទំ អារត្ត អភារិកស្ស សមណជីវនានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
ភិក្ខុនោ ទុក្ខជំ។ មាតាបិតូនំ បរិច្ចជិត្វាបិ, អញ្ជេសំ តាវកាលិកមេវ ទេន្តិយា,
ឧម្មត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ សមណជីវតា, ឋបេត្វា សហធម្មិកេ ច
មាតាបិតរោ ច អញ្ជេសំ ទានំ, អតាវកាលិកតាតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ សញ្ញវត្ថុសទិសានីតិ។

ជីវរនានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. កាលអតិក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ ទុព្ពលជីវបច្ឆាសាយាតិ ទុព្ពលាយ ជីវបច្ឆាសាយ, “សចេ សក្កោម
ទស្សមា”តិ ឯត្ថកមត្តំ សុត្វា ឧប្បាទិតាយ អាសាយាតិ អត្ថោ។

ជីវកាលសមយំ អតិក្កាមេយ្យាតិ វស្សុវុជ្ជតិក្ខនីហិ កាលជីវេ ភាជិយមាណេ
“អាគមេយ្យាថ, អយេ្យ, អត្ថិ សង្ឃស្ស ជីវេបច្ចាសា”តិ វត្វា តំ ជីវេវិភង្គំ
ជីវកាលំ អតិក្កាមេយ្យ, តស្ស អនត្ថតេ កថិនេ វស្សានស្ស បច្ឆិមមាសំ,
អត្ថតេ កថិនេ កថិនុញ្ញាវទិវសំ អតិក្កាមេន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្ទំ អារត្ត ទុព្ពលជីវេបច្ចាសាយ ជីវកាលសមយំ
អតិក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, ទុព្ពលជីវេ វេមតិកាយ, អទុព្ពលជីវេ
ទុព្ពលជីវេសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្កជំ។ ឧភយត្ថ
អទុព្ពលជីវេសញ្ញាយ, កិញ្ញាបិ ‘ន សក្កោមា’តិ វទន្តិ, “ឥនាទិ បនតេសំ
កប្បាសោ វា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ, សន្នោ វា បុរិសោ អាគមិស្សតិ, តស្មី អាគតេ អន្ធា
ទស្សន្តិ”តិ ឯវំ អានិសំសំ ទស្សេត្វា និវារេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។
ទុព្ពលជីវេតា, ទុព្ពលសញ្ញតា, វិទា អានិសំសេន និវារណាន្តិ ឥមាណេត្ថ តីណិ
អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

កាលអតិក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. កថិនុញ្ញាវសិក្ខាបទវណ្ណានា

នសមេ ធម្មិកំ កថិនុញ្ញាវន្តិ សញ្ញាសំ ភិក្ខុនីនំ អកាលជីវំ ទាតុកាមេន
ឧចាសកេន យត្ថកោ អត្តារមូលិកោ អានិសំសោ, តតោ អធិកំ វា សមកំ វា
ទត្វា យាចិតេន សមគ្គេន ភិក្ខុនិសង្ឃេន យំ កថិនំ ញ្ញត្តិទុតិយកម្មេន អន្តរា
ឧទ្ទរិយតិ, តស្ស សោ ឧទ្ធារោ ‘ធម្មិកោ’តិ វុច្ឆតិ, ឯវុបំ កថិនុញ្ញាវន្តិ អត្តោ។
បដិពាហាយ្យាតិ និវារេយ្យ, តស្ស ឯវុបំ កថិនុញ្ញាវ និវារេន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្ទំ អារត្ត កថិនុញ្ញាវំ បដិពាហានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសំ
សត្តមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

កថិនុទ្ធារសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

នគ្រវត្តោ តតិយោ។

៤. តុវដ្ឋវត្តោ

១. ឯកមញ្ញតុវដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តុវដ្ឋវត្តស្ស បឋមេ តុវដ្ឋេយ្យន្តិ និបដ្ឋេយ្យំ។ តាសុ បន ឯកាយ វា
និបដ្ឋាយ អបរា និបដ្ឋតុ, ទ្វេបិ វា សហោវ និបដ្ឋន្ត, ទ្វិន្ទម្បិ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត ទ្វិន្ទំ ឯកមញ្ញោ តុវដ្ឋនវត្តស្មី បញ្ញត្តំ,
សចេ បន ឯកាយ និបដ្ឋាយ ឯកា និសីទតិ, ឧភោ វា និសីទន្តិ, តាសំ,
ឧម្ពត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯកមញ្ញតា, ទ្វិន្ទំ តុវដ្ឋនន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ឯឡ កលោមសទិសានិតិ។

ឯកមញ្ញតុវដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ឯកត្ថវណតុវដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ឯកំ អត្ថវណញ្ចោវ ចារុវណញ្ច ឯតាសន្តិ ឯកត្ថវណចារុវណា,
សំហារិមាណំ ចាវារត្ថវណកជសារកាធិនំ ឯកំ អន្តំ អត្ថវិទ្យា ឯកំ ចារុបិទ្វា
តុវដ្ឋន្តិមេតំ អធិវចនំ។ ចាចិត្តិយន្តិ តំយេវ អត្ថវិទ្យា តំ ចារុបិទ្វា និបដ្ឋន្តិ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត ឯវំ តុវដ្ឋនវត្តស្មី បញ្ញត្តំ,
តិកចាចិត្តិយំ, អត្ថវណោ វា ចារុវណោ វា ឯកស្មី ទុក្ខដំ, នាទត្ថវណចារុវណោ

ធ្វើកុកក្តីដំ។ តស៊ូ បន ឆានត្ថរណាចារ្យរណសញ្ញាយ, វេត្តានំ ទស្សត្វា
និបជ្ជន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ បឋមសទិសមេវាតិ។

ឯកត្ថរណាតុវដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. អដាសុករណសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ អដាសុន្តិ “ឥមិនា ឥមិស្សា អដាសុ ភវិស្សតិ” តិ អនាបុច្ឆា បុរតោ
ចង្គ្គមនដ្ឋាននិស្សន្ទ្រាធម្មោ វា ឧទ្ទិសឧទ្ទិសាបនបរិបុច្ឆនសដ្ឋាយំ វា កកោត្តិយា
ចង្គ្គមនេ និវត្តនគណនាយ, ហនាធិសុ បយោគគណនាយ, ឧទ្ទេសាធិសុ
បទគណនាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត សញ្ញា អដាសុករណាវត្ថុស្មី បញ្ញាត្ថំ,
តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បជ្ជាយ តិកកុក្កដំ, ន អដាសុកាមតាយ, អបុច្ឆា
បុរតោ ចង្គ្គមនាធិនិ កកោត្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បជ្ជតា,
អដាសុកាមតា, អដាសុករណំ, អនាបុច្ឆនន្តិ ឥមនេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ អធិដ្ឋានានសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

អដាសុករណសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. នឧបដ្ឋាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ទុក្ខតត្ថិ គិលានំ។ សហជីវិនិច្ឆិ សទ្ធិវិហារិនី។ នេវ ឧបដ្ឋហេយ្យាតិ
តស្សា ឧបដ្ឋានំ សយំ វា អកកោត្តិយា, បរេហិ វា អកកោត្តិយា ធុរំ និក្ខត្តមត្ថេ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថុយំ បុល្លនន្ទំ អារព្ភ ទុក្ខតំ សហជីវីនី អនុបដ្ឋានវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អន្តេវាសិនិយា វា អនុបសម្បជ្ជាយ វា ទុក្ខដំ, ទសសុ អញ្ញាតវន្តរាយេ សតិ
បរិយេសិត្វា អលកន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាជីនព្វា អនាបត្តិ។
គិលានតា, សទ្ធិវិហារីតា, អនុញ្ញាតការណាភារោ, ឧបដ្ឋានេ ធុរនិក្ខេបោតិ
ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អម្ពានិ។ សមុដ្ឋានាជីនិ សមនុភាសនសទិសានិតិ។

នឧបដ្ឋាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. និក្ខេបនសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ ឧបស្សយំ ទត្វាតិ សកវាជពទ្ធំ អត្ថនោ បុគ្គលិកវិហារំ ទត្វា។
និក្ខេបយ្យាតិ ពហុនិមិ ទ្វារាទិ ឯកប្បយោគេន និក្ខេបន្តិយា ឯកា អាបត្តិ,
នាធាបយោគេហិ បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ, អាណត្តិយម្បិ ឯសេវ
នយោ។ សចេ បន “ឥមញ្ចិមព្វា ទ្វារំ អតិក្កាមេហី” តិ អាណាបេតិ, ឯកាយ
អាណត្តិយា ឯវ ទ្វារគណនាយ អាបត្តិយោ។

សាវត្ថុយំ បុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯតាទិសេ វត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ,
អកវាជពទ្ធតោ ទុក្ខដំ, អនុបសម្បជ្ជាយ តិកទុក្ខដំ, សកវាជពទ្ធតោ វា
អកវាជពទ្ធតោ វា ឧភិន្នម្បិ បរិក្ខារនិក្ខេបនេ ទុក្ខជមេវ, សេសំ
សង្ឃិកវិហារនិក្ខេបនសិក្ខាបទេ វុត្ថនយមេវាតិ។

និក្ខេបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. សំសដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មំ ឧត្តានបទត្ថមេវ។ សាវត្ថុយំ ចណ្ឌាកាធូរី អារព្ភ សំសដ្ឋវិហារវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ បឋមអវិជ្ជសិក្ខាបទេ វុត្ថវិនិច្ឆយសទិសមេវាតិ។

សំសង្គសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. អន្តោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ អន្តោរដ្ឋតិ យស្ស វិជិតេ វិហារតិ, តស្ស រដ្ឋេ។ អសត្តិកា ចារិកន្តិ
វិណា សត្តេន គច្ឆន្តិយា, កាមន្តរគណនាយ, អកាមកេ អរញ្ញេ
អន្ធមោជនគណនាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត វុត្តនយេនេវ ទេសចារិកំ
បក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ សត្តេន សហ គច្ឆន្តិយា, ខេមេ អប្បជិតយេ, អាបទាសុ,
ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ អន្តោរដ្ឋតា, អខេមតា, អនុញ្ញាតការណាភារោ,
ចារិកំ បក្កមនន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អផ្កានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ
ឯឡុកលោមសទិសានីតិ។

អន្តោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. តិរោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ តិរោរដ្ឋតិ យស្ស វិជិតេ វិហារតិ, តំ បេច្ចា អញ្ញស្ស រដ្ឋេ។ សេសំ
សត្តមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតត្ថំ, នករំ បទេត្ថ រាជគហន្តិ។

តិរោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. អន្តោវស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ អន្តោវស្សន្តិ បុរិមំ វា តេមាសំ, បច្ឆិមំ វា តេមាសំ អវសិទ្ធា តស្ស
វស្សស្ស អន្តោយេវ។ ឥធសត្តាហករណីយេន វា កេនចិ ឧត្តទ្ធាយ វា
អាបទាសុ វា គច្ឆន្តិយា ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ អដ្ឋមសទិសមេវាតិ។

អន្តោវស្សនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. ចារិកនបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ វស្សវុដ្ឋាតិ បុរិមំ វា តេមាសំ, បន្ធិមំ វា តេមាសំ វុដ្ឋា។
ធម្មញ្ញយោជនានីតិ ឯត្ថ បវាវេត្វា បញ្ច យោជនានិ កន្ទុម្បិ វុដ្ឋតិ, ធនុ
វត្ថុព្ភមេវ នត្ថិ។ សចេ បន តីណិ កន្ទា តេនេវ មគ្គេន បច្ឆាកច្ឆតិ, ន វុដ្ឋតិ,
អញ្ជេន អាគន្ធិ វុដ្ឋតិ។ “វុត្ថប្បមាលំ អន្ធានំ ន កង្ខិស្សមី” តិ ធុរេ និក្ខត្តមត្តេ
ចាចិត្តិយំ។

រាជគហេ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ វស្សំ វសិក្ខា ចារិកំ
អបក្កមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ អន្តរាយេ សតិ, បរិយេសិក្ខា ទុតិយិ កំ ភិក្ខុនី
អលកន្តិយា, គីលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ វស្សវុដ្ឋតា,
អនុញ្ញាត ការណាភាវោ, បញ្ចយោជនានិក្ខមោតិ ឥមា នេត្ត តីណិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ បឋមចារាជិកសធិសានិ, ឥទំ បន អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ចារិកនបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

តុវុដ្ឋវគ្គោ ចតុត្ថោ។

៥. ចិត្តាការវគ្គោ

១. រាជាការសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចិត្តាការវគ្គស្ស បឋមេ រាជាការន្តិ រញ្ជោ កិឡនយរំ។ ចិត្តាការន្តិ
កិឡនចិត្តសាលំ។ អាវាមន្តិ កិឡនឧបវនំ។ ឧយ្យានន្តិ កិឡនុយ្យានំ។
ចោក្ខរណីន្តិ កិឡនចោក្ខរណី។ ធស្សនាយាតិ “ឯតេសុ យំ កិញ្ចិ

បស្សៈស្សាមី"តិ គច្ឆន្តិយា បទេ បទេ ទុក្ខដំ, យត្ថ ឋត្វា បស្សតិ, តត្ថ បទំ
អនុទ្ធវិទ្ធា បញ្ចាបិ បស្សន្តិយា ឯការ អាបត្តិ។ សចេ បន តំ តំ វិលោកេត្វា
បស្សតិ, ភីវំ បរិវត្តនប្បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ, ន ឧម្ពិលនគណនាយ។

សាវត្ថយំ ធឮត្តគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ចិត្តាការំ ទស្សនាយ គមនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, ភិក្ខុស្ស សព្វត្ថ ទុក្ខដំ, អវសេសោវិនិច្ឆយោ នច្ចទស្សនសិក្ខាបទេ
វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ចេតិ។

រាជាការសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. អាសន្និបរិកុញ្ញនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ អាសន្និ នាម អតិក្កន្តប្បមាណា វុច្ចតិ។ បល្លង្គោ នាម សំហារិមេន
វាឡេន កតោតិ វុត្តោ។ បរិកុញ្ញយ្យាតិ ឯត្ថ បន
និសីទននិបជ្ជនប្បយោគគណនាយ ចាចិត្តិយំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អាសន្និបល្លង្គបរិភោគវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, អាសន្និយា ចាទេ ធិន្ទិទ្វា, បល្លង្គស្ស វាឡេ ភិទ្ធិទ្វា បរិកុញ្ញន្តិយា,
ឧម្ពត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ អាសន្និបល្លង្គតា, និសីទនំ និបជ្ជនំ វាតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ
អង្គានិ។ សមុជ្ឈានាធិនិ ឯឡ កលោមសទិសានិតិ។

អាសន្និបរិកុញ្ញនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. សុត្តកន្តនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ សុត្តន្តិ ធន្នំ អញ្ញាតវំ។ កន្លេយ្យាតិ ឯត្ថ យត្ថ កំ ហត្ថេន អញ្ញាតំ
ហោតិ, តស្មី តក្កម្ហំ វេបិតេ ឯកា អាបត្តិ។ ឥន្ទ្រិ សន្ធាយ បទភាជនីយេ (ចាចិ.
៩៨៨) “ឧដ្ឋវុដ្ឋវេ”តិ វុត្តំ។

សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ សុត្ថំ កន្លេនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, កន្លេតោ
បុព្វេ កប្បាសវិចិននំ អាទិ កត្វា សព្ពប្បយោគេសុ ហត្ថវាវគណនាយ ទុក្កដំ។
កន្លិតសុត្ថំ កន្លន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ អកន្លិតតា, កន្លេនន្តិ
ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ ឯឡ កលោមសទិសានីតិ។

សុត្ថកន្លេនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. គិហិវេយ្យាវច្ឆសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ គិហិវេយ្យាវច្ឆន្តិ គិហីនំ វេយ្យាវច្ឆំ។ សចេបិ ហិ មាតាបិតរោ
អត្ថនោ កិញ្ចិ កម្មំ អកាវាបេត្វា តេសំ យាគុបចនាធិនិ ករោន្តិ,
បុព្វប្បយោគេសុ បយោគគណនាយ ទុក្កដានិ អាបដ្ឋិត្វា យាគុអាទិសុ
ភាជនគណនាយ, ខាធិនីយាទិសុ បូវគណនាយ ចាចិត្តិយំ អាបដ្ឋិតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ គិហីនំ វេយ្យាវច្ឆករណាវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, មនុស្សេហិ សង្ឃស្ស យាគុចានេ វា ភត្ថេ វា ចេតិយបូជាយ វា
ករិយមាណាយ តេសំ សហាយភាវេន យាគុបចនាធិនិ, អត្ថនោ
វេយ្យាវច្ឆករស្ស ច តានិយេវ ករោន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។
គិហិវេយ្យាវច្ឆករណំ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ ឯឡ កលោមសទិសានេវាតិ។

គិហិវេយ្យាវច្ឆសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. អធិការណ៍សិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ អធិការណ៍ ចតុន្ទំ អញ្ញាតវំ។ ចាចិត្តិយន្តិ ៩ធម៌ ចីវរសិព្វនេរិយ ធុរៈ
និក្ខត្តមត្តេ ចាចិត្តិយំ, ឯកាហម្មិ បរិហារោ នត្ថិ។

សាវត្ថិយំ ធុល្លនន្ទំ អារត្ត អធិការណំ នវ្យបសមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ត
ចីវរសិព្វនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

អធិការណ៍សិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. ភោជនទានសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេ សហត្ថាតិ កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធេន វា និស្សគ្គិយេន វា វេបេត្វា
បញ្ចសហធម្មិកេ អវសេសានំ អញ្ញាត្រ ឧទកទន្តចោនា យំ កិញ្ចិ
អដ្ឋោហរណីយំ ទទន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធុល្លនន្ទំ អារត្ត អភារិកស្ស ខាទនីយភោជនីយទានវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, ឧទកទន្តចោនេ ទុក្ខដំ។ យា បន ទាបេតិ ន ទេតិ, ឧបនិក្ខិបិត្វា ទេតិ,
ពាហិរលេបំ ទេតិ, តស្ស, ឧម្មត្តិកាជីនព្វា អនាបត្ថិ។ អញ្ញាត្រ ឧទកទន្តចោនា
អដ្ឋោហរណីយំ, វេបេត្វា បញ្ច សហធម្មិកេ អញ្ញាស្ស សហត្ថា ទានន្តិ
ឥមាទេត្ត ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សមុជ្ជានាជីនិ ឯឡ កលោមសទិសានីតិ។

ភោជនទានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. អារាមចីវរសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្វមេ អាវសថដ៏វែង “ឧតុនិយោ ភិក្ខុនិយោ បរិភូត្តា” តិ ទិន្នដ៏វែង។
អនិស្សន្និក្ខាតិ ចតុត្ថ ទិវសេ ជោវិក្ខា អញ្ញាស្ស អន្តមសោ សាមណេវិយាបិ
ឧតុនិយោ អនត្ថា។ ចាចិត្តិយន្តិ ឯវំ អនិស្សន្និក្ខា បរិភូត្តនិយោ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត អាវសថដ៏វែង អនិស្សន្និក្ខា បរិភូត្តនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
តិកចាចិត្តិយំ, និស្សន្និក្ខេ ទិកទុក្ខដំ។ តស្មី បន និស្សន្និក្ខសញ្ញាយ, បុន
បរិយាយេន វា, អញ្ញាសំ ឧតុនិយោ អភាវេន វា, អន្តន្តដ៏វែងកាយ វា, អាបទាសុ
វា បរិភូត្តនិយោ, ឧម្មត្តិកាទិន្នេ អនាបត្តិ។ អាវសថដ៏វែងតា, ចតុត្ថទិវសតា,
ជោវិក្ខា អនិស្សន្ននំ, អនុញ្ញាតការណាភាវេតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តាវិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាទិនិ កថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អាវសថដ៏វែងសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. អាវសថវិហារសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ អាវសថន្តិ កវាជពទ្ធវិហារំ។ អនិស្សន្និក្ខាតិ រក្ខណត្ថាយ អនត្ថា,
“ឥទំ ជក្កយ្យាសី” តិ ឯវំ អនាបុច្ឆិក្ខាតិ អត្ថោ។ ចារិកំ បក្កមេយ្យ ចាចិត្តិយន្តិ
ឯត្ថ សកកាមតោ អញ្ញំ កាមំ ឯករត្តិវាសត្ថាយបិ បក្កមន្តិយោ បរិភូត្តស្ស
អាវសថស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិភូត្តស្ស ឧបចារំ បឋមចារេន អតិក្កន្តមត្ថេ ទុក្ខដំ,
ទុតិយេន ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត អាវសថំ អនិស្សន្និក្ខា ចារិកំ បក្កមនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ, អកវាជពទ្ធ ទុក្ខដំ, និស្សន្និក្ខេ ទិកទុក្ខដំ។ តស្មី បន
និស្សន្និក្ខសញ្ញាយ, សតិ អន្តរាយេ, បដិជគ្គិកំ បរិយេសិក្ខា អលភន្តិយា,
គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទិន្នេ អនាបត្តិ។ សកវាជពទ្ធតា, វុត្តនយេន

បក្កមនំ, អនុញ្ញាតការណាភារោតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
កថិនសទិសានីតិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អារសថវិហារសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. តិរច្ឆានវិជ្ជាបរិយាបុណនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ តិរច្ឆានវិជ្ជន្តិ យំកិញ្ចិ ពាហិរកំ អនត្ថសំហិតំ
ហត្ថិអស្សរេធនុបុសិប្បអាចព្ពណាទិលនវសីករណសោសាបនមន្តាគធម្ម
យោគាទិភេទំ បរូបយាតករំវិជ្ជំ។ បរិយាបុណេយ្យាតិ ឯត្ថ យស្ស កស្សចិ
សន្តិកេ តំ បទានិវសេន បរិយាបុណន្តិយា បទគណនាយ ចេវ
អក្ខរគណនាយ ច ចាចិត្តិយន្តិ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាបរិយាបុណនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. តិរច្ឆានវិជ្ជាវាចនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នសមេ វាចេយ្យាតិ បទំវិសេសោ។ ឧភយម្បិ សាវត្ថិយំ ធម្មគ្គិយា ចេវ
សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ ច អារព្ព តិរច្ឆានវិជ្ជំ បរិយាបុណនវាចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។
លេខេ, ធារណាយ ច, គុត្តត្ថាយ ច យក្ខបរិត្តនាគមណ្ឌលាទិកេ សព្ពបរិត្តេ,
ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ តិរច្ឆានវិជ្ជតា, បរិយាបុណនវាចនា,
អនុញ្ញាតការណាភារោតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វីសុបិ តីណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
បទសោធម្មសទិសានីតិ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាវាចនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចិត្តាការវគ្គោ បញ្ចមោ។

៦. អារាមវត្តោ

១. អារាមបរិសនសិក្ខាបទវណ្ណានា

អារាមវត្តស្ប បឋមេ សភិក្ខុកំ អារាមន្តិយត្ថ ភិក្ខុ រុក្ខមូលេបិ វសន្តិ, តំ
បទេសំ។ អនាបុច្ឆាតិ ឯត្ថ ភិក្ខុសាមណោរអារាមិកេសុ យំកិត្យិ អនាបុច្ឆា,
បរិក្ខិត្តស្ប អារាមស្ប បរិក្ខេបំ អតិក្កមន្តិយា, អបរិក្ខិត្តស្ប ឧបទារំ
ឌីក្កមន្តិយា បឋមចារេ ទុក្ខដំ, ទុតិយចារេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនាបុច្ឆា អារាមំ បរិសនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “សន្តំភិក្ខុ អនាបុច្ឆា”តិ ច “ជានំសភិក្ខុក”ន្តិ ច ឥមាទេត្ថ ទ្វេ
អនុបញ្ញត្តិយោ, សភិក្ខុកេ វេមតិកាយ, អភិក្ខុកេ សភិក្ខុកសញ្ញាយ ចេវ
វេមតិកាយ ច ទុក្ខដំ។ តស្មី បទ ទុរិយេបិ អភិក្ខុកសញ្ញាយ, សន្តំភិក្ខុ អនាបុច្ឆា
បរិសន្តិយា, បឋមប្បវិជ្ជានំ វា ភិក្ខុនិសំ សីសំនុលោកិកាយ, យត្ថ វា ភិក្ខុនិយោ
សន្តិបតិកា, តត្ថ “តាសំសន្តិកំ គច្ឆាមី”តិ សញ្ញាយ, អារាមេន វា មគ្គោ
ហោតិ, តេន គច្ឆន្តិយា, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
សភិក្ខុការាមតា, សភិក្ខុកសញ្ញតា, វុត្ថបរិច្ឆេទាតិក្កមោ,
អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមនុភាសនសមឧដ្ឋានំ,
កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, បណ្ណាត្តិវដ្តំ, កាយកម្មំ, វេទកម្មំ, តិចិត្តំ,
តិវេទនន្តិ។

អារាមបរិសនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ភិក្ខុអគ្គោសនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ អក្កោសេយ្យាតិ ទសន្នំ អក្កោសវត្ថុនំ អញ្ញាតវេន សម្មា វា
បរម្មា វា អក្កោសេយ្យ។ បរិភាសេយ្យាតិ ភយមស្ស ឧបទំសេយ្យ។
ចាចិត្តិយន្តិ តស្ស វេ ករោន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

វេសាលីយំ ធម្មត្តិយា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត អាយស្មន្តំ ឧបាលី អក្កោសនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, តិកចាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្ន តិកទុក្ខដំ,
អត្ថធម្មអនុសាសនិបុរេក្ខារាយ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា,
អក្កោសនបរិភាសនំ, អត្ថបុរេក្ខារតាធិនំ អភារោតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាធិនិ អធិដ្ឋានានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ភិក្ខុអក្កោសនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. គណបរិភាសនសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ចណ្ឌិកតាតិ កុដ្ឋា។ គណន្តិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ។ បរិភាសេយ្យាតិ វត្ថុ
“ពាលា ឯតា អព្យត្តា ឯតា, ទេតា ជាទន្តិ កម្មំ វា កម្មទោសំ វា កម្មសម្បត្តិ វា
កម្មវិបត្តិ វា” តិ វេ យត្ថ កត្តចិ បរិភាសន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ បុល្លនន្តំ អារត្ត គណំ បរិភាសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, សម្ពហុលា វា ឯកំ
វា អនុបសម្បន្នំ វា បរិភាសន្តិយា ទុក្ខដំ។ សេសំ ទុតិយសទិសមេវាតិ។

គណបរិភាសនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៤. បរិវរិតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ គណភោជនេ វុត្ថនយេន និមន្តិតា, បរិវរណាសិក្ខាបទេ វុត្ថនយេន
បរិវរិតា វេទិតញ្ច។ ចាចិត្តិយន្តិ តស្ស បុរេកត្តំ បេហេត្វា យាតុញ្ជេវ សេសានិ ច

តីលី កាលីកានិ អញ្ចំ យំ កិត្តិ អាមិសំ អដ្ឋោហារណាត្ថាយ បដិគ្គណ្ឌានិយា
គហលោ ធុក្កដំ, អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត អញ្ញាត្រ ភុញ្ញនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, តីលី
កាលីកានិ អាហារត្ថាយ បដិគ្គណ្ឌានិយាបិ អដ្ឋោហារនិយាបិ ធុក្កដំ។ យា បន
និមន្តិតា អប្បវារិតា យាគុំ បិវតិ, សាមិកេ អបលោកេត្វា ភុញ្ញតិ, តីលី
កាលីកានិ សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ញតិ, តស្ស, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
និមន្តិតា វា បវារិតា វា តំ ឧភយំ វា, បុរេភត្តំ វុត្តលក្ខណស្ស អាមិសស្ស
អដ្ឋោហារេ, សាមិកានំ អនាបុច្ឆនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីលី អផ្កានិ។
អន្ធានសមុដ្ឋានំ, និមន្តិតាយ អនាបុច្ឆា ភុញ្ញនិយា អាបត្តិសម្ភវតោ សិយា
កិរិយាកិរិយំ, បវារិតាយ កប្បិយំ ការេត្វាបិ អការេត្វាបិ បរិភុញ្ញនិយា
អាបត្តិសម្ភវតោ សិយា កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ឌិត្តវដ្ឋំ
កាយកម្មំ, វេចកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បវារិតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. កុលមច្ឆរិនីសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ កុលេ មច្ឆរោ កុលមច្ឆរោ, កុលមច្ឆរោ ឯតិស្ស អត្ថិ, កុលំ វា
មច្ឆរាយតីតិ កុលមច្ឆរិនី។ អស្សាតិ យា ព្យាធិសី ភវេយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ តស្ស
“យំ កុលំ ភិក្ខុនីនំ បច្ចយេ ធាតុកាមំ, កងំ នាម តត្ថ ភិក្ខុនិយោ ន គន្ធម្ប”ន្តិ
ភិក្ខុនីនំ វា សន្តិកេ កុលស្ស, “កងំ នាម ឥមេ តាសំ កិត្តិ ន ទដ្ឋេយ្យ”ន្តិ
កុលស្ស វា សន្តិកេ ភិក្ខុនីនំ អវណ្ណំ ភាសនិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុនី អារត្ត កុលមច្ឆរាយនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។
អមច្ឆរាយិទ្ធា សន្តិយេវ អាធិនវំ អាចិត្តនិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។

ភិក្ខុនីនំ អលាភកាមតា, កុលស្ស វា សន្តិកេ ភិក្ខុនីនំ ភិក្ខុនីនំ វា សន្តិកេ
កុលស្ស អវល្លាភណនន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុជ្ឈានាទីនិ
អទិន្នានាសទិសានិ, ឥទំ បទ ទុក្ខវេទនន្តិ។

កុលមជ្ជវិទីសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. អភិក្ខុកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆដ្ឋេ សចេ ភិក្ខុនុបស្សយតោ អទ្ធកយោជនព្ពន្ធរេ ឱវាទទាយ កា ភិក្ខុ ន
វសន្តិ, មគ្គោ វា អខេមោ ហោតិ ន សក្កា អនន្តរាយេន គន្ធី, អយំ អភិក្ខុកោ
នាម អាវាសោ។ តត្ថ “វស្សំ វសិស្សមី”តិ
សេនាសនបញ្ញាបនចានីយឧបជ្ឈាបនាទីនិ ករោន្តិយា ទុក្ខដំ, សហ
អរុណុត្តមនា ចាចិត្តិយំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្តារោ បទ
សមន្តចាសាទិកាយំ (ចាចិ. អដ្ឋ. ១៤៤ អាទយោ) វុត្តោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ព អភិក្ខុកេ អាវាសេ វស្សំ
វសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, យត្ថ បទ វស្សបគតា ភិក្ខុ បក្កន្តា វា ហោន្តិវិព្ពន្ធា វា
កាលដ្ឋតា វា បក្ខសដ្ឋន្តា វា តត្ថ វសន្តិយា, អាបនាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនព្វា
អនាបត្តិ។ អភិក្ខុកាវាសតា, វស្សបគមនំ, អរុណុត្តមនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ
អង្គានិ។ សមុជ្ឈានាទីនិ ឯទ្ប កលោមសទិសានេវាតិ។

អភិក្ខុកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧. អបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ វស្សុវុដ្ឋាតិ បុរិមំ វា បច្ឆិមំ វា តេមាសំ វុដ្ឋា។ ឧភតោសង្ខេតិ
ភិក្ខុនិសង្ខេ ចេវ ភិក្ខុសង្ខេ ច។ អយំ បទេត្ថ វិនិច្ឆយកថា - ភិក្ខុនីហិ

ចាតុទ្ទសេយ្យេវ សន្និបតិកា “សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ, អន្ធិ បវារណា
ចាតុទ្ទសី, យេនិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា” តិ ឯវំ
សត្តសង្គាហិកញ្ញត្តិ វា, “តេវាចិកំ បវារេយ្យា” តិ ឯវំ តេវាចិកញ្ញត្តិ វា, សតិ
អន្តរាយេ “ទ្វេវាចិកំ, ឯកវាចិកំ, សមាណវស្សិកំ បវារេយ្យា” តិ ឯវំ
ទ្វេវាចិកាធិញ្ញត្តិ វា វេបេត្វា សត្តសង្គាហិកញ្ញត្តិ ចេ វេបិតា, “សង្ឃំ, អយ្យេ,
បវារេមិ ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វេទន្តំ មំ អយ្យាយោ អនុកម្មំ
ឧបាទាយ, បស្សន្តិ បដិករិស្សមី” តិ (ចូឡវ. ៤២៧) ឯវំ សកី វា, “ទុតិយម្បិ,
អយ្យេ, សង្ឃំ... បេ.... តតិយម្បិ, អយ្យេ, សង្ឃំ... បេ.... បដិករិស្សមី” តិ ឯវំ
ទុតិក្ខតំ វា វេត្វា បដិចាជិយា បវារេតតំ។ តេវាចិកាយ ញ្ញត្តិយា វេចនំ ន
ហាបេតតំ, ទ្វេវាចិកាធិសុ វេឡតុំ វេដ្ឋតិ, ហាបេតុំ ន វេដ្ឋតិ។ ឯវំ ភិក្ខុនិសង្ឃ
បវារេត្វា តត្ថេវ ឯកាភិក្ខុនិភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ (ចូឡវ. ៤២៧) វុត្តេន
ញ្ញត្តិទុតិយកម្មេន ភិក្ខុនិសង្ឃស្សត្ថាយ ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេតុំ សម្មន្និតញ្ញា។
តាយ សម្មតាយ ភិក្ខុនិយា បន្ទរសេ ភិក្ខុនិសង្ឃំ អាទាយ ភិក្ខុសង្ឃំ
ឧបសង្កមិក្ខា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិក្ខា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវេមស្ស វេចនិយោ
“ភិក្ខុនិសង្ឃោ អយ្យេ ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេតិ ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា,
វេទតាយ្យ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិសង្ឃំ អនុកម្មំ ឧបាទាយ, បស្សន្តោ
បដិករិស្សតិ, ទុតិយម្បិ អយ្យេ... បេ.... តតិយម្បិ អយ្យេ... បេ.... បស្សន្តោ
បដិករិស្សតី” តិ ឯវំ បវារេតតំ។

សចេ បញ្ចវេក្កោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ន បូរតិ, ចត្វាហិ វា តីហិ វា គណញ្ញត្តិ
វេបេត្វា, ធូហិ វិធា ញ្ញត្តិយា អញ្ញាមញ្ញំ បវារេតតំ។ ឯកាយ “អន្ធិ មេ
បវារណា” តិ អធិដ្ឋាតតំ។

វិហារំ បន គន្ធា “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេន្តិ ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា
បរិសង្កាយ វា, វេទតាយ្យ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិយោ អនុកម្មំ ឧចាធាយ,
បស្សន្តិយោ បដិករិស្សន្តី” តិ ច, “អហំ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេមិ ធិដ្ឋេន វា
សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វេទតុ មំ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃោ អនុកម្មំ ឧចាធាយ,
បស្សន្តិ បដិករិស្សមី” តិ ច ឯវំ តិក្ខុត្ថំ វត្តព្នំ។

សេច ភិក្ខុសង្ឃោ ន បូរតិ, “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, អយ្យ, អយ្យេ បវារេតិ ធិដ្ឋេន វា
សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វេទន្ត អយ្យា ភិក្ខុនិសង្ឃំ អនុកម្មំ ឧចាធាយ,
បស្សន្តោ បដិករិស្សតី” តិ ច, “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, អយ្យ, អយ្យំ បវារេតិ ធិដ្ឋេន វា
សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វេទតាយ្យា ភិក្ខុនិសង្ឃំ អនុកម្មំ ឧចាធាយ,
បស្សន្តោ បដិករិស្សតី” តិ ច ឯវំ តិក្ខុត្ថំ វត្តព្នំ។

ឧទិដ្ឋំ អបរិបូរិយា “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, អយ្យេ បវារេន្តិ ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា
បរិសង្កាយ វា, វេទន្តាយ្យា ភិក្ខុនិយោ អនុកម្មំ ឧចាធាយ, បស្សន្តិយោ
បដិករិស្សន្តី” តិ ច, “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, អយ្យំ បវារេន្តិ ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា
បរិសង្កាយ វា, វេទតាយ្យា ភិក្ខុនិយោ អនុកម្មំ ឧចាធាយ, បស្សន្តិយោ
បដិករិស្សន្តី” តិ ច, “អហំ, អយ្យ, អយ្យេ បវារេមិ ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា... បេ...
វេទន្ត មំ, អយ្យ, អនុកម្មំ ឧចាធាយ, បស្សន្តិ បដិករិស្សមី” តិ ច, “អហំ, អយ្យ,
អយ្យំ បវារេមិ ធិដ្ឋេន វា សុតេន វា... បេ... វេទតុ មំ, អយ្យ, អនុកម្មំ ឧចាធាយ,
បស្សន្តិ បដិករិស្សមី” តិ ច ឯវំ តិក្ខុត្ថំ វត្តព្នំ។ សព្វាហោវ ហិ ឥមិនា នយេន
ឧភតោសង្ឃេ បវារិតា ហោតិ, យា បន វស្សំវដ្ឋា “ឧភតោសង្ឃេ ឯវំ ន
បវារេស្សមី” តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, តស្សា សហ ធុរនិក្ខេបេន ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ វស្សំ វសិទ្ធា ន បវារណាវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ។ អន្តរាយេ បន សតិ, បរិយេសិទ្ធា ភិក្ខុ អលភន្តិយា, គិលាធាយ,

អាបធាសុ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ វស្សវុដ្ឋតា, ន ឧភតោសឆ្នៀ បវារណា,
អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
សមនុភាសនសទិសានីតិ។

អបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. ឱវាទសិក្ខាបទវណ្ណានា

អដ្ឋមេ ឱវាទាយាតិ គរុធម្មស្សវនត្ថាយ។ សំវាសាយាតិ
ឧចោសថបុច្ឆនត្ថាយ ចេវ បវារណាត្ថាយ ច។ ចាចិត្តិយន្តិ “ឯតេសំ អត្ថាយ ន
គច្ឆាមី”តិ ធុរំ និក្ខត្តមត្តេ ចាចិត្តិយំ។

សក្កេសុ ធម្មត្ថិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្វ ឱវាទាយ អគមនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។
អន្តរាយេ បន សតិ, បរិយេសិត្វា ទុតិយិកំ អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបធាសុ,
ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ ឱវាទសំវាសានំ អត្ថាយ អគមនំ,
អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមចារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឱវាទសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. ឱវាទូបសង្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ អទូទូមាសន្តិ អទូមាសេ អទូមាសេ។ ឧចោសថបុច្ឆកន្តិ
ឧចោសថបុច្ឆនំ។ ឱវាទូបសង្កមនន្តិ ឱវាទត្ថាយ ឧបសង្កមនំ។ តំ
អតិក្កាមេន្តិយាតិ ឯត្ថ ភិក្ខុនិហិ តេវសេ វា ចាតុទ្ទសេ វា អារាមំ គន្ធា “អយំ
ឧចោសថោ ចាតុទ្ទសោ បន្ទវសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពំ, ឧចោសថទិវសេ
និទានវណ្ណានាយំ វុត្ថនយេន ឱវាទូបសង្កមនំ យាចិតព្ពំ។ យា ភិក្ខុនី វុត្ថប្បការេ

កាលេ តទុកយំ ន ករោតិ, សា តំ អតិក្កាមេតិ នាម, តស្ស “ឧចាសថម្បី ន បុច្ឆិស្សមិ, ឡីវាទម្បី ន យាចិស្សមី” តិ ធុរំ និក្ខត្តមត្ត ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឧចាសថឡីវាទានំ
អបុច្ឆនអយាចនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អនាបត្តិ អជ្ជមសទិសាយេវ។
ឧចាសថោវាទានំ អបុច្ឆនអយាចនាយំ ធុរនិក្ខេចា,
អនុញ្ញាតការណាភារោតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ
សមនុភាសនសទិសានីតិ។

ឡីវាទ្វបសង្កមនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. បសាខជាតសិក្ខាបទវណ្ណានា

នសមេ បសាខេតិ នាភិយា ហេដ្ឋា ជាណុមណ្ឌាលានំ ឧបរិបទេសេ។ តតោ
ហិ យស្មា រុក្ខស្ស សាខាវិយ ឧកោ ឡូ បភិដ្ឋិត្វា គតា, តស្មា សោ “បសាខា” តិ
វុច្ចតិ, តស្មី បសាខេ។ គណ្ណាន្តិ យំ កិញ្ចិ គណ្ណំ។ រុចិត្តិ វណំ។ ភេទាបេយ្យ
វាតិអាទិសុ សេច “ភិន្ត ជាលេហី” តិ សញ្ញានិ អាណាបេតិ, សោ ច តថេវ ករោតិ,
ធនុក្កជាទិ ធន ច ចាចិត្តិយានិ។ អថាបិ “យំ កិញ្ចិ ឯត្ថ កត្តត្ថំ, តំ សត្ថំ ករោហី” តិ
ឯវំ អាណាបេតិ, សោ ច សញ្ញានិបិ ភេទនាទិនិ ករោតិ, ឯកវាចាយ ធនុក្កជាទិ
ធន ច ចាចិត្តិយានិ។ សេច បន ភេទនាទិនុ ឯកំយេវ “ឥទំ នាម ករោហី” តិ
អាណាបេតិ, សោ ច សញ្ញានិ ករោតិ។ យំ អាណាត្ថំ, តស្សេវ ករណេ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតវំ ភិក្ខុនី អារព្ភ បសាខេ ជាតំ គណ្ណំ បុរិសេន
ភេទាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, អបលោកេត្វា វាវិញ្ញំ វា យំ កញ្ចិ ទុតិយិកំ គហេត្វា
ឯវំ ករោតិយា, ឧម្មត្តិកាទិនញ្ច អនាបត្តិ។ បសាខេ ជាតតា, អនបលោកនំ,

ទុតិយ៍ កាការ៉ា, បុរិសេន ភេនាធីនំ ការាបនន្តិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។
សមុដ្ឋានាធីនិ កថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បសាខេជាតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

អារាមវគ្គោ ធម្មោ។

៧. គព្ពិនីវគ្គោ

១. គព្ពិនីសិក្ខាបទវណ្ណានា

គព្ពិនីវគ្គស្ស បឋមេ “គព្ពិនី”តិ ជានិត្វា ឧបជ្ឈាយាយ វុដ្ឋាបេន្តិយា
គណបរិយេសនាធិសុ ច ញាត្តិកម្មវាចាទ្វយេ ច ទុក្ខដំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត គព្ពិនី វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
គព្ពិនិយា វេមតិកាយ អគព្ពិនិយា គព្ពិនិសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្ខដំ។
ឧភោសុ អគព្ពិនិសញ្ញាយ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ គព្ពិនិតា, ‘គព្ពិនី’តិ
ជាននំ, វុដ្ឋាបនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាធីនិ អធិន្ទានានសទិសានិ,
ឥទំ បន បណ្ណាត្តិវដ្តំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

គព្ពិនីសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ចាយន្តីសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ ចាយន្តិន្តិ ចញ្ចំ ចាយមានំ, យំ ចាយេតិ, តស្ស មាតា វា, ធាតិ វា។
ឥទំ វត្ថុមត្តមេវេត្ថ វិសេសោ, សេសំ បឋមសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

ចាយថ្លៃសិក្ខាបទវណ្ណានា និងដ្ឋតា។

៣. បឋមសិក្ខាមាណសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ ទ្វេវស្សានីតិ បវរណាវសេន ទ្វេ សំវច្ឆរានិ។ ធនុ ធម្មេស្វតិ
ចាលោភិចាតាវេរមណីអាទីសុ វិកាលគោជនាវេរមណីបរិយោសានេសុ ធនុ
សិក្ខាបទេសុ។ អសិក្ខិតសិក្ខន្តិ បទភាជនេ (ចាចិ. ១០៧៧) វុត្តនយេនេវ
អទិន្នសិក្ខំ វា កុបិតសិក្ខំ វា។ សិក្ខមាណំ វុដ្ឋាបេយ្យាតិ តេសុ ធនុ ធម្មេសុ
សិក្ខនតោ, តេ វា សិក្ខាសម្ពាតេ ធម្មេ មាណនតោ ឯវំលទ្ធានមំ អនុបសម្បន្តំ
ឧបសម្បទេយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ បឋមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ
កម្មវាចាបរិយោសានេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត ឯវុបំ សិក្ខមាណំ វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, ធម្មកម្មេ តិកចាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្ខជំ។ ទ្វេវស្សានិ ធនុ
ធម្មេសុ សិក្ខិតសិក្ខំ សិក្ខមាណំ វុដ្ឋាបេន្តិយា, ឧម្មតិកាជិនព្វា អនាបតិ។
វុត្តនយេន អសិក្ខិតសិក្ខតោ, ធម្មកម្មតោ, កម្មវាចាបរិយោសានន្តិ ឥមាទេត្ថ
តីណិ អម្ពានិ។ សមុដ្ឋានាទិនិ បឋមេ វុត្តនយានេវាតិ។

បឋមសិក្ខាមាណសិក្ខាបទវណ្ណានា និងដ្ឋតា។

៤. ទុតិយសិក្ខាមាណសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ សង្ឃេន អសម្មតន្តិ យស្សា សង្ឃេន អន្តមសោ
ឧបសម្បទាមាឡុកេបិ បទភាជនេ (ចាចិ. ១០៨៦) វុត្តា ឧបសម្បទាសម្មតិ ន
ទិន្នា ហោតិ, តំ ឥមា ទ្វេបិ មហាសិក្ខមាណា នាម។ ឥធសង្ឃេន សម្មតំ

វុជ្ជាបេន្តិយា, ឧម្មតិកាជីនញា អនាបត្តិ។ សេសំ តតិយេ វុត្តសទិសមេវ, ឥទំ បន
កិរិយាកិរិយំ ហោតីតិ។

ទុតិយសិក្ខាមាណសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. បឋមគិហិកតសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ គិហិកតន្តិ បុរិសន្តរគតំ, ឥធាបិ ឥទំ វត្ថុមត្តមេវវិសេសោ។
ឧនន្ទាទសវស្សញ្ចា បរិបុណ្ណាសញ្ញាយ វុជ្ជាបេន្តិយា កិញ្ចាបិ អនាបត្តិ, សា បន
អនុបសម្បជ្ជាវ ហោតិ។ សេសំ បឋមសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

បឋមគិហិកតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦-៧. ទុតិយតតិយគិហិកតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆជ្ឈេ សព្វំ តតិយេ វុត្តនយេន។ សត្តមេបិ សព្វំ ចតុត្ថេ វុត្តនយេនេវ
វេទិតព្ពន្ធិ។

ទុតិយតតិយគិហិកតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៨. បឋមសហជីវិនិសិក្ខាបទវណ្ណានា

អជ្ឈមេ សហជីវិនិច្ឆ័យសិទ្ធិវិហារិនី។ នេវ អនុគ្គណ្ណោយ្យាតិ សយំ ឧទ្ទេសាទីហិ
នាអនុគ្គណ្ណោយ្យ។ ន អនុគ្គណ្ណាបេយ្យាតិ “ឥមិស្សា, អយ្យេ, ឧទ្ទេសាទីនិ ទេហី” តិ
ឯវំ ន អញ្ញាយ អនុគ្គណ្ណាបេយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ ធុរេ និក្ខិតមត្តេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ជុល្លនន្តំ អារត្ត ឯវុបេ វត្ថុស្មី បញ្ញាត្តំ, សេសមេត្ត តុវជ្ជវគ្គេ
ទុក្ខិតសហជីវិនិសិក្ខាបទេ វុត្តសទិសមេវាតិ។

បឋមសហជីវិនិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. នាពុតនូនសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ វុដ្ឋាបិភំ បវត្តិនិទ្ធិ វុដ្ឋាបិភំ បវត្តិនី យាយ ឧបសម្មាទិតា, តំ
ឧបជ្ឈាយិនិទ្ធិ អត្តោ។ នាពុតនូនយ្យាតិ ចុល្លាន មត្តិកាយ ទន្ធកដ្ឋន
មុខោទកេនាតិ វេរំ តេន តេន ករណីយេន ន ឧបជ្ឈហយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ
នាពុតនូស្សន្តិ ធុរេ និក្ខត្តមត្តេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារត្ត នាពុតនូនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ ពាលំ បន
អលន្តិនី វា អនុតនូនិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
វុដ្ឋាបិភំ បវត្តិនិទ្ធិ, ទេ វស្សានិ អនុតនូនេ ធុរេនិក្ខត្តោ,
អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ តិលី អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បឋមចារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

នាពុតនូនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. ទុតិយសហជីវិនិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទសមេ នេវ វុបកាសេយ្យាតិ ន គហេត្វា គច្ឆេយ្យ។ ន វុបកាសាបេយ្យាតិ
“ឥមំ, អយ្យេ, គហេត្វា គច្ឆាហី”តិ អញ្ញំ ន អាណាបេយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ ធុរេ
និក្ខត្តមត្តេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ចុល្លនន្តំ អារត្ត សហជីវិនិយា អវុបកាសនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ សតិ
បន អន្តរាយេ, បរិយេសិត្វា ទុតិយិកំ អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ,
ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សហជីវិនិទ្ធិ, វុបកាសវុបកាសាបនេ ធុរេនិក្ខត្តោ,

អនុញ្ញាតការណាត់ការ ៩មាត្រ តំណ អង្គជំនុំ សម្ព័ន្ធនាគារ
សមណសនសនសនសនសន

ឧត្តមសហជំនុំសិក្ខាបទណ្ឌនា និដ្ឋិតា។

គត្តិជ័យ គ្រួសារ សត្វមា។

៨. កុមារភូតវគ្គ

១-២-៣. បឋមកុមារភូតាធិសិក្ខាបទណ្ឌនា

កុមារភូតវគ្គស្ស បឋមឧត្តមតតិយានិ តិហិ គិហិគតសិក្ខាបទណ្ឌនា
សនសនសន។ យា បន តា សព្វបឋមា ទ្វេ មហាសិក្ខាមា, តា
អតិក្កន្ធវិសតិវស្សតិ វេទិតញ្ច។ តា ហិ គិហិគតា វា ហោន្ត, អតិហិគតា វា,
សម្មតិកម្មាធិសុ “សិក្ខាមា” ឥច្ឆេវ វត្តញ្ច, “គិហិគតា” តិ វា “កុមារភូតា” តិ
វា ន វត្តញ្ច។ គិហិគតាយ ធនវស្សកាលេ សិក្ខាសម្មតិ ធនា
ធាធនវស្សកាលេ ឧបសម្បទា កាតញ្ច, ឯកាធនវស្សកាលេ ធនា
តេរសវស្សកាលេ កាតញ្ច,
ធាធនតេរសបុទ្ទសបន្នសសោធិសសត្តរសអដ្ឋាវសវស្សកាលេ
សិក្ខាសម្មតិ ធនា វិសតិវស្សកាលេ ឧបសម្បទា កាតញ្ច។
អដ្ឋាវសវស្សកាលេតោ បដ្ឋាយ ច បនាយ “គិហិគតា” តិបិ “កុមារភូតា” តិបិ
វត្តំ វត្តតិ។ យា បនាយ “កុមារភូតា” តិ វត្តា សាមណេវី, សា “គិហិគតា” តិ ន
វត្តញ្ច, “កុមារភូតា” ឥច្ឆេវ វត្តញ្ច។ សិក្ខាសម្មតិធានវសេន បន សព្វាបិ
“សិក្ខាមា” តិ វត្តំ វត្តតិ។

បឋមកុមារភូតាធិសិក្ខាបទណ្ឌនា និដ្ឋិតា។

២. ឧទាហរណ៍ស្របសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថ ឧទាហរណ៍ស្របសិក្ខាបទវណ្ណានា ឧបសម្ព័ន្ធជាវសេន អបរិបុណ្ណាឧទាហរណ៍ស្របសិក្ខា។
ចាចិត្តិយន្តិ ឧបសម្ព័ន្ធយា ហុត្វា វុជ្ជាបេន្តិយា វុត្តនយេនេវ ទុក្ខជាតិ អន្តរា,
កម្មវាចាបរិយោសានេ ចាចិត្តិយន្តិ។

ឧទាហរណ៍ស្របសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥. បរិបុណ្ណាឧទាហរណ៍ស្របសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ សង្ឃេន អសម្មតាតិ យស្សា សង្ឃេន បទភាជនេ (ចាចិ. ១១៣២)
វុត្តា វុជ្ជាបនសម្មតិ ន ទិន្នា។ សេសំ ឧភយត្ថាបិ
មហាសិក្ខាមាណសិក្ខាបទទ្វយសទិសមេវាតិ។

បរិបុណ្ណាឧទាហរណ៍ស្របសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. វិយនធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធម្មេអលំ តាវ តេ អយ្យេ វុជ្ជាបិវេនាតិ វុច្ចមានាតិ វុជ្ជាបនសម្មតិយា
យាចិតាយ សង្ឃេន ឧបបរិក្ខិបិត្វា “យស្មា ពាលា អព្យត្តា ច អលន្និនី ច
ហោតិ, តស្មា អលំ តាវ តុយ្ហំ ឧបសម្មាទិវេនា” តិ វេរំ និវរិយមានា។ បច្ឆា
វិយនធម្មន្តិ បច្ឆា អញ្ញាសំ ព្យត្តានំ លន្និនីនំ វុជ្ជាបនសម្មតិ ទិយ្យមាណំ ទិស្វា
“អហមេវ នូន ពាលា” តិ អាទិនី ភណាមាណា យត្ថ កត្តចិ វិយេយ្យ។ ចាចិត្តិយន្តិ
វេរំ វិយនធម្មំ អាបជ្ជន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ចណ្ណាកាឡិ អារត្ត វេរំ វិយនធម្មំ អាបជ្ជនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
បកតិយា ធម្មាទិនំ វសេន ករោន្តិនំ វិយន្តិយា, ឧម្មតិកាទិនព្វា អនាបត្តិ។

វុជ្ជាបនសម្មតិយា យាចនំ, ឧបបរិក្ខត្វា ន ធន្ទាទិវសេន បដិក្ខត្តាយ “សាធូ”តិ
បដិស្សវោ, បច្ឆាឱយនន្តិ ឥមាទេត្ថ ឥណ្ឌា អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឱយនធម្មសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៧-៨. សិក្ខមាននវុជ្ជាបនបឋមទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណានា

សត្តមេ សា បច្ឆាតិ សិក្ខមានាយ ឧបសម្មទាយ យាចិយមានាយ សា
ភិក្ខុនិ ឯវំ វត្វាលទ្ធិ ចីវរេ បច្ឆា អសតិ អន្តរាយេ “នេវ វុជ្ជាបេស្សមិ, ន
វុជ្ជាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករិស្សមី”តិ ធុរំ និក្ខិបេយ្យ, តស្សា សហ ធុរនិក្ខេបេន
ចាចិត្តិយន្តិ។ អជ្ឈមេបិ ឯសេវ នយោ។

ឧភយម្បិ សាវត្ថិយំ ធុល្លនន្តំ អារត្ត ឯតេសុ វត្ថុសុ បញ្ញត្តំ, ទីសុបិ សតិ
អន្តរាយេ, បរិយេសិក្ខា អលកន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនព្វា
អនាបត្តិ។ ឧភយត្ថ “ឯវាហំ តំ វុជ្ជាបេស្សមី”តិ បដិញ្ញា, អាកម្ចីតនិប្បត្តិ, បច្ឆា
ធុរនិក្ខេបោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។
សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានីតិ។

សិក្ខមាននវុជ្ជាបនបឋមទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៩. សោកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណានា

នវមេ សោកាវាសន្តិ សង្កេតំ កត្វា អាគច្ឆមាណ បុរិសានំ អន្តោសោកំ
បវេសេតីតិ សោកាវាសា, តំ សោកាវាសំ។ អថ វា យរំ វិយ យរសាមិកា
អយម្បិ បុរិសសមាគមំ អលកមាណ សោកំ អារិសតិ, ឥតិ យំ អារិសតិ,
ស្វាស្សា អាវាសោ ហោតីតិ សោកាវាសា។ តេនេវស្ស បទភាជនេ (ចាចិ. ១១៦០)

“សោកាវាសា នាម បរេសំ ធុត្ថំ ឧប្បាទេតិ, សោកំ អាវិសតី” តិ ទ្វិជា អត្ថោ
វុត្តោ។ ចាចិត្តិយន្តិ ឯវរូបំ វុដ្ឋាបេន្តិយា វុត្តនយេនេវ កម្មវាចាបរិយោសានេ
ឧបជ្ឈាយាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធុល្លនន្តំ អារត្ត ឯវរូបំ សិក្ខមាណំ វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។
អជានន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សោកាវាសតា, ជាននំ, វុដ្ឋាបនន្តិ
ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ កត្តិនិវុដ្ឋាបនសទិសានេវាតិ។

សោកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១០. អនុញ្ញាតសិក្ខាបទវណ្ណានា

ធនមេ មាតាបិតុហិតិ វិជាតមាតរា ច ជនកបិតរា ច។ សាមិកេនាតិ
យេន បរិគ្គហិតា, តេន។ អនុញ្ញាតន្តិ ឧបសម្បទត្ថាយ អនុញ្ញាតំ។
ទ្វិក្ខត្ថញ្ញិ ភិក្ខុនិហិ អាបុច្ឆិតតំ, បត្តជ្ជាកាលេ ច ឧបសម្បទាកាលេ ច, ភិក្ខុនំ
បន សកី អាបុច្ឆិតេបិ វុដ្ឋតិ។ តស្មា យា ឧបសម្បទាកាលេ អនាបុច្ឆា
ឧបសម្បទេតិ, តស្ស វុត្តនយេនេវ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ធុល្លនន្តំ អារត្ត អនុញ្ញាតវុដ្ឋាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ អបលោកេត្វា
វុដ្ឋាបេន្តិយា, តេសំ អត្ថិការំ អជានន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
អនបលោកនំ, អត្ថិការជាននំ, វុដ្ឋាបនន្តិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អផ្កានិ។
អនុញ្ញាតសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណាត្តិវដ្ឋំ,
កាយកម្មំ, វេទកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

អនុញ្ញាតសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១១. ចារិវាសិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឯកាធសមេ ចារិកសិក្ខន្ធានេនាតិ ចារិកសិយេន ធន្ធានេន។ តត្ថ
ចតុត្ថិដំ ចារិកសិយំ បរិសចារិកសិយំ រត្តិចារិកសិយំ ធន្ធាចារិកសិយំ
អដ្ឋាសយចារិកសិយន្តិ។

តត្ថ បរិសចារិកសិយំ នាម ភិក្ខុ កេនចិទេវ ករណីយេន សន្និបតិកា
ហោន្តិ, អថ មេឃោ វា ឧដ្ឋហតិ, ឧស្សរណា វា ករិយតិ, មនុស្សា វា
អដ្ឋោត្តរន្តា អាគច្ឆន្តិ, ភិក្ខុ “អនោកាសា មយំ, អញ្ញាត្រ គន្ធាមា” តិ ធន្នំ
អវិស្សជ្ជិត្វាវ ឧដ្ឋហន្តិ, ឥទំ បរិសចារិកសិយំ នាម, កិញ្ចាបិ បរិសចារិកសិយំ,
ធន្នស្ស បន អវិស្សជ្ជត្តា កម្មំ កាតុំ វដ្តតិ។

បុន ភិក្ខុ “ឧចោសថាធិនិ ករិស្សមា” តិ រត្តិ សន្និបតិកា “យាវ សព្វេ
សន្និបតន្តិ, តាវ ធម្មំ សុណិស្សមា” តិ ឯកំ អដ្ឋេសន្តិ, តស្មី ធម្មកថំ
កថេន្តេយេវ អរុណោ ឧត្តច្ឆតិ។ សចេ “ចាតុទ្ទសិកំ ឧចោសថំ ករិស្សមា” តិ
និសិដ្ឋា, “បន្ទរសោ” តិ កាតុំ វដ្តតិ។ សចេ បន្ទរសិកំ កាតុំ និសិដ្ឋា, ចាជិបទេ
អនុចោសថេ ឧចោសថំ កាតុំ ន វដ្តតិ។ អញ្ញំ បន សង្ឃកិច្ចំ កាតុំ វដ្តតិ, ឥទំ
រត្តិចារិកសិយំ នាម។

បុន ភិក្ខុ “កិញ្ចិទេវ អញ្ញាធិនិសង្ឃកម្មំ ករិស្សមា” តិ សន្និសិដ្ឋា ហោន្តិ,
តត្រេកោ នក្ខត្តចាបកោ ភិក្ខុ ឯវំ វទតិ “អដ្ឋ នក្ខត្តំ ធារុណំ, មា ឥទំ កម្មំ
ករោថា” តិ។ តេ តស្ស វចនេន ធន្នំ វិស្សជ្ជិត្វា តត្ថេវ និសិដ្ឋា ហោន្តិ, អថ ញ្ញា
អាគន្ធា “នក្ខត្តំ បតិមាទេន្តំ, អត្តោ ពាលំ ឧបជ្ឈតា (ជា. ១.១.៤៩), កំ នក្ខត្តេន
ករោថា” តិ វទតិ, ឥទំ ធន្ធាចារិកសិយញ្ញេវ អដ្ឋាសយចារិកសិយញ្ញេ។ ឯតស្មី
ចារិកសិយេ បុន ធន្ធាចារិកសុទ្ធិ អនាហរិត្វា កម្មំ កាតុំ ន វដ្តតិ, ឥទំ សន្ធាយ វុត្តំ
“ចារិកសិក្ខន្ធានេនា” តិ។ ចាចិត្តិយន្តិ ឯវំ វុដ្ឋាបេន្តិយា វុត្តនយេនេវ
កម្មវាចាបរិយោសានេ ចាចិត្តិយំ។

រាជគហេ ធុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯវំ វុជ្ជាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ ធន្ទំ អវិស្សដ្ឋេត្វាវ
អវុជ្ជិតាយ បរិសាយ វុជ្ជាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
ចារិវាសិកធន្ទនានតា, វុជ្ជាបនន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អផ្កានិ។ សមុជ្ជានាទីនិ
គម្ពិនិសិក្ខាបទសទិសានេវាតិ។

ចារិវាសិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១២. អនុវស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទ្វាទសមេ អនុវស្សន្តិ អនុសំវច្ឆរំ។ ឯវំ វុជ្ជាបេន្តិយាបិ វុត្ថនយេនេវ
ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនុវស្សំ វុជ្ជាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។
ឯកន្ត្រិកំ វុជ្ជាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ អនុវស្សតា, វុជ្ជាបនន្តិ
ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អផ្កានិ។ សមុជ្ជានាទីនិ ឯកាទសមេ វុត្ថនយានេវាតិ។

អនុវស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១៣. ឯកវស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេរសមេ ឯកន្ត្រិកំ ឯកំ វុជ្ជាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ
ទ្វាទសមេន សទិសមេវាតិ។

ឯកវស្សសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

កុមារិភូតវគ្គោ អដ្ឋមោ។

៩. ធាតុចាហានវគ្គោ

១. ឆតុចាហានសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆតុវគ្គស្ស បឋមេ ឆតុចាហានន្តិ បទភាជនេ (ចា. ១១៧៨-១១៨២)
វុត្តលក្ខណំ ឆតុញ្ច ឧចាហានាយោ ច។ ធារេយ្យាតិ បរិភោគវសេន មគ្គគមនេ
ឯកប្បយោគេនេវ ធិវសម្មិ ធារេន្តិយា ឯកា អាបត្តិ។ សចេ បន តាធិសំ ហំនំ
បត្វា ឆតុម្បិ អបនាមេត្វា ឧចាហានាបិ ឱមុញ្ចាត្វា បុនប្ប្នំ ធារេតិ,
បយោគគណនាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆតុគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្វ ឆតុចាហានធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តិ,
“អគិលានា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, ឆតុស្សេវ ឧចាហានានំយេវ វា ធារណេ
ទុក្ខដំ, អគិលានាយ តិកចាចិត្តិយំ, គិលានាយ ទ្វិកទុក្ខដំ។ គិលានសញ្ញាយ
បន, អារាមេ អារាម្មបចារេ ធារេន្តិយា, អាបនាសុ, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។
ឧតិទ្ធំ ធារណំ, អនុញ្ញាតការណាភាវេតិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អផ្កានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
ឯឡកលោមសធិសានីតិ។

ឆតុចាហានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. យានសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយេ យាននាតិ វយ្ហាធិនា។ ឯត្ថាបិ ឱរោហិត្វា បុនប្ប្នំ អភិវហន្តិយា
បយោគគណនាយ ចាចិត្តិយំ។ អនាបត្តិយំ “អារាមេ អារាម្មបចារេ”តិ នត្ថិ,
សេសំ បឋមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

យានសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. សង្ឃាណិសិក្ខាបទវណ្ណានា

តតិយេ សង្ឃាណិន្ទិ យំ កិញ្ចិ កដូបតំ។ ធារេយ្យាតិ កដិយំ បដិមុញោយ្យ។
ឯត្ថាបិ ឌីមុញ្ចិត្វា ឌីមុញ្ចិត្វា ធារេន្ទិយា បយោគគណនាយ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតំ ភិក្ខុនិ អារព្ភ សង្ឃាណី ធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។
អាពាធបច្ចយា កដិសុត្តំ ធារេន្ទិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។ សេសំ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, ឥទំ បន អកុសលចិត្តិន្ទិ។

សង្ឃាណិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. ឥត្តាលង្ការសិក្ខាបទវណ្ណានា

ចតុត្ថេ ឥត្តាលង្ការិន្ទិ សីសូបគាធិសុ អញ្ញាតំ យំ កិញ្ចិ បិដ្ឋន្ទនំ។ ឥធ តស្ស
តស្ស វសេន វត្ថុគណនាយ អាបត្តិ វេទិតព្ពា។

សាវត្ថិយំ ធម្មត្តិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឥត្តាលង្ការំ ធារណាវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
អាពាធបច្ចយា កិញ្ចិទេវ ធារេន្ទិយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។ សេសំ
វុត្ថសធិសមេវាតិ។

ឥត្តាលង្ការសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. គន្ធវណ្ណាកសិក្ខាបទវណ្ណានា

បញ្ចមេ គន្ធវណ្ណាកេនាតិ យេនកេនចិ គន្ធន ច វណ្ណាកេន ច។ ឥធ
គន្ធាធិយោជនតោ បដ្ឋាយ បុព្វបយោគេ ទុក្ខដំ, នហានបរិយោសានេ
ចាចិត្តិយំ។ អាពាធបច្ចយា, ឧម្មត្តិកាធិនញ្ចា អនាបត្តិ។ សេសំ
ចតុត្ថសធិសមេវាតិ។

គន្ធវណ្ណាកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៦. វាសិតកសិក្ខាបទវណ្ណា

ឆដ្ឋ វាសិតកេនាតិ គន្ធាវាសិតកេនា បិញ្ញាកេនាតិ តិលបិដ្ឋន។ សេសំ
បញ្ចមសទិសមេវាតិ។

វាសិតកសិក្ខាបទវណ្ណា និដ្ឋិតា។

៧. ភិក្ខុនិឡម្ពន្ធាបនសិក្ខាបទវណ្ណា

សត្តមេ ឡម្ពន្ធាបេយ្យាតិ ឡត្តជ្ជាបេយ្យ។ បរិមន្ធាបេយ្យាតិ សម្ពាហាបេយ្យ។
ឯត្ថ ច ហត្ថំ អមុញ្ចាត្វា ឡត្តជ្ជនេ ឯការំ អាបត្តិ, មោចេត្វា មោចេត្វា ឡត្តជ្ជនេ
បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ។ សម្ពាហានេបិ ឯសេវ នយោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ភិក្ខុនិយា
ឡម្ពន្ធាបនបរិមន្ធាបនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឡម្ពត្តិកាធិនញ្ច
អនាបត្តិ។ ឥធម មគ្គគមនបរិស្សមោបិ គេលញ្ចំ, ចោរកយាធិបិ
សរីរកម្មនាធយោបិ អាបទា។ សេសំ ចតុត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្ធិ។

ភិក្ខុនិឡម្ពន្ធាបនសិក្ខាបទវណ្ណា និដ្ឋិតា។

៨-៩-១០. សិក្ខុមានឡម្ពន្ធាបនាធិសិក្ខាបទវណ្ណា

អដ្ឋមនវមទសមេសុបិ សិក្ខុមានាយ សាមណេរិយា គិហិនិយាតិ
ឯត្ថកមេវ នានំ។ សេសំ សត្តមសទិសមេវាតិ។

សិក្ខុមានឡម្ពន្ធាបនាធិសិក្ខាបទវណ្ណា និដ្ឋិតា។

១១. អនាបុត្រាសិក្ខាបទវណ្ណា

ឯកាធសមេ ភិក្ខុស្ស បុរោតិ ន អភិមុខមេវាតិ អត្ថោ, ឥទំ បន ឧបចារំ
សន្ធាយ កថិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ តស្មា ភិក្ខុស្ស ឧបចារេ អន្តមសោ ធមាយបិ
“និសីទាមិ, អយ្យា”តិ អនាបុច្ឆិត្វា និសីទន្តិយា ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនាបុច្ឆា និសីទនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ,
តិកចាចិត្តិយំ, អាបុច្ឆិតេ ទិកទុក្កដំ។ តស្មី អាបុច្ឆិតសញ្ញាយ, គិលានាយ,
អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ ភិក្ខុស្ស អនាបុច្ឆា, ឧបចារេ និសង្ខា,
អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ តីណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
កថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អនាបុច្ឆាសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១២. បញ្ញាបុច្ឆនសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឆ្វាធសមេ អនោកាសកតន្តិ “អសុកស្មី នាម ហ្មនេ បុច្ឆាមី”តិ វេ
អកតឌីកាសំ, តស្មា សុត្តន្តេ ឌីកាសំ កាវាបេត្វាវិនយំ វា អភិធម្មំ វា បុច្ឆន្តិយា
ចាចិត្តិយំ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ, សព្ពសោ អកាវិតេ បន វត្តព្ពមេវ នត្តិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនោកាសកតំ ភិក្ខុ បញ្ញំ
បុច្ឆនវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ។ តត្ថ តត្ថ ឌីកាសំ កាវាបេត្វា បុច្ឆន្តិយា, អនោទិស្ស
ឌីកាសំ កាវាបេត្វា យត្ថ កត្តចិ បុច្ឆន្តិយា, ឧម្មត្តិកាធិនព្វា អនាបត្តិ។ ភិក្ខុស្ស
អនោកាសកាវាបនំ, បញ្ញំ បុច្ឆន្តិ ឥមាទេត្ថ ទ្វេ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាធិនិ
បទសោធម្មសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បញ្ញាបុច្ឆនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១៣. អសំកច្ឆិកសិក្ខាបទវណ្ណានា

តេរសមេ អសំកច្ចិកាតិ អធិកកុឡនាភិមណ្ឌលសង្ឃាតស្ស សរីរស្ស
បដិច្ចាទនត្ថំ អនុញ្ញាតសំកច្ចិកវិហិតា។ គាមំ បរិសេយ្យាតិ ឯត្ថ បរិក្ខិតស្ស
គាមស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិក្ខិតស្ស ឧបទារំ អតិក្កមន្តិយា វា ឌីក្កមន្តិយា វា
បឋមចារទេ ធុក្កជំ, ធុតិយេ ចាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញាតំ ភិក្ខុនី អារព្ភ អសំកច្ចិកាយ គាមំ បរិសនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ។ យស្ស បន សំកច្ចិកជីវំ អច្ឆន្ទំ វា នជ្ជំ វា, តស្ស, គិលានាយ,
អាបនាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អសំកច្ចិកតា, វុត្ថបរិច្ឆេទាតិក្កមោ,
អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមាទេត្ថ តិណិ អដ្ឋានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ
ឯឡ កលោមសទិសានិតិ។

អសំកច្ចិកសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ធនតុចាហានវគ្គោ នវមោ។

១០...បេ....១៦. មុសាវាទានិវគ្គោ

មុសាវាទានិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឥតោ បរេសុ មុសាវាទវគ្គាទីសុ សត្តសុ វគ្គេសុ ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណានាយំ
វុត្ថនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោតិ។

សោឡសមវគ្គោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ ធនដ្ឋិសតា ចាចិត្តិយា ធម្មាតិ ភិក្ខុ អារព្ភ បញ្ញត្តា
សាធារណា សត្តតិ, អសាធារណា ធន្នវុត្តិតិ ឯវំ ធនដ្ឋិសតា។ សេសំ សព្ពត្ត
ឧត្តានមេវាតិ។

កង្វះវិវត្តន៍យោធា ចាត់មេកូរ៉េឡាន

កិច្ចពិភាក្សា

សុទ្ធជាចិត្តយុវឡាន និងជីវិត។

ត្រូវយល់ សង្គមតាម អសាធារណសិក្សាបទេស សម្បជ្ជានិច្ចយោ - គីរគុសមជ្ជា ចិត្តាការសិក្សាបទេស សង្គ្រាម ឥតលក្ខណៈ គន្លងឡានកោ វាសិតកបិញ្ញាកោ កិច្ចពិភាក្សា ឧបទ្វីបបរិមន្តនាតិ ឥមានិ ធន សិក្សាបទេស អចិត្តកានិ លោកវជ្ជានិ អកុសលចិត្តានិ។ អយំ បទេស អធិប្បាយោ, វិជ្ជាបិ ចិត្តន អាបជ្ជិតត្ថានិ អចិត្តកានិ, ចិត្ត បទេសតិ អកុសលនេវ អាបជ្ជិតត្ថានិ លោកវជ្ជានិ ចេវ អកុសលចិត្តានិ ចាតិ។ អវសេសានិ សចិត្តកានិ បណ្ឌិតវជ្ជានេវ។ ចោរវជ្ជាបទេស កាមន្តរំ អាមាមសិក្សាបទេស គត្តិនិវត្ត អាទិតោ បដ្ឋាយ សត្ត, កុមារិភូតវត្ត អាទិតោ បដ្ឋាយ បញ្ច បុរិសាទិសំសដ្ឋំ ចារិវាសិកន្តនានំ អនុវស្សវជ្ជាបទេស ឯកន្តរិកវជ្ជាបទេស ឥមានិ ឯកន្តរិសតិ សិក្សាបទេស សចិត្តកានិ បណ្ឌិតវជ្ជានិ។ អវសេសានិ សចិត្តកានិ លោកវជ្ជានេវាតិ។

ចាត់មេសន្តិយកណ្តោ

១. សម្បជ្ជាបទេសសិក្សាបទេសឡាន

ចាត់មេសន្តិយេសុ បឋមេ សម្បជ្ជន្ត បុព្វេវត្ថុវិនិច្ឆ័យំ ចាត្រិអាគតំ (ចាតិ. ១២៣០) គោសម្បជ្ជាអាទិមេវ។ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យាតិ ឯត្ថ “វិញ្ញត្តិយា បដិលទ្ធិ ភុញ្ញេស្សមី”តិ គហលោ ធុក្កដំ, គហិតស្ស អដ្ឋេហារេ អដ្ឋេហារេ ចាត់មេសន្តិយំ។

សាវត្ថុយំ ធម្មគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ សប្បវិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញនវត្ថុស្មី
បញ្ញត្តំ, “អគិលានា” តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, តិកថាជិទេសនីយំ, គិលានាយ
ទិកុកុដ្ឋំ។ យា បន គិលានា គិលានសញ្ញា, គិលានកាលេ វា វិញ្ញាបេត្វា បច្ឆា
អគិលានា ហុត្វា ភុញ្ញតិ, គិលានាយ វា សេសកំ, ញាតកប្បវាវិតជ្ជានតោ វា
វិញ្ញត្តំ, អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ, អត្ថនោ វា ធនេន គហិតំ ភុញ្ញតិ, តស្ស,
ឧម្មតិកាធិនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្ថលក្ខណសប្បីតា, អនុញ្ញាតការណាភារោ,
វិញ្ញត្តិ, អដ្ឋោហារោតិ ឥមាទេត្ថ ចត្តារិ អដ្ឋានិ។ សមុជ្ជានាធិនិ
អន្ធានសទិសានីតិ។

សប្បវិញ្ញាបនសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

២. តេលវិញ្ញាបនាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ទុតិយាធិសុបិ តេលាធិនិ បុព្វេ វុត្ថវិនិច្ឆយានិ ចាឡិយំ (ចា.បិ. ១២៣៦)
អាគតានេវ, ចាឡិយំ អនាគតេសុ បន អដ្ឋសុបិ ទុក្ខជមេវ។ សេសំ សព្វត្ថ
បឋមេ វុត្ថសទិសមេវាតិ។

តេលវិញ្ញាបនាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

កម្ពុវិវរណីយា ចាតិមោក្ខវណ្ណានាយ

ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខ

ចាជិទេសនីយវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៣. បរិមណ្ឌលាធិសិក្ខាបទវណ្ណានា

ឥតោ បរំ បន សេឱយានិ ចេវ អធិករណសមថា ច សព្វបការតោ
ភិក្ខុចាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ញាតិ។

កម្ពុជវិភរណីយា ចាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុនិចាតិមោក្ខវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និកមនកថា

ឯត្ថាវតា ច -

វណ្ណានំ ចាតិមោក្ខស្ស, សោណត្ថេវេន យាចិតោ;
វិនយេ ជាតកម្ពុជានំ, កម្ពុជវិភរណត្ថិកោ។

អារក្ខី យមហំ សត្តំ, សីហឡដ្ឋកថានយំ;
មហាវិហារវាសីនំ, វាចនាមគ្គនិស្សិតំ។

និស្សរាយ សា អយំ និដ្ឋំ, គតា អាទាយ សព្វសោ;
សត្តំ អដ្ឋកថាសារំ, ចាឡិយត្ថញ្ច កេវលំ។

ន ហេតុ តំ បទំ អត្ថំ, យំ វិរុដ្ឋេយ្យ ចាឡិយា;
មហាវិហារវាសីនំ, ចោរាណដ្ឋកថាហិ វា។

យស្មា តស្មា អកត្វារ, ឯត្ថ កម្ពុជំ ហិតេសិនា;
សិក្ខិតញ្ញាវ សក្កច្ចំ, កម្ពុជវិភរណី អយំ។

យថា ច និដ្ឋំ សម្បត្តា, កម្ពុជវិភរណី អយំ;
ធាវីសតិ កាណាវារបអមាណាយ ចាឡិយា។

ឯវំ អនន្តរាយេន, និដ្ឋំ កល្យាណានិស្សិតា;
អចិវំ សត្តសត្តានំ, យន្តុ សព្ពេ មនោរថាតិ។

បរមវិសុទ្ធសុទ្ធាពុទ្ធិវិយប្បជិមណ្ឌិតេន
សីលាចារជ្ជវមទ្ធាវាទិគុណាសមុទយសមុទិតេន
សកសមយសមយន្តរកហនេជ្ឈេកាហាណាសមត្ថេន
បញ្ញាវេយ្យត្តិយសមន្នាគតេន តិបិដកបរិយត្តិប្បភេទេ សាដ្ឋកថេ
សត្តសាសនេ អប្បជិហតញ្ញាណប្បភាវេន មហាវេយ្យាករណេន
ករណាសម្បត្តិជនិតសុវិនិត្តតមធុរោទារវចនលាវណ្ណាយុត្ថេន
យុត្តមុត្តវាទិនា វាទីវេន មហាកវិនា បទិន្នបជិសម្ពិទាបរិវារេ
ធម្មភិញ្ញាទិប្បភេទគុណាប្បជិមណ្ឌិតេ ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ សុប្បតិដ្ឋិតពុទ្ធិនំ
ថេរវំសប្បទិចានំ ថេរានំ មហាវិហារវាសីនំ វំសាលដ្ឋានក្ខតេន
វិបុលវិសុទ្ធពុទ្ធិនា ពុទ្ធខោសោតិ គរូហិ គហិតនាមធម្មេយ្យេន ថេរេន កតា
អយំ កម្ពុជវិគរណី នាម ចាតិមោក្ខវណ្ណានា -

តាវ តិដ្ឋតុ លោកស្មី, លោកនិត្តរណេសិនំ;
ធស្សេន្តី កុលបុត្តានំ, នយំ សីលវិសុទ្ធិយា។

យាវ “ពុទ្ធា”តិ នាមម្បិ, សុទ្ធចិត្តស្ស តាទិនោ;
លោកម្ហិ លោកជេដ្ឋស្ស, បវត្តតិ មហេសិនោតិ។

កម្ពុជវិគរណី-អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។

